

www.csesp.cz
info@csesp.cz
facebook.com/csesp
twitter.com/_csesp

MOOT COURT 2023



BUNDLE

Legislativa

SFEU (není součástí Bundlu)

SEU (není součástí Bundlu)

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV EVROPSKÉ UNIE	4
SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2004/35/ES	16
SMĚRNICE RADY 92/43/EHS ZE DNE 21. KVĚTNA 1992	38
SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2012/34/EU	54

Judikatura

C-116/22 KOMISE PROTI NĚMECKU	118
C-155/22 RE PROTI BEZIRKSHAUPTMANNSSCHAFT LILIENFELD	145
C-473/19 FÖRENINGEN SKYDDA SKOGEN	160
C-129/16 TÜRKEVEI TEJTERMELŐ KFT.	179
C-504/14 KOMISE V ŘECKO	195
C-534/13 FIPA GROUP	222
C-378/08 RAFFINERIE MEDITERRANEE (ERG) A DALŠÍ	237
C-188/07 COMMUNE DE MESQUER	257
C-438/05 VIKING LINE	275
C-112/00 SCHMIDBERGER	293

Bundle by Vám při přípravě na moot court měl pomoci jako usnadnění hledání zdrojů a judikatury. Neberte ho však jako jediný zdroj Vaší rešerše. Další rozhodnutí užitečná pro vyřešení letošního případu nebo např. další jazykové verze právních předpisů a soudních rozhodnutí najdete na webu www.eur-lex.eu nebo www.curia.europa.eu. Orientovat se tak můžete např. podle klíčových slov u jednotlivých rozhodnutí nebo v nich citované (další) judikatury. Argumenty můžete čerpat i v akademických a odborných publikacích. Nebojte se proto hledat i nezávisle na Bundlu.

Myslete rovněž na to, že Bundle byl připravován lidmi, takže chyby se vždy mohou objevit. V takovém případě nás určitě neváhejte kontaktovat.

Přejeme hodně úspěchů!

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV EVROPSKÉ UNIE

Evropský parlament, Rada a Komise slavnostně vyhlásují jako Listinu základních práv Evropské unie níže uvedené znění:

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV EVROPSKÉ UNIE

Národy Evropy, vytvářejíce mezi sebou stále těsnější unii, se rozhodly sdílet mírovou budoucnost založenou na společných hodnotách.

Unie, vědoma si svého duchovního a morálního dědictví, se zakládá na nedělitelných a všeobecných hodnotách lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity; spočívá na zásadách demokracie a právního státu. Do středu své činnosti staví jednotlivce tím, že zavádí občanství Unie a vytváří prostor svobody, bezpečnosti a práva.

Unie přispívá k zachování a rozvíjení těchto společných hodnot při současném respektování rozmanitosti kultur a tradic národů Evropy, národní identity členských států a uspořádání jejich veřejné moci na státní, regionální a místní úrovni; usiluje o podporu vyváženého a udržitelného rozvoje a zajišťuje volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu, jakož i svobodu usazování.

K tomuto účelu je nezbytné posílit ochranu základních práv s ohledem na společenský vývoj, sociální pokrok a vědeckotechnologický rozvoj zřetelnějším vyjádřením těchto práv v podobě listiny.

Při respektování pravomocí a úkolů Unie i zásady subsidiarity potvrzuje tato listina práva, která vyplývají především z ústavních tradic a mezinárodních závazků společných členským státům, z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ze sociálních chart přijatých Unií a Radou Evropy a z judikatury Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva. Tuto listinu budou v této souvislosti soudy Unie a členských států vykládat s náležitým zřetelem na vysvětlení vyhotovená pod vedením prezidia Konventu, jež vypracovalo tuto listinu, a doplněná pod vedením prezidia Evropského konventu.

Uplatňování těchto práv s sebou nese odpovědnost a povinnosti, jak ve vztahu k druhým, tak ve vztahu k lidskému společenství a budoucím generacím.

V důsledku toho uznává Unie práva, svobody a zásady, které jsou vyhlášeny níže.

HLAVA I DŮSTOJNOST

Článek 1

Lidská důstojnost

Lidská důstojnost je nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna.

Článek 2

Právo na život

1. Každý má právo na život.
2. Nikdo nesmí být odsouzen k trestu smrti ani popraven.

Článek 3

Právo na nedotknutelnost lidské osobnosti

1. Každý má právo na to, aby byla respektována jeho fyzická a duševní nedotknutelnost.
2. V lékařství a biologii se musí dodržovat zejména:
 - a) svobodný a informovaný souhlas dotčené osoby poskytnutý zákonem stanoveným způsobem;
 - b) zákaz eugenických praktik, zejména těch, jejichž cílem je výběr lidských jedinců;
 - c) zákaz využívat lidské tělo a jeho části jako takové jako zdroj finančního prospěchu;
 - d) zákaz reprodukčního klonování lidských bytostí.

Článek 4

Zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu

Nikdo nesmí být mučen ani podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

Článek 5

Zákaz otroctví a nucené práce

1. Nikdo nesmí být držen v otroctví nebo nevolnictví.
2. Od nikoho se nesmí vyžadovat, aby vykonával nucené nebo povinné práce.
3. Obchod s lidmi je zakázán.

HLAVA II SVOBODY

Článek 6

Právo na svobodu a bezpečnost

Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost.

Článek 7

Respektování soukromého a rodinného života

Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace.

Článek 8

Ochrana osobních údajů

1. Každý má právo na ochranu osobních údajů, které se ho týkají.

2. Tyto údaje musí být zpracovány korektně, k přesně stanoveným účelům a na základě souhlasu dotčené osoby nebo na základě jiného oprávněného důvodu stanoveného zákonem. Každý má právo na přístup k údajům, které o něm byly shromážděny, a má právo na jejich opravu.
3. Na dodržování těchto pravidel dohlíží nezávislý orgán.

Článek 9

Právo uzavřít manželství a právo založit rodinu

Právo uzavřít manželství a založit rodinu je zaručeno v souladu s vnitrostátními zákony, které upravují výkon těchto práv.

Článek 10

Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání

1. Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání. Toto právo zahrnuje svobodu změnit své náboženské vyznání nebo přesvědčení, jakož i svobodu projevovat své náboženské vyznání nebo přesvědčení sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, bohoslužbou, vyučováním, prováděním úkonů a zachováváním obřadů.
2. Právo odmítnout vykonávat vojenskou službu z důvodu svědomí se uznává v souladu s vnitrostátními zákony, které upravují výkon tohoto práva.

Článek 11

Svoboda projevu a informací

1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování veřejné moci a bez ohledu na hranice.
2. Svoboda a pluralita sdělovacích prostředků musí být respektována.

Článek 12

Svoboda shromažďování a sdružování

1. Každý má právo na svobodu pokojného shromažďování a na svobodu sdružovat se s jinými na všech úrovních, zejména pokud jde o záležitosti politické, odborové či občanské, což zahrnuje právo každého zakládat na ochranu svých zájmů odbory a vstupovat do nich.
2. Politické strany na úrovni Unie přispívají k vyjadřování politické vůle občanů Unie.

Článek 13

Svoboda umění a věd

Umělecká tvorba a vědecké bádání nesmějí být omezovány. Akademická svoboda musí být respektována.

Článek 14

Právo na vzdělání

1. Každý má právo na vzdělání a přístup k odbornému a dalšímu vzdělávání.
2. Toto právo zahrnuje možnost bezplatné povinné školní docházky.
3. Svoboda zakládat vzdělávací zařízení při náležitém respektování demokratických zásad a právo rodičů zajišťovat vzdělání a výchovu svých dětí ve shodě s jejich náboženským, filozofickým a pedagogickým přesvědčením musí být respektovány v souladu s vnitrostátními zákony, které upravují jejich výkon.

Článek 15

Právo svobodné volby povolání a právo pracovat

1. Každý má právo pracovat a vykonávat svobodně zvolené nebo přijaté povolání.
2. Každý občan Unie může svobodně hledat zaměstnání, pracovat, usadit se nebo poskytovat služby v kterémkoli členském státě.
3. Státní příslušníci třetích zemí, kteří jsou oprávněni pracovat na území členských států, mají nárok na stejné pracovní podmínky jako občané Unie.

Článek 16

Svoboda podnikání

Svoboda podnikání se uznává v souladu s právem Unie a vnitrostátními zákony a zvyklostmi.

Článek 17

Právo na vlastnictví

1. Každý má právo vlastnit zákonně nabytý majetek, užívat jej, nakládat s ním a odkazovat jej. Nikdo nesmí být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu, v případech a za podmínek, které stanoví zákon, a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Užívání majetku může rovněž být upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu.
2. Duševní vlastnictví je chráněno.

Článek 18

Právo na azyl

Právo na azyl je zaručeno při dodržování Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků ze dne 31. ledna 1967 a v souladu se Smlouvou o Evropské unii a Smlouvou o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouvy“).

Článek 19

Ochrana v případě vystěhování, vyhoštění nebo vydání

1. Hromadné vyhoštění je zakázáno.
2. Nikdo nesmí být vystěhován, vyhoštěn ani vydán do státu, v němž mu hrozí vážné nebezpečí, že by mohl být vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

HLAVA III ROVNOST

Článek 20

Rovnost před zákonem

Před zákonem jsou si všichni rovni.

Článek 21

Zákaz diskriminace

1. Zakazuje se jakákoli diskriminace založená zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.
2. V oblasti působnosti Smluv, a aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, se zakazuje jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti.

Článek 22

Kulturní, náboženská a jazyková rozmanitost

Unie respektuje kulturní, náboženskou a jazykovou rozmanitost.

Článek 23

Rovnost žen a mužů

Rovnost žen a mužů musí být zajištěna ve všech oblastech včetně zaměstnání, práce a odměny za práci.

Zásada rovnosti nebrání zachování nebo přijetí opatření poskytujících zvláštní výhody ve prospěch nedostatečně zastoupeného pohlaví.

Článek 24

Práva dítěte

1. Děti mají právo na ochranu a péči nezbytnou pro jejich blaho. Mohou svobodně vyjadřovat své názory. V záležitostech, které se jich dotýkají, se k těmto názorům musí přihlížet s ohledem na jejich věk a vyspělost.
2. Při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte.

3. Každé dítě má právo udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu s jeho zájmy.

Článek 25

Práva starších osob

Unie uznává a respektuje práva starších osob na to, aby vedly důstojný a nezávislý život a podílely se na společenském a kulturním životě.

Článek 26

Začlenění osob se zdravotním postižením

Unie uznává a respektuje právo osob se zdravotním postižením na opatření, jejichž cílem je zajistit jejich nezávislost, sociální a profesní začlenění a jejich účast na životě společnosti.

HLAVA IV SOLIDARITA

Článek 27

Právo pracovníka na informování a na projednávání v podniku

Pracovníci nebo jejich zástupci musí mít na vhodných úrovních zaručeno právo na včasné informování a projednávání v případech a za podmínek, které stanoví právo Unie a vnitrostátní právní předpisy a zvyklosti.

Článek 28

Právo na kolektivní vyjednávání a akce

Pracovníci a zaměstnavatelé či jejich příslušné organizace mají v souladu s právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi právo sjednávat a uzavírat na vhodných úrovních kolektivní smlouvy a v případě konfliktu zájmů vést kolektivní akce na obranu svých zájmů, včetně stávků.

Článek 29

Právo na přístup ke službám zaměstnanosti

Každý má právo na bezplatné služby zaměstnanosti.

Článek 30

Ochrana v případě neoprávněného propuštění

Každý pracovník má v souladu s právem Unie a s vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi právo na ochranu před neoprávněným propuštěním.

Článek 31

Slušné a spravedlivé pracovní podmínky

1. Každý pracovník má právo na pracovní podmínky respektující jeho zdraví, bezpečnost a důstojnost.
2. Každý pracovník má právo na stanovení maximální přípustné pracovní doby, na denní a týdenní odpočinek a na každoroční placenou dovolenou.

Článek 32

Zákaz dětské práce a ochrana mladých lidí při práci

Dětská práce se zakazuje. Minimální věk pro přijetí do zaměstnání nesmí být nižší než věk pro ukončení povinné školní docházky, aniž jsou dotčena pravidla, která jsou příznivější pro mladé lidi, a omezené výjimky.

Mladí lidé přijatí do práce musí práci vykonávat za podmínek odpovídajících jejich věku a být chráněni před hospodářským vykořisťováním a před jakoukoli prací, která by mohla ohrozit jejich bezpečnost, zdraví nebo tělesný, duševní, mravní nebo sociální rozvoj nebo narušit jejich vzdělávání.

Článek 33

Rodinný a pracovní život

1. Rodina požívá právní, hospodářské a sociální ochrany.
2. V zájmu zachování souladu mezi rodinným a pracovním životem má každý právo na ochranu před propuštěním z důvodu spojeného s mateřstvím a právo na placenou mateřskou dovolenou a na rodičovskou dovolenou po narození nebo osvojení dítěte.

Článek 34

Sociální zabezpečení a sociální pomoc

1. Unie uznává a respektuje nárok na přístup k dávkám sociálního zabezpečení a k sociálním službám zajišťujícím ochranu v takových případech, jako je mateřství, nemoc, pracovní úrazy, závislost nebo stáří, jakož i v případě ztráty zaměstnání, podle pravidel stanovených právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi.
2. Každý, kdo oprávněně pobývá a pohybuje se uvnitř Evropské unie, má nárok na dávky sociálního zabezpečení a na sociální výhody v souladu s právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi.
3. Za účelem boje proti sociálnímu vyloučení a chudobě Unie uznává a respektuje právo na sociální pomoc a pomoc v oblasti bydlení, jejichž cílem je zajistit, v souladu s pravidly stanovenými právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi, důstojnou existenci pro všechny, kdo nemají dostatečné prostředky.

Článek 35

Ochrana zdraví

Každý má právo na přístup k preventivní zdravotní péči a na obdržení lékařské péče za podmínek stanovených vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi. Při vymezování a provádění všech politik a činností Unie je zajištěn vysoký stupeň ochrany lidského zdraví.

Článek 36

Přístup ke službám obecného hospodářského zájmu

Unie v souladu se Smlouvami a s cílem podpořit sociální a územní soudržnost Unie uznává a respektuje přístup ke službám obecného hospodářského zájmu tak, jak je stanoven vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi.

Článek 37

Ochrana životního prostředí

Vysoká úroveň ochrany životního prostředí a zvyšování jeho kvality musí být začleněny do politik Unie a zajištěny v souladu se zásadou udržitelného rozvoje.

Článek 38

Ochrana spotřebitele

V politikách Unie je zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele.

HLAVA V OBČANSKÁ PRÁVA

Článek 39

Právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu

1. Každý občan Unie má právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu v členském státě, v němž má bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu.
2. Členové Evropského parlamentu jsou voleni v přímých a všeobecných volbách svobodným a tajným hlasováním.

Článek 40

Právo volit a být volen v obecních volbách

Každý občan Unie má právo volit a být volen v obecních volbách v členském státě, v němž má bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu.

Článek 41

Právo na řádnou správu

1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosti byly orgány, institucemi a jinými subjekty Unie řešeny nestranně, spravedlivě a v přiměřené lhůtě.
2. Toto právo zahrnuje především:

a) právo každého být vyslechnut před přijetím jemu určeného individuálního opatření, které by se jej mohlo nepříznivě dotknout;

b) právo každého na přístup ke spisu, který se jej týká, při respektování oprávněných zájmů důvěrnosti a profesního a obchodního tajemství;

c) povinnost správních orgánů odůvodňovat svá rozhodnutí.

3. Každý má právo na to, aby mu Unie v souladu s obecnými zásadami společnými právním řádům členských států nahradila škodu způsobenou jejími orgány nebo jejími zaměstnanci při výkonu jejich funkce.

4. Každý se může písemně obracet na orgány Unie v jednom z jazyků Smluv a musí obdržet odpověď ve stejném jazyce.

Článek 42

Právo na přístup k dokumentům

Každý občan Unie a každá fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem v členském státě má právo na přístup k dokumentům orgánů, institucí a jiných subjektů Unie bez ohledu na použitý nosič.

Článek 43

Evropský veřejný ochránce práv

Každý občan Unie a každá fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem v členském státě má právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv v případě nesprávného úředního postupu orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, s výjimkou Soudního dvora Evropské unie při výkonu jeho soudních pravomocí.

Článek 44

Petiční právo

Každý občan Unie a každá fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem v členském státě má petiční právo k Evropskému parlamentu.

Článek 45

Volný pohyb a pobyt

1. Každý občan Unie má právo volně se pohybovat a pobývat na území členských států.

2. Volný pohyb a pobyt může být v souladu se Smlouvami přiznán státním příslušníkům třetích zemí oprávněně pobývajícím na území členského státu.

Článek 46

Diplomatická a konzulární ochrana

Každý občan Unie má na území třetí země, kde členský stát, jehož je státním příslušníkem, nemá své zastoupení, právo na diplomatickou a konzulární ochranu kterýmkoli členským státem za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu.

HLAVA VI SOUDNICTVÍ

Článek 47

Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces

Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.

Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. Každému musí být umožněno poradit se, být obhajován a být zastupován.

Bezplatná právní pomoc je poskytnuta všem, kdo nemají dostatečné prostředky, pokud je to nezbytné k zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti.

Článek 48

Presumpce nevinny a právo na obhajobu

1. Každý obviněný se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.
2. Každému obviněnému je zaručeno respektování práv na obhajobu.

Článek 49

Zásady zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů

1. Nikdo nesmí být odsouzen za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, nebylo podle vnitrostátního nebo mezinárodního práva trestným činem. Rovněž nesmí být uložen trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu. Pokud poté, co již byl trestný čin spáchán, stanoví zákon mírnější trest, uloží se tento mírnější trest.
2. Tento článek nebrání souzení a potrestání za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, bylo trestné podle obecných zásad uznávaných mezinárodním společenstvím.
3. Výše trestu nesmí být nepřiměřená trestnému činu.

Článek 50

Právo nebýt dvakrát trestně stíhán nebo trestán za stejný trestný čin

Nikdo nesmí být stíhán nebo potrestán v trestním řízení za čin, za který již byl v Unii osvobozen nebo odsouzen konečným trestním rozsudkem podle zákona.

HLAVA VII OBECNÁ USTANOVENÍ UPRAVUJÍCÍ VÝKLAD A POUŽITÍ LISTINY

Článek 51

Oblast použití

1. Ustanovení této listiny jsou při dodržení zásady subsidiarity určena orgánům, institucím a jiným subjektům Unie, a dále členskými státy, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Respektují proto práva, dodržují zásady a podporují jejich uplatňování v souladu se svými pravomocemi, při zachování mezí pravomocí, které jsou Unii svěřeny ve Smlouvách.
2. Tato listina nerozšiřuje oblast působnosti práva Unie nad rámec pravomocí Unie, ani nevytváří žádnou novou pravomoc či úkol pro Unii, ani nemění pravomoc a úkoly stanovené ve Smlouvách.

Článek 52

Rozsah a výklad práv a zásad

1. Každé omezení výkonu práv a svobod uznaných touto listinou musí být stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv a svobod. Při dodržení zásady proporcionality mohou být omezení zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a pokud skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.
2. Práva uznaná touto listinou, jež jsou podrobněji upravena ve Smlouvách, jsou vykonávána za podmínek a v mezích v nich stanovených.
3. Pokud tato listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá uvedená úmluva. Toto ustanovení nebrání tomu, aby právo Unie poskytovalo širší ochranu.
4. Pokud tato listina uznává základní práva, která vyplývají z ústavních tradic společných členskými státy, musí být tato práva vykládána v souladu s těmito tradicemi.
5. Ustanovení této listiny, která obsahují zásady, mohou být prováděna legislativními a exekutivními akty přijímanými orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a akty členských států, provádějí-li právo Unie, při výkonu jejich pravomocí. Před soudem se jich lze dovolávat pouze pro účely výkladu a kontroly zákonnosti těchto aktů.
6. K vnitrostátním právním předpisům a zvyklostem musí být plně přihlíženo tak, jak je stanoveno v této listině.
7. Soudy Unie a členských států náležitě přihlížejí k vysvětlením vypracovaným jako pomůcka pro výklad této listiny.

Článek 53

Úroveň ochrany

Žádné ustanovení této listiny nesmí být vykládáno jako omezení nebo narušení lidských práv a základních svobod, které v oblasti své působnosti uznávají právo Unie, mezinárodní

právo a mezinárodní smlouvy, jejichž stranou je Unie nebo všechny členské státy, včetně Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a ústavy členských států.

Článek 54

Zákaz zneužití práv

Žádné ustanovení této listiny nesmí být vykládáno tak, jako by dávalo jakékoli právo vyvíjet činnost nebo dopustit se činu zaměřeného na zmaření kteréhokoli z práv a svobod uznaných v této listině nebo na jejich omezení ve větším rozsahu, než tato listina stanoví.

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2004/35/ES

ze dne 21. dubna 2004

o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství a zejména na čl. 175 odst. 1 této smlouvy, s ohledem na návrh Komise [1],

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru [2],

po konzultacích Výboru regionů,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy [3] s ohledem na společný návrh schválený dohodovacím výborem dne 10. března 2004,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Ve Společenství v současné době existuje mnoho znečištěných míst, která představují značná zdravotní rizika, a ztráta biologické rozmanitosti se v posledních desetiletích dramaticky zrychluje. Nečinnost může mít v budoucnosti za následek zvyšování počtu znečištěných míst a větší ztrátu biologické rozmanitosti. Prevence a náprava škod na životním prostředí do té míry, do jaké je to možné, přispívají k naplňování cílů a zásad politiky ES v oblasti životního prostředí stanovených ve Smlouvě. Při rozhodování o způsobu nápravy škod by měly být brány v úvahu místní podmínky.

(2) Prevence a náprava škod na životním prostředí by měly být prováděny na základě zásady "znečišťovatel platí", jak je stanoveno ve Smlouvě, a také v souladu se zásadou trvale udržitelného rozvoje. Základní zásadou této směrnice by tudíž mělo být to, že provozovatel, jehož činnost způsobila škodu na životním prostředí nebo bezprostřední hrozbu takové škody, je finančně odpovědný; tím mají být provozovatelé nuceni přijímat opatření a rozvíjet postupy ke snížení rizik škod na životním prostředí, aby riziko jejich finanční odpovědnosti bylo sníženo.

(3) Jelikož cíle této směrnice, totiž zavedení společného rámce pro prevenci a nápravu škod na životním prostředí za náklady, které jsou přijatelné pro společnost, nemůže být dosaženo uspokojivě na úrovni členských států, a proto jich může být lépe dosaženo na úrovni Společenství, a to z důvodu rozsahu této směrnice a jejích důsledků v souvislosti s ostatními právními předpisy Společenství, zejména se směrnicí Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků [4], směrnicí Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin [5] a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky [6], může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nutné pro dosažení uvedeného cíle.

(4) Škody na životním prostředí zahrnují také škody způsobené vzduchem roznášenými částicemi, pokud poškozují vodu, půdu nebo chráněné druhy nebo přírodní stanoviště.

(5) Pojmy pomáhající řádnému výkladu používání systému stanoveného touto směrnicí by měly být vymezeny především v souvislosti s vymezením škod na životním prostředí. Tam,

kde se daný pojem odvozuje od jiných vhodných právních předpisů Společenství, by se měla používat stejná definice, aby bylo možné užívat společná kritéria a prosazovat jednotné používání.

(6) Chráněné druhy a přírodní stanoviště by také bylo možné vymezit odkazem na druhy a stanoviště chráněné na základě vnitrostátních předpisů týkajících se životního prostředí. Měly by být nicméně brány v úvahu zvláštní situace, kdy právní předpisy Společenství nebo rovnocenné vnitrostátní právní předpisy umožňují některé odchylky z úrovně ochrany životního prostředí.

(7) Pro účely posouzení poškození půdy, jak je stanoveno v této směrnici, je při určování pravděpodobného rozsahu nepříznivého vlivu na lidské zdraví žádoucí využívat postupy používané při posuzování rizika.

(8) Tuto směrnici je třeba používat, pokud jde o škody na životním prostředí, na pracovní činnosti, které představují riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí. Tyto činnosti by měly být určeny v zásadě odkazem na příslušné právní předpisy Společenství, které stanoví zákonné požadavky ve vztahu k některým činnostem nebo postupům, které jsou považovány za činnosti nebo postupy představující potenciální nebo skutečné riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí.

(9) Tuto směrnici je třeba také používat, pokud jde o škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích, také na jakékoli pracovní činnosti jiné než ty, které jsou již přímo nebo nepřímo určeny odkazem na právní předpisy Společenství jakožto činnosti představující potenciální nebo skutečné riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí. V takových případech by měl být provozovatel odpovědný pouze podle této směrnice, ať už jednal úmyslně nebo z nedbalosti.

(10) Výslovně by měla být brána v úvahu Smlouva o Euratomu a příslušné mezinárodní úmluvy a také právní předpisy Společenství, které upravují rozsáhleji a přísněji provozování kterékoli z činností spadajících do oblasti působnosti této směrnice. Touto směrnicí, která nestanoví dodatečná pravidla pro kolizi norem, když vymezuje pravomoci příslušných orgánů, nejsou dotčena pravidla týkající se mezinárodní příslušnosti soudů, jak je stanoveno mimo jiné v nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech [7]. Tato směrnice se nepoužije na činnosti, jejichž hlavním účelem je sloužit národní obraně nebo mezinárodní bezpečnosti.

(11) Tato směrnice má za cíl předcházet škodám na životním prostředí a napravovat je a nijak se nedotýká práva na náhradu obvyklé škody, které zaručuje kterákoli příslušná mezinárodní dohoda upravující občanskoprávní odpovědnost.

(12) Mnoho členských států se účastní mezinárodních dohod týkajících se občanskoprávní odpovědnosti ve vztahu k zvláštním oblastem. Tyto členské státy by měly být schopny v této účasti setrvat i po vstupu této směrnice v platnost a zároveň ostatní členské státy by neměly ztratit možnost svobodně se k těmto dohodám připojit.

(13) Ne všechny formy škod na životním prostředí lze napravit prostřednictvím odpovědnostního mechanismu. Aby byl tento mechanismus účinný, musí existovat jeden nebo více identifikovatelných znečišťovatelů, škody by měly být konkrétní a kvantifikovatelné a mezi škodou a identifikovaným znečišťovatelem nebo znečišťovateli by měla být příčinná souvislost. Právní odpovědnost není tedy vhodným nástrojem pro řešení znečištění, které je široce rozšířené a difúzní, takže není možné spojovat nepříznivé účinky na životní prostředí s jednáním nebo nečinností některých jednotlivců.

(14) Tato směrnice se nepoužije na případy zranění osob, na škody na soukromém majetku nebo na jakékoli hospodářské ztráty a nemá vliv na jakákoli práva týkající se těchto druhů škod.

(15) Jelikož prevence a náprava škod na životním prostředí je úkolem, který přímo přispívá k provádění politiky Společenství v oblasti životního prostředí, měly by orgány veřejné moci zajistit řádné provádění a vymáhání systému stanoveného touto směrnicí.

(16) Obnova životního prostředí by měla probíhat účinným způsobem zajišťujícím dosažení důležitých cílů v oblasti obnovy. K tomuto účelu by měl být vymezen společný rámec a na jeho řádné používání by měl dohlížet příslušný orgán.

(17) Je třeba učinit vhodná opatření pro takové situace, kdy existence více škod na životním prostředí brání příslušným orgánům zajistit současné přijetí všech nezbytných nápravných opatření. V takovém případě by měl být příslušný orgán oprávněn rozhodnout, která škoda na životním prostředí má být napravena jako první.

(18) V souladu se zásadou "znečišťovatel platí" by měl provozovatel, který způsobuje škody na životním prostředí nebo vytváří bezprostřední hrozbu takovéto škody, v zásadě nést náklady na nutná preventivní nebo nápravná opatření. V případech, kdy místo provozovatele jedná příslušný orgán, a to buď sám, nebo prostřednictvím třetí strany, by měl tento orgán zajistit, aby jemu vzniklé náklady byly zpětně uhrazeny provozovatelem. Je také vhodné, aby provozovatelé nesli v konečném důsledku náklady spojené s posuzováním škod na životním prostředí a v případě potřeby i s posuzováním bezprostřední hrozby výskytu takových škod.

(19) členské státy mohou stanovit paušální výpočet správních nákladů, nákladů řízení a nákladů na vymáhání práva a jiných obecných nákladů, které je třeba nahradit.

(20) Provozovatel by neměl nést náklady na preventivní a nápravná opatření přijatá podle této směrnice v situacích, kdy škody nebo jejich bezprostřední hrozba jsou výsledkem některých událostí, které provozovatel nemůže ovlivnit. členské státy mohou dovolit, aby provozovatelé, kteří nejednali úmyslně, ani se nedopustili nedbalosti, nenesli náklady na nápravná opatření v situacích, kdy jsou dotyčné škody výsledkem emisí nebo výslovně schválených událostí, nebo v případě, že škodlivý účinek škod nemohl být známý v době, kdy k události nebo emisi došlo.

(21) Provozovatelé by měli nést náklady spojené s preventivními opatřeními, jestliže tato opatření musela být přijata jako samozřejmost s cílem splnit platné právní a správní předpisy upravující jejich činnost nebo podmínky jakéhokoli povolení nebo schválení.

(22) členské státy mohou stanovit vnitrostátní pravidla týkající se rozvržení nákladů v případech více původců. členské státy mohou vzít v úvahu zejména zvláštní situaci uživatelů výrobků, kteří zřejmě nenesou odpovědnost za škody na životním prostředí za stejných podmínek jako výrobci těchto výrobků. V tomto případě by mělo být v souladu s vnitrostátním právem určeno rozdělení odpovědnosti.

(23) Příslušné orgány by měly být oprávněny vymáhat náklady na preventivní nebo nápravná opatření od provozovatele v přiměřené době ode dne, kdy byla tato opatření ukončena.

(24) Je nezbytné zajistit, aby byly k dispozici prostředky k účinnému provádění a vymáhání a aby bylo současně zajištěno, že oprávněné zájmy dotyčných provozovatelů a dalších zúčastněných stran jsou přiměřeně uspokojeny. Příslušné orgány by měly být pověřeny zvláštními úkoly spojenými s odpovídajícím správním rozhodováním a posuzováním;

zejména se jedná o povinnost posoudit význam škod a určit, která nápravná opatření je třeba přijmout.

(25) Osoby postižené škodami na životním prostředí nebo pravděpodobně postižené osoby by měly být oprávněny požádat příslušný orgán, aby v jejich případě konal. Ochrana životního prostředí je širokým zájmem, v jehož jméně vždy nejednají nebo nemohou jednat jednotlivci. Proto by i nevládní organizace podporující ochranu životního prostředí měly mít příležitost řádně přispívat k účinnému provádění této směrnice.

(26) Dotčené fyzické nebo právnické osoby by měly mít přístup k řízením, ve kterých jsou přezkoumávána rozhodnutí, jednání nebo nečinnost příslušných orgánů.

(27) Členské státy by měly přijmout opatření na podporu využívání vhodného pojištění nebo jiné formy finančního zajištění ze strany provozovatelů a na podporu rozvoje finančně zabezpečovacích nástrojů a trhů, aby tak bylo zajištěno účinné pokrytí finančních závazků vyplývajících z této směrnice.

(28) Je-li škodami na životním prostředí dotčeno více členských států nebo je pravděpodobné, že se dotknou několika členských států, měly by tyto členské státy spolupracovat ve snaze zajistit řádná a účinná preventivní nebo nápravná opatření v souvislosti se škodou na životním prostředí. Členské státy mohou usilovat o vymáhání nákladů na preventivní nebo nápravná opatření.

(29) Tato směrnice by neměla bránit členským státům v tom, aby zachovaly nebo přijaly přísnější předpisy týkající se prevence a nápravy škod na životním prostředí; ale neměla by rovněž členským státům bránit v přijímání vhodných opatření týkajících se případů, ve kterých mohou být náklady vymáhány dvakrát v případech, kdy by mohlo dojít k dvojímu vymáhání nákladů v důsledku souběžného postupu příslušného orgánu jednajícího podle této směrnice a osoby, jejíž majetek je dotčen škodami na životním prostředí.

(30) Škody způsobené před uplynutím lhůty k provedení této směrnice by neměly být pokryty touto směrnicí.

(31) Členské státy by měly podat Komisi zprávu o svých zkušenostech získaných při používání této směrnice, aby tak Komisi umožnily zvážit, s ohledem na dopad na trvale udržitelný rozvoj a budoucí rizika pro životní prostředí, vhodnost případného přezkumu této směrnice,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Předmět

Účelem této směrnice je vytvořit rámec odpovědnosti za životní prostředí založený na zásadě „znečišťovatel platí“ s cílem předcházet škodám na životním prostředí a napravit je.

Článek 2

Definice

1) „škodami na životním prostředí“ se rozumí

- a) škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích, což jsou jakékoli škody, které mají závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo zachovávání příznivého stavu

ochrany takových stanovišť nebo druhů. Význam takových účinků je posuzován podle základní podmínky, přičemž jsou zohledněna kritéria stanovená v příloze I.

Škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích nezahrnují dříve určené nepříznivé účinky, které vyplývají z jednání provozovatele, které příslušné orgány výslovně schválily v souladu s prováděcími ustanoveními k čl. 6 odst. 3 a 4 nebo článku 16 směrnice 92/43/EHS nebo článku 9 směrnice 79/409/EHS, nebo v případě stanovišť a druhů, na které se nevztahuje právo Společenství, v souladu s obdobnými vnitrostátními předpisy na ochranu přírody;

- b) „škody na vodách“, což jsou jakékoli škody, které mají závažné nepříznivé účinky na:
- i) ekologický, chemický nebo kvantitativní stav nebo ekologický potenciál dotčených vod, jak je vymezen směrnicí 2000/60/ES, s výjimkou nepříznivých účinků v případech, kdy se uplatňuje čl. 4 odst. 7 uvedené směrnice, nebo
 - ii) stav prostředí dotčených mořských vod, jak je vymezen směrnicí 2008/56/ES, pokud konkrétní aspekty stavu mořského prostředí již nejsou upraveny směrnicí 2000/60/ES;
- c) škody na půdě, což je jakákoli kontaminace půdy, která představuje závažné riziko pro lidské zdraví, které je nepříznivě ovlivněno v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů do půdy, na půdu nebo pod povrch půdy;
- 2) „škodami“: se rozumí měřitelná nepříznivá změna v přírodním zdroji nebo měřitelné zhoršení přírodního zdroje, ke kterému může dojít přímo nebo nepřímo;
- 3) „chráněnými druhy a přírodními stanovišti“ se rozumí:
- a) druhy uvedené v čl. 4 odst. 2 směrnice 79/409/EHS nebo uvedené v příloze I téže směrnice anebo uvedené v přílohách II a IV směrnice 92/43/EHS;
 - b) stanoviště druhů uvedených v čl. 4 odst. 2 směrnice 79/409/EHS nebo v příloze I téže směrnice nebo v příloze II směrnice 92/43/EHS a přírodní stanoviště uvedená v příloze I směrnice 92/43/EHS a místa rozmnožování nebo odpočinku druhů uvedených v příloze IV směrnice 92/43/EHS; a
 - c) určí-li tak členský stát, stanoviště nebo druhy, které nejsou uvedené v těchto přílohách a které dotčený členský stát určí pro účely obdobné účelům stanoveným v těchto dvou směrnicích;
- 4) „stavem ochrany“ se rozumí:
- a) v souvislosti s přírodním stanovištěm – souhrn vlivů, které působí na přírodní stanoviště a jeho typické druhy a které mohou ovlivnit jeho dlouhodobou přirozenou distribuci, strukturu a funkce i dlouhodobé přežití jeho typických druhů v rámci evropského území členských států, na které se vztahuje Smlouva, nebo území členského státu nebo oblasti přirozeného rozšíření daného stanoviště;

Stav přírodního stanoviště z hlediska ochrany se považuje za „příznivý“, pokud:

- jeho přirozený areál rozšíření a plochy, které v rámci tohoto areálu pokrývá, jsou stabilní nebo se zvětšují a
 - specifická struktura a funkce, které jsou nezbytné pro jeho dlouhodobé zachování, existují a budou pravděpodobně v dohledné době i nadále existovat a
 - stav jeho typických druhů z hlediska ochrany je podle definice uvedené v písmenu b) příznivý;
- b) v souvislosti s druhem – souhrn vlivů, které působí na daný druh a které mohou ovlivnit jeho dlouhodobou distribuci a hojnost jeho populací v rámci evropského území členských států, na které se vztahuje Smlouva, nebo území členského státu nebo oblasti přirozeného rozšíření daného druhu;

Stav druhu z hlediska ochrany bude považován za „příznivý“, jestliže:

- údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště,
 - přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen,
 - existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště k dlouhodobému zachování jeho populací;
- 5) „vodami“: se rozumí všechny vody na které se vztahuje směrnice 2000/60/ES;
- 6) „provozovatelem“: se rozumí každá fyzická nebo právnická osoba, soukromá nebo veřejná, která provozuje nebo řídí pracovní činnost nebo – tam, kde to stanoví vnitrostátní právní řád – na kterou byla přenesena rozhodující hospodářská pravomoc nad technickým fungováním takové činnosti, včetně držitelů povolení nebo schválení takové činnosti, nebo osoba, která provádí přihlášení nebo oznámení takové činnosti;
- 7) „pracovní činnosti“: se rozumí jakákoli činnost vykonávaná v rámci hospodářské činnosti, obchodní činnosti nebo podnikání, bez ohledu na jejich soukromou nebo veřejnou, ziskovou nebo neziskovou povahu;
- 8) „emisemi“: se rozumí uvolňování látek, přípravků, organismů a mikroorganismů do prostředí v důsledku lidských činností;
- 9) „bezprostřední hrozbou škod“: se rozumí dostatečná pravděpodobnost, že v blízké budoucnosti dojde ke škodám na životním prostředí;
- 10) „preventivními opatřeními“: se rozumí opatření přijatá v důsledku události, jednání nebo opomenutí, které vedlo k bezprostřední hrozbě škod na životním prostředí, ve snaze předejít těmto škodám nebo je minimalizovat;
- 11) „nápravnými opatřeními“: se rozumí činnost nebo kombinace akcí, včetně provizorních opatření nebo opatření na zmírnění dopadů, jejichž cílem je obnovit, ozdravit nebo

nahradit poškozené přírodní zdroje nebo jejich narušené funkce, anebo poskytnout rovnocennou alternativu těchto zdrojů nebo jejich funkcí ve smyslu přílohy II;

- 12) „přírodním zdrojem“: se rozumí chráněné druhy a přírodní stanoviště, voda a půda;
- 13) „funkcemi“ a „funkcemi přírodních zdrojů“: se rozumí funkce zajišťované přírodním zdrojem ve prospěch jiného přírodního zdroje nebo veřejnosti;
- 14) „výchozími podmínkami“: rozumí podmínky přírodních zdrojů a jejich funkcí, které by existovaly v době poškození těchto zdrojů v případě, že by k poškození nedošlo, podle odhadu na základě nejlepších dostupných informací;
- 15) „obnovou“ a „přírozenou obnovou“: rozumí, v případě vody, chráněných druhů a přírodních stanovišť, návrat poškozených přírodních zdrojů nebo jejich narušených funkcí do výchozích podmínek, a v případě poškození půdy, vyloučení jakéhokoli významného rizika nepříznivého účinku na lidské zdraví;
- 16) „náklady“: rozumí náklady, které jsou zdůvodněny potřebou zajistit řádné a účinné provádění této směrnice včetně nákladů na posouzení škod na životním prostředí, posouzení bezprostřední hrozby takových škod, nákladů na alternativy opatření, na administrativu, právní záležitosti a vymáhání, nákladů na sběr dat a dalších obecných nákladů, nákladů na sledování a kontrolu.

Článek 3

Oblast působnosti

1. Tato směrnice se vztahuje na:
 - a) škody na životním prostředí způsobené jakoukoli pracovní činností uvedenou v příloze III a na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, která se vyskytne z důvodu těchto činností,
 - b) škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích způsobené jinou pracovní činností, než jaké jsou uvedené na seznamu v příloze III, a na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, která se vyskytne v souvislosti s kteroukoli z těchto činností, jednal-li provozovatel úmyslně nebo z nedbalosti.
2. Tato směrnice se použije, aniž jsou dotčeny přísnější předpisy Společenství upravující provozování kterékoli činnosti, která spadá do oblasti působnosti této směrnice, a aniž jsou dotčeny právní předpisy Společenství obsahující pravidla týkající se kompetenčních konfliktů.
3. Aniž jsou dotčeny příslušné vnitrostátní předpisy, nemají podle této směrnice soukromé strany právo na náhradu škod v důsledku škod na životním prostředí nebo bezprostřední hrozby takových škod.

Článek 4

Výjimky

1. Tato směrnice nepokrývá škody na životním prostředí nebo bezprostřední hrozby takových škod, jsou-li způsobeny:
 - a) ozbrojenými konflikty, nepřátelskou akcí, občanskou válkou nebo povstáním;
 - b) živelní událostí výjimečné a neodvratné povahy.
2. Tato směrnice se nevztahuje na škody na životním prostředí ani na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, které vznikly při události, za kterou spadá odpovědnost a náhrada škody do oblasti působnosti některé mezinárodní úmluvy uvedené v příloze IV, včetně jejich případných změn, platných v dotčeném členském státě.
3. Touto směrnicí nejsou dotčena práva provozovatele omezit svou odpovědnost v souladu s vnitrostátními právními předpisy, které provádí Úmluvu o omezení odpovědnosti za námořní nároky z roku 1976, včetně jejich případných změn, nebo Štrasburskou úmluvu o omezení odpovědnosti ve vnitrozemské plavbě z roku 1988, včetně jejich případných změn.
4. Tato směrnice se nevztahuje na taková jaderná nebezpečí nebo škody na životním prostředí nebo bezprostřední hrozbu takových škod, které mohou být způsobeny činnostmi zahrnutými ve Smlouvě o založení Evropského společenství pro atomovou energii nebo událostí či činnostmi, za které odpovědnost nebo náhrada škod kterých spadá do oblasti působnosti některého z mezinárodních nástrojů uvedených v příloze V, včetně jejich případných změn.
5. Tato směrnice se vztahuje pouze na škody na životním prostředí způsobené znečištěním neohraničené povahy a na bezprostřední hrozbu takových škod tam, kde je možné najít příčinnou souvislost mezi škodami a činnostmi jednotlivých provozovatelů.
6. Tato směrnice se nevztahuje na činnosti, jejichž hlavním účelem je sloužit národní obraně nebo mezinárodní bezpečnosti, ani na činnosti, jejichž jediným účelem je ochrana před přírodními katastrofami.

Článek 5

Preventivní opatření

1. V případě, že ke škodám na životním prostředí zatím nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod, přijme provozovatel neprodleně nezbytná preventivní opatření.
2. Členské státy stanoví, že v případě potřeby a rozhodně v případě, kdy bezprostřední hrozba škod na životním prostředí není ani přes preventivní opatření přijatá provozovatelem odvrácena, informuje provozovatel příslušný orgán co nejdříve o všech důležitých aspektech situace.
3. Příslušný orgán může kdykoli:
 - a) požádat provozovatele o poskytnutí informací o jakékoli bezprostřední hrozbě škod na životním prostředí nebo o podezření na takovou bezprostřední hrozbu;
 - b) požádat provozovatele, aby přijal nezbytná preventivní opatření;
 - c) udělit provozovateli instrukce, kterými se má řídit při přijímání nezbytných preventivních opatření; nebo

- d) sám přijmout nezbytná preventivní opatření.
4. Příslušný orgán požaduje, aby preventivní opatření byla přijata provozovatelem. Pokud provozovatel nesplní povinnosti uložené v odstavci 1 nebo odst. 3 písm. b) nebo c), nelze-li jej zjistit nebo nemusí nést náklady podle této směrnice, může příslušný orgán přijmout tato opatření sám.

Článek 6

Nápravná opatření

1. V případě, že došlo ke škodám na životním prostředí, informuje provozovatel neprodleně příslušný orgán o všech důležitých aspektech situace a přijme:
 - a) všechna proveditelná opatření s cílem okamžitě kontrolovat, omezit, odstranit nebo jinak zvládnout příslušné kontaminující látky nebo jakékoli jiné škodlivé faktory s cílem omezit další škody na životním prostředí a nepříznivé účinky na lidské zdraví nebo další narušení funkcí, nebo jim předcházet, a
 - b) nezbytná nápravná opatření v souladu s článkem 7.
2. Příslušný orgán může kdykoli:
 - a) požadovat, aby provozovatel poskytl doplňující informace o jakýchkoli škodách, ke kterým došlo;
 - b) sám učinit, nebo požádat provozovatele, aby učinil všechny proveditelné kroky, nebo dát provozovateli instrukce ohledně těchto kroků, a to vše s cílem okamžitě kontrolovat, izolovat, odstranit nebo jinak zvládnout příslušné kontaminující látky nebo jakékoli jiné škodlivé faktory a omezit tak další škody na životním prostředí a nepříznivé účinky na lidské zdraví nebo další narušení přírodních funkcí, nebo jim předcházet;
 - c) požádat provozovatele, aby přijal nezbytná nápravná opatření;
 - d) udělit provozovateli instrukce, kterými se bude řídit při přijímání nezbytných nápravných opatření; nebo
 - e) sám učinit nezbytná nápravná opatření.
3. Příslušný orgán požaduje, aby nápravná opatření byla přijata provozovatelem. Pokud provozovatel nesplní povinnosti stanovené v odstavci 1 nebo odst. 2 písm. b), c) nebo d), nelze-li jej zjistit nebo se po něm nepožaduje, aby nesl náklady podle této směrnice, může příslušný orgán přijmout tato opatření sám, vyčerpá-li jiné možnosti.

Článek 7

Stanovení nápravných opatření

1. Provozovatelé zjistí, v souladu s přílohou II, možná nápravná opatření a předloží je příslušnému orgánu ke schválení, pokud příslušný orgán nepřijal opatření podle čl. 6 odst. 2 písm. e) a odst. 3.
2. Příslušný orgán rozhodne, která nápravná opatření podle přílohy II budou provedena, v případě potřeby ve spolupráci s příslušným provozovatelem.
3. Došlo-li k více případům škody na životním prostředí takovým způsobem, že příslušný orgán nemůže zajistit, aby všechna nezbytná nápravná opatření byla přijata současně,

je příslušný orgán oprávněn rozhodnout, kterou škodu na životním prostředí je třeba napravit jako první.

Při tomto rozhodování bere příslušný orgán v úvahu mimo jiné povahu, rozsah a závažnost jednotlivých případů škod na životním prostředí a možnost přirozené nápravy. Rizika pro lidské zdraví je třeba také zohlednit.

4. Příslušný orgán vyzve osoby uvedené v čl. 12 odst. 1, a v každém případě osoby, na jejichž pozemku by se měla provádět nápravná opatření, aby předložily svá vyjádření, a tato vyjádření zohlední.

Článek 8

Náklady na prevenci a nápravu škod

1. Provozovatel nese náklady na preventivní a nápravná opatření přijatá podle této směrnice.
2. S výhradou odstavců 3 a 4, vymáhá příslušný orgán, mimo jiné prostřednictvím zajištění majetku nebo jiných vhodných záruk, od provozovatele, který způsobil škody nebo bezprostřední hrozbu škod, náklady vynaložené v souvislosti s preventivními nebo nápravnými opatřeními přijatými podle této směrnice.

Příslušný orgán se může nicméně rozhodnout, že nebude vymáhat náklady v plné výši v případě, že výdaje na vymáhání by byly vyšší než získaná částka, nebo v případě, že provozovatele nelze zjistit.

3. Po provozovateli není požadováno, aby nesl náklady na preventivní nebo nápravná opatření přijatá podle této směrnice, pokud může prokázat, že škody na životním prostředí nebo bezprostřední hrozba takových škod:
 - a) byla způsobena třetí stranou a došlo k ní i přesto, že byla přijata vhodná bezpečnostní opatření, nebo
 - b) je důsledkem splnění závazného příkazu nebo pokynu orgánu veřejné moci, přičemž se nejedná o příkazy nebo pokyny vydané v důsledku emisí nebo událostí způsobené vlastní činností provozovatele.

V takových případech přijmou členské státy vhodná opatření umožňující provozovateli vymáhat vynaložené náklady.

4. Členské státy mohou dovolit provozovateli, aby nenesl náklady na nápravné opatření přijaté podle této směrnice, pokud provozovatel prokáže, že nejednal úmyslně ani z nedbalosti a že škody na životním prostředí byly způsobeny:
 - a) emisí nebo událostí, které na základě povolení uznaného nebo uděleného Společenstvím v souladu s právními a správními předpisy platnými v době emise nebo události k provedení zákonných opatření uvedených v příloze III, jsou výslovně povoleny a jejich podmínky jsou v souladu s tímto povolením;
 - b) emisí nebo činností nebo způsobem používání výrobku v průběhu činnosti, u kterých provozovatel doloží, že podle stavu vědeckých a technických znalostí v době, kdy došlo k uvolnění emisí nebo k provádění činnosti, nebylo považováno za pravděpodobné, že by způsobily škody na životním prostředí.

5. Opatření přijatá příslušným orgánem na základě čl. 5 odst. 3 a 4 a čl. 6 odst. 2 a 3 se nedotýkají odpovědnosti příslušného provozovatele podle této směrnice a nedotýkají se ani článků 87 a 88 Smlouvy.

Článek 9

Rozdělení nákladů v případech způsobení škod více stranami

Touto směrnicí nejsou dotčena ustanovení vnitrostátních předpisů týkající se rozdělení nákladů v případech, kdy jsou škody způsobeny více stranami, a zejména týkající se rozdělení odpovědnosti mezi výrobce a uživatele výrobku.

Článek 10

Lhůta pro náhradu nákladů

Příslušný orgán je oprávněn zahájit řízení o náhradu nákladů vůči provozovateli, nebo případně vůči třetí straně, která zavinila škodu na životním prostředí nebo bezprostřední hrozbu takové škody, v souvislosti s jakýmkoli opatřeními přijatými v souvislosti s touto směrnicí, a to do pěti let ode dne, kdy byla tato opatření ukončena nebo kdy byl zjištěn odpovědný provozovatel nebo třetí strana, podle toho, kdo byl zjištěn později.

Článek 11

Příslušný orgán

1. Členské státy určí příslušný orgán nebo orgány odpovědné za plnění povinností stanovených touto směrnicí.
2. Příslušný orgán má povinnost stanovit, který provozovatel zavinil škody nebo bezprostřední hrozbu škod, posoudit význam škod a určit, která nápravná opatření by měla být přijata podle přílohy II. Za tím účelem je příslušný orgán oprávněn po příslušném provozovateli požadovat, aby provedl své vlastní posouzení a poskytl všechny nezbytné informace a údaje.
3. Členský stát zajistí, aby příslušný orgán směl zplnomocnit třetí strany k provedení nezbytných preventivních nebo nápravných opatření, nebo provedení těchto opatření od třetí strany požadovat.
4. Jakékoli rozhodnutí přijaté na základě této směrnice, kterým se ukládají preventivní nebo nápravná opatření, uvádí přesné důvody, na kterých je založeno. Takové rozhodnutí je neprodleně oznámeno dotčenému provozovateli, který je zároveň informován o opravných prostředcích, které má k dispozici podle právních předpisů platných v daném členském státě, a o lhůtách, kterým tyto opravné prostředky podléhají.

Článek 12

Žádost o opatření

1. Fyzické nebo právnické osoby:
 - a) dotčené škodami na životním prostředí nebo pravděpodobně dotčené osoby, nebo

- b) mající dostatečný zájem na rozhodování o životním prostředí v souvislosti se škodami na životním prostředí, nebo
- c) prohlašující, že došlo k porušení práva, je-li to požadováno správním právem procesním členského státu jako podmínka,

jsou oprávněny předložit příslušnému orgánu jakákoli vyjádření související s případy škod na životním prostředí nebo s bezprostřední hrozbou takových škod, jichž jsou si vědomy, a jsou oprávněny požadovat po příslušném orgánu, aby přijal opatření podle této směrnice.

Členské státy stanoví, co představuje „dostatečný zájem“ a „porušení práva“.

Za tímto účelem se zájem jakékoli nevládní organizace usilující o ochranu životního prostředí a splňující všechny požadavky vnitrostátního práva považuje za dostatečný pro účely pododstavce b). Takové organizace jsou také považovány za nositele práv, která mohou být porušena ve smyslu pododstavce c).

- 2. Žádost o opatření je doprovázena relevantními informacemi a údaji, které podporují vyjádření předložené v souvislosti s dotčenou škodou na životním prostředí.
- 3. V případě, že žádost o opatření a přiložená vyjádření hodnověrně ukazují, že došlo ke škodám na životním prostředí, zváží příslušný orgán všechna taková prohlášení a žádosti o opatření. Za těchto okolností poskytne příslušný orgán dotčenému provozovateli příležitost, aby oznámil své názory na danou žádost o akci a na prohlášení, která ji doprovázejí.
- 4. Příslušný orgán co nejdříve, a v každém případě v souladu s příslušnými ustanoveními vnitrostátního práva, informuje osoby uvedené v odstavci 1, které předložily svá vyjádření tomuto orgánu, o svém rozhodnutí přijmout nebo zamítnout danou žádost o opatření a toto rozhodnutí zdůvodní.
- 5. Členské státy mohou rozhodnout, že nebudou používat odstavce 1 a 4 v případech bezprostřední hrozby škod.

Článek 13

Přezkumná řízení

- 1. Osoby, na které odkazuje čl. 12 odst. 1, mají přístup k soudu nebo jinému nezávislému a nestrannému veřejnému orgánu, který je kompetentní přezkoumávat procesní a hmotněprávní zákonnost rozhodnutí, jednání nebo nečinnost příslušných orgánů podle této směrnice.
- 2. Touto směrnicí nejsou dotčena ustanovení vnitrostátního práva upravující přístup ke spravedlnosti a ustanovení požadující vyčerpání správních přezkumných postupů před soudním řízením.

Článek 14

Finanční zajištění

- 1. Členské státy přijmou opatření k podpoře rozvoje nástrojů finančního zajištění, včetně finančních mechanismů v případě platební neschopnosti, a trhů prostřednictvím vhodných hospodářských a finančních subjektů, a umožnit tak provozovatelům využití finančních záruk na pokrytí jejich závazků podle této směrnice.

Článek 15

Spolupráce členských států

1. V případě, že se škody na životním prostředí dotýkají několika členských států nebo je toto pravděpodobné, tyto členské státy spolupracují, a to i prostřednictvím vhodné výměny informací, ve snaze zajistit, aby byla přijata preventivní a v případě nutnosti i nápravná opatření v souvislosti s takovými škodami na životním prostředí.
2. Došlo-li ke škodám na životním prostředí, poskytne stát, z jehož území škody pocházejí, dostatečné informace členským státům, které mohou být dotčeny.
3. V případě, že členský stát zjistí v rámci svých hranic škody, které nebyly způsobeny v rámci jeho hranic, může to oznámit Komisi a všem ostatním dotčeným členským státům; může také poskytnout doporučení k přijetí preventivních nebo nápravných opatření a může usilovat, v souladu s touto směrnicí, o náhradu nákladů, které vynaložil v souvislosti s přijetím preventivních nebo nápravných opatření.

Článek 16

Vztah k vnitrostátnímu právu

1. Tato směrnice nebrání členským státům v zachování nebo přijetí přísnějších předpisů v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, včetně stanovení dalších činností, které jsou předmětem požadavků této směrnice na prevenci a nápravu škod, a také stanovení dalších odpovědných stran.
2. Tato směrnice nebrání členským státům v přijetí vhodných opatření, jako je zákaz dvojí náhrady nákladů v souvislosti se situacemi, kdy by mohlo dojít k dvojí náhradě nákladů v důsledku souběžného postupu příslušného orgánu podle této směrnice a osoby, jejíž majetek je dotčen škodami na životním prostředí.

Článek 17

Časová působnost

Tato směrnice se nevztahuje na:

- škody způsobené emisemi, událostí nebo nehodou, ke kterým došlo před datem uvedeným v čl. 19 odst.1,
- škody způsobené emisemi, událostí nebo nehodou, ke kterým došlo po datu uvedeném v čl. 19 odst.1 jako důsledek konkrétní činnosti, která se stala a která byla ukončena před tímto datem,
- škody, uplynulo-li více než 30 let od doby, kdy došlo k emisím, události nebo nehodě, které způsobily tyto škody.

Článek 18

Informace o provádění a empirická základna

1. Komise shromažďuje dostupné informace členských států o zkušenostech získaných při uplatňování této směrnice, které byly rozšířeny v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES ([1](#)). Tyto informace zahrnují údaje uvedené v příloze VI této směrnice a shromáždí se do 30. dubna 2022 a poté každých pět let.

2. Na základě informací uvedených v odstavci 1 Komise provede hodnocení této směrnice, které zveřejní do 30. dubna 2023 a poté každých pět let.
3. Komise do 31. prosince 2020 vypracuje obecné zásady za účelem dosažení jednotného chápání pojmu „škoda na životním prostředí“ ve smyslu článku 2.

Článek 19

Provedení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 30. dubna 2007. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.
Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.
2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice, spolu s tabulkou znázorňující, jakým způsobem ustanovení této směrnice odpovídají přijatým vnitrostátním předpisům.

Článek 20

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dnem vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 21

Určení

Tato směrnice je určena členskými státním.

PŘÍLOHA I

KRITÉRIA UVEDENÁ V ČL. 2 ODS. 1 PÍSM. A)

Význam jakýchkoli škod, které mají nepříznivé účinky na dosahování nebo zachovávání příznivého stavu ochrany přírodních stanovišť nebo druhů, musí být posuzován z hlediska stavu ochrany v době, kdy došlo ke škodám, z hlediska funkce spočívající v poskytování rekreačních možností, které vytvářejí, a z hlediska jejich schopnosti přirozené regenerace. Výrazně nepříznivé změny výchozích podmínek by měly být určeny pomocí měřitelných údajů, jako jsou:

- počet jedinců, jejich hustota nebo oblast, kterou pokrývají,
- role konkrétních jedinců nebo poškozené oblasti ve vztahu k ochraně druhů nebo přírodního stanoviště, vzácnost druhu nebo přírodního stanoviště (posuzováno na místní, regionální a vyšší úrovni včetně úrovně Společenství),
- rozmnožovací schopnost druhu (podle dynamiky specifické pro daný druh nebo danou populaci), jeho životaschopnost nebo schopnost stanoviště přirozeně se regenerovat (podle dynamiky specifické pro jeho charakteristické druhy nebo jejich populace),

– schopnost druhu nebo stanoviště se poté, co došlo ke škodám, v krátké době bez jakéhokoli zásahu (s výjimkou opatření na zvýšenou ochranu) zotavit do podmínek, které vedou, výhradně na bázi dynamiky daného druhu nebo stanoviště, k podmínkám považovaným za ekvivalentní výchozím podmínkám nebo za lepší než výchozí podmínky.

Škody s prokázanými účinky na lidské zdraví musí být klasifikovány jako významné škody.

Tyto změny nemusí být klasifikovány jako významné škody:

– nepříznivé odchylky, které jsou menší než přirozené fluktuace považované za normální pro příslušný druh nebo stanoviště,

– nepříznivé odchylky mající přirozené příčiny nebo vyplývající ze zásahů souvisejících s normální správou lokalit, jak je vymezena v záznamech o stanovištích nebo cílových dokumentech anebo jak ji prováděli v minulosti majitelé nebo provozovatelé,

– škody na druzích nebo stanovištích, u nichž je zjištěno, že se zotaví v krátké době a bez zásahů zpět do výchozích podmínek nebo do podmínek, které vedou, výhradně na bázi dynamiky daného druhu nebo stanoviště, k podmínkám považovaným za rovnocenné výchozím podmínkám nebo za lepší než výchozí podmínky.

PŘÍLOHA II

NÁPRAVA ŠKOD NA ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ

Tato příloha stanoví společný rámec, podle kterého je třeba vybírat nejvhodnější opatření k zajištění nápravy škod na životním prostředí.

1 Náprava škod na vodách nebo chráněných druzích nebo přírodních stanovištích

Nápravy škod na životním prostředí v souvislosti s vodami, chráněnými druhy nebo přírodními stanovišti je dosahováno prostřednictvím obnovy životního prostředí zpět do jeho výchozích podmínek pomocí primární, doplňkové a vyrovnávací nápravy škod, kde:

- a) „primární“ náprava škod je nápravné opatření, které vrací poškozené přírodní zdroje nebo jejich narušené služby do výchozích podmínek nebo směrem k těmto podmínkám;
- b) „doplňková“ náprava škod je nápravné opatření přijaté v souvislosti s přírodním zdrojem nebo jeho funkcemi, jehož cílem je skutečnost, že primární náprava škod nevedla k plné obnově poškozených přírodních zdrojů nebo jejich funkcí;
- c) „vyrovnávací“ náprava škod je akce učiněná s cílem vyrovnat přechodné ztráty na přírodních zdrojích nebo jejich funkcích, ke kterým dochází ode dne výskytu škod, a je to akce, která probíhá, dokud primární náprava nedosáhne svého plného účinku;
- d) „přechodné ztráty“ jsou ztráty, které jsou výsledkem skutečnosti, že poškozené přírodní zdroje anebo jejich funkce nejsou schopny plnit svou ekologickou úlohu nebo poskytovat služby ostatním přírodním zdrojům nebo veřejnosti do té doby, dokud primární nebo doplňková opatření nedosáhnou účinku. Tyto ztráty neobsahují finanční vyrovnání veřejnosti.

V případě, že primární náprava škod nevede k obnově životního prostředí zpět do výchozích podmínek, je provedena doplňková náprava škod. Navíc je provedena vyrovnávací náprava škod pro vyrovnání přechodných ztrát.

Náprava škod na životním prostředí z hlediska škod na vodách nebo chráněných druzích nebo přírodních stanovištích také znamená, že je odstraněno jakékoli významné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví.

1.1 Cíle nápravy

Účel primární nápravy škod

1.1.1 Účelem primární nápravy škod je obnovit poškozené přírodní zdroje nebo jejich funkce zpět do výchozích podmínek nebo směrem k těmto podmínkám.

Účel doplňkové nápravy škod

1.1.2 V případě, že se poškozené přírodní zdroje anebo jejich funkce nevrací do výchozích podmínek, pak je provedena doplňková náprava škod. Účelem doplňkové nápravy škod je poskytnout podobnou úroveň přírodních zdrojů nebo jejich funkcí, včetně zdrojů nebo funkcí na náhradní lokalitě, je-li to vhodné, které by byly bývaly poskytnuty, kdyby poškozená lokalita byla bývala vrácena do svých výchozích podmínek. Kde je to možné a vhodné, náhradní lokalita by měla být geograficky spojena s poškozenou lokalitou a měl by být brán zřetel na zájmy postižené populace.

Účel vyrovnávací nápravy škod

1.1.3 Vyrovnávací náprava škod se provádí s cílem vyrovnat přechodné ztráty přírodních zdrojů a funkcí čekajících na obnovu. Toto vyrovnání je složeno z dalších zlepšení chráněných přírodních stanovišť a druhů nebo vody buď na poškozené lokalitě, nebo na náhradní lokalitě. Neobsahuje finanční náhradu veřejnosti.

1.2 Stanovení nápravných opatření

Stanovení primárních nápravných opatření

1.2.1 Je třeba vzít v úvahu možnosti činnosti směřující k přímé obnově přírodních zdrojů a funkcí směrem k výchozím podmínkám v urychleném časovém rámci nebo prostřednictvím přirozené obnovy.

Stanovení doplňkových a vyrovnávacích nápravných opatření

1.2.2 Při určování rozsahu doplňkových a vyrovnávacích opatření se nejprve zvažuje využití přístupů založených na rovnocennosti mezi jednotlivými zdroji, resp. funkcemi. U těchto přístupů se nejprve zvažují akce, které poskytují přírodní zdroje nebo funkce stejného typu, kvality a kvantity jako poškozené zdroje a funkce. Pokud to není možné, jsou poskytnuty náhradní přírodní zdroje nebo funkce. Např. snížení kvality by mohlo být vyváženo zvýšením množství nápravných opatření.

1.2.3 Pokud není možné využít první volbu, tj. přístupy založené na rovnocennosti mezi jednotlivými zdroji, resp. funkcemi, využívají se náhradní postupy hodnocení. Příslušný orgán může předepsat metodu pro určení rozsahu nezbytných doplňkových a vyrovnávacích nápravných opatření, např. finanční ohodnocení. Pokud je možné provést ohodnocení ztracených zdrojů nebo funkcí, ale ohodnocení náhradních přírodních zdrojů nebo funkcí nelze provést v přijatelném časovém horizontu nebo za přijatelné náklady, pak může příslušný orgán zvolit nápravná opatření, jejichž náklady jsou rovnocenné odhadnuté finanční hodnotě ztracených

přírodních zdrojů nebo funkcí.

Doplňková a vyrovnávací nápravná opatření by měla být navržena tak, aby umožňovala dodatečným přírodním zdrojům nebo funkcím odrážet časové preference a časový profil nápravných opatření. Např. čím delší bude časové období předtím, než je dosaženo výchozích podmínek, tím větší množství vyrovnávacích nápravných opatření bude přijato (za jinak stejných podmínek).

1.3 Volba nápravných opatření

1.3.1 Při využití nejlepších dostupných technologií by měly být vyhodnoceny přiměřené možnosti nápravy založené na těchto kritériích:

- dopad každé možnosti na veřejné zdraví a bezpečnost,
- náklady na provedení dané možnosti,
- pravděpodobnost úspěchu každé možnosti,
- do jaké míry každá z možností zabrání budoucím škodám a vyhne se paralelním škodám v důsledku provedení možnosti,
- míra prospěchu pro každou složku přírodního zdroje nebo funkce,
- do jaké míry každá z možností zohledňuje příslušná sociální, ekonomická a kulturní hlediska a další relevantní faktory specifické pro danou lokalitu,
- délku doby, která bude nutná, než bude obnova škod na životním prostředí účinná,
- do jaké míry každá z možností dosáhne obnovy lokality, kde došlo ke škodám na životním prostředí,
- geografickou vazbu na poškozenou lokalitu.

1.3.2 Při hodnocení různých stanovených nápravných opatření mohou být vybrána primární nápravná opatření, která plně neobnovují poškozenou vodu nebo chráněné druhy nebo přírodní stanoviště do výchozích podmínek nebo která je obnovují pomaleji. Toto rozhodnutí může být učiněno pouze v případě, že přírodní zdroje nebo funkce, které byly v důsledku tohoto rozhodnutí pominuty na primární lokalitě, budou vyrovnány zvýšenými doplňkovými a vyrovnávacími opatřeními s cílem poskytnout podobnou úroveň přírodních zdrojů nebo funkcí, jakou měly zdroje resp. funkce, které byly pominuty. Tento případ nastane, např. když rovnocenné přírodní zdroje nebo funkce by mohly být poskytnuty jinde za nižší náklady. Tato další nápravná opatření jsou určena v souladu s pravidly stanovenými v bodě 1.2.2.

1.3.3 I přes pravidla stanovená v bodě 1.3.2, a v souladu s čl. 7 odst. 3 je příslušný orgán oprávněn rozhodnout, že nebudou přijata žádná další nápravná opatření, jestliže:

- a) již přijatá nápravná opatření zajišťují, že zde již nadále není žádné významné riziko nepříznivých účinků na lidské zdraví, vodu nebo chráněné druhy a přírodní stanoviště, a
- b) náklady na nápravná opatření, která by měla být přijata pro dosažení výchozích podmínek nebo jim podobné úrovně, by byly neúměrné možným získaným přínosům pro životní prostředí.

2 Náprava škod na půdě

Měla by být přijata nezbytná opatření pro zajištění minimálně toho, aby byly příslušné kontaminující látky odstraněny, kontrolovány, izolovány nebo sníženy tak, aby

kontaminovaná půda již nadále nepředstavovala významné riziko nepříznivého účinku na lidské zdraví, přičemž je bráno v úvahu její současné využití nebo budoucí využití schválené v době vzniku škod. Přítomnost takových rizik se posuzuje pomocí postupů upravujících posuzování rizik a bere se v úvahu charakteristika a funkce půdy, druh a koncentrace škodlivých látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů, jejich riziko a možnost disperze. Využití se zjišťuje na základě předpisů pro využívání půdy nebo jiných vhodných předpisů platných v době, kdy došlo ke škodám.

Pokud se využití půdy změní, jsou přijata všechna nezbytná opatření s cílem zabránit nepříznivým účinkům na lidské zdraví.

Pokud chybí předpisy o využívání půdy nebo jiné vhodné předpisy, pak povaha příslušné oblasti, kde došlo ke škodám, určuje využití této zvláštní oblasti, přičemž se bere v úvahu její očekávaný rozvoj.

Zvažuje se možnost přirozené obnovy, což je možnost, při které by nebyly provedeny žádné přímé lidské zásahy do procesu obnovy.

PŘÍLOHA III

ČINNOSTI PODLE ČL. 3 Odst. 1

1. Provozy zařízení podléhajících povolení podle směrnice Rady 96/61/ES ze dne 24. září 1996 o integrované prevenci a omezení znečištění ([2](#)). To znamená všechny činnosti uvedené v příloze I směrnice 96/61/ES s výjimkou zařízení nebo částí zařízení, které se používají k výzkumu, vývoji a zkoušení nových výrobků a postupů.
2. Provozy nakládání s odpady, včetně sběru, dopravy, využití a odstraňování odpadů a nebezpečných odpadů, včetně dozoru nad těmito provozy a následné péče o lokality pro odstraňování, podle povolení nebo registrace podle směrnice Rady 75/442/EHS ze dne 15. července 1975 o odpadech ([3](#)) a směrnice Rady 91/689/EHS ze dne 12. prosince 1991 o nebezpečných odpadech ([4](#)).

Provozy nakládání s odpady, včetně sběru, dopravy, využití a odstraňování odpadů a nebezpečných odpadů, včetně dozoru nad těmito provozy a následné péče o lokality pro odstraňování, podle povolení nebo registrace podle směrnice Rady 75/442/EHS ze dne 15. července 1975 o odpadech ([3](#)) a směrnice Rady 91/689/EHS ze dne 12. prosince 1991 o nebezpečných odpadech ([4](#)).

Tato opatření zahrnují mimo jiné provozy skládek podle směrnice Rady 1999/31/ES ze dne 26. dubna 1999 o skládkách odpadů ([5](#)) a provozy spalovacích zařízení podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/76/ES ze dne 4. prosince 2000 o spalování odpadů ([6](#)).

Pro účely této směrnice se mohou členské státy rozhodnout, že tyto provozy nebudou zahrnovat rozptylování kalů z čističek komunálních odpadních vod podle schválených norem, k zemědělskému využití.

3. Veškeré vypouštění do vnitrozemských povrchových vod, které podléhá předem udělenému povolení podle směrnice Rady 76/464/EHS ze dne 4. května 1976 o znečišťování některými nebezpečnými látkami vypouštěnými do vodního prostředí Společenství ([7](#)).

4. Veškeré vypouštění látek do podzemních vod, které podléhá předem udělenému povolení podle směrnice Rady 80/68/EHS ze dne 17. prosince 1979 o ochraně podzemních vod před znečišťováním některými nebezpečnými látkami ([8](#)).
5. Vypouštění nebo vtlačování znečišťujících látek do povrchových nebo podzemních vod, které vyžadují povolení, schválení nebo registraci podle směrnice 2000/60/ES.
6. Odběry vod a vzdouvání vod podléhající předchozímu povolení podle směrnice 2000/60/ES.
7. Výroba, používání, skladování, zpracování, plnění, uvolňování do životního prostředí a doprava v rámci provozu:
 - a) nebezpečných látek vymezených v čl. 2 odst. 2 směrnice Rady 67/548/EHS ze dne 27. června 1967 o sblížování právních a správních předpisů týkajících se klasifikace, balení a označování nebezpečných látek ([9](#));
 - b) nebezpečných přípravků vymezených v čl. 2 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/45/ES ze dne 31. května 1999 o sblížování právních a správních předpisů členských států týkajících se klasifikace, balení a označování nebezpečných přípravků ([10](#));
 - c) přípravků na ochranu rostlin vymezených v čl. 2 odst. 1 směrnice Rady 91/414/EHS ze dne 15. července 1991 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh ([11](#));
 - d) biocidních přípravků vymezených v čl. 2 odst. 1 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/8/ES ze dne 16. února 1998 o uvádění biocidních přípravků na trh ([12](#)).
8. Silniční, železniční, vnitrozemská vodní, námořní nebo letecká přeprava nebezpečných nebo znečišťujících věcí vymezených buď v příloze A směrnice Rady 94/55/ES ze dne 21. listopadu 1994 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se silniční přepravy nebezpečných věcí ([13](#)), nebo v příloze směrnice Rady 96/49/ES ze dne 23. července 1996 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se železniční přepravy nebezpečných věcí ([14](#)), nebo vymezených ve směrnici Rady 93/75/EHS ze dne 13. září 1993 o minimálních požadavcích na plavidla směřující do přístavů Společenství nebo opouštějící přístavy Společenství a přepravující nebezpečné nebo znečišťující věci ([15](#)).
9. Provoz zařízení podléhající povolení podle směrnice Rady 84/360/EHS ze dne 28. června 1984 o boji proti znečišťování ovzduší z průmyslových zařízení ([16](#)), v souvislosti s uvolňováním znečišťujících látek, kterých se týká výše uvedená směrnice, do ovzduší.
10. Jakékoli uzavřené nakládání, včetně přepravy, s geneticky modifikovanými mikroorganismy vymezenými ve směrnici Rady 90/219/EHS ze dne 23. dubna 1990 o uzavřeném nakládání s geneticky modifikovanými mikroorganismy ([17](#)).
11. Jakékoli úmyslné uvolňování, přeprava a uvádění na trh geneticky modifikovaných organismů vymezených ve směrnici Evropského Parlamentu a Rady 2001/18/ES ([18](#)).
12. Přeshraniční přeprava odpadu v rámci, do nebo z Evropské unie, která vyžaduje schválení nebo je zakázáno ve smyslu nařízení Rady (EHS) č. 259/93 ze dne 1. února 1993 o dozoru nad přepravou odpadů v rámci Evropského společenství, do něj

a z něj a o její kontrole ([19](#)).

13. Nakládání s těžebním odpadem podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/21/ES ze dne 15. března 2006 o nakládání s odpady z těžebního průmyslu ([20](#)).
14. Provozování úložišť podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/31/ES ze dne 23. dubna 2009 o geologickém ukládání oxidu uhličitého ([21](#)).

PRÍLOHA IV

MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY PODLE ČL. 4 ODS. 2

- a) Mezinárodní úmluva ze dne 27. listopadu 1992 o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené ropným znečištěním;
- b) Mezinárodní úmluva ze dne 27. listopadu 1992 o zřízení Mezinárodního fondu pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním;
- c) Mezinárodní úmluva ze dne 23. března 2001 o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené znečištěním ropnými palivy;
- d) Mezinárodní úmluva ze dne 3. května 1996 o odpovědnosti a náhradě za škodu v souvislosti s přepravou nebezpečných a škodlivých látek po moři;
- e) Úmluva ze dne 10. října 1989 o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené při přepravě nebezpečných věcí po silnici, železnici a na plavidlech pro říční plavbu.

PRÍLOHA V

MEZINÁRODNÍ NÁSTROJE PODLE ČL. 4 ODS. 4

- a) Pařížská úmluva ze dne 29. července 1960 o odpovědnosti vůči třetím stranám v oblasti jaderné energie a Bruselská doplňující úmluva ze dne 31. ledna 1963;
- b) Vídeňská úmluva ze dne 21. května 1963 o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody;
- c) Úmluva ze dne 12. září 1997 o dodatečných náhradách za jaderné škody;
- d) Společný protokol ze dne 21. září 1988 týkající se Vídeňské úmluvy a Pařížské úmluvy;
- e) Bruselská úmluva ze dne 17. prosince 1971 o občanskoprávní odpovědnosti v oblasti námořní přepravy jaderného materiálu.

PRÍLOHA VI

INFORMACE A ÚDAJE PODLE ČL. 18 ODS. 1

Informace podle čl. 18 odst. 1 se týkají případů škod na životním prostředí podle této směrnice, přičemž u každého případu se uvádějí tyto informace a údaje:

1. Druh škody na životním prostředí, datum vzniku nebo zjištění škody. Druh škody na životním prostředí se klasifikuje jako škoda na chráněných druzích a přírodních stanovištích, vodě a půdě podle čl. 2 bodu 1.
2. Popis činnosti v souladu s přílohou III.

Členské státy zahrnou všechny další relevantní informace o zkušenostech získaných při provádění této směrnice.

(1) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES ze dne 28. ledna 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/313/EHS (Úř. věst. L 41, 14.2.2003, s. 26).

(2) Úř. věst. L 257, 10.10.1996, s. 26. Směrnice naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 1882/2003.

(3) Úř. věst. L 194, 25.7.1975, s. 39. Směrnice naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 1882/2003.

(4) Úř. věst. L 377, 31.12.1991, s. 20. Směrnice ve znění směrnice 94/31/ES (Úř. věst. L 168, 2.7.1994, s. 28).

(5) Úř. věst. L 182, 16.7.1999, s. 1. Směrnice ve znění nařízení (ES) č. 1882/2003.

(6) Úř. věst. L 332, 28.12.2000, s. 91.

(7) Úř. věst. L 129, 18.5.1976, s. 23. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí 2000/60/ES.

(8) Úř. věst. L 20, 26.1.1980, s. 43. Směrnice ve znění směrnice 91/692/EHS (Úř. věst. L 377, 31.12.1991, s. 48).

(9) Úř. věst. 196, 16.8.1967, s. 1. Směrnice naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 807/2003.

(10) Úř. věst. L 200, 30.7.1999, s. 1. Směrnice naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 1882/2003.

(11) Úř. věst. L 230, 19.8.1991, s. 1. Směrnice naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 806/2003 (Úř. věst. L 122, 16.5.2003, s. 1).

(12) Úř. věst. L 123, 24.4.1998, s. 1. Směrnice naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 1882/2003.

(13) Úř. věst. L 319, 12.12.1994, s. 7. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí Komise 2003/28/ES (Úř. věst. L 90, 8.4.2003, s. 45).

(14) Úř. věst. L 235, 17.9.1996, s. 25. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí Komise 2003/29/ES (Úř. věst. L 90, 8.4.2003, s. 47).

(15) Úř. věst. L 247, 5.10.1993, s. 19. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/84/ES (Úř. věst. L 324, 29.11.2002, s. 53).

(16) Úř. věst. L 188, 16.7.1984, s. 20. Směrnice ve znění směrnice 91/692/EHS (Úř. věst. L 377, 31.12.1991, s. 48).

(17) Úř. věst. L 117, 8.5.1990, s. 1. Směrnice naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 1882/2003.

(18) Úř. věst. L 106, 17.4.2001, s. 1. Směrnice naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 1830/2003 (Úř. věst. L 268, 18.10.2003, s. 24).

(¹⁹) Úř. věst. L 30, 6.2.1993, s. 1. Nařízení naposledy pozměněné nařízením Komise (ES) č. 2557/2001 (Úř. věst. L 349, 31.12.2001, s. 1).

(²⁰) Úř. věst. L 102, 11.4.2006, s. 15).

(²¹) Úř. věst. L 140, 5.6.2009, s. 114.

SMĚRNICE RADY 92/43/EHS ze dne 21. května 1992

o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

RADA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

S ohledem na Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství, a zejména článek 130s této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise [1],

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu [2],

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru [3],

vzhledem k tomu, že zachování, ochrana a zlepšování kvality životního prostředí, včetně ochrany přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin je základním cílem v obecném zájmu Společenství, jak uvádí článek 130r Smlouvy;

vzhledem k tomu, že politika a akční program Evropského společenství pro životní prostředí (1987-1992) [4] stanoví opatření na ochranu přírody a přírodních zdrojů;

vzhledem k tomu, že hlavním cílem této směrnice je podpořit ochranu biologické rozmanitosti s ohledem na hospodářské, sociální, kulturní a regionální požadavky, představuje tato směrnice příspěvek k obecnému cíli udržitelného rozvoje; že zachování biologické rozmanitosti může v určitých případech vyžadovat udržování nebo přímo podporu určitých lidských činností;

vzhledem k tomu, že na evropském území členských států se stav přírodních stanovišť neustále zhoršuje a stále více druhů je ve volné přírodě vážně ohroženo; že ohrožená stanoviště a druhy představují část přírodního dědictví Společenství a jejich ohrožení má často charakter překračující hranice státu, a je proto nezbytné přijmout opatření na jejich ochranu na úrovni Společenství;

vzhledem k tomu, že s ohledem na ohrožení určitých typů přírodních stanovišť a určitých druhů je nezbytné je klasifikovat tak, aby měly prioritu při včasném provádění opatření na jejich ochranu;

vzhledem k tomu, že je nutno podle stanoveného časového rozvrhu vyhlásit zvláštní oblasti ochrany s cílem vytvořit spojitou evropskou ekologickou síť, aby byla zajištěna ochrana nebo zachování přírodních stanovišť a druhů v zájmu Společenství v odpovídajícím stavu z hlediska jejich ochrany;

vzhledem k tomu, že všechny tyto vyhlášené oblasti včetně těch, které jsou nebo budou klasifikovány jako zvláště chráněná území podle směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků [5], budou zařazeny do spojitě evropské ekologické sítě;

vzhledem k tomu, že je vhodné v každé vyhlášené oblasti ochrany provést nezbytná opatření beroucí ohled na cíle ochrany;

vzhledem k tomu, že lokality vhodné pro vyhlášení jako zvláštní oblasti ochrany jsou navrhovány členskými státy, avšak je kromě toho třeba stanovit postup umožňující, aby ve výjimečných případech byla jako zvláštní oblast ochrany

vyhlášena i lokalita, která nebyla navržena členským státem, avšak kterou Společenství považuje za zásadní buď pro zachování, nebo přežití prioritních typů přírodních stanovišť nebo prioritních druhů;

vzhledem k tomu, že musí být přiměřeně hodnoceny veškeré plány a programy, které by mohly významně ovlivnit cíle ochrany v lokalitě, která již byla k ochraně navržena nebo bude navržena v budoucnosti;

vzhledem k tomu, že se uznává, že přijetí opatření na prosazování ochrany prioritních přírodních stanovišť a prioritních druhů v zájmu Společenství je společnou odpovědností všech členských států; že to však může přinést nadměrné finanční zatížení pro některé členské státy způsobené jednak nerovnoměrným rozdělením takových stanovišť a druhů ve Společenství, jednak skutečností, že zásada "znečišťovatel platí" může mít ve zvláštním případě ochrany přírody jen omezené použití;

vzhledem k tomu, že je byl vysloven souhlas s tím, aby Společenství v takovém výjimečném případě mělo poskytnout příspěvek na spolufinancování ze svých prostředků v rámci objemu finančních zdrojů, který je k dispozici na základě rozhodnutí Společenství;

vzhledem k tomu, že územní plánování a strategie územního rozvoje by měly podporovat péči o krajinné prvky, které mají rozhodující význam pro volně žijící živočichy a planě rostoucí rostliny;

vzhledem k tomu, že by měl být ustaven systém dohledu nad stavem přírodních stanovišť a druhů v působnosti této směrnice z hlediska jejich ochrany;

vzhledem k tomu, že pro některé druhy rostlin a živočichů je třeba vytvořit obecný systém ochrany na doplnění směrnice 79/409/EHS; že by měla být provedena opatření pro péči o některé druhy, pokud je to nutné vzhledem ke stavu jejich ochrany, a to včetně zákazu určitých metod odchytu nebo usmrcování, přičemž za určitých podmínek mohou být přípustné odchylky;

vzhledem k tomu, že Komise bude pravidelně připravovat souhrnnou zprávu založenou mimo jiné na informacích členských států o uplatňování vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice, aby bylo zajištěno sledování jejího provádění;

vzhledem k tomu, že zlepšování vědeckých a technických poznatků je pro provádění této směrnice nezbytné; že v důsledku toho je vhodné podpořit potřebné výzkumné a vědecké práce;

vzhledem k tomu, že přílohy této směrnice by měly být přizpůsobovány dosaženému technickému a vědeckému pokroku; že by měl být stanoven postup, jímž může Rada přílohy pozměňovat;

vzhledem k tomu, že by měl být zřízen regulativní výbor napomáhající Komisi při provádění této směrnice, a zejména při rozhodování o spolufinancování z prostředků Společenství;

vzhledem k tomu, že by měly být přijaty předpisy týkající se doplňujících opatření, kterými by se řídilo opětovné vysazování některých původních druhů živočichů a rostlin do původních areálů rozšíření a případné vysazování nepůvodních druhů;

vzhledem k tomu, že pro účinné provádění této směrnice je nezbytné vzdělávání a všeobecné informace o cílech této směrnice,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

Definice

Článek 1

Pro účely této směrnice se:

- a) „ochranou“ rozumí všechna opatření, která jsou potřebná pro zachování nebo obnovu přírodních stanovišť a populací volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v příznivém stavu z hlediska jejich ochrany, jak stanoví definice v písmenech e) a i);
- b) „přírodním stanovištěm“ rozumí přírodní nebo přírodě blízká suchozemská nebo vodní oblast vymezená zeměpisnými, abiotickými a biotickými znaky;
- c) „typem přírodních stanovišť v zájmu Společenství“ rozumí typy přírodních stanovišť na území uvedeném v článku 2, které:
 - i) jsou ve svém přirozeném areálu rozšíření ohroženy vymizením, nebo
 - ii) mají malý přirozený areál rozšíření v důsledku svého ústupu nebo již beztak omezeného výskytu, nebo
 - iii) představují výjimečné příklady typických charakteristik jedné nebo více z následujících devíti biogeografických oblastí: alpské, atlantské, černomořské, boreální, kontinentální, makaronéské, středomořské, panonské a stepní.

Takové typy stanovišť jsou nebo mohou být uvedeny v příloze I;

- d) „prioritními typy přírodních stanovišť“ rozumí typy přírodních stanovišť ohrožené vymizením, které se vyskytují na území uvedeném v článku 2 a za jejichž ochranu má Společenství zvláštní odpovědnost vzhledem k podílu jejich přirozeného areálu rozšíření na území uvedeném v článku 2; tyto prioritní typy přírodních stanovišť jsou v příloze I označeny hvězdičkou (*);
- e) „stavem přírodního stanoviště z hlediska ochrany“ rozumí souhrn vlivů, které působí na přírodní stanoviště a na jeho typické druhy, jež mohou ovlivnit jeho dlouhodobé přirozené rozšíření, strukturu a funkce, jakož i dlouhodobé přežívání jeho typických druhů na území uvedeném v článku 2.

Stav přírodního stanoviště z hlediska ochrany se považuje za „příznivý“, pokud:

- jeho přirozený areál rozšíření a plochy, které v rámci tohoto areálu pokrývá, jsou stabilní nebo se zvětšují a
- specifická struktura a funkce, které jsou nezbytné pro jeho dlouhodobé zachování, existují a budou pravděpodobně v dohledné době i nadále existovat a
- stav jeho typických druhů z hlediska ochrany je podle definice uvedené v písmenu i) příznivý;

- f) „stanovištěm druhu“ rozumí prostředí definované specifickými abiotickými a biotickými faktory, ve kterém druh žije v kterékoli fázi svého biologického cyklu;
- g) „druhy v zájmu Společenství“ rozumí druhy, které na území definovaném v článku 2 jsou:
- i) ohrožené, s výjimkou druhů, jejichž přírodní areál rozšíření je na tomto území okrajový a které nejsou ohrožené nebo zranitelné v západním palearktickém regionu, nebo
 - ii) zranitelné, tj. předpokládá se, že pravděpodobně budou v blízké budoucnosti přesunuty do kategorie ohrožených druhů, pokud na ně budou nadále působit ohrožující faktory,
 - iii) vzácné, tj. s málo početnými populacemi, které nejsou v současné době ohrožené nebo zranitelné, ale jsou v nebezpečí. Tyto druhy se vyskytují v prostorově omezených oblastech nebo jsou řídce rozptýleny v rozsáhlejších areálech, nebo
 - iv) endemické a vyžadují zvláštní pozornost z důvodů specifického charakteru jejich stanoviště a/nebo možného dopadu jejich využívání na jejich stanoviště a/nebo možného dopadu jejich využívání na jejich stav z hlediska ochrany.

Takové druhy jsou nebo mohou být uvedeny v příloze II a/nebo příloze IV nebo V;

- h) „prioritními druhy“ rozumí druhy uvedené v písm. g) bod i), za jejichž zachování má Společenství zvláštní odpovědnost vzhledem k podílu jejich přirozeného areálu rozšíření na území uvedeném v článku 2; tyto prioritní druhy jsou v příloze II označeny hvězdičkou (*);
- i) „stavem druhu z hlediska ochrany“ rozumí souhrn vlivů působících na příslušný druh, které mohou ovlivnit jeho dlouhodobé rozšíření a početnost jeho populací na území uvedeném v článku 2;

stav druhu z hlediska ochrany bude považován za „příznivý“, jestliže:

- údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště, a
 - přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen,
 - existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště k dlouhodobému zachování jeho populací;
- j) „lokalitou“ rozumí zeměpisně určené území, jehož plocha je jasně vymezena;
- k) „lokalitou významnou pro Společenství“ rozumí lokalita, která v biogeografické oblasti nebo oblastech, k nimž náleží, významně přispívá k udržení nebo obnově stavu přírodního stanoviště uvedeného v příloze I nebo druhu uvedeného v příloze II z hlediska jejich ochrany a může též významně přispívat k soudržnosti sítě NATURA 2000 uvedené v článku 3 a/nebo významně přispívá k udržení biologické rozmanitosti příslušné biogeografické oblasti nebo oblastí.

U druhů živočichů vyskytujících se v rozsáhlých areálech budou lokality významné pro Společenství odpovídat místům v přirozeném areálu rozšíření těchto druhů, jež se vyznačují fyzikálními a biologickými faktory nezbytnými pro jejich život a

rozmnožování;

- l) „zvláštní oblastí ochrany“ rozumí lokalita významná pro Společenství a vyhlášená členskými státy prostřednictvím právního, správního a/nebo smluvního aktu, u které jsou pro přírodní stanoviště a/nebo populace druhů, pro něž je lokalita určena, uplatněna ochranná opatření nezbytná k jejich zachování nebo obnově ve stavu z hlediska jejich ochrany příznivém;
- m) „jedincem“ rozumí živý či mrtvý živočich nebo rostlina z druhů uvedených v příloze IV a V, dále jakákoli část nebo produkt z nich vyrobený, stejně jako jakékoli jiné zboží, u něhož z průvodního dokumentu, obalu nebo značky či označení nebo z jakýchkoli jiných okolností vyplývá, že se jedná o části živočichů nebo rostlin těchto druhů nebo produkt z nich vyrobený;
- n) „výborem“ rozumí výbor zřízený podle článku 20.

Článek 2

1. Cílem této směrnice je přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na evropském území členských států, na které se vztahuje Smlouva.
2. Cílem opatření přijímaných na základě této směrnice je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství.
3. Opatření přijímaná na základě této směrnice musí brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky.

Ochrana přírodních stanovišť a stanovišť druhů

Článek 3

1. Pod názvem NATURA 2000 bude vytvořena spojitá evropská ekologická síť zvláštních oblastí ochrany. Tato síť složená z lokalit s přírodními stanovišti uvedenými v příloze I a stanovišti druhů uvedenými v příloze II umožní zachovat příslušné typy přírodních stanovišť a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit.
Síť NATURA 2000 zahrne i zvláště chráněná území označená členskými státy podle směrnice 79/409/EHS.
2. Každý členský stát přispěje k vytvoření sítě NATURA 2000 v poměru, který odpovídá zastoupení typů přírodních stanovišť a stanovišť druhů uvedených v odstavci 1 na jeho území. Za tímto účelem vymezí každý členský stát v souladu s článkem 4 lokality jako zvláštní oblasti ochrany se zřetelem k cílům stanoveným v odstavci 1.
3. Členské státy budou v případech, kde to budou pokládat za nutné, usilovat o zlepšení ekologické soudržnosti NATURY 2000 udržováním, a kde je to vhodné, rozvojem krajinných prvků, které mají rozhodující význam pro volně žijící živočichy a planě rostoucí rostliny, jak je uvedeno v článku 10.

Článek 4

1. Na základě kritérií stanovených v příloze III (etapa 1) a na základě příslušných vědeckých informací navrhne každý členský stát seznam lokalit, v němž bude uvedeno, jaké typy přírodních stanovišť z přílohy I a jaké druhy z přílohy II, původní pro toto území, se na jednotlivých lokalitách vyskytují. U druhů živočichů, které obývají rozsáhlé oblasti, musí tyto lokality odpovídat místům v přirozeném areálu rozšíření těchto druhů s takovými fyzikálními nebo biologickými faktory, jež jsou nezbytné pro jejich život a rozmnožování. Pro vodní druhy obývající rozsáhlé oblasti se taková místa navrhnou jen tam, kde existují jasně vymezená území s přírodními a biologickými faktory nezbytnými pro život a rozmnožování těchto druhů. Kde je to vhodné, mohou členské státy navrhnout úpravu seznamu na základě výsledků sledování uvedeného v článku 11.

Seznam spolu s informacemi o každé lokalitě musí být do tří let po zveřejnění této směrnice předložen Komisi. Informace budou zahrnovat mapu lokality, její název, zeměpisnou polohu, rozlohu a údaje vyplývající z uplatnění kritérií vyjmenovaných v příloze III (etapa 1) v úpravě stanovené Komisí a v souladu s postupem podle článku 21.

2. Na základě kritérií stanovených v příloze III (etapa 2) a v rámci jak každé z devět biogeografických oblastí uvedených v čl. 1 písm. c) bod iii), tak celého území uvedeného v čl. 2 odst. 1, vypracuje Komise po dohodě s každým členským státem návrh seznamu lokalit významných pro Společenství, které vybere ze seznamů členských států, na nichž se vyskytuje jeden nebo více prioritních typů přírodních stanovišť nebo prioritních druhů.

Členské státy, kde lokality s výskytem jednoho nebo více typů prioritních přírodních stanovišť a prioritních druhů představují více než 5 % rozlohy jejich území, mohou po dohodě s Komisí požádat, aby kritéria uvedená v příloze III (etapa 2) byla pro jejich území při výběru všech lokalit významných pro Společenství uplatněna poněkud pružněji.

Seznam lokalit vybraných jako lokality významné pro Společenství, na nichž se vyskytuje jeden nebo více typů prioritních přírodních stanovišť nebo prioritních druhů, přijme Komise postupem podle článku 21.

3. Seznam uvedený v odstavci 2 bude vypracován do 6 let od oznámení této směrnice.
4. Jakmile je lokalita významná pro Společenství přijata postupem podle odstavce 2, vyhlásí příslušný členský stát co nejdříve a nejpozději do šesti let tuto lokalitu jako zvláštní oblast ochrany a podle významu lokality stanoví priority pro uchování nebo obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u typu přírodního stanoviště uvedeného v příloze I nebo druhu uvedeného v příloze II a pro ekologickou soudržnost sítě NATURA 2000 a také podle toho, jak jsou tyto lokality ohroženy postupným znehodnocováním nebo zničením.
5. Jakmile je některá lokalita zařazena do seznamu uvedeného v třetím pododstavci odstavce 2, vztahuje se na ni ustanovení čl. 6 odst. 2, 3 a 4.

Článek 5

1. Ve výjimečných případech, kde Společenství shledá, že státní seznam uvedený v čl.

4 odst. 1 neuvádí lokalitu, která je místem výskytu prioritního typu přírodního stanoviště nebo prioritního druhu a která je podle příslušných a spolehlivých vědeckých informací považována za nezbytnou pro zachování tohoto typu prioritního přírodního stanoviště nebo pro přežití tohoto prioritního druhu, budou mezi členským státem a Komisí zahájeny dvoustranné konzultace za účelem porovnání vědeckých údajů použitých oběma stranami.

2. Jestliže ani po uplynutí konzultačního období trvajících nejdéle šest měsíců nedojde k vyřešení sporu, předloží Komise Radě návrh na výběr této lokality jako lokality významné pro Společenství.
3. Rada se usnese jednomyslně do tří měsíců ode dne, kdy jí byl návrh předán.
4. V průběhu konzultačního období a až do rozhodnutí Rady se na příslušnou lokalitu vztahuje ustanovení čl. 6 odst. 2.

Článek 6

1. Pro zvláštní oblasti ochrany stanoví členské státy nezbytná ochranná opatření zahrnující v případě potřeby odpovídající plány péče vypracované speciálně pro dané lokality nebo integrované do jiných plánů rozvoje a vhodná opatření právního, správního nebo smluvního charakteru, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II, jež se na těchto lokalitách vyskytují.
2. Členské státy přijmou vhodná opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů ani k vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice.
3. Jakýkoli plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, podléhá odpovídajícímu posouzení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro lokalitu a s výhradou odstavce 4 schválí příslušné orgány příslušného státu tento plán nebo projekt teprve poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a co si v případě potřeby opatří stanovisko široké veřejnosti.
4. Pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení důsledků pro lokalitu musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádná alternativní řešení, zajistí členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000. O přijatých kompenzačních opatřeních uvědomí Komisi. Jestliže se na dotyčné lokalitě vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť a/nebo prioritní druhy, pak mohou být uplatněny pouze důvody související s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí nebo jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu podle stanoviska Komise.

Článek 7

Povinnosti vyplývající z ustanovení čl. 6 odst. 2, 3 a 4 této směrnice nahrazují povinnosti vyplývající z první věty čl. 4 odst. 4 směrnice 79/409/EHS, pokud jde o území označená podle čl. 4 odst. 1 nebo obdobně uznaná podle čl. 4 odst. 2 uvedené směrnice, a to ode dne provádění této směrnice nebo ode dne označení nebo uznání členským státem podle směrnice 79/409/EHS, podle toho, které datum je pozdější.

Článek 8

1. Současně s návrhy lokalit, které přicházejí v úvahu pro vyhlášení jako zvláštní oblasti ochrany a které jsou místem výskytu prioritních typů přírodních stanovišť a/nebo prioritních druhů, zašlou členské státy Komisi své případné odhady týkající se spolufinancování z prostředků Společenství, jež považují za potřebné pro splnění svých povinností podle čl. 6 odst. 1.
2. V dohodě s každým příslušným členským státem stanoví Komise pro lokality významné pro Společenství, pro než se žádá o spolufinancování, taková opatření, která jsou nezbytná pro zachování nebo znovuoobnovení příznivého stavu prioritních typů přírodních stanovišť a prioritních druhů z hlediska jejich ochrany v příslušných lokalitách, jakož i celkové náklady plynoucí z těchto opatření.
3. Komise po dohodě s příslušnými členskými státy posoudí financování, včetně spolufinancování, požadované na realizaci postupů zmíněných v odstavci 2, přičemž mimo jiné vezme v úvahu koncentraci typů prioritních přírodních stanovišť a/nebo prioritních druhů na území dotyčného členského státu a relativní náklady, jež si požadovaná opatření vyžádají.
4. Na základě hodnocení uvedeného v odstavcích 2 a 3 a s ohledem na dostupné finanční zdroje v rámci příslušných nástrojů Společenství pro financování přijme Komise v souladu s postupem podle článku 21 akční program zahrnující opatření na různém stupni priorit včetně spolufinancování, která je nutno přijmout, pokud lokalita byla vyhlášena jako zvláštní oblast ochrany podle čl. 4 odst. 4.
5. Opatření, která nebyla pro nedostatek finančních zdrojů zahrnuta do výše uvedeného akčního programu, jakož i opatření, která byla do výše uvedeného akčního programu zařazena, avšak neobdržela potřebné finanční prostředky ze spolufinancování nebo byla spolufinancována pouze částečně, budou znovu posouzena postupem podle článku 21 v souvislosti s přehodnocením akčního programu, které se provádí každé dva roky, a jejich realizace může být členskými státy do té doby odložena. Uvedené přehodnocení musí brát v úvahu případnou novou situaci příslušné lokality.
6. Na územích, kde dojde k odkladu opatření závislých na spolufinancování, upustí členské státy od jakýchkoli nových opatření, jejichž důsledkem by mohlo být poškození těchto území.

Článek 9

Komise v souladu s postupem stanoveným v článku 21 pravidelně přezkoumává, jak síť NATURA 2000 přispívá k dosažení cílů stanovených v člancích 2 a 3. V této souvislosti může být zvažováno zrušení klasifikace určité lokality jako zvláštní oblasti ochrany v případě, kde je to zabezpečeno přírodním vývojem zjištěným jako

výsledek sledování podle článku 11.

Článek 10

Členské státy, kde to považují za nezbytné, usilují o to, aby při územním plánování a ve svých strategiích územního rozvoje, a zejména s ohledem na zlepšení ekologické soudržnosti sítě NATURA 2000 podpořily péči o krajinné prvky, které mají rozhodující význam pro volně žijící živočichy a planě rostoucí rostliny.

Takové prvky jsou ty, které s ohledem na svou lineární a nepřetržitou strukturu (jako např. řeky a jejich břehy nebo tradiční způsoby vyznačování okrajů polí) nebo na svoji funkci „nášlapných kamenů“ neboli spojovacích ostrůvků (jako např. rybníky nebo malé remízky) mají zásadní význam pro migraci, šíření a výměnu genetické informace volně žijících druhů.

Článek 11

Členské státy sledují stav přírodních stanovišť a druhů zmíněných v článku 2 z hlediska jejich ochrany se zvláštním zřetelem na prioritní typy přírodních stanovišť a prioritní druhy.

Ochrana druhů

Článek 12

1. Členské státy přijmou nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV a) v jejich přirozeném areálu rozšíření, který zakazuje:
 - a) veškeré formy úmyslného odchyty nebo usmrcování jedinců těchto druhů v přírodě;
 - b) úmyslné vyrušování těchto druhů, zejména v období rozmnožování, výchovy mláďat, přezimování a migrace;
 - c) úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec z volné přírody;
 - d) poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku.
2. U těchto druhů členské státy zakáží držení a chov, dopravu a prodej nebo výměnu a nabízení za účelem prodeje nebo výměny jedinců odebraných z volné přírody s výjimkou jedinců, kteří byli z přírody legálně odebráni ještě před prováděním této směrnice.
3. Zákazy uvedené v odst. 1 písm. a) a písm. b) a odstavci 2 platí pro všechna životní stadia živočichů, na něž se vztahuje tento článek.
4. Členské státy zřídí systém sledování nahodilého odchyty a usmrcování druhů živočichů uvedených v příloze IV a). Na základě shromážděných údajů uskuteční členské státy další výzkum nebo přijmou ochranná opatření, aby zajistily, že nahodilý odchyt a usmrcování nebudou mít na příslušný druh významný negativní dopad.

Článek 13

1. Členské státy přijmou nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany

rostlinných druhů uvedených v příloze IV b), který zakazuje:

- a) úmyslné vyrývání, sběr, vyřezávání, vytrhávání nebo ničení takových rostlin v jejich přirozeném areálu rozšíření ve volné přírodě;
 - b) držení, dopravu a prodej nebo výměnu a nabízení za účelem prodeje nebo výměny jedinců těchto druhů odebraných z volné přírody s výjimkou těch, kteří byli z přírody odebráni legálně ještě před prováděním této směrnice.
2. Zákazy uvedené v odst. 1 písm. a) a písm. b) platí pro všechna životní stadia biologického cyklu rostlin, na něž se vztahuje tento článek.

Článek 14

1. Pokud to na základě sledování podle článku 11 pokládají členské státy za nezbytné, přijmou opatření zajišťující, že odebírání jedinců druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin uvedených v příloze V z volné přírody, jakož i jejich využívání bude slučitelné se zachováním jejich příznivého stavu z hlediska jejich ochrany.
2. Pokud jsou taková opatření pokládána za nezbytná, musí zahrnovat další sledování podle článku 11. Taková opatření mohou mimo jiné zahrnovat zejména:
 - nařízení týkající se vstupu na určitá území,
 - dočasný nebo místní zákaz odebírání jedinců z volné přírody a využívání určitých populací,
 - regulace období a/nebo metod tohoto odebírání jedinců,
 - uplatňování pravidel lovu a rybolovu při odebírání jedinců, která berou v úvahu ochranu takových populací,
 - vytvoření systému povolení k odebírání jedinců nebo systému kvót,
 - regulace nákupu, prodeje, nabízení za účelem prodeje, držení za účelem prodeje nebo dopravy za účelem prodeje jedinců,
 - chov druhů živočichů v zajetí, jakož i umělé rozmnožování druhů rostlin za přísně kontrolovaných podmínek tak, aby tato opatření omezila odebírání jedinců z volné přírody,
 - hodnocení účinků přijatých opatření.

Článek 15

Pokud jde o odchyt nebo usmrcování druhů volně žijících živočichů uvedených v příloze V a) a v případech, kdy jsou v souladu s článkem 16 uplatněny odchylky při odebírání, odchytu nebo usmrcování druhů uvedených v příloze IV a), zakážou členské státy použití veškerých nevýběrových prostředků schopných způsobit vymizení populací těchto druhů v místním měřítku nebo vážné narušení populací těchto druhů, a to zejména:

- a) použití prostředků pro odchyt a usmrcování uvedených v příloze VI a);
- b) jakékoli formy odchyty a usmrcování z dopravních prostředků uvedených v příloze VI b).

Článek 16

1. Neexistuje-li žádné jiné uspokojivé řešení a za podmínky, že populace příslušného druhu přetrvávají navzdory udělené odchylce ve svém přirozeném areálu rozšíření bez negativního ovlivnění v dobrém stavu z hlediska jejich ochrany, mohou se členské státy odchýlit od ustanovení článků 12, 13, 14 a čl. 15 písm. a) a b):
 - a) v zájmu ochrany volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin a ochrany přírodních stanovišť;
 - b) v zájmu prevence závažných škod, zejména na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodách a ostatních typech majetku;
 - c) v zájmu zdraví lidí a veřejné bezpečnosti nebo z jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru a s nesporně příznivými důsledky pro životní prostředí;
 - d) pro účely výzkumu a vzdělání, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo vysazení v původním areálu druhu a chovu a pěstování nezbytných pro tyto účely, včetně umělého rozmnožování rostlin;
 - e) aby za přísně kontrolovaných podmínek v omezeném rozsahu a na základě výběru povolily odebirání nebo držení omezeného a příslušnými státními orgány stanoveného počtu jedinců určitých druhů uvedených v příloze IV.
2. Členské státy předloží Komisi každé dva roky zprávu o odchylkách podle odstavce 1 v úpravě stanovené výborem. Komise vydá své stanovisko k těmto odchylkám nejdéle do 12 měsíců po obdržení zprávy a uvědomí o něm výbor.
3. Zpráva musí uvést:
 - a) druhy, které jsou předmětem odchylek, a důvod odchylky včetně povahy rizika, s případným odkazem na odmítnuté alternativy a použité vědecké údaje;
 - b) prostředky, zařízení nebo metody povolené pro odchyt nebo usmrcování druhů živočichů a důvody pro jejich použití;
 - c) kdy a kde se takové odchylky povolují;
 - d) orgány oprávněné vyhlásit a kontrolovat, zda byly stanovené podmínky dodrženy, a rozhodovat o tom, jaké prostředky, zařízení nebo metody mohou být použity, v rámci jakých omezení a kterými institucemi a osoby byly pověřeny realizací opatření;
 - e) použitá kontrolní opatření a získané výsledky.

Zprávy

Článek 17

1. Každých šest let ode dne uplynutí lhůty uvedené v článku 23 vypracují členské státy zprávu o provádění opatření přijatých podle této směrnice. Zpráva musí obsahovat zejména informace o ochranných opatřeních uvedených v čl. 6 odst. 1, jakož i zhodnocení vlivu těchto opatření na stav typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II z hlediska jejich ochrany a hlavní výsledky

sledování podle článku 11. Zpráva bude v úpravě stanovené výborem předložena Komisi a zpřístupněna veřejnosti.

2. Na základě zpráv podle odstavce 1 vypracuje Komise souhrnnou zprávu. Zpráva musí obsahovat odpovídající zhodnocení dosaženého pokroku a zejména příspěvku sítě NATURA 2000 k dosažení cílů podle článku. Část návrhu zprávy, která se týká informací poskytnutých členskými státy, bude příslušnému členskému státu postoupena k ověření. Po předložení zprávy výboru zveřejní Komise její konečnou verzi nejpozději do dvou let od obdržení zpráv podle odstavce 1 a zašle ji členskými státům, Evropskému parlamentu, Radě a Hospodářskému a sociálnímu výboru.
3. Členské státy mohou označit chráněná území vyhlášená v souladu s touto směrnicí tabulemi Společenství navrženými pro tyto účely výborem.

Výzkum

Článek 18

1. Členské státy a Komise podpoří nezbytnou výzkumnou a vědeckou práci se zřetelem k cílům uvedeným v článku 2 a k povinnosti podle článku 11. Za účelem náležité koordinace výzkumu prováděného na úrovni členských států a na úrovni Společenství si budou vyměňovat příslušné informace.
2. Zvláštní pozornost musí být věnována podpoře vědecké práce nezbytné pro provádění ustanovení článků 4 a 10 a podpoře spolupráce členských států při výzkumu překračujícím hranice státu.

Postup pro změny příloh

Článek 19

Změny, které jsou nezbytné pro přizpůsobení příloh I, II, III, V a VI technickému a vědeckému pokroku, přijme Rada na návrh Komise kvalifikovanou většinou.

Změny, které jsou nezbytné pro přizpůsobení přílohy IV technickému a vědeckému pokroku, přijme Rada na návrh Komise jednomyslně.

Výbor

Článek 20

Komisi je nápomocen výbor.

Článek 21

1. Odkazuje-li se na tento článek, použijí se články 5 a 7 rozhodnutí 1999/468/ES ([1](#)) s ohledem na článek 8 zmíněného rozhodnutí. Doba uvedená v čl. 5 odst. 6 rozhodnutí 1999/468/ES je tři měsíce.
2. Výbor přijme svůj jednací řád.

Doplňující ustanovení

Článek 22

Při provádění ustanovení této směrnice členské státy:

- a) zkoumají vhodnost opětovného vysazení druhů uvedených v příloze IV do

původních areálů rozšíření na daném území, což by mohlo přispět k jejich ochraně za předpokladu, že zkoumání, které vezme v úvahu také zkušenosti získané v jiných členských státech nebo kdekoli jinde, povede k závěru, že toto opětovné vysazení účinně přispívá k obnově příznivého stavu těchto druhů z hlediska jejich ochrany a že bude provedeno teprve po náležité konzultaci s příslušnou veřejností;

- b) zajistí, aby záměrné vysazení jakéhokoli druhu do volné přírody, který není na jejich území původní, bylo řízeno tak, aby nedošlo k poškození přírodních stanovišť v jejich přirozeném areálu rozšíření nebo původních volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Jestliže to považují za nezbytné, členské státy takové vysazování zakážou. O výsledcích provedeného hodnocení musí být uvědomen výbor;
- c) podporují vzdělávání a poskytování všeobecných informací o potřebě chránit druhy a stanoviště volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a chránit přírodní stanoviště.

Závěrečná ustanovení

Článek 23

1. Členské státy přijmou právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do dvou let od jejího oznámení. Uvědomí o nich Komisi.
2. Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.
3. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 24

Tato směrnice je určena členskými státem.

PŘÍLOHA I

TYPY PŘÍRODNÍCH STANOVIŠŤ V ZÁJMU SPOLEČENSTVÍ, JEJICHŽ OCHRANA
VYŽADUJE VYHLÁŠENÍ ZVLÁŠTNÍCH OBLASTÍ OCHRANY

(není součástí Bundlu)

PŘÍLOHA II

DRUHY ŽIVOČICHŮ A ROSTLIN V ZÁJMU SPOLEČENSTVÍ, JEJICHŽ OCHRANA
VYŽADUJE VYZNAČENÍ ZVLÁŠTNÍCH ÚZEMÍ OCHRANY

Vysvětlení

- a) Příloha II navazuje na přílohu I při vytváření souvislé sítě zvláštních oblastí ochrany.

b) Druhy uvedené v této příloze jsou označeny:

- jménem druhu nebo poddruhu, nebo
- souborem všech druhů náležejících k vyššímu taxonu nebo jeho určité části.

Zkratka „spp.“ za názvem čeledi nebo rodu se používá k označení všech druhů patřících do příslušné čeledi nebo rodu.

c) Symboly

Hvězdička (*) před jménem druhu označuje prioritní druh.

Většina druhů zařazených do této přílohy je zařazena rovněž do přílohy IV. Jestliže je druh zařazen do této přílohy a neobjevuje se v příloze IV ani V, následuje za jeho druhovým jménem symbol (o); jestliže druh zařazený v této příloze je zařazen také v příloze V, avšak není zařazen v příloze IV, za jeho jménem následuje symbol (V).

a) ŽIVOČICHOVÉ

(...)

RYBY

(...)

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

* *Acipenser naccarii*

* *Acipenser sturio*

(...)

PŘÍLOHA III

KRITÉRIA PRO VÝBĚR LOKALIT VHODNÝCH JAKO LOKALITY VÝZNAMNÉ PRO
SPOLEČENSTVÍ A PRO VYHLÁŠENÍ JAKO ZVLÁŠTNÍ OBLASTI OCHRANY

(není součástí Bundlu)

PŘÍLOHA IV

DRUHY ŽIVOČICHŮ A ROSTLIN V ZÁJMU SPOLEČENSTVÍ, KTERÉ VYŽADUJÍ
PŘÍSNOU OCHRANU

Druhy uvedené v této příloze jsou označeny:

- jménem druhu nebo poddruhu nebo
- souborem všech druhů náležejících k vyššímu taxonu nebo jeho určité části.

Zkratka "spp." za názvem čeledi nebo rodu se používá k označení všech druhů patřících do příslušné čeledi nebo rodu.

a) ŽIVOČICHOVÉ

(...)

RYBY

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

Acipenser naccarii

Acipenser sturio

(...)

PŘÍLOHA V

DRUHY ŽIVOČICHŮ A ROSTLIN V ZÁJMU SPOLEČENSTVÍ, JEJICHŽ ODEBÍRÁNÍ Z VOLNÉ PŘÍRODY A VYUŽÍVÁNÍ MŮŽE BÝT PŘEDMĚTEM URČITÝCH OPATŘENÍ NA JEJICH OBHOSPODAŘOVÁNÍ

(není součástí Bundlu)

PŘÍLOHA VI

ZAKÁZANÉ METODY A PROSTŘEDKY ODCHYTU A USMRČOVÁNÍ A ZPŮSOBY PŘEPRAVY

A) Nevýběrové prostředky

SAVCI

- Slepá nebo zmrzačená živá zvířata použitá jako návnada,
- magnetofony,
- elektrická zařízení schopná usmrtit nebo omráčit,
- zdroje umělého světla,
- zrcadla a jiná oslňující zařízení,
- zařízení na osvětlení cíle,
- hledí pro střelbu v noci s elektronickým zařízením na zvětšení nebo konverzi obrazu,
- výbušniny,
- sítě, které jsou svou podstatou nebo způsobem použití nevýběrové,
- pasti, které jsou svou podstatou nebo způsobem použití nevýběrové,
- kuše,
- jed a návnady s jedem nebo s anestetickým prostředkem,

- plynování nebo vykuřování,
- poloautomatické a automatické zbraně se zásobníkem schopným pojmout více než dva náboje.

RYBY

- Jed,
- výbušniny.

b) Způsoby přepravy

- Letadla,
- motorová vozidla.

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2012/34/EU

ze dne 21. listopadu 2012

o vytvoření jednotného evropského železničního prostoru

(přepracované znění)

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 91 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru [\(1\)](#),

s ohledem na stanovisko Výboru regionů [\(2\)](#),

v souladu s řádným legislativním postupem [\(3\)](#),

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Směrnice Rady 91/440/EHS ze dne 29. července 1991 o rozvoji železnic Společenství [\(4\)](#), směrnice Rady 95/18/ES ze dne 19. června 1995 o vydávání licencí železničním podnikům [\(5\)](#) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/14/ES ze dne 26. února 2001 o přidělování kapacity železniční infrastruktury [\(6\)](#) a zpoplatnění železniční infrastruktury byly podstatně změněny. Vzhledem k tomu, že jsou nezbytné další změny, by uvedené směrnice měly být z důvodu jasnosti přepracovány a sloučeny do jediného aktu.
- (2) Větší integrace dopravního odvětví Unie má zásadní význam pro dokončení vnitřního trhu a železnice jsou důležitou částí dopravního odvětví Unie směřujícího k dosažení trvale udržitelné mobility.
- (3) Za účelem integrace do konkurenčního trhu by se měla zlepšit výkonnost železničního systému, při současném zohlednění jeho zvláštních rysů.
- (4) Členské státy s významným podílem železniční dopravy ve styku se třetími zeměmi, které mají stejný rozchod kolejí, jenž je odlišný od rozchodu kolejí hlavní železniční sítě Unie, by měly mít možnost používat speciální provozní pravidla zajišťující koordinaci mezi jejich provozovateli infrastruktury a provozovateli infrastruktury z dotčených třetích zemí a spravedlivou hospodářskou soutěž mezi železničními podniky.
- (5) Má-li být železniční doprava výkonná a konkurenceschopná s ostatními druhy dopravy, měly by členské státy zajistit, aby železniční podniky měly status nezávislého provozovatele, a mohly se tudíž chovat tržně a podle požadavků trhu.
- (6) Aby byl zajištěn budoucí rozvoj a hospodárné využití železniční sítě, mělo by dojít k odlišení poskytování dopravních služeb od provozování železniční infrastruktury. Vzhledem k tomu je nezbytné, aby obě tyto činnosti byly řízeny odděleně a měly oddělené účetnictví. Jsou-li tyto požadavky na oddělení splněny, nedojde-li ke střetu zájmů a je-li zaručena důvěrnost obchodně citlivých informací, měli by mít provozovatelé infrastruktury možnost zadávat prostřednictvím outsourcingu některé

administrativní úkoly, jako je výběr poplatků, jiným subjektům než těm, které jsou činné na trzích služeb železniční dopravy.

- (7) Zásada volného pohybu služeb se vztahuje rovněž na železnice, s přihlédnutím ke specifickým rysům tohoto odvětví.
- (8) Za účelem podpory hospodářské soutěže v řízení železniční dopravy ve smyslu zlepšení pohodlí a služeb poskytovaných uživatelům by si členské státy měly nadále zachovat obecnou odpovědnost za rozvoj přiměřené železniční infrastruktury.
- (9) Vzhledem k tomu, že neexistují společná pravidla pro rozdělování nákladů na železniční infrastrukturu, měly by členské státy po konzultaci s provozovatelem infrastruktury stanovit pravidla pro železniční podniky, aby platily za používání železniční infrastruktury. Taková pravidla by neměla zakládat diskriminaci mezi železničními podniky.
- (10) Členské státy by měly zajistit zdravou finanční strukturu provozovatelů infrastruktury a stávajících veřejných železničních podniků s řádným ohledem na pravidla Unie v oblasti státní podpory. Tím nejsou dotčeny pravomoci členských států ohledně plánování a financování infrastruktury.
- (11) Žadatelé by měli mít možnost vyjádřit svůj názor na obsah obchodního plánu, pokud jde o využití, poskytování a rozvoj infrastruktury. To by nemělo nezbytně nutně znamenat úplné zveřejnění obchodního plánu vypracovaného provozovatelem infrastruktury.
- (12) Vzhledem k tomu, že soukromé železniční přípojky a vlečky, jako jsou vlečky a tratě v soukromých průmyslových zařízeních, nejsou součástí železniční infrastruktury vymezené v této směrnici, na provozovatele těchto infrastruktur by se neměly vztahovat povinnosti, které provozovatelům infrastruktury ukládá tato směrnice. Je však třeba zaručit nediskriminační přístup k železničním přípojkám a vlečkám, bez ohledu na jejich vlastnictví, jsou-li potřebné k získání přístupu k zařízením služeb, která mají zásadní význam pro poskytování dopravních služeb a slouží nebo mohou sloužit více než jednomu koncovému uživateli.
- (13) Členské státy by měly mít možnost rozhodnout o pokrytí výdajů spojených s infrastrukturou jinými prostředky než přímým státním financováním, například partnerstvím veřejného a soukromého sektoru nebo financováním v rámci soukromého sektoru.
- (14) Výkazy zisků a ztrát provozovatelů infrastruktury by měly být vyrovnány během přiměřené lhůty, která po stanovení může být překročena za výjimečných okolností, jako je významné a náhlé zhoršení hospodářské situace v členském státě, které má podstatný dopad na stupeň provozu na jeho infrastruktuře nebo na výši dostupného veřejného financování. V souladu s mezinárodními účetními pravidly se výše půjček na financování projektů infrastruktury v těchto výkazech zisků a ztrát neobjevuje.
- (15) Účelná nákladní doprava, zejména přeshraniční doprava, vyžaduje opatření k otevření trhu.
- (16) Aby bylo zaručeno, že práva přístupu k železniční infrastruktuře jsou uplatňována v celé Unii jednotně a bez diskriminace, je vhodné za tímto účelem zavést vydávání licencí pro železniční podniky.
- (17) U jízd se zastávkami by provozovatelé nově vstupující na trh měli mít oprávnění k nástupu a výstupu cestujících na trase, aby byla zajištěna hospodářská

životaschopnost takových spojů a aby se zabránilo znevýhodnění potenciálních konkurentů v porovnání se stávajícími provozovateli.

- (18) Zavedení nových mezinárodních osobních spojů se zastávkami s otevřeným přístupem by nemělo být využito k otevření trhu vnitrostátní osobní dopravy, ale mělo by se zaměřit pouze na zastávky, jež jsou doplňkové k mezinárodní trase. Hlavním účelem nových spojů by mělo být přepravovat cestující na mezinárodní trase. Při posouzení toho, zda je toto hlavním účelem služby, by se měla zohlednit taková kritéria, jako je podíl na obrátu a objemu, jenž je odvozen z počtu cestujících ve vnitrostátní nebo mezinárodní dopravě, a délka trasy. Posouzení hlavního účelu služby by měl provést příslušný regulační subjekt členského státu na žádost zúčastněné osoby.
- (19) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 ze dne 23. října 2007 o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici [\(7\)](#) opravňuje členské státy a místní orgány uzavírat smlouvy na veřejné služby, které mohou obsahovat výlučná práva na provozování určitých služeb. Proto je nezbytné zajistit, aby ustanovení uvedeného nařízení byla v souladu se zásadou otevření mezinárodní osobní dopravy hospodářské soutěži.
- (20) Otevření mezinárodní osobní dopravy hospodářské soutěži může mít důsledky pro organizaci a financování osobní železniční dopravy provozované na základě smlouvy na veřejné služby. Členské státy by měly mít možnost omezit právo přístupu na trh, pokud by toto právo ohrozilo hospodářskou vyváženost uvedených smluv na veřejné služby a pokud k tomu příslušný regulační subjekt udělí souhlas na základě objektivní hospodářské analýzy a na žádost příslušných orgánů, jež uzavřely smlouvu na veřejné služby.
- (21) Posouzení, zda byla hospodářská vyváženost smlouvy na veřejné služby ohrožena, by mělo zohlednit předem stanovená kritéria, jako je dopad na rentabilitu veškerých služeb zahrnutých do smlouvy na veřejné služby, včetně následných dopadů na čisté náklady, jež nese příslušný orgán veřejné správy, který smlouvu uzavřel, poptávka cestujících, stanovení cen jízdného, způsob prodeje přepravních dokladů, umístění a počet zastávek na obou stranách hranice a časové rozvržení a četnost nově navrhovaného spoje. V souladu s takovýmto posouzením a rozhodnutím příslušného regulačního subjektu by členské státy měly moci povolit, změnit nebo odmítnout právo na přístup k požadované mezinárodní osobní dopravě a zároveň i uložit provozovateli nové mezinárodní osobní dopravy poplatek v souladu s výsledky hospodářské analýzy a v souladu s právem Unie a se zásadami rovnosti a zákazu diskriminace.
- (22) Aby se přispělo na provoz osobní dopravy spojené s naplňováním závazků veřejné služby, měly by členské státy mít možnost oprávnit orgány příslušné pro tyto služby, aby zpoplatnily osobní dopravu ve své působnosti. Uvedené zpoplatnění by mělo přispět k financování závazků veřejné služby stanovených ve smlouvách na veřejné služby.
- (23) Regulační subjekt by měl pracovat takovým způsobem, aby se zabránilo jakémukoli střetu zájmů a jakékoli případné účasti na uzavírání smluv na veřejné služby, o nichž se uvažuje. Pravomoci regulačního subjektu by měly být rozšířeny tak, aby umožňovaly vyhodnotit účel mezinárodní dopravy a případně potenciální hospodářský dopad na stávající smlouvy na veřejné služby.

- (24) Aby se investovalo do služeb využívajících specializované infrastruktury, jako jsou vysokorychlostní spoje, potřebují žadatelé právní jistotu vzhledem k důležitosti rozsáhlých a dlouhodobých investic.
- (25) Regulační subjekty by si měly vyměňovat informace a případně by v konkrétních případech měly koordinovat zásady a postupy pro vyhodnocování toho, zda je ohrožena hospodářská vyváženost smlouvy na veřejné služby. Postupně by měly na základě svých zkušeností vypracovat pokyny.
- (26) Aby byla zajištěna spravedlivá hospodářská soutěž mezi železničními podniky a zaručena plná transparentnost a nediskriminační přístup ke službám a jejich poskytování, je třeba rozlišovat mezi poskytováním dopravních služeb a provozováním zařízení služeb. Proto musí být tyto dva druhy činnosti řízeny nezávisle, pokud provozovatel zařízení služeb patří k jednotce nebo podniku, který je rovněž aktivní a má dominantní postavení na vnitrostátní úrovni alespoň na jednom z železničních dopravních trhů nákladní nebo osobní dopravy, pro něž je zařízení používáno. Tato nezávislost by neměla znamenat zřízení samostatného právního subjektu pro zařízení služeb.
- (27) Nediskriminační přístup k zařízením služeb a ke službám souvisejícím se železniční dopravou, které jsou v těchto zařízeních poskytovány, by měl železničním podnikům umožnit, aby uživatelům osobní a nákladní dopravy poskytovaly lepší služby.
- (28) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou [\(8\)](#) umožňuje otevření evropského trhu s elektřinou, a proto by trakční proud měl být nediskriminačním způsobem dodáván železničním podnikům, které o to požádají. V případě jediného možného dodavatele by poplatky účtované za takovouto službu měly být stanoveny v souladu s jednotnými zásadami zpoplatnění.
- (29) V rámci vztahů se třetími zeměmi by zvláštní pozornost měla být věnována zajištění recipročního přístupu železničních podniků Unie na železniční trh těchto třetích zemí, který by měl být usnadněn prostřednictvím přeshraničních dohod.
- (30) K zabezpečení spolehlivých a přiměřených služeb je třeba zajistit, aby železniční podniky vždy splňovaly určité požadavky v souvislosti s dobrou pověstí a finanční i odbornou způsobilostí.
- (31) K ochraně zákazníků a třetích osob je klíčové zajistit, aby železniční podniky měly dostatečné pojištění odpovědnosti. Rovněž by mělo být umožněno krytí odpovědnosti v případě nehod prostřednictvím záruk poskytnutých bankami nebo jinými podniky, je-li takové krytí nabízeno za tržních podmínek a pokud nemá za následek státní podporu a neobsahuje prvky diskriminace vůči jiným železničním podnikům.
- (32) Mělo by se rovněž vyžadovat, aby se železniční podniky řídily vnitrostátním i unijním právem v oblasti poskytování železničních služeb, které se uplatňuje nediskriminujícím způsobem a jehož cílem je zajistit, aby tyto podniky mohly vykonávat svou činnost na vyhrazených úsecích tratí zcela bezpečně a s patřičným ohledem na zdravotní a sociální podmínky a práva pracovníků a zákazníků.
- (33) Postupy při vydávání licencí železničním podnikům a při jejich prodlužování a změnách by měly být transparentní a v souladu se zásadou nediskriminace.
- (34) K zajištění transparentnosti a nediskriminačního přístupu k železniční infrastruktuře a službám v zařízeních služeb pro všechny železniční podniky by se měly veškeré informace potřebné k uplatnění práv přístupu zveřejňovat ve zprávě o síti. V souladu

se stávajícími mezinárodními postupy by zpráva o síti měla být zveřejněna alespoň ve dvou úředních jazycích Unie.

- (35) Vhodné systémy přidělování kapacity železniční infrastruktury ve spojení s existencí konkurenceschopných provozovatelů vedou k větší rovnováze mezi jednotlivými způsoby dopravy.
- (36) Provozovatelé infrastruktury by měli dostávat pobídky, jako jsou bonusy pro výkonné ředitele, ke snižování výše poplatků za přístup a nákladů na poskytování infrastruktury.
- (37) Povinností členských států zajistit, aby výkonnostní cíle provozovatelů infrastruktury a střednědobé až dlouhodobé příjmy byly prováděny prostřednictvím smluvního ujednání mezi příslušným orgánem a provozovatelem infrastruktury, by neměla být dotčena pravomoc členských států ohledně plánování a financování železniční infrastruktury.
- (38) Podpora optimálního využívání železniční infrastruktury vede ke snížení nákladů společnosti na dopravu.
- (39) Metody pro rozdělení nákladů stanovené ze strany provozovatelů infrastruktury by měly být založeny na nejlepším dostupném porozumění původu nákladů a měly by se podle nich rozdělovat náklady mezi různé služby nabízené železničním podnikům a případně typy železničních vozidel.
- (40) Vhodné systémy zpoplatnění železniční infrastruktury by ve spojení s odpovídajícími systémy zpoplatnění ostatní dopravní infrastruktury a existencí konkurenceschopných provozovatelů měly vést k optimální rovnováze mezi různými způsoby dopravy na udržitelném základě.
- (41) Při ukládání poplatků by měl provozovatel infrastruktury vymezit různé segmenty trhu, pokud se náklady na poskytování dopravních služeb, jejich tržní ceny nebo jejich požadavky na kvalitu služeb výrazně liší.
- (42) Systémy zpoplatnění a přidělování kapacit by měly všem podnikům umožňovat rovný a nediskriminační přístup a snažit se co nejlépe odpovídat potřebám všech uživatelů a druhů dopravy spravedlivým a nediskriminačním způsobem. Tyto systémy by měly umožňovat spravedlivou hospodářskou soutěž při poskytování železničních služeb.
- (43) V rámci stanoveném členskými státy by systémy zpoplatnění a přidělování kapacit měly podněcovat provozovatele infrastruktury k optimalizaci využití jejich infrastruktury.
- (44) Železniční podniky by měly od systémů přidělování kapacit a systémů zpoplatnění obdržet jasné a jednoznačné ekonomické signály vedoucí k racionálnímu rozhodování.
- (45) Hluk odvalování způsobený litinovými brzdovými špalíky používanými na nákladních vozech je jedním ze zdrojů emisí hluku, který by bylo možno omezit prostřednictvím vhodných technických řešení. Poplatky za infrastrukturu odstupňované podle hluku by se měly přednostně týkat nákladních vozů, které nesplňují požadavky rozhodnutí Komise 2006/66/ES ze dne 23. prosince 2005 o technické specifikaci pro interoperabilitu subsystému Kolejová vozidla – hluk transevropského konvenčního železničního systému⁽⁹⁾. Pokud má takové odstupňování za následek ztrátu výnosů pro provozovatele infrastruktury, neměla by tím být dotčena pravidla Unie pro státní podpory.

- (46) Poplatky za infrastrukturu odstupňované podle hluku by měly doplňovat další opatření pro snížení hluku způsobeného železniční dopravou, jako je přijetí technických specifikací pro interoperabilitu (TSI) stanovujících mezní hodnoty hluku způsobeného železničními vozidly, hlukové mapování a akční plány pro snížení zatížení hlukem podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES ze dne 25. června 2002 o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí ⁽¹⁰⁾ a dále finanční prostředky Unie a veřejné vnitrostátní prostředky pro dovybavení železničních vozidel a pro infrastruktury snižující hluk.
- (47) Opatření pro snížení hluku shodná s těmi, která byla přijata v odvětví železniční dopravy, by měla být zvážena i pro jiné druhy dopravy.
- (48) Aby se urychlila instalace evropského vlakového zabezpečovacího systému (European Train Control System) (dále jen „ETCS“) na palubách lokomotiv, měli by provozovatelé infrastruktury upravit systém zpoplatnění služeb prostřednictvím dočasného odstupňování poplatků pro vlaky vybavené ETCS. Toto odstupňování by mělo poskytnout přiměřené pobídky k vybavení vlaků systémem ETCS.
- (49) Aby se přihlíželo k potřebám uživatelů nebo potenciálních uživatelů kapacit železniční infrastruktury při plánování jejich obchodů a k potřebám zákazníků a investorů, je třeba, aby provozovatelé infrastruktury zajistili, aby kapacita infrastruktury byla přidělována způsobem odrážejícím potřebu zachovat a zdokonalit spolehlivost služeb.
- (50) Je žádoucí poskytovat železničním podnikům a provozovatelům infrastruktury pobídky k minimalizaci závad a ke zdokonalování výkonnosti sítě.
- (51) Členské státy by měly mít možnost dovolit odběratelům služeb železniční dopravy přímý vstup do procesu přidělování kapacit.
- (52) Je třeba přihlížet k obchodním požadavkům žadatelů i provozovatelů infrastruktury.
- (53) Provozovatelům infrastruktury je třeba při přidělování kapacit železniční infrastruktury ponechat co nejvyšší pružnost, která by však měla být slučitelná s uspokojením přiměřených požadavků žadatele.
- (54) Proces přidělování kapacit by měl bránit nepřiměřenému omezení požadavků ostatních podniků, které jsou nebo mají v úmyslu stát se držiteli práv na používání železniční infrastruktury k rozvoji vlastního podnikání.
- (55) Systémy přidělování kapacit a systémy zpoplatnění mohou případně přihlížet ke skutečnosti, že různé součásti sítě železniční infrastruktury mohly být určeny pro různé hlavní uživatele.
- (56) Jelikož různí uživatelé a typy uživatelů mají často odlišný vliv na kapacitu infrastruktury, je třeba potřeby různých služeb vhodně vyvážit.
- (57) Služby provozované na základě smluv s veřejnoprávními subjekty mohou vyžadovat zvláštní pravidla k zajištění jejich přitažlivosti pro uživatele.
- (58) Systémy zpoplatnění a přidělování kapacit by měly přihlížet k následkům rostoucího vytížení kapacity infrastruktury a k jejímu nedostatku.
- (59) Rozdílné časové rámce pro plánování typů dopravy by měly zajistit možnost uspokojení žádostí o kapacitu infrastruktury podaných po skončení procesu sestavení ročního jízdního řádu sítě.
- (60) Pokud je k uspokojení potřeb uživatelů nezbytná koordinace požadavků na kapacitu, je třeba k zajištění optimálních výsledků železničních podniků vyžadovat kontrolu využití kapacity infrastruktury.

- (61) Se zřetelem k jejich monopolnímu postavení by se od provozovatelů infrastruktury měl vyžadovat průzkum dostupné kapacity infrastruktury a metod rozšíření této kapacity, pokud proces přidělování kapacit není schopen uspokojit požadavky uživatelů.
- (62) Nedostatek informací o požadavcích ostatních železničních podniků a o omezeních uvnitř systému může železničním podnikům působit potíže při snaze o optimalizaci jejich požadavků na kapacitu infrastruktury.
- (63) Za účelem zvýšení přitažlivosti železnice pro dopravu využívající síť více provozovatelů infrastruktury, zejména v mezinárodní dopravě, je třeba zajistit lepší koordinaci systémů přidělování.
- (64) Je třeba minimalizovat narušování hospodářské soutěže, které může vzniknout mezi železničními infrastrukturami nebo různými druhy dopravy v důsledku podstatných rozdílů v zásadách zpoplatnění.
- (65) Je žádoucí stanovit složky služeb infrastruktury, které jsou pro provozovatele při poskytování služby nezbytné a které by měly být poskytovány výměnou za minimální poplatky za přístup.
- (66) Je nezbytné investovat do železniční infrastruktury, přičemž systémy zpoplatnění za použití infrastruktury by měly poskytovat provozovatelům infrastruktury pobídky, aby uskutečňování odpovídajících investic bylo z hospodářského hlediska výhodné.
- (67) Ke stanovení vhodné a přiměřené úrovně zpoplatnění infrastruktury je třeba, aby provozovatelé infrastruktury účetně zaznamenávali svá aktiva a stanovili jejich hodnotu a jasně porozuměli faktorům určujícím náklady na provozování infrastruktury.
- (68) Je žádoucí zajistit, aby se při rozhodování o dopravě přihlíželo ke vnějším nákladům a aby zpoplatnění železniční infrastruktury mohlo přispět k internalizaci vnějšních nákladů soudržným a vyváženým způsobem mezi všemi druhy dopravy.
- (69) Je třeba zajistit, aby poplatky za vnitrostátní a mezinárodní dopravu byly na úrovni umožňující železnici uspokojovat požadavky trhu. Proto by zpoplatnění infrastruktury mělo být stanoveno ve výši nákladů přímo vynaložených na provoz vlakové dopravy.
- (70) Celková úroveň krytí nákladů pomocí zpoplatnění infrastruktury ovlivňuje stanovení nezbytné výše příspěvku z veřejných prostředků. Členské státy mohou vyžadovat různou výši celkového krytí nákladů. Nicméně jakýkoli systém zpoplatnění použití infrastruktury by měl umožnit takový stupeň dopravy, který pokrývá přinejmenším dodatečné náklady, jež generuje, využívat železniční síť.
- (71) Železniční infrastruktura je přirozený monopol, a je proto nezbytné podněcovat provozovatele infrastruktury ke snižování nákladů a k efektivnímu řízení infrastruktury.
- (72) Rozvoje železniční dopravy by mělo být dosaženo mimo jiné za použití dostupných nástrojů Unie, aniž jsou dotčeny již stanovené priority.
- (73) Slevy udělené železničním podnikům by měly odpovídat skutečným realizovaným úsporám správních nákladů, zejména úsporám nákladů transakčních. Slevy mohou být také uděleny na podporu účelného využívání železniční infrastruktury.
- (74) Je žádoucí, aby byly železničním podnikům a provozovateli infrastruktury poskytnuty pobídky pro minimalizaci závad sítě.
- (75) Přidělování kapacity je spojeno s náklady pro provozovatele infrastruktury, jejichž úhrada by měla být požadována.

- (76) Účinné řízení a spravedlivé a nediskriminační využívání železniční infrastruktury si žádají zřízení regulačního subjektu dohlížejícího na uplatňování pravidel stanovených v této směrnici a působícího jako subjekt příslušný pro přezkum rozhodnutí, aniž by byla dotčena možnost přezkumu soudního. Tento regulační subjekt by měl být s to prosazovat své požadavky na informace a rozhodnutí příslušnými sankcemi.
- (77) Financování regulačního subjektu by mělo zaručit jeho nezávislost a mělo by být prováděno ze státního rozpočtu nebo z povinně vybíraných příspěvků z odvětví při dodržování zásad spravedlnosti, transparentnosti, nediskriminace a proporcionality.
- (78) V zájmu zajištění nezávislosti regulačního subjektu je třeba při jmenování jeho členů postupovat vhodným způsobem, který zejména zajistí, aby osoby s rozhodovací pravomocí jmenoval veřejný orgán, jenž ve vztahu k regulovaným podnikům přímo neuplatňuje vlastnická práva. Při splnění této podmínky by tímto orgánem mohl být například parlament, prezident nebo předseda vlády.
- (79) Vyžadují se specifická opatření beroucí v úvahu specifickou geopolitickou a geografickou situaci některých členských států a zvláštní organizaci železničního odvětví v různých členských státech při zajištění integrity vnitřního trhu.
- (80) Za účelem zohlednění vývoje železničního trhu by měla být na Komisi přenesena pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“), pokud jde o technické změny informací, které má poskytovat podnik žádající o licenci, seznamu tříd zpoždění, časového rozvrhu přidělování kapacit a účetních údajů, které se mají předkládat regulačním subjektům. Je obzvláště důležité, aby Komise v rámci přípravné činnosti vedla odpovídající konzultace, a to i na odborné úrovni. Při přípravě a vypracovávání aktů v přenesené pravomoci by Komise měla zajistit, aby byly příslušné dokumenty předány současně, včas a vhodným způsobem Evropskému parlamentu a Radě.
- (81) Za účelem zajištění jednotných podmínek k provedení této směrnice by měly být Komisi svěřeny prováděcí pravomoci. Tyto pravomoci by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí ⁽¹¹⁾.
- (82) Komise nepřijímá prováděcí akty týkající se hlavního účelu služeb železniční dopravy, posouzení dopadu nových mezinárodních služeb na hospodářskou vyváženost smluv na veřejné služby, zpoplatnění železničních podniků poskytujících služby osobní dopravy, přístupu ke službám, jež mají být poskytovány v hlavních zařízeních služeb, podrobností postupu pro získání licence, způsobů výpočtu přímých nákladů, jež vzniknou v souvislosti s poplatky účtovanými za působení hluku a s uplatňováním odstupňování poplatků za infrastrukturu, které má působit jako motivační prvek pro vybavení vlaků systémem ETCS, a společných zásad a postupů přijímání rozhodnutí regulačními subjekty, jestliže výbor ustanovený touto směrnicí nevydá k návrhu prováděcího aktu předloženému Komisi žádné stanovisko.
- (83) Jelikož cílů této směrnice, totiž podpory rozvoje železnic Unie, stanovení všeobecných zásad pro vydávání licencí železničním podnikům a koordinace mechanismů v členských státech, jimiž se řídí přidělování kapacity železniční infrastruktury a zpoplatnění jejího používání, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, vzhledem ke zjevně mezinárodní povaze vydávání těchto licencí a provozu významných prvků železničních sítí a k potřebě zajistit spravedlivé a nediskriminační podmínky pro přístup k železniční infrastruktuře, a proto jich může být z důvodu jejich mezinárodních dopadů lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v

souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.

- (84) Povinnost provést tuto směrnici ve vnitrostátním právu by se měla omezovat na ta ustanovení, která v porovnání s předchozími směrnicemi představují podstatnou změnu. Povinnost provést ve vnitrostátním právu ustanovení této směrnice, která v porovnání s předchozími směrnicemi nepředstavují podstatnou změnu, vyplývá z uvedených směrnic.
- (85) Povinnost provést a uplatňovat kapitoly II a IV této směrnice by pro členské státy, které nemají žádný železniční systém a ani jej v nejbližší budoucnosti mít nebudou, byla nepřiměřená a zbytečná. Uvedené členské státy by proto měly být od této povinnosti osvobozeny.
- (86) Členské státy se v souladu se Společným politickým prohlášením členských států a Komise ze dne 28. září 2011 o informativních dokumentech⁽¹²⁾ zavázaly, že v odůvodněných případech doplní oznámení o opatřeních přijatých za účelem provedení směrnice ve vnitrostátním právu o jeden či více dokumentů s informacemi o vztahu mezi jednotlivými složkami směrnice a příslušnými částmi vnitrostátních nástrojů přijatých za účelem provedení směrnice ve vnitrostátním právu. Ve vztahu k této směrnici považuje zákonodárce předložení těchto dokumentů za odůvodněné.
- (87) Touto směrnicí by neměly být dotčeny lhůty stanovené v části B přílohy IX, během nichž mají členské státy splnit požadavky vyplývající z předchozích směrnic,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

KAPITOLA I OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Předmět a oblast působnosti

1. Tato směrnice stanoví:

- a) pravidla pro správu železniční infrastruktury a poskytování služeb železniční dopravy železničními podniky, které jsou nebo budou usazeny v členském státě, jak je stanoveno v kapitole II;
- b) kritéria uplatňovaná členskými státy při vydávání, prodlužování nebo změnách licencí pro železniční podniky, které jsou nebo budou usazeny v Unii, jak je stanoveno v kapitole III;
- c) zásady a postupy uplatňované při stanovení a vybírání poplatků za využívání železniční infrastruktury a při přidělování kapacity železniční infrastruktury, jak je stanoveno v kapitole IV.

2. Tato směrnice se vztahuje na používání železniční infrastruktury pro vnitrostátní a mezinárodní železniční dopravu.

Článek 2

Vyloučení z oblasti působnosti

1. Kapitola II se nepoužije na železniční podniky, které provozují pouze městskou, příměstskou nebo regionální dopravu na místních a regionálních nezávislých sítích v případě služeb poskytovaných na železniční infrastruktuře nebo na sítích určených pouze pro provoz městské nebo příměstské železniční dopravy.

Bez ohledu na první pododstavec, pokud je takový železniční podnik přímo nebo nepřímo ovládán podnikem nebo jiným subjektem provádějícím nebo integrujícím služby železniční dopravy jiné, než je městská, příměstská nebo regionální doprava, použijí se články 4 a 5. Článek 6 se na takový železniční podnik použije rovněž tehdy, pokud jde o vztah mezi železničním podnikem a podnikem nebo subjektem, který jej přímo nebo nepřímo ovládá.

2. Členské státy mohou vyjmout z použití kapitoly III tyto podniky:

- a) podniky provozující pouze osobní železniční dopravu v rámci místní a regionální samostatné železniční infrastruktury;
- b) podniky provozující pouze městskou nebo příměstskou osobní železniční dopravu;
- c) podniky provozující pouze regionální nákladní železniční dopravu;
- d) podniky provozující pouze nákladní dopravu v rámci železniční infrastruktury v soukromém vlastnictví, která je určena pouze pro používání vlastníkem infrastruktury pro jeho vlastní nákladní dopravu.

3. Členské státy mohou vyjmout z použití článků 7, 7a, 7b, 7c, 7d, 8 a 13 a kapitoly IV:

- a) místní a regionální nezávislé sítě pro osobní dopravu s použitím železniční infrastruktury;
- b) sítě určené pouze pro provozování městské a příměstské osobní železniční dopravy;
- c) regionální sítě používané výhradně pro regionální nákladní dopravu železničním podnikem, na něž se nevztahuje odstavec 1, do té doby, než kapacitu této sítě požaduje jiný žadatel;
- d) železniční infrastrukturu v soukromém vlastnictví sloužící výhradně k využití jejím vlastníkem pro vlastní nákladní dopravu.

3a. Členské státy mohou vyjmout z použití článků 7, 7a, 7b, 7c, 7d a 8:

Místní tratě s nízkým objemem dopravy, jejichž délka nepřesahuje 100 km a jež jsou používány pro nákladní dopravu mezi hlavní tratí a místy původu a určení nacházejícími se podél těchto tratí, pokud jsou tyto tratě spravovány jinými subjekty, než je provozovatel hlavní infrastruktury, a pokud a) jsou tyto tratě používány jediným provozovatelem nákladní dopravy nebo b) hlavní funkce ve vztahu k těmto tratím vykonává subjekt, který není kontrolován žádným železničním podnikem. Existuje-li jediný provozovatel nákladní dopravy, mohou jej členské státy vyjmout rovněž z působnosti kapitoly IV, dokud o kapacitu nepožádá jiný žadatel. Tento odstavec lze stejným způsobem využít v případě, kdy je trať v omezené míře využívána rovněž pro služby osobní dopravy. Členské státy o svém úmyslu vyjmout tyto tratě z použití článků 7, 7a, 7b, 7c, 7d a 8 informují Komisi.

3b. Členské státy mohou vyjmout z použití článků 7, 7a, 7b, 7c a 7d:

Regionální sítě s nízkým objemem dopravy, jež jsou spravovány jiným subjektem, než je provozovatel hlavní infrastruktury, a jež jsou používány pro služby regionální osobní dopravy poskytované jediným železničním podnikem jiným, než je etablovaný železniční

podnik členského státu, a to do doby, než o kapacitu pro služby osobní dopravy na dotčené síti požádá jiný žadatel, a za podmínky, že uvedený podnik je nezávislý na jakémkoli železničním podniku provozujícím služby nákladní dopravy. Tento odstavec lze stejným způsobem využít v případě, kdy je trať v omezené míře využívána také pro služby nákladní dopravy. Členské státy o svém úmyslu vyjmout takové tratě z použití článků 7, 7a, 7b, 7c a 7d informují Komisi.

4. Aniž je dotčen odstavec 3, členské státy mohou vyjmout z použití čl. 8 odst. 3 místní a regionální železniční infrastruktury, které nemají žádný strategický význam pro fungování železničního trhu, a z použití článků 7, 7a a 7c a kapitoly IV místní železniční infrastruktury, které nemají žádný strategický význam pro fungování železničního trhu. Svůj záměr vyjmout dané železniční infrastruktury z použití uvedených ustanovení členské státy oznámí Komisi. Komise přijme prováděcí akty, které stanoví, zda může být daná železniční infrastruktura považována za infrastrukturu bez strategického významu. Přitom Komise zohlední délku dotyčných železničních tratí, jejich míru využití a objem dopravy, na něž by vyjmutí mohlo mít vliv. Tyto prováděcí akty se přijímají poradním postupem podle čl. 62 odst. 2.

5. Členské státy mohou vyjmout z použití čl. 31 odst. 5 vozidla provozovaná nebo určená k provozu ze třetích zemí a do nich, která využívají síť, na níž je rozchod koleje odlišný od rozchodu hlavní železniční sítě Unie.

6. Členské státy mohou stanovit jiné lhůty a konečné termíny pro časový rozvrh přidělování kapacit, než na které odkazuje čl. 43 odst. 2, příloha VI bod 2 písm. b) a příloha VII body 3, 4 a 5, jestliže mezinárodní trasy vlaků stanovené ve spolupráci s provozovateli infrastruktury třetích zemí na síti, jejíž rozchod koleje je odlišný od rozchodu hlavní železniční sítě Unie, mají na časový rozvrh přidělování kapacit obecně významný dopad.

7. Pokud jde o mezinárodní nákladní dopravu ze třetích zemí a do nich provozovanou na síti, jejíž rozchod koleje je odlišný od rozchodu hlavní železniční sítě Unie, členské státy mohou rozhodnout o zveřejnění rámce a pravidel zpoplatnění, jež se použijí konkrétně na tuto dopravu a k nimž se pojí jiné nástroje a lhůty, než které jsou stanoveny podle čl. 29 odst. 1, je-li to třeba pro zajištění spravedlivé hospodářské soutěže.

8. Členské státy mohou vyjmout z použití kapitoly IV železniční infrastrukturu, jejíž rozchod koleje je odlišný od rozchodu hlavní železniční sítě Unie a která propojuje přeshraniční stanice členského státu s územím třetí země.

8a. Po dobu deseti let ode dne 24. prosince 2016 mohou členské státy vyjmout z použití kapitol II a IV této směrnice, kromě článků 10, 13 a 56, izolované železniční tratě kratší než 500 km, které mají rozchod koleje odlišný od hlavní vnitrostátní sítě, zajišťují spojení se třetí zemí, v níž se neuplatňují právní předpisy Unie v oblasti železnic, a jsou spravovány jiným provozovatelem infrastruktury než hlavní vnitrostátní síť. Železniční podniky provozující dopravu výhradně na uvedených tratích mohou být vyjmuty z použití kapitoly II.

Tyto výjimky mohou být obnovovány vždy na období, které nepřesahuje délku pěti let. Členský stát, který zamýšlí výjimku obnovit, vyrozumí nejpozději 12 měsíců před dnem uplynutí doby, na kterou byla výjimka udělena, o svém záměru Komisi. Komise posoudí, zda jsou podmínky pro výjimku podle prvního pododstavce nadále splněny. Není-li tomu tak, přijme Komise prováděcí akty, kterými rozhodne o ukončení výjimky. Tyto prováděcí akty se přijímají poradním postupem podle čl. 62 odst. 2.

9. Tato směrnice se nepoužije na podniky, jejichž obchodní činnost je omezena na poskytování pouze služeb kyvadlové dopravy při přepravě silničních vozidel podmořskými tunely nebo na dopravní operace formou kyvadlové dopravy při přepravě silničních vozidel těmito tunely, vyjma čl. 6 odst. 1 a 4 a článků 10, 11, 12 a 28.

10. Členské státy mohou vyjmout z použití kapitoly II, vyjma článku 14, a kapitoly IV jakýkoli tranzitní železniční spoj přes Unii.

11. Členské státy mohou vyjmout z použití čl. 32 odst. 4 vlaky, které nejsou vybaveny evropským vlakovým zabezpečovacím systémem (European Train Control System) (dále jen „ETCS“) a které jsou využívány k poskytování služeb v rámci regionální osobní železniční dopravy a byly poprvé uvedeny do provozu před rokem 1985.

12. Pokud již existuje partnerství veřejného a soukromého sektoru uzavřené před 16. červnem 2015 a soukromý účastník tohoto partnerství je zároveň železničním podnikem odpovědným za poskytování služeb osobní železniční dopravy na dané infrastruktuře, může být takový soukromý subjekt členskými státy i nadále vyjmut z použití článků 7, 7a a 7d a členské státy mohou omezit oprávnění k nástupu a výstupu cestujících v případě služeb poskytovaných jinými železničními podniky na téže infrastruktuře, na níž služby osobní dopravy poskytuje tento soukromý účastník partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem.

13. Soukromí provozovatelé infrastruktury, kteří jsou součástí partnerství veřejného a soukromého sektoru uzavřeného před 24. prosincem 2016 a kteří nejsou příjemci veřejných prostředků, jsou vyloučeni z použití článku 7d, pokud půjčky a finanční záruky, které přijímají/poskytují, nejsou přímo ani nepřímo určeny konkrétním železničním podnikům.

Článek 3

Definice

Pro účely této směrnice se rozumí:

- 1) „železničním podnikem“ každý veřejný nebo soukromý podnik licencovaný v souladu s touto směrnicí, jehož hlavní činností je železniční přeprava zboží nebo cestujících, přičemž tento podnik zajišťuje trakci; jsou zde rovněž zahrnuty podniky, které pouze poskytují trakci;
- 2) „provozovatelem infrastruktury“ každý subjekt nebo podnik odpovědný za zajištění provozu, údržby a obnovy železniční infrastruktury na síti, jakož i za účast na jejím rozvoji v souladu s pravidly, která v tomto smyslu určí členský stát v rámci své všeobecné politiky pro rozvoj a financování infrastruktury;
- 2a) „rozvojem železniční infrastruktury“ plánování sítě, finanční a investiční plánování, jakož i výstavba a modernizace infrastruktury;
- 2b) „provozem železniční infrastruktury“ přidělování tras vlaků, řízení provozu a zpoplatnění infrastruktury;
- 2c) „údržbou železniční infrastruktury“ práce, jejichž účelem je zachovávat stav a provozuschopnost stávající infrastruktury;

- 2d) „obnovou železniční infrastruktury“ rozsáhlé práce na stávající infrastruktuře obnášející náhradu jejích částí, aniž je dotčena její celková výkonnost;
- 2e) „modernizací železniční infrastruktury“ rozsáhlé úpravy infrastruktury, které zvýší její celkovou výkonnost;
- 2f) „hlavními funkcemi“ správy infrastruktury rozhodování týkající se přidělování tras vlaků, včetně vymezení a posouzení dostupnosti a přidělení jednotlivých tras, a rozhodování o zpoplatnění infrastruktury, včetně stanovení a výběru poplatků, v souladu s rámcem zpoplatnění a s rámcem pro přidělování kapacity, které členské státy vytvoří podle článků 29 a 39;
- 3) „železniční infrastrukturou“ položky uvedené v příloze I;
- 4) „mezinárodní nákladní dopravou“ doprava, při které vlak překročí nejméně jednu hranici členského státu; vlak může být spojen nebo rozdělen a jeho jednotlivé části mohou mít různá místa původu nebo určení za předpokladu, že všechny vagony překročí nejméně jednu hranici;
- 5) „mezinárodní osobní dopravou“ osobní doprava, při níž vlak překročí alespoň jednu hranici členského státu a při níž je hlavním účelem této dopravy přepravit cestující mezi stanicemi umístěnými v různých členských státech; vlak může být spojen nebo rozdělen a jeho jednotlivé části mohou mít různá místa původu nebo určení za předpokladu, že všechny vozy překročí nejméně jednu hranici;
- 6) „městskou a příměstskou dopravou“ doprava, jejímž hlavním účelem je uspokojit dopravní potřeby městského centra nebo aglomerace, včetně přeshraniční aglomerace, jakož i dopravní potřeby mezi takovým centrem nebo aglomerací a okolními oblastmi;
- 7) „regionální dopravou“ doprava, jejímž hlavním účelem je uspokojit dopravní potřeby regionu, včetně přeshraničního regionu;
- 8) „tranzitem“ průjezd územím Unie bez nakládky nebo vykládky nákladu nebo bez nástupu či výstupu cestujících na území Unie;
- 9) „alternativní trasou“ jiná trasa mezi toutéž výchozí a cílovou stanicí, přičemž obě trasy jsou pro provoz příslušné nákladní či osobní dopravy železničním podnikem vzájemně nahraditelné;
- 10) „přijatelnou alternativou“ přístup k jinému zařízení služeb, který je pro železniční podnik ekonomicky přijatelný a umožňuje mu provozovat příslušnou nákladní či osobní dopravu;
- 11) „zařízením služeb“ zařízení včetně pozemku, budovy a vybavení, které bylo zřízeno, jako celek nebo zčásti, aby umožnilo poskytování jedné nebo více služeb uvedených v příloze II bodech 2 až 4;
- 12) „provozovatelem zařízení služeb“ jakýkoliv veřejný nebo soukromý subjekt odpovědný za řízení jednoho nebo více zařízení služeb nebo za poskytování jedné nebo více služeb železničním podnikům uvedených v příloze II bodech 2 až 4;
- 13) „přeshraniční dohodou“ jakákoliv dohoda mezi dvěma nebo více členskými státy nebo mezi členskými státy a třetími zeměmi, která má za cíl usnadnit poskytování přeshraničních služeb železniční dopravy;
- 14) „licencí“ oprávnění vydané podnikem orgánem vydávajícím licence, kterým se uznává jeho způsobilost provozovat železniční dopravu jako železniční podnik; tato způsobilost může být omezena na poskytování určitých druhů služeb;

- 15) „orgánem vydávajícím licence“ subjekt odpovědný za vydávání licencí v členském státu;
- 16) „smluvním ujednáním“ dohoda nebo, obdobně, ujednání v rámci správních opatření;
- 17) „přiměřeným ziskem“ míra návratnosti vlastního kapitálu, která zohledňuje riziko, včetně rizika ohledně výnosů, nebo neexistenci takového rizika, jež provozovateli zařízení služeb vzniká, a je v souladu s průměrnou mírou pro dotyčné odvětví v posledních letech;
- 18) „přidělováním“ přidělování kapacity železniční infrastruktury provozovatelem infrastruktury;
- 19) „žadatelem“ železniční podnik nebo mezinárodní seskupení železničních podniků nebo jiné osoby nebo právní subjekty, jako například příslušné orgány ve smyslu nařízení (ES) č. 1370/2007 a zasilatelé, dopravci a provozovatelé kombinované dopravy se zájmem v oblasti veřejné služby nebo obchodním zájmem na získání kapacity infrastruktury;
- 20) „přetíženou infrastrukturou“ část infrastruktury, ve kterém ani po koordinaci různých požadavků na kapacitu nelze v některých obdobích plně uspokojit požadavky na přidělení kapacity železniční infrastruktury;
- 21) „plánem na rozšíření kapacity“ opatření nebo řada opatření s časovým rozvrhem jejich provádění, která mají za cíl zmírnění kapacitních omezení, která vedla k prohlášení části infrastruktury za „přetíženou infrastrukturu“;
- 22) „koordinací“ proces, kterým se provozovatel infrastruktury a žadatelé pokoušejí řešit situace, kdy žádosti o přidělení kapacity infrastruktury kolidují;
- 23) „rámcovou dohodou“ právně závazná všeobecná dohoda podle veřejného nebo soukromého práva stanovící práva a povinnosti žadatele a provozovatele infrastruktury, pokud jde o kapacitu infrastruktury, která má být přidělena, a poplatky, které mají být uloženy, a to na dobu delší než jedno období platnosti jízdního řádu sítě;
- 24) „kapacitou infrastruktury“ možnost naplánovat požadované trasy vlaků na úseku infrastruktury pro určité období;
- 25) „síť“ celá železniční infrastruktura řízená provozovatelem infrastruktury;
- 26) „zprávou o síti“ podrobný výklad všeobecných pravidel, lhůt, postupů a kritérií systému zpoplatnění a systému přidělování kapacity, včetně informací potřebných k podání žádosti o přidělení kapacity infrastruktury;
- 27) „trasou vlaku“ kapacita infrastruktury potřebná k tomu, aby určitý vlak projel mezi dvěma místy za určitou dobu;
- 28) „jízdním řádem sítě“ údaje určující veškerý plánovaný provoz vlaků a vozového parku, který se uskutečňuje v rámci příslušné železniční infrastruktury v době jeho platnosti;
- 29) „odstavným nádražím“ koleje speciálně určené k dočasnému odstavení železničních vozidel před následujícím vytížením;
- 30) „těžkou údržbou“ práce, které se nevykonávají běžně v rámci každodenního provozu a které vyžadují vyřazení vozidla z provozu;
- 31) „vertikálně integrovaným podnikem“ podnik, v jehož případě platí ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 139/2004 (1) toto:
 - a) provozovatel infrastruktury je kontrolován podnikem, jenž současně kontroluje jeden nebo více železničních podniků, které provozují železniční služby na síti tohoto provozovatele infrastruktury,

- b) provozovatel infrastruktury je kontrolován jedním či více železničními podniky, které provozují železniční služby na síti tohoto provozovatele infrastruktury, nebo
- c) provozovatel infrastruktury kontroluje jeden nebo více železničních podniků, které provozují železniční služby na síti tohoto provozovatele infrastruktury.

Rozumí se jím rovněž podnik sestávající z oddělených divizí, mezi něž patří provozovatel infrastruktury a jedna či více divizí, které poskytují dopravní služby a nemají samostatnou právní subjektivitu.

Jsou-li provozovatel infrastruktury a železniční podnik na sobě zcela nezávislí, avšak oba přímo kontroluje členský stát bez jakéhokoli zprostředkujícího subjektu, nejsou pro účely této směrnice považováni za vertikálně integrovaný podnik;

- 32) „partnerstvím veřejného a soukromého sektoru“ závazné ujednání mezi veřejnoprávními subjekty a jedním či více podniky kromě provozovatele hlavní infrastruktury členského státu, v jehož rámci podniky částečně nebo v plné míře budují nebo financují železniční infrastrukturu nebo získají právo vykonávat kteroukoli z funkcí uvedených v bodě 2) po předem určenou dobu. Předmětné ujednání může mít jakoukoli vhodnou právně závaznou podobu stanovenou vnitrostátními předpisy;
- 33) „správní radou“ vedoucí orgán podniku plnící výkonné a administrativní funkce, který je odpovědný za každodenní řízení podniku;
- 34) „dozorčí radou“ nejvyšší orgán podniku plnící funkce dohledu včetně provádění kontrol správní rady a obecných strategických rozhodnutí týkajících se podniku;
- 35) „jednotnou jízdenkou“ jízdenka nebo jízdenky zastupující přepravní smlouvu na přepravu navazujícími železničními dopravními spoji provozovanými jedním nebo více železničními podniky;
- 36) „vysokorychlostní osobní dopravou“ osobní železniční doprava bez zastávek mezi dvěma místy vzájemně vzdálenými více než 200 km, obecně provozovaná průměrnou rychlostí 250 km/h a vyšší na speciálně vybudovaných vysokorychlostních tratích uzpůsobených pro tuto rychlost.

KAPITOLA II ROZVOJ ŽELEZNIC V UNII

ODDÍL 1

Nezávislost řízení

Článek 4

Nezávislost železničních podniků a provozovatelů infrastruktury

1. Členské státy zajistí nezávislé postavení železničních podniků přímo či nepřímo vlastněných nebo ovládaných členskými státy, pokud jde o vedení, správu, vnitřní řízení a kontrolu správních, hospodářských a účetních záležitostí, v souladu s nímž mají tyto podniky zejména vlastní majetek, rozpočet a účetnictví oddělené od státu.

2. Při dodržování rámce pro stanovení poplatků a pro přidělování kapacity a specifických pravidel stanovených členskými státy odpovídá provozovatel infrastruktury za vlastní vedení, správu a vnitřní kontrolu.

Článek 5

Řízení železničních podniků v souladu s obchodními zásadami

1. Členské státy umožní železničním podnikům přizpůsobit svou činnost trhu a řídit tuto činnost v působnosti svých řídicích orgánů tak, aby poskytovaly efektivní a přiměřené služby s co nejnižšími náklady při požadované kvalitě služeb.

Železniční podniky jsou řízeny v souladu se zásadami platnými pro obchodní společnosti, a to bez ohledu na jejich vlastnictví. To platí také pro závazky veřejné služby, které jim uložily členské státy, a pro smlouvy o veřejných dopravních službách uzavřené s příslušnými orgány státu.

2. Železniční podniky si stanoví obchodní plány včetně programů investic a financování. Cílem plánování je vyrovnaná finanční struktura podniku a dosahování dalších cílů technického, obchodního a finančního řízení podniku; v obchodních plánech se uvedou také prostředky pro dosažení uvedených cílů.

3. V rámci všeobecných politických směrů vydaných každým členským státem a s přihlédnutím k vnitrostátním (i víceletým) plánům a smlouvám včetně programů investic a financování mohou železniční podniky zejména:

- a) vymezit svou vnitřní organizaci, aniž jsou dotčeny články 7, 29 a 39;
- b) kontrolovat poskytování a prodej služeb a stanovit jejich ceny;
- c) rozhodovat o personálu, investičním majetku a vlastním zásobování;
- d) rozšiřovat svůj podíl na trhu, vyvíjet nové technologie a služby a zavádět inovační techniky řízení;
- e) vyvíjet nové činnosti v oblastech souvisejících s železniční dopravou.

Tímto odstavcem není dotčeno nařízení (ES) č. 1370/2007.

4. Bez ohledu na odstavec 3, akcionáři veřejných železničních podniků mohou vyžadovat své vlastní předchozí schválení důležitých rozhodnutí v oblasti obchodního řízení, jak je tomu u akcionářů soukromoprávních akciových společností podle práva obchodních společností členských států. Ustanoveními tohoto článku nejsou dotčeny pravomoci dozorcích orgánů podle práva obchodních společností členských států týkající se jmenování členů představenstva či správní rady.

ODDÍL 2

Oddělení správy infrastruktury od poskytování dopravních služeb, jakož i oddělení různých typů dopravních služeb

Článek 6

Oddělení účetnictví

1. Členské státy zajistí, aby byly vedeny a zveřejňovány výkazy zisků a ztrát a rozvahy odděleně pro poskytování dopravních služeb železničními podniky na jedné straně a pro správu železniční infrastruktury na straně druhé. Veřejné prostředky vyplácené jedné z těchto dvou oblastí se nesmějí převádět do oblasti druhé.
2. Pro účely tohoto článku členské státy, jež použijí čl. 7a odst. 3, vyžadují, aby byl podnik organizován do oddělených divizí, jež v rámci jediného podniku nemají samostatnou právní subjektivitu.
3. Členské státy zajistí, aby oddělené výkazy zisků a ztrát a rozvaha byly vedeny a zveřejňovány na jedné straně pro činnosti spojené s provozováním železniční přepravy zboží a na straně druhé pro činnosti spojené s provozováním přepravy cestujících. Veřejné prostředky vyplácené za činnosti související se zajišťováním dopravy v rámci veřejné služby se vykazují v souladu s článkem 7 nařízení (ES) č. 1370/2007 odděleně na příslušných účtech a nesmí se převádět na činnosti spojené s poskytováním jiných dopravních služeb nebo s jakoukoli jinou činností.
4. Účetnictví jednotlivých oblastí činnosti podle odstavců 1 a 3 musí být vedeno způsobem, který umožňuje kontrolu dodržování zákazu převodu veřejných finančních prostředků z jedné oblasti do druhé a sledování použití příjmů z poplatků za infrastrukturu a zisků z ostatních obchodních činností.

Článek 7

Nezávislost provozovatele infrastruktury

1. Členské státy zajistí, aby byl provozovatel infrastruktury odpovědný za provoz, údržbu a obnovu sítě a aby byl pověřen rozvojem železniční infrastruktury na této síti, a to v souladu s vnitrostátními právními předpisy.

Členské státy zajistí, aby žádný z jiných právních subjektů v rámci vertikálně integrovaného podniku rozhodujícím způsobem neovlivňoval rozhodnutí přijatá provozovatelem infrastruktury v souvislosti s hlavními funkcemi.

Členské státy zajistí, aby členové dozorčí a správní rady provozovatele infrastruktury a vedoucí pracovníci jim přímo podřízení postupovali nediskriminačním způsobem a aby jejich nestrannost nebyla ovlivněna žádným střetem zájmů.

2. Členské státy zajistí, aby byl provozovatel infrastruktury organizován jako subjekt, který je právně odlišný od jakéhokoli železničního podniku, a v případě vertikálně integrovaného podniku od všech jiných právních subjektů v rámci takového podniku.

3. Členské státy zajistí, aby tytéž osoby nemohly být současně jmenovány nebo zaměstnány:

- a) jako členové správní rady provozovatele infrastruktury a členové správní rady železničního podniku,
- b) jako osoby pověřené rozhodováním o hlavních funkcích a jako členové správní rady železničního podniku,
- c) existuje-li dozorčí rada, jako členové dozorčí rady provozovatele infrastruktury a členové dozorčí rady železničního podniku,

d) jako členové dozorčí rady podniku, který je součástí vertikálně integrovaného podniku a který vykonává kontrolu jak nad železničním podnikem, tak nad provozovatelem infrastruktury, a jako členové správní rady tohoto provozovatele infrastruktury.

4. Ve vertikálně integrovaných podnicích nesmějí členové správní rady provozovatele infrastruktury a osoby pověřené rozhodováním o hlavních funkcích obdržet jakékoliv výkonnostní odměny od jiných právních subjektů v rámci vertikálně integrovaného podniku ani jakékoliv bonusy související prvořadě s finanční výkonností konkrétních železničních podniků. Je jim nicméně možno předkládat pobídky týkající se celkové výkonnosti železničního systému.

5. Pokud v rámci vertikálně integrovaného podniku jsou informační systémy sdíleny různými subjekty, je přístup k citlivým informacím o hlavních funkcích omezen na oprávněné zaměstnance provozovatele infrastruktury. Citlivé informace nejsou předávány jiným subjektům v rámci vertikálně integrovaného podniku.

6. Ustanoveními odstavce 1 tohoto článku nejsou dotčena práva členských států v oblasti rozhodování, pokud jde o rozvoj a financování železniční infrastruktury, ani pravomoci členských států, pokud jde o financování a zpoplatnění infrastruktury a o přidělování kapacity, ve smyslu čl. 4 odst. 2 a článků 8, 29 a 39.

Článek 7a

Nezávislost hlavních funkcí

1. Členské státy zajistí, aby byl provozovatel infrastruktury ve věcech hlavních funkcí z organizačního hlediska i z hlediska rozhodování nezávislý v rámci omezení stanovených v čl. 4 odst. 2 a v článcích 29 a 39.

2. V zájmu uplatňování odstavce 1 členské státy zajistí především, aby:

a) žádný železniční podnik ani žádný jiný právní subjekt neuplatňovaly ve věcech hlavních funkcí na provozovatele infrastruktury rozhodující vliv, aniž je dotčena úloha členských států, pokud jde o stanovení rámce zpoplatnění, rámce pro přidělování kapacity a specifických pravidel zpoplatnění podle článků 29 a 39;

b) železniční podnik ani žádný jiný právní subjekt ve vertikálně integrovaném podniku neměly žádný rozhodující vliv na jmenování a propouštění osob pověřených rozhodováním o hlavních funkcích;

c) mobilita osob pověřených hlavními funkcemi nevytvářela střet zájmů.

3. Členské státy mohou rozhodnout, že zpoplatnění infrastruktury a přidělování tras provádí správce poplatků nebo přidělující subjekt, kteří jsou svou právní formou, organizací a rozhodováním nezávislí na jakémkoli železničním podniku. V takovém případě se členské státy mohou rozhodnout nepoužívat ustanovení čl. 7 odst. 2 a čl. 7 odst. 3 písm. c) a d).

Na vedoucí divizi pověřených správou infrastruktury a poskytováním železničních služeb se čl. 7 odst. 3 písm. a) a čl. 7 odst. 4 použijí obdobně.

4. Ustanovení této směrnice odkazující na hlavní funkce provozovatele infrastruktury se vztahují na nezávislého správce poplatků nebo přidělující subjekt.

Článek 7b

Nestrannost provozovatele infrastruktury, pokud jde o řízení dopravy a plánování údržby

1. Členské státy zajistí, aby byly funkce řízení dopravy a plánování údržby vykonávány transparentně a nediskriminačním způsobem a aby osoby pověřené rozhodováním o těchto funkcích nebyly ovlivněny žádným střetem zájmů.

2. Pokud jde o řízení dopravy, členské státy zajistí, aby železniční podniky měly v případě narušení, které se jich týká, plný a včasný přístup k relevantním informacím. Pokud provozovatel infrastruktury udělí další přístup k řízení dopravy, učiní tak v případě dotčených železničních podniků transparentně a nediskriminačním způsobem.

3. Pokud jde o dlouhodobé plánování rozsáhlé údržby nebo obnovy železniční infrastruktury, provozovatel infrastruktury konzultuje žadatele a v co největší možné míře zohlední vyjádřené obavy.

Plánování údržbových prací provádí provozovatel infrastruktury nediskriminačním způsobem.

Článek 7c

Outsourcing a sdílení funkcí provozovatele infrastruktury

1. Za předpokladu, že nevzniknou žádné střety zájmů a je zaručena důvěrnost informací citlivých z obchodního hlediska, může provozovatel infrastruktury:

a) svěřit funkce jinému vnějšímu subjektu, za předpokladu, že tento subjekt není železničním podnikem, neovládá žádný železniční podnik ani není žádným železničním podnikem ovládán. V rámci vertikálně integrovaného podniku nejsou základní funkce svěřeny žádnému jinému vnějšímu subjektu vertikálně integrovaného podniku, pokud tento subjekt výlučně nevykonává hlavní funkce;

b) svěřit provedení prací a souvisejících úkolů v oblasti rozvoje, údržby a obnovy železniční infrastruktury vnějším železničním podnikům či společnostem, které nějaký železniční podnik ovládají nebo jsou jím ovládány.

Provozovatel infrastruktury si ponechá pravomoc dohledu nad vykonáváním funkcí popsaných v čl. 3 odst. 2 a nese za ně konečnou odpovědnost. Jakýkoli subjekt vykonávající hlavní funkce splňuje ustanovení článků 7, 7a, 7b a 7d.

2. Odchylně od čl. 7 odst. 1 mohou funkce správy infrastruktury vykonávat různí provozovatelé infrastruktury, a to i účastníci partnerství veřejného a soukromého sektoru, pokud všichni splňují požadavky čl. 7 odst. 2 až 6 a článků 7a, 7b a 7d a přijmou plnou odpovědnost za výkon předmětných funkcí.

3. Nejsou-li provozovateli elektrického napájení přiděleny hlavní funkce, je vyjmut z použití pravidel platných pro provozovatele infrastruktury, pokud je zajištěn soulad s příslušnými ustanoveními týkajícími se rozvoje, a to zejména s článkem 8.

4. Pod dohledem regulačního subjektu nebo jiného nezávislého příslušného orgánu určeného členskými státy může provozovatel infrastruktury uzavírat dohody o spolupráci s jedním či více železničními podniky nediskriminačním způsobem a s cílem poskytovat zákazníkům výhody v podobě snížených nákladů nebo zlepšeného fungování sítě, na niž se dohoda vztahuje.

Tento orgán sleduje provádění takovýchto dohod a v oprávněných případech může doporučit jejich ukončení.

Článek 7d

Finanční transparentnost

1. Při dodržování vnitrostátních postupů platných v každém členském státě může provozovatel infrastruktury používat příjmy z provozování infrastruktury sítě, včetně veřejných prostředků, pouze k financování vlastního podnikání, včetně splácení svých půjček. Provozovatel infrastruktury může tyto příjmy rovněž použít k vyplácení dividend vlastníkům společnosti, mezi něž mohou patřit soukromí akcionáři, ale nepatří mezi ně podniky, které jsou součástí vertikálně integrovaného podniku a které vykonávají kontrolu nad železničním podnikem i nad tímto provozovatelem infrastruktury.
2. Provozovatelé infrastruktury neposkytují půjčky železničním podnikům, ať již přímo či nepřímo.
3. Železniční podniky neposkytují půjčky provozovatelům infrastruktury, ať již přímo či nepřímo.
4. Půjčky mezi právními subjekty vertikálně integrovaného podniku mohou být poskytovány, hrazeny a spláceny pouze s tržními úroky a za tržních podmínek, které odrážejí individuální rizikový profil dotčeného subjektu.
5. Půjčky mezi právními subjekty vertikálně integrovaného podniku poskytnuté před 24. prosincem 2016 pokračují do své splatnosti za předpokladu, že byly dohodnuty s tržními úroky a byly skutečně čerpány a jsou spláceny.
6. Jakékoli služby, které jiné právní subjekty vertikálně integrovaného podniku poskytují provozovateli infrastruktury, jsou poskytovány na základě smluv a placeny buď v tržních cenách, nebo v cenách, které odrážejí výrobní náklady a zahrnují přiměřené ziskové rozpětí.
7. Dluhy provozovatele infrastruktury jsou jasně odděleny od dluhů jiných právních subjektů v rámci vertikálně integrovaných podniků. Tyto dluhy jsou spláceny odděleně. To neznamená, že konečná splátka dluhů nemůže být splacena prostřednictvím podniku, který je součástí vertikálně integrovaného podniku a který vykonává kontrolu jak nad železničním podnikem, tak nad provozovatelem infrastruktury, nebo prostřednictvím jiného subjektu v podniku.
8. Účetnictví provozovatele infrastruktury a jiných právních subjektů v rámci vertikálně integrovaného podniku se vede způsobem, který zajišťuje dodržení tohoto článku a umožňuje v rámci podniku oddělené účetnictví a transparentní finanční toky.
9. V rámci vertikálně integrovaného podniku vede provozovatel infrastruktury podrobné záznamy o všech obchodních a finančních vztazích s jinými právními subjekty v rámci tohoto podniku.
10. V případech, kdy hlavní funkce vykonává nezávislý správce poplatků nebo subjekt přidělující kapacitu v souladu s čl. 7a odst. 3 a členské státy neuplatňují čl. 7 odst. 2, ustanovení tohoto článku platí obdobně. Odkazy na provozovatele infrastruktury, železniční podnik a jiné právní subjekty vertikálně integrovaného podniku v tomto článku jsou chápány jako odkazy na jednotlivé divize daného podniku. Plnění požadavků

uvedených v tomto článku je prokázáno v odděleném účetnictví jednotlivých divizí podniku.

Článek 7e

Mechanismy koordinace

Členské státy zajistí, aby byly zavedeny odpovídající mechanismy koordinace s cílem zajistit koordinaci mezi jejich hlavními provozovateli infrastruktury a všemi dotčenými železničními podniky, jakož i žadateli uvedenými v čl. 8 odst. 3. Případně jsou k účasti pozváni zástupci uživatelů služeb nákladní a osobní železniční dopravy a celostátní, místní či regionální orgány. Dotčený regulační subjekt se může zúčastnit jako pozorovatel. Koordinace se týká mimo jiné:

- a) potřeb žadatelů souvisejících s údržbou a rozvojem kapacity infrastruktury;
- b) obsahu výkonnostních cílů zaměřených na uživatele obsažených ve smluvních ujednáních uvedených v článku 30, jakož i pobídek uvedených v čl. 30 odst. 1 a jejich uplatňování;
- c) obsahu a provádění zprávy o síti podle článku 27;
- d) otázek intermodality a interoperability;
- e) jakékoli jiné otázky související s podmínkami přístupu, využíváním infrastruktury a s kvalitou služeb provozovatele infrastruktury.

Provozovatel infrastruktury ve spolupráci se zúčastněnými stranami vypracuje a zveřejní pokyny pro koordinaci. Koordinace se uskutečňuje minimálně jednou ročně a provozovatel infrastruktury na svých internetových stránkách zveřejní přehled činností provedených podle tohoto článku.

Koordinací podle tohoto článku není dotčeno právo žadatelů na odvolání k regulačnímu subjektu a pravomoci regulačního subjektu podle článku 56.

Článek 7f

Evropská síť provozovatelů infrastruktury

1. S cílem usnadnit poskytování účinných a efektivních železničních služeb v rámci Unie členské státy zajistí, aby se jejich hlavní provozovatelé infrastruktury podíleli na síti a v jejím rámci spolupracovali na pravidelných schůzích za účelem:

- a) rozvoje železniční infrastruktury Unie;
- b) podpory včasného a účinného provedení jednotného evropského železničního prostoru;
- c) výměny osvědčených postupů;
- d) sledování a měření výkonnosti;
- e) přispění ke sledování trhu uvedenému v článku 15;
- f) řešení přeshraničních problematických míst a
- g) projednání uplatňování článků 37 a 40.

Pro účely písmene d) síť určí soudržným způsobem společné zásady a postupy pro sledování a měření výkonnosti.

Koordinací podle tohoto odstavce není dotčeno právo žadatelů na odvolání k regulačnímu orgánu a pravomoci regulačního orgánu podle článku 56.

2. Komise je členem této sítě. Podporuje činnost sítě a usnadňuje koordinaci.

ODDÍL 3

Lepšení finanční situace

Článek 8

Financování provozovatele infrastruktury

1. Členské státy rozvíjejí vnitrostátní železniční infrastrukturu, přičemž, pokud je to nutné, berou v úvahu obecné požadavky Unie, včetně potřeby spolupracovat se sousedními třetími zeměmi. Za tímto účelem zveřejní do 16. prosince 2014, po konzultaci se zainteresovanými stranami, orientační strategii rozvoje železniční infrastruktury s cílem uspokojit budoucí potřeby v oblasti mobility, pokud jde o údržbu, obnovu a rozvoj infrastruktury; strategie bude založena na udržitelném financování železničního systému. Uvedená strategie zahrne období nejméně pěti let a může být prodloužena.

2. Členské státy mohou provozovateli infrastruktury za podmínek stanovených v člancích 93, 107 a 108 Smlouvy o fungování EU poskytnout také prostředky přiměřené jeho funkcím, jak je uvedeno v čl. 3 bodu 2, velikosti infrastruktury a finanční náročnosti, zejména na úhradu nových investic. Členské státy mohou rozhodnout o pokrytí nákladů na uvedené investice jinými prostředky, než je přímé státní financování. V každém případě musí členské státy dodržet požadavky uvedené v odstavci 4 tohoto článku.

3. V rámci všeobecné politiky stanovené členským státem a s ohledem na strategii uvedenou v odstavci 1 a na financování poskytnuté členskými státy a uvedené v odstavci 2 přijme provozovatel infrastruktury obchodní plán včetně programů týkajících se investic a financování. Plán musí být vypracován tak, aby zaručoval optimální a hospodárné využití, poskytování a rozvoj železniční infrastruktury při zajištění finanční rovnováhy, a má stanovit prostředky pro dosažení těchto cílů. Provozovatel infrastruktury zajistí, aby měli známí žadatelé a potenciální žadatelé, pokud o to požádají, přístup k příslušným informacím a aby měli možnost vyjádřit svůj názor na obsah obchodního plánu, pokud jde o podmínky pro přístup a použití a povahu, poskytování a rozvoj infrastruktury, a to před schválením tohoto plánu ze strany provozovatele infrastruktury.

4. Členské státy zajistí, aby za běžných obchodních podmínek a za přiměřené období, které nepřekročí pět let, vykazovaly zisky a ztráty provozovatele infrastruktury přinejmenším rovnováhu mezi příjmy z poplatků za infrastrukturu, zisky z ostatních obchodních činností, nevratnými příjmy ze soukromých zdrojů a státními dotacemi na jedné straně, včetně případných záloh od státu, a náklady na infrastrukturu na straně druhé.

Aniž je dotčen možný dlouhodobý cíl spočívající v tom, že náklady na infrastrukturu budou u všech druhů dopravy pokryty jejich uživateli na základě spravedlivé a nediskriminační hospodářské soutěže mezi různými druhy dopravy, pokud je železniční doprava schopna konkurovat ostatním druhům dopravy, může členský stát v rámci zásad zpoplatnění podle

článků 31 a 32 požadovat po provozovateli infrastruktury, aby své příjmy a výdaje vyrovnal bez státního financování.

Článek 9

Transparentní odpuštění dluhu

1. Aniž jsou dotčena pravidla Unie v oblasti státní podpory, a v souladu s články 93, 107 a 108 Smlouvy o fungování EU, vytvoří členské státy vhodné mechanismy na pomoc snížení zadlužení veřejných železničních podniků na úroveň umožňující řídit podnik na dobrém finančním základě a zlepšující finanční situaci podniku.

2. Pro účely uvedené v odstavci 1 členské státy mohou vyžadovat vytvoření odděleného útvaru pro amortizaci dluhu v účetních odděleních těchto železničních podniků.

V rozvaze útvaru mohou být účtovány všechny půjčky, které železniční podnik přijal na financování investic nebo na krytí provozních schodků vzniklých z poskytování železničních služeb nebo ze správy železniční infrastruktury, a to do doby úplného splacení těchto půjček. K dluhům z činnosti dceřiných společností se nepřihlíží.

3. Odstavce 1 a 2 se použijí pouze na dluhy či dlužné úroky z takových dluhů, které veřejným železničním podnikům vznikly ke dni otevření trhu pro všechny služby železniční dopravy nebo jejich část v daném členském státě a v každém případě do dne 15. března 2001 nebo k datu přistoupení k Unii u členských států, které k Unii přistoupily po uvedeném dni.

ODDÍL 4

Přístup k železniční infrastruktuře a službám

Článek 10

Podmínky přístupu k železniční infrastruktuře

1. Železničním podnikům se udělí za spravedlivých, nediskriminačních a transparentních podmínek právo na přístup k železniční infrastruktuře ve všech členských státech pro účely provozování všech druhů služeb nákladní železniční dopravy. Uvedené právo zahrnuje přístup k infrastruktuře napojující námořní a vnitrozemské přístavy a k jiným zařízením služeb uvedeným v příloze II bodu 2, a k infrastruktuře, která slouží nebo může sloužit více než jednomu koncovému uživateli.

1a. Aniž jsou dotčeny mezinárodní povinnosti Unie a členských států, mohou členské státy, které mají hranici se třetí zemí, omezit právo na přístup stanovené v tomto článku pro služby provozované z a do této třetí země na síti s rozchodem koleje odlišným od hlavní železniční sítě v Unii, pokud dojde k narušení soutěže v přeshraniční železniční dopravě mezi členskými státy a touto třetí zemí. K takovým narušením může dojít mimo jiné v důsledku absence nediskriminačního přístupu k železniční infrastruktuře a souvisejícím službám v dotčené třetí zemi.

Pokud některý členský stát zvažuje přijmout v souladu s tímto odstavcem rozhodnutí o omezení práva na přístup, předloží návrh svého rozhodnutí Komisi a konzultuje ostatní členské státy.

Pokud Komise ani členské státy nevysloví do tří měsíců po předložení takového návrhu rozhodnutí námitky, může členský stát rozhodnutí přijmout.

Komise může přijmout prováděcí akty, které stanoví podrobnosti postupu a kritéria, která se mají použít při uplatňování tohoto odstavce. Tyto prováděcí akty se přijímají v souladu s přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

2. Aniž je dotčeno nařízení (ES) č. 1370/2007, železničním podnikům se za spravedlivých, nediskriminačních a transparentních podmínek udělí právo na přístup k železniční infrastruktuře ve všech členských státech pro účely provozování osobní železniční dopravy. Železniční podniky mají právo umožnit nástup a výstup cestujících v kterékoli stanici. Uvedené právo zahrnuje přístup k infrastruktuře napojující zařízení služeb uvedené v příloze II bodu 2 této směrnice.

Článek 11

Omezení práva na přístup a oprávnění k nástupu a výstupu cestujících

1. Vztahuje-li se jedna či více smluv o veřejných službách na stejnou nebo alternativní trasu, mohou členské státy omezit právo na přístup stanovené v čl. 10 odst. 2 na osobní dopravu mezi danou výchozí a cílovou stanicí, pokud by výkonem tohoto práva byla ohrožena hospodářská vyváženost dotčené smlouvy nebo smluv o veřejných službách.

2. Příslušný regulační subjekt nebo subjekty uvedené v článku 55 provedou objektivní hospodářskou analýzu s cílem stanovit, zda by hospodářská vyváženost smlouvy o veřejných službách byla ohrožena, a své rozhodnutí založí na předem stanovených kritériích. Toto stanovení provedou na žádost kteréhokoli z následujících subjektů, předloženou do jednoho měsíce od obdržení informace o úmyslu provozovat osobní dopravu podle čl. 38 odst. 4:

- a) příslušného orgánu nebo příslušných orgánů, jež uzavřely smlouvu o veřejných službách;
- b) jakéhokoli jiného dotčeného příslušného orgánu, který je oprávněn omezit přístup podle tohoto článku;
- c) provozovatele infrastruktury;
- d) železničního podniku, který plní smlouvu o veřejných službách.

Příslušné orgány a železniční podniky poskytující veřejné služby poskytnou příslušnému regulačnímu subjektu nebo subjektům informace, které jsou na základě rozumného uvážení potřebné k dosažení rozhodnutí. Regulační subjekt posoudí informace poskytnuté těmito osobami a případně požádá o další důležité informace od všech zúčastněných osob a zahájí s nimi konzultace, a to do jednoho měsíce od obdržení žádosti. Regulační subjekt případně provede konzultaci se všemi zúčastněnými osobami a vyrozumí zúčastněné osoby o svém rozhodnutí s uvedením důvodů v předem stanovené přiměřené lhůtě, nejpozději však šest týdnů po obdržení všech důležitých informací.

3. Regulační subjekt uvede důvody svého rozhodnutí a podmínky, za nichž může o opětovné posouzení tohoto rozhodnutí ve lhůtě jednoho měsíce od jeho oznámení požádat kterýkoli z těchto subjektů:

- a) příslušný orgán nebo příslušné orgány;
- b) provozovatel infrastruktury;
- c) železniční podnik, který plní smlouvu o veřejných službách;
- d) železniční podnik žádající o přístup.

Pokud regulační subjekt rozhodne, že by hospodářská vyváženost smlouvy o veřejných službách byla ohrožena zamýšleným provozováním osobní dopravy podle čl. 38 odst. 4, uvede možné změny této dopravy, které by zajistily splnění podmínek k udělení práva na přístup stanoveného v čl. 10 odst. 2.

4. Na základě zkušenosti regulačních subjektů, příslušných orgánů a železničních podniků a na základě činnosti sítě uvedené v čl. 57 odst. 1 přijme Komise do 16. prosince 2016 opatření stanovující podrobnosti postupu a kritéria, která je třeba dodržovat při uplatňování odstavců 1, 2 a 3 tohoto článku. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

Na základě zkušenosti regulačních subjektů, příslušných orgánů a železničních podniků a na základě činnosti sítě uvedené v čl. 57 odst. 1 přijme Komise do 16. prosince 2018 prováděcí akty stanovující podrobnosti postupu a kritéria, která je třeba dodržovat při uplatňování odstavců 1, 2 a 3 tohoto článku, pokud jde o vnitrostátní osobní dopravu. Tyto prováděcí akty se přijímají v souladu s přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

5. Členské státy mohou rovněž omezit právo na přístup k železniční infrastruktuře za účelem provozování vnitrostátní osobní dopravy mezi danou výchozí a cílovou stanicí v rámci téhož členského státu, pokud:

a) výlučné právo přepravovat cestující mezi těmito stanicemi bylo uděleno na základě smlouvy o veřejných službách uzavřené před 16. červnem 2015, nebo

b) další práva či povolení k provozování komerční osobní dopravy byla v rámci soutěže s jiným provozovatelem mezi těmito stanicemi přidělena do 25. prosince 2018 na základě spravedlivého nabídkového řízení.

a pokud tito provozovatelé nedostávají žádnou finanční náhradu za provozování těchto služeb.

Toto omezení může pokračovat po dobu původního trvání smlouvy nebo povolení nebo do 25. prosince 2026, podle toho, která doba je kratší.

6. Členské státy zajistí, aby rozhodnutí uvedená v odstavcích 1, 2, 3 a 5 podléhala soudnímu přezkumu.

Článek 11a

Vysokorychlostní osobní doprava

1. S cílem vytvořit trh pro vysokorychlostní osobní dopravu, podporovat optimální využívání dostupné infrastruktury a podněcovat konkurenceschopnou vysokorychlostní osobní dopravu s následným přínosem pro cestující, aniž je dotčen čl. 11 odst. 5, lze výkon práva na přístup stanoveného v článku 10 ve vztahu k vysokorychlostní osobní dopravě podmiňovat pouze požadavky stanovenými regulačním subjektem v souladu s tímto článkem.

2. Pokud regulační subjekt na základě analýzy uvedené v čl. 11 odst. 2, 3 a 4 rozhodne, že zamýšlená vysokorychlostní osobní doprava mezi danou výchozí a cílovou stanicí ohrožuje hospodářskou vyváženost smlouvy o veřejných službách, která se vztahuje na stejnou nebo alternativní trasu, regulační subjekt uvede možné změny této dopravy, které by zajistily splnění podmínek k udělení práva na přístup stanoveného v čl. 10 odst. 2. Tyto změny mohou zahrnovat změnu zamýšlené dopravy.

Článek 12

Zpoplatnění železničních podniků zajišťujících osobní dopravu

1. Aniž je dotčen čl. 11 odst. 2, mohou členské státy za podmínek stanovených v tomto článku oprávnit orgán příslušný pro osobní železniční dopravu ke zpoplatnění železničních podniků zajišťujících osobní dopravu za provoz na trasách v působnosti tohoto orgánu, které jsou provozovány mezi dvěma stanicemi v tomto členském státě.

V tomto případě železniční podniky provozující vnitrostátní nebo mezinárodní osobní železniční dopravu podléhají stejnému zpoplatnění provozu na trasách v působnosti tohoto orgánu.

2. Uvedené poplatky by měly tomuto orgánu nahradit náklady na závazky veřejné služby v souvislosti se smlouvami na veřejné služby uzavřenými v souladu s právem Unie. Výnosy z těchto poplatků vyplácené jako náhrady nepřesáhnou částku potřebnou k pokrytí veškerých nákladů vzniklých při plnění příslušných závazků veřejné služby nebo jejich části, přičemž se berou v úvahu příslušné příjmy a přiměřený zisk z plnění těchto závazků.

3. Poplatek se stanoví v souladu s právem Unie a zohledňuje zejména zásady spravedlnosti, transparentnosti, zákazu diskriminace a proporcionality, zejména mezi průměrnými cenami služeb pro zákazníky a výší poplatku. Celková výše poplatků uložených podle tohoto odstavce nesmí ohrozit hospodářskou životaschopnost osobní železniční dopravy, na kterou jsou uvaleny.

4. Příslušné orgány uchovávají nezbytné informace, aby zajistily možnost zpětného zjištění původu poplatků a jejich využití. Členské státy poskytnou tyto informace Komisi.

5. Na základě zkušeností regulačních subjektů, příslušných orgánů a železničních podniků a na základě činnosti sítě uvedené v čl. 57 odst. 1 přijme Komise opatření stanovující podrobnosti postupu a kritéria, která je třeba dodržovat při uplatňování tohoto článku. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

Článek 13

Podmínky přístupu ke službám

1. Provozovatelé infrastruktury poskytnou všem železničním podnikům nediskriminačním způsobem minimální přístupový balík stanovený v příloze II bodu 1.

2. Provozovatelé zařízení služeb poskytnou nediskriminačním způsobem všem železničním podnikům přístup k zařízením uvedeným v příloze II bodu 2, včetně přístupu po železnici, a ke službám poskytovaným v těchto zařízeních.

3. S cílem zaručit plnou transparentnost a nediskriminaci ve věci přístupu k zařízením služeb uvedeným v příloze II bodu 2 písm. a), b), c), d), g) a i) a poskytování služeb v těchto zařízeních v případech, kdy je provozovatel takového zařízení služeb přímo nebo nepřímo ovládán subjektem nebo podnikem, který je rovněž aktivní a má dominantní postavení na vnitrostátních trzích služeb železniční dopravy, pro něž je zařízení využíváno, musí být provozovatelé těchto zařízení služeb organizováni tak, aby byli na tomto subjektu či podniku nezávislí, pokud jde o organizační aspekty a otázku rozhodování. Tato nezávislost nepředpokládá požadavek založit samostatný právní subjekt pro zařízení služeb a je možno ji zajistit zřízením vzájemně oddělených divizí v rámci jediného právního subjektu.

Pro všechna zařízení služeb uvedená v příloze II bodu 2 mají provozovatel a dotyčný subjekt nebo podnik oddělené účetnictví, včetně oddělené rozvahy a výkazu zisků a ztrát.

Zajišťuje-li provoz zařízení služeb provozovatel infrastruktury nebo pokud je provozovatel zařízení služeb přímo nebo nepřímo ovládán provozovatelem infrastruktury, splnění požadavků stanovených v tomto odstavci je považováno za prokázané splněním požadavků stanovených v článku 7.

4. Žádosti železničních podniků o přístup k zařízení služeb a poskytování služeb uvedenému v bodu 2 přílohy II se vyřizují v rozumné lhůtě stanovené regulačním subjektem uvedeným v článku 55. Tyto žádosti lze odmítnout, pouze pokud existují přijatelné alternativy umožňující těmto podnikům provozovat příslušnou nákladní či osobní dopravu na týchž trasách za ekonomicky přijatelných podmínek. To nezavazuje provozovatele zařízení služeb, aby činil investice do zdrojů nebo zařízení s cílem vyhovět všem žádostem železničních podniků.

Pokud se žádosti železničních podniků týkají přístupu k zařízení služeb spravovanému provozovatelem zařízení služeb uvedeným odstavci 3 a poskytování služeb v tomto zařízení, zdůvodní provozovatel zařízení služeb jakékoli rozhodnutí o odmítnutí písemně a poukáže na přijatelné alternativy v jiných zařízeních.

5. Pokud provozovatel zařízení služeb uvedeného v příloze II bodu 2 zjistí střet mezi různými žádostmi, pokusí se je vyřešit tak, aby zajistil co možná nejlepší uspokojení všech požadavků. Pokud není dostupná žádná přijatelná alternativa a není možné vyhovět všem žádostem o kapacitu příslušného zařízení na základě prokázaných potřeb, může žadatel podat stížnost regulačnímu subjektu uvedenému v článku 55, který případ posoudí a případně přijme opatření, aby zajistil vyčlenění přiměřené části kapacity pro uvedeného žadatele.

6. Pokud nebylo zařízení služeb uvedené v příloze II bodu 2 využíváno po dobu nejméně dvou po sobě jdoucích let a provozovateli uvedeného zařízení služeb železniční podniky na základě prokázaných potřeb sdělily, že mají zájem o přístup k tomuto zařízení, učiní vlastník tohoto zařízení veřejnou nabídku na jeho provozování formou nájmu nebo pronájmu jako železničního zařízení služeb, v celém rozsahu nebo částečně, ledaže provozovatel uvedeného zařízení služeb prokáže, že probíhající proces přeměny brání jeho využití kterýmkoliv železničním podnikem.

7. Pokud provozovatel zařízení služeb poskytuje některé ze služeb uvedených v příloze II bodu 3 jako doplňkové služby, poskytne je nediskriminačním způsobem každému železničnímu podniku na požádání.

8. Železniční podniky mohou od provozovatele infrastruktury nebo od jiných provozovatelů zařízení služeb požadovat další služby uvedené v příloze II bodu 4 jako pomocné služby. Provozovatel zařízení služeb není povinen tyto služby poskytovat. Rozhodne-li provozovatel zařízení služeb o tom, že nabídne jakoukoli z těchto služeb dalším subjektům, poskytne je na požádání železničním podnikům nediskriminačním způsobem.

9. Na základě zkušenosti regulačních orgánů a provozovatelů zařízení služeb a na základě činnosti sítě uvedené v čl. 57 odst. 1 může Komise přijmout opatření stanovující podrobnosti postupu a kritéria, která je třeba dodržovat za účelem přístupu ke službám, které mají být poskytovány v zařízeních služeb uvedených v příloze II bodech 2 až 4. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

Článek 13a

Společné informační systémy a systémy prodeje jednotných jízdenek

1. Aniž je dotčeno nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 (²) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/40/EU (³), členské státy mohou uložit železničním podnikům, které provozují vnitrostátní osobní dopravu, aby se účastnily společného informačního systému a integrovaného systému výdeje jízdenek, jednotných jízdenek a rezervací, nebo k zavedení tohoto systému udělí pravomoc příslušným orgánům. V případě zavedení tohoto systému členské státy zajistí, aby nenarušoval trh nebo nediskriminoval železniční podniky a aby byl spravován veřejným nebo soukromým právním subjektem nebo sdružením všech železničních podniků, které provozují osobní dopravu.

2. Komise sleduje vývoj na trhu železniční dopravy ohledně zavádění a používání společných informačních systémů a systémů výdeje jednotných jízdenek a posoudí potřebu opatření na úrovni Unie, a to při zohlednění iniciativ na trhu. Zejména zváží nediskriminační přístup cestujících v železniční přepravě k údajům nezbytným pro plánování cest a pro rezervaci letenek. Do 31. prosince 2022 předloží zprávu Evropskému parlamentu a Radě o dostupnosti těchto společných informačních systémů a systémů prodeje jednotných jízdenek, případně společně s legislativními návrhy.

3. Členské státy uloží železničním podnikům, které provozují osobní dopravu, aby zavedly pohotovostní plány a zajistily jejich řádnou koordinaci s cílem poskytnout pomoc cestujícím ve smyslu článku 18 nařízení (ES) č. 1371/2007 v případě vážného narušení dopravy.

ODDÍL 5

Přeshraniční dohody

Článek 14

Obecné zásady přeshraničních dohod

1. Členské státy zajistí, aby ustanovení přeshraničních dohod nezakládala diskriminaci mezi železničními podniky ani neomezovala svobodu železničních podniků poskytovat přeshraniční služby.

2. Členské státy informují Komisi o veškerých přeshraničních dohodách do 16. června 2013 v případě dohod uzavřených před tímto dnem a před jejich uzavřením v případě nových nebo revidovaných dohod mezi členskými státy. Komise rozhodne, zda jsou takové dohody v souladu s právem Unie, do devíti měsíců od oznámení v případě dohod uzavřených před 15. prosincem 2012 a do čtyř měsíců od oznámení v případě nových nebo revidovaných dohod mezi členskými státy. Tyto prováděcí akty se přijímají poradním postupem podle čl. 62 odst. 2.

3. Aniž je dotčeno rozdělení pravomocí mezi Uníí a členskými státy v souladu s právem Unie, oznámí členské státy Komisi svůj záměr zahájit jednání o dohodách a uzavřít nové nebo revidované přeshraniční dohody mezi členskými státy a třetími zeměmi.

4. Dojde-li Komise do dvou měsíců poté, co obdrží oznámení o záměru členského státu zahájit jednání uvedená v odstavci 2, k závěru, že jednání mohou narušit cíle probíhajících

jednání Unie s dotyčnými třetími zeměmi nebo vést k dohodě, která je neslučitelná s právem Unie, informuje o tom daný členský stát.

Členské státy Komisi pravidelně informují o všech těchto jednáních a případně Komisi vyzvou k účasti jako pozorovatele.

5. Členské státy jsou oprávněny prozatímně uplatňovat nebo uzavřít nové nebo revidované přeshraniční dohody se třetími zeměmi, jsou-li slučitelné s právem Unie a nepoškozují-li cíl a účel dopravní politiky Unie. Komise přijme příslušná rozhodnutí o oprávnění. Tyto prováděcí akty se přijímají poradním postupem podle čl. 62 odst. 2.

ODDÍL 6

Kontrolní úkoly komise

Článek 15

Rozsah sledování trhu

1. Komise vypracuje nezbytná opatření pro sledování technických a hospodářských podmínek a rozvoje trhu v oblasti železniční dopravy Unie.

2. V této souvislosti Komise zapojí do své činnosti zástupce členských států, včetně zástupců regulačních subjektů uvedených v článku 55, a zástupce příslušných odvětví, včetně – je-li to vhodné – sociálních partnerů odvětví železniční dopravy, uživatelů a zástupců místních a regionálních orgánů, aby byli lépe schopni sledovat rozvoj železničního odvětví a vývoj trhu, posuzovat účinek přijatých opatření a analyzovat dopad opatření plánovaných Komisí. Komise rovněž případně zapojí Evropskou agenturu pro železnice, v souladu s jejími funkcemi stanovenými v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 881/2004 ze dne 29. dubna 2004 o zřízení Evropské agentury pro železnice (nařízení o agentuře) (⁴).

3. Komise sleduje využívání sítí a vývoj rámcových podmínek v odvětví železniční dopravy, zejména zpoplatnění infrastruktury, přidělování kapacity, investice do železniční infrastruktury, vývoj z hlediska ceny a kvality služeb železniční dopravy, služby železniční dopravy, na něž se vztahují smlouvy na veřejné služby, vydávání licencí, míru otevřenosti trhu, stupeň harmonizace dosažené mezi členskými státy a vývoj zaměstnanosti a souvisejících sociálních podmínek v železničním odvětví. Těmito monitorovacími činnostmi nejsou dotčeny podobné činnosti v členských státech ani úloha sociálních partnerů.

4. Komise podává jednou za dva roky zprávu Evropskému parlamentu a Radě o:

- a) vývoji vnitřního trhu služeb železniční dopravy a služeb, jež mají být poskytovány železničním podnikům na základě přílohy II;
- b) rámcových podmínkách uvedených v odstavci 3, včetně podmínek pro veřejné služby v přepravě cestujících po železnici;
- c) stavu železniční sítě Unie;
- d) využívání práv přístupu;
- e) překážkách vyšší účinnosti služeb železniční dopravy;
- f) omezeních železniční infrastruktury;

g) potřebě vytvoření právních předpisů.

5. Pro účely sledování trhu ze strany Komise poskytují členské státy Komisi na ročním základě informace o využívání sítí a vývoji rámcových podmínek v odvětví železniční dopravy, přičemž respektují úlohu sociálních partnerů.

6. Komise může přijmout opatření k zajištění soudržnosti u povinností členských států podávat zprávy. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

KAPITOLA III VYDÁVÁNÍ LICENCÍ ŽELEZNIČNÍM PODNIKŮM

ODDÍL 1

Orgán vydávající licence

Článek 16

Orgán vydávající licence

Každý členský stát určí orgán vydávající licence, který bude příslušný pro vydávání licencí a výkon povinností stanovených touto kapitolou.

Orgán vydávající licence sám neprovozuje železniční dopravu a je nezávislý na společnostech nebo subjektech, které železniční dopravu provozují.

ODDÍL 2

Podmínky získání licence

Článek 17

Obecné požadavky

1. Podnik má právo požádat o licenci v členském státě, ve kterém je usazen.
2. Členský stát licenci nevydá ani neprodlouží, nejsou-li splněny požadavky této kapitoly.
3. Podnik, který splňuje požadavky stanovené v této kapitole, má nárok na získání licence.
4. Žádný podnik nesmí poskytovat služby železniční dopravy v oblasti působnosti této kapitoly, pokud mu nebyla vydána odpovídající licence pro poskytování těchto služeb.

Tato licence však sama o sobě neopravňuje držitele k přístupu k železniční infrastruktuře.

5. Komise přijme opatření, která stanoví podrobnosti pro použití společné šablony pro licence a případně pro zajištění spravedlivé a účinné hospodářské soutěže na trzích železniční dopravy, jakož i podrobnosti o postupu, který je třeba dodržet při uplatňování tohoto článku. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

Článek 18

Podmínky pro získání licence

Před zahájením činnosti musí podnik žádající o licenci být s to prokázat příslušnému orgánu členského státu vydávajícímu licence, že je kdykoli schopen splnit požadavky týkající se dobré pověsti, finanční i odborné způsobilosti a krytí občanskoprávní odpovědnosti uvedené v člancích 19 až 22.

Pro uvedené účely poskytne každý podnik žádající o licenci veškeré potřebné informace.

Článek 19

Požadavky týkající se dobré pověsti

Členské státy stanoví podmínky, za kterých je splněn požadavek dobré pověsti, jež zaručují, že podnik žádající o licenci nebo osoby v jeho řídicích funkcích:

- a) nebyly odsouzeny za závažný trestný čin včetně hospodářských trestných činů;
- b) neprodělaly úpadek;
- c) nebyly odsouzeny za závažné protiprávní jednání podle zvláštních právních předpisů vztahujících se na oblast dopravy;
- d) nebyly odsouzeny za závažné nebo opakované neplnění sociálních nebo pracovněprávních povinností, včetně povinností plynoucích z právních předpisů o bezpečnosti práce a ochraně zdraví při práci a povinností plynoucích z celních předpisů, v případě společnosti žádající o povolení provozovat přeshraniční nákladní dopravu podléhající celním režimům;
- e) nebyly odsouzeny za závažný trestný čin, k němuž došlo na základě povinností vyplývajících v souladu s vnitrostátními právními předpisy z případných závazných kolektivních smluv.

Článek 20

Požadavky týkající se finanční způsobilosti

1. Požadavky týkající se finanční způsobilosti jsou splněny, pokud podnik žádající o licenci prokáže schopnost po dobu dvanácti měsíců plnit své současné i možné budoucí realisticky odhadnuté závazky.
2. Orgán vydávající licence ověří finanční způsobilost zejména prostřednictvím roční účetní závěrky železničního podniku, nebo v případě, že podniky žádající o licenci nemohou předložit roční účetní závěrku, prostřednictvím rozvahy. Každý podnik žádající o licenci poskytne alespoň informace uvedené v příloze III.
3. Orgán vydávající licence nepovažuje podnik žádající o licenci za finančně způsobilý, dluží-li v důsledku této činnosti podniku ve značné míře nebo opakovaně nedoplatky daní nebo příspěvků na sociální zabezpečení.
4. Orgán vydávající licence může požadovat předložení auditorské zprávy a příslušných dokumentů ze strany banky, spořitelny, účetních nebo auditorů. Uvedené dokumenty zahrnují informace uvedené v příloze III.
5. Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 60, pokud jde o některé změny přílohy III. Příloha III tak může být změněna s cílem specifikovat informace, které mají poskytnout nebo doplnit podniky žádající o licenci s

ohledem na zkušenosti získané orgány vydávajícími licence nebo na základě vývoje na trhu železniční dopravy.

Článek 21

Požadavky týkající se odborné způsobilosti

Požadavky týkající se odborné způsobilosti jsou splněny, pokud podnik žádající o licenci prokáže, že má nebo bude mít organizaci řízení a znalosti nebo zkušenosti nezbytné pro vykonávání bezpečného a spolehlivého řízení provozu a dohledu nad druhem činnosti uvedeným v licenci.

Článek 22

Požadavky týkající se pokrytí občanskoprávní odpovědnosti

Aniž jsou dotčena pravidla Unie v oblasti státní podpory a v souladu s články 93, 107 a 108 Smlouvy o fungování EU je železniční podnik přiměřeně pojištěn nebo disponuje vhodnými zárukami za tržních podmínek k pokrytí vlastní odpovědnosti v případě nehody, zejména ve vztahu k cestujícím, zavazadlům, nákladu, poštovním zásilkám a třetím osobám v souladu s vnitrostátním a mezinárodním právem. Bez ohledu na tuto povinnost mohou být zohledněna specifika a rizikový profil různých typů služeb, zejména pokud jde o železniční operace uskutečňované pro kulturní účely či účely spojené s kulturním dědictvím.

ODDÍL 3

Platnost licence

Článek 23

Územní a časová platnost

1. Licence platí na celém území Unie.
2. Licence platí po celou dobu, po kterou železniční podnik splňuje podmínky stanovené v této kapitole. Orgán vydávající licence nicméně může učinit opatření za účelem pravidelného přezkumu licence. V takovém případě se přezkum provede alespoň každých pět let.
3. Do vlastní licence mohou být zahrnuta zvláštní ustanovení o pozastavení nebo odebrání licence.

Článek 24

Dočasná licence, schválení a pozastavení nebo odebrání

1. Má-li orgán vydávající licence důvodné podezření, že železniční podnik, kterému vydal licenci, nespĺňuje podmínky podle této kapitoly, a zejména podmínky článku 18, může kdykoli zkontrolovat, zda železniční podnik skutečně tyto podmínky splňuje.

Zjistí-li orgán vydávající licence, že železniční podnik podmínky nadále nespĺňuje, licenci pozastaví nebo odebere.

2. Zjistí-li orgán vydávající licence členského státu, že existuje důvodné podezření, že železniční podnik, kterému vydal licenci orgán vydávající licence jiného členského státu, nesplňuje podmínky této kapitoly, uvědomí o tom bez odkladu tento orgán.
3. Bez ohledu na odstavec 1, byla-li licence pozastavena nebo odebrána z důvodu nesplnění požadavku finanční způsobilosti, může orgán vydávající licence vydat dočasnou licenci platnou po dobu reorganizace železničního podniku, není-li ohrožena bezpečnost. Dočasná licence nicméně neplatí déle než šest měsíců ode dne vydání.
4. Pokud železniční podnik přeruší svou činnost na šest měsíců nebo pokud nezahájí činnost do šesti měsíců od vydání licence, může orgán vydávající licence rozhodnout, že licence musí být opětovně předložena ke schválení, nebo že je pozastavena.
Pokud jde o zahájení činnosti, může železniční podnik požádat o stanovení delší lhůty s ohledem na specifickou povahu služeb, které bude poskytovat.
5. V případě změny ovlivňující právní postavení podniku, zejména v případě sloučení nebo splynutí nebo převzetí kontroly, může orgán vydávající licence rozhodnout, že licence má být znovu předložena ke schválení. Daný železniční podnik může pokračovat v činnosti, pokud orgán vydávající licence nerozhodne, že je ohrožena bezpečnost. Takové rozhodnutí musí být odůvodněno.
6. Pokud železniční podnik zamýšlí zásadně změnit nebo rozšířit svou činnost, předloží licenci k novému posouzení orgánu vydávajícímu licence.
7. Orgán vydávající licence nedovolí železničnímu podniku, proti němuž bylo zahájeno úpadkové nebo podobné řízení, ponechat si licenci, je-li přesvědčen, že v dohledné době není reálný výhled na uspokojivou finanční restrukturalizaci.
8. Pokud orgán vydávající licence vydá, pozastaví, odebere nebo změní licenci, ihned o tom uvědomí Evropskou agenturu pro železnice. Evropská agentura pro železnice neprodleně uvědomí orgány vydávající licence z ostatních členských států.

Článek 25

Postup pro vydávání licencí

1. Příslušný členský stát zveřejní postup pro vydávání licencí a uvědomí o tom Komisi.
2. Orgán vydávající licence rozhodne o žádosti co nejdříve a nejpozději do tří měsíců od předložení všech potřebných informací, zejména informací uvedených v příloze III. Orgán vydávající licence přihlédně ke všem dostupným informacím. Rozhodnutí sdělí podniku žadajícímu o licenci bez odkladu. Zamítavé rozhodnutí musí být odůvodněno.
3. Členské státy zajistí, aby rozhodnutí orgánu vydávajícího licence podléhalo soudnímu přezkumu.

KAPITOLA IV

ZPOPLATNĚNÍ POUŽITÍ ŽELEZNIČNÍ INFRASTRUKTURY A PŘIDĚLOVÁNÍ KAPACITY ŽELEZNIČNÍ INFRASTRUKTURY

ODDÍL 1

Obecné zásady

Článek 26

Účelné využití kapacity infrastruktury

Členské státy zajistí, aby se systémy zpoplatnění a přidělování kapacit železniční infrastruktury řídily zásadami stanovenými v této směrnici, a umožní tak provozovatelům infrastruktury obchodovat s dostupnou kapacitou infrastruktury a zajistit její optimální účelné využití.

Článek 27

Zpráva o síti

1. Provozovatel infrastruktury po projednání se zúčastněnými stranami vypracuje a zveřejní zprávu o síti, kterou je možno obdržet za poplatek nepřesahující náklady na její vydání. Zpráva o síti se zveřejní nejméně ve dvou úředních jazycích Unie. Obsah zprávy o síti je bezplatně k dispozici v elektronické podobě na internetovém portálu provozovatele infrastruktury a je přístupný prostřednictvím společného internetového portálu. Uvedený internetový portál zřídí provozovatelé infrastruktury v rámci své spolupráce podle článků 37 a 40.

2. Zpráva o síti stanoví povahu infrastruktury dostupné železničním podnikům a obsahuje informace určující podmínky přístupu k příslušné železniční infrastruktuře. Zpráva o síti rovněž obsahuje informace stanovující podmínky pro přístup k zařízením služeb napojeným na síť provozovatele infrastruktury a pro poskytování služeb v těchto zařízeních nebo uvádí internetovou stránku, kde jsou takové informace bezplatně k dispozici v elektronické podobě. Obsah zprávy o síti je stanoven v příloze IV.

3. Zpráva o síti se aktualizuje a mění podle potřeby.

4. Zpráva o síti se zveřejní nejpozději čtyři měsíce před konečným termínem pro podání žádostí o přidělení kapacity infrastruktury.

Článek 28

Dohody mezi železničními podniky a provozovateli infrastruktury

Každý železniční podnik provozující železniční dopravu uzavře nezbytné veřejnoprávní nebo soukromoprávní dohody s provozovateli užívané železniční infrastruktury. Podmínky těchto dohod musí být v souladu s touto směrnicí nediskriminační a transparentní.

ODDÍL 2

Poplatky za infrastrukturu a služby

Článek 29

Zavedení, stanovení a vybírání poplatků

1. Členské státy stanoví rámec zpoplatnění, přičemž zohlední nezávislost řízení podniků stanovenou v článku 4.

S výhradou uvedené podmínky členské státy rovněž zavedou specifická pravidla zpoplatnění nebo delegují tuto pravomoc na provozovatele infrastruktury.

Členské státy zajistí, aby byl ve zprávě o síti uveden rámec zpoplatnění a pravidla zpoplatnění nebo aby byla uvedena internetová stránka, kde jsou rámec zpoplatnění a pravidla zpoplatnění zveřejněny

Provozovatel infrastruktury stanoví a vybírá poplatky za použití infrastruktury v souladu se stanoveným rámcem zpoplatnění a pravidly zpoplatnění.

Aniž je dotčena nezávislost řízení stanovená v článku 4, a bylo-li toto přímo stanoveno ústavními právními předpisy před 15. prosincem 2010, vnitrostátní parlament může mít právo posoudit a případně revidovat úroveň poplatků stanovenou provozovatelem infrastruktury. Takováto revize zajistí, aby poplatky byly v souladu s touto směrnicí, stanoveným rámcem zpoplatnění a pravidly zpoplatnění.

2. Nejsou-li přijata zvláštní opatření podle čl. 32 odst. 3, zajistí provozovatelé infrastruktury, aby byl používán systém zpoplatnění v rámci celé jejich sítě založen na stejných zásadách.

3. Provozovatelé infrastruktury zajistí, aby používání systému zpoplatnění vedlo k rovnocennému a nediskriminačnímu zpoplatnění pro různé železniční podniky poskytující služby rovnocenného druhu v podobné části trhu a aby poplatky uplatňované ve skutečnosti odpovídaly pravidlům stanoveným ve zprávě o síti.

4. Provozovatel infrastruktury respektuje obchodní tajemství, pokud jde o informace poskytnuté žadatelem.

Článek 30

Náklady na infrastrukturu a účetnictví

1. S řádným ohledem na bezpečnost a na udržení a zvyšování kvality služeb infrastruktury se provozovatelům infrastruktury poskytují pobídky ke snižování nákladů na zajištění infrastruktury a výše poplatků za přístup.

2. Aniž je dotčena jejich pravomoc ohledně plánování a financování železniční infrastruktury a aniž je případně dotčena zásada ročního rozpočtu, zajistí členské státy, aby bylo mezi příslušným orgánem a provozovatelem infrastruktury uzavřeno smluvní ujednání na dobu nejméně pěti let, které splňuje základní zásady a parametry stanovené v příloze V.

Členské státy zajistí, aby byla smluvní ujednání platná ke dni 15. prosince 2012 upravena v případě potřeby tak, aby byla v souladu s ustanoveními této směrnice v době jejich obnovení nebo nejpozději do 16. června 2015.

3. Členské státy provedou pobídky uvedené v odstavci 1 prostřednictvím smluvního ujednání podle odstavce 2 či prostřednictvím regulačních opatření nebo prostřednictvím spojení pobídek ke snížení nákladů v rámci smluvního ujednání a úrovně poplatků v rámci regulačních opatření.

4. Pokud členský stát rozhodne o provedení pobídek uvedených v odstavci 1 prostřednictvím regulačních opatření, učiní tak na základě analýzy dosažitelných snížení nákladů. Tím nejsou dotčeny pravomoci regulačního subjektu ohledně přezkumu poplatků uvedené v článku 56.

5. Podmínky smluvního ujednání uvedeného v odstavci 2 a systém plateb dohodnutý pro poskytování dotací provozovateli infrastruktury se sjednají předem na celé smluvní období.

6. Členské státy zajistí, aby žadatelé a potenciální žadatelé, pokud o to požádají, byli informováni příslušným orgánem a provozovatelem infrastruktury o obsahu smluvního ujednání před jeho podpisem a bude jim dána možnost vyjádřit svůj názor. Smluvní ujednání se zveřejní do jednoho měsíce po jeho uzavření.

Provozovatel infrastruktury zajistí soulad mezi ustanoveními smluvního ujednání a obchodním plánem.

7. Provozovatelé infrastruktury vytvoří a vedou rejstřík svých aktiv a aktiv, za jejichž správu jsou odpovědní, a který by byl použit pro posouzení financování potřebného pro jejich opravu nebo nahrazení. Tento rejstřík je doplněn o podrobnosti o výdajích na obnovu a modernizaci infrastruktury.

8. Provozovatelé infrastruktury stanoví metodu pro přiřazování nákladů mezi různé kategorie služeb nabízených železničním podnikům. Členské státy mohou požadovat její předchozí schválení. Uvedená metoda je průběžně aktualizována na základě nejlepších mezinárodních zkušeností.

Článek 31

Zásady zpoplatnění

1. Poplatky za použití železniční infrastruktury a zařízení služeb se platí provozovateli infrastruktury a provozovateli zařízení služeb a používají se k financování jejich činnosti.

2. Členské státy vyžadují od provozovatele infrastruktury a provozovatele zařízení služeb, aby regulačnímu subjektu poskytli veškeré nezbytné informace o uložených poplatcích, s cílem umožnit regulačnímu subjektu plnit jeho funkce uvedené v článku 56. Provozovatel infrastruktury a provozovatel zařízení služeb musí být v tomto ohledu schopni železničním podnikům prokázat, že poplatky za infrastrukturu a služby skutečně účtované železničnímu podniku podle článků 30 až 37 jsou v souladu s metodikou, pravidly a případně i s tarify stanovenými ve zprávě o síti.

3. Aniž jsou dotčeny odstavce 4 nebo 5 tohoto článku nebo článek 32, stanoví se poplatky za minimální přístupový balík a přístup k infrastruktuře napojení k zařízením služeb ve výši nákladů přímo vynaložených na provoz železniční dopravy.

Do 16. června 2015 přijme Komise opatření stanovující způsoby výpočtu nákladů, které přímo vznikají provozem vlaku. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

Provozovatel infrastruktury se může rozhodnout přizpůsobit se těmto způsobům výpočtu postupně nejpozději do čtyř let po vstupu těchto prováděcích aktů v platnost.

4. Poplatky za infrastrukturu uvedené v odstavci 3 mohou zahrnovat poplatek odrážející nedostatek kapacity určitého úseku infrastruktury během období přetížení.

5. Poplatky za infrastrukturu uvedené v odstavci 3 lze upravit s ohledem na náklady působení na životní prostředí provozem vlaku. Každá taková úprava musí být rozlišena podle rozsahu účinků.

Na základě zkušeností získaných provozovateli infrastruktury, železničními podniky, regulačními subjekty a příslušnými orgány a s přihlédnutím ke stávajícím systémům odstupňování poplatků v závislosti na hluku přijme Komise prováděcí opatření stanovující způsoby uplatňování zpoplatnění za náklady vzniklé působením hluku, včetně délky trvání tohoto uplatňování, a umožňující, aby odstupňování poplatků za infrastrukturu případně

zohlednilo citlivost dotčené oblasti, zejména vzhledem k velikosti dotčené populace a řazení vlaku a jeho dopadu na úroveň emisí hluku. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3. Nesmí vést k neopodstatněnému narušení hospodářské soutěže mezi železničními podniky nebo ovlivnit celkovou konkurenceschopnost železničního odvětví.

Jakákoli taková změna poplatků za infrastrukturu zohledňující náklady vzniklé působením hluku podporuje dovybavení vagonů ekonomicky nejživotaschopnější dostupnou technologií nízkohlučného brzdění.

Účtování nákladů na životní prostředí, které vede ke zvýšení celkových výnosů provozovatele infrastruktury, se však povolí pouze, pokud se toto zpoplatnění použije na silniční nákladní dopravu v souladu s právem Unie.

Pokud účtování nákladů na životní prostředí vytváří dodatečné výnosy, záleží využití těchto výnosů na rozhodnutí členských států.

Členské státy zajistí, aby byly uchovávány potřebné informace a aby bylo možné zpětně zjistit původ poplatků účtovaných za náklady na životní prostředí a jejich použití. Členské státy na požádání poskytnou tyto informace Komisi.

6. Aby nedošlo k nežádoucím nadměrným výkyvům, je možné poplatky uvedené v odstavcích 3, 4 a 5 přiměřeně rozprostřít v rámci železniční dopravy a v čase. Nicméně relativní výše poplatku za použití infrastruktury musí odpovídat nákladům přičitatelným dopravě.

7. Poplatek uložený za přístup po železnici v rámci zařízení služeb uvedených v příloze II bodu 2 a poskytování služeb v těchto zařízeních nesmí přesáhnout náklady na jejich poskytnutí včetně přiměřeného zisku.

8. V případě, že doplňkové a pomocné služby uvedené v příloze II bodech 3 a 4 jsou nabízeny pouze jedním dodavatelem, nesmí poplatek stanovený za tyto služby přesáhnout náklady na jejich poskytnutí včetně přiměřeného zisku.

9. Lze uložit poplatky za využití kapacity určené na údržbu infrastruktury. Tyto poplatky nesmí přesáhnout čistou ztrátu výnosů provozovatele infrastruktury, která vznikne výdaji na údržbu.

10. Provozovatel zařízení pro poskytování služeb uvedených v příloze II bodech 2, 3 a 4 poskytne provozovateli infrastruktury informace o poplatcích, které mají být v souladu s článkem 27 zahrnuty ve zprávě o síti, nebo uvede internetovou stránku, kde jsou takové informace bezplatně zpřístupněné v elektronické podobě.

Článek 32

Výjimky ze zásad zpoplatnění

1. Za účelem dosažení úplné náhrady nákladů vynaložených provozovatelem infrastruktury může členský stát, pokud to trh unese, vybírat přírážky na základě účinných, transparentních a nediskriminačních zásad, při zaručení optimální konkurenceschopnosti segmentů železničního trhu. Systém zpoplatnění zohlední zvýšenou produktivitu dosaženou železničními podniky.

Výše poplatků však nesmí vylučovat užívání infrastruktury ze strany segmentů trhu, které mohou zaplatit alespoň náklady přímo vynaložené na provoz železniční dopravy, navýšené o přiměřenou míru návratnosti, kterou trh unese.

Předtím, než členské státy tyto přírázky schválí, zajistí, aby provozovatelé infrastruktury posoudili, nakolik jsou případné pro konkrétní segmenty trhu, přičemž zvaží alespoň páry uvedené v příloze VI bodu 1 a vyberou ty z nich, které jsou relevantní. Seznam segmentů trhu stanovený provozovateli infrastruktury obsahuje alespoň tyto tři segmenty: služby nákladní dopravy, služby osobní dopravy v rámci smlouvy na veřejné služby a jiné služby osobní dopravy.

Provozovatelé infrastruktury mohou dále rozlišovat segmenty trhu podle přepravované komodity nebo cestujících.

Rovněž se stanoví segmenty trhu, v nichž nejsou železniční podniky v současné době činné, ale mohou v nich poskytovat služby během doby platnosti systému zpoplatnění. Pro uvedené segmenty trhu provozovatel infrastruktury nezahrne do systému zpoplatnění žádné přírázky.

Seznam segmentů trhu se zveřejní ve zprávě o síti a přezkoumá se alespoň každých pět let. Regulační subjekt uvedený v článku 55 kontroluje tento seznam v souladu s článkem 56.

2. U přepravy zboží ze třetích zemí a do nich provozované na síti, jejíž rozchod koleje je odlišný od rozchodu hlavní železniční sítě Unie, mohou provozovatelé infrastruktury stanovit vyšší poplatky tak, aby byly vzniklé náklady plně pokryty.

3. U budoucích specifických investičních projektů a u specifických investičních projektů dokončených po roce 1988 může provozovatel infrastruktury zavést nebo zachovávat vyšší poplatky na základě dlouhodobých nákladů těchto projektů, pokud tyto projekty zvyšují výkonnost nebo efektivnost nákladů nebo obojí a nemohly by se jinak uskutečnit. Tato úprava zpoplatnění v sobě může zahrnovat i dohody o podílu na riziku spojeném s novými investicemi.

4. Poplatky za infrastrukturu spojené s používáním železničních koridorů uvedených v nařízení Komise (EU) 2016/919 ([5](#)) mohou být odstupňovány tak, aby podněcovaly k vybavení vlaků systémem ETCS, který je slučitelný s verzí přijatou rozhodnutím Komise 2008/386/ES ([6](#)) a s následnými verzemi. Toto odstupňování nepovede k žádnému celkovému nárůstu výnosů provozovatele infrastruktury.

Členské státy mohou rozhodnout, že toto odstupňování poplatků za infrastrukturu se nevztahuje na železniční tratě uvedené v nařízení (EU) 2016/919, na nichž mohou jezdit pouze vlaky vybavené systémem ETCS.

Členské státy mohou rozhodnout o rozšíření tohoto odstupňování na železniční tratě neuvedené v nařízení (EU) 2016/919.

5. Aby se předešlo diskriminaci, členské státy zajistí, aby průměrné a mezní poplatky určitého provozovatele infrastruktury stanovené za rovnocenná užití jeho infrastruktury byly srovnatelné a aby srovnatelné služby ve stejném segmentu trhu podléhaly stejným poplatkům. Provozovatel infrastruktury prokáže ve zprávě o síti, že systém zpoplatnění vyhovuje těmto požadavkům, pokud tak lze učinit bez vyzrazení důvěrných obchodních informací.

6. Pokud má provozovatel infrastruktury v úmyslu změnit podstatné prvky systému zpoplatnění uvedeného v odstavci 1 tohoto článku, zveřejní tyto změny nejméně tři měsíce před uplynutím lhůty pro zveřejnění zprávy o síti podle čl. 27 odst. 4.

Článek 33

Slevy

1. Aniž jsou dotčeny články 101, 102, 106 a 107 Smlouvy o fungování EU a bez ohledu na zásadu přímo vynaložených nákladů stanovenou v čl. 31 odst. 3 této směrnice, musí být každá sleva z poplatků vybíraných za jakoukoli službu provozovatelem infrastruktury od železničního podniku v souladu s kritérii stanovenými v tomto článku.
2. S výjimkou odstavce 3 se slevy omezí na skutečnou výši úspor administrativních nákladů provozovatele infrastruktury. Při stanovení výše slevy nelze přihlížet k úsporám nákladů již započteným ve vybíraném poplatku.
3. Provozovatelé infrastruktury mohou zavést systémy dostupné všem uživatelům železniční infrastruktury, pro určité dopravní toky, poskytující časově omezené slevy na podporu rozvoje nové železniční dopravy nebo slevy na podporu používání značně nevytížených tratí.
4. Slevy se mohou vztahovat pouze na poplatky vybírané za určitý úsek železniční infrastruktury.
5. U podobných služeb musí být uplatňovány podobné systémy slev. Systémy slev se uplatňují nediskriminačním způsobem na všechny železniční podniky.

Článek 34

Systemy kompenzace neuhrazených nákladů na životní prostředí, nákladů při nehodách a nákladů na infrastrukturu

1. Členské státy mohou zavést časově omezené systémy kompenzací za použití železniční infrastruktury, které kompenzují prokazatelně neuhrazené náklady na životní prostředí, náklady při nehodách a náklady na infrastrukturu u konkurenčních druhů dopravy, pokud tyto náklady převýší srovnatelné náklady železniční dopravy.
2. Pokud železniční podnik, který obdrží kompenzaci, požívá výlučných práv, musí být kompenzace spojena se srovnatelným přínosem pro uživatele.
3. Použitá metodika a provedené výpočty musí být veřejně k dispozici. Zejména musí být možné prokázat určité neúčtované náklady konkurenční dopravní infrastruktury, kterým se železniční dopravou předešlo, a zajistit, aby kompenzace byly podnikům poskytovány za nediskriminačních podmínek.
4. Členské státy zajistí slučitelnost těchto systémů s články 93, 107 a 108 Smlouvy o fungování EU.

Článek 35

System odměňování výkonu

1. Systémy zpoplatnění infrastruktury povzbuzují železniční podniky a provozovatele infrastruktury v minimalizaci závad a zvyšování výkonu železniční sítě pomocí systému odměňování výkonu. Tento systém může zahrnovat sankce za narušení provozu sítě, kompenzace pro podniky dotčené závadami a odměny za přesáhnutí plánovaného výkonu.
2. Základní zásady systému odměňování výkonu uvedené v příloze VI bodu 2 se vztahují na celou síť.
3. Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 60, pokud jde o změny přílohy VI bodu 2 písm. c). Přílohu VI bod 2 písm. c) je tak možno

změnit s ohledem na vývoj železničního trhu a zkušenosti získané regulačními subjekty uvedenými v článku 55, provozovateli infrastruktury a železničními podniky. V rámci těchto změn se upraví třídy zpoždění podle osvědčených postupů vypracovaných v tomto odvětví.

Článek 36

Poplatky za rezervaci kapacity

Provozovatelé infrastruktury mohou vybírat přiměřený poplatek za přidělenou kapacitu, která není využita. Tento poplatek za nevyužívání je pobídkou k účinnému využívání kapacity. Vybírání tohoto poplatku od žadatelů, kterým byla přidělena trasa, je povinné v případě, že tito žadatelé pravidelně přidělenou trasu vlaku nebo její část nevyužívají. Pro účely stanovení tohoto poplatku zveřejní provozovatelé infrastruktury ve zprávě o síti kritéria k určení tohoto nevyužívání. Regulační subjekt uvedený v článku 55 kontroluje tato kritéria v souladu s článkem 56. Tyto poplatky uhradí buď žadatel, nebo železniční podnik jmenovaný v souladu s čl. 41 odst. 1. Provozovatel infrastruktury musí být vždy schopen poskytnout jakékoli zúčastněné osobě informace o kapacitě infrastruktury, která již byla přidělena uživatelským železničním podnikům.

Článek 37

Spolupráce v souvislosti se systémy zpoplatnění v rámci více než jedné sítě

1. Členské státy zajistí, aby provozovatelé infrastruktury spolupracovali tak, aby bylo možné použít účinné systémy zpoplatnění, a sdružují se tak, aby bylo koordinováno zpoplatnění nebo výběr poplatků za provoz vlaků, který přesahuje rámec jedné sítě infrastruktury železničního systému v rámci Unie. Provozovatelé infrastruktury mají zejména za cíl zajištění optimální konkurenceschopnosti mezinárodních železničních služeb a účinného využití železničních sítí. Za tímto účelem provozovatelé infrastruktury vypracují vhodné postupy podle pravidel stanovených touto směrnicí.

2. Pro účely odstavce 1 tohoto článku členské státy zajistí, aby provozovatelé infrastruktury spolupracovali tak, aby se v případě dopravy přesahující rámec jedné sítě železničního systému Unie umožnilo účinné uplatňování přírážek podle článku 32 a systémů odměňování výkonu podle článku 35.

ODDÍL 3

Přidělování kapacity infrastruktury

Článek 38

Práva na kapacitu

1. Kapacitu infrastruktury přiděluje provozovatel infrastruktury. Jakmile je žadateli přidělena, nesmí být příjemcem převedena na jiný podnik nebo dopravní službu.

Jakékoli obchodování s kapacitou infrastruktury je zakázáno a má za následek vyloučení z dalšího přidělování kapacity.

Využití kapacity železničním podnikem při výkonu obchodní činnosti žadatele, který není železničním podnikem, se za převod nepovažuje.

2. Právo využívat určitou kapacitu železniční infrastruktury ve formě trasy vlaku je možné poskytnout žadatelům nejvýše na dobu jednoho období platnosti jízdního řádu sítě.

Provozovatel infrastruktury a žadatel mohou uzavřít rámcovou dohodu podle článku 42 o využití kapacity příslušné železniční infrastruktury na dobu delší, než je jedno období platnosti jízdního řádu sítě.

3. Práva a povinnosti provozovatelů infrastruktury a žadatelů, pokud jde o přidělování kapacity, se stanoví smlouvou nebo právem členských států.

4. Pokud má žadatel v úmyslu požadovat kapacitu infrastruktury s cílem provozovat osobní dopravu v členském státě, v němž je právo přístupu k železniční infrastruktuře omezeno v souladu s článkem 11, informuje provozovatele infrastruktury a dotčené regulační subjekty nejméně 18 měsíců před tím, než vstoupí v platnost jízdní řád sítě, k němuž se žádost o kapacitu vztahuje. Aby mohly dotčené regulační subjekty posoudit potenciální hospodářský dopad na stávající smlouvy o veřejných službách, zajistí regulační subjekty, aby veškeré příslušné orgány, které uzavřely smlouvu o osobní dopravě na trase vymezené ve smlouvě o veřejných službách, veškeré jiné dotčené příslušné orgány, které mají oprávnění omezit přístup podle článku 11, a veškeré železniční podniky plnící smlouvu o veřejných službách na trase uvedené osobní dopravy byly informovány bez zbytečného odkladu a nejpozději do deseti dnů.

Článek 39

Přidělování kapacity

1. Členské státy mohou stanovit rámec pro přidělování kapacity infrastruktury, za podmínky nezávislosti řízení stanovené v článku 4. Stanoví se specifická pravidla pro přidělování kapacity. Provozovatel infrastruktury provádí postupy přidělování kapacity. Provozovatel infrastruktury zejména zajistí, aby kapacita infrastruktury byla přidělována spravedlivým a nediskriminačním způsobem a v souladu s právem Unie.

2. Provozovatelé infrastruktury jsou povinni dodržovat obchodní tajemství týkající se jim poskytnutých informací.

Článek 40

Spolupráce při přidělování kapacity infrastruktury ve více sítích

1. Členské státy zajistí, aby provozovatelé infrastruktury spolupracovali v zájmu účinného vytváření a přidělování kapacity infrastruktury, která přesahuje rámec jedné sítě železničního systému Unie, a to i na základě rámcových dohod uvedených v článku 42. Provozovatelé infrastruktury k tomu stanoví vhodné postupy dodržující pravidla této směrnice a odpovídajícím způsobem organizují trasy vlaků překračující rámec jedné sítě.

Členské státy zajistí, aby zástupci provozovatelů infrastruktury, jejichž rozhodnutí o přidělení mají dopad na jiné provozovatele infrastruktury, byli sdruženi za účelem přidělování nebo koordinace přidělování veškeré příslušné kapacity infrastruktury na mezinárodní úrovni, aniž jsou dotčena zvláštní pravidla upravující síť železniční nákladní dopravy obsažená v právu Unie. Zásady a kritéria pro přidělování kapacity stanovené v rámci této spolupráce provozovatelé infrastruktury zveřejňují ve své zprávě o síti v souladu s přílohou IV odst. 3. K těmto postupům se mohou přidružit příslušní zástupci provozovatelů infrastruktury ze třetích zemí.

2. Komise je informována o všech jednáních a přizvána k účasti jako pozorovatel na hlavní jednání, kde se tvoří společné zásady a postupy pro přidělování infrastruktury. Regulační subjekty obdrží dostatečné informace o rozvíjení společných zásad a postupů pro přidělování infrastruktury a ze systémů přidělování založených na informačních technologiích, aby mohly vykonávat svou úlohu regulačního dohledu v souladu článkem 56.

3. Na každém jednání nebo jiné činnosti konané za účelem přidělení kapacity infrastruktury pro vlakovou dopravu napříč sítěmi přijímají rozhodnutí pouze zástupci provozovatelů infrastruktury.

4. Účastníci spolupráce podle odstavce 1 zajistí, aby jejich členství, způsob spolupráce a veškerá kritéria používaná pro posuzování a přidělování kapacity infrastruktury byly veřejně dostupné.

5. V rámci spolupráce podle odstavce 1 posoudí provozovatelé infrastruktury potřebu mezinárodních tras vlaků, a případně navrhnou jejich zřízení a organizují je, aby byl usnadněn provoz nákladních vlaků na základě žádosti *ad hoc* podle článku 48.

Tyto předem dohodnuté mezinárodní trasy vlaků jsou dostupné žadatelům prostřednictvím kteréhokoli ze zúčastněných provozovatelů infrastruktury.

Článek 41

Žadatelé

1. Požadavky na přidělení kapacity infrastruktury mohou podávat žadatelé. Za účelem využití této kapacity infrastruktury žadatelé určí železniční podnik, který uzavře dohodu s provozovatelem infrastruktury v souladu s článkem 28. Tím není dotčeno právo žadatelů uzavírat dohody s provozovatelem infrastruktury podle čl. 44 odst. 1.

2. Provozovatel infrastruktury může stanovit požadavky kladené na žadatele, aby zajistil naplnění svých oprávněných očekávání ohledně budoucích výnosů a využití infrastruktury. Takové požadavky musí být přiměřené, transparentní a nediskriminační. Vymezí se ve zprávě o síti v souladu s bodem 3 písm. b) přílohy IV. Mohou zahrnovat pouze poskytnutí finanční záruky, která musí být úměrná zamýšlenému rozsahu činnosti žadatele, a ujištění o schopnosti podat vyhovující návrhy na přidělení kapacity infrastruktury.

3. Do 16. června 2015 Komise přijme prováděcí opatření, která stanoví podrobnosti kritérií, jež mají být použita při uplatňování odstavce 2. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

Článek 42

Rámcové dohody

1. Aniž jsou dotčeny články 101, 102 a 106 Smlouvy o fungování EU, lze mezi provozovatelem infrastruktury a žadatelem uzavřít rámcovou dohodu. Rámcová dohoda upřesňuje charakteristiky kapacity infrastruktury vyžadované žadatelem a nabízené žadateli na časové období přesahující jedno období platnosti jízdního řádu sítě.

Rámcová dohoda nespécifikuje trasu vlaku podrobně, ale vyhovuje oprávněným obchodním potřebám žadatele. Členský stát může vyžadovat předchozí schválení této rámcové dohody regulačním subjektem uvedeným v článku 55 této směrnice.

2. Rámcové dohody nesmějí vylučovat z užívání příslušné infrastruktury jiné žadatele nebo dopravní služby.
3. Rámcové dohody musí být možné změnit nebo omezit za účelem umožnění lepšího využití železniční infrastruktury.
4. Rámcové dohody mohou stanovit smluvní sankce pro případ změny nebo ukončení dohody.
5. Rámcové dohody se uzavírají v zásadě na dobu pěti let a je možno je prodloužit na dobu stejnou, jako bylo jejich původní trvání. Provozovatel infrastruktury může ve zvláštních případech souhlasit s kratší nebo delší dobou. Každou dobu delší než pět let je nutno zdůvodnit existencí obchodních smluv, zvláštních investic nebo rizik.
6. Pro služby využívající specializovanou infrastrukturu uvedenou v článku 49, která vyžaduje významné a dlouhodobé investice, jsou po řádném zdůvodnění žadatelem možné rámcové dohody na dobu patnácti let. Jakákoli doba delší než patnáct let je přípustná pouze výjimečně, zejména v případě rozsáhlých dlouhodobých investic, a zejména pokud se na tyto investice vztahují smluvní závazky, včetně víceletého plánu odpisů.
V takových výjimečných případech může rámcová dohoda podrobně vymezovat charakteristiky kapacity, která má být poskytnuta žadateli na dobu trvání rámcové dohody. Tyto charakteristiky mohou zahrnovat četnost, objem a kvalitu tras vlaků. Provozovatel infrastruktury může snížit vyhrazenou kapacitu, která byla po dobu nejméně jednoho měsíce využívána méně, než je mezní kvóta stanovená v článku 52.
Od 1. ledna 2010 je možné na základě charakteristik kapacity využívané žadatelem, kteří poskytovali dopravní služby již před 1. lednem 2010, uzavřít počáteční rámcovou dohodu na dobu pěti let, kterou lze jednou prodloužit, s cílem zohlednit specializované investice nebo existenci obchodních smluv. Regulační subjekt uvedený v článku 55 je příslušný povolit vstup takové dohody v platnost.
7. Základní aspekty jednotlivých rámcových dohod se zpřístupní všem zúčastněným osobám při dodržení obchodního tajemství.
8. Na základě zkušeností regulačních subjektů, příslušných orgánů a železničních podniků a na základě činnosti sítě uvedené v čl. 57 odst. 1 může Komise přijmout opatření stanovující podrobnosti postupu a kritéria, která je třeba dodržovat při uplatňování tohoto článku. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

Článek 43

Časový rozvrh procesu přidělování

1. Provozovatel infrastruktury se řídí časovým rozvrhem přidělování kapacity stanoveným v příloze VII.
2. Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 60, pokud jde o některé změny přílohy VII. V souladu s tím může být příloha VII po konzultaci všech provozovatelů infrastruktury změněna tak, aby zohledňovala provozní hlediska procesu přidělování. Tyto změny vycházejí z toho, co je podle dosavadních zkušeností nezbytné pro zajištění účinného procesu přidělování a pro zohlednění provozních zájmů provozovatelů infrastruktury.
3. Provozovatelé infrastruktury se předtím, než budou zahájeny konzultace o návrhu jízdního řádu sítě, dohodnou s ostatními zúčastněnými provozovateli infrastruktury na tom,

keré mezinárodní trasy vlaků budou zahrnuty do jízdního řádu sítě. Úpravy se provádějí pouze, pokud jsou naprosto nezbytné.

Článek 44

Žádosti

1. Žadatelé mohou podle veřejného nebo soukromého práva podat provozovateli infrastruktury žádost o uzavření dohody o udělení práv na využívání železniční infrastruktury za poplatek, jak je stanoveno v kapitole IV oddíle 2.
2. U žádostí týkajících se pravidelného jízdního řádu sítě musí být dodrženy lhůty stanovené v příloze VII.
3. Žadatel, který je stranou rámcové dohody, podává žádosti v souladu s touto dohodou.
4. V případě tras vlaků překračujících rámec jedné sítě provozovatelé infrastruktury zajistí, aby žadatelé mohli podat žádost u jednotného kontaktního místa, kterým je buď společný orgán zřízený provozovateli infrastruktury, nebo jeden z provozovatelů infrastruktury zúčastněných na dané trase vlaků. Uvedený provozovatel infrastruktury je zmocněn jednat jménem žadatele s dalšími zúčastněnými provozovateli infrastruktury za účelem nalezení kapacit. Uvedeným požadavkem není dotčeno nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 913/2010 ze dne 22. září 2010 o evropské železniční síti pro konkurenceschopnou nákladní dopravu ([7](#)).

Článek 45

Plánování

1. Provozovatel infrastruktury vyhoví pokud možno všem žádostem o kapacitu infrastruktury, včetně žádostí o trasy vlaků překračující rámec jedné sítě, a v nejvyšší možné míře přihledne ke všem překážkám, kterým žadatelé čelí, včetně ekonomického dopadu na jejich obchodní činnost.
2. Provozovatel infrastruktury může dát v průběhu procesu plánování a koordinace přednost určitým službám, avšak pouze v souladu s články 47 a 49.
3. Provozovatel infrastruktury projedná se zúčastněnými stranami návrh jízdního řádu sítě a umožní jim předkládat stanoviska nejméně po dobu jednoho měsíce. Mezi zúčastněné strany patří všichni, kdo požádali o kapacitu infrastruktury, a ostatní osoby, které si přejí získat příležitost vyjádřit se k tomu, jak může jízdní řád sítě ovlivnit jejich schopnost provozovat železniční dopravu v období platnosti jízdního řádu sítě.
4. Provozovatel infrastruktury přijme vhodná opatření, aby vyřídil všechny vyjádřené připomínky.

Článek 46

Koordinační proces

1. Pokud během procesu plánování podle článku 45 provozovatel infrastruktury zjistí střet mezi různými žádostmi, pokusí se jej vyřešit koordinací žádostí tak, aby zajistil co možná nejlepší uspokojení všech požadavků.
2. Pokud vznikne situace vyžadující koordinaci, má provozovatel infrastruktury právo navrhnout v přiměřené míře kapacitu infrastruktury lišící se od požadované.

3. Provozovatel infrastruktury se pokusí formou konzultací s příslušnými žadateli vyřešit všechny případné rozpory. Tyto konzultace vycházejí z následujících informací, jež se poskytnou v přiměřené lhůtě, bezplatně a v písemné nebo elektronické podobě:

- a) trasy vlaků požadované všemi ostatními žadateli na týchž tratích;
- b) trasy vlaků předběžně přidělené všem ostatním žadatelům na týchž tratích;
- c) alternativní trasy vlaků navržené pro příslušné trati v souladu s odstavcem 2;
- d) veškeré podrobnosti o kritériích použitých v procesu přidělování kapacity.

V souladu s čl. 39 odst. 2 se tyto informace poskytnou bez toho, že by byla uvedena totožnost ostatních žadatelů, ledaže dotyční žadatelé s uvedením totožnosti souhlasili.

4. Zásady, jimiž se řídí koordinační proces, se stanoví ve zprávě o síti. Tyto zásady zejména odrážejí obtížnost uspořádání mezinárodních tras vlaků a dopad, jaký může mít změna na ostatní provozovatele infrastruktury.

5. Pokud nelze žádosti o kapacitu infrastruktury uspokojit bez koordinace, pokusí se provozovatel infrastruktury vyhovět všem žádostem jejich koordinací.

6. Aniž jsou dotčeny stávající postupy pro přezkum rozhodnutí a článek 56, je v případě sporů o přidělení kapacity infrastruktury k dispozici systém řešení sporů umožňující okamžité vyřešení těchto sporů. Tento systém se stanoví ve zprávě o síti. Dojde-li k použití tohoto systému, musí být rozhodnutí přijato ve lhůtě deseti pracovních dnů.

Článek 47

Přetížená infrastruktura

1. Pokud po koordinaci požadovaných tras vlaků a po konzultaci s žadateli není možné vyhovět všem žádostem o kapacitu infrastruktury, prohlásí provozovatel infrastruktury neprodleně daný úsek infrastruktury, kde se tak stalo, za přetížený. Totéž prohlásí u infrastruktury, kde je předpoklad, že bude nedostatečnou kapacitou trpět v blízké budoucnosti.

2. Pokud byla infrastruktura prohlášena za přetíženou, provede provozovatel infrastruktury analýzu kapacity stanovenou v článku 50, kromě případů, kdy je již prováděn plán na rozšíření kapacity stanovený v článku 51.

3. Pokud poplatky podle čl. 31 odst. 4 nebyly dosud uloženy nebo nedosáhly uspokojivých výsledků a infrastruktura byla prohlášena za přetíženou, může provozovatel infrastruktury navíc uplatnit kritéria přednosti pro přidělování kapacity infrastruktury.

4. Kritéria přednosti zohlední význam dopravní služby pro společnost ve srovnání s jakoukoli jinou službou, která bude následně vyloučena.

Za účelem zajištění rozvoje náležitých dopravních služeb v tomto rámci, zejména aby se vyhovělo požadavkům na veřejnou službu nebo aby byl podpořen rozvoj vnitrostátní a mezinárodní železniční nákladní dopravy, mohou členské státy přijmout na nediskriminačním základě jakákoli nezbytná opatření, aby byly tyto služby při přidělování kapacity infrastruktury zajištěny přednostně.

Členské státy mohou případně přiznat provozovateli infrastruktury náhradu odpovídající ztrátě výnosů související s potřebou přidělit danou kapacitu určitým službám podle druhého pododstavce.

Tato opatření a tyto kompenzace zohledňují vliv tohoto vyloučení v ostatních členských státech.

5. Při stanovení kritérií přednosti se přiměřeně zohlední význam nákladní dopravy a zejména mezinárodní nákladní dopravy.

6. Postupy a kritéria, které se mají uplatnit při přetížení infrastruktury, musí být stanoveny ve zprávě o síti.

Článek 48

Žádosti ad hoc

1. Provozovatel infrastruktury odpoví na žádosti *ad hoc* o individuální trasy vlaků co nejdříve, nejpozději však do pěti pracovních dnů. Poskytované informace o využitelné zbývající kapacitě jsou dostupné všem žadatelům, kteří mají zájem tuto kapacitu využívat.

2. Pokud je to nezbytné, posoudí provozovatelé infrastruktury potřebu rezervní kapacity, kterou je třeba zachovat dostupnou v rámci konečné verze jízdního řádu sítě, aby mohli rychle reagovat na předvídatelné žádosti *ad hoc* o kapacitu. To platí i v případě přetížené infrastruktury.

Článek 49

Specializovaná infrastruktura

1. Aniž je dotčen odstavec 2, považuje se kapacita infrastruktury za dostupnou pro všechny druhy dopravních služeb, které splňují charakteristiky nezbytné pro využívání dané trasy vlaků.

2. Pokud existují vhodné alternativní trasy, může provozovatel infrastruktury po projednání se zúčastněnými stranami určit některé úseky infrastruktury pro použití specifickými druhy dopravy. Aniž jsou dotčeny články 101, 102 a 106 Smlouvy o fungování EU, v případě, kdy došlo k tomuto určení, může provozovatel infrastruktury dát při přidělování kapacity infrastruktury přednost tomuto druhu dopravy.

Toto určení není na překážku využití této infrastruktury jinými druhy dopravy, pokud je k dispozici volná kapacita.

3. Pokud byla infrastruktura určena podle odstavce 2, uvede se to ve zprávě o síti.

Článek 50

Analýza kapacity

1. Cílem analýzy kapacity je určit omezení kapacity infrastruktury, která znemožňují vyhovět žádostem o přidělení kapacity, a navrhnout způsob uspokojení dodatečných žádostí. Analýza kapacity zjišťuje důvody přetížení a možnosti přijetí krátkodobých a střednědobých opatření k odlehčení přetížení infrastruktury.

2. Analýza kapacity se zabývá infrastrukturou, provozními postupy, povahou různých provozovaných dopravních služeb a vlivem všech těchto faktorů na kapacitu infrastruktury. Zvažovaná opatření zahrnují zejména přesměrování dopravních služeb, změny v časovém rozvržení dopravních služeb, změny rychlosti jízdy a zdokonalení infrastruktury.

3. Analýza kapacity se dokončí do šesti měsíců od zjištění přetížení infrastruktury.

Článek 51

Plán na rozšíření kapacity

1. Provozovatel infrastruktury vypracuje do šesti měsíců od dokončení analýzy kapacity plán na rozšíření kapacity.

2. Plán na rozšíření kapacity se vypracuje po konzultaci s uživateli příslušné přetížené infrastruktury.

Plán určí:

- a) důvody přetížení;
- b) pravděpodobný budoucí vývoj dopravy;
- c) omezení v rozvoji infrastruktury;
- d) možnosti a náklady rozšíření kapacity, včetně pravděpodobných změn poplatků za přístup.

Plán na základě analýzy efektivity nákladů možných opatření rovněž určí akce, které je třeba provést k rozšíření kapacity infrastruktury, včetně časového rozvrhu provádění těchto opatření.

Plán může podléhat předchozímu schválení členským státem.

3. Provozovatel infrastruktury zastaví výběr všech poplatků za příslušnou infrastrukturu podle čl. 31 odst. 4, pokud:

- a) nevypracoval plán na rozšíření kapacity nebo
- b) neplní akce určené v plánu na rozšíření kapacity.

4. Bez ohledu na odstavec 3 tohoto článku může provozovatel infrastruktury se souhlasem regulačního subjektu uvedeného v článku 55 nadále vybírat poplatky, pokud:

- a) plán na rozšíření kapacity nemůže být proveden z důvodů, které provozovatel nemůže ovlivnit, nebo
- b) dostupné možnosti nejsou ekonomicky nebo finančně únosné.

Článek 52

Využití tras vlaků

1. Provozovatel infrastruktury ve zprávě o síti uvede podmínky, za nichž lze při stanovení priorit v procesu přidělování přihlídnout k předchozí úrovni využívání tras vlaků.

2. Zejména v případě přetížené infrastruktury vyžaduje provozovatel infrastruktury vzdání se trasy vlaku, která byla po dobu nejméně jednoho měsíce využívána méně, než činí mezní kvóta stanovená ve zprávě o síti, pokud to nebylo způsobeno jinými než hospodářskými důvody, které žadatel nemohl ovlivnit.

Článek 53

Kapacita infrastruktury pro údržbovou práci

1. Žádosti o kapacitu infrastruktury pro provádění údržbových prací se předkládají během procesu plánování.
 2. Provozovatel infrastruktury věnuje přiměřenou pozornost vlivu vyhrazení kapacity infrastruktury pro plánované práce na údržbě trati na žadatele.
 3. Provozovatel infrastruktury co nejdříve informuje zúčastněné strany o nedostupnosti kapacity infrastruktury z důvodu neplánovaných údržbových prací.
- Regulační subjekt může požádat provozovatele infrastruktury, aby mu takové informace poskytl, pokud to považuje za nutné.

Článek 54

Zvláštní opatření pro případ narušení provozu

1. V případě narušení provozu vlaků následkem technického selhání nebo nehody učiní provozovatel infrastruktury veškeré nezbytné kroky k obnovení běžného stavu. K tomu vypracuje provozovatel infrastruktury havarijní plán se seznamem různých subjektů, které je třeba uvědomit v případě vážných nehod nebo vážného narušení provozu vlaků. V případě narušení provozu, které má potenciální dopad na přeshraniční provoz, musí provozovatel infrastruktury sdílet veškeré příslušné informace s ostatními provozovateli infrastruktury, jejichž síť a provoz mohou být tímto narušením negativně ovlivněny. Dotyční provozovatelé infrastruktury spolupracují na obnově běžného stavu přeshraničního provozu.
 2. V nouzových situacích a v případech naprosté nutnosti uzavření infrastruktury kvůli poruše lze odebrat přidělené trasy vlaků bez předchozího upozornění po dobu nezbytnou k opravení systému.
- Provozovatel infrastruktury může požadovat, pokud to považuje za nezbytné, aby mu železniční podniky daly k dispozici prostředky, které pokládá za nejvhodnější k obnovení běžného stavu v co nejkratší době.
3. Členské státy mohou od železničních podniků vyžadovat, aby se podílely na zajišťování prosazování a sledování vlastního dodržování bezpečnostních norem a pravidel.

ODDÍL 4

Regulační subjekt

Článek 55

Regulační subjekt

1. Každý členský stát zřídí jediný vnitrostátní regulační subjekt pro železniční odvětví. Aniž je dotčen odstavec 2, tento subjekt je samostatným orgánem, který je, pokud jde o organizaci, funkce, hierarchii a rozhodování, právně odlišný od jakéhokoli jiného veřejnoprávního nebo soukromého subjektu a je na něm nezávislý. Je rovněž nezávislý, pokud jde o organizaci, rozhodnutí o financování, právní strukturu a rozhodování, na jakémkoli provozovateli infrastruktury, správci poplatků, přidělujícím subjektu nebo žadateli. Tento subjekt je dále funkčně nezávislý na kterémkoli příslušném orgánu, který se účastní uzavírání smlouvy na veřejné služby.

2. Členské státy mohou zřídit regulační subjekty, které jsou příslušné pro několik regulovaných odvětví, pokud takové integrované regulační subjekty splňují požadavky na nezávislost uvedené v odstavci 1 tohoto článku. Regulační subjekt pro železniční odvětví může být z organizačního hlediska rovněž spojen s vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž uvedeným v článku 11 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 101 a 102 Smlouvy (⁸), s bezpečnostním orgánem zřízeným podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/49/ES ze dne 29. dubna 2004 o bezpečnosti železnic Společenství (⁹) nebo s orgánem vydávajícím licence uvedeným v kapitole III, splňuje-li takový společný subjekt požadavky na nezávislost stanovené v odstavci 1 tohoto článku.

3. Členské státy zajistí, aby byl regulační subjekt personálně zajištěn a spravován způsobem, jenž zaručí jeho nezávislost. Zejména zajistí, aby osoby odpovědné za rozhodnutí regulačního subjektu podle článku 56, jako jsou v příslušných případech například členové jeho výkonné rady, jmenovala – na základě jasných a transparentních pravidel zajišťujících jejich nezávislost – vláda či ministerská rada členského státu nebo jiný veřejnoprávní subjekt, jenž ve vztahu k regulovaným podnikům přímo neuplatňuje vlastnická práva.

Členské státy rozhodnou, zda jsou tyto osoby jmenovány na pevně stanovené období, které lze obnovit, nebo na dobu neurčitou, kdy odvolání je možné pouze z disciplinárních důvodů, které nesouvisí s jejich rozhodováním. Tyto osoby jsou vybírány transparentním postupem na základě zásluh, včetně příslušné odbornosti a odpovídajících zkušeností, výhodou jsou zkušenosti v oblasti železnic či jiných síťových odvětví.

Členské státy zajistí, aby tyto osoby jednaly nezávisle na jakémkoliv tržním zájmu souvisejícím s železničním odvětvím, a nevázal je tedy k regulovaným podnikům nebo subjektům žádný zájem a nepojil je k nim obchodní vztah. Za tímto účelem tyto osoby učiní každoročně závazné prohlášení a prohlášení o zájmech, v němž uvedou veškeré přímé nebo nepřímé zájmy, které by mohly být považovány za újmu jejich nezávislosti nebo které by mohly ovlivňovat výkon jakékoliv funkce. Tyto osoby nečiní rozhodnutí v případech, kdy se jedná o podnik, ke kterému měly přímý či nepřímý vztah během roku, který předcházel zahájení řízení.

Při plnění funkcí regulačního subjektu tyto osoby nepožadují ani nepřijímají pokyny od žádné vlády ani jiného veřejného či soukromého subjektu a mají plné oprávnění k náboru a řízení pracovníků regulačního subjektu.

Po skončení jejich funkčního období v regulačním subjektu tyto osoby nezastávají odborné postavení ani nenesou odpovědnost v rámci kteréhokoli z regulovaných podniků nebo subjektů po dobu nejméně jednoho roku.

Článek 56

Funkce regulačního subjektu

1. Aniž je dotčen čl. 46 odst. 6, má žadatel právo podat stížnost regulačnímu subjektu, pokud se domnívá, že se s ním nejedná poctivě, že je diskriminován nebo jinak poškozen, a zejména může podat žádost o přezkum rozhodnutí přijatých provozovatelem infrastruktury nebo případně železničním podnikem nebo provozovatelem zařízení služeb, která se týkají:

- a) zprávy o síti v předběžném i konečném znění;

- b) kritérií v ní stanovených;
- c) procesu přidělování a jeho výsledků;
- d) systému zpoplatnění;
- e) výše nebo struktury poplatků za infrastrukturu, které jsou nebo mohou být účtovány;
- f) úpravy přístupu podle článků 10 až 13;
- g) přístupu ke službám a zpoplatnění služeb podle článku 13;
- h) řízení dopravy;
- i) plánování obnovy a plánovaná nebo neplánovaná údržba;
- j) plnění požadavků, včetně požadavků ohledně střetu zájmů stanovených v čl. 2 odst. 13 a v člancích 7, 7a, 7b, 7c a 7d.

2. Aniž jsou dotčeny pravomoci vnitrostátních orgánů v oblasti hospodářské soutěže pro zajištění hospodářské soutěže na trzích železniční dopravy, má regulační subjekt pravomoc sledovat situaci v oblasti hospodářské soutěže na trzích železniční dopravy, včetně zejména trhu pro vysokorychlostní osobní dopravu, a činnosti provozovatelů infrastruktury v souvislosti s odst. 1 písm. a) až j). Regulační subjekt zejména kontroluje plnění odst. 1 písm. a) až j) z vlastní iniciativy a s cílem předcházet diskriminaci žadatelů. Kontroluje zejména to, zda zpráva o síti neobsahuje diskriminační ustanovení či nedává provozovateli infrastruktury prostor pro volné uvážení, který by mohl být využit k diskriminaci žadatelů.

3. Regulační subjekt rovněž úzce spolupracuje s vnitrostátním bezpečnostním orgánem ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/57/ES ze dne 17. června 2008 o interoperabilitě železničního systému ve Společenství (¹⁰), a s orgánem vydávajícím licence ve smyslu této směrnice.

Členské státy zajistí, aby tyto orgány společně vypracovaly rámec pro sdílení informací a spolupráci zaměřený na předcházení nepříznivým dopadům na hospodářskou soutěž nebo bezpečnost na železničním trhu. Tento rámec bude obsahovat mechanismus, jímž bude regulační subjekt vnitrostátnímu bezpečnostnímu orgánu a orgánu vydávajícímu licence poskytovat doporučení o otázkách, jež mohou mít dopad na hospodářskou soutěž na železničním trhu, a jímž bude vnitrostátní bezpečnostní orgán poskytovat regulačnímu subjektu a orgánu vydávajícímu licence doporučení o otázkách, jež mohou mít dopad na bezpečnost. Aniž je tím dotčena nezávislost daných orgánů, pokud jde o jejich pravomoci, příslušný orgán zohlední veškerá doporučení předtím, než přijme rozhodnutí. Pokud se příslušný orgán rozhodne těmito doporučeními neřídit, uvede v rozhodnutí své důvody.

4. Členské státy mohou rozhodnout o tom, že regulačnímu subjektu bude svěřen úkol vydávat nezávazná stanoviska k předběžným zněním obchodního plánu uvedeného v čl. 8 odst. 3, smluvního ujednání a plánu na rozšíření kapacity, a to s cílem určit, zda jsou tyto nástroje slučitelné se situací na trzích železniční dopravy, pokud jde o hospodářskou soutěž.

5. Regulační subjekt má potřebnou organizační kapacitu, pokud jde o lidské a materiální zdroje, jež je přiměřená významu železničního odvětví v členském státě.

6. Regulační subjekt zajistí, aby poplatky stanovené provozovatelem infrastruktury byly v souladu s kapitolou IV oddílem 2 a byly nediskriminační. Vyjednávání mezi žadateli a provozovatelem infrastruktury o výši poplatků za využití infrastruktury jsou přípustná

pouze tehdy, pokud se uskutečňují pod dohledem regulačního subjektu. Regulační subjekt zasáhne, pokud hrozí, že při jednání budou porušeny požadavky této kapitoly.

7. Regulační subjekt pravidelně, a v každém případě nejméně jednou za dva roky, konzultuje se zástupci uživatelů služeb nákladní a osobní železniční dopravy, aby zohlednil jejich názory na železniční trh.

8. Regulační subjekt je oprávněn požadovat příslušné informace od provozovatele infrastruktury, žadatelů a jakékoli zúčastněné třetí osoby z dotyčného členského státu.

Požadované informace se poskytnou v rozumné lhůtě stanovené regulačním subjektem, která nebude delší než jeden měsíc, až na případy, kdy za výjimečných okolností na základě svého souhlasu regulační subjekt povolí časově omezené prodloužení této lhůty, které nebude delší než dva dodatečné týdny. Regulačnímu subjektu se umožní prosazovat takové požadavky příslušnými sankcemi, včetně pokut. Informace, které se mají regulačnímu subjektu poskytnout, zahrnují veškeré údaje, které regulační subjekt požaduje v rámci své funkce přezkoumávání rozhodnutí a funkce sledování hospodářské soutěže na trzích železniční dopravy v souladu s odstavcem 2. To zahrnuje i údaje nezbytné pro statistické účely a účely sledování trhu.

9. Regulační subjekt posoudí všechny stížnosti a případně si do jednoho měsíce ode dne přijetí stížnosti vyžádá relevantní informace a zahájí konzultace se všemi zúčastněnými stranami. Rozhoduje o všech stížnostech, přijímá opatření k nápravě situace a informuje zúčastněné strany o svém odůvodněném rozhodnutí ve stanovené rozumné lhůtě, a v každém případě do šesti týdnů ode dne obdržení veškerých relevantních informací. Aniž jsou dotčeny pravomoci vnitrostátních orgánů v oblasti hospodářské soutěže pro zajištění hospodářské soutěže na trzích železniční dopravy, regulační subjekt v případech, kdy je to vhodné, rozhodne z vlastní iniciativy o vhodných opatřeních k nápravě diskriminace žadatelů, narušení trhu a jakéhokoli jiného nežádoucího vývoje na těchto trzích, zejména ve vztahu k odst. 1 písm. a) až j).

Rozhodnutí regulačního subjektu je závazné pro všechny strany, na něž se toto rozhodnutí vztahuje, a nepodléhá kontrole jiné správní instance. Regulační subjekt musí být schopen prosazovat svá rozhodnutí příslušnými sankcemi, včetně pokut.

V případě žádosti o přezkum odmítnutí žádosti o poskytnutí kapacity infrastruktury nebo proti podmínkám nabídky kapacity regulační subjekt buď potvrdí, že není zapotřebí žádná změna rozhodnutí provozovatele infrastruktury, nebo si vyžádá změnu tohoto rozhodnutí v souladu s pokyny, které stanoví.

10. Členské státy zajistí, aby rozhodnutí přijatá regulačním subjektem podléhala soudnímu přezkumu. Žádost o přezkum může mít vůči rozhodnutí regulačního subjektu odkladný účinek, pouze pokud okamžitý účinek rozhodnutí regulačního subjektu může u strany žádající o přezkum rozhodnutí vést k nenapravitelným nebo zjevně nepřiměřeným škodám. Tímto ustanovením nejsou v příslušných případech dotčeny pravomoci soudu projednávajícího žádost o přezkum rozhodnutí stanovené ústavním právem.

11. Členské státy zajistí, aby rozhodnutí regulačního subjektu byla zveřejněna.

12. Regulační orgán má za účelem kontroly dodržování ustanovení o odděleném účetnictví uvedených v článku 6 a ustanovení o finanční transparentnosti uvedených v článku 7d pravomoc provádět audity či iniciovat externí audity u provozovatelů infrastruktury, provozovatelů zařízení služeb a případně železničních podniků. V případě vertikálně integrovaných podniků se tato pravomoc vztahuje na veškeré právní subjekty. Regulační subjekt je oprávněn žádat jakékoliv relevantní informace. Regulační subjekt má zejména

pravomoc vyžadovat od provozovatele infrastruktury, provozovatele zařízení služeb a všech podniků nebo jiných subjektů provozujících nebo integrujících různé typy železniční dopravy nebo zajišťujících správu infrastruktury, jak jsou uvedeny v čl. 6 odst. 1 a 2 a v článku 13, aby předložili všechny nebo některé účetní údaje uvedené v příloze VIII, a to s dostatečnou mírou podrobnosti, jež je pokládána za nezbytnou a přiměřenou.

Aniž jsou dotčeny pravomoci vnitrostátních orgánů odpovědných za záležitosti týkající se státní podpory, může regulační subjekt z těchto účtů rovněž vyvodit závěry týkající se otázek státní podpory, které oznámí těmto orgánům.

Regulační orgán sleduje finanční toky uvedené v čl. 7d odst. 1, půjčky uvedené v čl. 7d odst. 4 a 5 a dluhy uvedené v čl. 7d odst. 7.

Pokud členský stát určil regulační orgán jako nezávislý příslušný orgán uvedený v čl. 7c odst. 4, posuzuje regulační orgán dohody o spolupráci uvedené v daném článku.

13. Komisi je svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 60, pokud jde o některé změny přílohy VIII. Příloha VIII tak může být změněna za účelem jejího přizpůsobení vývoji postupů v oblasti účetnictví a kontroly nebo za účelem jejího doplnění o další prvky, jež jsou nezbytné pro ověření oddělení účetnictví.

Článek 57

Spolupráce regulačních subjektů

1. Regulační subjekty si vyměňují informace o své práci, zásadách rozhodování a praxi a především si vyměňují informace o hlavních záležitostech řešených v řízeních a o problémech s výkladem železničního práva Unie provedeného ve vnitrostátním právu. Regulační subjekty i jiným způsobem spolupracují za účelem koordinace svého rozhodování napříč Unií. Za tímto účelem se účastní činnosti a společně pracují v rámci sítě, která se schází v pravidelných intervalech. Komise je jejím členem; koordinuje a podporuje její činnost a v případě potřeby pro ni vydává doporučení. Zajistí rovněž aktivní spolupráci příslušných regulačních subjektů.

S výhradou pravidel o ochraně údajů stanovených ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů ([\[11\]](#)) a v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001 ze dne 18. prosince 2000 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány a institucemi Společenství a o volném pohybu těchto údajů ([\[12\]](#)) Komise mezi členy sítě podpoří výše uvedenou výměnu informací, pokud možno prostřednictvím elektronických prostředků, a přitom zachová důvěrnost obchodních tajemství poskytnutých příslušnými podniky.

2. Regulační subjekty úzce spolupracují, a to i prostřednictvím pracovních ujednání, za účelem vzájemné podpory při svých úkolech týkajících se sledování trhu, vyřizování stížností či provádění šetření.

3. V případě stížnosti nebo šetření z vlastní iniciativy o otázkách přístupu nebo zpoplatnění vztahujících se k mezinárodní trase vlaku, jakož i v rámci sledování hospodářské soutěže na trhu vztahující se k mezinárodní železniční dopravě konzultuje dotčený regulační subjekt regulační subjekty všech ostatních členských států, jimiž mezinárodní trasa vlaku prochází, a v případě potřeby i Komisi, a před přijetím rozhodnutí si od nich vyžádá veškeré potřebné informace.

3a. Pokud záležitosti týkající se mezinárodní dopravy vyžadují rozhodnutí dvou nebo více regulačních subjektů, dotčené regulační subjekty spolupracují na přípravě svých příslušných rozhodnutí s cílem dosáhnout vyřešení této záležitosti. Za tímto účelem dotčené regulační subjekty plní své funkce v souladu s článkem 56.

4. Regulační subjekty konzultované podle odstavce 3 poskytnou veškeré informace, které jsou samy podle svého vnitrostátního práva oprávněny požadovat. Tyto informace mohou být použity pouze pro účely řešení stížnosti či šetření podle odstavce 3.

5. Regulační subjekt, který obdrží stížnost nebo provádí šetření z vlastní iniciativy, předá příslušné informace odpovědnému regulačnímu subjektu, aby tento subjekt přijal opatření týkající se dotčených stran.

6. Členské státy zajistí, aby všichni sdružení zástupci provozovatelů infrastruktury podle čl. 40 odst. 1 bez prodlení předložili veškeré informace nezbytné pro účely vyřízení stížnosti či provedení šetření podle odstavce 3 tohoto článku a požadované regulačním subjektem členského státu, v němž se sdružený zástupce nachází. Uvedený regulační subjekt je oprávněn předat takové informace týkající se dotčené mezinárodní trasy vlaku regulačním subjektům uvedeným v odstavci 3.

7. Komise se na žádost regulačního subjektu zapojí do činností uvedených v odstavcích 2 až 6 za účelem usnadnění spolupráce regulačních subjektů, jak je uvedeno v těchto odstavcích.

8. Regulační subjekty vypracují společné zásady a postupy pro rozhodování, k němuž jsou zmocněny podle této směrnice. Tyto společné zásady a postupy zahrnují ujednání pro řešení sporů, které vznikají v rámci odstavce 3a. Na základě zkušeností regulačních subjektů a na základě činnosti sítě uvedené v odstavci 1, a je-li to třeba k zajištění účinné spolupráce regulačních subjektů, může Komise přijmout prováděcí akty, kterými se tyto společné zásady a postupy stanoví. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 62 odst. 3.

9. Regulační subjekty přezkoumávají rozhodnutí a postupy sdružení provozovatelů infrastruktury podle článku 37 a čl. 40 odst. 1, kterými se provádějí ustanovení této směrnice či jinak usnadňuje mezinárodní železniční doprava.

10. U rozhodnutí týkajících se infrastruktury dvou států se mohou oba dotčené členské státy kdykoli po 24. prosinci 2016 dohodnout na požadování koordinace mezi dotčenými regulačními orgány s cílem harmonizovat dopad svých rozhodnutí.

KAPITOLA V ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 58

Zadávání veřejných zakázek

Ustanoveními této směrnice není dotčena směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb ([13](#)).

Článek 59

Odchyly

1. Do dne 15. března 2013 Irsko, jako ostrovní členský stát s železničním spojením pouze s jedním dalším členským státem, a Spojené království, pokud jde o Severní Irsko, ze stejného důvodu:

- a) nemusí pověřovat nezávislý subjekt funkcemi směřovanými pro nestranný a nediskriminační přístup k železniční infrastruktuře podle čl. 7 odst. 1 prvního pododstavce, pokud uvedený článek ukládá členským státům povinnost zřídit nezávislé subjekty, které vykonávají funkce stanovené v čl. 7 odst. 2;
- b) nemusí uplatňovat požadavky stanovené v článku 27, čl. 29 odst. 2, člancích 38, 39 a 42, čl. 46 odst. 4, čl. 46 odst. 6, článku 47, čl. 49 odst. 3, člancích 50 až 53, článku 55 a článku 56 za podmínky, že lze přezkoumat rozhodnutí o přidělení kapacity infrastruktury nebo zpoplatnění, pokud o to železniční podnik písemně požádá, a tento subjekt vydá do dvou měsíců ode dne předložení veškerých příslušných informací rozhodnutí podléhající soudnímu přezkumu.

2. Pokud více než jeden licencovaný železniční podnik podle článku 17 nebo v případě Irska a Severního Irska železniční podnik licencovaný jinde předloží úřední žádost o povolení provozování konkurenční železniční dopravy v Irsku nebo Severním Irsku anebo do těchto zemí nebo z nich, rozhodne se o další použitelnosti této odchyly poradním postupem podle čl. 62 odst. 2.

Odchyly uvedené v odstavci 1 se nepoužijí, pokud železniční podnik provozující železniční dopravu v Irsku nebo Severním Irsku předloží úřední žádost o povolení provozování železniční dopravy na území jiného členského státu, směrem na toto území nebo z něj, s výjimkou Irska pro železniční podniky provozující železniční dopravu v Severním Irsku a Spojeného království pro železniční podniky provozující železniční dopravu v Irsku.

Do jednoho roku od obdržení rozhodnutí podle prvního pododstavce tohoto odstavce nebo od podání úřední žádosti podle druhého pododstavce tohoto odstavce zavede zúčastněný členský stát nebo státy (Irsko nebo Spojené království, pokud jde o Severní Irsko) právní předpisy k provedení článků uvedených v odstavci 1.

3. Odchytku podle odstavce 1 lze prodloužit na dobu nejvýše pěti let. Nejpozději 12 měsíců před koncem doby platnosti odchyly může členský stát využívající takovou odchytku podat Komisi žádost o její prodloužení. Žádost musí být odůvodněná. Komise ji posoudí a rozhodne poradním postupem podle čl. 62 odst. 2. Uvedený postup se použije pro všechna rozhodnutí týkající se těchto žádostí.

Při přijímání rozhodnutí přihlíží Komise k vývoji geopolitické situace a k vývoji na trhu železniční dopravy v členském státu, z členského státu a do členského státu žádajícího o prodloužení odchyly.

Článek 60

Výkon přenesené pravomoci

1. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci je svěřena Komisi za podmínek stanovených v tomto článku.

2. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedená v čl. 20 odst. 5, čl. 35 odst. 3, čl. 43 odst. 2 a čl. 56 odst. 13 je svěřena Komisi na dobu pěti let od 15. prosince 2012 Komise vypracuje zprávu o přenesené pravomoci nejpozději devět měsíců před koncem tohoto

pětiletého období. Přenesení pravomoci se automaticky prodlužuje o stejně dlouhá období, pokud Evropský parlament nebo Rada nevysloví proti tomuto prodloužení námitku nejpozději tři měsíce před koncem každého z těchto období.

3. Evropský parlament nebo Rada mohou přenesení pravomoci uvedené v čl. 20 odst. 5, čl. 35 odst. 3, čl. 43 odst. 2 a čl. 56 odst. 13 kdykoli zrušit. Rozhodnutím o zrušení se ukončuje přenesení pravomoci v něm blíže určené. Rozhodnutí nabývá účinku prvním dnem po zveřejnění v *Úředním věstníku Evropské unie*, nebo k pozdějšímu dni, který je v něm upřesněn. Nedotýká se platnosti již platných aktů v přenesené pravomoci.

4. Přijetí aktu v přenesené pravomoci Komise neprodleně oznámí současně Evropskému parlamentu a Radě.

5. Akt v přenesené pravomoci přijatý podle čl. 20 odst. 5, čl. 35 odst. 3, čl. 43 odst. 2 a čl. 56 odst. 13 vstoupí v platnost, pouze pokud proti němu Evropský parlament nebo Rada nevysloví námitky ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy jim byl tento akt oznámen, nebo pokud Evropský parlament i Rada před uplynutím této lhůty informují Komisi o tom, že námitky nevysloví. Z podnětu Evropského parlamentu nebo Rady se tato lhůta prodlouží o dva měsíce.

Článek 61

Opatření upravující uplatňování

Na žádost členského státu, regulačního subjektu nebo z vlastního podnětu posoudí Komise konkrétní opatření přijatá vnitrostátními orgány s ohledem na uplatňování této směrnice, pokud jde o podmínky přístupu k železniční infrastruktuře a službám, vydávání licencí železničním podnikům, zpoplatnění infrastruktury a přidělování kapacity, a to do dvanácti měsíců od přijetí těchto opatření. Komise do čtyř měsíců od obdržení takové žádosti rozhodne postupem podle čl. 62 odst. 2, zda lze dotyčné opatření dále uplatňovat.

Článek 62

Postup projednávání ve výboru

1. Komisi je nápomocen výbor. Tento výbor je výborem ve smyslu nařízení (EU) č. 182/2011.

2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 4 nařízení (EU) č. 182/2011.

3. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 5 nařízení (EU) č. 182/2011. Nevydává-li výbor stanovisko k návrhu prováděcího aktu, který má být přijat podle čl. 10 odst. 4, čl. 11 odst. 4, čl. 12 odst. 5, čl. 13 odst. 9, čl. 17 odst. 5, čl. 31 odst. 3 a 5, čl. 32 odst. 4 a čl. 57 odst. 8, Komise návrh prováděcího aktu nepřijme a použije se třetí pododstavec čl. 5 odst. 4 nařízení (EU) č. 182/2011.

Článek 63

Zpráva

1. Komise do 31. prosince 2024 zhodnotí dopad této směrnice na odvětví železniční dopravy a předloží Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů zprávu o jejím provádění.

Zpráva zejména zhodnotí vývoj vysokorychlostních železničních služeb a posoudí existenci diskriminačních postupů, pokud jde o přístup k vysokorychlostním tratím. Komise zváží, zda je třeba předložit legislativní návrh.

Do téhož data Komise posoudí, zda ve vztahu k provozovatelům infrastruktury, kteří jsou součástí vertikálně integrovaného podniku, přetrvávají diskriminační praktiky nebo jiné druhy narušení hospodářské soutěže. Komise případně předloží legislativní návrhy.

2. S ohledem na zkušenosti získané prostřednictvím sítě regulačních subjektů Komise do 16. prosince 2014 předloží Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů zprávu o spolupráci mezi regulačními subjekty. Komise případně navrhne doplňující opatření pro zajištění integrovanějšího regulačního dohledu nad evropským železničním trhem, zejména u mezinárodních služeb. Za tímto účelem by měla být případně zvážena i legislativní opatření.

Článek 64

Provedení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí, mimo jiné pokud jde o shodu dosaženou ze strany podniků, provozovatelů, žadatelů, orgánů a jiných dotčených subjektů, do 16. června 2015. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Musí rovněž obsahovat prohlášení, že odkazy ve stávajících právních a správních předpisech na směrnice zrušené touto směrnicí se považují za odkazy na tuto směrnici. Způsob odkazu a znění prohlášení si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Povinnost provést a uplatňovat kapitoly II a IV této směrnice se nevztahuje na Kypr a Maltu po dobu, po kterou na jejich území neexistuje žádný železniční systém.

Článek 65

Zrušení

Směrnice 91/440/EHS, 95/18/ES a 2001/14/ES ve znění směrnic uvedených v příloze IX části A se zrušují s účinkem ode dne 17. června 2015, aniž jsou dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůt pro provedení směrnic uvedených v části B přílohy IX ve vnitrostátním právu.

Odkazy na zrušené směrnice se považují za odkazy na tuto směrnici v souladu se srovnávací tabulkou obsaženou v příloze X.

Článek 66

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 67

Určení

Tato směrnice je určena členskými státy.

PŘÍLOHA I

SEZNAM POLOŽEK ŽELEZNIČNÍ INFRASTRUKTURY

Železniční infrastruktura zahrnuje níže uvedené položky, pokud jsou součástí stálé železniční cesty, včetně pomocných kolejí, avšak s výjimkou tratí uvnitř železničních dílen, dep nebo vozoven a soukromých železničních přípojek nebo vleček:

- pozemky,
- železniční těleso a pláň, zejména násypy, zářezy, drenáže a odvodňovací příkopy, propustky malé těsnosti, zárubní zdi a osázení jako ochrana svahu; nástupiště pro cestující a rampy pro nakládku zboží (též na osobních nádražích a nákladních terminálech); stezky a chodníky; uzavírací zdi, živé ploty, oplocení; protipožární pásma; zařízení na vytápění výhybek; křižovatky atd.; sněhové zábrany,
- inženýrské stavby: mosty, nadjezdy a ostatní nadúrovňová křížení tratě; tunely, kryté zářezy a ostatní podúrovňová křížení tratě; podpůrné zdi a ochranné stavby proti lavinám, padajícím kamenům atd.,
- úrovňová křížení tratě, včetně zařízení pro zajištění bezpečnosti silničního provozu,
- železniční svršek, zejména: kolejnice, žlábkové kolejnice a přídržné kolejnice; příčné a podélné pražce; drobný svrškový materiál ke spojování kolejí; zátěž, včetně šterku a písku; výhybky a křižovatky; točny a posuvny (s výjimkou těch, které jsou výhradně určeny výhradně pro lokomotivy),
- přístupové komunikace pro cestující a zboží, včetně přístupu po silnici a přístupu pro cestující, kteří přišli či odchází pěšky,
- zabezpečovací, signalizační a telekomunikační zařízení na otevřené trati, ve stanicích a seřaďovacích nádražích, včetně zařízení pro výrobu, přeměnu a rozvod elektrického proudu pro signalizaci a telekomunikaci; budovy patřící k uvedenému zařízení; kolejové brzdy,
- osvětlovací zařízení pro provozní a bezpečnostní účely,
- zařízení pro přeměnu a přívod proudu pro elektrickou trakci: měnirny, napájecí kabely mezi měnirnami a trolejemi, elektrické vedení se stožáry, třetí kolejnice s podpěrami,
- služební objekty správy infrastruktury, včetně poměrné části zařízení pro výběr poplatků za dopravu.

PŘÍLOHA II

SLUŽBY PRO ŽELEZNIČNÍ PODNIKY

(uvedené v článku 13)

1. Minimální přístupový balík obsahuje:

- a) zpracování žádostí o kapacitu železniční infrastruktury;
- b) právo na využití přidělené kapacity;
- c) použití železniční infrastruktury, včetně výhybek a železničních křižovatek;
- d) provoz vlaku včetně signalizace, řízení, dispečinku a hlášení a poskytování informací o pohybu vlaku;
- e) použití zařízení pro dodávku trakčního proudu, je-li k dispozici;
- f) veškeré další informace potřebné k zavedení nebo k provozování dopravní služby, pro niž byla poskytnuta kapacita.

2. Je poskytnut přístup, včetně přístupu po železnici, k následujícím zařízením služeb, pokud existují, a ke službám poskytovaným v těchto zařízeních:

- a) osobní nádraží, jejich budovy a ostatní zařízení, včetně zařízení pro zobrazení cestovních informací a vhodného prostoru pro služby prodeje přepravních dokladů;
- b) nákladní terminály;
- c) seřaďovací nádraží a zařízení pro sestavování vlaků, včetně zařízení pro seřaďování;
- d) odstavné koleje;
- e) zařízení údržby, s výjimkou zařízení těžké údržby určených vysokorychlostním vlakům nebo jinému druhu vozového parku, který vyžaduje specifická zařízení;
- f) ostatní technická zařízení, včetně zařízení pro čištění a mytí;
- g) zařízení přímořských i vnitrozemských přístavů související s činnostmi železniční dopravy;
- h) pomocná zařízení;
- i) čerpací stanice a dodávky paliva v těchto stanicích, jehož zpoplatnění se na fakturách vykáže odděleně.

3. Doplňkové služby mohou zahrnovat:

- a) trakční proud, přičemž poplatky za něj jsou na fakturách uvedeny odděleně od poplatků za používání zařízení pro dodávku trakčního proudu, aniž by bylo dotčeno provádění směrnice 2009/72/ES;
- b) předtápění osobních vlaků;
- c) nadstandardní smlouvy týkající se
 - řízení dopravy nebezpečných nákladů,
 - pomoci při provozu mimořádných vlaků.

4. Pomocné služby mohou zahrnovat:

- a) přístup k telekomunikačním sítím;
- b) poskytování doplňujících informací;
- c) technickou kontrolu vozového parku;

- d) služby prodeje přepravních dokladů ve stanicích osobní přepravy;
- e) služby těžké údržby poskytované v zařízeních údržby určených pro vysokorychlostní vlaky nebo jiný druh vozového parku, který vyžaduje specifická zařízení.

PŘÍLOHA III

(není součástí Bundlu)

PŘÍLOHA IV

(není součástí Bundlu)

PŘÍLOHA V

**ZÁKLADNÍ ZÁSADY A PARAMETRY SMLUVNÍCH UJEDNÁNÍ MEZI PŘÍSLUŠNÝMI
ORGÁNY A PROVOZOVATELI INFRASTRUKTURY**

(uvedené v článku 30)

Smluvní ujednání konkretizuje ustanovení článku 30 a obsahuje přinejmenším tyto prvky:

- 1) rozsah působnosti ujednání, pokud jde o infrastrukturu a zařízení služeb, členěný v souladu s přílohou II. Zahrnuje všechny aspekty správy infrastruktury, včetně údržby a obnovy infrastruktury již provozované. Případně bude zahrnuta i výstavba nové infrastruktury;
- 2) podrobnosti o platbách nebo finančních prostředcích pro služby infrastruktury uvedené v příloze II, údržbu a obnovu a řešení stávajícího skluzu údržby a obnovy. Případně by měly být zahrnuty i podrobnosti o platbách nebo finančních prostředcích pro novou infrastrukturu;
- 3) výkonnostní cíle zaměřené na uživatele v podobě ukazatelů a kritérií kvality zahrnujících prvky jako:
 - a) výkon vlaku, pokud jde například o traťovou rychlost a spolehlivost a spokojenost zákazníků;
 - b) kapacita sítě;
 - c) správa aktiv;
 - d) objem činnosti;
 - e) úroveň bezpečnosti a
 - f) ochrana životního prostředí;
- 4) rozsah případného skluzu údržby a aktiva, která budou vyřazena z používání, a tudíž vyvolají rozdílné finanční toky;
- 5) pobídky podle čl. 30 odst. 1, s výjimkou pobídek prováděných prostřednictvím regulačních opatření podle čl. 30 odst. 3;

- 6) minimální povinnosti provozovatele infrastruktury podávat zprávy, pokud jde o obsah a četnost podávání zpráv, včetně informací, které se mají zveřejňovat každoročně;
- 7) dohodnutá doba platnosti ujednání, která je podle potřeby synchronizována s dobou platnosti obchodního plánu, koncese nebo licence provozovatele infrastruktury a musí být v souladu s rámcovými podmínkami a pravidly zpoplatnění stanovenými státem;
- 8) pravidla pro řešení vážnějších narušení provozu a nouzových situací, včetně havarijních plánů a předčasného ukončení smluvního ujednání, a včasné informování uživatelů;
- 9) nápravná opatření, která budou přijata, pokud některá ze stran poruší své smluvní povinnosti, nebo za výjimečných okolností, jež ovlivní dostupnost veřejného financování; to zahrnuje podmínky a postupy pro opětovné sjednání a předčasné ukončení.

PŘÍLOHA VI

(není součástí Bundlu)

PŘÍLOHA VII

ČASOVÝ ROZVRH PROCESU PŘIDĚLOVÁNÍ

(uvedený v článku 43)

- 1) Jízdní řád sítě se sestavuje jednou za kalendářní rok.
- 2) Změna jízdního řádu sítě se uskutečňuje o půlnoci druhou sobotu v prosinci. Je-li úprava provedena po skončení zimy, zejména s ohledem na případné změny v jízdních řádech regionální osobní dopravy, uskuteční se tato změna o půlnoci druhou sobotu v červnu a podle potřeby též v jiných okamžicích mezi těmito daty. Provozovatelé infrastruktury se mohou dohodnout na jiných datech a v tom případě, pokud by to mohlo ovlivnit mezinárodní dopravu, informují Komisi.
- 3) Lhůta pro přijetí žádostí o přidělení kapacity, která má být začleněna do jízdního řádu sítě, nesmí uplynout dříve než dvanáct měsíců před změnou jízdního řádu sítě. Provozovatel infrastruktury zváží i žádosti obdržené po uplynutí této lhůty.
- 4) Nejpozději 11 měsíců před změnou jízdního řádu sítě zajistí provozovatelé infrastruktury ve spolupráci s ostatními příslušnými provozovateli infrastruktury, aby byly stanoveny prozatímní mezinárodní trasy vlaků. Provozovatelé infrastruktury zajistí, aby tyto trasy byly pokud možno zachovány i v průběhu následujících postupů.
- 5) Nejpozději čtyři měsíce po uplynutí lhůty uvedené v bodě 3 provozovatel infrastruktury vypracuje a zveřejní návrh jízdního řádu sítě.
- 6) Provozovatel infrastruktury rozhodne o žádostech, jež obdrží po uplynutí lhůty uvedené v bodě 3, v souladu s postupem zveřejněným ve zprávě o síti.

Provozovatel infrastruktury může nově napláňovat přidělenou trasu, pokud je to nutné k zajištění co možná nejlepšího sladění všech žádostí o trasy a když toto nové napláňování schválí žadatel, jemuž byla trasa původně přidělena. Nejpozději jeden měsíc před změnou jízdního řádu sítě musí provozovatel infrastruktury aktualizovat návrh jízdního řádu sítě

tak, aby zahrnoval všechny trasy vlaků, jež byly přiděleny po uplynutí lhůty uvedené v bodě 3.

- 7) V případě vlaků, jež přejíždějí z jedné sítě do druhé a dojedou s předpokládaným zpožděním v délce nejvýše deseti hodin a od 14. prosince 2019 osmnácti hodin, nepovažuje provozovatel infrastruktury druhé sítě danou trasu vlaku za zrušenou ani nevyžaduje žádost o další trasu vlaku, a to i když se rozhodne přidělit jinou trasu vlaku, ledaže by jej žadatel informoval o tom, že vlak do druhé sítě nepřejede. Provozovatel infrastruktury žadateli bezodkladně sdělí aktualizovanou či novou trasu vlaku, a je-li změnou dotčena, i vazbu mezi jejím novým číslem a číslem trasy vlaku, která byla zrušena.
- 8) Pokud jde o dočasná omezení kapacity železničních tratí z důvodů, jako jsou práce na infrastruktuře, včetně souvisejících omezení rychlosti, hmotnosti na nápravu, délky vlaku, trakce nebo průjezdného průřezu („omezení kapacity“), která trvají déle než sedm po sobě jdoucích dní a kvůli nimž je více než 30 % odhadovaného denního objemu dopravy na určité železniční trati zrušeno, přetrasováno nebo nahrazeno jinými druhy dopravy, zveřejní dotčení provozovatelé infrastruktury všechna omezení kapacity a předběžné výsledky konzultace s žadateli poprvé alespoň 24 měsíců před předmětnou změnou jízdniho řádu sítě, jsou-li známy, a podruhé v aktualizované podobě alespoň dvanáct měsíců před předmětnou změnou.
- 9) Pokud se dopad omezení kapacity neomezí na jednu síť, dotčení provozovatelé infrastruktury také vytvoří mechanismus, v jehož rámci budou tato omezení kapacity při jejich prvním zveřejnění společně projednávat se zainteresovanými žadateli, se sdruženími provozovatelů infrastruktury uvedenými v čl. 40 odst. 1 a s hlavními dotčenými provozovateli zařízení služeb, s výjimkou případů, kdy se provozovatelé infrastruktury s žadateli dohodnou, že takovýto mechanismus není zapotřebí. Společné projednávání má pomoci s přípravou jízdniho řádu, včetně zajišťování odklonových tras.
- 10) Při prvním zveřejnění omezení kapacity v souladu s bodem 8 prokonzultuje provozovatel infrastruktury předmětná omezení kapacity s žadateli a hlavními dotčenými provozovateli zařízení služeb. Pokud je mezi prvním a druhým zveřejněním omezení kapacity požadována koordinace v souladu s bodem 11, uskuteční provozovatel infrastruktury s žadateli a hlavními dotčenými provozovateli zařízení služeb druhou konzultaci před ukončením uvedené koordinace a druhým zveřejněním omezení kapacity.
- 11) Není-li dopad omezení kapacity omezen na jednu síť, musí dotčení provozovatelé infrastruktury (včetně provozovatelů infrastruktury, kteří by mohli být dotčeni přetrasováním vlaků) před zveřejněním omezení kapacity v souladu s bodem 8 koordinovat mezi sebou navzájem omezení kapacity, která by mohla zahrnovat zrušení, přetrasování vlaků nebo nahrazení jinými druhy dopravy.
- Koordinace před druhým zveřejněním musí být dokončena:
- a) nejpozději osmnáct měsíců před změnou jízdniho řádu sítě, pokud je na určité železniční trati zrušeno, přetrasováno nebo nahrazeno jinými druhy dopravy více než 50 % odhadovaného denního objemu dopravy po dobu více než 30 po sobě jdoucích dní;
- b) nejpozději třináct měsíců a patnáct dní před změnou jízdniho řádu sítě, pokud je na určité železniční trati zrušeno, přetrasováno nebo nahrazeno jinými druhy dopravy více než 30 % odhadovaného denního objemu dopravy po dobu více než sedmi po sobě jdoucích dní;

c) nejpozději třináct měsíců a patnáct dní před změnou jízdního řádu sítě, pokud je na určité železniční trati zrušeno, přetrasováno nebo nahrazeno jinými druhy dopravy více než 50 % odhadovaného denního objemu dopravy po dobu sedmi či méně po sobě jdoucích dní.

V případě potřeby vyzvou provozovatelé infrastruktury žadatele působící na dotčených tratích a hlavní dotčené provozovatele zařízení služeb, aby se do této koordinace zapojili.

- 12) Co se týče omezení kapacity trvajících sedm či méně po sobě jdoucích dní, která není nutno zveřejnit v souladu s bodem 8, kvůli kterým je více než 10 % odhadovaného denního objemu dopravy na určité železniční trati zrušeno, přetrasováno nebo nahrazeno jinými druhy dopravy, k nimž dojde v následujícím období platnosti jízdního řádu a o kterých se provozovatel infrastruktury dozví nejpozději šest měsíců a patnáct dní před změnou jízdního řádu sítě, prokonzultuje provozovatel infrastruktury plánovaná omezení kapacity s dotčenými žadateli a informuje o aktualizovaných omezeních kapacity alespoň čtyři měsíce před změnou jízdního řádu sítě. Provozovatel infrastruktury poskytne podrobné informace o nabízených trasách vlaků nejpozději čtyři měsíce před začátkem omezení kapacity v případě osobních vlaků a nejpozději jeden měsíc před začátkem omezení kapacity v případě nákladních vlaků, pokud se provozovatel infrastruktury s dotčenými žadateli nedohodnou na kratším předstihu.
- 13) Provozovatelé infrastruktury se mohou na základě konzultace s žadateli a provozovateli zařízení rozhodnout, že budou u omezení kapacity uplatňovat přísnější limity spočívající v nižších procentních podílech odhadovaného objemu dopravy nebo v kratším trvání daných omezení, než jaké jsou uvedeny v této příloze, nebo že budou uplatňovat další kritéria nad rámec těch, která jsou zmiňována v této příloze. Limity a kritéria pro seskupování omezení kapacity zveřejní ve svých zprávách o síti podle bodu 3 přílohy IV.
- 14) V případě omezení kapacity, které je nezbytné k znovuoobnovení bezpečného provozu vlaků, se může provozovatel infrastruktury rozhodnout, že lhůty stanovené v bodech 8 až 12 nepoužije, je-li načasování daných omezení mimo jeho kontrolu, bylo-li by použití uvedených lhůt neefektivní z hlediska nákladů či zbytečně působící škodu z hlediska životnosti či stavu majetku nebo souhlasí-li všichni dotčení žadatelé. V těchto případech a v případě jakýchkoli jiných omezení kapacity, jež nepodléhají konzultaci v souladu s jinými ustanoveními této přílohy, konzultuje provozovatel infrastruktury dotčené žadatele a hlavní provozovatele zařízení služeb okamžitě.
- 15) Informace, které musí provozovatel infrastruktury poskytnout, postupuje-li v souladu s body 8, 12 nebo 14, zahrnují:
- a) plánovaný den;
 - b) denní dobu, a hned jak je to možné stanovit, hodinu, kdy omezení kapacity začne a skončí;
 - c) úsek trati, jehož se omezení dotkne, a
 - d) pokud to přichází v úvahu, též kapacitu odklonových tratí.
- Uvedené informace nebo odkaz na místo, kde lze tyto informace nalézt, zveřejní provozovatel infrastruktury ve své zprávě o síti uvedené v bodě 3 přílohy IV. Tyto informace musí provozovatel infrastruktury aktualizovat.
- 16) Pokud jde o omezení kapacity, která trvají přinejmenším 30 po sobě jdoucích dní a postihují více než 50 % odhadovaného objemu dopravy na určité železniční trati, poskytne provozovatel infrastruktury žadatelům na jejich vyžádání během prvního kola konzultací srovnání podmínek v alespoň dvou alternativních scénářích pro omezení kapacity. Tyto

alternativní scénáře koncipuje provozovatel infrastruktury společně s žadatelem na základě údajů poskytnutých v jejich žádostech.

Součástí srovnání musí být v každém scénáři alespoň:

- a) doba trvání omezení kapacity;
- b) očekávané orientační poplatky za infrastrukturu;
- c) dostupná kapacita na odklonových tratích;
- d) dostupné alternativní trasy a
- e) orientační doby jízdy.

Dříve než se provozovatel infrastruktury pro jednu z alternativ omezení kapacity rozhodne, konzultuje zainteresované žadatele a přihledne k dopadu jednotlivých alternativ na tyto žadatele a na uživatele služeb.

- 17) Pokud jde o omezení kapacity, která trvají déle než 30 po sobě jdoucích dní a postihují více než 50 % odhadovaného objemu dopravy na určité železniční trati, stanoví provozovatel infrastruktury kritéria pro přetrasování vlaků zajišťujících různé druhy dopravy, přičemž zohlední žadatelova obchodní a provozní omezení s výjimkou případů, kdy daná provozní omezení vyplývají z žadatelových manažerských či organizačních rozhodnutí, aniž by tím byl dotčen cíl v podobě snižování nákladů provozovatele infrastruktury v souladu s čl. 30 odst. 1. Provozovatel infrastruktury zveřejní tato kritéria ve zprávě o síti spolu s předběžným přidělením zbývající kapacity jednotlivým segmentům železniční dopravy při postupu v souladu s bodem 8. Po skončení konzultace, a aniž by tím byly dotčeny povinnosti provozovatele infrastruktury podle bodu 3 přílohy IV, poskytne provozovatel infrastruktury na základě zpětné vazby od žadatelů dotčeným železničním podnikům orientační rozčlenění zbývající kapacity podle segmentu dopravy.

PŘÍLOHA VIII

(není součástí Bundlu)

PŘÍLOHA IX

(není součástí Bundlu)

(¹) Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (Nařízení ES o spojování) (Úř. věst. L 24, 29.1.2004, s. 1).

(²) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 ze dne 23. října 2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční přepravě (Úř. věst. L 315, 3.12.2007, s. 14).

(³) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/40/EU ze dne 7. července 2010 o rámci pro zavedení inteligentních dopravních systémů v oblasti silniční dopravy a pro rozhraní s jinými druhy dopravy (Úř. věst. L 207, 6.8.2010, s. 1).

(⁴) Úř. věst. L 164, 30.4.2004, s. 1.

(⁵) Nařízení Komise (EU) 2016/919 ze dne 27. května 2016 o technické specifikaci pro interoperabilitu týkající se subsystémů „Řízení a zabezpečení“ železničního systému v Evropské unii (Úř. věst. L 158, 15.6.2016, s. 1).

(⁶) Rozhodnutí Komise 2008/386/ES ze dne 23. dubna 2008, kterým se mění příloha A rozhodnutí 2006/679/ES o technické specifikaci pro interoperabilitu subsystému pro řízení a zabezpečení transevropského konvenčního železničního systému a příloha A rozhodnutí 2006/860/ES o technické specifikaci pro interoperabilitu subsystému „Řízení a zabezpečení“ transevropského vysokorychlostního železničního systému (Úř. věst. L 136, 24.5.2008, s. 11).

(⁷) Úř. věst. L 276, 20.10.2010, s. 22.

(⁸) Úř. věst. L 1, 4.1.2003, s. 1.

Redakční poznámka: Název nařízení (ES) č. 1/2003 byl upraven s ohledem na přečíslování článků Smlouvy o založení Evropského společenství v souladu s článkem 5 Lisabonské smlouvy; původní odkaz zněl na článek 81 a 82 Smlouvy.

(⁹) Úř. věst. L 164, 30.4.2004, s. 44.

(¹⁰) Úř. věst. L 191, 18.7.2008, s. 1.

(¹¹) Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31.

(¹²) Úř. věst. L 8, 12.1.2001, s. 1.

(¹³) Úř. věst. L 134, 30.4.2004, s. 1.

C-116/22 Komise proti Německu

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

21. září 2023^(*)

Obsah

- I. Právní rámec
 - A. Unijní právo
 - B. Německé právo
- II. Postup před zahájením soudního řízení
- III. K žalobě
 - A. K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nevyhlášení zvláštních oblastí ochrany
 - 1. Argumentace účastnic řízení
 - 2. Závěry Soudního dvora
 - B. Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nestanovení cílů ochrany
 - 1. Argumentace účastnic řízení
 - 2. Závěry Soudního dvora
 - a) K argumentu týkajícímu se nepřijetí podrobných cílů ochrany pro 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství
 - b) K argumentu týkajícímu se obecné a strukturální praxe stanovování cílů ochrany v rozporu s požadavky stanovenými v čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích
 - C. Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nestanovení nezbytných ochranných opatření
 - 1. Argumentace účastníků řízení
 - 2. Závěry Soudního dvora

K nákladům řízení

„Nesplnění povinnosti členským státem – Životní prostředí – Směrnice 92/43/EHS – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Článek 4 odst. 4 a čl. 6 odst. 1 – Nevyhlášení zvláštních oblastí ochrany – Nestanovení cílů ochrany – Neexistence nebo nedostatečnost ochranných opatření – Správní praxe“

Ve věci C-116/22,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti podaná na základě článku 258 SFEU dne 18. února 2022,

Evropská komise, zástupci: C. Hermes a M. Noll-Ehlers, jako zmocněnci,

žalobkyně,

proti

Spolkové republiky Německo, zástupci: J. Möller a A. Hoesch, jako zmocněnci,

žalované,

SODNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení: A. Prechal, předsedkyně senátu, M. L. Arastey Sahún (zpravodajka),
F. Biltgen, N. Wahl a J. Passer, soudci,

generální advokátka: T. Čapeta,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 20. dubna
2023,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svou žalobou se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Spolková republika Německo nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají:
 - z článku 4 odst. 4 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102), ve znění směrnice Rady 2013/17/EU ze dne 13. května 2013 (Úř. věst. 2013, L 158, s. 193) (dále jen směrnice o stanovištích), a to tím, že nevyhlásila jako zvláštní oblasti ochrany 88 ze 4 606 lokalit významných pro Společenství, které se nacházejí v alpínských, kontinentálních a atlantských biogeografických oblastech, které jsou zařazeny na seznamech sestavených rozhodnutím Komise 2004/69/ES ze dne 22. prosince 2003, kterým se přijímá seznam lokalit významných pro Společenství v alpínské biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS (Úř. věst. 2004, L 14, s. 21; Zvl. vyd. 15/08, s. 10), rozhodnutím Komise 2004/798/ES ze dne 7. prosince 2004, kterým se přijímá seznam lokalit významných pro Společenství v kontinentální biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS (Úř. věst. 2004, L 382, s. 1), a rozhodnutím Komise 2004/813/ES ze dne 7. prosince 2004, kterým se přijímá seznam lokalit významných pro Společenství v atlantské biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS (Úř. věst. 2004, L 387, s. 1), kterážto rozhodnutí byla aktualizována v prvním případě rozhodnutím Komise 2008/218/ES ze dne

25. ledna 2008, kterým se přijímá první aktualizovaný seznam lokalit významných pro Společenství v alpínské biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS (Úř. věst. 2008, L 77, s. 106), v druhém případě rozhodnutím Komise 2008/25/ES ze dne 13. listopadu 2007, kterým se přijímá první aktualizovaný seznam lokalit významných pro Společenství v kontinentální biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS (Úř. věst. 2008, L 12, s. 383), a ve třetím případě rozhodnutím Komise 2008/23/ES ze dne 12. listopadu 2007, kterým se přijímá první aktualizovaný seznam lokalit významných pro Společenství v atlantské biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS (Úř. věst. 2008, L 12, s. 1) (dále jen „dotčené lokality významné pro Společenství“);

- z článku 4 odst. 4 směrnice o stanovištích, a to tím, že pro 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství nestanovila žádné cíle ochrany a kromě toho se při stanovování cílů ochrany řídí obecnou a strukturální praxí, která nesplňuje právní požadavky tohoto ustanovení, a
- z článku 6 odst. 1 směrnice o stanovištích, a to tím, že pro 737 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství nestanovila žádná ochranná opatření a kromě toho se při stanovování ochranných opatření řídí obecnou a strukturální praxí, která nesplňuje právní požadavky stanovené v tomto ustanovení.

I. Právní rámec

A. Unijní právo

2 Ve třetím, osmém a desátém bodě odůvodnění směrnice o stanovištích je uvedeno:

„vzhledem k tomu, že hlavním cílem této směrnice je podpořit ochranu biologické rozmanitosti s ohledem na hospodářské, sociální, kulturní a regionální požadavky, představuje tato směrnice příspěvek k obecnému cíli udržitelného rozvoje; že zachování biologické rozmanitosti může v určitých případech vyžadovat udržování nebo přímo podporu určitých lidských činností;

[...]

vzhledem k tomu, že je vhodné v každé vyhlášené oblasti ochrany provést nezbytná opatření beroucí ohled na cíle ochrany;

[...]

vzhledem k tomu, že musí být přiměřeně hodnoceny veškeré plány a programy, které by mohly významně ovlivnit cíle ochrany v lokalitě, která již byla k ochraně navržena nebo bude navržena v budoucnosti;“.

3 Článek 1 této směrnice zní:

„Pro účely této směrnice se:

[...]

- l) ‚zvláštní oblastí ochrany‘ rozumí lokalita významná pro Společenství a vyhlášená členskými státy prostřednictvím právního, správního a/nebo smluvního aktu, u které jsou pro přírodní stanoviště a/nebo populace druhů, pro něž je lokalita určena, uplatněna ochranná opatření nezbytná k jejich zachování nebo obnově ve stavu z hlediska jejich ochrany příznivém;

[...]“

4 Článek 3 odst. 1 a 2 uvedené směrnice stanoví:

„1. Pod názvem NATURA 2000 bude vytvořena spojitá evropská ekologická síť zvláštních oblastí ochrany. Tato síť složená z lokalit s přírodními stanovišti uvedenými v příloze I a stanovišti druhů uvedenými v příloze II umožní zachovat příslušné typy přírodních stanovišť a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit.

Síť NATURA 2000 zahrne i zvláště chráněná území označená členskými státy podle směrnice [Rady] 79/409/EHS [ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 1979, L 103, s. 1; Zvl. vyd. 15/01, s. 98)].

2. Každý členský stát přispěje k vytvoření sítě NATURA 2000 v poměru, který odpovídá zastoupení typů přírodních stanovišť a stanovišť druhů uvedených v odstavci 1 na jeho území. Za tímto účelem vymezí každý členský stát v souladu s článkem 4 lokality jako zvláštní oblasti ochrany se zřetelem k cílům stanoveným v odstavci 1.“

5 Článek 4 téže směrnice stanoví:

„1. Na základě kritérií stanovených v příloze III (etapa 1) a na základě příslušných vědeckých informací navrhne každý členský stát seznam lokalit, v němž bude uvedeno, jaké typy přírodních stanovišť z přílohy I a jaké druhy z přílohy II, původní pro toto území, se na jednotlivých lokalitách vyskytují. U druhů živočichů, které obývají rozsáhlé oblasti, musí tyto lokality odpovídat místům v přirozeném areálu rozšíření těchto druhů s takovými fyzikálními nebo biologickými faktory, jež jsou nezbytné pro jejich život a rozmnožování. Pro vodní druhy obývající rozsáhlé oblasti se taková místa navrhnou jen tam, kde existují jasně vymezená území s přírodními [fyzikálními] a biologickými faktory nezbytnými pro život a rozmnožování těchto druhů. Kde je to vhodné, mohou členské státy navrhnout úpravu seznamu na základě výsledků sledování uvedeného v článku 11.

Seznam spolu s informacemi o každé lokalitě musí být do tří let po zveřejnění této směrnice předložen Komisi. Informace budou zahrnovat mapu lokality, její název, zeměpisnou polohu, rozlohu a údaje vyplývající z uplatnění kritérií vyjmenovaných v příloze III (etapa 1) v úpravě stanovené Komisí a v souladu s postupem podle článku 21.

2. Na základě kritérií stanovených v příloze III (etapa 2) a v rámci jak každé z devět [devíti] biogeografických oblastí uvedených v čl. 1 písm. c) bod iii), tak celého území

uvedeného v čl. 2 odst. 1, vypracuje Komise po dohodě s každým členským státem návrh seznamu lokalit významných pro Společenství, které vybere ze seznamů členských států, na nichž se vyskytuje jeden nebo více prioritních typů přírodních stanovišť nebo prioritních druhů.

Členské státy, kde lokality s výskytem jednoho nebo více typů prioritních přírodních stanovišť a prioritních druhů představují více než 5 % rozlohy jejich území, mohou po dohodě s Komisí požádat, aby kritéria uvedená v příloze III (etapa 2) byla pro jejich území při výběru všech lokalit významných pro Společenství uplatněna poněkud pružněji.

Seznam lokalit vybraných jako lokality významné pro Společenství, na nichž se vyskytuje jeden nebo více typů prioritních přírodních stanovišť nebo prioritních druhů, přijme Komise postupem podle článku 21.

3. Seznam uvedený v odstavci 2 bude vypracován do 6 let od oznámení této směrnice.

4. Jakmile je lokalita významná pro Společenství přijata postupem podle odstavce 2, vyhlásí příslušný členský stát co nejdříve a nejpozději do šesti let tuto lokalitu jako zvláštní oblast ochrany a podle významu lokality stanoví priority pro uchování nebo obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u typu přírodního stanoviště uvedeného v příloze I nebo druhu uvedeného v příloze II a pro ekologickou soudržnost sítě NATURA 2000 a také podle toho, jak jsou tyto lokality ohroženy postupným znehodnocováním nebo zničením.

5. Jakmile je některá lokalita zařazena do seznamu uvedeného v třetím pododstavci odstavce 2, vztahuje se na ni ustanovení čl. 6 odst. 2, 3 a 4."

6 Článek 6 odst. 1 až 3 směrnice o stanovištích stanoví:

„1. Pro zvláštní oblasti ochrany stanoví členské státy nezbytná ochranná opatření zahrnující v případě potřeby odpovídající plány péče vypracované speciálně pro dané lokality nebo integrované do jiných plánů rozvoje a vhodná opatření právního, správního nebo smluvního charakteru, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II, jež se na těchto lokalitách vyskytují.

2. Členské státy přijmou vhodná opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů ani k [, jakož i] vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice.

3. Jakýkoli plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, podléhá odpovídajícímu posouzení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro lokalitu a s výhradou odstavce 4 schválí příslušné orgány příslušného státu tento plán nebo projekt teprve

poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a co si v případě potřeby opatří stanovisko široké veřejnosti.“

B. Německé právo

- 7 Podle § 22 Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege (Bundesnaturschutzgesetz) (spolkový zákon o ochraně přírody a péči o krajinu) ze dne 29. července 2009 (BGBl. 2009 I, s. 2542, dále jen „spolkový zákon o ochraně přírody“):

„(1) Ochrana částí přírody a krajiny se provádí prohlášením. Prohlášení stanoví předmět ochrany, cíl ochrany, povinnosti a zákazy nezbytné k dosažení tohoto cíle ochrany a, je-li to nezbytné, opatření pro uchování, rozvoj a obnovu nebo k tomu obsahuje nezbytná povolení. Oblasti ochrany mohou být rozděleny na oblasti, na které se vztahuje odstupňovaná ochrana v závislosti na sledovaném cíli ochrany; tyto oblasti mohou zahrnovat i okolí nezbytné k ochraně.

(2) Není-li v odstavcích 2a a 2b stanoveno jinak, řídí se forma a postup ochrany, zohlednění formálních a procesních vad a možnost jejich nápravy, jakož i zachování existujících prohlášení o chráněné části přírody a krajiny v platnosti, právem spolkové země. Ochrana může probíhat i napříč spolkovými zeměmi.

[...]“

- 8 Ustanovení § 33 tohoto zákona stanoví:

„(1) Veškeré změny a vyrušování, které by mohly vést k výraznému zhoršení stavu lokality NATURA 2000 v jejích prvcích, které jsou podstatné z hlediska cílů zachování nebo ochrany, jsou zakázány. Orgán příslušný k ochraně přírody a krajiny může za podmínek stanovených v § 34 odst. 3 až 5 udělit výjimku ze zákazu uvedeného v první větě a ze zákazů stanovených v § 32 odst. 3.

(1a) V lokalitách NATURA 2000 je zakázána výstavba zařízení pro následující účely:

1. pro štěpení břidlicových, jílovitých a slínových hornin a uhelných ložisek pod hydraulickým tlakem za účelem průzkumu nebo těžby zemního plynu,
2. pro podzemní skladování vody z ložisek, na které se vztahují opatření uvedená v bodě 1.

Ustanovení § 34 se v tomto ohledu nepoužije.

[...]“

- 9 Ustanovení § 34 uvedeného zákona stanoví:

„(1) Projekt musí být před schválením nebo provedením posouzen z hlediska jeho slučitelnosti s cíli ochrany lokality NATURA 2000, pokud by mohl mít samostatně

nebo ve spojení s jinými plány a projekty významný vliv na tuto lokalitu a neslouží-li přímo k péči o lokalitu. [...]

(2) Pokud posouzení slučitelnosti ukáže, že projekt může vést k významnému narušení lokality v jejích prvcích, které jsou podstatné z hlediska cílů zachování nebo ochrany, je projekt zakázán.

(3) Odchylně od odstavce 2 může být takový projekt povolen nebo uskutečněn pouze

1. je-li to nezbytné z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociální a ekonomické povahy, a

2. neexistuje-li jiná rozumná alternativa, která by umožnila dosáhnout výsledku zamýšleného projektem v jiné lokalitě bez nepříznivého účinku nebo s menšími nepříznivými účinky.

[...]"

10 Ustanovení § 65 odst. 1 téhož zákona zní takto:

„Vlastníci a další osoby oprávněné k užívání pozemků jsou povinni strpět opatření na ochranu přírody a zachování krajiny založená na ustanoveních tohoto zákona, na právních předpisech přijatých nebo použitelných na základě tohoto zákona nebo také na právních předpisech spolkových zemí v oblasti ochrany přírody, pokud není nepřijatelným způsobem zasazeno do užívání pozemku. Tím nejsou dotčena přísnější pravidla stanovená na úrovni spolkových zemí.“

II. Postup před zahájením soudního řízení

11 Rozhodnutími 2004/69, 2004/798 a 2004/813 sestavila Komise seznamy lokalit významných pro Společenství, které se vyskytují v alpské, kontinentální a atlantské biogeografické oblasti. Tyto seznamy byly aktualizovány rozhodnutími 2008/218, 2008/25 a 2008/23.

12 Šestiletá lhůta pro vyhlášení těchto lokalit jako zvláštních oblastí ochrany v souladu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích uplynula nejpozději dne 25. ledna 2014.

13 Dopisy ze dne 13. června 2012 a 17. února 2014 požádala Komise Spolkovou republiku Německo o informace o tom, jak pokročila s vyhlášením zvláštních oblastí ochrany v souladu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích, jakož i o informace o přijímání nezbytných ochranných opatření v souladu s článkem 6 této směrnice.

14 S ohledem na odpověď Spolkové republiky Německo ze dne 26. června 2014 měla Komise za to, že tento členský stát nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z ustanovení uvedených v předchozím bodě, a dne 27. února 2015 mu zaslala výzvu.

15 Dne 26. ledna 2019 zaslala Komise Spolkové republice Německo doplňující výzvu.

- 16 Poté, co Komise posoudila odpověď tohoto členského státu obsaženou v dopisech ze dne 26. dubna a 11. června 2019, vydala dne 13. února 2020 na základě čl. 258 prvního pododstavce SFEU odůvodněné stanovisko, v němž tomuto členskému státu vytkla, že nesplnil zejména povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 4 odst. 4 a článku 6 směrnice o stanovištích:
- tím, že nevyhlásil 129 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství jako zvláštní oblasti ochrany, a
 - tím, že obecně a strukturálně nestanovil cíle ochrany a ochranná opatření, které by byly dostatečně podrobné, specifické pro dotčené lokality významné pro Společenství a nezbytné.
- 17 Na žádost Spolkové republiky Německo Komise dopisem ze dne 12. března 2020 prodloužila lhůtu pro odpověď na odůvodněné stanovisko do 13. června 2020.
- 18 Dopisem ze dne 12. června 2020 informovala Spolková republika Německo Komisi, že s výjimkou oblastí nacházejících se ve spolkové zemi Dolní Sasko byly vyhlášeny všechny zvláštní oblasti ochrany, že do konce roku 2022 bude dokončen postup týkající se 88 chybějících lokalit nacházejících se v této spolkové zemi a do roku 2023 budou doplněna chybějící ochranná opatření pro 737 lokalit. Pokud jde o právní požadavky na cíle ochrany a ochranná opatření, tento členský stát potvrdil svůj nesouhlas s posouzením Komise.
- 19 Komise měla za to, že Spolková republika Německo nepřijala opatření nezbytná pro splnění povinností, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 a z čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích, a proto podala dne 18. února 2022 projednávanou žalobu.

III. K žalobě

- 20 Komise uplatňuje na podporu žaloby tři důvody – první dva vycházejí z porušení čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích a třetí z porušení čl. 6 odst. 1 této směrnice. Tvrdí, zaprvé že 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství nebylo vyhlášeno jako zvláštní oblasti ochrany, zadruhé že pro uvedených 88 lokalit nebyly stanoveny cíle ochrany a při stanovování cílů ochrany se Spolková republika Německo řídí obecnou a strukturální praxí, která nesplňuje požadavky čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích, a zatřetí že pro 737 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství nebyla stanovena dostatečná ochranná opatření a dále se Spolková republika Německo při stanovování ochranných opatření řídí obecnou a strukturální praxí, která nesplňuje požadavky čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích.
- 21 Spolková republika Německo navrhuje tuto žalobu zamítnout.
- A. K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nevyhlášení zvláštních oblastí ochrany

1. *Argumentace účastnic řízení*

- 22 V rámci prvního žalobního důvodu Komise Spolkové republiky Německo vytýká, že porušila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích, tím, že ve spolkové zemi Dolní Sasko nevyhlásila 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství jako zvláštní oblasti ochrany.
- 23 Tento orgán má za to, že v projednávané věci lze uplatnit judikaturu Soudního dvora, zejména rozsudky ze dne 27. února 2003, Komise v. Belgie (C-415/01, EU:C:2003:118, body 22 a 23), jakož i ze dne 14. října 2010, Komise v. Rakousko (C-535/07, EU:C:2010:602, bod 64), které se týkají zvláště chráněných oblastí podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 2010, L 20, s. 7), ve znění směrnice Rady 2013/17/EU ze dne 13. května 2013 (Úř. věst. 2013, L 158, s. 193) (dále jen „směrnice o ochraně ptáků“), a to s ohledem na cíle ochrany, které sleduje směrnice o stanovištích a směrnice o ochraně ptáků. Podle této judikatury musí být zvláštní chráněné oblasti vymezeny s nezpochybnitelným závazným účinkem, jakož i s požadovanou specifičností, přesností a jasností, aby byl splněn požadavek právní jistoty.
- 24 Ve své žalobní odpovědi Spolková republika Německo tvrdí, že mezi zasláním odůvodněného stanoviska Komisi a dnem 31. března 2022 vyhlásila poslední lokality významné pro Společenství jako zvláštní oblasti ochrany. Pouze pět uvedených lokalit nebylo stále vyhlášeno jako zvláštní oblasti ochrany a v souladu s čl. 4 odst. 2 směrnice o stanovištích by měly být ze seznamů lokalit v rámci příštích aktualizací těchto seznamů odstraněny.
- 25 Pro doplnění Spolková republika Německo uvádí, že ve všech zněních platných od 4. dubna 2002 § 33 spolkového zákona o ochraně přírody stanoví právní ochranu všech lokalit významných pro Společenství, které jsou oznámeny Komisi a zařazeny na seznam v souladu s čl. 4 odst. 2 směrnice o stanovištích před tím, než jsou konkrétně vyhlášeny jako zvláštní oblasti ochrany. Tento členský stát proto tvrdí, že v 88 lokalitách uvedených Komisí jako lokality, které nebyly vyhlášeny jako zvláštní oblasti ochrany, bylo v souladu s uvedeným § 33 zakázáno provádět jakoukoliv změnu a jakékoli vyrušování, které by mohlo způsobit významné zhoršení stavu těchto lokalit, a že v souladu s § 34 uvedeného zákona je třeba posoudit plány nebo projekty ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích z hlediska jejich vlivů na životní prostředí.

2. *Závěry Soudního dvora*

- 26 Úvodem je třeba připomenout, že čl. 3 odst. 2 směrnice o stanovištích ukládá členským státům povinnost přispět k vytvoření sítě NATURA 2000 v poměru, který odpovídá zastoupení typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I této směrnice a stanovišť druhů uvedených v příloze II zmíněné směrnice na jejich území, a za tímto účelem v souladu s článkem 4 téže směrnice vymezit lokality jako zvláštní oblasti ochrany, a to postupem upraveným v této směrnici.
- 27 Postup pro vyhlášení lokalit jako zvláštních oblastí ochrany, jak je upraven v článku 4 směrnice o stanovištích, probíhá ve čtyřech etapách. Podle odstavce 1 tohoto článku každý členský stát navrhne seznam lokalit, v němž bude uvedeno, jaké typy

přírodních stanovišť a jaké původní druhy se v lokalitě vyskytují, a tento seznam je předán Komisi (první etapa). Podle odstavce 2 uvedeného článku vypracuje Komise po dohodě s každým členským státem návrh seznamu lokalit významných pro Společenství, které vybere ze seznamů sestavených členskými státy (druhá etapa). Na základě tohoto návrhu seznamu sestaví Komise seznam vybraných lokalit (třetí etapa). Podle odstavce 4 téhož článku, jakmile je lokalita významná pro Společenství přijata, vyhlásí příslušný členský stát co nejdříve a nejpozději do šesti let tuto lokalitu jako zvláštní oblast ochrany a podle významu lokality stanoví priority pro uchování nebo obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u typu přírodního stanoviště nebo druhu a pro ekologickou soudržnost sítě NATURA 2000 (čtvrtá etapa) [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 45 a citovaná judikatura].

- 28 Spolková republika Německo nezpochybňuje, že ke dni uplynutí lhůty k odpovědi na odůvodněné stanovisko, a sice dne 13. června 2020, nebylo za zvláštní oblasti ochrany formálně vyhlášeno všech 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství. Tvrdí však, že mezi zasláním odůvodněného stanoviska Komisí a dnem 31. března 2022 vyhlásila poslední dotčené lokality významné pro Společenství jako zvláštní oblasti ochrany, takže pouze pět z uvedených lokalit stále není vyhlášeno jako zvláštní oblasti ochrany.
- 29 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je třeba existenci nesplnění povinnosti posuzovat vzhledem ke stavu, ve kterém se daný členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a že následné změny nemůže Soudní dvůr vzít v úvahu [rozsudek ze dne 5. června 2023, Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 82 a citovaná judikatura].
- 30 Spolková republika Německo se dále dovolává skutečnosti, že § 33 a § 34 spolkového zákona o ochraně přírody od roku 2002 stanoví právní ochranu všech lokalit významných pro Společenství, které jsou oznámeny Komisí a zařazeny na seznam v souladu s čl. 4 odst. 2 směrnice o stanovištích, již před tím, než jsou konkrétně vyhlášeny jako zvláštní oblasti ochrany.
- 31 Spolková republika Německo přitom tvrzením, že ochrana je přiznána německou právní úpravou všem lokalitám významným pro Společenství, které jsou oznámeny Komisí a zařazeny na seznam v souladu s čl. 4 odst. 2 směrnice o stanovištích, již před tím, než jsou konkrétně vyhlášeny jako zvláštní oblasti ochrany, připouští, že v okamžiku uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku tyto lokality ještě nevyhlásila jako zvláštní oblasti ochrany.
- 32 Kromě toho je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury k tomu, aby byl naplněn požadavek právní jistoty, musí být ustanovení směrnice provedena s nezpochybitelným závazným účinkem a s požadovanou specifičností, přesností a jasností [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 48 a citovaná judikatura].
- 33 V projednávaném případě je třeba konstatovat, že vnitrostátní právní úprava, které se Spolková republika Německo dovolává, nemůže splňovat specifickou povinnost

formálně vyhlásit lokality významné pro Společenství jako zvláštní oblasti ochrany, která je stanovena v čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích.

- 34 Toto vyhlášení je totiž nezbytnou etapou režimu ochrany stanovišť a druhů podle této směrnice.
- 35 Vedle této povinnosti je dána ještě povinnost určit cíle ochrany v souladu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích a stanovit ochranná opatření v souladu s čl. 6 odst. 1 této směrnice [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 53 a citovaná judikatura].
- 36 Povinnost členských států přijmout ochranná opatření nezbytná k ochraně zvláštních oblastí ochrany, která je stanovena v článku 6 směrnice o stanovištích, se liší od formální povinnosti těchto států vyhlásit lokality významné pro Společenství jako zvláštní oblasti ochrany, která je stanovena v čl. 4 odst. 4 této směrnice [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 54].
- 37 Za těchto podmínek je třeba určit, že Spolková republika Německo tím, že nevyhlásila 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství jako zvláštní oblasti ochrany, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích.
- 38 Prvnímu žalobnímu důvodu je proto nutno vyhovět.

B. Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nestanovení cílů ochrany

1. *Argumentace účastnic řízení*

- 39 Svým druhým žalobním důvodem Komise vytýká Spolkové republice Německo, že v rozporu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích nezveřejnila podrobné cíle ochrany pro 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství. Tento orgán dále tvrdí, že praxe německých orgánů při stanovování cílů ochrany je obecně a strukturálně v rozporu s požadavky stanovenými v tomto ustanovení, jelikož zaprvé tyto cíle neobsahují kvantitativní a měřitelné prvky, zadruhé Spolková republika Německo nerozlišuje mezi cílem „obnovy“ a cílem „uchování“ předmětu ochrany a zatřetí cíle ochrany stanovené tímto členským státem nejsou vůči třetím osobám právně závazné.
- 40 V první řadě Komise vyvozuje povinnost stanovit podrobné cíle ochrany pro každou lokalitu významnou pro Společenství nejpozději do šesti let z výkladu čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích provedeného Soudním dvorem v rozsudku ze dne 17. prosince 2020, Komise v. Řecko (C-849/19, EU:C:2020:1047, body 46 až 52).
- 41 Komise tvrdí, že jelikož Spolková republika Německo tyto cíle ochrany nestanovuje před vyhlášením lokality jako zvláštní oblasti ochrany, nestanovila uvedené cíle pro všechny dotčené lokality významné pro Společenství, které nebyly vyhlášeny jako zvláštní oblasti ochrany. Tento členský stát totiž podle Komise potvrdil, že pro lokality spolkové země Dolní Sasko jsou obecné cíle ochrany definovány v rámci ochrany

lokalit prostřednictvím jejich vyhlášení jako zvláštních oblastí ochrany a jsou následně případně konkretizovány v rámci plánování péče o uvedené lokality.

- 42 V druhé řadě, pokud jde o obecné a strukturální nesplnění povinností týkajících se stanovení cílů ochrany, Komise zaprvé tvrdí, že cíle ochrany stanovené Spolkovou republikou Německo neobsahují kvantitativní a měřitelné prvky, které by uváděly v číslech, jak má chráněná lokalita konkrétně přispět k dosažení příznivého stavu ochrany dotčeného stanoviště nebo druhu na úrovni členského státu. Totéž platí pro cíle ochrany obsažené v plánech péče, na které Spolková republika Německo poukázala v předsoudní fázi řízení.
- 43 V tomto ohledu Komise jako příklad uvádí, že pro četné lokality ve spolkové zemi Bavorsko, kde se vyskytuje typ stanoviště 6510 „Nížinné sečené louky s druhy *Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*“, pro lokalitu DE 5630-371 obsahující typ stanoviště „Rodachau mit Bischofsau westlich Bad Rodach“, jakož i pro lokalitu DE 8020-341, „Ablach, Baggerseen und Waltere Moor“, kde se vyskytuje druh 1032 „Velevrub tupý (*Unio crassus*)“, vnitrostátní právní úprava stanovila cíle ochrany dotyčných stanovišť a druhů velmi obecně a bez uvedení jakéhokoli kvantitativního nebo měřitelného prvku.
- 44 Směrnice o stanovištích přitom podle Komise stanoví definici příznivého stavu z hlediska ochrany druhů a typů stanovišť na základě takových charakteristik, které mají být kvantitativně určeny, jako je „plocha“, kterou pokrývá přírodní stanoviště v souladu s čl. 1 písm. e) první odrážkou směrnice o stanovištích, nebo „populační dynamika“ druhu v souladu s čl. 1 písm. i) první odrážkou této směrnice.
- 45 Komise uvádí, že se s ní členské státy dohodly v rámci výboru uvedeného v článku 20 směrnice o stanovištích na stanovení referenčních hodnot označujících práh, od kterého je dosaženo příznivého stavu ochrany typu stanoviště nebo druhů na úrovni členského státu.
- 46 Právě ve vztahu k těmto referenčním hodnotám musí být následně konkrétní přispění dané lokality k dosažení vnitrostátní referenční hodnoty definováno v rámci cílů ochrany.
- 47 Komise pro ilustraci uvádí, že Spolková republika Německo ve své vnitrostátní zprávě za rok 2012 vypracované na základě článku 17 směrnice o stanovištích nastavila příznivý stav rostlinného druhu „Halucha (*Oenanthe conioides*)“ z hlediska ochrany, pokud jde o velikost populace na celostátní úrovni, na referenční hodnotu nejméně 5 025 jednotlivých rostlin. Tento členský stát však nestanovil kvantifikované cíle ochrany pro každou z devíti lokalit, kde se tento druh vyskytuje. V rozporu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích tedy není zajištěn příznivý stav uvedeného druhu z hlediska ochrany.
- 48 Tento závěr je podle Komise podpořen skutečností, že údaje za období od roku 2013 do roku 2018, které Spolková republika Německo předala Komisi v souladu s článkem 17 směrnice o stanovištích, prokazují, že přibližně 80 % chráněných typů stanovišť a druhů se v Německu stále nachází v nepříznivém stavu z hlediska ochrany, i když se z velké části nacházejí v chráněných oblastech. Pokud jde o chráněné druhy, podíl

druhů v nepříznivém stavu z hlediska ochrany se od roku 2001 dokonce neustále zvyšuje.

- 49 Kromě toho by ochranná opatření přijatá v souladu s čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích měla odpovídat kvantifikovaným a měřitelným cílům.
- 50 Posouzení důsledků projektu na životní prostředí ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích by mělo být rovněž provedeno s ohledem na kvantifikované cíle ochrany. Negativní účinky na tyto cíle lze totiž s jistotou vyloučit pouze tehdy, pokud jsou tyto cíle dostatečně specifikovány kvantitativními prvky.
- 51 Kromě toho cíle ochrany stanovené Spolkovou republikou Německo, které pouze stanoví zlepšení kvality stavu chráněného předmětu z hlediska ochrany v dotčené lokalitě, neumožňují podle Komise zohlednit skutečnost, že k dosažení vnitrostátní referenční hodnoty musí tato lokalita konkrétním způsobem přispět, a to například určitými kvantifikovanými zisky rozlohy.
- 52 Kromě příkladu týkajícího se rostlinného druhu „Halucha (*Oenanthe conioides*)“ Komise v tomto ohledu poukazuje na stanoviště 6510 „Nížinné sečené louky s druhy *Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*“, které se nachází v nepříznivém stavu z hlediska ochrany. Německá referenční hodnota pro toto stanoviště stanoví nutnost zajistit více ochranných ploch, a sice jejich rozšíření alespoň o 10 %. Německý rámec pro posuzování však neuvádí plochu jako hodnotící kritérium, ale odkazuje pouze na kvalitativní kritéria, což nestačí k zajištění uvedeného rozšíření ochranné plochy.
- 53 Pokud jde o posouzení důsledků projektu na životní prostředí ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích, Komise uvádí dva příklady, a sice příklad druhu „Střevíčník pantoflíček (*Cypripedium calceolus*)“ vyskytujícího se v lokalitě DE 5232-301 „Edelmannsberg“ a příklad typu přírodního stanoviště 6110 „Skalní vápnomilné nebo basofilní travinné porosty“ nacházejícího se v lokalitě DE 5231-301.
- 54 V tomto ohledu by posouzení důsledků projektu na životní prostředí založené na případném nepříznivém stavu dotčeného druhu nebo stanoviště z hlediska ochrany v dotčené lokalitě vedlo k závěru, že by tento projekt, který tento nepříznivý stav nezhoršuje, mohl být přijat. To by však bylo v rozporu s cílem směrnice o stanovištích v případě, že je stav z hlediska ochrany celkově nepříznivý na úrovni členského státu a dotčená lokalita by měla konkrétně pozitivně přispět k dosažení příznivého stavu na úrovni členského státu, přičemž toto přispění je dotčeným projektem zmařeno. V takovém případě by pouze kvantifikovaný cíl ochrany mohl zajistit dosažení celkově příznivého stavu ochrany na úrovni členského státu.
- 55 Tento požadavek stanovit cíle ochrany kvantifikovaným a měřitelným způsobem není podle Komise nepřiměřený. Členské státy totiž tímto způsobem postupují. Konkrétně region Vlámsko (Belgie) stanovil referenční hodnotu ve výši dalších 2 150 hektarů pro typ stanoviště 1130 „Ústí řek do moře (estuária)“, aby pro něj dosáhl příznivého stavu z hlediska ochrany. Pokud jde o dotyčné lokality, tyto kvantifikované referenční hodnoty se promítají do kvantifikovaných cílů ochrany.

- 56 Zadruhé Komise tvrdí, že cíle ochrany stanovené v Německu nerozlišují mezi cílem „obnovy“ a cílem „zachování“ předmětu ochrany, a neexistenci tohoto rozlišení ilustruje na některých lokalitách, a sice na lokalitě DE 7537–301 „Isarauen von Unterföhring bis Landshut“, lokalitě DE 2751–302 „Große Hölle“ a lokalitě DE 2710–331 „Wolfmeer“ pro typ stanoviště 91D0 „Rašelinné lesy“.
- 57 S ohledem na rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Komise v. Řecko (C-849/19, EU:C:2020:1047, bod 57), je přitom toto rozlišení nezbytné k zajištění dostatečně specifické povahy cílů ochrany.
- 58 V tomto ohledu Komise uvádí, že ochranná opatření, jejichž cílem je zachovat stav předmětu ochrany, se zásadně liší od opatření, jejichž cílem je jeho obnovení. První opatření zajišťují *status quo*, pokud jde o předmět ochrany, zatímco druhá opatření vyžadují mnohem větší úsilí k obnovení předmětu ochrany, a to například vytvoření nových ploch dotčeného typu stanoviště. Cíle ochrany, na jejichž základě mají být ochranná opatření vypracována, by proto měly jasně uvádět, zda je sledovaným cílem obnova nebo zachování předmětu ochrany.
- 59 Rozlišení mezi cílem „obnovy“ a cílem „zachování“ předmětu ochrany je podle Komise rovněž rozhodující pro posuzování důsledků projektů na životní prostředí ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích. Otázka, zda může mít projekt významný vliv na lokalitu, závisí zejména na tom, zda cíle ochrany lokality směřují k její obnově nebo zachování.
- 60 Mimoto požadavek takového rozlišení není nepřiměřený, jelikož některé členské státy, zejména Belgické království, takové rozlišení ve své vnitrostátní právní úpravě učinily.
- 61 Zatřetí Komise tvrdí, že cíle ochrany specifikované pouze na úrovni plánů péče nejsou vůči třetím stranám právně závazné. Například § 4 odst. 2 Bayerische Natura 2000-Verordnung (nařízení NATURA 2000 spolkové země Bavorsko) ze dne 12. července 2006 (GVBl. s. 524) stanoví, že plány péče nezakládají povinnosti vlastníkům pozemků a držitelům povolení k soukromé pastvě. Z integrovaného plánu péče pro ústí řeky Labe (Německo) tak vyplývá, že nemá závazný právní účinek vůči vlastníkům pozemků a neukládá jednotlivcům žádnou přímou povinnost. Stejně tak orgány spolkových zemí Sasko a Braniborsko potvrdily, že plány péče přijaté na jejich územích nejsou pro jednotlivce závazné.
- 62 Komise přitom připomíná obecný požadavek provést ustanovení směrnice s nezpochybitelným závazným účinkem, jakož i s požadovanou specifičností, přesností a jasností, aby byl splněn požadavek právní jistoty (rozsudek ze dne 27. února 2003, Komise v. Belgie, C-415/01, EU:C:2003:118, bod 21).
- 63 Vzhledem k tomu, že členské státy mají v tomto ohledu značný prostor pro uvážení, nic podle Komise nebrání tomu, aby tyto cíle byly nejprve obecně stanoveny ve vnitrostátním aktu, kterým se vyhláší zvláštní oblast ochrany, a aby byly poté konkretizovány v rámci plánu péče. Avšak aby byl splněn požadavek právní jistoty, měly by být právní nástroje upřesňující cíle ochrany v každé z těchto fází závazné pro třetí strany.

- 64 Závaznost právních nástrojů určujících cíle ochrany je rovněž nezbytná k zajištění účinného provedení posouzení důsledků projektu na životní prostředí v souladu s čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích. Vzhledem k tomu, že takové nástroje nemají závaznou povahu, nemohou vnitrostátní orgány odůvodnit zamítnutí žádosti o povolení projektu z důvodu rizika ohrožení cílů ochrany.
- 65 Spolková republika Německo ve své žalobní odpovědi v první řadě namítá, že mezi dnem zaslání odůvodněného stanoviska Komise a dnem 31. března 2022 vyhlásila dotčené lokality významné pro Společenství jako zvláštní oblasti ochrany a stanovila pro tyto lokality specifické cíle ochrany, s výjimkou několika lokalit, pro něž se předpokládá odstranění ze seznamů lokalit. Za těchto podmínek bylo provedení směrnice o stanovištích v tomto ohledu již dokončeno.
- 66 V druhé řadě kroky podniknuté Spolkovou republikou Německo v rámci provedení této směrnice na vnitrostátní úrovni nepředstavují obecné a strukturální nesplnění povinností.
- 67 Spolková republika Německo v tomto ohledu zaprvé uvádí, že čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích, na který odkazuje Komise, neobsahuje odkaz na cíle ochrany. Ty jsou uvedeny pouze v bodech 8 a 10 uvedené směrnice. Uvedený článek se omezuje na to, že členským státům ukládá, aby podle významu lokality stanovily priority pro uchování nebo obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u dotyčného typu přírodního stanoviště nebo druhu, jakož i pro ekologickou soudržnost sítě NATURA 2000 a také podle toho, jak jsou tyto lokality ohroženy postupným znehodnocováním nebo zničením.
- 68 Vzhledem k tomu, že směrnice o stanovištích je určena všem členským státům, měl by podle Spolkové republiky Německo převážít její nejméně omezující výklad, pokud postačuje k dosažení jejích cílů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. listopadu 1969, Stauder, 29/69, EU:C:1969:57, body 3 a 4).
- 69 Pokud jde o cíle ochrany, podle Spolkové republiky Německo z judikatury Soudního dvora vyplývá, že právní režim ochrany, který mají mít zvláště chráněné oblasti podle směrnice 79/409, neznámá, že tyto cíle musí být stanoveny pro každý druh odděleně (rozsudek ze dne 14. října 2010, Komise v. Rakousko, C-535/07, EU:C:2010:602, bod 65 a citovaná judikatura).
- 70 Spolková republika Německo nepochybně, že podle čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích musí být vytvořena vazba mezi cíli ochrany na jedné straně a druhy a typy stanovišť vyskytujícími se ve zvláštní oblasti ochrany na straně druhé. Německá právní úprava přitom podle ní takovou vazbu vytváří.
- 71 Spolková republika Německo naproti tomu uvádí, že i když Soudní dvůr v rozsudku ze dne 17. prosince 2020, Komise v. Řecko (C-849/19, EU:C:2020:1047, bod 55), s ohledem na požadavek právní jistoty rozhodl, že cíle ochrany musí být dostatečně specifické, nevyplývá z toho, že musí být kvantifikovatelné a měřitelné.

- 72 Bylo sice možné provést kvantitativní a měřitelné určení cílů ochrany pro určité druhy a pro určité typy stanovišť, avšak takové určení není podle Spolkové republiky Německo vhodné jakožto obecný požadavek.
- 73 Především čistě kvantitativní přístup založený na rozloze typů stanovišť nemůže odrážet stav dotčených ploch, a měl by tedy jít ruku v ruce s použitím kvalitativních kritérií.
- 74 Dále není kvantitativní přístup vhodný zejména pro složité typy stanovišť nebo chráněné oblasti s dynamickým charakterem, pokud se určité prvky komplexních stanovišť nebo různé typy stanovišť přítomné v chráněné oblasti neustále přirozeně mění a vzájemně ovlivňují.
- 75 Konečně kvantitativní cíle ochrany týkající se jednotlivých zvláštních oblastí ochrany nejsou v souladu s požadavkem soudržnosti sítě NATURA 2000 a nezohledňují existenci ekologických vazeb v rámci této sítě.
- 76 To podle Spolkové republiky Německo vyplývá právě z vnitrostátních referenčních hodnot stanovených pro rostlinný druh „Halucha (*Oenanthe conioides*)“, který je endemickým druhem v ústí řeky Labe s vysoce dynamickým komplexním stanovištěm. Lokality růstu tohoto druhu mohou být nepřetržitě přizpůsobovány a jeho populace vykazuje značné výkyvy ve svém přirozeném vývoji, aniž by byl ohrožen jeho stav z hlediska ochrany. Areál rozšíření tohoto druhu mimoto pokrývá více zvláštních oblastí ochrany, které jsou vzájemně propojeny a jejichž populace se vzájemně ovlivňují. Kvantitativní přispění každé zvláštní oblasti ochrany k ochraně uvedeného druhu jako celku tak rovněž podléhá značným změnám, aniž by se celkově měnil stav ochrany.
- 77 Kvantifikované referenční hodnoty pro druh „Halucha (*Oenanthe conioides*)“ lze tedy stanovit pouze pro biogeografickou oblast jako celek, a nikoli pro jednotlivé zvláštní oblasti ochrany.
- 78 Pokud jde o zprávy uvedené v článku 17 směrnice o stanovištích, jakož i o výbor uvedený v článku 20 této směrnice, Spolková republika Německo tvrdí, že stanovení referenčních hodnot členskými státy pro účely stanovení příznivého stavu z hlediska ochrany není pro tyto státy závazné.
- 79 Tato směrnice totiž neupravuje povinnost stanovit takové referenční hodnoty.
- 80 Kromě toho se zpráva vypracovaná členským státem v souladu s článkem 17 směrnice o stanovištích podle Spolkové republiky Německo netýká situace v jednotlivých zvláštních oblastech ochrany, ale situace na celém území dotyčného členského státu.
- 81 Spolková republika Německo dodává, že příznivý stav z hlediska ochrany, kterého má být podle čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích dosaženo, se nevztahuje na jednotlivé zvláštní oblasti ochrany vyskytující se na území členských států, ale na celé evropské území, na které se vztahuje unijní právo.

- 82 Pokud jde o čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích, Spolková republika Německo uvádí, že toto ustanovení není na rozdíl od čl. 2 odst. 1 a článku 4 této směrnice založeno na obecném cíli zachování nebo obnovy příznivého stavu ochrany dotyčných druhů nebo typů stanovišť, ale konkrétně na ekologických požadavcích typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I uvedené směrnice a druhů uvedených v příloze II této směrnice. Uvedené požadavky by měly být stanoveny především kvalitativně a pouze v jednotlivých případech rovněž kvantitativně.
- 83 Argument Komise, podle něhož posouzení důsledků projektu na životní prostředí ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích, které se týká pouze obecných cílů ochrany, či dokonce informací obsažených ve standardním formuláři údajů, není v souladu s cílem směrnice o stanovištích, je podle Spolkové republiky Německo v rozporu s judikaturou Soudního dvora vycházející z rozsudků ze dne 29. ledna 2004, Komise v. Rakousko (C-209/02, EU:C:2004:61, bod 24), jakož i ze dne 10. listopadu 2016, Komise v. Řecko (C-504/14, EU:C:2016:847, body 9 a 10).
- 84 Spolková republika Německo uvádí, že v rozsudku ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales) (C-441/17, EU:C:2018:255, bod 116), určil Soudní dvůr kritéria uvedeného posouzení abstraktně, a nikoli podle kvantifikovaných individuálních cílů.
- 85 Zadruhé otázka, zda je cílů ochrany dosaženo zachováním nebo obnovou příznivého stavu z hlediska ochrany u určitého typu přírodního stanoviště nebo druhu, závisí podle Spolkové republiky Německo na příslušném skutečném stavu zvláštní oblasti ochrany, který podléhá přirozeným výkyvům, jakož i vnějším lidským vlivům a závisí zvláště na dřívějších opatřeních k jejich zachování nebo obnově.
- 86 Pokud, jak uvádí Komise, musí být samotné cíle ochrany rozlišeny podle toho, zda musejí být dosaženy zachováním nebo obnovou předmětu ochrany, bylo by podle Spolkové republiky Německo třeba při každé skutečné změně stupně ochrany druhů a přírodních stanovišť vyskytujících se ve zvláštní oblasti ochrany změnit odpovídající cíl ochrany, a to pro každý druh a pro každý typ stanoviště.
- 87 Zejména v dynamických stanovištích, jako je ústí řeky Labe, kde se vyskytuje rostlinný druh „Halucha (*Oenanthe conioides*)“, hrozí, že cíle ochrany bude třeba opakovaně přizpůsobovat měnícím se podmínkám prostředí.
- 88 Německá praxe provádění směrnice o stanovištích, která spočívá ve stanovení cílového stavu a která zavazuje úřady k dosažení tohoto stavu případ od případu prostřednictvím opatření na zachování nebo obnovou, tedy podle Spolkové republiky Německo zcela naplňuje užitečný účinek této směrnice, a zejména cíl stanovený v čl. 2 odst. 2, kterým je zajistit zachování nebo obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin významných pro Společenství.
- 89 Spolková republika Německo uvádí, že otázka, zda projekt může mít významný vliv na lokalitu ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích, nezávisí na formální volbě učiněné v minulosti, která cílům ochrany lokality připisuje účel spočívající v obnově

nebo zachování, ale na konkrétních podmínkách převládajících v lokalitě v okamžiku, kdy vyvstane otázka posouzení důsledků tohoto projektu na životní prostředí.

- 90 Zatřetí v reakci na argument Komise, podle kterého musí být cíle ochrany začleněny do závazných právních aktů vůči třetím osobám, Spolková republika Německo tvrdí, že tyto cíle jsou vzhledem ke své povaze určeny příslušným vnitrostátním orgánům.
- 91 V každém případě jsou v Německu cíle ochrany v užším slova smyslu obsaženy v právních předpisech týkajících se oblastí ochrany, a tedy v hmotněprávních předpisech, které jsou právně závazné *erga omnes*. Kromě toho jsou tyto cíle rovněž specifikovány v plánech péče a rozvoje a uloženy dostatečně závazným způsobem vůči třetím osobám. Podle § 34 spolkového zákona o ochraně přírody, který do německého práva provádí čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích, nemohou totiž třetí osoby provádět žádný plán nebo projekt ani přijmout opatření, která by mohla ohrozit cíle ochrany, a třetí osoby, které jsou vlastníky ploch nacházejících se ve zvláštní oblasti ochrany, musí strpět opatření na zachování nebo obnovu ve smyslu čl. 6 odst. 1 a 2 směrnice o stanovištích, pokud veřejné orgány tato opatření provádějí.
- 92 Pokud zvláštní oblast ochrany vyžaduje k dosažení cíle ochrany sledovaného při jejím vyhlášení nejen opatření spočívající v zákazech, ale také účinná opatření na zachování nebo obnovu stavu chráněného prvku z hlediska ochrany, pak podle Spolkové republiky Německo obsahují právní předpisy týkající se oblastí ochrany v souladu s § 22 odst. 1 druhou větou spolkového zákona o ochraně přírody odpovídající zmocnění příslušných orgánů povolující provedení těchto opatření, přičemž § 65 tohoto zákona ukládá soukromým třetím osobám povinnost strpět taková opatření.
- 93 Spolková republika Německo uvádí, že i když tedy plán péče nebo rozvoje není sám o sobě závazný pro třetí osoby, jsou cíle ochrany, které jsou v něm uvedeny podrobněji, z důvodu této právní situace nepřímo závazné i pro třetí osoby a jsou vůči nim vymahatelné.
- 94 Ve své replice Komise tvrdí, že Spolková republika Německo do značné míry nepatřičně omezila svá opatření ochrany na zachování *statu quo* a plně nevyužila potenciál oblastí ochrany k nastolení příznivého stavu z hlediska ochrany. 67 z 82 typů stanovišť uvedených v příloze I směrnice o stanovištích, které se v Německu vyskytují v kontinentální biogeografické oblasti, se totiž nachází v „nepříznivém-nedostatečném“ či „nepříznivém-špatném“ stavu z hlediska ochrany. Jedním z důvodů tohoto vývoje, který je v rozporu s cílem této směrnice, je skutečnost, že Spolková republika Německo systematicky opomíná stanovit kvantifikované cíle ochrany. Jelikož jsou zisky plochy nebo zvýšení populací nezbytné, pouze cíle ochrany, které jasně kvantifikují příspěvek dané oblasti v tomto ohledu, zajišťují, aby opatření přijatá v každé oblasti spolehlivě přispěla k nastolení příznivého stavu z hlediska ochrany.
- 95 Komise uvádí, že nijak netvrdí, že charakteristiky, které je třeba kvantifikovat, jako je plocha nebo struktura populace, jsou jedinými kritérii umožňujícími stanovit cíle ochrany. Kvalitativní cíle, jako jsou některé parametry týkající se hodnoty nových ploch, které mají být vytvořeny, musí totiž být zohledněny dodatečně. Pokud jde

o soudržnost sítě ochrany, právě kvantifikované cíle ochrany zaručují spolehlivě přispění každé lokality k síti jako celku.

- 96 Pokud jde o členské státy, které stanovily kvantifikované cíle ochrany, Komise uvádí příklad praxe v Bulharsku, Litvě a Rumunsku.
- 97 Komise zdůrazňuje, že tak vágní cíle ochrany, jako jsou cíle stanovené v Německu, které ani neurčují, zda směřují k obnově nebo zachování příznivého stavu chráněného prvku z hlediska ochrany, nezaručují užitečný účinek směrnice o stanovištích. V každém případě je nezbytné vyžadovat přinejmenším to, aby cíle ochrany stanovily sledovaný cíl, a sice obnovu předmětu ochrany nebo zachování jeho stavu ochrany, a uváděly v tomto ohledu přesné parametry.
- 98 Pokud jde o povinnost třetích osob strpět opatření přijímaná v rámci péče podle § 65 spolkového zákona o ochraně přírody, tato povinnost se podle Komise týká pouze provedení ochranných opatření stanovených právními předpisy. Jak přitom uznává Spolková republika Německo, plány péče nejsou konkrétně právními předpisy ve smyslu uvedeného článku. Mimoto provádění těchto opatření je v souladu s uvedeným zákonem podmíněno tím, že užívání pozemku nebude nepřiměřeně ztíženo. Toto omezení podle Komise neumožňuje zajistit, aby byly naplněny cíle ochrany stanovené v plánech péče.
- 99 Pokud jde o smluvní ochranu přírody, uzavření smluv nemůže být uloženo třetím osobám, takže dosažení cílů ochrany závisí pouze na vůli vlastníků pozemků uzavřít takové smlouvy.
- 100 Ve své duplice Spolková republika Německo namítá, že k dosažení příznivého stavu přírodního stanoviště nebo druhu z hlediska ochrany a k uplatnění ochranných opatření nezbytných k tomuto účelu musí být použity dlouhodobé postupy, takže před tím, než bude možné konstatovat jasně viditelné zlepšení, může uplynout určitá doba. I když se stav lokalit významných pro Společenství a zvláštních oblastí ochrany v Německu zhoršil, jak uvádí Komise, nelze z toho vyvodit žádný závěr, pokud jde o právní požadavky týkající se cílů ochrany.
- 101 Kromě toho údajné prudké zvýšení podílu druhů v nepříznivém stavu z hlediska ochrany v Německu je podle Spolkové republiky Německo důsledkem změny počtu chráněných statků posuzovaných v rámci zprávy vypracované tímto členským státem.
- 102 Spolková republika Německo tvrdí, že cíle ochrany stanovené v plánech péče a nástrojích smluvní ochrany přírody slouží k upřesnění a dalšímu vyjasnění již závazných cílů ochrany sledovaných právními předpisy týkajícími se chráněných oblastí. Tyto cíle jsou závazné na správní úrovni a upřesňují kritéria stanovená pro účely cílů ochrany v právních předpisech týkajících se chráněných oblastí, použitelných v rámci posuzování důsledků projektů předložených třetími osobami na životní prostředí. Kromě toho jsou uvedené cíle v rámci smluvní ochrany přírody závazné i pro smluvní strany.

- 103 Pokud jde o § 65 spolkového zákona o ochraně přírody, Spolková republika Německo uvádí, že na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, se toto ustanovení netýká pouze použití opatření definovaných právními předpisy, ale odkazuje na použití opatření „založen[ých] na ustanoveních tohoto zákona, na právních předpisech přijatých nebo použitelných na základě tohoto zákona nebo také na právních předpisech spolkových zemí v oblasti ochrany přírody“. Uvedené ustanovení stanoví rozsáhlou povinnost dodržovat opatření vyplývající z právních předpisů, aniž by bylo nezbytné, aby sama tato opatření byla přímo stanovena právními předpisy.
- 104 Spolková republika Německo tvrdí, že vnitrostátní právní předpisy týkající se chráněných oblastí nestanoví pouze zákazy za účelem dosažení cíle ochrany sledovaného vyhlášením těchto oblastí jako chráněných oblastí, ale rovněž opravňují příslušné orgány k přijetí nezbytných účinných opatření na zachování nebo obnovu. Tyto předpisy týkající se chráněných oblastí představují „právn[í] předpis[y] spolkových zemí v oblasti ochrany přírody“ ve smyslu § 65 odst. 1 první věty spolkového zákona o ochraně přírody, nebo pokud jde o předpisy týkající se chráněných oblastí, právní předpisy věnované výlučně německé hospodářské zóně, přijaté na základě uvedeného zákona. Cíle ochrany a ochranná opatření přijatá příslušnými orgány mají tedy nepochybně závaznou povahu.
2. **Závěry Soudního dvora**
- a) ***K argumentu týkajícímu se nepřijetí podrobných cílů ochrany pro 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství***
- 105 Znění čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích sice nezmiňuje výslovně povinnost vymezit cíle ochrany, toto ustanovení však vyžaduje, aby příslušné orgány příslušného členského státu při vyhlášení zvláštní oblasti ochrany podle významu lokality stanovily priority pro uchování nebo obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u typu stanoviště. Stanovení těchto priorit přitom předpokládá, že tyto cíle ochrany byly předem stanoveny [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 64 a citovaná judikatura].
- 106 Soudní dvůr tedy konstatoval – a to i s ohledem na kontext a účel čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích – že i když z tohoto ustanovení vyplývá, že co nejdříve a v každém případě nejpozději do šesti let od okamžiku, kdy byla lokalita významná pro Společenství vybrána postupem podle odstavce 2 tohoto článku, musí být provedeno vyhlášení zvláštních oblastí ochrany a určení priorit v oblasti ochrany, tak ani stanovení cílů ochrany nemůže překročit tuto lhůtu, jelikož tyto cíle jsou nezbytné pro vymezení těchto priorit, a musí být tedy stanoveny před tímto vymezením [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, body 65 a citovaná judikatura].
- 107 Je třeba dodat, že k tomu, aby mohly být stanovené cíle považovány za „cíle ochrany“ ve smyslu směrnice o stanovištích, musí být specifické a konkrétní [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 66 a citovaná judikatura].

108 V projednávané věci Spolková republika Německo uznává, že ke dni uplynutí lhůty pro odpověď na odůvodněné stanovisko, tedy dne 13. června 2020, nestanovila ve vnitrostátním právu podrobné cíle ochrany týkající se 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství uvedených v druhém žalobním důvodu Komise.

109 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že Spolková republika Německo tím, že nestanovila podrobné cíle ochrany pro všech těchto 88 lokalit, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích.

b) *K argumentu týkajícímu se obecné a strukturální praxe stanovování cílů ochrany v rozporu s požadavky stanovenými v čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích*

110 Pokud jde o argument Komise, podle kterého Spolková republika Německo přijala obecnou a strukturální praxi spočívající ve stanovování cílů ochrany v rozporu s požadavky čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích, je třeba připomenout, že aniž je dotčena povinnost Komise unést své důkazní břemeno, nic jí *a priori* nebrání v tom, aby konstatovala nesplnění povinností plynoucích z ustanovení směrnice o stanovištích z důvodu postoje, jež zaujaly orgány členského státu ke konkrétním situacím, které jsou specificky určeny, a současně i nesplnění povinností plynoucích z uvedených ustanovení z důvodu, že tyto orgány přijaly obecnou praxi, jež je s těmito ustanoveními v rozporu a kterou uvedené konkrétní situace případně dokreslují [rozsudky ze dne 26. dubna 2005, Komise v. Irsko, C-494/01, EU:C:2005:250, bod 27, a ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 165].

111 Pokud Komise předloží dostatečné poznatky, jež svědčí o tom, že orgány členského státu vytvořily opakovanou a trvající praxi, která je v rozporu s ustanoveními nějaké směrnice, přísluší tomuto členskému státu, aby zevrubně a podrobně takto předložené informace a z nich vyplývající důsledky zpochybnil [rozsudky ze dne 26. dubna 2005, Komise v. Irsko, C-494/01, EU:C:2005:250, bod 47, a ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 166].

112 Zároveň je třeba podotknout, že s ohledem na povinnost Komise prokázat tvrzené nesplnění povinnosti nelze připustit, aby Komise pod zástěrkou toho, že dotyčným členskému státu vytýká obecné a trvající neplnění povinností – které má tento stát podle unijního práva – nedodržela tuto povinnost předložit důkaz o nesplnění povinností vytýkaného na základě konkrétních skutečností charakterizujících porušení zvláštních ustanovení, jichž se dovolává, a vycházela z pouhých domněnek nebo schematických kauzalit [rozsudky ze dne 5. září 2019, Komise v. Itálie (Bakterie *Xylella fastidiosa*), C-443/18, EU:C:2019:676, bod 80, a ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 167].

113 V projednávaném případě Komise v první řadě tvrdí, že Spolková republika Německo přijala obecnou praxi, která spočívá ve stanovování cílů ochrany bez upřesnění kvantitativních a měřitelných prvků umožňujících prokázat nezbytné konkrétní přispění chráněné lokality, aby bylo dosaženo příznivého stavu dotčeného stanoviště nebo druhu z hlediska ochrany na úrovni členského státu.

- 114 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že jak vyplývá z judikatury uvedené v bodě 107 tohoto rozsudku, cíle ochrany sice nesmějí být vymezeny obecně, ale musí být specifické a konkrétní.
- 115 Cíle ochrany musí být tedy stanoveny s ohledem na informace založené na vědeckém posouzení situace druhů a jejich stanovišť v dotčené lokalitě. Vzhledem k tomu, že podle čl. 4 odst. 1 směrnice o stanovištích musí být při vyhlášení lokalit za zvláštní oblasti ochrany lokality navrženy členskými státy na základě kritérií stanovených v příloze III této směrnice a na základě příslušných vědeckých informací, jsou takové informace rovněž způsobilé zaručit specifickou a konkrétnost cílů ochrany.
- 116 Zároveň, jak uvedla generální advokátka v bodě 53 svého stanoviska, i když cíle ochrany stanovené členským státem musí umožnit ověření, zda na nich založená ochranná opatření jsou vhodná k dosažení požadovaného stavu ochrany dotčené lokality, nic to nemění na tom, že nutnost formulovat tyto cíle kvantitativním a měřitelným způsobem musí být zkoumána v každém konkrétním případě a nelze ji uznat za obecnou povinnost členských států.
- 117 Jak totiž v podstatě uvedla Spolková republika Německo ve své žalobní odpovědi, kvantitativní a měřitelný přístup ke stanovení cílů ochrany se může ukázat jako nevhodný pro některá komplexní stanoviště a některé dynamické oblasti ochrany, jejichž prvky se značně liší v závislosti na vnějších faktorech prostředí nebo se významně ovlivňují s jinými stanovišti a oblastmi ochrany.
- 118 Je tudíž v zásadě na Komisi, aby předložila důkaz, že v každém konkrétním případě je dotčený členský stát povinen formulovat cíle ochrany kvantitativním a měřitelným způsobem, aby byl zajištěn požadovaný stav ochrany dotčené lokality.
- 119 V projednávaném případě Komise zajisté uvedla konkrétní příklady lokalit, u nichž cíle ochrany dotčených stanovišť a druhů nejsou formulovány kvantitativním a měřitelným způsobem.
- 120 Tyto příklady však Komise uvedla k dokreslení obecné a strukturální praxe Spolkové republiky Německo, která je podle tohoto orgánu v rozporu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích.
- 121 V návrhových žádáních své žaloby se tak Komise nedomáhala, aby Soudní dvůr určil, že Spolková republika Německo nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedeného ustanovení, z důvodu, že cíle ochrany nebyly stanoveny kvantitativně a měřitelně, pokud jde o stanoviště a druhy přítomné v lokalitách uvedených tímto orgánem pro ilustraci v žalobě.
- 122 Kromě toho se projednávaná žaloba týká 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství, které se nacházejí v alpínské, kontinentální a atlantské biogeografické oblasti.
- 123 Uvedené oblasti obsahují velký počet lokalit, kterých se týká druhý žalobní důvod vznesený Komisí, a – jak vyplývá ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici – vyznačují se značnou rozmanitostí druhů a stanovišť.

- 124 Za těchto podmínek příslušelo Komisi s ohledem na judikaturu uvedenou v bodě 112 tohoto rozsudku prokázat, že příklady druhů a stanovišť, kterých se tento orgán dovolává na podporu žalobního důvodu směřujícího k určení obecného a strukturálního neplnění povinností vyplývajících ze směrnice o stanovištích, jsou reprezentativní pro všechny dotčené lokality významné pro Společenství [obdobně viz rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 170].
- 125 Nicméně i za předpokladu, že by Komise skutečně prokázala, že cíle ochrany lokalit, kterých se dovolávala pro ilustraci, musí být formulovány kvantitativně a měřitelně k zajištění požadovaného stavu ochrany těchto lokalit, stačí konstatovat, že ani v žalobě, ani ve své replice tento orgán neprokázal právně dostačujícím způsobem, pomocí dostatečně přesných, jasných a podrobných argumentů a údajů, že příklady těchto lokalit, které uvedl, jsou reprezentativní pro všechny dotčené lokality významné pro Společenství, pokud jde o nežádoucí absenci kvantitativních opatření.
- 126 Za těchto podmínek je třeba dospět k závěru, že argument Komise vycházející z toho, že Spolková republika Německo tím, že přijala obecnou praxi, která spočívá ve stanovení cílů ochrany bez upřesnění kvantitativních a měřitelných prvků, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích, musí být zamítnut.
- 127 V druhé řadě Komise tvrdí, že praxe Spolkové republiky Německo spočívající ve stanovení cílů ochrany bez rozlišení mezi obnovou předmětu ochrany a jeho zachováním je v rozporu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích.
- 128 V tomto ohledu, jak bylo připomenuto v bodě 106 tohoto rozsudku, čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích vyžaduje, aby příslušné orgány dotyčného členského státu při vyhlášení zvláštní oblasti ochrany stanovily cíle ochrany a podle významu lokality stanovily priority pro uchování nebo obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u typu stanoviště.
- 129 Jak bylo připomenuto v bodě 107 tohoto rozsudku, i když cíle ochrany musí být specifické a konkrétní, nic to nemění na tom, že nic ve směrnici o stanovištích neumožňuje dospět k závěru, že členské státy jsou povinny ve všech případech rozlišovat mezi obnovou předmětu ochrany a jeho zachováním již ve fázi formulace těchto cílů.
- 130 Jak totiž v podstatě uvedla generální advokátka v bodech 94 a 95 svého stanoviska, toto rozlišování může být relevantní ve fázi stanovení konkrétních ochranných opatření, aniž je nutné ho stanovit v rámci určování cílů ochrany.
- 131 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba odmítnout argument Komise vycházející z toho, že Spolková republika Německo tím, že přijala obecnou praxi, která spočívá ve stanovování cílů ochrany bez rozlišení mezi obnovou předmětu ochrany a jeho zachováním, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích.

- 132 V třetí řadě Komise Spolkové republiky Německo vytýká, že v rozporu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích stanovila cíle ochrany, které nejsou vůči třetím osobám právně závazné.
- 133 V tomto ohledu je třeba konstatovat, jak uvedla generální advokátka v bodě 105 svého stanoviska, že cíle ochrany jsou ze své podstaty určeny k tomu, aby byly provedeny konkrétními ochrannými opatřeními.
- 134 Proto, aby byla účinným způsobem zajištěna ochrana životního prostředí, a konkrétně, jak je uvedeno v čl. 2 odst. 2 směrnice o stanovištích, za účelem zachování nebo případně obnovy příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin unijního významu, musí být uvedená konkrétní ochranná opatření přijata členskými státy jako právní nástroje, které jsou závazné, je-li to nezbytné zejména ve vztahu ke třetím osobám.
- 135 Naproti tomu nic ve směrnici o stanovištích neumožňuje dospět k závěru, že k zajištění účinnosti ochranných opatření musí být cíle, na nichž jsou tato opatření založena, rovněž právně závazné pro třetí osoby. Je třeba dodat, že neexistence takové závazné povahy nijak nebrání tomu, aby tyto cíle mohly nepřímo vyvolávat závazné účinky vůči třetím osobám, zejména v rozsahu, v němž slouží podle čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích jako kritérium pro posouzení možných důsledků plánu nebo projektu na chráněnou lokalitu, přičemž takové posouzení může vést k zákazu provedení takového plánu nebo projektu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. července 2018, Grace a Sweetman, C-164/17, EU:C:2018:593, bod 32).
- 136 Argument Komise uvedený v bodě 132 tohoto rozsudku je tudíž třeba odmítnout.
- 137 V důsledku toho je druhý žalobní důvod opodstatněný pouze v rozsahu, v němž Spolková republika Německo v rozporu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích nepřijala podrobné cíle pro všech 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství.

C. Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nestanovení nezbytných ochranných opatření

1. Argumentace účastníků řízení

- 138 Komise ve své žalobě tvrdí, že Spolková republika Německo porušila čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích, a to tím, že pro 737 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství nestanovila žádné ochranné opatření a při stanovování ochranných opatření se řídí obecnou praxí, která nesplňuje požadavky tohoto ustanovení.
- 139 Praxe tohoto členského státu, která spočívá v tom, že se ochranná opatření zakládají na cílech ochrany, které samy o sobě nesplňují požadavky směrnice o stanovištích, musí být podle Komise sankcionována konstatováním obecného a strukturálního nesplnění povinností plynoucích z čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice.
- 140 Tento požadavek, podle kterého musí být ochranná opatření založena na dostatečně specifických cílech ochrany, podle ní potvrzuje rozsudek ze dne 17. prosince 2020,

Komise v. Řecko (C-849/19, EU:C:2020:1047, body 48 až 52), a je odůvodněn jak systematickou, tak účelem směrnice o stanovištích.

- 141 Ve své žalobní odpovědi Spolková republika Německo namítá, že od oznámení odůvodněného stanoviska dosáhla značného pokroku a že ke dni 31. března 2022 stanovila nezbytná ochranná opatření pro 99 % zvláštních oblastí ochrany. Pro všech 45 chybějících oblastí ve spolkových zemích Dolní Sasko, Braniborsko a Porýní-Falc byla ochranná opatření až na několik výjimek stanovena v průběhu roku 2022.
- 142 Spolková republika Německo dále uvádí, že obecné a strukturální nesplnění povinností vyplývajících z čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích, kterého se údajně dopustila, se *a priori* netýká žádného konkrétního ochranného opatření v Německu, ale je pouze žalobním důvodem následujícím po druhém dovolávaném žalobním důvodu. Vzhledem k tomu, že druhý žalobní důvod je neopodstatněný, je tedy i třetí žalobní důvod neopodstatněný.

2. *Závěry Soudního dvora*

- 143 Podle čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích platí, že členské státy musí pro každou zvláštní oblast ochrany stanovit nezbytná ochranná opatření, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I této směrnice, jakož i druhů uvedených v příloze II zmíněné směrnice, jež se na těchto lokalitách vyskytují [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 137 a citovaná judikatura].
- 144 Povinnosti, které pro členské státy vyplývají z článku 6 směrnice o stanovištích, a to včetně povinnosti přijmout nezbytná ochranná opatření, jež je stanovena v odstavci 1 tohoto článku, musí být provedeny účinným způsobem prostřednictvím úplných, jasných a konkrétních opatření [rozsudek ze dne 29. června 2023, Komise v. Irsko (Ochrana zvláštních oblastí ochrany), C-444/21, EU:C:2023:524, bod 138 a citovaná judikatura].
- 145 V projednávané věci je třeba konstatovat, že Spolková republika Německo nezpochybňuje, že ke dni 13. června 2020, který odpovídá nejzazšímu datu stanovenému pro odpověď na odůvodněné stanovisko Komise, formálně nepřijala ochranná opatření pro 737 dotčených lokalit.
- 146 Pokud jde o argument Komise, podle kterého Spolková republika Německo porušuje čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích tím, že obecně a strukturálně přijímá ochranná opatření založená na cílech ochrany, které samy o sobě nesplňují požadavky této směrnice, je třeba konstatovat, že tento argument souvisí s předmětem druhého žalobního důvodu týkajícího se cílů ochrany, jak uvedl tento členský stát, a musí tedy sdílet jeho osud.
- 147 Jak přitom vyplývá z bodu 137 tohoto rozsudku, druhý žalobní důvod je opodstatněný pouze v rozsahu, v němž Spolková republika Německo nepřijala podrobné cíle pro 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství v rozporu s čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích, jelikož ostatní argumenty Komise předložené v rámci

druhého žalobního důvodu a odkazující na charakteristiky cílů ochrany přijatých tímto členským státem byly odmítnuty.

- 148 Je tudíž třeba dospět k závěru, že je třetí žalobní důvod opodstatněný pouze v rozsahu, v němž Spolková republika Německo v rozporu s čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích nepřijala ochranná opatření pro všech 737 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství.
- 149 Vzhledem ke všem výše uvedeným úvahám je třeba určit, že Spolková republika Německo tím, že:
- nevyhlásila 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství jako zvláštní oblasti ochrany, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích;
 - nepřijala podrobné cíle ochrany pro všech 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice o stanovištích, a
 - nepřijala nezbytná ochranná opatření pro všech 737 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 1 této směrnice.
- 150 Ve zbývající části se žaloba zamítá.

K nákladům řízení

- 151 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Spolková republika Německo z převážné části neměla ve věci úspěch, je důvodné uložit posledně uvedené náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Spolková republika Německo tím, že nevyhlásila jako zvláštní oblasti ochrany 88 ze 4 606 lokalit významných pro Společenství zařazených na seznam stanovený rozhodnutím Komise 2004/69/ES ze dne 22. prosince 2003, kterým se přijímá seznam lokalit významných pro Společenství v alpínské biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS, rozhodnutím Komise 2004/798/ES ze dne 7. prosince 2004, kterým se přijímá seznam lokalit významných pro Společenství v kontinentální biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS, a rozhodnutím Komise 2004/813/ES ze dne 7. prosince 2004, kterým se přijímá seznam lokalit významných pro Společenství v atlantské biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS, kterážto rozhodnutí byla aktualizována v prvním případě rozhodnutím Komise 2008/218/ES ze dne 25. ledna 2008, kterým se přijímá první aktualizovaný seznam lokalit významných

pro Společenství v alpínské biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS, v druhém případě rozhodnutím Komise 2008/25/ES ze dne 13. listopadu 2007, kterým se přijímá první aktualizovaný seznam lokalit významných pro Společenství v kontinentální biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS, a ve třetím případě rozhodnutím Komise 2008/23/ES ze dne 12. listopadu 2007, kterým se přijímá první aktualizovaný seznam lokalit významných pro Společenství v atlantské biogeografické oblasti podle směrnice Rady 92/43/EHS, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, ve znění směrnice Rady 2013/17/EU ze dne 13. května 2013.

- 2) Spolková republika Německo tím, že nepřijala podrobné cíle ochrany pro všech 88 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství uvedených v bodě 1 výroku, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice 92/43 ve znění směrnice 2013/17.
- 3) Spolková republika Německo tím, že nepřijala nezbytná ochranná opatření pro všech 737 ze 4 606 dotčených lokalit významných pro Společenství uvedených v bodě 1 výroku, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 1 směrnice 92/43 ve znění směrnice 2013/17.
- 4) Ve zbývajících částech se žaloba zamítá.
- 5) Spolková republika Německo ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Evropskou komisí.

C-155/22 RE proti Bezirkshauptmannschaft Lilienfeld

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

11. května 2023 ([*1](#))

„Řízení o předběžné otázce – Silniční doprava – Společná pravidla týkající se podmínek pro výkon povolání podnikatele v silniční dopravě – Nařízení (ES) č. 1071/2009 – Články 6 a 22 – Vnitrostátní právní úprava umožňující přenesení trestní odpovědnosti za vážná porušení týkající se doby řízení a doby odpočinku řidičů – Nezohlednění sankcí uložených za tato porušení při posuzování dobré pověsti podniku silniční dopravy“

Ve věci C-155/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Landesverwaltungsgericht Niederösterreich (zemský správní soud spolkové země Dolní Rakousko, Rakousko) ze dne 3. března 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 3. března 2022, v řízení

RE

proti

Bezirkshauptmannschaft Lilienfeld,

za přítomnosti:

Arbeitsinspektorat NÖ Wald- und Mostviertel,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení: A. Prechal, předsedkyně senátu, M. L. Arastey Sahún (zpravodajka), F. Biltgen, N. Wahl a J. Passer, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za RE: A. Bajraktarevic a D. Schärmer, Rechtsanwälte,
- za rakouskou vládu: C. Leeb, A. Posch a J. Schmoll, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi: P. Messina a G. Wilms, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 1 a článku 22 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 ze dne 21. října 2009, kterým se zavádějí společná pravidla týkající se závazných podmínek pro výkon

povolání podnikatele v silniční dopravě a zrušuje směrnice Rady 96/26/ES (Úř. věst. 2009, L 300, s. 51), ve znění nařízení Rady (EU) č. 517/2013 ze dne 13. května 2013 (Úř. věst. 2013, L 158, s. 1) (dále jen „nařízení č. 1071/2009“).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi RE a Bezirkshauptmannschaft Lilienfeld (správní úřad okresu Lilienfeld, Rakousko) (dále jen „správní úřad“), jenž se týkal několika sankcí, které správní úřad uložil RE za porušení pravidel unijního práva týkajících se zejména doby řízení a doby odpočinku řidičů.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 1, 2 a 4 odůvodnění nařízení č. 1071/2009 uvádějí:

„(1) Dokončení vnitřního trhu silniční dopravy se spravedlivými podmínkami hospodářské soutěže vyžaduje jednotné používání společných pravidel při povolování přístupu k povolání podnikatele v silniční nákladní nebo osobní dopravě („povolání podnikatele v silniční dopravě“). Tato společná pravidla přispějí k vyšší úrovni odborné způsobilosti podnikatelů v silniční dopravě, k racionalizaci trhu a ke zlepšení kvality poskytovaných služeb v zájmu podnikatelů v silniční dopravě, jejich zákazníků a hospodářství jako celku a rovněž k větší bezpečnosti silničního provozu. [...]

(2) Směrnice Rady 96/26/ES ze dne 29. dubna 1996 o přístupu k povolání provozovatele silniční přepravy zboží a provozovatele silniční přepravy osob, jakož i o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci, s cílem umožnit účinný výkon svobody usazování těchto dopravců v oblasti vnitrostátní a mezinárodní dopravy [(Úř. věst. 1996, L 124, s. 1)] stanoví minimální podmínky pro přístup k povolání provozovatele silniční dopravy, jakož i vzájemné uznávání dokladů požadovaných za tímto účelem. Zkušenosti, provedené hodnocení dopadu a různé studie nicméně ukázaly, že tato směrnice se v jednotlivých členských státech používá nejednotně. Tato nejednotnost má četné nepříznivé důsledky, zejména narušování hospodářské soutěže, nedostatečnou průhlednost trhu a nejednotné kontroly, jakož i riziko, že podniky s nízkou úrovní odborné způsobilosti nedbají nebo méně dbají na dodržování pravidel bezpečnosti silničního provozu a sociálních předpisů, což může poškodit pověst daného odvětví.

[...]

(4) Je tedy vhodné modernizovat stávající pravidla pro přístup k povolání podnikatele v silniční dopravě tak, aby bylo zajištěno jejich jednotnější a účinnější uplatňování. [...]

- 4 Článek 1 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Toto nařízení upravuje přístup k povolání podnikatele v silniční dopravě a výkon tohoto povolání.“

- 5 Článek 2 bod 5 uvedeného nařízení stanoví, že „odpovědným zástupcem pro dopravu“ se rozumí „fyzická osoba zaměstnaná podnikem nebo v případě, že je tímto podnikem fyzická osoba, pak tato osoba samotná, nebo je-li tak stanoveno, jiná fyzická osoba tímto podnikem určená prostřednictvím smlouvy, která účinně a nepřetržitě řídí dopravní činnosti tohoto podniku“.
- 6 Článek 3 téhož nařízení, nadepsaný „Požadavky na výkon povolání podnikatele v silniční dopravě“, v odst. 1 písm. b) stanoví, že podniky, které vykonávají povolání podnikatele v silniční dopravě, musí „mít dobrou pověst“.
- 7 Článek 6 nařízení č. 1071/2009, nadepsaný „Podmínky týkající se požadavku dobré pověsti“, stanoví:

„1. S výhradou odstavce 2 tohoto článku určí členské státy podmínky, které musí podnik a odpovědní zástupci pro dopravu splnit, aby vyhověli požadavku dobré pověsti stanovenému v čl. 3 odst. 1 písm. b).

Při zjišťování, zda určitý podnik splnil tento požadavek, zváží členské státy chování podniku, jeho odpovědných zástupců pro dopravu a jakékoli jiné dotčené osoby, kterou může členský stát stanovit. Odkazy v tomto článku na odsouzení, sankce nebo porušení zahrnují odsouzení, sankce či porušení vztahující se na samotný podnik, jeho odpovědného zástupce pro dopravu a jakoukoli jinou dotčenou osobu, kterou může členský stát stanovit.

Podmínky uvedené v prvním pododstavci zahrnují alespoň skutečnost, že

[...]

- b) odpovědný zástupce pro dopravu nebo dopravní podnik nebyl v jednom nebo více členských státech odsouzen za závažnou trestnou činnost nebo mu nebyla uložena sankce za vážné porušení pravidel Společenství týkajících se zejména
 - i) doby řízení a doby odpočinku řidičů, pracovní doby a instalace a používání záznamového zařízení;

[...]

2. Pro účely odst. 1 třetího pododstavce písm. b):

- a) Byl-li v jednom nebo více členských státech odpovědný zástupce pro dopravu nebo dopravní podnik odsouzen za závažnou trestnou činnost nebo mu byla uložena sankce za některé z nejzávažnějších porušení pravidel Společenství uvedených v příloze IV, provede příslušný orgán členského státu usazení vhodným a včasným způsobem řádně dokončené správní řízení, které případně zahrne kontrolu v prostorách dotyčného podniku.

Řízení určí, zda by z důvodu zvláštních okolností představovala v daném případě ztráta dobré pověsti nepřiměřený následek. Každý takový závěr musí být řádně vysvětlen a odůvodněn.

Shledá-li příslušný orgán, že by ztráta dobré pověsti představovala nepřiměřený následek, může rozhodnout, že dobrá pověst zůstane zachována. V takovém případě se důvody zanesou do vnitrostátního rejstříku. Počet těchto rozhodnutí se uvede ve zprávě podle čl. 26 odst. 1.

Neshledá-li příslušný orgán, že by ztráta dobré pověsti představovala nepřiměřený následek, má odsouzení nebo uložení sankcí za následek ztrátu dobré pověsti.

[...]"

- 8 Článek 12 tohoto nařízení, nadepsaný „Kontroly“, v odstavci 1 stanoví:

„Příslušné orgány sledují, zda podniky, jimž udělily oprávnění k výkonu povolání podnikatele v silniční dopravě, nadále splňují požadavky stanovené v článku 3. [...]"

- 9 Článek 13 odst. 3 uvedeného nařízení stanoví:

„Stanoví-li příslušný orgán, že podnik již nesplňuje jeden nebo více požadavků stanovených v článku 3, pozastaví nebo odejme povolení k výkonu povolání podnikatele v silniční dopravě ve lhůtách uvedených v odstavci 1 tohoto článku.“

- 10 Článek 22 téhož nařízení stanoví:

„1. Členské státy stanoví pravidla pro ukládání sankcí za porušení tohoto nařízení a přijmou veškerá opatření nezbytná pro zajištění jejich provádění. Stanovené sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující. Členské státy oznámí [Evropské k]omisi uvedená ustanovení nejpozději do 4. prosince 2011 a neprodleně jí oznámí všechny následné změny týkající se těchto ustanovení. Členské státy zajistí, aby všechna tato opatření byla uplatňována bez diskriminace na základě státní příslušnosti nebo místa, v němž je dopravce [podnik] usazen.

2. Sankce uvedené v odstavci 1 zahrnují zejména pozastavení povolení k výkonu povolání podnikatele v silniční dopravě, odnětí tohoto povolení a prohlášení odpovědného zástupce pro dopravu nezpůsobilým.“

- 11 Příloha IV nařízení č. 1071/2009 obsahuje „[s]eznam nejzávažnějších porušení podle čl. 6 odst. 2 písm. a)“ téhož nařízení.

Rakouské právo

- 12 Ustanovení § 9 odst. 2 poslední věty Verwaltungsstrafgesetz (zákon o správním trestání) ze dne 31. ledna 1991 (BGBl. 52/1991), ve znění použitelném na skutkový stav v původním řízení (dále jen „VStG“), stanoví, že osoby oprávněné zastupovat společnost vůči třetím osobám mohou jakožto odpovědní zástupci určit jednu nebo více osob, které nepatří do okruhu osob oprávněných zastupovat společnost vůči třetím osobám a které jsou odpovědné za dodržování správních předpisů týkajících se určitých místně či věcně vymezených oblastí podnikání.

- 13 Ustanovení § 91 odst. 2 Gewerbeordnung (živnostenský řád) ze dne 18. března 1994 (BGBl. 194/1994), ve znění použitelném na skutkový stav v původním řízení, stanoví, že živnostenské oprávnění může být právnické osobě, která provozuje živnost, odňato pouze, pokud se důvody odnětí týkají fyzické osoby, která má rozhodující vliv na provoz podniku, a pokud subjekt provozující živnost tuto fyzickou osobu neodvolal ve lhůtě, kterou mu k tomu správní orgán stanovil.
- 14 Ustanovení § 5 odst. 2 Güterbeförderungsgesetz (zákon o přepravě zboží) ze dne 31. srpna 1995 (BGBl. 593/1995), ve znění použitelném na skutkový stav v původním řízení, stanoví, že kromě případů upravených v čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1071/2009 není dobrá pověst dopravního podniku dána zejména tehdy, když byl žadatel, držitel živnostenského oprávnění nebo odpovědný zástupce pro dopravu pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody na dobu delší než tři měsíce nebo k peněžitému trestu přesahujícímu 180 denních sazeb nebo se dopustil závažného porušení platných právních předpisů v oblasti mzdových a pracovních podmínek pro dotčené profesní odvětví nebo přepravu zboží, zejména pokud jde o dobu řízení a dobu odpočinku řidičů.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 15 Společnost H.Z. GmbH, podnik silniční dopravy vykonávající činnost v oblasti mezinárodní nákladní dopravy, určila RE jako odpovědného zástupce ve smyslu § 9 odst. 2 poslední věty VStG. V tomto postavení byla RE odpovědná za dodržování ustanovení Arbeitszeitgesetz (zákon o pracovní době, dále jen „AZG“).
- 16 Rozhodnutím ze dne 11. ledna 2019 (dále jen „sporné rozhodnutí“) správní úřad uložil RE jakožto odpovědné zástupkyni společnosti H.Z. několik pokut s odůvodněním, že byla porušena ustanovení AZG ve spojení jednak s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 ze dne 15. března 2006 o harmonizaci některých předpisů v sociální oblasti týkajících se silniční dopravy, o změně nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 a (ES) č. 2135/98 a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 (Úř. věst. 2006, L 102, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 165/2014 ze dne 4. února 2014 (Úř. věst. 2014, L 60, s. 1), a jednak s některými ustanoveními nařízení č. 165/2014.
- 17 RE zejména nenaplánovala pracovní dobu S. R., jednoho z řidičů zaměstnaných společnostmi H.Z., tak, aby mu umožnila dodržet denní dobu řízení stanovenou nařízením č. 561/2006, ve znění nařízení č. 165/2014, ani nezajistila, aby S. R. dodržoval povinnosti týkající se používání tachografu, které jsou stanoveny v nařízení č. 165/2014, zejména pokud jde o povinnost zadat určité informace na kartu řidiče pomocí zařízení k ručnímu zadávání, přičemž posledně uvedené porušení představuje velmi závažné porušení ve smyslu přílohy III směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/22/ES ze dne 15. března 2006 o minimálních podmínkách pro provedení nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 a (EHS) č. 3821/85 o předpisech v sociální oblasti týkajících se činností v silniční dopravě a o zrušení směrnice Rady 88/599/EHS (Úř. věst. 2006, L 102, s. 35).
- 18 V době, kdy došlo k předmětnému jednání, byla společnost H.Z. držitelem koncese pro mezinárodní nákladní dopravu. Její jednatel ve smyslu obchodního práva byl

současně odpovědným zástupcem pro dopravu. RE nebyla ani odpovědným zástupcem pro dopravu ani zmocněncem oprávněným zastupovat H.Z. vůči třetím osobám. RE neměla ani rozhodující vliv na řízení společnosti H.Z.

- 19 Kromě toho v době zahájení trestně-správního řízení, které vedlo k přijetí sporného rozhodnutí, obsahoval trestní rejstřík RE 113 pravomocných odsouzení, z nichž se nejméně 65 týkalo porušení unijního práva, k nimž došlo v rámci společnosti H.Z. jakožto podniku silniční dopravy. Dobrá pověst této společnosti jakožto podniku silniční dopravy nebyla nikdy přezkoumána ve světle těchto protiprávních jednání.
- 20 Rozsudkem ze dne 29. května 2020 předkládající soud Landesverwaltungsgericht Niederösterreich (Zemský správní soud spolkové země Dolní Rakousko, Rakousko) zrušil sporné rozhodnutí z důvodu pochybností o slučitelnosti § 9 odst. 2 poslední věty VStG s nařízením č. 1071/2009. Uvedený soud měl za to, že vnitrostátní ustanovení, o která jde v původním řízení, nemohou sloužit jako právní základ pro sankce uložené RE, jelikož správní řízení, v jehož rámci byly tyto sankce přijaty, neumožňovalo provést kontrolu dobré pověsti společnosti H.Z., a tudíž jí případně uložit sankce. Předkládající soud byl toho názoru, že v případě uložení sankce RE nemůže být za tytéž skutky sankcionována žádná jiná osoba.
- 21 Předkládající soud zejména nejprve uvedl, že podle článku 22 nařízení č. 1071/2009 musí členské státy přijmout veškerá opatření nezbytná k zajištění toho, aby sankce stanovené za porušení tohoto nařízení, mezi něž patří odnětí povolení k výkonu povolání podnikatele v silniční dopravě v případě ztráty dobré pověsti podle článku 6 uvedeného nařízení, byly účinné, přiměřené a odrazující. Existence sankce za závažné porušení pravidel unijního práva týkajících se doby řízení a doby odpočinku řidičů představuje podle jeho názoru jednu ze skutečností, které mohou vést ke konstatování ztráty dobré pověsti. Podle předkládajícího soudu z toho plyne, že dotčené trestně-správní řízení představuje „opatření“ ve smyslu uvedeného článku 22 nařízení č. 1071/2009.
- 22 Předkládající soud dále uvedl, že odpovědný zástupce ve smyslu § 9 odst. 2 poslední věty VStG není „dotčenou osobou, kterou může členský stát stanovit“, ve smyslu čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 1071/2009. Vnitrostátní ustanovení relevantní pro účely takového stanovení, a sice § 5 odst. 2 zákona o přepravě zboží, ve znění použitelném na skutkový stav v původním řízení, a § 91 odst. 2 živnostenského řádu, ve znění použitelném na skutkový stav v původním řízení, se vztahují pouze na držitele živnostenského oprávnění a osoby, které mají rozhodující vliv na provoz podniku, a sice v případě takové společnosti s ručením omezeným, jako je H.Z., na jednatele ve smyslu obchodního práva nebo většinového společníka společnosti. Na základě výše uvedených ustanovení vnitrostátního práva nemohou sankce, které byly odpovědným zástupcům ve smyslu § 9 odst. 2 poslední věty VStG uloženy za taková velmi vážná porušení ustanovení unijního práva týkajících se doby řízení a doby odpočinku řidičů, jako jsou porušení vytykaná RE, poškodit dobrou pověst dotčeného podniku silniční dopravy, a v důsledku toho nejsou takové sankce zohledňovány při posuzování dobré pověsti tohoto podniku ani nevedou ke kontrole takové dobré pověsti.

- 23 Předkládající soud byl konečně toho názoru, že výsledek, ke kterému vede použití vnitrostátního práva, je v rozporu s cílem sledovaným čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1071/2009 a v rozporu s požadavky článku 22 tohoto nařízení neumožňuje zajistit odrazující účinek vnitrostátních ustanovení, která se týkají kontroly dobré pověsti dopravního podniku a souvisejí s trestním řízením.
- 24 Uvedený soud měl v podstatě za to, že ve věci, která mu byla předložena, je jedinou možností, jak zaručit soulad trestně-správního řízení s unijním právem, neuložit RE sankci, která neumožňuje tohoto cíle dosáhnout, a nepoužít tak § 9 odst. 2 VStG.
- 25 Rozsudkem ze dne 21. července 2021 Verwaltungsgerichtshof (Správní soud, Rakousko) zrušil rozsudek Landesverwaltungsgericht Niederösterreich (zemský správní soud spolkové země Dolní Rakousko) a měl za to, že předkládajícímu soudu nepřísluší přezkoumávat, zda byla sankce uložena RE takovým způsobem, že vede k závazné kontrole dobré pověsti na základě ustanovení nařízení č. 1071/2009.
- 26 Verwaltungsgerichtshof (Správní soud) nejprve rozhodl, že posouzení předkládajícího soudu, podle kterého v případě porušení ustanovení vnitrostátního práva týkajících se doby řízení a doby odpočinku řidičů může být trestně odpovědným shledán pouze jednatel ve smyslu obchodního práva, a nikoli odpovědný zástupce jmenovaný podle § 9 odst. 2 VStG, nevyplývá z nařízení č. 1071/2009. Verwaltungsgerichtshof (Správní soud) uvedl, že pokud jde o tato porušení, je třeba vycházet ze zásady trestní odpovědnosti zaměstnavatele nebo odpovědného zástupce.
- 27 Uvedený soud dále rozhodl, že posouzení provedené Landesverwaltungsgericht Niederösterreich (Zemský správní soud spolkové země Dolní Rakousko), podle kterého skutečnost, že je sankce uložena pouze odpovědnému zástupci, neumožňuje odejmout dotčenému podniku silniční dopravy oprávnění k výkonu povolání podnikatele v silniční dopravě z titulu účinné sankce ve smyslu článku 22 nařízení č. 1071/2009, není pro účely řízení v projednávané věci relevantní, neboť dané řízení se takového odnětí netýká.
- 28 Verwaltungsgerichtshof (Správní soud) konečně dodal, že čl. 6 odst. 1 druhý pododstavec nařízení č. 1071/2009 nejenže nevyklučuje, ale naopak zřejmě naznačuje, že v rámci takového postupu odnětí mají být zohledněny i sankce uložené odpovědným zástupcům jakožto „dotčeným osobám stanoveným členským státem“, jak je v projednávaném případě učiněno v § 9 VStG.
- 29 Předkládající soud, kterému byla věc vrácena k rozhodnutí o dotčeném trestně-správním řízení poté, co Verwaltungsgerichtshof (Správní soud) jeho rozsudek ze dne 29. května 2020 zrušil, má stále stejné pochybnosti vyjádřené v uvedeném rozsudku, pokud jde o slučitelnost § 9 odst. 2 poslední věty VStG s nařízením č. 1071/2009.
- 30 Za těchto podmínek se Landesverwaltungsgericht Niederösterreich (Zemský správní soud spolkové země Dolní Rakousko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Má být unijní právo vykládáno v tom smyslu, že je s ním slučitelné vnitrostátní ustanovení, které osobám, jež nesou trestní odpovědnost za dopravní podnik,

umožňuje přenést svou odpovědnost za velmi vážná porušení pravidel Společenství upravujících dobu řízení a dobu odpočinku řidičů na fyzickou osobu na základě vzájemné dohody, jestliže v důsledku tohoto přenesení nedojde ke kontrole dobré pověsti ve smyslu nařízení č. 1071/2009, která je podle vnitrostátních ustanovení stanovena pouze pro případ, že je sankce uložena osobě, která nesla trestní odpovědnost a přenesla ji na jiného?”

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 31 Všichni zúčastnění, kteří Soudnímu dvoru předložili písemná vyjádření, zpochybňují přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 32 Nejprve je třeba uvést, že všichni tito zúčastnění tvrdí, že původní trestně-správní řízení není řízením uvedeným v čl. 6 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1071/2009, jelikož jeho předmětem není kontrola dobré pověsti společnosti H.Z., ale přezkum legality rozhodnutí, kterým se RE ukládají pokuty za porušení AZG. Výklad nařízení č. 1071/2009, který požaduje předkládající soud, tudíž podle jejich názoru nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo se týká hypotetického problému.
- 33 RE je toho názoru, že hypotetická povaha otázky položené předkládajícím soudem vyplývá rovněž ze skutečnosti, že porušení, která jsou jí vytýkána, nejsou uvedena v seznamu nejzávažnějších porušení podle čl. 6 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1071/2009, která jsou uvedena v příloze IV tohoto nařízení, takže v každém případě zjevně není splněna podmínka, které podléhá možnost vnitrostátních orgánů zahájit řízení, jež umožňuje ověřit, zda ztráta dobré pověsti představuje nepřiměřený následek podle tohoto ustanovení.
- 34 Dále rakouská vláda zpochybňuje výklad vnitrostátního práva provedený předkládajícím soudem, podle kterého odpovědní zástupci ve smyslu § 9 odst. 2 poslední věty VStG nepatří do kategorií osob, jejichž chování může poškodit dobrou pověst podniku. Podle rakouské vlády je tento výklad, na němž je založena předběžná otázka, v rozporu s judikaturou Verwaltungsgerichtshof (Správní soud), z níž vyplývá, že takoví odpovědní zástupci jsou „dotčenými osobami stanovenými tímto členským státem“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 1071/2009, a je tedy nesprávný.
- 35 Konečně Komise se dovolává nejednoznačné povahy žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce a nesplnění požadavků týkajících se obsahu takové žádosti, které jsou uvedeny v článku 94 jednacího řádu Soudního dvora.
- 36 Nejprve je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy založené článkem 267 SFEU pouze věcí vnitrostátního soudu, před kterým probíhá původní řízení a který musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, jež bude vydáno, aby s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Týkají-li se tedy položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen

rozhodnout (rozsudek ze dne 31. ledna 2023, Puig Gordi a další, C-158/21, EU:C:2023:57, bod 50 a citovaná judikatura).

- 37 Na takové otázky se totiž vztahuje domněnka relevance. Soudní dvůr může odmítnout rozhodnout o těchto otázkách mimo jiné pouze tehdy, nejsou-li dodrženy požadavky na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které jsou uvedeny v článku 94 jednacího řádu, nebo pokud je zjevné, že výklad nebo posouzení platnosti pravidla Evropské unie, o které vnitrostátní soud žádá, nemají žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo jestliže se jedná o hypotetický problém [rozsudek ze dne 22. září 2022, Vicente (Žaloba na zaplacení odměny advokáta), C-335/21, EU:C:2022:720, bod 46 a citovaná judikatura].
- 38 Zprvce je třeba mít za to, že předkládající soud dostatečně jasně a přesně uvedl skutkové a právní okolnosti charakterizující spor v původním řízení, které jsou připomenuty v bodech 15 až 29 tohoto rozsudku a na kterých je založena otázka položená Soudnímu dvoru, důvody, na základě kterých má pochybnosti o výkladu nařízení č. 1071/2009, zejména – jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí – článku 22 tohoto nařízení ve spojení s jeho článkem 6, a vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními unijního práva a § 9 odst. 2 poslední větou VStG, který je podle jeho názoru použitelný na spor v původním řízení.
- 39 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce tudíž splňuje požadavky stanovené v článku 94 jednacího řádu.
- 40 Pokud jde zadruhé o tvrzení týkající se hypotetické povahy předběžné otázky a neexistence vztahu mezi výkladem článků 6 a 22 nařízení č. 1071/2009, o který žádá předkládající soud, a realitou nebo předmětem sporu v původním řízení, je třeba na prvním místě podotknout, že čl. 22 odst. 1 tohoto nařízení ukládá členským státům povinnost přijmout opatření nezbytná pro zajištění toho, aby porušení ustanovení uvedeného nařízení byla sankcionována účinným, přiměřeným a odrazujícím způsobem.
- 41 Jak přitom vyplývá z čl. 1 odst. 1 nařízení č. 1071/2009, ve spojení s jeho čl. 3 odst. 1, přístup podniku k povolání podnikatele v silniční dopravě a výkon tohoto povolání tímto podnikem podléhají splnění několika požadavků, mezi něž patří dobrá pověst podniku. Z toho plyne, že výkon tohoto povolání podnikem, který nesplňuje tento požadavek, představuje porušení nařízení č. 1071/2009, které musí být členskými státy sankcionováno v souladu s článkem 22 tohoto nařízení.
- 42 Kromě toho, jak vyplývá z čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1071/2009, mezi skutečnosti, které mohou poškodit dobrou pověst podniku a vést případně ke ztrátě takové dobré pověsti, patří odsouzení za závažnou trestnou činnost a sankce uložené za vážné porušení pravidel unijního práva uvedených v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci písm. b) nařízení č. 1071/2009.
- 43 Členské státy proto za účelem zajištění, aby zpochybnění dobré pověsti dopravního podniku, které by mohlo vyplynout z nedodržení těchto pravidel unijního práva tímto podnikem, bylo sankcionováno účinným, přiměřeným a odrazujícím způsobem a byly tak splněny povinnosti, které pro ně vyplývají z čl. 6 odst. 1 a článku 22 nařízení

č. 1071/2009, musí zejména zaručit, že vážná porušení uvedených pravidel unijního práva v rámci uvedeného podniku budou stíhána a sankcionována, a to tak, že za tímto účelem přijmou nezbytná ustanovení, jako jsou zejména ustanovení týkající se trestní odpovědnosti za uvedená porušení.

- 44 Ustanovení § 9 odst. 2 poslední věty VStG, použitelné na spor v původním řízení, přitom mezi taková ustanovení patří, jelikož – jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí – toto ustanovení opravňuje podnik silniční dopravy určit osobu jakožto zástupce odpovědného za dodržování pravidel unijního práva týkajících se doby řízení a doby odpočinku řidičů zaměstnaných tímto podnikem a takové určení má za následek přenesení trestní odpovědnosti za porušení těchto pravidel v rámci uvedené společnosti na takto určeného zástupce.
- 45 Na druhém místě je třeba uvést, že – jak rovněž vyplývá z předkládacího rozhodnutí – k předkládajícímu soudu byla podána žaloba, která se týká legality sporného rozhodnutí a v jejím rámci musí podle svého názoru přezkoumat v souladu s vnitrostátním právem toto rozhodnutí v plném rozsahu a rozhodnout zejména o trestnosti jednání vytýkaného žalobkyni v původním řízení. Legalita sporného rozhodnutí tak závisí zejména na tom, zda je použití § 9 odst. 2 poslední věty VStG v projednávaném případě v souladu s článkem 22 nařízení č. 1071/2009 ve spojení s jeho článkem 6. Při uplatnění § 9 odst. 2 poslední věty VStG na spor v původním řízení totiž může být za dotčená porušení trestně odpovědná pouze žalobkyně v původním řízení, když vnitrostátní právo vylučuje, aby chování této osoby mohlo být zohledněno pro účely určení, zda dotčená společnost splňuje požadavek dobré pověsti.
- 46 Uplatnění § 9 odst. 2 poslední věty VStG v projednávaném případě a závěr, že žalobkyně v původním řízení je trestně odpovědná, by tudíž mohly mít vliv na možnost zohlednit dotčená porušení za účelem kontroly dobré pověsti uvedené společnosti, která je uvedena zejména v čl. 6 odst. 2 nařízení č. 1071/2009, a uložení případných sankcí souvisejících s absencí dobré pověsti, které jsou uvedeny zejména v článku 22 tohoto nařízení.
- 47 Není proto zjevné, že by výklad unijního práva požadovaný předkládajícím soudem neměl žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo že by otázka položená předkládajícím soudem byla hypotetická.
- 48 V tomto ohledu je irelevantní okolnost uplatňovaná RE, že skutky, které jsou jí vytýkány v původním řízení, nejsou uvedeny na seznamu porušení uvedených v příloze IV nařízení č. 1071/2009, jelikož – jak vyplývá z bodů 40 až 46 tohoto rozsudku – vazba mezi články 22 a 6 nařízení č. 1071/2009 a § 9 odst. 2 poslední větou VStG, který je použitelný ve sporu v původním řízení, nezávisí na tom, zda jsou porušení, o která jde v původním řízení, uvedena na daném seznamu.
- 49 Zatřetí je třeba připomenout, že jestliže Soudní dvůr odpovídá na předběžné otázky, přísluší mu, aby vzal v rámci rozdělení pravomocí mezi soudy Unie a vnitrostátními soudy v úvahu takový skutkový a právní kontext, do něhož jsou tyto otázky zasazeny, jak je vymezen předkládacím rozhodnutím (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Coty Germany, C-567/18, EU:C:2020:267, bod 21 a citovaná judikatura).

Soudnímu dvoru zejména nepřísluší posuzovat výklad ustanovení vnitrostátního práva ani rozhodovat, zda je jejich výklad provedený vnitrostátním soudem správný (rozsudek ze dne 26. září 2013, Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, bod 28 a citovaná judikatura).

- 50 Z toho plyne, že Soudní dvůr musí vycházet z výkladu vnitrostátního práva, který provedl předkládající soud stran nezohlednění porušení, za něž nesou odpovědnost odpovědní zástupci podle § 9 odst. 2 poslední věty VStG, pro účely čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 1071/2009, a ze kterého vychází otázka položená uvedeným soudem.
- 51 Tvrzení rakouské vlády týkající se nesprávnosti takového výkladu tedy nemá vliv na přípustnost této otázky.
- 52 Z výše uvedeného vyplývá, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

K předběžné otázce

- 53 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda článek 22 nařízení č. 1071/2009, ve spojení s jeho čl. 6 odst. 1, musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, na základě které osoba, jež je trestně odpovědná za porušení v rámci podniku silniční dopravy a jejíž chování je zohledňováno pro účely posouzení dobré pověsti tohoto podniku, může určit jinou osobu jako zástupce odpovědného za dodržování ustanovení unijního práva, pokud jde o dobu řízení a dobu odpočinku řidičů, a přenést tak na tuto posledně uvedenou osobu trestní odpovědnost za porušení těchto ustanovení unijního práva, pokud vnitrostátní právo neumožňuje zohlednit porušení takto přičítaná uvedenému zástupci za účelem posouzení, zda dopravní podnik splňuje požadavek dobré pověsti.
- 54 Na prvním místě je třeba poznamenat, že jak vyplývá z bodů 1, 2 a 4 odůvodnění nařízení č. 1071/2009, cílem tohoto nařízení je modernizovat pravidla pro přístup k povolání podnikatele v silniční dopravě tak, aby bylo zajištěno jednotnější a účinnější uplatňování těchto pravidel v členských státech, a to za účelem dosažení vyšší úrovně odborné způsobilosti podnikatelů v silniční dopravě, racionalizace trhu a zlepšení kvality poskytovaných služeb v zájmu podnikatelů v silniční dopravě, jejich zákazníků a hospodářství jako celku a rovněž větší bezpečnosti silničního provozu.
- 55 Mezi požadavky pro výkon povolání podnikatele v silniční dopravě, které jsou uvedeny v článku 3 nařízení č. 1071/2009, patří požadavek dobré pověsti, jehož podmínky jsou upřesněny v článku 6 tohoto nařízení.
- 56 V tomto ohledu z čl. 6 odst. 1 prvního pododstavce nařízení č. 1071/2009 vyplývá, že členským státům přísluší určit podmínky, které musí podniky splnit, aby vyhověly požadavku dobré pověsti. Unijní normotvůrce však v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci tohoto nařízení stanovil minimální podmínky, které musí tento požadavek zahrnovat a mezi něž podle písm. b) tohoto ustanovení patří neexistence odsouzení za závažnou trestnou činnost či neuložení sankcí podniku nebo odpovědnému zástupci pro

dopravu za vážné porušení takových pravidel unijního práva uvedených v tomto písmeně, jako jsou pravidla týkající se doby řízení a doby odpočinku řidičů.

- 57 Dále je třeba uvést, že podle čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 1071/2009 musí členské státy při zjišťování, zda podnik splnil požadavek dobré pověsti, zvážit chování podniku, jeho odpovědných zástupců pro dopravu a jakékoli jiné dotčené osoby, kterou mohou uvedené členské státy stanovit. Toto ustanovení rovněž upřesňuje, že odkazy na odsouzení, sankce nebo porušení v tomto článku 6 zahrnují odsouzení, sankce či porušení vztahující se na samotný podnik, jeho odpovědného zástupce pro dopravu a jakoukoli jinou dotčenou osobu, kterou může členský stát stanovit.
- 58 Z toho plyne, že dodržování pravidel uvedených v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci písm. b) nařízení č. 1071/2009 podnikem silniční dopravy při výkonu jeho dopravních činností je jednou z podmínek, které musí splnit, aby vyhověl požadavku dobré pověsti.
- 59 Tento požadavek má tedy zabránit tomu, aby podniky silniční dopravy, které nedbají mimo jiné na dodržování pravidel bezpečnosti silničního provozu a sociálních předpisů, působily na vnitřním trhu, a ohrožovaly tím cíl sledovaný nařízením č. 1071/2009, jak je uveden v bodě 54 tohoto rozsudku.
- 60 Dobrá pověst podniku silniční dopravy závisí mimoto na tom, že jeho odpovědní zástupci za dopravu nejsou odsouzeni za závažnou trestnou činnost ani jim nejsou uloženy sankce za vážné porušení pravidel unijního práva uvedených v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci písm. b) nařízení č. 1071/2009.
- 61 Tato podmínka odpovídá jak účelu sledovanému požadavkem dobré pověsti, tak cíli sledovanému tímto nařízením, jelikož má zejména zabránit tomu, aby řízení činnosti těchto podniků, zejména oblastí činností, na které se vztahují uvedená pravidla unijního práva, příslušelo osobám, které byly odsouzeny za takovou závažnou trestnou činnost nebo kterým byly uloženy takové sankce, aby se snížilo riziko, že toto povolání budou vykonávat dopravní podniky, které nedbají svých povinností ve smyslu uvedeném v bodě 59 tohoto rozsudku.
- 62 A konečně, dobrá pověst podniku silniční dopravy závisí rovněž na tom, že jakákoli jiná dotčená osoba, kterou mohou členské státy stanovit, není odsouzena za závažnou trestnou činnost ani jí nejsou uloženy sankce za vážné porušení pravidel unijního práva uvedených v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci písm. b) nařízení č. 1071/2009.
- 63 Pojem „dotčené osoby“, které může členský stát stanovit, uvedený v čl. 6 odst. 1 druhém pododstavci nařízení č. 1071/2009, není definován v tomto nařízení ani nepřímou odkazem na vnitrostátní právo členských států. Uvedený pojem musí být tudíž považován za autonomní pojem unijního práva, který musí být na území Unie vykládán jednotně a s přihlédnutím nejen ke znění tohoto ustanovení, ale i ke kontextu, do něhož zapadá, a cílům sledovaným právní úpravou, jejíž je součástí (rozsudek ze dne 22. prosince 2022, EUROAPTIEKA, C-530/20, EU:C:2022:1014, bod 31 a citovaná judikatura).

- 64 Ze samotného znění a systematiky čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1071/2009 v tomto ohledu vyplývá, že „dotčené osoby“ ve smyslu druhého pododstavce tohoto ustanovení patří do kategorií osob, jejichž chování musí být zváženo při posuzování, zda dopravní podnik splňuje požadavek dobré pověsti uvedený v čl. 3 odst. 1 písm. b) tohoto nařízení. Odsouzení těchto osob za závažnou trestnou činnost a sankce, které jsou jim uloženy za vážná porušení pravidel unijního práva uvedených v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci uvedeného nařízení, proto mohou poškodit dobrou pověst uvedeného podniku stejně jako odsouzení samotného podniku nebo jeho odpovědných zástupců pro dopravu za závažnou trestnou činnost a sankce, které jim byly za tato porušení uloženy.
- 65 S ohledem na účel sledovaný požadavkem dobré pověsti, jak bylo uvedeno v bodech 59 a 61 tohoto rozsudku, je přitom třeba mít za to, že pod pojem „dotčené osoby“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 1071/2009 spadají jiné osoby než odpovědní zástupci pro dopravu, které nesou odpovědnost za řízení oblastí činností, na které se vztahují pravidla unijního práva uvedená v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci písm. b) tohoto nařízení, a které musí v důsledku toho zajistit dodržování těchto pravidel při výkonu těchto činností a v případě porušení uvedených předpisů nést trestní odpovědnost.
- 66 Pokud tudíž členský stát na základě takové vnitrostátní právní úpravy, jako je § 9 odst. 2 VStG, umožňuje podnikům silniční dopravy určit jiné osoby než odpovědné zástupce pro dopravu jako zástupce odpovědné za řízení oblastí činností uvedených v předchozím bodě, je třeba mít za to, že tento členský stát tím stanovil takovou kategorii zástupců jakožto „dotčené osoby“ pro účely čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 1071/2009, jejichž chování je třeba zvážit při posuzování dobré pověsti uvedených podniků.
- 67 Na druhém místě, jak bylo uvedeno v bodech 40 a 41 tohoto rozsudku, čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1071/2009 ukládá členským státům povinnost přijmout opatření nezbytná k tomu, aby byly účinným, přiměřeným a odrazujícím způsobem sankcionovány podniky silniční dopravy, které nesplňují požadavek dobré pověsti.
- 68 Mezi tyto sankce patří zejména, jak vyplývá z odstavce 2 tohoto článku 22, pozastavení povolení k výkonu povolání podnikatele v silniční dopravě, odnětí tohoto povolení a prohlášení odpovědného zástupce pro dopravu nezpůsobilým.
- 69 Vzhledem k tomu, že dobrá pověst dopravních podniků závisí mimo jiné na neexistenci odsouzení za trestnou činnost nebo sankcí za nedodržení pravidel uvedených v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci písm. b) nařízení č. 1071/2009 při výkonu jejich dopravních činností, musí členské státy za účelem splnění požadavků stanovených v článku 22 uvedeného nařízení zejména zajistit, aby trestní odpovědnost za vážná porušení těchto pravidel v rámci takového podniku byla stanovena takovým způsobem, aby nebránila sankcionovat účinným, přiměřeným a odrazujícím způsobem ztrátu dobré pověsti, která by mohla vyplývat z takových porušení.
- 70 Jeví se však, že vnitrostátní právní úprava, o kterou jde v původním řízení, umožňuje podniku silniční dopravy určit někoho jako zástupce odpovědného za dodržování

pravidel unijního práva uvedených v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci písm. b) nařízení č. 1071/2009, že toto určení zahrnuje přenesení trestní odpovědnosti za porušení těchto pravidel unijního práva při výkonu činností silniční dopravy tohoto podniku na tuto osobu a že vnitrostátní právo brání tomu, aby bylo chování takto určené osoby zohledněno za účelem posouzení, zda uvedený podnik splňuje požadavek dobré pověsti stanovený v čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1071/2009.

- 71 Důsledkem toho je, že se má za to, že vážná porušení uvedených pravidel, k nimž došlo v uvedeném podniku po takovém určení, nepoškozují dobrou pověst dotyčného podniku.
- 72 Ačkoli totiž takto určená osoba nese odpovědnost za řízení oblastí činností, na které se vztahují stejná pravidla, a spadá tedy do kategorie „dotčených osob stanovených členským státem“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 1071/2009, odsouzení za závažnou trestnou činnost a sankce uložené za tato porušení nikdy nepovedou k řízení o kontrole dobré pověsti dotyčného podniku podle článku 6 tohoto nařízení, ani nebudou zohledněny při kontrolách, které musí příslušné orgány provádět podle článku 12 uvedeného nařízení za účelem ověření, že podniky oprávněné k výkonu povolání podnikatele v silniční dopravě stále plní požadavky stanovené v článku 3 téhož nařízení.
- 73 Taková porušení bez ohledu na počet a závažnost nikdy nepovedou ke ztrátě takové dobré pověsti, a v důsledku toho ani k odnětí nebo pozastavení oprávnění k výkonu povolání podnikatele v silniční dopravě.
- 74 Taková vnitrostátní právní úprava, o jakou se jedná v původním řízení, proto v rozporu s článkem 22 nařízení č. 1071/2009 brání tomu, aby byla zpochybněna dobrá pověst podniků silniční dopravy a aby byly vůči nim přijaty sankce, ačkoli se osoby, které musí být ve vztahu k těmto podnikům považovány za „dotčené osoby“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 druhého pododstavce tohoto nařízení, dopustily vážných porušení pravidel unijního práva uvedených v čl. 6 odst. 1 třetím pododstavci písm. b) uvedeného nařízení.
- 75 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět, že článek 22 nařízení č. 1071/2009, ve spojení s jeho čl. 6 odst. 1, musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, na základě které osoba, jež je trestně odpovědná za porušení v rámci podniku silniční dopravy a jejíž chování je zohledňováno pro účely posouzení dobré pověsti tohoto podniku, může určit jinou osobu jako zástupce odpovědného za dodržování ustanovení unijního práva, pokud jde o dobu řízení a dobu odpočinku řidičů, a přenést tak na tuto posledně uvedenou osobu trestní odpovědnost za porušení těchto ustanovení unijního práva, pokud vnitrostátní právo neumožňuje zohlednit porušení takto přičítaná uvedenému zástupci za účelem posouzení, zda uvedený podnik splňuje požadavek dobré pověsti.

K nákladům řízení

- 76 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením

jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 22 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 ze dne 21. října 2009, kterým se zavádějí společná pravidla týkající se závazných podmínek pro výkon povolání podnikatele v silniční dopravě a zrušuje směrnice Rady 96/26/ES, ve znění nařízení Rady (EU) č. 517/2013 ze dne 13. května 2013, ve spojení s čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1071/2009, v pozměněném znění,

musí být vykládán v tom smyslu, že

brání vnitrostátní právní úpravě, na základě které osoba, jež je trestně odpovědná za porušení v rámci podniku silniční dopravy a jejíž chování je zohledňováno pro účely posouzení dobré pověsti tohoto podniku, může určit jinou osobu jako zástupce odpovědného za dodržování ustanovení unijního práva, pokud jde o dobu řízení a dobu odpočinku řidičů, a přenést tak na tuto posledně uvedenou osobu trestní odpovědnost za porušení těchto ustanovení unijního práva, pokud vnitrostátní právo neumožňuje zohlednit porušení takto přičítaná uvedenému zástupci za účelem posouzení, zda uvedený podnik splňuje požadavek dobré pověsti.

C-473/19 Föreningen Skydda Skogen

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

4. března 2021 ([*1](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 92/43/EHS – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Článek 12 odst. 1 – Směrnice 2009/147/ES – Ochrana volně žijících ptáků – Článek 5 – Lesní hospodářství – Zákazy zaměřené na zajištění ochrany chráněných druhů – Projekt vykácení lesa – Místo poskytující úkryt chráněným druhům“

Ve spojených věcech C-473/19 a C-474/19,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (senát pro záležitosti nemovitostí a životního prostředí soudu prvního stupně ve Vänersborgsu, Švédsko) ze dne 12. a 13. června 2019, došlými Soudnímu dvoru dne 18. června 2019, v řízení

Föreningen Skydda Skogen (C-473/19)

Naturskyddsföreningen i Härryda,

Göteborgs Ornitologiska Förening (C-474/19)

proti

Länsstyrelsen i Västra Götalands län,

B. A. B. (C-473/19),

U. T. B. (C-474/19),

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení A. Arabadžev (zpravodaj), předseda senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora, vykonávající funkci předsedy druhého senátu, A. Kumin, T. von Danwitz a P. G. Xuereb, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Föreningen Skydda Skogen E. Götmark,
- za Naturskyddsföreningen i Härryda J. Hortem,
- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jakož i L. Dvořákovou, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi K. Simonssonem a C. Hermesem, jakož i E. Ljung Rasmussen, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 10. září 2020,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 12 odst. 1 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102, dále jen „směrnice o stanovištích“), jakož i článku 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 2010, L 20, s. 7, dále jen „směrnice o ochraně ptáků“).
- 2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci sporů mezi Föreningen Skydda Skogen (sdružení na ochranu lesa), Naturskyddsföreningen i Härryda (sdružení na ochranu přírody v obci Härryda) a Göteborgs Ornitologiska Förening (ornitologická společnost v Göteborgu) na straně jedné a Länsstyrelsen i Västra Götalands län (prefektura kraje Västra Götaland, Švédsko), B. A. B. a U. T. B. na straně druhé, jejichž předmětem je rozhodnutí prefektury kraje Västra Götaland nekonat ve vztahu k oznámení o těžbě dřeva týkající se lesní oblasti nacházející se v obci Härryda (Švédsko).

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice o stanovištích

- 3 Třetí, čtvrtý a šestý bod odůvodnění směrnice o stanovištích zní:

„vzhledem k tomu, že hlavním cílem této směrnice je podpořit ochranu biologické rozmanitosti s ohledem na hospodářské, sociální, kulturní a regionální požadavky, představuje tato směrnice příspěvek k obecnému cíli udržitelného rozvoje; že zachování biologické rozmanitosti může v určitých případech vyžadovat udržování nebo přímo podporu určitých lidských činností;

vzhledem k tomu, že na evropském území členských států se stav přírodních stanovišť neustále zhoršuje a stále více druhů je ve volné přírodě vážně ohroženo; že ohrožená stanoviště a druhy představují část přírodního dědictví Společenství a jejich ohrožení má často charakter překračující hranice státu, a je proto nezbytné přijmout opatření na jejich ochranu na úrovni Společenství;

[...]

vzhledem k tomu, že je nutno podle stanoveného časového rozvrhu vyhlásit zvláštní oblasti ochrany s cílem vytvořit spojitou evropskou ekologickou síť, aby byla zajištěna ochrana nebo zachování přírodních stanovišť a druhů v zájmu Společenství v odpovídajícím stavu z hlediska jejich ochrany“.

- 4 Podle článku 1 písm. i) a písm. m) této směrnice platí:

„Pro účely této směrnice se:

[...]

- i) „stavem druhu z hlediska ochrany“ rozumí souhrn vlivů působících na příslušný druh, které mohou ovlivnit jeho dlouhodobé rozšíření a početnost jeho populací na území uvedeném v článku 2;

stav druhu z hlediska ochrany bude považován za „příznivý“, jestliže:

- údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště, a
- přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen, [a]
- existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště k dlouhodobému zachování jeho populací;

[...]

- m) „jedincem“ rozumí živý či mrtvý živočich nebo rostlina z druhů uvedených v příloze IV a V, dále jakákoli část nebo produkt z nich vyrobený, stejně jako jakékoli jiné zboží, u něhož z průvodního dokumentu, obalu nebo značky či označení nebo z jakýchkoli jiných okolností vyplývá, že se jedná o části živočichů nebo rostlin těchto druhů nebo produkt z nich vyrobený“.

5 Článek 2 uvedené směrnice stanoví:

„1. Cílem této směrnice je přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na evropském území členských států, na které se vztahuje Smlouva.

2. Cílem opatření přijímaných na základě této směrnice je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství.

3. Opatření přijímaná na základě této směrnice musí brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky.“

6 Článek 12 odst. 1 téže směrnice stanoví:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV písm. a) v jejich přirozeném areálu rozšíření, který zakazuje:

- a) veškeré formy úmyslného odchytu nebo usmrcování jedinců těchto druhů v přírodě;
- b) úmyslné vyrušování těchto druhů, zejména v období rozmnožování, výchovy mláďat, přezimování a migrace;
- c) úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec z volné přírody;

d) poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku.“

7 Článek 16 odst. 1 směrnice o stanovištích stanoví:

„Neexistuje-li žádné jiné uspokojivé řešení a za podmínky, že populace příslušného druhu přetrvávají navzdory udělené odchylce ve svém přirozeném areálu rozšíření bez negativního ovlivnění v dobrém stavu z hlediska jejich ochrany, mohou se členské státy odchýlit od ustanovení článků 12, 13, 14 a čl. 15 písm. a) a b):

- a) v zájmu ochrany volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin a ochrany přírodních stanovišť;
- b) v zájmu prevence závažných škod, zejména na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodách a ostatních typech majetku;
- c) v zájmu zdraví lidí a veřejné bezpečnosti nebo z jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru a s nesporně příznivými důsledky pro životní prostředí;
- d) pro účely výzkumu a vzdělání, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo vysazení v původním areálu druhu a chovu a pěstování nezbytných pro tyto účely, včetně umělého rozmnožování rostlin;
- e) aby za přísně kontrolovaných podmínek v omezeném rozsahu a na základě výběru povolily odebrání nebo držení omezeného a příslušnými státními orgány stanoveného počtu jedinců určitých druhů uvedených v příloze IV.“

8 Příloha IV písm. a) směrnice o stanovištích označuje mimo jiné *Rana arvalis*, běžně nazývaného skokan ostronosý, za druh živočicha v zájmu Společenství, který vyžaduje přísnou ochranu.

Směrnice o ochraně ptáků

9 Body 3 až 5 odůvodnění směrnice o ochraně ptáků znějí:

„(3) Početnost velkého množství druhů volně žijících ptáků přirozeně se vyskytujících na evropském území členských států klesá, a to v některých případech velmi rychle. Tento pokles představuje vážnou hrozbu pro ochranu přírodního prostředí, především protože takový vývoj ohrožuje biologickou rovnováhu.

(4) Druhy volně žijících ptáků přirozeně se vyskytující na evropském území členských států jsou zejména stěhovavé druhy. Takové druhy tvoří společné dědictví a jejich účinná ochrana je typickým problémem životního prostředí překračujícím hranice státu, který vyžaduje společnou odpovědnost.

(5) Zachování druhů volně žijících ptáků vyskytujících se v přírodě na evropském území členských států je nezbytné pro uskutečnění cílů Společenství v oblastech zlepšování životních podmínek a udržitelného rozvoje.“

10 Článek 1 této směrnice stanoví:

„1. Tato směrnice se týká ochrany všech druhů ptáků přirozeně se vyskytujících ve volné přírodě na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva. Zahrnuje ochranu, regulování těchto druhů a péči o ně a stanoví pravidla pro jejich využívání.

2. Vztahuje se na ptáky, jejich vejce, hnízda a stanoviště.“

11 Článek 2 uvedené směrnice uvádí:

„Členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby populace druhů uvedených v článku 1 byly zachovány na úrovni nebo přivedeny na úroveň, která odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům, přičemž budou brát v úvahu hospodářské požadavky a požadavky rekreace.“

12 Článek 3 téže směrnice stanoví:

„1. S přihlédnutím k požadavkům uvedeným v článku 2 přijmou členské státy nezbytná opatření na ochranu, zachování nebo obnovení dostatečné rozmanitosti a rozlohy stanovišť pro všechny druhy ptáků, na které se vztahuje článek 1.

2. Ochrana, uchování a obnova biotopů a stanovišť bude zahrnovat zejména následující opatření:

- a) zřizování chráněných území;
- b) udržování a péči v souladu s ekologickými potřebami stanovišť uvnitř chráněných území i mimo ně;
- c) obnovu zničených biotopů;
- d) vytváření biotopů.“

13 Článek 4 směrnice o ochraně ptáků zní:

„1. Druhy uvedené v příloze I musí být předmětem zvláštních opatření týkajících se ochrany jejich stanovišť s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření.

[...]

Členské státy především označí území nejvhodnější z hlediska počtu druhů a rozlohy jako zvláště chráněné oblasti určené pro ochranu těchto druhů, přičemž vezmou v úvahu jejich požadavky na ochranu na pevnině a na moři v zeměpisné oblasti, na niž se tato směrnice vztahuje.

[...]

4. S ohledem na ochranu oblastí uvedených v odstavcích 1 a 2 přijmou členské státy vhodná opatření pro předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť

nebo jakýmkoli rušivým zásahům, které negativně ovlivňují ptáky, pokud by mohly být významné z hlediska cílů tohoto článku. Členské státy musí rovněž usilovat o předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť mimo tyto chráněné oblasti.“

14 Článek 5 této směrnice stanoví:

„Aniž jsou dotčeny články 7 a 9, přijmou členské státy opatření nezbytná k vytvoření obecné právní úpravy ochrany všech druhů ptáků uvedených v článku 1, která zejména zakáže

- a) úmyslné usmrcování nebo odchyt jakýmkoli způsobem;
- b) úmyslné ničení nebo poškozování jejich hnízd a vajec nebo odstraňování hnízd;
- c) sběr jejich vajec ve volné přírodě a jejich držení, a to i prázdných;
- d) úmyslné vyrušování těchto ptáků, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat, pokud by šlo o vyrušování významné z hlediska cílů této směrnice;

[...]“

15 Článek 9 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Pokud neexistuje jiné uspokojivé řešení, mohou se členské státy odchýlit od ustanovení článků 5 až 8 z následujících důvodů:

- a) – v zájmu veřejného zdraví a bezpečnosti,
 - v zájmu bezpečnosti leteckého provozu,
 - pro předcházení závažným škodám na úrodě, dobytku, lesích, rybářství a vodním hospodářství,
 - za účelem ochrany rostlin a živočichů;
- b) pro účely výzkumu a výuky, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo vysazení v původním areálu výskytu druhu a pro chov v zajetí pro tyto účely;
- c) aby v malém množství za přísně kontrolovaných podmínek a na základě výběru umožnily odchyt, držení nebo jiné rozumné využívání některých druhů ptáků.“

16 Článek 14 směrnice o ochraně ptáků zní následovně:

„Členské státy mohou zavést přísnější ochranná opatření, než stanoví tato směrnice.“

Švédské právo

17 Ustanovení § 4 prvního pododstavce artskyddsförordningen (2007:845) [nařízení o ochraně druhů (2007:845); dále jen „nařízení o ochraně druhů“], které bylo přijato

na základě § 1 kapitoly 8 miljöbalken, lag (1998:808) [zákon o ochraně životního prostředí (1998:808)], a to za účelem provedení článku 5 směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 1979, L 103, s. 1; Zvl. vyd.15/01, s. 98) do švédského práva, jehož ustanovení převzal článek 5 směrnice o ochraně ptáků, kterou byla zrušena a nahrazena směrnice 79/409, a článek 12 směrnice o stanovištích, stanoví:

„Je zakázán, pokud jde o volně žijící ptáky, jakož i volně žijící živočichy uvedené v příloze I tohoto nařízení pod písmenem N nebo n:

1. úmyslný odchyt nebo usmrcování živočichů,
2. úmyslné vyrušování těchto živočichů, zejména v období rozmnožování, odchovu mláďat, přezimování a migrace,
3. úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec ve volné přírodě a
4. poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku těchto živočichů.

Zákazy platí pro všechny životný cykly těchto živočichů.

[...]“

- 18 Ustanovení § 4 prvního pododstavce bodů 1 až 3 tohoto nařízení tak provádí úmyslná jednání zakázaná v čl. 5 písm. a) až d) směrnice o ochraně ptáků a čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích. Pokud jde o § 4 první pododstavec bod 4 uvedeného nařízení, toto ustanovení provádí čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích.
- 19 Příloha 1 nařízení o ochraně druhů obsahuje seznam všech druhů, které jsou uvedeny v přílohách I až III směrnice o ochraně ptáků a v přílohách II, IV a V směrnice o stanovištích.
- 20 Z ustanovení § 30 skogsvårdslagen (1979:429) [zákon o lesním hospodářství (1979:429)] vyplývá, že vláda nebo jí určený správní orgán mohou vydávat pokyny týkající se zohlednění přírodního prostředí, které je vyžadováno zejména v rámci lesního hospodářství.

Spory v původním řízení a předběžné otázky

- 21 Oznámení o těžbě dřeva týkající se lesní oblasti nacházející se v obci Härryda bylo podáno u Skogsstyrelsen (státní správa lesů, Švédsko). Toto oznámení se týká vykáčení, což předpokládá odstranění téměř všech stromů.
- 22 Státní správa lesů vydala stanovisko k preventivním opatřením doporučeným v tomto konkrétním případě a dospěla k závěru, že pokud se bude postupovat podle jejího stanoviska, není činnost popsaná v tomto oznámení v rozporu s žádným ze zákonů stanovených nařízením o ochraně druhů.

- 23 Jak vyplývá z žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, lesní oblast, které se dotčené oznámení týká, je přírodním stanovištěm druhů chráněných nařízením o ochraně druhů. Zamýšlená těžba dřeva v této oblasti by přitom měla za následek vyrušování nebo usmrcení jedinců těchto chráněných druhů. Kromě toho by byla zničena vejce uvedených druhů nacházejících se v uvedené oblasti.
- 24 Dne 22. prosince 2016 a 17. ledna 2018 tedy žalobci v původním řízení požádali prefekturu kraje Västra Götaland odpovědnou za kontrolu ochrany druhů v tomto kraji, aby konal ve vztahu k oznámení o těžbě dřeva a stanovisku státní správy lesů. Domnívají se, že zamýšlená těžba je v rozporu se zákazy stanovenými nařízením o ochraně druhů, a zejména žádali po uvedené prefektuře, aby plnila svou úlohu, kterou je kontrola uplatňování tohoto nařízení.
- 25 Prefektura kraje Västra Götaland rozhodla, že není nutné zkoumat potřebu výjimky z použití nařízení o ochraně druhů, což předpokládá, že zamýšlená činnost není v rozporu s žádným z uvedených zákazů, budou-li zohledněna preventivní opatření doporučená ve stanovisku státní správy lesů, jak je uvedeno v bodě 22 tohoto rozsudku. Žalobci v původním řízení tedy podali k předkládajícímu soudu žalobu proti tomuto rozhodnutí prefektury kraje Västra Götaland nepřijmout kontrolní opatření.
- 26 Předkládající soud upřesňuje, že článek 4 nařízení o ochraně druhů provádí jak článek 5 směrnice o ochraně ptáků, tak článek 12 směrnice o stanovištích, takže toto nařízení nerozlišuje, pokud jde o působnost zákazů, mezi druhy, na které se vztahuje jedna či druhá z těchto směrnic, a že se zákaz poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku stanovený směrnicí o stanovištích vztahuje na základě vnitrostátního práva rovněž na ptáky. Podle tohoto soudu toto provedení nevyvolává žádný rozpor vzhledem k tomu, že směrnice o ochraně ptáků je směrnicí minimální harmonizace přijatou na základě čl. 175 odst. 1 ES.
- 27 Předkládající soud dále dodává, že věci, v nichž má rozhodnout, se týkají dopadu lesnické činnosti, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, na určitý počet druhů ptáků, na něž se vztahuje směrnice o ochraně ptáků, z nichž některé jsou uvedeny v příloze I této směrnice, jakož i na druh *Rana arvalis*, běžně nazývaný skokan ostronosý, uvedený v příloze IV písm. a) směrnice o stanovištích, který požívá přísné ochrany stanovené touto směrnicí a nachází se v dotčené oblasti těžby dřeva. V tomto ohledu uvádí, že tyto druhy velmi pravděpodobně využívají dotčnou oblast jako míst rozmnožování. Tato místa by přitom byla zamýšlenou těžbou zničena nebo znehodnocena.
- 28 Uvedený soud má tedy za to, že je nutné vyložit některé pojmy směrnice o ochraně ptáků a směrnice o stanovištích, aby mohl rozhodnout o otázkách, jež mu byly položeny, a v této souvislosti ověřit, zda je s těmito směrnicemi slučitelná vnitrostátní judikatura, která vyžaduje, aby v případě, že určitá činnost sleduje jiný cíl, než je cíl sledovaný zákazy obsaženými v uvedených směrnicích, musí tato činnost vést ke vzniku rizika nepříznivých účinků na stav dotčených druhů z hlediska ochrany, aby se na ní tyto zákazy vztahovaly.
- 29 Za těchto podmínek se Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (senát pro záležitosti nemovitostí a životního prostředí soudu prvního stupně ve Vänersborgsu,

Švédsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, které mají totožné znění ve věci C-473/19 i ve věci C-474/19:

- „1) Musí být článek 5 [směrnice o ochraně ptáků] vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se daný zákaz vztahuje pouze na druhy uvedené v příloze I této směrnice, druhy ohrožené na určité úrovni nebo druhy trpící dlouhodobým poklesem populace?
- 2) Musí být pojmy ‚úmyslné usmrcování/vyrušování/ničení‘ obsažené v čl. 5 písm. a) až d) směrnice o ochraně ptáků a v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) [směrnice o stanovištích] vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se v případě, že je účel určité činnosti zjevně jiný než usmrcování nebo vyrušování druhů (například lesnická činnost nebo činnost využívání půdy), dotčené zákazy se uplatní pouze za podmínky, že zde existuje riziko nepříznivých účinků na stav druhů z hlediska ochrany vyvolané dotčenou činností?

První a druhá otázka jsou pokládány mimo jiné s ohledem na:

- skutečnost, že se článek 5 směrnice o ochraně ptáků týká ochrany všech druhů ptáků uvedených v čl. 1 odst. 1 této směrnice,
 - způsob, jakým čl. 1 písm. m) směrnice o stanovištích definuje pojem ‚jedinec‘,
 - skutečnost, že otázka stavu druhu z hlediska ochrany je považována za relevantní zejména v souvislosti s odchylkami dle článku 16 směrnice o stanovištích (odchylky vyžadují, aby neexistovalo žádné jiné uspokojivé řešení a aby populace příslušného druhu přetrvávaly navzdory udělené odchylce ve svém přirozeném areálu rozšíření bez negativního ovlivnění v dobrém stavu z hlediska jejich ochrany) nebo článku 9 směrnice o ochraně ptáků (odchylky nesmí být v rozporu s touto směrnicí, která v článku 2 ukládá členským státům přijmout opatření nezbytná k tomu, aby populace druhů uvedených v článku 1 byly zachovány na úrovni, která odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům).
- 3) Bude-li odpověď na jakoukoli část druhé otázky znít tak, že aby se dotčený zákaz uplatnil, je třeba posoudit škodu na jiné než individuální úrovni, je nutno toto posouzení provést v některém z níže uvedených měřítek nebo na některé z těchto úrovní:
 - a) určitá zeměpisně omezená část populace, například v rámci hranic oblasti, členského státu nebo Evropské unie,
 - b) dotčená místní populace (biologicky izolovaná od ostatních populací daného druhu),
 - c) dotčená metapopulace, nebo

- d) celá populace daného druhu v rámci relevantní biogeografické regionální části areálu rozšíření daného druhu?
- 4) Musí být výraz „poškození nebo ničení“, pokud jde o místo rozmnožování živočichů dle čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích, vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, v důsledku které navzdory preventivním opatřením dochází v důsledku dotčené činnosti posuzované samostatně nebo v kombinaci s jinými činnostmi ke ztrátě trvalé ekologické funkčnosti [...] stanoviště dotčeného druhu v určité oblasti, ať již v důsledku poškození, ničení nebo zhoršování, přímo či nepřímo, tento zákaz se uplatní pouze tehdy, je-li pravděpodobné zhoršení stavu dotčeného druhu z hlediska ochrany na jedné z úrovní uvedených ve třetí otázce?
- 5) Bude-li odpověď na jakoukoli část čtvrté otázky záporná, tedy že se zákaz uplatní pouze v případě posouzení škody na jiné úrovni než na úrovni stanoviště v daném konkrétním území, je nutno toto posouzení provést v některém z níže uvedených měřítek nebo na některé z těchto úrovní:
- a) určitá zeměpisně omezená část populace, například v rámci hranic oblasti, členského státu nebo Evropské unie,
 - b) dotčená místní populace (biologicky izolovaná od ostatních populací daného druhu),
 - c) dotčená metapopulace, nebo
 - d) celá populace daného druhu v rámci relevantní biogeografické regionální části areálu rozšíření daného druhu?

Součástí druhé a čtvrté otázky [...] je otázka, zda přísná ochrana stanovená ve směrnicih [o ochraně ptáků a o stanovištích] přestává platit pro druhy, u nichž bylo cíle směrnice [o stanovištích] (příznivého stavu z hlediska ochrany) již dosaženo.“

- 30 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 22. července 2019 byly věci C-473/19 a C-474/19 spojeny pro účely písemné a ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 31 První otázkou se předkládající soud táže, zda článek 5 směrnice o ochraně ptáků musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se zákazy stanovené v tomto ustanovení týkají pouze druhů uvedených v příloze I této směrnice, druhů ohrožených na určité úrovni nebo druhů trpících dlouhodobým poklesem populace.
- 32 Podle ustálené judikatury je třeba při výkladu ustanovení unijního práva vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí [rozsudek ze dne 2. července 2020, Magistrat der Stadt Wien (Křeček polní), C-477/19, EU:C:2020:517, bod 23 a citovaná judikatura].

- 33 Zprv je třeba uvést, že podle samotného znění článku 5 směrnice o ochraně ptáků platí, že aniž jsou dotčeny články 7 a 9 této směrnice přijmou členské státy opatření nezbytná k vytvoření obecné právní úpravy ochrany všech druhů ptáků uvedených v jejím článku 1, která zejména zakáže to, co je zakázáno v uvedeném článku 5.
- 34 Směrnice o ochraně ptáků se přitom podle svého čl. 1 odst. 1 týká „ochrany všech druhů ptáků přirozeně se vyskytujících ve volné přírodě na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva“.
- 35 Článek 5 směrnice o ochraně ptáků tak vyžaduje, aby členské státy přijaly úplný a účinný právní rámec, zavedením, podobně jak stanoví článek 12 směrnice o stanovištích, konkrétních a zvláštních ochranných opatření, jež musí zajistit účinné dodržování zákazů uvedených v článku 5 směrnice o ochraně ptáků, jež mají v podstatě chránit druhy, místa rozmnožování a místa odpočinku ptáků, na něž se vztahuje tato směrnice [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 252].
- 36 Z jasného a jednoznačného znění článku 5 směrnice o ochraně ptáků tedy vyplývá, že uplatnění zákazů uvedených v tomto ustanovení není nijak vyhrazeno druhům vyjmenovaným v příloze I této směrnice, druhům ohroženým na určité úrovni nebo druhům trpícím dlouhodobým poklesem populace.
- 37 Zadruhé je třeba uvést, že kontext, do něhož patří článek 5 směrnice o ochraně ptáků, ani předmět a účel této směrnice neumožňují omezit jeho působnost na tři kategorie druhů ptáků, které předkládající soud uvedl v první otázce.
- 38 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 191 odst. 2 SFEU je politika Unie v oblasti životního prostředí zaměřena na vysokou úroveň ochrany. Mimoto je založena zejména na zásadách obezřetnosti a prevence, jakož i odvracení ohrožení životního prostředí především u zdroje.
- 39 Jak vyplývá z bodů 3 až 5 odůvodnění směrnice o ochraně ptáků, početnost velkého množství druhů volně žijících ptáků přirozeně se vyskytujících na evropském území členských států klesá, přičemž tento pokles představuje vážnou hrozbu pro ochranu přírodního prostředí. Ochrana takových druhů ptáků, které jsou z velké části stěhovavými druhy, a představují tak společné dědictví, je tudíž nezbytná pro uskutečnění cílů Unie v oblastech zlepšování životních podmínek a udržitelného rozvoje.
- 40 Soudní dvůr již rovněž připomněl, že směrnice o ochraně ptáků, jejíž oblast působnosti zahrnuje všechny druhy volně žijících ptáků přirozeně se vyskytujících na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva, v článku 2 stanoví, že členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby populace všech těchto druhů ptáků byly zachovány na úrovni nebo přivedeny na úroveň, která odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům, přičemž budou brát v úvahu hospodářské požadavky a požadavky rekreace (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 1996, Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, EU:C:1996:297, bod 3).

- 41 Kromě toho článek 3 směrnice o ochraně ptáků ukládá členským státům povinnosti obecné povahy spočívající v zajištění dostatečné rozmanitosti a rozlohy stanovišť, které se stejně jako článek 5 této směrnice týkají všech druhů ptáků uvedených v článku 1 dané směrnice, tedy všech druhů volně žijících ptáků přirozeně se vyskytujících na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva.
- 42 Určení této oblasti působnosti souvisí s významem úplné a účinné ochrany volně žijících ptáků v celé Unii bez ohledu na místo jejich pobytu nebo průletové zóny, a tedy nezávisle na vnitrostátních právních předpisech, které určují ochranu volně žijících ptáků v závislosti na pojetí národního dědictví (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. dubna 1988, Komise v. Francie, 252/85, EU:C:1988:202, bod 15).
- 43 Pokud jde o článek 4 směrnice o ochraně ptáků, ten obsahuje specificky cílený a posílený režim ochrany, který zahrnuje zvláštní povinnosti, zejména pokud jde o druhy ptáků uvedené v příloze I této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 1996, Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, EU:C:1996:297, body 19 a 23), spočívající v přijetí zvláštních opatření týkajících se ochrany jejich stanovišť s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření. Členské státy především označí území nejvhodnější z hlediska počtu druhů a rozlohy jako zvláště chráněné oblasti určené pro ochranu druhů uvedených v příloze I této směrnice, přičemž vezmou v úvahu jejich požadavky na ochranu na pevnině a na moři v zeměpisné oblasti, na niž se uvedená směrnice vztahuje.
- 44 Naproti tomu, jak uvedla generální advokátka v bodě 44 svého stanoviska, pro účely článku 5 směrnice o ochraně ptáků je nepodstatné, zda jsou druhy ptáků uvedené v příloze I této směrnice na určité úrovni ohroženy nebo u nich bude docházet k dlouhodobému poklesu populace.
- 45 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že článek 5 směrnice o ochraně ptáků musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se zákazy stanovené v tomto ustanovení týkají pouze druhů uvedených v příloze I této směrnice, druhů ohrožených na určité úrovni nebo druhů trpících dlouhodobým poklesem populace.

K druhé otázce

- 46 Úvodem je třeba poznamenat, že z žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že nařízení o ochraně druhů nečiní rozdíl, pokud jde o rozsah působnosti zákazů úmyslného odchytu nebo usmrcování a vyrušování živočišných druhů, jakož i ničení nebo sběru jejich vajec, které jsou uvedeny v jeho § 4, mezi druhy, na které se vztahuje směrnice o stanovištích, a druhy, na které se vztahuje směrnice o ochraně ptáků. Předkládající soud zejména zdůrazňuje, že § 4 první pododstavec body 1 až 3 tohoto nařízení upravuje úmyslná jednání, která jsou takto zakázána v čl. 5 písm. a) až d) směrnice o ochraně ptáků a v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích.
- 47 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle článku 14 směrnice o ochraně ptáků mohou členské státy zavést přísnější ochranná opatření, než stanoví tato směrnice

(rozsudek ze dne 21. července 2011, Azienda Agro-Zootecnica Franchini a Eolica di Altamura, C-2/10, EU:C:2011:502, bod 49).

- 48 Pokud tedy předkládající soud konstatuje, že z nařízení o ochraně druhů vyplývá, že zákazy stanovené v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích se vztahují na ptáky, je třeba posouzení druhé otázky omezit na výklad tohoto ustanovení.
- 49 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se v případě, že je účel určité lidské činnosti, například lesnické činnosti nebo činnosti využívání půdy, zjevně jiný než usmrcování nebo vyrušování živočišných druhů, zákazy stanovené v tomto ustanovení se uplatní pouze v případě rizika nepříznivých účinků na stav dotčených druhů z hlediska ochrany, a že ochrana poskytovaná tímto ustanovením přestává platit pro druhy, u nichž bylo dosaženo příznivého stavu z hlediska ochrany.
- 50 Je třeba především připomenout, že čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích ukládá členským státům povinnost přijmout nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV písm. a) této směrnice v jejich přirozeném areálu rozšíření, který zakazuje úmyslný odchyt nebo usmrcování jedinců těchto druhů, jejich úmyslné vyrušování nebo úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec.
- 51 Soudní dvůr rozhodl, že pro to, aby byla splněna podmínka úmyslného charakteru uvedená v čl. 12 odst. 1 písm. a) směrnice o stanovištích, musí být prokázáno, že původce jednání zamýšlel odchyt nebo usmrcování jedince chráněného živočišného druhu, nebo byl alespoň s možností takového odchyty nebo usmrcování srozuměn (rozsudek ze dne 18. května 2006, Komise v. Španělsko, C-221/04, EU:C:2006:329, bod 71). Totéž platí pro zákazy uvedené v čl. 12 odst. 1 písm. b) a c) této směrnice.
- 52 Soudní dvůr konkrétně kvalifikoval jako úmyslné vyrušování ve smyslu čl. 12 odst. 1 písm. b) směrnice o stanovištích takové skutečnosti, jako je provozování motorových kol na pláži i přes upozornění na výskyt hnízd chráněných mořských želv a provozování vodních šlapacích kol a malých lodí v přímořské oblasti dotčených pláží, a rozhodl, že členský stát nesplní povinnosti, které pro něj vyplývají na základě čl. 12 odst. 1 písm. b) této směrnice, v případě, kdy nepřijme veškerá konkrétní opatření nezbytná k zabránění úmyslnému vyrušování dotčených živočišných druhů v průběhu období rozmnožování (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. května 2006, Komise v. Španělsko, C-221/04, EU:C:2006:329, bod 70 a citovaná judikatura).
- 53 Zákazy uvedené v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích se tudíž mohou vztahovat na takovou činnost, jako je lesnická činnost nebo činnost využívání půdy, jejímž předmětem je zjevně jiný účel než odchyt nebo usmrcování živočišných druhů, jejich vyrušování nebo úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec.
- 54 Pokud jde o relevanci stavu živočišného druhu z hlediska ochrany v rámci čl. 12 odst. 1 písm. a) a c) směrnice o stanovištích, je třeba uvést, že nutnost provést posouzení situace na úrovni jednotlivých živočichů dotčeného druhu vyplývá ze

samotného znění tohoto ustanovení, které členským státům ukládá povinnost zakázat určitá jednání postihující „jedince“ nebo „vejce“ živočišných druhů.

- 55 Je přitom nutno konstatovat, že definice pojmu „stav druhu z hlediska ochrany“ obsažená v čl. 1 písm. i) této směrnice výslovně odkazuje na „početnost populací [druhu]“, a nikoli na konkrétní situaci jednotlivých živočichů nebo jedinců uvedeného druhu, takže tento stav z hlediska ochrany je určen nebo posouzen zejména s ohledem na populace dotyčných druhů.
- 56 Kromě toho, pokud jde o čl. 12 odst. 1 písm. b) směrnice o stanovištích, který obsahuje zákaz úmyslného vyrušování druhů, zejména v období rozmnožování, výchovy mláďat, přezimování a migrace, je třeba uvést, že jelikož je jeho cílem zdůraznit zvýšenou důležitost uvedeného zákazu v průběhu období, během nichž jsou jedinci zvláště zranitelní, zejména z hlediska jejich schopnosti nebo úspěšnosti rozmnožování, a jeho nedodržení tak podle uvedeného ustanovení může zvláště negativně ovlivnit stav dotyčného druhu z hlediska ochrany, toto ustanovení podle svého samotného znění nevyklučuje, že činnosti, které nepředstavují takové riziko, mohou pod toto ustanovení případně spadat.
- 57 Z toho vyplývá, že provádění režimu ochrany stanoveného v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích nepodléhá podmínce, aby daná činnost měla nepříznivé účinky na stav dotyčného živočišného druhu z hlediska ochrany.
- 58 Pokud jde dále o kontext tohoto ustanovení, je třeba konstatovat, že posouzení dopadu činnosti na stav dotyčného živočišného druhu z hlediska ochrany je naproti tomu relevantní v rámci odchylek přijímaných na základě článku 16 směrnice o stanovištích.
- 59 Právě v rámci přezkumu těchto odchylek je totiž třeba posoudit jak dopad dotčené činnosti na stav populací dotyčných druhů z hlediska ochrany, tak nezbytnost této činnosti, jakož i alternativní řešení umožňující dosažení cíle uplatněného na podporu požadované odchylky.
- 60 Podmínit uplatnění zákazů uvedených v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích rizikem nepříznivých účinků dotčené činnosti na stav dotyčného druhu z hlediska ochrany by přitom mohlo vést k obejití přezkumu stanoveného v článku 16 této směrnice, a zbavilo by tak tento článek, jakož i odchýlná ustanovení a omezující podmínky, které z něj vyplývají, užitečného účinku. Takový výklad nelze považovat za slučitelný se zásadami obezřetnosti a prevence připomenutými v bodě 38 tohoto rozsudku, jakož i se zvýšenou úrovní ochrany jedinců živočišných druhů a jejich vajec podle čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) uvedené směrnice.
- 61 Jak znění, tak kontext tohoto ustanovení tedy vylučují, aby uplatnění zákazů uvedených v tomto ustanovení na takové činnosti, jako je lesní činnost nebo činnost využívání půdy, záviselo na riziku nepříznivých účinků na stav dotyčného živočišného druhu z hlediska ochrany, přičemž tento výklad je rovněž podpořen cíli směrnice o stanovištích.

- 62 V tomto ohledu z třetího bodu odůvodnění uvedené směrnice vyplývá, že jejím hlavním cílem je podpořit ochranu biologické rozmanitosti s ohledem na hospodářské, sociální, kulturní a regionální požadavky, a tato směrnice přispívá k obecnému cíli udržitelného rozvoje.
- 63 V této souvislosti šestý bod odůvodnění směrnice o stanovištích upřesňuje, že je nutno podle stanoveného časového rozvrhu vyhlásit zvláštní oblasti ochrany s cílem vytvořit spojitou evropskou ekologickou síť, aby byla zajištěna ochrana nebo zachování přírodních stanovišť a druhů v zájmu Společenství v odpovídajícím stavu z hlediska jejich ochrany.
- 64 Je třeba dále připomenout, že cílem směrnice o stanovištích je podle jejího čl. 2 odst. 1 přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na evropském území členských států. Mimoto podle čl. 2 odst. 2 směrnice o stanovištích je cílem opatření přijímaných za tímto účelem „zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství“.
- 65 Z uvedených cílů tedy rovněž vyplývá, že jelikož cílem směrnice o stanovištích je rovněž „zachování“ příznivého stavu z hlediska ochrany, je třeba mít za to, že druhy, které dosáhly takového stavu z hlediska ochrany, musí být chráněny proti jakémukoliv zhoršení tohoto stavu.
- 66 Je tudíž třeba konstatovat, že čl. 12 odst. 1 směrnice o stanovištích nelze vykládat v tom smyslu, že ochrana, kterou toto ustanovení stanoví, se již nadále neuplatňuje na druhy, které dosáhly příznivého stavu z hlediska ochrany.
- 67 Pro účely použití čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) této směrnice tedy předkládajícímu soudu přísluší, aby zejména přezkoumal, zda se druhy živočichů, na které se vztahuje uvedená směrnice, jak jsou uvedeny v žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce, vyskytují v oblasti těžby dřeva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení.
- 68 V tomto ohledu je třeba uvést, že druh *Rana arvalis*, běžně nazývaný skokan ostronosý, má, jak upřesňuje předkládající soud, pravděpodobně své přírodní stanoviště v oblasti, na kterou se vztahuje oznámení o těžbě dřeva dotčené ve věci v původním řízení. Tento druh patří mezi živočišné druhy chráněné směrnicí o stanovištích, které jsou předmětem přísné ochrany podle článku 12 této směrnice.
- 69 Kromě toho předkládající soud uvádí, že v oblasti dotčené ve věci v původním řízení mají svá přírodní stanoviště přinejmenším druhy *Tetrao urogallus*, běžně nazývaný tetřev hlušec, *Pernis apivorus*, běžně nazývaný včelojed lesní, a *Accipiter gentilis*, běžně nazývaný jestřáb lesní, které jsou všechny uvedeny v příloze I směrnice o ochraně ptáků, a které představují nejohroženější druhy ptáků.
- 70 Předkládajícímu soudu rovněž přísluší posoudit, zda podmínky, za kterých musí být těžba dřeva dotčená ve věci v původním řízení provedena, patří mezi preventivní a udržitelné postupy obhospodařování lesů slučitelné s požadavky na ochranu vyplývajícími ze směrnice o stanovištích.

- 71 Daný soud zejména uvádí, že bude muset určit, do jaké míry preventivní opatření doporučená státní správou lesů mohou přispět ke snížení rizika škod na takovou úroveň, aby činnost dotčená ve věci v původním řízení již nespádala do oblasti působnosti zákazů stanovených v § 4 nařízení o ochraně druhů a zda jsou nutná další preventivní opatření k tomu, aby se tyto zákazy neuplatnily.
- 72 V tomto ohledu ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že v rámci zpracování oznámení o těžbě dřeva, o které se jedná ve věci v původním řízení, státní správa lesů neposuzovala žádný dobrovolný lesní hospodářský plán. Mimoto vnitrostátní správní orgány neověřily, zda může být tato těžba dřeva provedena zcela v souladu se zákazy stanovenými nařízením o ochraně druhů.
- 73 Kromě toho stanovisko státní správy lesů není pro vlastníka pozemku závazné a v případě nedodržení závěrů stanovených v tomto stanovisku není stanovena žádná trestní sankce. Podle žalobců v původním řízení toto stanovisko v žádném případě neobsahuje informace o tom, zda v oblasti, které se týká kácení, žijí chráněné druhy, ačkoli uvedenou správu na jejich výskyt v uvedené oblasti upozornili. Pokud jde o oznámení o těžbě dřeva dotčené ve věci v původním řízení, toto oznámení neuvádí období roku, během něhož bude tato těžba provedena.
- 74 Sdružení na ochranu lesa kromě toho upřesňuje, že pokud dojde v lesní oblasti dotčené ve věci v původním řízení k těžbě dřeva v souladu se stanoviskem vydaným státní správou lesů, lesní prostředí zanikne, což povede rovněž k zániku části přírodních stanovišť chráněných druhů, které se v ní vyskytují, a ohrozí tak jejich přežití v dlouhodobém horizontu.
- 75 Za těchto podmínek je třeba připomenout, že k dodržení čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích musí členské státy nejen vytvořit úplný právní rámec, ale také provést konkrétní a zvláštní ochranná opatření. Takový systém přísné ochrany stejně tak předpokládá přijetí preventivních ucelených a zkoordinovaných opatření. Tento systém přísné ochrany musí tedy umožnit, aby bylo účinně zabráněno úmyslným útokům na chráněné druhy živočichů, jak je stanoveno v tomto ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. června 2020, *Alianța pentru combaterea abuzurilor*, C-88/19, EU:C:2020:458, bod 23 a citovaná judikatura).
- 76 Pro účely dosažení cílů směrnice o stanovištích je totiž důležité, aby příslušné orgány byly schopny předvídat činnosti, které by byly škodlivé pro druhy chráněné touto směrnicí, a to bez ohledu na to, zda předmět dotčené činnosti spočívá v usmrcování nebo vyrušování těchto druhů.
- 77 Předkládajícímu soudu tedy přísluší ověřit, zda jsou takové lesnické činnosti, jako jsou činnosti dotčené v původním řízení, založeny na preventivním přístupu zohledňujícím potřeby ochrany dotčených druhů a zda jsou plánovány a prováděny tak, aby nedošlo k porušení zákazů vyplývajících z čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích, při zohlednění hospodářských, sociálních, kulturních, regionálních a místních požadavků, jak vyplývá z čl. 2 odst. 3 této směrnice.
- 78 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom

smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se v případě, že je účel určité lidské činnosti, například lesnické činnosti nebo činnosti využívání půdy, zjevně jiný než usmrcování nebo vyrušování živočišných druhů, zákazy stanovené v tomto ustanovení se uplatní pouze v případě rizika nepříznivých účinků na stav dotčených druhů z hlediska ochrany, a že ochrana poskytovaná tímto ustanovením nepřestává platit pro druhy, u nichž bylo dosaženo příznivého stavu z hlediska ochrany.

Ke čtvrté otázce

- 79 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, v důsledku které navzdory přijatým preventivním opatřením dochází v důsledku dotčené činnosti posuzované samostatně nebo v kombinaci s jinými činnostmi ke ztrátě trvalé ekologické funkčnosti přírodního stanoviště dotčeného druhu v určité oblasti, ať již v důsledku poškozování, ničení nebo zhoršování, přímo či nepřímo, se zákaz stanovený v tomto ustanovení uplatní pouze tehdy, je-li pravděpodobné zhoršení stavu dotčeného druhu z hlediska ochrany.
- 80 Tato otázka vychází z dvojího předpokladu uvedeného předkládajícím soudem, který bude muset potvrdit, že chráněné druhy ptáků a skokan ostronosý využívají území označené jako místa rozmnožování, která budou zničena nebo znehodnocena těžbou dřeva dotčenou ve věci v původním řízení, a že trvalá ekologická funkčnost v přírodním stanovišti dotčených druhů bude po této těžbě ztracena.
- 81 Pro účely odpovědi na uvedenou otázku je tedy především třeba připomenout, že podle čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích se přísná ochrana stanovená v tomto ustanovení týká zákazu „poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku“.
- 82 Právě s ohledem na tento systém přísné ochrany již Soudní dvůr rozhodl, že jednání uvedená v tomto ustanovení nejsou pouze jednání úmyslná, ale také jednání, která úmyslná nejsou. Unijní normotvůrce tím, že neomezil zákaz uvedený v čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích na úmyslná jednání na rozdíl od toho, co je stanoveno ve vztahu k jednáním uvedeným v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) uvedené směrnice, projevil vůli přiznat místům rozmnožování nebo místům odpočinku zvýšenou ochranu proti jednáním způsobujícím jejich poškozování nebo ničení [rozsudek ze dne 2. července 2020, Magistrat der Stadt Wien (Křeček polní), C-477/19, EU:C:2020:517, bod 27 a citovaná judikatura].
- 83 Soudní dvůr kromě toho zdůraznil, že přísná ochrana stanovená v čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích se použije nezávisle na počtu jedinců dotčeného druhu vyskytujících se v dané oblasti [rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 237].
- 84 Je tudíž třeba mít za to, že jelikož uplatnění režimu ochrany stanoveného v čl. 12 odst. 1 písm. d) této směrnice není závislé na počtu jedinců dotčeného druhu, nemůže být podřízeno, jak uvedla generální advokátka v bodech 53 a 55 svého stanoviska, riziku nepříznivých účinků na stav tohoto druhu z hlediska ochrany.

- 85 Je třeba dodat, že úvahy uvedené v bodech 58 až 77 tohoto rozsudku se použijí obdobně na zákazy stanovené v čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích.
- 86 Z výše uvedeného vyplývá, že na čtvrtou otázku je třeba odpovědět tak, že čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, v důsledku které navzdory přijatým preventivním opatřením dochází v důsledku dotčené činnosti posuzované samostatně nebo v kombinaci s jinými činnostmi ke ztrátě trvalé ekologické funkčnosti přírodního stanoviště dotyčného druhu v určité oblasti, ať již v důsledku poškozování, ničení nebo zhoršování, přímo či nepřímo, se zákaz stanovený v tomto ustanovení uplatní pouze tehdy, je-li pravděpodobné zhoršení stavu dotčeného druhu z hlediska ochrany.

Ke třetí a páté otázce

- 87 S ohledem na odpověď na druhou a čtvrtou otázku není třeba odpovídat na třetí a pátou předběžnou otázku.

K nákladům řízení

- 88 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se zákazy stanovené v tomto ustanovení týkají pouze druhů uvedených v příloze I této směrnice, druhů ohrožených na určité úrovni nebo druhů trpících dlouhodobým poklesem populace.
- 2) Článek 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se v případě, že je účel určité lidské činnosti, například lesnické činnosti nebo činnosti využívání půdy, zjevně jiný než usmrcování nebo vyrušování živočišných druhů, se zákazy stanovené v tomto ustanovení uplatní pouze v případě rizika nepříznivých účinků na stav dotčených druhů z hlediska ochrany, a že ochrana poskytovaná tímto ustanovením nepřestává platit pro druhy, u nichž bylo dosaženo příznivého stavu z hlediska ochrany.
- 3) Článek 12 odst. 1 písm. d) směrnice 92/43 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, v důsledku které navzdory přijatým preventivním opatřením dochází v důsledku dotčené činnosti posuzované samostatně nebo v kombinaci s jinými činnostmi ke ztrátě trvalé

ekologické funkčnosti přírodního stanoviště dotyčného druhu v určité oblasti, ať již v důsledku poškození, ničení nebo zhoršování, přímo či nepřímo, se zákaz stanovený v tomto ustanovení uplatní pouze tehdy, je-li pravděpodobné zhoršení stavu dotčeného druhu z hlediska ochrany.

C-129/16 Túrkevei Tejtermelő Kft.

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

13. července 2017 ([*1](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Články 191 a 193 SFEU – Směrnice 2004/35/ES – Použitelnost *ratione materiae* – Znečištění ovzduší v důsledku ilegálního spalování odpadu – Zásada ‚znečišťovatel platí‘ – Vnitrostátní právní úprava, která stanoví společnou odpovědnost vlastníka pozemku, na němž došlo ke znečištění životního prostředí, a znečišťovatele“

Ve věci C-129/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (správní a pracovněprávní soud v Szolnoku, Maďarsko) ze dne 18. února 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 1. března 2016, v řízení

Túrkevei Tejtermelő Kft.

proti

Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (zpravodajka) a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség Z. Szuroveczem a L. Búsím, jako zmocněnci,

– za maďarskou vládu M. Z. Fehérem a G. Koósem, jakož i A. Pálfy, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi E. Whitem a A. Tokárem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 16. února 2017, vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 191 a 193 SFEU, jakož i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí (Úř. věst. 2004, L 143, s. 56; Zvl. vyd. 15/08, s. 357).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Túrkevei Tejtermelő Kft. (dále jen „TTK“) a Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség (Státní generální inspekce ochrany životního prostředí a přírody, Maďarsko, dále jen „inspekce“) ve věci pokuty uložené TTK za znečištění ovzduší v důsledku ilegálního spalování odpadu, k němuž došlo na jejím pozemku.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Směrnice 2004/35 byla přijata na základě čl. 175 ES odst. 1, nyní čl. 192 odst. 1 SFEU, který stanoví postupy přijímání unijních předpisů za účelem dosažení cílů v oblasti životního prostředí uvedených v čl. 191 odst. 1 SFEU.

- 4 Body 1, 2, 4, 13, 18, 20 a 24 odůvodnění směrnice 2004/35 zní takto:

„(1) Ve Společenství v současné době existuje mnoho znečištěných míst, která představují značná zdravotní rizika, a ztráta biologické rozmanitosti se v posledních desetiletích dramaticky zrychluje. Nečinnost může mít v budoucnosti za následek zvyšování počtu znečištěných míst a větší ztrátu biologické rozmanitosti. Prevence a náprava škod na životním prostředí do té míry, do jaké je to možné, přispívají k naplňování cílů a zásad politiky ES v oblasti životního prostředí stanovených ve Smlouvě. Při rozhodování o způsobu nápravy škod by měly být brány v úvahu místní podmínky.

(2) Prevence a náprava škod na životním prostředí by měly být prováděny na základě zásady ‚znečišťovatel platí‘, jak je stanoveno ve Smlouvě, a také v souladu se zásadou trvale udržitelného rozvoje. Základní zásadou této směrnice by tudíž mělo být to, že provozovatel, jehož činnost způsobila škodu na životním prostředí nebo bezprostřední hrozbu takové škody, je finančně odpovědný; tím mají být provozovatelé nuceni přijímat opatření a rozvíjet postupy ke snižování rizik škod na životním prostředí, aby riziko jejich finanční odpovědnosti bylo sníženo.

[...]

(4) Škody na životním prostředí zahrnují také škody způsobené vzduchem roznášenými částicemi, pokud poškozují vodu, půdu nebo chráněné druhy nebo přírodní stanoviště.

[...]

(13) Ne všechny formy škod na životním prostředí lze napravit prostřednictvím odpovědnostního mechanismu. Aby byl tento mechanismus účinný, musí existovat jeden nebo více identifikovatelných znečišťovatelů, škody by měly být konkrétní a kvantifikovatelné a mezi škodou a identifikovaným znečišťovatelem nebo znečišťovateli by měla být příčinná souvislost. Právní odpovědnost není tedy vhodným nástrojem pro řešení znečištění, které je široce

rozšířené a difúzní, takže není možné spojovat nepříznivé účinky na životní prostředí s jednáním nebo nečinností některých jednotlivců.

[...]

- (18) V souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ by měl provozovatel, který způsobuje škody na životním prostředí nebo vytváří bezprostřední hrozbu takovéto škody, v zásadě nést náklady na nutná preventivní nebo nápravná opatření. V případech, kdy místo provozovatele jedná příslušný orgán, a to buď sám, nebo prostřednictvím třetí strany, by měl tento orgán zajistit, aby jemu vzniklé náklady byly zpětně uhrazeny provozovatelem. Je také vhodné, aby provozovatelé nesli v konečném důsledku náklady spojené s posuzováním škod na životním prostředí a v případě potřeby i s posuzováním bezprostřední hrozby výskytu takových škod.

[...]

- (20) Provozovatel by neměl nést náklady na preventivní a nápravná opatření přijatá podle této směrnice v situacích, kdy škody nebo jejich bezprostřední hrozba jsou výsledkem některých událostí, které provozovatel nemůže ovlivnit. Členské státy mohou dovolit, aby provozovatelé, kteří nejednali úmyslně, ani se nedopustili nedbalosti, nenesli náklady na nápravná opatření v situacích, kdy jsou dotyčné škody výsledkem emisí nebo výslovně schválených událostí, nebo v případě, že škodlivý účinek škod nemohl být známý v době, kdy k události nebo emisí došlo.

[...]

- (24) Je nezbytné zajistit, aby byly k dispozici prostředky k účinnému provádění a vymáhání a aby bylo současně zajištěno, že oprávněné zájmy dotyčných provozovatelů a dalších zúčastněných stran jsou přiměřeně uspokojeny. Příslušné orgány by měly být pověřeny zvláštními úkoly spojenými s odpovídajícím správním rozhodováním a posuzováním; zejména se jedná o povinnost posoudit význam škod a určit, která nápravná opatření je třeba přijmout.

[...]“

- 5 Podle článku 1 směrnice 2004/35 vytváří rámec odpovědnosti za životní prostředí založený na zásadě „znečišťovatel platí“ s cílem předcházet škodám na životním prostředí a napravovat je.

- 6 Článek 2 uvedené směrnice obsahuje následující definice:

„Pro účely této směrnice se použijí tyto definice:

1. „škodami na životním prostředí“ se rozumí:
 - a) škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích, což jsou jakékoli škody, které mají závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo

zachovávání příznivého stavu ochrany takových stanovišť nebo druhů. Význam takových účinků je posuzován podle základní podmínky, přičemž jsou zohledněna kritéria stanovená v příloze I.

[...]

- b) škody na vodách, což jsou jakékoli škody, které mají závažný nepříznivý účinek na ekologický, chemický nebo kvantitativní stav nebo ekologický potenciál dotčených vod, jak je vymezen směrnicí 2000/60/ES, s výjimkou nepříznivých účinků v případech, kdy se uplatňuje čl. 4 odst. 7 uvedené směrnice;
- c) škody na půdě, což je jakákoli kontaminace půdy, která představuje závažné riziko pro lidské zdraví, které je nepříznivě ovlivněno v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů do půdy, na půdu nebo pod povrch půdy;

[...]

- 6. „provozovatelem“ se rozumí každá fyzická nebo právnická osoba, soukromá nebo veřejná, která provozuje nebo řídí pracovní činnost nebo – tam, kde to stanoví vnitrostátní právní řád – na kterou byla přenesena rozhodující hospodářská pravomoc nad technickým fungováním takové činnosti, včetně držitelů povolení nebo schválení takové činnosti, nebo osoba, která provádí přihlášení nebo oznámení takové činnosti;
- 7. „pracovní činností“ se rozumí jakákoli činnost vykonávaná v rámci hospodářské činnosti, obchodní činnosti nebo podnikání, bez ohledu na jejich soukromou nebo veřejnou, ziskovou nebo neziskovou povahu;

[...]

- 10. „preventivními opatřeními“ se rozumí opatření přijatá v důsledku události, jednání nebo opomenutí, které vedlo k bezprostřední hrozbě škod na životním prostředí, ve snaze předejít těmto škodám nebo je minimalizovat;
- 11. „nápravnými opatřeními“ se rozumí činnost nebo kombinace akcí, včetně provizorních opatření nebo opatření na zmírnění dopadů, jejichž cílem je obnovit, ozdravit nebo nahradit poškozené přírodní zdroje nebo jejich narušené funkce, anebo poskytnout rovnocennou alternativu těchto zdrojů nebo jejich funkcí ve smyslu přílohy II;

[...]“

- 7 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Oblast působnosti“, stanoví v odstavci 1 následující:

„Tato směrnice se vztahuje na:

- a) škody na životním prostředí způsobené jakoukoli pracovní činností uvedenou v příloze III a na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, která se vyskytne z důvodu těchto činností;
 - b) škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích způsobené jinou pracovní činností, než jaké jsou uvedené na seznamu v příloze III, a na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, která se vyskytne v souvislosti s kteroukoli z těchto činností, jednal-li provozovatel úmyslně nebo z nedbalosti.“
- 8 Podle čl. 4 odst. 5 téže směrnice „tato směrnice se vztahuje pouze na škody na životním prostředí způsobené znečištěním neohraničené povahy a na bezprostřední hrozbu takových škod tam, kde je možné najít příčinnou souvislost mezi škodami a činnostmi jednotlivých provozovatelů“.
- 9 Článek 5 směrnice 2004/35, nadepsaný „Preventivní opatření“, zní takto:
- „1. V případě, že ke škodám na životním prostředí zatím nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod, přijme provozovatel neprodleně nezbytná preventivní opatření.
- [...]
3. Příslušný orgán může kdykoli:
- [...]
- b) požádat provozovatele, aby přijal nezbytná preventivní opatření;
- [...]
- d) sám přijmout nezbytná preventivní opatření.
4. Příslušný orgán požaduje, aby preventivní opatření byla přijata provozovatelem. Pokud provozovatel nesplní povinnosti uložené v odstavci 1 nebo odst. 3 písm. b) nebo c), nelze-li jej zjistit nebo nemusí nést náklady podle této směrnice, může příslušný orgán přijmout tato opatření sám.“
- 10 Článek 6 této směrnice, nadepsaný „Nápravná opatření“, stanoví:
- „1. V případě, že došlo ke škodám na životním prostředí, informuje provozovatel neprodleně příslušný orgán o všech důležitých aspektech situace a přijme:
- a) všechna proveditelná opatření s cílem okamžitě kontrolovat, omezit, odstranit nebo jinak zvládnout příslušné kontaminující látky nebo jakékoli jiné škodlivé faktory s cílem omezit další škody na životním prostředí a nepříznivé účinky na lidské zdraví nebo další narušení funkcí, nebo jim předcházet, a
 - b) nezbytná nápravná opatření [...]
2. Příslušný orgán může kdykoli:

- a) požadovat, aby provozovatel poskytl doplňující informace o jakýchkoli škodách, ke kterým došlo;
- b) sám učinit, nebo požádat provozovatele, aby učinil všechny proveditelné kroky, nebo dát provozovateli instrukce ohledně těchto kroků, a to vše s cílem okamžitě kontrolovat, izolovat, odstranit nebo jinak zvládnout příslušné kontaminující látky nebo jakékoli jiné škodlivé faktory a omezit tak další škody na životním prostředí a nepříznivé účinky na lidské zdraví nebo další narušení přírodních funkcí, nebo jim předcházet;
- c) požádat provozovatele, aby přijal nezbytná nápravná opatření;

[...]

- e) sám učinit nezbytná nápravná opatření.

3. Příslušný orgán požaduje, aby nápravná opatření byla přijata provozovatelem. Pokud provozovatel nesplní povinnosti stanovené v odstavci 1 nebo odst. 2 písm. b), c) nebo d), nelze-li jej zjistit nebo se po něm nepožaduje, aby nesl náklady podle této směrnice, může příslušný orgán přijmout tato opatření sám, vyčerpal-li jiné možnosti.“

11 Článek 8 odst. 1 a 3 uvedené směrnice stanoví:

„1. Provozovatel nese náklady na preventivní a nápravná opatření přijatá podle této směrnice.

[...]

3. Po provozovateli není požadováno, aby nesl náklady na preventivní nebo nápravná opatření přijatá podle této směrnice, pokud může prokázat, že škody na životním prostředí nebo bezprostřední hrozba takových škod:

- a) byla způsobena třetí stranou a došlo k ní i přesto, že byla přijata vhodná bezpečnostní opatření, nebo
- b) je důsledkem splnění závazného příkazu nebo pokynu orgánu veřejné moci, přičemž se nejedná o příkazy nebo pokyny vydané v důsledku emisí nebo událostí způsobené vlastní činností provozovatele.

V takových případech přijmou členské státy vhodná opatření umožňující provozovateli vymáhat vynaložené náklady.“

12 Článek 11 odst. 2 a 3 téže směrnice zní takto:

„2. Příslušný orgán má povinnost stanovit, který provozovatel zavinil škody nebo bezprostřední hrozbu škod, posoudit význam škod a určit, která nápravná opatření by měla být přijata podle přílohy II. Za tím účelem je příslušný orgán oprávněn po příslušném provozovateli požadovat, aby provedl své vlastní posouzení a poskytl všechny nezbytné informace a údaje.

3. Členský stát zajistí, aby příslušný orgán směl zplnomocnit třetí strany k provedení nezbytných preventivních nebo nápravných opatření, nebo provedení těchto opatření od třetí strany požadovat.

[...]"

- 13 Článek 16 směrnice 2004/35, nadepsaný „Vztah k vnitrostátnímu právu“, v odstavci 1 stanoví, že tato směrnice „nebrání členským státům v zachování nebo přijetí přísnějších předpisů v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, včetně stanovení dalších činností, které jsou předmětem požadavků této směrnice na prevenci a nápravu škod, a také stanovení dalších odpovědných stran“.
- 14 Příloha III uvedené směrnice vyjmenovává dvanáct činností považovaných unijním zákonodárcem za nebezpečné ve smyslu čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice. Tyto činnosti se týkají zejména provozů nakládání s odpady podle povolení nebo registrace podle unijních předpisů v dané oblasti.

Maďarské právo

Zákon o ochraně životního prostředí

- 15 Ustanovení uvedeného zákona byla přijata za účelem provedení směrnice 2004/35 do maďarského právního řádu.
- 16 Ustanovení § 4 környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995 évi LIII Törvény (zákon č. LIII de 1995 o obecných pravidlech ochrany životního prostředí, dále jen „zákon o ochraně životního prostředí“) obsahuje následující definice:
 - „1. ‚životní prostředí‘: země, vzduch, voda, fauna a flóra, (umělé) životní prostředí vytvořené lidskou činností, jakož i jejich složky;
[...]
 10. ‚ohrožení životního prostředí‘: přímá hrozba škody na životním prostředí;
[...]
 12. ‚zhoršování životního prostředí‘: činnost nebo nečinnost způsobující škodu na životním prostředí;
 13. ‚škoda na životním prostředí‘: významná a měřitelná negativní změna životního prostředí nebo složky životního prostředí, nebo významné a měřitelné zhoršení služby spojené se složkou životního prostředí, k níž může dojít přímo či nepřímo;
[...]"
- 17 Ustanovení § 101 odst. 1 uvedeného zákona stanoví:

„Uživatel životního prostředí má odpovědnost na základě trestního, občanského a správního práva, jak definuje tento zákon a jiné předpisy, za následky své činnosti pro životní prostředí. [...]“

18 Podle § 102 odst. 1 uvedeného zákona, za škody na životním prostředí nebo za riziko pro životní prostředí nesou, není-li prokázán opak, solidární odpovědnost, v jakémkoli okamžiku po vzniku škody na životním prostředí nebo rizika pro životní prostředí, vlastník nebo držitel (uživatel) nemovitosti, v níž došlo ke škodě na životním prostředí nebo v níž byla prováděna činnost představující riziko pro životní prostředí. Podle odstavce 2 téhož ustanovení se vlastník solidární odpovědnosti zproští, jestliže identifikuje osobu, která skutečně užívá nemovitost, a jednoznačně prokáže, že odpovědnost nenese.

19 Ustanovení § 106 uvedeného zákona stanoví:

„1) Kdo přímo nebo nepřímo poruší ustanovení právního předpisu, správního rozhodnutí či veřejného přímo použitelného soudního aktu Společenství určené k ochraně životního prostředí, nebo překročí meze stanovené v dané oblasti, zaplatí pokutu v oblasti životního prostředí přizpůsobenou závažnosti protiprávního jednání, a konkrétně jeho rozsahu, době trvání či opakované povaze znečištění životního prostředí či škody na životním prostředí, kterou způsobil.

2) Pokuta v oblasti životního prostředí musí být zaplacená souběžně s příspěvkem za používání přírodních zdrojů a daní za zatížení životního prostředí.

[...].“

Vyhláška vlády o **ochraně kvality ovzduší**

20 Ustanovení § 2 bod 29 Levegő védelméről szóló 306/2010 (XII. 23.) Korm. rendelet (vyhláška vlády 306/2010 (XII23) o ochraně kvality prostředí) kvalifikuje jako „požadavek na ochranu kvality ovzduší“ všechny předpisy či zákazy stanovené právními předpisy nebo rozhodnutím orgánu, které mají za cíl předcházet nebo snižovat narušení kvality ovzduší.

21 Podle ustanovení § 27 odst. 2 306/2010. (XII. 23.) kormányrendelet a levegő védelméről (nařízení vlády č. 306/2010 ze dne 23. prosince 2010 o ochraně ovzduší) je zakázáno spalování odpadu prováděné v otevřeném prostoru nebo v zařízeních, která nejsou v souladu s ustanoveními právních předpisů upravujících podmínky pro spalování odpadu, vyjma spalování nezpracovaného papírového odpadu z domácností a dřevného odpadu, které nejsou považovány za nebezpečné odpady, uskutečňovaného v domácích zařízeních. Má se za to, že dochází ke spalování odpadu v otevřeném prostoru, pokud odpad hoří z jakýchkoli příčin, s výjimkou přírodních.

22 Podle ustanovení § 34 odst. 1 uvedeného nařízení vlády uloží orgán ochrany životního prostředí k tíži fyzické nebo právnické osoby nebo entity bez právní subjektivity, která nesplnila požadavky na kvalitu ovzduší, pokutu a současně povinnost ukončit protiprávní činnost nebo nekonání, není-li stanoveno jinak.

- 23 Podle odstavce 3 téhož ustanovení orgán ochrany životního prostředí při ukládání pokuty zohlední zaprvé okolnosti porušení povinností, zadruhé závažnost porušení povinností a zatřetí dobu trvání či opakování porušení povinností.
- 24 Příloha 9 bod 20 téhož nařízení stanoví sazby pokut z důvodu „nezabránění samovznícení či vzplanutí skládek odpadu či materiálů, nebo za to, že nebyly učiněny kroky nezbytné k ukončení hoření (v případě objemů přesahujících 10 m³)“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 25 Dne 2. července 2014 byl orgán ochrany životního prostředí prvního stupně informován, že v Túrkeve (Maďarsko) je v závodě ve vlastnictví společnosti TTK spalován komunální odpad.
- 26 Podle protokolu sepsaného na místě při inspekci provedené uvedeným orgánem, bylo v každém ze tří skladovacích sil zapáleno 30 m³ až 40 m³ odpadu, zejména kovového, a tři nákladní vozidla byla připravená k přepravě kovového odpadu ze spalování.
- 27 Společnost TTK informovala uvedený orgán, že daný pozemek pronajala dne 15. března 2014 fyzické osobě. Tato osoba však 1. dubna 2014 zemřela.
- 28 Orgán pro ochranu životního prostředí prvního stupně rozhodl uložit společnosti TTK, jako majitelce pozemku, pokutu ve výši 500 000 forintů (zhruba 1 630 eur) za porušení předpisů nařízení vlády č. 306/2010.
- 29 TTKa pokutu napadla před tímtež orgánem, který stížnost zamítl. Inspekce zamítnutí potvrdila.
- 30 V správním rozhodnutí o zamítnutí měla inspekce za to, že spalování odpadu v otevřeném prostoru ohrožuje životní prostředí. Podle zákona o ochraně životního prostředí přitom odpovědnost spočívá společně a nerozdílně na osobách, které jsou v daném okamžiku vlastníkem a držitelem nemovitosti, ledaže vlastník jednoznačným způsobem prokáže, že za riziko pro životní prostředí neodpovídá. Vzhledem k tomu, že nájemce pozemku zemřel, mohl orgán pro ochranu životního prostředí prvního stupně právem mít za to, že odpovědnost nese společnost TTK.
- 31 Společnost TTK podala žalobu proti rozhodnutí inspekce k předkládajícímu soudu, Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (správní a pracovněprávní soud v Szolnoku, Maďarsko).
- 32 Podle předkládajícího soudu nelze pokutu v oblasti ochrany ovzduší, jež je výslovně sankční povahy, zařadit mezi „nápravná opatření“ podle čl. 2 odst. 11 směrnice 2004/35. Uvedený soud však konstatuje, že článek 16 dané směrnice stanoví, v souladu s článkem 193 SFEU, možnost, aby členské státy přijaly přísnější opatření v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí.
- 33 Předkládající soud odkazuje na bod 54 rozsudku ze dne 4. března 2015, Fipa Group a další (C-534/13, EU:C:2015:140), a připomíná, že k tomu, aby byl mechanismus

odpovědnosti za životní prostředí zavedený směrnicí 2004/35 účinný, je třeba, aby byla příslušným orgánem prokázána příčinná souvislost mezi činností jednoho či více identifikovatelných znečišťovatelů a konkrétní a vyčíslitelnou škodou na životním prostředí pro účely uložení nápravných opatření tomuto nebo těmto provozovatelům bez ohledu na druh předmětného znečištění. V projednávané věci přitom orgán neprokázal příčinnou souvislost mezi činností společnosti TTK a škodou na životním prostředí. Podle předkládajícího soudu tedy chybí právní základ pro uložení správní pokuty majiteli pozemku.

34 Za těchto okolností Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (správní a pracovněprávní soud v Szolnoku, Maďarsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Brání článek 191 SFEU a ustanovení směrnice [2004/35] takové vnitrostátní právní úpravě, která tím, že jde nad rámec zásady ‚znečišťovatel platí‘, umožňuje správnímu orgánu ochrany životního prostředí přičíst odpovědnost k náhradě škody na životním prostředí konkrétně vlastníkov, aniž je předtím po věcné stránce nutné prokázat existenci příčinné souvislosti mezi chováním této osoby (provozovatele) a událostí, která je příčinou znečištění?
- 2) Je-li odpověď na první otázku záporná a v souvislosti se znečištěním ovzduší není nutné nahradit škodu na životním prostředí, lze odůvodnit uložení pokuty v oblasti ochrany kvality ovzduší s poukazem na přísnější právní úpravu členských států ve smyslu článku 16 směrnice [2004/35] a článku 193 SFEU, nebo ani tato přísnější úprava nemůže být základem pro uložení pokuty výlučně sankční povahy vlastníkov, který za znečištění neodpovídá?“

K předběžným otázkám

K první otázce

35 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda ustanovení směrnice 2004/35, ve spojení s články 191 a 193 SFEU, musí být vykládána v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která kromě provozovatelů působících na pozemcích, na kterých došlo k protiprávnímu znečištění, určuje další kategorii osob solidárně odpovědných za takové znečištění životního prostředí, tedy vlastníky pozemku, aniž je požadováno prokázání příčinné souvislosti mezi jednáním uvedených vlastníků a zjištěným znečištěním.

K použitelnosti čl. 191 odst. 2 SFEU

36 Úvodem je třeba připomenout, že čl. 191 odst. 2 SFEU stanoví, že politika Unie v oblasti životního prostředí je zaměřena na vysokou úroveň ochrany a je založena zejména na zásadě „znečišťovatel platí“. Toto ustanovení se tak omezuje na pouhé vymezení obecných cílů Unie v oblasti životního prostředí, přičemž článek 192 SFEU svěřuje Evropskému parlamentu a Radě Evropské unie pravomoc rozhodnout v souladu s řádným legislativním postupem o tom, jakou činnost bude třeba v zájmu

uskutečnění těchto cílů vyvíjet (rozsudek ze dne 4. března 2015, Fipa Group a další, C-534/13, EU:C:2015:140, bod 39 a citovaná judikatura).

37 Vzhledem k tomu, že se tedy čl. 191 odst. 2 SFEU, který obsahuje zásadu „znečišťovatel platí“, vztahuje na činnost Unie, nemohou se jednotlivci tohoto ustanovení jako takového dovolávat za účelem vyloučení použití takové vnitrostátní právní úpravy, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, jež upravuje oblasti spadající do politiky životního prostředí, pokud není použitelná žádná právní úprava Unie přijatá na základě článku 192 SFEU vztahující se speciálně na dotčenou situaci (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 9. března 2010, ERG a další, C-379/08 a C-380/08, EU:C:2010:127, bod 39, jakož i ze dne 4. března 2015, Fipa Group a další, C-534/13, EU:C:2015:140, bod 40 a citovaná judikatura).

38 Z toho plyne, že společnost TTK se může dovolávat zásady „znečišťovatel platí“ uvedené v čl. 191 odst. 2 SFEU, pouze pokud situace dotčená ve věci v původním řízení je výslovně zahrnuta unijní právní úpravou přijatou na základě článku 192 SFEU

K použitelnosti *směrnice 2004/35*

39 Aniž je dotčena otázka, která nebyla v projednávané žádosti vznesena, tedy zda unijní právní úprava, jiná než směrnice 2004/35, jako například směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES ze dne 19. listopadu 2008, o odpadech a o zrušení některých směrnic (Úř. věst. 2008, L 312, s. 3), zahrnuje situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, je třeba se s ohledem na skutečnost plynoucí ze spisu předloženého Soudnímu dvoru, a sice že věc v původním řízení se týká znečištění ovzduší, tázat na použitelnost směrnice 2004/35.

40 Podle čl. 2 bodu 1 uvedené směrnice se „škodami na životním prostředí“ rozumí škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích nebo škody na vodách a na půdě.

41 Z toho plyne, že znečištění ovzduší nepředstavuje samo o sobě škodu na životním prostředí podle směrnice 2004/35.

42 Nicméně bod 4 odůvodnění uvedené směrnice uvádí, že škody na životním prostředí zahrnují také škody způsobené vzduchem roznášenými částicemi, pokud poškozují vodu, půdu nebo chráněné druhy nebo přírodní stanoviště.

43 Podle článku 267 SFEU založeného na jasné dělbě činností mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem je Soudní dvůr oprávněn rozhodovat pouze o výkladu nebo platnosti právního předpisu Unie, a to na základě skutečností, které mu sdělil vnitrostátní soud. Z toho vyplývá, že v rámci řízení upraveného ve výše uvedeném článku nepřísluší Soudnímu dvoru, nýbrž vnitrostátnímu soudu, aby na vnitrostátní opatření nebo situace použil unijní právní pravidla, ke kterým Soudní dvůr poskytl výklad (rozsudek ze dne 9. března 2010, ERG a další, C-379/08 a C-380/08, EU:C:2010:127, bod 35 a citovaná judikatura).

44 Předkládajícímu soudu přísluší, aby na základě skutečností, které může jako jediný posoudit, ověřil, zda ve věci v původním řízení může znečištění ovzduší způsobit

takové škody nebo zda představuje bezprostřední ohrožení, aby se stalo předmětem preventivních a nápravných opatření ve smyslu směrnice 2004/35.

45 Pokud tento soud dospěje k závěru, že tomu tak v této věci není, bude muset dospět k závěru, že předmětné znečištění nespadá do působnosti směrnice 2004/35, a tedy se bude taková situace řídit vnitrostátním právem, přičemž musí být dodržena ustanovení Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU a nesmí tím být dotčeny jiné akty sekundárního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. března 2015, Fipa Group a další, C-534/13, EU:C:2015:140, bod 46 a citovaná judikatura).

46 Naopak, pokud předkládající soud rozhodne, že znečištění ovzduší dotčené ve věci v původním řízení způsobuje takové škody nebo představuje bezprostřední ohrožení vod, půdy nebo chráněných druhů nebo přírodních stanovišť, spadalo by takové znečištění ovzduší do působnosti směrnice 2004/35.

K podmínkám odpovědnosti za životní prostředí

47 Je třeba připomenout, že podle článku 1 je účelem směrnice 2004/35 vytvořit rámec odpovědnosti za životní prostředí založený na zásadě „znečišťovatel platí“ s cílem předcházet škodám na životním prostředí a napravovat je. V rámci režimu odpovědnosti za životní prostředí stanoveného uvedenou směrnicí a založeného na vysokém stupni ochrany životního prostředí a zásadě „znečišťovatel platí“ mají provozovatelé jak povinnost předcházet škodám na životním prostředí, tak povinnost k jejich nápravě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. března 2010, ERG a další, C-379/08 a C-380/08, EU:C:2010:127, body 75 a 76).

48 Jak plyne z čl. 4 odst. 5 a čl. 11 odst. 2 směrnice 2004/35, ve spojení s bodem 13 jejího odůvodnění, režim odpovědnosti za životní prostředí stanovený uvedenou směrnicí vyžaduje, aby byla příslušným orgánem prokázána příčinná souvislost mezi činností jednoho či více identifikovatelných provozovatelů a škodami na životním prostředí nebo bezprostřední hrozbou takových škod (rozsudek ze dne 4. března 2015, Fipa Group a další, C-534/13, EU:C:2015:140, bod 54 a citovaná judikatura).

49 Při výkladu čl. 3 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice uvedl Soudní dvůr, že povinnost příslušného orgánu prokázat příčinnou souvislost se uplatňuje v rámci mechanismu objektivní odpovědnosti provozovatelů za životní prostředí (rozsudek ze dne 4. března 2015, Fipa Group a další, C-534/13, EU:C:2015:140, bod 55 a citovaná judikatura).

50 Jak vyplývá z čl. 4 odst. 5 směrnice 2004/35, uvedená povinnost platí i v rámci mechanismu subjektivní odpovědnosti vyplývající ze zavinění nebo nedbalosti provozovatele, stanovené v čl. 3 odst. 1 písm. b) této směrnice pro jiné pracovní činnosti než ty, které jsou uvedeny v příloze III uvedené směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. března 2015, Fipa Group a další, C-534/13, EU:C:2015:140, bod 56 a citovaná judikatura).

51 Zvláštní význam podmínky příčinné souvislosti mezi činností provozovatele a škodou na životním prostředí pro uplatnění zásady „znečišťovatel platí“, a tudíž pro mechanismus odpovědnosti zavedený směrnicí 2004/35, vyplývá rovněž z jejich

ustanovení týkajících se důsledků, které je třeba vyvodit z neexistence příspěví provozovatele ke znečištění nebo k hrozbě znečištění (rozsudek ze dne 4. března 2015, Fipa Group a další, C-534/13, EU:C:2015:140, bod 57).

- 52 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v souladu s čl. 8 odst. 3 písm. a) směrnice 2004/35 ve spojení s bodem 20 jejího odůvodnění není provozovatel povinen nést náklady, pokud může prokázat, že škody na životním prostředí byly způsobeny třetí stranou a došlo k nim i přesto, že byla přijata vhodná bezpečnostní opatření, nebo v důsledku příkazu nebo pokynu orgánu veřejné moci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. března 2015, Fipa Group a další, C-534/13, EU:C:2015:140, bod 58 a citovaná judikatura).
- 53 Jak plyne ze všech uvedených skutečností, režim odpovědnosti zavedený směrnicí 2004/35 se zakládá na zásadě předběžné opatrnosti a zásadě „znečišťovatel platí“. K tomu účelu mají v systému této směrnice provozovatelé jak povinnost předcházet škodám na životním prostředí, tak povinnost k jejich nápravě (viz zejména rozsudek ze dne 9. března 2010, ERG a další, C-379/08 a C-380/08, EU:C:2010:127, bod 75).
- 54 V projednávané věci je nesporné, že společnosti TTK byla odpovědnost přičtena nikoli jako provozovateli, ale jako majitelce nemovitosti, na které bylo znečištění způsobeno. Jeví se rovněž, že předkládajícímu soudu přísluší ověřit, že příslušný orgán uložil pokutu společnosti TTK a přitom jí neuložil i povinnost přijmout preventivní či nápravná opatření.
- 55 Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru tedy plyne, že ustanovení maďarské právní úpravy uplatněná na společnost TTK nejsou součástí právní úpravy provádějící režim odpovědnosti zavedený směrnicí 2004/35.
- 56 S ohledem na to je třeba připomenout, že směrnice 2004/35 podle článku 16 nebrání členským státům v zachování nebo přijetí přísnějších předpisů v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, včetně stanovení dalších činností, které jsou předmětem požadavků této směrnice na prevenci a nápravu škod, a také označení dalších odpovědných stran.
- 57 V tomto ohledu § 102 odst. 1 zákona o ochraně životního prostředí stanoví, že odpovědnost nesou, není-li prokázán opak, solidárně ti, kdo jsou současným vlastníkem a držitelem (uživatelé) nemovitosti, „v níž došlo ke škodě na životním prostředí nebo v níž byla prováděna činnost představující riziko pro životní prostředí“, přičemž vlastník se solidární odpovědnosti zproští, jestliže identifikuje osobu, která skutečně užívá nemovitost, a jednoznačně prokáže, že sám škodu nezpůsobil, což může posílit režim odpovědnosti zavedený směrnicí 2004/35.
- 58 V rozsahu, v němž má taková vnitrostátní právní úprava za cíl předcházet nedostatku pečlivosti ze strany vlastníka, jakož i povzbudit ho k přijetí opatření a rozvoji vlastní praxe za účelem minimalizace rizik zásahů do životního prostředí, aniž je dotčena odpovědnost provozovatele, přispívá tato právní úprava k prevenci škod na životním prostředí, a tím k dosažení cílů směrnice 2004/35.

- 59 Uvedená vnitrostátní právní úprava totiž znamená, že vlastníci nemovitostí v dotčeném členském státě jsou pod hrozbou solidární odpovědnosti povinni sledovat jednání provozovatelů svých nemovitostí a v případě škod na životním prostředí či hrozby takových škod nahlásit uvedené provozovatele příslušnému orgánu.
- 60 Vzhledem k tomu, že taková vnitrostátní právní úprava prostřednictvím určení kategorie osob, které spolu s provozovateli nesou solidární odpovědnost, zpřísňuje mechanismus stanovený ve směrnici 2004/35, spadá tento mechanismus pod článek 16 směrnice 2004/35, který ve spojení s článkem 193 SFEU povoluje přísnější ochranná opatření, pokud jsou slučitelná se Smlouvou o EU a Smlouvou o FEU a oznámena Evropské komisi.
- 61 Ohledně požadavku na slučitelnost se Smlouvami z judikatury Soudního dvora plyne, že přísluší každému členskému státu stanovit taková opatření přísnější ochrany, která musí jednak směřovat k uskutečnění cíle směrnice 2004/35, který je vymezen v jejím článku 1, a sice předcházet škodám na životním prostředí a napravovat je, a jednak dodržovat unijní právo, zejména obecné zásady tohoto práva, mezi které patří zásada proporcionality (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. března 2010, ERG a další, C-379/08 a C-380/08, EU:C:2010:127, bod 79).
- 62 Nakonec je třeba připomenout, že nesplnění oznamovací povinnosti stanovené v článku 193 SFEU samo o sobě nezpůsobuje protiprávnost takto přijatých přísnějších ochranných opatření (rozsudek ze dne 21. července 2011, Azienda Agro-Zootecnica Franchini a Eolica di Altamura, C-2/10, EU:C:2011:502, bod 53 a citovaná judikatura).
- 63 Za těchto okolností je třeba na první předběžnou otázku odpovědět tak, že ustanovení směrnice 2004/35, ve spojení s články 191 a 193 SFEU, musí být vykládána v tom smyslu, že pokud situace dotčená ve věci v původním řízení spadá do působnosti směrnice 2004/35, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, nebrání uvedená ustanovení vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která kromě provozovatelů působících na pozemcích, na kterých došlo k protiprávnímu znečištění, určuje další kategorii osob solidárně odpovědných za takové znečištění, tedy vlastníky uvedených pozemků, aniž je požadováno prokázání příčinné souvislosti mezi jednáním uvedených vlastníků a zjištěnou škodou, za podmínky, že taková právní úprava je v souladu s obecnými zásadami unijního práva, jakož i se všemi relevantními ustanoveními Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU a s akty unijního sekundárního práva.

Ke druhé otázce

- 64 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda článek 16 směrnice 2004/35 a článek 193 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava v původním řízení, podle které vlastníci pozemků, na kterých došlo ke k protiprávnímu znečištění, jsou nejen určeni jako solidárně odpovědní s provozovateli působícími na uvedených pozemcích za takovou škodu na životním prostředí, ale příslušný vnitrostátní správní orgán jim rovněž může uložit pokutu.

- 65 V tomto ohledu je třeba uvést, že pokud členský stát v souladu s článkem 16 uvedené směrnice a článkem 193 SFEU, jakož i při dodržení všech dalších relevantních ustanovení a obecných zásad unijního práva určí uvedené vlastníky pozemků jako solidárně odpovědné, může stanovit sankce přispívající k účinnosti uvedeného režimu přísnější ochrany.
- 66 Správní pokuta uložená vlastníkovi pozemku z důvodu protiprávního znečištění, kterému nezabránil a jehož původce neoznačil, tedy může být součástí režimu odpovědnosti zahrnutého článkem 16 směrnice 2004/35 a článkem 193 SFEU, pokud právní úprava stanovící takovou pokutu je v souladu se zásadou proporcionality způsobilá přispět k dosažení cíle přísnější ochrany sledovaného právní úpravou zavádějící společnou a nerozdílnou odpovědnost, a pokud způsob určení výše pokuty nepřesahuje rámec toho, co je nezbytné k dosažení uvedeného cíle (viz obdobně rozsudek ze dne 9. června 2016, Nutrivet, C-69/15, EU:C:2016:425, bod 51 a citovaná judikatura).
- 67 V projednávané věci přísluší předkládajícímu soudu ověřit, zda vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, zejména čl. 34 odst. 1 nařízení vlády č. 306/2010 o ochraně kvality ovzduší, splňuje uvedené podmínky.
- 68 Je tudíž třeba na druhou otázku odpovědět tak, že článek 16 směrnice 2004/35 a článek 193 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že pokud situace dotčená ve věci v původním řízení spadá do působnosti směrnice 2004/35, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, nebrání uvedená ustanovení vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle které vlastníci pozemků, na kterých došlo k protiprávnímu znečištění, jsou nejen určeni jako solidárně odpovědní s provozovateli působícími na uvedených pozemcích za takovou škodu na životním prostředí, ale příslušný vnitrostátní správní orgán jim rovněž může uložit pokutu, za podmínky, že taková právní úprava je způsobilá přispět k dosažení cíle přísnější ochrany a způsob určení výše pokuty nepřesahuje rámec toho, co je nezbytné k dosažení uvedeného cíle, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K nákladům řízení

- 69 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, ve spojení s články 191 a 193 SFEU, musí být vykládána v tom smyslu, že pokud situace dotčená ve věci v původním řízení spadá do působnosti směrnice 2004/35, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, nebrání uvedená ustanovení vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení,**

která kromě provozovatelů působících na pozemcích, na kterých došlo k protiprávnímu znečištění životního prostředí, určuje další kategorii osob solidárně odpovědných za takové znečištění, tedy vlastníky uvedených pozemků, aniž je požadováno prokázání příčinné souvislosti mezi jednáním uvedených vlastníků a zjištěnou škodou, za podmínky, že taková právní úprava je v souladu s obecnými zásadami unijního práva, jakož i se všemi relevantními ustanoveními Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU a s akty unijního sekundárního práva.

- 2) Článek 16 směrnice 2004/35 a článek 193 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že pokud situace dotčená ve věci v původním řízení spadá do působnosti směrnice 2004/35, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, nebrání uvedená ustanovení vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle které vlastníci pozemků, na kterých došlo k protiprávnímu znečištění, jsou nejen určeni jako solidárně odpovědní s provozovateli působícími na uvedených pozemcích za takovou škodu na životním prostředí, ale příslušný vnitrostátní správní orgán jim rovněž může uložit pokutu, za podmínky, že taková právní úprava je způsobilá přispět k dosažení cíle přísnější ochrany a způsob určení výše pokuty nepřesahuje rámec toho, co je nezbytné k dosažení uvedeného cíle, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

C-504/14 Komise v Řecko

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

10. listopadu 2016 ([*1](#))

„Nesplnění povinnosti státem — Životní prostředí — Ochrana přírody — Směrnice 92/43/EHS — Článek 6 odst. 2 a 3 a čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) — Volně žijící živočichové a planě rostoucí rostliny — Ochrana přírodních stanovišť — Mořská želva *Caretta caretta* — Ochrana mořských želv v zálivu Kyparissia — Lokalita významná pro Společenství ‚Thines Kyparissias‘ — Ochrana druhů“

Ve věci C-504/14,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne 11. listopadu 2014,

Evropská komise, zastoupená M. Patakia a C. Hermesem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Řecké republice, zastoupené E. Skandalou, jako zmocněnkyní,

žalované,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda senátu, E. Juhász (zpravodaj), C. Vajda, K. Jürimäe a C. Lycourgos, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 13. ledna 2016,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 18. února 2016,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Evropská komise se svou žalobou domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Řecká republika tím, že:
 - nepřijala opatření uvedená v čl. 6 odst. 2 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102), ve znění směrnice Rady 2006/105/ES ze dne 20. listopadu 2006 (Úř. věst. 2006, L 363, s. 368), k zabránění poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů, jakož i vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena;

- bez posouzení důsledků pro lokalitu ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43 povolila zásahy, které mohou mít na dotyčné území, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými projekty, významný vliv tím, že zmenšují a ničí místa páření prioritního druhu *Caretta caretta*, který se v této oblasti vyskytuje, že dotyčný druh vyrušují a že konečně zmenšují a ničí dunová stanoviště typu 2110, 2220 a prioritní přírodní stanoviště typu 2250, a že
- nepřijala opatření, která vyžaduje čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43, pro vytvoření a uplatňování účinného systému přísné ochrany mořské želvy *Caretta caretta* (prioritní druh) v zálivu Kyparissia (Řecko), aby se zabránilo jakémukoli vyrušování dotyčného druhu během období rozmnožování a jakékoli činnosti, která by mohla poškozovat nebo ničit jeho místa rozmnožování,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedených ustanovení směrnice 92/43.

Právní rámec

Unijní právo

2 Článek 2 směrnice 92/43 stanoví:

„1. Cílem této směrnice je přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na evropském území členských států, na které se vztahuje Smlouva.

2. Cílem opatření přijímaných na základě této směrnice je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství.

3. Opatření přijímaná na základě této směrnice musí brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky.“

3 Směrnice 92/43 uvádí ve své příloze I, nadepsané „Typy přírodních stanovišť v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení zvláštních oblastí ochrany“, různé typy stanovišť dunové povahy. Konkrétně bod 22 této přílohy, nadepsaný „Mořské duny pobřeží Středozemního moře“, uvádí v bodě 2220 „Duny s porosty *Euphorbia terracina*“ a v bodě 2250 „* Pobřežní duny s jalovci *Juniperus spp.*“.

4 Podle čl. 4 odst. 2 třetího pododstavce směrnice 92/43 „[s]eznam lokalit vybraných jako lokality významné pro Společenství, na nichž se vyskytuje jeden nebo více typů prioritních přírodních stanovišť nebo prioritních druhů, přijme Komise postupem podle článku 21“. Odstavec 5 tohoto článku stanoví, že jakmile je některá lokalita zařazena do seznamu uvedeného v čl. 4 odst. 2 třetím pododstavci, vztahuje se na ni ustanovení čl. 6 odst. 2 až 4 směrnice 92/43.

5 Rozhodnutí Komise 2006/613/ES ze dne 19. července 2006, kterým se přijímá seznam lokalit významných pro Společenství ve středomořské biogeografické oblasti podle směrnice 92/43 (Úř. věst. 2006, L 259, s. 1), zařadilo duny Kyparissie [Thines

Kyparissias (Neochori-Kyparissia)] do seznamu lokalit významných pro Společenství (SCI), který je uveden v příloze 1, pod kódem SCI GR 25 50005, s poznámkou „C“, která v dotčené lokalitě udává výskyt alespoň jednoho prioritního typu přírodních stanovišť nebo prioritního druhu ve smyslu článku 1 směrnice 92/43.

6 Článek 6 směrnice 92/43 stanoví:

„1. Pro zvláštní oblasti ochrany stanoví členské státy nezbytná ochranná opatření zahrnující v případě potřeby odpovídající plány péče vypracované speciálně pro dané lokality nebo integrované do jiných plánů rozvoje a vhodná opatření právního, správního nebo smluvního charakteru, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II, jež se na těchto lokalitách vyskytují.

2. Členské státy přijmou vhodná opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů ani k vyrušování [a vyrušování] druhů, pro něž jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice.

3. Jakýkoli plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, podléhá odpovídajícímu posouzení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro lokalitu a s výhradou odstavce 4 schválí příslušné orgány příslušného státu tento plán nebo projekt teprve poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a co si v případě potřeby opatří stanovisko široké veřejnosti.

4. Pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení důsledků pro lokalitu musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádná alternativní řešení, zajistí členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000. O přijatých kompenzačních opatřeních uvědomí Komisi.

Jestliže se na dotyčné lokalitě vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť a/nebo prioritní druhy, pak mohou být uplatněny pouze důvody související s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí nebo jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu podle stanoviska Komise.“

7 Příloha II směrnice 92/43, nadepsaná „Druhy živočichů a rostlin v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení zvláštních oblastí ochrany“, uvádí mezi těmito druhy živočichů mořskou želvu *Caretta caretta* jako prioritní druh.

8 Článek 12 směrnice 92/43 stanoví:

„1. Členské státy přijmou nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV a) v jejich přirozeném areálu rozšíření, který zakazuje:

- a) veškeré formy úmyslného odchytu nebo usmrcování jedinců těchto druhů v přírodě;
- b) úmyslné vyrušování těchto druhů, zejména v období rozmnožování, výchovy mláďat, přezimování a migrace;
- c) úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec z volné přírody;
- d) poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku.

2. U těchto druhů členské státy zakáží držení a chov, dopravu a prodej nebo výměnu a nabízení za účelem prodeje nebo výměny jedinců odebraných z volné přírody s výjimkou jedinců, kteří byli z přírody legálně odebráni ještě před prováděním této směrnice.

3. Zákazy uvedené v odst. 1 písm. a) a písm. b) a odstavci 2 platí pro všechna životní stadia živočichů, na něž se vztahuje tento článek.

4. Členské státy zřídí systém sledování nahodilého odchytu a usmrcování druhů živočichů uvedených v příloze IV a). Na základě shromážděných údajů uskuteční členské státy další výzkum nebo přijmou ochranná opatření, aby zajistily, že nahodilý odchyt a usmrcování nebudou mít na příslušný druh významný negativní dopad.“

- 9 Příloha IV směrnice 92/43, v níž jsou uvedeny druhy živočichů a rostlin v zájmu Společenství, které vyžadují přísnou ochranu, uvádí mezi těmito druhy živočichů mořskou želvu *Caretta caretta*.

Řecké právo

- 10 Zákonem 3937/2011 prohlásila Řecká republika oblast „Thines Kyparissias“ za „zvláštní oblast ochrany“.

Postup před zahájením soudního řízení

- 11 Dopisy ze dne 9. srpna a 19. listopadu 2010 Komise požádala Řeckou republiku, aby jí poskytla informace o způsobech provedení ustanovení článků 6 a 12 směrnice 92/43 v dotyčné oblasti Natura 2000, konkrétně v oblasti dun Kyparisie, která je zapsána do seznamu SCI pod číslem kódu GR 25 5005 (dále jen „oblast Kyparisie“).
- 12 Vzhledem k odpovědím, které dne 29. září 2010 a 26. ledna 2011 poskytla Řecká republika, měla Komise za to, že tento členský stát nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 6 odst. 2 a 3 a z čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43.
- 13 Dne 28. října 2011 tento orgán proto vyzval Řeckou republiku, aby se ve lhůtě dvou měsíců k těmto výhradám vyjádřila.
- 14 Řecká republika na tuto výzvu odpověděla dopisy ze dne 27. prosince 2011 a 17. dubna 2012.

- 15 Po provedení analýzy odpovědi uvedené v těchto dopisech a vzhledem k výsledkům návštěvy, kterou její pracovníci uskutečnili dne 17. července 2012 v oblasti Kyparisie, vydala Komise dne 1. října 2012 odůvodněné stanovisko, kterým tento členský stát vyzvala, aby mu vyhověl do 1. prosince 2012.
- 16 Řecká republika na toto odůvodněné stanovisko odpověděla dopisem ze dne 27. listopadu 2012, který v návaznosti na dopis Komise ze dne 14. května 2013 doplnila dopisy ze dne 13. června a 26. listopadu 2013, jakož i dopisy ze dne 28. března, 23. června a 17. září 2014.
- 17 Vzhledem k tomu, že Komise nebyla s odpovědí poskytnutou Řeckou republikou spokojena, podala dne 11. listopadu 2014 projednávanou žalobu.

K návrhu na předložení důkazu po ukončení písemné části řízení

- 18 Po ukončení písemné části řízení dne 29. dubna 2015 Komise dne 16. června 2015, s odvoláním na čl. 128 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora, požádala, aby bylo povoleno předložit nový důkazní prostředek, a to stanovisko 32/2015 Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada, Řecko) k návrhu prezidentského dekretu o zřízení regionálního parku v zálivu Kyparissia (dále jen „prezidentský dekret“).
- 19 Řecká republika navrhuje, aby Soudní dvůr návrh Komise zamítl.
- 20 Článek 128 odst. 2 první a druhá věta jednacího řádu stanoví, že účastníci řízení mohou výjimečně předložit nebo navrhnout další důkazy i po ukončení písemné části řízení, a že toto prodlení musí odůvodnit.
- 21 Mezi účastníky řízení je nesporné, že dotčené stanovisko bylo vydáno dne 8. dubna 2015 a že Řecká republika zmínila toto stanovisko v duplice, jejíž předložení Soudnímu dvoru dne 29. dubna 2015 ukončilo písemnou část řízení.
- 22 Komise za účelem odůvodnění prodlení s předložením uvedeného stanoviska tvrdí, že se o jeho existenci dozvěděla až po ukončení písemné části řízení.
- 23 Řecká republika, která toto tvrzení Komise nepopírá, navrhuje, aby Soudní dvůr důkaz navržený Komisí odmítl z důvodu, že stanovisko 32/2015 Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada) je součástí postupu přijímání prezidentského dekretu, který ještě není ukončen, a že toto stanovisko neobsahuje žádné nové skutečnosti.
- 24 Pokud jde o námitky vznesené Řeckou republikou, je třeba jednak konstatovat, že dotčené stanovisko je konečné a že toto stanovisko nezávisle na skutečnosti, že Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada) může vydat další stanovisko k pozměněnému návrhu prezidentského dekretu, již v zásadě nebude změněno.
- 25 Dále tvrzení, podle něhož uvedené stanovisko neobsahuje žádné nové skutečnosti, nezpochybňuje přípustnost tohoto stanoviska s ohledem na čl. 128 odst. 2 jednacího řádu, neboť obsah důkazů je třeba posoudit v rámci meritorního přezkumu věci.

- 26 Za těchto podmínek se stanovisko 32/2015 Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada) připouští v tomto řízení jako důkaz v rozsahu, v němž se toto stanovisko týká skutkového a právního stavu, který existoval v době uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, to znamená dne 1. prosince 2012.

K žalobě

*K prvnímu žalobnímu bodu, vycházejícímu z porušení čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43 tím, že nebyla přijata nezbytná opatření k zabránění poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů, jakož i vyrušování druhu *Caretta caretta**

- 27 Komise s poukazem na řadu skutkových okolností v rámci svého prvního žalobního bodu tvrdí, že Řecká republika porušila obecný zákaz poškozování a vyrušování, který je zakotven v čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.
- 28 V této souvislosti je třeba uvést, že na určitou činnost lze nahlížet tak, že je v souladu s uvedeným ustanovením, pouze tehdy, je-li zaručeno, že nezpůsobí žádné vyrušování, jež může významným způsobem negativně ovlivnit cíle směrnice 92/43, zejména cíle, které tato směrnice sleduje v oblasti ochrany přírodních stanovišť, živočichů a rostlin. Aby mohlo být konstatováno porušení čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43, musí Komise právně dostačujícím způsobem prokázat, že dotčený členský stát nepřijal vhodná ochranná opatření k zamezení tomu, aby realizace projektů v rozsahu, v němž k nim došlo poté, co byla dotčená lokalita označena za chráněnou, vedla k poškozování stanovišť dotčených druhů a k vyrušování těchto druhů, jež mohou mít významné účinky na cíl této směrnice spočívající v zajištění ochrany uvedených druhů (viz obdobně rozsudek ze dne 14. ledna 2016, Komise v. Bulharsko, C-141/14, EU:C:2016:8, body 56 a 57, jakož i citovaná judikatura).
- 29 K podání důkazu o porušení čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43 Komise nicméně nemusí prokázat existenci příčinné souvislosti mezi provozem zařízení vybudovaných na základě daného záměru a významným vyrušováním způsobovaným dotčeným druhům. Postačí totiž, aby Komise prokázala existenci pravděpodobnosti nebo nebezpečí, že tento provoz způsobí takové vyrušování (rozsudek ze dne 14. ledna 2016, Komise v. Bulharsko, C-141/14, EU:C:2016:8, bod 58 a citovaná judikatura).
- 30 Důkaz Komise o existenci takovéto pravděpodobnosti nebo nebezpečí nicméně nevylučuje, že dotčený členský stát může prokázat, že dotčené opatření splňuje podmínky stanovené v čl. 6 odst. 4 směrnice 92/43 a že bylo předmětem přezkoumání důsledků pro cíle ochrany chráněné lokality (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. ledna 2016, Grüne Liga Sachsen a další, C-399/14, EU:C:2016:10, body 56 a 57).
- 31 S ohledem na tyto úvahy je třeba přezkoumat opodstatněnost specifických argumentů prvního žalobního bodu, jež Komise uvedla v rámci projednávané žaloby.

K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že povolila nebo tolerovala realizaci stavebních projektů v oblasti Kyparisie

- Argumentace účastníků řízení

- 32 Komise Řecké republiky výtýká:
- výstavbu budov v Agiannaki (Řecko) v letech 2006 a 2010;
 - povolení výstavby tří rekreačních objektů ve Vounaki (Řecko) v roce 2012 a jejich skutečnou výstavbu v roce 2013;
 - zahájení prací za účelem realizace projektu výstavby nemovitostí týkajícího se výstavby padesáti rezidenčních budov nacházejících se mezi Agiannaki a Elaia (Řecko) a
 - skutečnost, že pro výstavbu čtyř rekreačních objektů v Elaia mělo být vydáno povolení (dále jen společně „dotčená infrastruktura“).
- 33 Komise má za to, že dotčená infrastruktura, vzhledem k tomu, že má za důsledek znečištění, vibrace, zvýšenou přítomnost lidí, jakož i hlukové a světelné znečištění, narušuje dunová stanoviště, která se nacházejí v oblasti Kyparisie, a vyrušuje mořské želvy *Caretta caretta*. Dodává, že tato výstavba se uskutečnila v blízkosti místa rozmnožování těchto želv.
- 34 Řecká republika připouští, že region, v němž se nachází oblast Kyparisie, byl předmětem zejména určitého tlaku na výstavbu, tvrdí však, že činnost v oblasti výstavby byla v minulosti intenzivnější a že z důvodu hospodářské krize byly prakticky všechny tyto činnosti v této oblasti zastaveny. Tento členský stát potvrzuje, že bez předchozího stavebního povolení je v této oblasti zakázána jakákoli výstavba a že do přijetí prezidentského dekretu nebude vydáno žádné nové povolení.
- Závěry Soudního dvora
- 35 Je třeba konstatovat, že dotčená infrastruktura, konkrétně realizace stavebních projektů a výstavba rezidenčních budov, jakož i jejich pozdější užívání, zpochybněná Komisí, je způsobilá mít významný vliv na stanoviště nacházející se v oblasti Kyparisie. Rovněž výstavba a využívání této infrastruktury je způsobilá významně rušit mořskou želvu *Caretta caretta* při jejím rozmnožování, a to zejména hlukem, světlem a přítomností člověka.
- 36 Jakmile je však některá lokalita zařazena do seznamu uvedeného v čl. 4 odst. 2 třetím pododstavci směrnice 92/43, vztahuje se na ni podle čl. 4 odst. 5 ustanovení čl. 6 odst. 2 až 4. Duny Kyparisie přitom byly zapsány do seznamu SCI dne 19. července 2006 rozhodnutím 2006/613.
- 37 Kromě toho existence nesplnění povinnosti musí být s výjimkou případu, kdy Komise zúží rozsah své žaloby a souhlasí s pozdějším datem, posuzována vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a změny, ke kterým došlo následně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu. V projednávaném případě lhůta, která byla Řecké republice stanovena pro splnění odůvodněného stanoviska Komise, uplynula dne 1. prosince 2012.

- 38 Za těchto podmínek se rozhodné období, za které je možné v rámci projednávané žaloby konstatovat porušení čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43, týká pouze období od 19. července 2006 do 1. prosince 2012.
- 39 Zprvée, pokud jde o první žalobní bod v rozsahu, v němž se týká výstavby budov v Agiannaki v roce 2006, je třeba konstatovat, že Komise neprokázala, že tyto práce byly povoleny a provedeny během rozhodného období, to znamená po 19. červenci 2006, takže nelze prokázat, že zakládají nesplnění povinnosti, za které odpovídá Řecká republika.
- 40 S ohledem na zjištění učiněná v bodě 35 tohoto rozsudku musí tedy být porušení čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43 konstatováno pouze z důvodu výstavby provedené v roce 2010.
- 41 Nicméně, pokud jde o budovy postavené před rozhodným obdobím, to znamená před 19. červencem 2006, je nutno s ohledem na zjištění učiněná v bodě 35 tohoto rozsudku konstatovat porušení čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43, jak uvedla generální advokátka v bodech 55 a 58 svého stanoviska, protože Řecká republika nedostatečně vymezila rámec užívání těchto budov (obdobně viz rozsudek ze dne 24. listopadu 2011, Komise v. Španělsko, C-404/09, EU:C:2011:768, body 124, 125 a 128). Zásada právní jistoty by sice případně mohla toto užívání odůvodnit, analogicky k výjimečnému postupu stanovenému v čl. 6 odst. 4 této směrnice, avšak takového odůvodnění, které by předpokládalo zejména posouzení existence jiných méně škodlivých řešení, jakož i zvážení dotčených zájmů, založené na analýze vlivů na cíle ochrany chráněné lokality ve smyslu odstavce 3 uvedeného článku (viz rozsudek ze dne 14. ledna 2016, Grüne Liga Sachsen a další, C-399/14, EU:C:2016:10, bod 57 a citovaná judikatura), se Řecká republika nedovolávala.
- 42 Zadruhé, pokud jde o povolení k výstavbě tří rekreačních objektů ve Vounaki v roce 2012 a jejich výstavbu v roce 2013, spadá sice samotné povolení výstavby těchto objektů do období relevantního pro posouzení údajného nesplnění povinnosti, avšak toto povolení je způsobilé závažně narušit dunová stanoviště nacházející se v oblasti Kyparisie a způsobit významné vyrušování mořských želv *Caretta caretta*. Toto povolení proto představuje nesplnění povinnosti vyplývající z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.
- 43 Zatřetí, pokud jde o zahájení prací týkajících se výstavby padesáti rezidenčních budov nacházejících se mezi Agiannaki a Elaia, Komise upřesňuje, že řecké orgány k tomu nevydaly povolení. Řecká republika nicméně nemůže důvodně tvrdit, že vzhledem k tomu, že provedení těchto stavebních prací bylo bez předchozího povolení zakázané, nelze jí zahájení prací přičítat, a nemůže proto zakládat nesplnění povinností vyplývajících z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43 z její strany. Jak totiž tvrdí Komise, tento členský stát opomněl zavést odpovídající systém ochrany a dodržování tohoto zákazu výstavby, což mělo za následek zahájení nekontrolovaných a neplánovaných prací.
- 44 Začtvrté, pokud jde o tvrzení, podle něhož mělo být pro výstavbu čtyř rekreačních objektů v Elaia vydáno povolení, stačí připomenout, že tvrzení takového záměru

bez prokázání, že povolení bude skutečně vydáno, nepředstavuje dostatečný základ pro konstatování nesplnění povinnosti vyplývající z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.

- 45 V důsledku toho je třeba určit, že Řecká republika tím, že tolerovala výstavbu domů v Agiannaki v roce 2010, užívání jiných domů v Agiannaki bez dostatečného rámce od roku 2006 a zahájení stavebních prací týkajících se padesáti rezidenčních budov nacházejících se mezi Agiannaki a Elaia, jakož i tím, že povolila výstavbu tří rekreačních objektů ve Vounaki v roce 2012, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43. Ve zbývajících částech je nutno tuto část prvního žalobního bodu zamítnout.

K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že povolila vytvoření infrastruktury příjezdů na pláž nacházející se v oblasti Kyparisie

- Argumentace účastníků řízení

- 46 Komise Řecké republiky vytýká, že v oblasti Kyparisie tolerovala:

- otevření pěti nových cest na pláž v Agiannaki;
- výstavbu silnice mezi plážemi Kalo Nero a Elaia podél existující železniční trasy a
- vyasfaltování některých existujících cest.

- 47 Komise tvrdí, že otevření cest na pláž má pro tuto oblast destruktivní účinky. Uvádí, že i přes uložení pokut a nápravu požadovanou řeckými orgány zůstaly tyto cesty v provozu. Má to za následek snadný příjezd aut na pláž, hluk a znečištění.

- 48 Komise má rovněž za to, že vyasfaltování některých existujících cest, jakož i výstavba silnice, která podél železniční trasy spojuje pláž Kalo Nero s Elaia, narušuje dunová stanoviště a vyrušuje mořské želvy *Caretta caretta*.

- 49 Řecká republika tvrdí, že z důvodu morfologie země, která je rovinatá, a vzhledem k tomu, že oblast Kyparisie je obydlena již od velmi dávných dob, byl přístup na pláž vždy snadný. Tato oblast ostatně již dlouho nabízí více jiných kolmých přístupů k pláži.

- 50 Pokud jde o údajné otevření pěti nových cest ve směru na pláž Agiannaki, Řecká republika uvádí, že tyto cesty existují od začátku sedmdesátých let a jejich existence, jakož i jejich povaha veřejného užívání, jsou potvrzeny soudním rozhodnutím. V každém případě z důvodu výstavby čtyř z těchto pěti cest a prací provedených na páté cestě bez předchozího povolení podle práva ochrany životního prostředí byly v roce 2012 uděleny dotčené stavební společnosti pokuty. Tento členský stát tvrdí, že orgány zahájily několik trestních stíhání a že probíhá několik soudních řízení, jejichž předmětem jsou tyto pokuty a legalita uvedených cest.

- 51 Pokud jde o výstavbu silnice mezi plážemi Kalo Nero a Elaia podél existující železniční trasy, Řecká republika tvrdí, že směrnice 92/43 nepožaduje přeměnu této oblasti, která je obydlena již od velmi dávných dob, na nepřístupnou oblast a že podle čl. 2

odst. 3 této směrnice musí opatření přijímaná na základě této směrnice brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky. Železniční trasa a její tangenta se nacházejí ve velké vzdálenosti od pláže a posledně uvedená je nezbytná pro přístup ke každé z nemovitostí.

- 52 Pokud jde o výtku, že některé existující pobřežní cesty byly částečně vyasfaltovány, Řecká republika tvrdí, že to umožnilo snížit prašnost a hlučnost. Tvrdí, že příjezd na pláž závisí na sjízdnosti cesty a ne na tom, zda cesta má asfaltový povrch, a že takováto změna povrchu cest nijak neovlivňuje možnost mořských želv *Caretta caretta* klást vejce.
- Závěry Soudního dvora
- 53 Zprvce, pokud jde o otevření nových cest k moři, je třeba konstatovat, že ulehčuje příjezd vozidel na pláž a představuje tedy faktor zvýšení automobilového provozu. Podle stanoviska 32/2015 Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada) předloženého Komisí totiž neregulované parkování vozidel na okraji nebo podél příjezdů způsobuje narušení dunových stanovišť druhů registrovaných v oblasti Kyparisie. Z tohoto usnadněného přístupu a zvýšení automobilového provozu vyplývá zvýšení hluku a světla, což vyrušuje mořské želvy *Caretta caretta* při kladení vajec i při líhnutí mláďat. Protiprávní povaha a destruktivní účinky otevření a výstavby těchto cest byla kromě toho konstatována samotnou Řeckou republikou, jak vyplývá ze spisu předloženého Soudnímu dvoru a zejména z dokumentů uvedených v příloze 17h a 17i návrhu na zahájení řízení.
- 54 Ačkoli Řecká republika ani nepovolila, ani neprovedla tato otevření v oblasti Kyparisie, nezpochybnuje výtky Komise, která tvrdí, že tyto cesty jsou v provozu navzdory zahájeným trestním stíháním a různým probíhajícím soudním řízením.
- 55 Řecká republika tím, že se jednak omezila na zahájení trestních řízení proti odpovědným zástupcům společnosti, která postavila dotčené cesty, a na správní potrestání této společnosti, a dále tím, že před vnitrostátními soudy tvrdila, že uvedené cesty jsou protiprávní a musí být zrušeny, nesplnila zvláštní povinnost, kterou jí ukládá čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43 (obdobně viz rozsudek ze dne 9. listopadu 1999, Komise v. Itálie, C-365/97, EU:C:1999:544, bod 109).
- 56 Jak tvrdí Komise, Řecká republika měla povinnost jednak tak, aby tyto přístupové cesty nezůstaly v provozu a aby jejich užívání významně nevyrušovalo mořskou želvu *Caretta caretta* ani nenarušovalo dunová stanoviště nacházející se v oblasti Kyparisie.
- 57 Řecká republika tím, že nepřijala předběžná opatření na ochranu této oblasti za účelem omezení používání dotčených přístupových cest až do ukončení výše uvedených soudních řízení týkajících se legality a případného zrušení těchto přístupových cest, přičemž – jak uvedla generální advokátka v bodě 77 svého stanoviska – nic nenaznačuje, že by takováto opatření nebyla ze skutkových či právních důvodů možná, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.

- 58 Zadruhé, pokud jde o výstavbu silnice mezi pláží Kalo Nero a Elaia podél železniční trasy, je třeba konstatovat, že kopíruje existující železniční trať a že Komise nezpochybnila tvrzení Řecké republiky, pokud jde o skutečnost, že tato silnice se s výjimkou dvou bodů nachází ve vzdálenosti více než 200 metrů od pobřeží a není spojena s přístupem na pláž. Za těchto podmínek Komise neprokázala, že existuje dostatečná pravděpodobnost, že výstavba silnice, která by podél železniční trasy spojovala pláž Kalo Nero s Elaia, bude mít významný vliv na dunová stanoviště a mořské želvy *Caretta caretta*.
- 59 Zatřetí, pokud jde o vyasfaltování některých pobřežních cest, to v případě pískových cest ulehčuje jejich využívání, zejména motorovými vozidly, což je způsobilé významně negativně ovlivnit dunová stanoviště nacházející se v oblasti Kyparisie a významně zvýšit vyrušování mořských želv *Caretta caretta*. Řecká republika tím, že tolerovala vyasfaltování cest uvnitř lokality, tedy porušila čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.
- 60 V důsledku toho je třeba určit, že Řecká republika tím, že tolerovala otevření pěti nových cest k pláži Agiannaki, jakož i vyasfaltování některých existujících příjezdů a cest, nezabránila rozvoji přístupové infrastruktury na tuto pláž nacházející se v oblasti Kyparisie, čímž nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43. Tentýž žalobní bod je však nutno zamítnout v rozsahu, v němž se týká výstavby silnice mezi pláží Kalo Nero a Elaia podél existující železniční trasy.
- K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že tolerovala nepovolená tábořiště v oblasti Kyparisie
- Argumentace účastníků řízení
- 61 Komise Řecké republice vytýká, že toleruje, že:
- cesta nacházející se za pláží Kalo Nero slouží jako tábořiště pro karavany a
 - v piniovém háji nacházejícím se v dunách na pláži v Elaia dochází k divokému táboření.
- 62 Podle Komise představuje divoké táboření problém pro ochranu dun a lesních stanovišť. Divoké táboření rovněž vyrušuje mořské želvy *Caretta caretta*.
- 63 Řecká republika, přestože potvrzuje, že divoké táboření je v celé zemi zakázáno, uznává, že navzdory zákazu a zásahům policie k těmto praktikám stále dochází. Tvrdí, že v oblasti Kyparisie tento druh táboření existuje již od třicátých nebo čtyřicátých let, avšak že zvolna ustupuje.
- Závěry Soudního dvora
- 64 Je nesporné, že Řecká republika nepopírá, že nepřijala dostatečná opatření k zajištění dodržování zákazu divokého táboření v oblasti Kyparisie. Je rovněž nesporné, že divoké táboření v této oblasti je způsobilé závažně narušit dotyčná dunová stanoviště a způsobit významné vyrušování mořských želv *Caretta caretta*.

65 V důsledku toho je třeba určit, že Řecká republika tím, že nepřijala dostatečná opatření k zajištění dodržování zákazu divokého táboření v blízkosti pláže Kalo Nero a v Elaia, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.

K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že tolerovala provozování barů na pláži nacházející se v oblasti Kyparisie

– Argumentace účastníků řízení

66 Komise Řecké republice vytýká, že toleruje, že mezi Elaia a Kalo Nero jsou provozovány minimálně tři bary. Tyto bary jsou hlučné a v noci jsou zdrojem světla, čímž vyrušují mořské želvy *Caretta caretta* při kladení vajec a ohrožují čerstvě vylíhnutá mláďata.

67 Komise tvrdí, že dne 13. srpna 2011 se na pláži Kalo Nero konala slavnost. Ačkoli připouští, že řecké orgány deklarovaly svůj záměr tyto bary zrušit, tvrdí, že během návštěvy jejich zaměstnanců dne 17. července 2012 tam uvedené bary ještě byly. Podle Komise tyto bary již v roce 2013 nebyly v provozu, ale infrastruktura stále existuje.

68 Řecká republika tvrdí, že v letech 2013 a 2014 na dotčené pláži neexistovalo žádné stravovací zařízení a že všechny neoprávněně provozované bary i související zařízení byly odstraněny. Uvádí, že jedinou výjimkou je pláž Kalo Nero, kde byly takovéto dřevěné stavby zničeny až později.

– Závěry Soudního dvora

69 Vzhledem k tomu, že existence nesplnění povinnosti musí být posuzována vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a změny, ke kterým došlo následně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu, nebudou různé skutkové okolnosti, na které poukazují účastníci řízení a které nastaly po 1. prosinci 2012, tedy po lhůtě, která byla Řecké republice stanovena k tomu, aby vyhověla odůvodněnému stanovisku Komise, brány v úvahu v rámci posuzování údajného nesplnění povinnosti prováděného Soudním dvorem.

70 Je třeba konstatovat, že Řecká republika neuvedla žádnou novou skutečnost, která by mohla prokázat, že před uplynutím této lhůty přijala nezbytná opatření pro zabránění tomu, aby rozmnožování mořských želv *Caretta caretta* bylo vyrušováno provozováním dotčených barů.

71 Tento členský stát proto tím, že nepřijal nezbytná opatření pro omezení provozování barů nacházejících se mezi Elaia a Kalo Nero na plážích, kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, a nedohlédl na to, aby škodlivé vlivy způsobené těmito bary nevyrušovaly tyto druhy, nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.

K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že tolerovala přítomnost vybavení a zařízení na plážích v oblasti Kyparisie

– Argumentace účastníků řízení

- 72 Komise Řecké republiky vytýká, že v oblasti Kyparisie toleruje přítomnost nadměrného množství plážového vybavení, konkrétně slunečníků a lehátek. Kromě toho tvrdí, že ačkoli řecké orgány nařídily demolici několika plošin postavených na plážích nacházejících se v této oblasti, nebyly tyto demolice nikdy provedeny a dne 28. července 2011 bylo dokonce vydáno povolení pro zřízení plošiny pro hotel Messina Mare.
- 73 Podle Komise tato plážová zařízení, jelikož jsou umístěna a ponechána na pláži v noci, mají negativní účinek na místa rozmnožování mořských želv *Caretta caretta*, neboť jejich přítomnost zmenšuje disponibilní prostor pro hnízda a brání pohybu želv.
- 74 Řecká republika tvrdí, že v letech 2013 a 2014 nebyl na plážích Vounaki, Elaia a Agiannaki žádný slunečník ani lehátko. Nějaké slunečníky a lehátka ještě zůstaly na pláži Kalo Nero, avšak mimo oblast pro rozmnožování mořských želv *Caretta caretta*. Pokud jde o plošinu nacházející se u hotelu Messina Mare, tento členský stát tvrdí, že se jedná o rampu, která pomáhá osobám se zdravotním postižením navštívit zařízení.

– Závěry Soudního dvora

- 75 Zprvce, pokud jde o slunečníky a lehátka, Řecká republika pouze uvádí, že od roku 2013, tedy po uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, se takovéto prvky vybavení nacházejí pouze na pláži Kalo Nero, mimo prostor pro rozmnožování mořských želv *Caretta caretta*. Tento členský stát tedy implicitně připouští, že předtím nesnížil přítomnost plážového vybavení v prostoru rozmnožování těchto želv.
- 76 Zadruhé, pokud jde o plošiny vybudované na plážích nacházejících se v oblasti Kyparisie, Řecká republika, která nezpochybňuje ani jejich přítomnost v době uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku Komise, ani pravděpodobnost, že závažně narušují dunová stanoviště nacházející se v oblasti Kyparisie a způsobují významné vyrušování mořských želv *Caretta caretta*, pouze uvádí, že plošinu povolenou u hotelu Messina Mare tvoří rampa určená pro zdravotně postižené osoby.
- 77 Komise nezpochybňuje účel této posledně uvedené plošiny. Avšak, i když je plošina, která má za cíl usnadnit pohyb zdravotně postižených osob, v zásadě způsobilá k tomu, aby byla považována za uskutečněnou z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, které jsou spojeny s lidským zdravím, ve smyslu čl. 6 odst. 4 směrnice 92/43, takovéto odůvodnění předpokládá zejména posouzení existence jiných řešení, která by lokalitu poškodila méně, jakož i zvážení dotčených zájmů založené na analýze důsledků pro chráněnou lokalitu z hlediska cílů její ochrany ve smyslu čl. 6 odst. 3 této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. ledna 2016, Grüne Liga Sachsen a další, C-399/14, EU:C:2016:10, bod 57 a citovaná judikatura). Vzhledem k tomu, že Řecká republika v této souvislosti neposkytla žádné vysvětlení, je třeba vycházet z toho, že plošina povolená u hotelu Messina Mare představuje rovněž porušení čl. 6 odst. 2 uvedené směrnice.

78 V důsledku toho je třeba určit, že Řecká republika tím, že nepřijala nezbytná opatření, aby se v oblasti Kyparisie omezila přítomnost vybavení a různých zařízení na plážích, kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, a tím, že povolila výstavbu plošiny u hotelu Messina Mare, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.

K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že tolerovala čištění pláží nacházejících se v oblasti Kyparisie pomocí těžkých strojů

– Argumentace účastníků řízení

79 Komise Řecké republice vytýká, že obec Avlona (Řecko) čistí pláže pomocí těžkých strojů, jejichž váha tím způsobuje udusání písku a jejich vibrace zničení hnízd mořských želv *Caretta caretta*.

80 Řecká republika uvádí, že se nejedná o stálou praxi, ale o ojedinělý případ, a že po zaslání výzvy dopisem nebyl zjištěn žádný další případ. Kromě toho vnitrostátní práva úprava, která byla přijata v červenci 2013 a v květnu 2014 ministerstvem životního prostředí, má za cíl zabránit takovýmto incidentům a stanoví, že během období rozmnožování těchto želv musí být čištění pláže prováděno manuálně.

– Závěry Soudního dvora

81 Přestože byla vnitrostátní právní úprava, na kterou se Řecká republika odvolává, přijata po uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku a Soudní dvůr ji nemůže pro účely posouzení údajného nesplnění povinnosti zohlednit, nelze tuto výtku přijmout. Komise totiž nejenže nezpochybňuje tvrzení tohoto členského státu, podle něhož se v uvedeném případě jednalo o ojedinělý případ, ale ani nepředložila žádné skutečnosti k prokázání opakování se takovýchto incidentů nebo nezbytnosti přijetí zvláštních opatření k jejich zabránění.

K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že tolerovala protiprávní těžbu písku na plážích nacházejících se v oblasti Kyparisie

– Argumentace účastníků řízení

82 Komise Řecké republice vytýká, že na plážích nacházejících se v oblasti Kyparisie tolerovala nekontrolovanou těžbu písku.

83 Tento členský stát tvrdí, že Komise nepředložila žádný důkaz týkající se takovéto činnosti.

84 Komise však ve své replice předložila tabulku, která má prokazovat, že Řecká republika sama uznává, že z důvodu činnosti těžby písku existuje riziko značně škodlivých důsledků pro oblast Kyparisie.

– Závěry Soudního dvora

- 85 Článek 128 odst. 1 jednacího řádu stanoví, že účastníci řízení mohou v replice a duplice předložit nebo navrhnout na podporu své argumentace další důkazy a že toto prodlení musí odůvodnit.
- 86 Vzhledem k tomu, že však opožděné předložení těchto důkazů nebylo Komisí odůvodněno, nelze uvedenou skutečnost zohlednit jako důkaz při ověření nesplnění povinnosti namítané tímto orgánem Soudním dvorem.
- 87 Vzhledem k tomu, že Komise neuvedla jinou skutečnost, která by byla způsobila podpořit dotčený žalobní bod, je třeba žalobu v této části zamítnout.
- K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že tolerovala rozšíření zemědělské činnosti v oblasti Kyparisie
- Argumentace účastníků řízení
- 88 Komise Řecké republice vytýká:
- rozšíření obdělávaných ploch v oblasti dun;
 - rozorání dun mezi Elaia a Agiannaki a
 - chov ovcí na plážích, kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*.
- 89 Komise tvrdí, že rozšíření obdělávaných ploch v oblasti dun má za následek zničení místa rozmnožování těchto druhů v dunách a že zavlažovací voda může ohrozit želví hnízda nacházející se v okolí. Zvýšení vlhkosti způsobené těmito plodinami má za následek změnu podzemní teploty, která způsobuje vylihnutí vyššího počtu želvích mláďat mužského pohlaví, a může tak způsobit nerovnováhu v populaci druhu *Caretta caretta*.
- 90 Komise tvrdí, že mezi Agiannaki a Elaia docházelo od 20. února do 3. března 2013 k rozorání dun, které zničilo řadu stanovišť mořských želv *Caretta caretta*, aniž bylo přijato jakékoli nápravné opatření.
- 91 Komise má za to, že chov ovcí na plážích, kde se tyto želvy rozmnožují, má za následek přímé nebo nepřímé zničení hnízd. Hnízda jsou rozšlapána a způsobenými otřesy země jsou zničena vajíčka.
- 92 Řecká republika připomíná, že zemědělská činnost v posledních dvaceti letech značně poklesla a že do roku 2001 představovalo zmenšení obdělávaných ploch řádově 25 % až 30 % v závislosti na dotyčné oblasti. V oblasti Kyparisie se pěstování plodin nerozšiřovalo směrem k dunám, neboť písčité podloží k tomu není vhodné a území nacházející se za touto oblastí je obzvlášť úrodné.
- 93 Tento členský stát tvrdí, že k rozorávání, na něž poukazuje Komise, docházelo na zemědělské půdě.

94 Chov ovcí na plážích, kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, není možný, neboť na pláži neroste žádná vegetace. Podle Řecké republiky tyto želvy v každém případě zahrabou svá vajíčka do takové hloubky, že hnízda nemohou být zničena pošlapáním ovce ani otřesy země, které ovce způsobují.

– Závěry Soudního dvora

95 Zprvce, pokud jde o údajné rozšíření obdělávaných ploch v oblasti dun, je třeba konstatovat, jak uvedla generální advokátka v bodě 105 svého stanoviska, že Komise nepředložila důkaz, který by mohl vyvrátit tvrzení Řecké republiky, podle něhož se v oblasti Kyparisie takovéto rozšíření neuskutečnilo. Z toho vyplývá, že v této části nelze žalobnímu bodu Komise vyhovět.

96 Zadruhé, vzhledem k tomu, že Komise uvádí, že údajné rozorání oblasti dun se uskutečnilo v době po uplynutí lhůty stanovené v jejím odůvodněném stanovisku, nelze ani tento žalobní bod Řecké republiky vytýkat, takže i tento žalobní bod uplatněný Komisí musí být v této části zamítnut.

97 Zatřetí je třeba konstatovat, že Komise nezpochybňuje tvrzení Řecké republiky, podle něhož na pláži, na níž se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, neroste žádná vegetace a že fotografie předložené Komisí neprokazují chovnou činnost, nýbrž přítomnost několika ovcí na této pláži. Komise v každém případě nepředložila žádný důkaz, který by umožňoval dospět k závěru, že přítomnost ovcí, tak jak vyplývá z těchto fotografií, by mohla poškodit hnízda želv zahrabaná v písku v hloubce od 40 cm do 60 cm. Za těchto okolností musí být výtka uplatněná Komisí i v této části zamítnuta.

K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republiky vytýkáno, že tolerovala světelné znečištění oblasti Kyparisie

– Argumentace účastníků řízení

98 Komise Řecké republiky vytýká, že nepřijala vhodná opatření k zabránění tomu, aby obecní pouliční osvětlení a osvětlení v blízkosti pláží, jakož i světlo z restaurací, hotelů a obchodů nacházejících se v okolí oblasti Kyparisie vyrušovalo mořské želvy *Caretta caretta* při kladení vajec a zejména neohrožovalo čerstvě vylíhnutá mláďata na jejich cestě k moři. Tvrdí, že tyto jevy byly potvrzeny během návštěvy jejich zaměstnanců na místě dne 17. července 2012.

99 Podle Řecké republiky existuje veřejné osvětlení již mnoho let a bylo zavedeno před přijetím vnitrostátní právní úpravy ukládající příslušné posouzení v souladu se směrnicí 92/43. Tvrdí, že aby se čelilo tomuto problému, byla v roce 2014 přijata právní úprava, která platí pro pláže, kde se tyto želvy rozmnožují, a která stanoví zejména povinnost zajistit, aby světlo ze soukromých a veřejných zdrojů nedosáhlo na pláž a nezpůsobovalo dezorientaci mladých želv. Rovněž je zakázáno zařízením a hotelům nacházejícím se na pobřeží používat projektory. Plánuje se rovněž instalace krycích desek a používání speciálních lamp.

– Závěry Soudního dvora

- 100 Pokud jde o argument Řecké republiky, podle něhož veřejné osvětlení existovalo dříve, než takováto zařízení podléhala příslušnému posouzení v souladu se směrnicí 92/43, stačí konstatovat, že podle této směrnice se zákaz poškozování, který je v ní zakotven, neomezuje jen na povinnost dotyčného členského státu zakázat nebo zastavit jen nové škodlivé činnosti.
- 101 Je tedy třeba určit, že Řecká republika tím, že nepřijala vhodná ochranná opatření k tomu, aby existující veřejné osvětlení od zápisu oblasti Kyparisie do seznamu SCI dne 19. července 2006 nevyrušovalo mořskou želvu *Caretta caretta*, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43 (obdobně viz rozsudek ze dne 24. listopadu 2011, Komise v. Španělsko, C-404/09, EU:C:2011:768, body 127 a 128).
- 102 Je třeba rovněž vyhovět výtce Komise v rozsahu, v němž se týká vyrušování mořské želvy *Caretta caretta* vyvolaného světlem z restaurací, hotelů a obchodů nacházejících se v blízkosti oblasti Kyparisie.
- 103 Řecká republika totiž v této souvislosti pouze uvádí, že v roce 2014, to znamená po uplynutí lhůty, kterou Komise stanovila ve svém odůvodněném stanovisku, přijala právní úpravu, aby čelila tomuto problému, což implicitně svědčí o tom, že tento členský stát předtím nepřijal nezbytná opatření pro boj proti vyrušování mořské želvy *Caretta caretta* způsobenému takovýmto světelným znečištěním.
- 104 V důsledku toho Řecká republika tím, že nepřijala nezbytná opatření pro dostatečné omezení světelného znečištění na plážích, kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, a které se nacházejí v oblasti Kyparisie, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.

K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že tolerovala rybářskou činnost v okolí oblasti Kyparisie

– Argumentace účastníků řízení

- 105 Komise tvrdí, že rybolov prováděný v blízkosti pláží, které se nacházejí v oblasti Kyparisie a na nichž se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, představuje zdroj vyrušování těchto druhů, neboť jedinci se na své cestě za kladením vajec nebo při návratu z hnízd mohou chytit do sítí nebo se srazit s rybářskými loděmi. V této souvislosti se opírá o zprávu přiloženou k jejímu návrhu na zahájení řízení, podle níž je rybolov prováděn přímo u pláže prostřednictvím tenatových sítí a někdy sotva kilometr od pláže za pomoci vlečných sítí obsluhovaných z lodí.
- 106 Řecká republika tvrdí, že od zavedení režimu ochrany této oblasti se v ní rybolov snížil a že různé nástroje Evropské unie rovněž přispěly k tomu, že se v oblasti snížila rybářská činnost. Tvrdí, že se v ní nachází velmi málo rybářských lodí a že informační kampaň je zaměřena na zamezení náhodného chycení želv.

– Závěry Soudního dvora

107 Je nutno konstatovat, že takovéto obecné tvrzení o snížení rybářské činnosti a o informování rybářů není způsobilé zpochybnit tvrzení Komise podpořená zjištěními uvedenými ve zprávě, která je přiložena k návrhu na zahájení řízení.

108 Z toho vyplývá, že Řecká republika tím, že nepřijala nezbytná opatření pro dostatečné omezení rybářské činnosti podél pláží, které se nacházejí v oblasti Kyparisie a na nichž se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.

K prvnímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že tolerovala používání rekreačních plavidel a šlapacích člunů v okolí oblasti Kyparisie

– Argumentace účastníků řízení

109 Podle Komise přítomnost rekreačních plavidel a šlapacích člunů používaných v blízkosti pláží, které se nacházejí v oblasti Kyparisie a na nichž se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, představuje zdroj vyrušování želv. Některé z nich jsou po kolizi s jejich motory dokonce usmrceny. Tento orgán má za to, že skutečnosti uvedené v přílohách 18 a 21 jejího návrhu na zahájení řízení tento žalobní bod podporují.

110 Podle Řecké republiky uvedené skutečnosti neprokazují tvrzení Komise a tato neprokázala, že za úmrtí želv mohou zranění způsobená rekreačními plavidly a šlapacími čluny.

– Závěry Soudního dvora

111 V rámci řízení o nesplnění povinnosti musí Komise prokázat tvrzené nesplnění povinnosti a předložit Soudnímu dvoru skutečnosti nezbytné k ověření existence tohoto nesplnění povinnosti (rozsudek ze dne 9. července 2015, Komise v. Irsko, C-87/14, EU:C:2015:449, bod 22 a citovaná judikatura).

112 Je však třeba konstatovat, že Komise tím, že ve svém návrhu na zahájení řízení odkázala na jeho přílohy, aniž v této souvislosti uvedla zvláštní vysvětlení, nepředložila skutečnosti nezbytné k ověření existence tvrzeného nesplnění povinnosti a že takové skutečnosti v žádném případě z uvedených příloh jasně nevyplývají.

113 První žalobní bod, který Komise uvedla na podporu projednávané žaloby, je v důsledku toho nutno v této části zamítnout.

114 Za těchto podmínek je třeba určit, že Řecká republika tím, že:

– tolerovala výstavbu domů v Agiannaki v roce 2010, užívání jiných domů bez dostatečného rámce v Agiannaki od roku 2006 a zahájení stavebních prací týkajících se padesáti rezidenčních budov nacházejících se mezi Agiannaki a Elaia a povolila výstavbu tří rekreačních objektů ve Vounaki v roce 2012;

- tolerovala vytvoření infrastruktury přístupu na pláž nacházející se v oblasti Kyparisie, konkrétně otevření pěti nových cest na pláž v Agiannaki a vyasfaltování některých existujících cest;
- nepřijala dostatečná opatření k zajištění dodržování zákazu divokého táboření v blízkosti pláže Kalo Nero a v Elaia;
- nepřijala nezbytná opatření pro omezení provozování barů nacházejících se mezi Elaia a Kalo Nero na plážích, kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, a nedohlédla na to, aby škodlivé vlivy způsobené těmito bary nevyrušovaly tyto druhy;
- nepřijala nezbytná opatření, aby se v oblasti Kyparisie omezila přítomnost vybavení a různých zařízení na plážích, kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, a povolila výstavbu plošiny u hotelu Messina Mare;
- nepřijala nezbytná opatření pro dostatečné omezení světelného znečištění na plážích, které se nacházejí v oblasti Kyparisie a kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, a
- nepřijala nezbytná opatření pro dostatečné omezení rybářské činnosti podél pláží, které se nacházejí v oblasti Kyparisie a kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43.

K druhému žalobnímu bodu, vycházejícímu z nerespektování čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43

Argumentace účastníků řízení

- 115 Druhým žalobním bodem vzneseným na podporu své žaloby Komise tvrdí, že Řecká republika porušila čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43.
- 116 Komise tomuto členskému státu vytýká, že nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z tohoto ustanovení, neboť neprovedl odpovídající posouzení důsledků projektů, které s oblastí Kyparisie přímo nesouvisí nebo nejsou nezbytné pro péči o ni, avšak budou mít pravděpodobně na tuto oblast významný vliv. Podle Komise mělo být takovéto posouzení důsledků provedeno zejména před:
- vydáním stavebního povolení k výstavbě různých rezidenčních budov v oblasti Kyparisie;
 - otevřením nových cest a vyasfaltováním některých existujících cest v této oblasti;
 - výstavbou nových barů na plážích, které se nacházejí v uvedené oblasti a kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*;

- zavedením obecního osvětlení podél pláže, která se nachází ve stejné oblasti,
a
 - rozšířením obdělávaných ploch v dunovém systému oblasti Kyparisie.
- 117 Podle Komise byly tyto činnosti provedeny bez jakéhokoli předchozího posouzení, ať již šlo o posouzení jednotlivých důsledků každé z těchto činností nebo o posouzení kumulativních důsledků jako celku. Zdůrazňuje, že žádná z těchto činností s oblastí Kyparisie přímo nesouvisí ani není pro péči o ni nezbytná a že tyto činnosti pravděpodobně budou mít významný vliv na tuto oblast z důvodu jejího významu pro mořské želvy *Caretta caretta* a pro dotyčné přírodní stanoviště.
- 118 Řecká republika tvrdí, že všechny plány nebo projekty, které byly v oblasti uskutečněny bez „odpovídajícího posouzení“, se týkaly stavebních činností, jež byly dokončeny před zavedením povinnosti takového posouzení. Tvrdí, že pokud jde o plány a projekty uskutečněné po tomto datu, byly buď splněny požadavky čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43, nebo v případě, že tomu tak nebylo, byla zahájena správní a trestní řízení.
- 119 Tento členský stát tvrdí, že požadavky a postupy stanovené v čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43 byly provedeny do vnitrostátního práva a že vydání stavebních povolení, jakož i provádění stavebních prací je pozastaveno až do přijetí prezidentského dekretu. Uvedený členský stát proto splnil povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43.

Závěry Soudního dvora

- 120 Je třeba připomenout, že čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43 stanoví postup posouzení, jehož cílem je pomocí předchozí kontroly zajistit, aby plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, byl povolen, pouze pokud nebude mít nepříznivý vliv na celistvost této lokality (rozsudek ze dne 11. září 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias a další, C-43/10, EU:C:2012:560, bod 110).
- 121 Z toho vyplývá, že toto ustanovení je relevantní pouze tehdy, pokud příslušné vnitrostátní orgány schvalují projekt, přičemž tomuto schválení musí v tomto případě předcházet odpovídající posouzení důsledků tohoto projektu pro dotyčnou lokalitu.
- 122 Článek 6 odst. 3 směrnice 92/43 se tedy nepoužije na žádnou z činností, jejichž výkon podléhá schválení, které však byly provedeny bez takového schválení, a tedy protiprávně. Za těchto podmínek není namístě konstatovat nesplnění povinnosti z důvodu porušení tohoto ustanovení.
- 123 Uvedené ustanovení se naproti tomu použije na činnosti, které byly provedeny s předchozím schválením, to znamená na domy v Agiannaki, jejichž výstavba se uskutečnila v roce 2010, na tři rekreační objekty ve Vounaki, jejichž výstavba se uskutečnila v roce 2012, jakož i na plošinu u hotelu Messina Mare.

- 124 Vzhledem k tomu, že tyto činnosti mohou vést ke snížení rozlohy dun a vyrušování mořské želvy *Caretta caretta*, mělo jejich schválení podléhat předchozímu posouzení jejich důsledků.
- 125 Za těchto podmínek, vzhledem k tomu, že Řecká republika netvrdí, že tato schválení byla vydána před 19. červencem 2006, datem, kdy byla oblast Kyparisie zapsána do seznamu SCI, nebo že jim předcházelo posouzení důsledků podle čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43, je třeba určit, že tento členský stát tím, že vydal povolení pro domy postavené v roce 2010 v Agiannaki, pro tři rekreační objekty ve Vounaki postavené v roce 2012 a pro výstavbu plošiny u hotelu Messina Mare, nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z tohoto ustanovení.
- 126 Ve zbývajících částech se tento žalobní bod zamítá.
- K třetímu žalobnímu bodu, vycházejícímu z nerespektování čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43*
- 127 Komise Řecké republiky vytýká, že porušila čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43 tím, že nepřijala nezbytná opatření pro vytvoření a uplatňování účinného systému přísné ochrany mořské želvy *Caretta caretta* v oblasti Kyparisie, aby se zabránilo jakémukoli vyrušování tohoto druhu během období rozmnožování a jakékoli činnosti, která by mohla poškozovat nebo ničit místa jeho rozmnožování.
- 128 Komise připomíná, že podle tohoto ustanovení musí být vytvořen systém přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV a) směrnice 92/43, který má zakázat úmyslné vyrušování těchto druhů zejména v období rozmnožování, jakož i poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku. Tento systém přísné ochrany vyžaduje zavedení uceleného právního rámce, jakož i přijetí a uplatňování jasných a konkrétních ochranných opatření.
- 129 Řecká republika tvrdí, že čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43 neporušila.
- Ke třetímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že nezavedla ucelený a soudržný právní rámec
- Argumentace účastníků řízení
- 130 Komise tvrdí, že takový systém přísné ochrany, jaký stanoví čl. 12 odst. 1 směrnice 92/43, předpokládá přijetí soudržných a koordinovaných opatření preventivní povahy. Uvádí, že Řecká republika uznala, že takovýto ucelený a soudržný právní rámec dosud nepřijala, že ho však vypracovává.
- 131 Komise má za to, že soubor právních nástrojů platných v této oblasti v tomto členském státě není pro účely ochrany, která je zakotvena v čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43, dostatečný. Na existenci těchto právních nástrojů poukázal tento členský stát poprvé v žalobní odpovědi. Kromě toho některé z nich existovaly před vstupem směrnice 92/43 v platnost a neobsahovaly proto zvláštní ustanovení, která by byla způsobilá splnit požadavky článku 12 této směrnice.

- 132 Tento orgán tvrdí, že z důvodu neexistence integrovaného a soudržného vnitrostátního právního rámce není zaručena přísná ochrana mořské želvy *Caretta caretta* ani jejich míst rozmnožování. Systém ochrany nelze zavést prostřednictvím dílčího souboru jednotlivých opatření, která se obecným způsobem týkají ochrany životního prostředí a nemají konkrétně za cíl zabránit jakémukoli úmyslnému vyrušování dotyčného druhu v období rozmnožování, jakož i jakékoli činnosti, která je způsobilá způsobit poškozování nebo ničení těchto míst rozmnožování.
- 133 Komise zdůrazňuje, že okolnost, že se počet hnízd mořské želvy *Caretta caretta* v oblasti Kyparisie zřejmě nesnížil, nemůže sama o sobě zpochybnit konstatování, že Řecká republika nepřijala účinná ochranná opatření. Tvrdí, že nedávno konstatovaný zvýšený počet hnízd je výsledkem ochrany mořské želvy *Caretta caretta* od roku 1992 a že všechny vlivy na tento druh jsou zpravidla pozorovatelné po dvaceti letech. Kromě toho, z rozsudků ze dne 30. ledna 2002, Komise v. Řecko (C-103/00, EU:C:2002:60), a ze dne 16. března 2006, Komise v. Řecko (C-518/04, nezveřejněný, EU:C:2006:183), vyplývá, že pro konstatování vyrušování, které může představovat porušení článku 12 směrnice 92/43, není nezbytné, aby se počet hnízd snížil.
- 134 Řecká republika uvádí, že Komise neprávem tvrdí, že Řecká republika nepřijala dostatečný ochranný právní rámec a že nedokázala použít zvláštní a účinná ochranná opatření. Má za to, že Komise nemůže tvrdit, že v oblasti Kyparisie dochází ke zhoršování stanovišť a vyrušování, které má významný vliv na druhy, když odpovídající posouzení důsledků činností vykonávaných v uvedené oblasti ani nebylo provedeno.
- 135 Podle tohoto členského státu vzhledem k tomu, že populace mořské želvy *Caretta caretta* stabilně roste a neexistuje riziko zmenšení jejího přirozeného areálu rozšíření, není namístě uplatňovat porušení čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43.
- 136 Řecká republika má za to, že řecký právní řád obsahuje široký, soudržný, obzvláště přísný a extrémně účinný institucionální rámec, pokud jde o ochranu mořské želvy *Caretta caretta*. V této souvislosti odkazuje na různé právní a správní akty, které až do přijetí prezidentského dekretu představují jako celek dostatečný rámec.
- 137 Tento členský stát připomíná, že nikdy netvrdil, že uvedené akty byly jako celek přijaty zvlášť pro oblast Kyparisie a dotčený druh, že ho však účinně chrání a zajišťují tak vhodný a přísný systém ochrany ve smyslu článku 12 směrnice 92/43. Toto ustanovení nevyžaduje, aby byl systém přísné ochrany upraven v jediném zákoně.
- 138 Řecká republika konečně uvádí charakteristické rysy, opatření a účinky návrhu prezidentského dekretu a upozorňuje, že tento dekret bude po stanovisku Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada) brzy přijat. Nicméně zdůrazňuje, že existence tohoto návrhu prezidentského dekretu však neznamená, že předtím v řeckém právním řádu neexistoval systém přísné a účinné ochrany.

– Závěry Soudního dvora

- 139 Je třeba připomenout, že čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43 ukládá členským státům přijmout nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV a) této směrnice v jejich přirozeném areálu rozšíření, který zakazuje úmyslné vyrušování těchto druhů, zejména v období rozmnožování, výchovy mláďat, přezimování a migrace, jakož i poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku.
- 140 Soudní dvůr již rozhodl, že provedení tohoto ustanovení neukládá členským státům pouze přijetí uceleného právního rámce, ale také provedení konkrétních a zvláštních ochranných opatření v tomto ohledu a že systém přísné ochrany taktéž předpokládá přijetí preventivních ucelených a zkoordinovaných opatření (rozsudek ze dne 15. března 2012, Komise v. Kypr, C-340/10, EU:C:2012:143, body 60 a 61, jakož i citovaná judikatura).
- 141 Soubor právních nástrojů nepředstavuje právní a správní rámec, který by měl ucelenou povahu, pokud tyto nástroje neumožňují zabránit porušení zákazu poškozování, který je zakotven v čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43, nebo pokud musí být pravidelně doplňovány, aby mohly zajistit ochranu, kterou požaduje článek 12 této směrnice.
- 142 Skutečnost, že v bodě 114 tohoto rozsudku byla konstatována řada porušení zákazu poškozování, který je zakotven v čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43, dovoluje předpokládat, že pokud jde o ochranu oblasti Kyparisie, chybí ucelený a soudržný právní rámec preventivní povahy.
- 143 Tento předpoklad je potvrzen okolností, že Řecká republika přijala různá ministerská nařízení, mimo jiné dne 23. května 2013, 23. července 2013, 14. února 2014 a 8. května 2014, jejichž předmětem je zejména vhodné využívání pláží, zastavení některých zemědělských činností, omezení světla pocházejícího ze soukromých zařízení na pláži, pozastavení vydávání stavebních povolení, zákaz některých stavebních činností, jakož i zákaz otevírání a asfaltování cest v oblasti Kyparisie.
- 144 Přijetí takovýchto právních nástrojů po uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku dostatečně prokazuje, že před touto lhůtou byl vnitrostátní právní rámec neúplný.
- 145 Řecká republika tedy nemůže důvodně tvrdit, že prezidentský dekret, který má být přijat a jehož účelem je ochrana této oblasti, má za cíl jen shrnutí a konsolidaci právní úpravy platné již v době uplynutí uvedené lhůty.
- 146 Naopak, ze stanoviska Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada) vyplývá, že povinnosti Řecké republiky vyplývající z unijního práva vyžadují novou právní úpravu týkající se ochrany oblasti Kyparisie a vyžadují, aby tomuto orgánu byl co nejdříve předložen nový návrh dekretu.
- 147 Řecká republika rovněž nemůže důvodně tvrdit, že z důvodu, že se populace mořské želvy *Caretta caretta* stabilně zvyšuje, jí nelze vytýkat nesplnění povinností vyplývajících z čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43.

148 Jak totiž tvrdí Komise, taková okolnost, jako je stabilita populace druhu, nemůže sama o sobě zpochybnit konstatování týkající se neúplné povahy relevantního vnitrostátního právního rámce (obdobně viz rozsudek ze dne 16. března 2006, Komise v. Řecko, C-518/04, EU:C:2006:183, bod 21).

149 Za těchto podmínek je třeba určit, že Řecká republika tím, že nepřijala ucelený, soudržný a přísný právní a správní rámec na ochranu mořské želvy *Caretta caretta* v oblasti Kyparisie, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43.

Ke třetímu žalobnímu bodu v rozsahu, v němž je Řecké republice vytýkáno, že neuplatnila jasná, konkrétní a účinná ochranná opatření

– Argumentace účastníků řízení

150 Podle Komise Řecká republika neuplatňuje účinná konkrétní opatření k zabránění vyrušování mořské želvy *Caretta caretta* během období rozmnožování a činností, které jsou způsobilé poškodit nebo ničit místa jejího rozmnožování.

151 Uvádí, že čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice 92/43 stanoví ochranu, která je přísnější než ochrana uvedená v tomto článku v písmenech a) až c) a že uvedené písmeno d) neomezuje zákazy na úmyslné činy.

152 Pro posouzení, v jakém rozsahu je určitá činnost „způsobilá poškodit nebo ničit místa rozmnožování“, je proto třeba zohlednit skutečnost, že tento druh klade vejčíka jen každé dva nebo tři roky a je zvláště citlivý a zranitelný na hlukové a světelné znečištění během celého procesu rozmnožování, konkrétně během líhnutí a při cestě mláďat k moři.

153 Komise tvrdí, že v oblasti Kyparisie mohou být místa rozmnožování mořské želvy *Caretta caretta* poškozována nebo ničena různými lidskými činnostmi, které jsou uvedeny v její žalobě a které vytvářejí překážku v přístupu k místům rozmnožování, jakož i světelné a hlukové znečištění.

154 Podle Řecké republiky její institucionální a právní rámec upravující činnosti v oblasti Kyparisie zakazuje činnosti, které jsou způsobilé úmyslně poškozovat místa rozmnožování mořských želv *Caretta caretta* nebo poškozovat tento druh.

155 Tvrdí, že poškození oblasti se v souladu s pokyny Komise posuzuje na základě stavu zachování každého druhu a stanoviště, který se posuzuje ve vztahu k původním podmínkám v době, kdy byla dotyčná oblast navržena, aby byla prohlášena za chráněnou oblast.

156 Kromě toho posouzení případných důsledků na celistvost oblasti, pokud jde o její ekologické funkce, musí být provedeno na úrovni chráněného území jako celku, a ne v menším měřítku za oddělení menších částí pláže za účelem možnosti prokázat významné vyrušování.

– Závěry Soudního dvora

- 157 Pokud jde o údajné nesplnění povinnosti vyplývající ze zákazu vyrušovat chráněné druhy, který je uveden v čl. 12 odst. 1 písm. b) směrnice 92/43, je třeba konstatovat, že všechna porušení čl. 6 odst. 2 této směrnice, která byla konstatována v bodě 114 tohoto rozsudku, představují zakázané vyrušování mořské želvy *Caretta caretta*.
- 158 Jak zdůraznila generální advokátka v bodě 143 svého stanoviska, totéž platí v souvislosti s výstavbou budov v Agiannaki v roce 2006. Na rozdíl od obecného zákazu poškozování a vyrušování stanoveného v čl. 6 odst. 2 směrnice 92/43 totiž ochrana druhů stanovená v článku 12 této směrnice nepodléhá podle čl. 4 odst. 5 této směrnice zařazení dun Kyparisie do seznamu uvedeného v čl. 4 odst. 2 třetím pododstavci této směrnice. Jak vyplývá z čl. 23 odst. 1 uvedené směrnice, tato ochrana platí již od roku 1994.
- 159 Protože původci tohoto vyrušování byli přinejmenším srozuměni s možností, že mořské želvy *Caretta caretta* budou během období rozmnožování vyrušovány, je podmínka týkající se úmyslné povahy uvedená v čl. 12 odst. 1 písm. b) směrnice 92/43 splněna (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. května 2006, Komise v. Španělsko, C-221/04, EU:C:2006:329, bod 71).
- 160 Za těchto podmínek je třeba určit, že Řecká republika tím, že ve stanovené lhůtě nepřijala všechna nezbytná konkrétní opatření pro zabránění úmyslnému vyrušování mořské želvy *Caretta caretta* během období rozmnožování tohoto druhu, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 12 odst. 1 písm. b) směrnice 92/43.
- 161 Žalobě Komise je rovněž třeba vyhovět v rozsahu, v němž tomuto členskému státu vytýká, že nepřijal nezbytná opatření pro zajištění dodržování zákazu poškozování nebo ničení míst rozmnožování uvedeného v čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice 92/43.
- 162 Řada nesplnění povinností vyplývajících z čl. 6 odst. 2 této směrnice, která byla konstatována v bodě 114 tohoto rozsudku, totiž sama o sobě představuje činnosti, které nutně poškozují místa rozmnožování mořské želvy *Caretta caretta*.
- 163 Z výše uvedených úvah vyplývá, že Řecká republika tím, že
- nepřijala ucelený, soudržný a přísný právní a správní rámec na ochranu mořské želvy *Caretta caretta* v oblasti Kyparisie;
 - ve stanovené lhůtě nepřijala všechna nezbytná konkrétní opatření pro zabránění úmyslnému vyrušování mořské želvy *Caretta caretta* během období rozmnožování tohoto druhu a
 - nepřijala nezbytná opatření pro zajištění dodržování zákazu poškozování nebo ničení míst rozmnožování uvedeného druhu,
- nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43.

K nákladům řízení

164 Článek 138 odst. 3 jednacího řádu stanoví, že pokud měli účastníci řízení ve věci částečně úspěch i neúspěch, ponese každý z nich vlastní náklady řízení.

165 Vzhledem k tomu, že Komise a Řecká republika měly ve věci částečně úspěch i neúspěch, je třeba určit, že každá ponese vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) Řecká republika tím, že

- tolerovala výstavbu domů v Agiannaki (Řecko) v roce 2010, užívání jiných domů v Agiannaki bez dostatečného rámce od roku 2006 a zahájení stavebních prací týkajících se padesáti rezidenčních budov nacházejících se mezi Agiannaki a Elaia (Řecko) a povolila výstavbu tří rekreačních objektů ve Vounaki (Řecko) v roce 2012;
- tolerovala vytvoření infrastruktury přístupu na pláž nacházející se v oblasti Kyparisie (Řecko), konkrétně otevření pěti nových cest na pláž v Agiannaki a vyasfaltování některých existujících cest;
- nepřijala dostatečná opatření k zajištění dodržování zákazu divokého táboření v blízkosti pláže Kalo Nero (Řecko) a v Elaia;
- nepřijala nezbytná opatření pro omezení provozování barů nacházejících se mezi Elaia a Kalo Nero na plážích, kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, a nedohlédla na to, aby škodlivé vlivy způsobené těmito bary nevyrušovaly tyto druhy;
- nepřijala nezbytná opatření, aby se v oblasti Kyparisie omezila přítomnost vybavení a různých zařízení na plážích, kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, a povolila výstavbu plošiny u hotelu Messina Mare;
- nepřijala nezbytná opatření pro dostatečné omezení světelného znečištění na plážích, které se nacházejí v oblasti Kyparisie a kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*, a
- nepřijala nezbytná opatření pro dostatečné omezení rybářské činnosti podél pláží, které se nacházejí v oblasti Kyparisie a kde se rozmnožují mořské želvy *Caretta caretta*,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

- 2) Řecká republika tím, že vydala povolení pro domy postavené v roce 2010 v Agiannaki, pro tři rekreační objekty ve Vounaki postavené v roce 2012 a pro výstavbu plošiny u hotelu Messina Mare, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43.

- 3) Řecká republika tím, že
- nepřijala ucelený, soudržný a přísný právní a správní rámec na ochranu mořské želvy *Caretta caretta* v oblasti Kyparisie;
 - ve stanovené lhůtě nepřijala všechna nezbytná konkrétní opatření pro zabránění úmyslnému vyrušování mořské želvy *Caretta caretta* během období rozmnožování tohoto druhu
 - nepřijala nezbytná opatření pro zajištění dodržování zákazu poškozování nebo ničení míst rozmnožování uvedeného druhu,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 12 odst. 1 písm. b) a d) směrnice 92/43.

- 4) Ve zbývající části se žaloba zamítá.
- 5) Evropská komise a Řecká republika ponесou vlastní náklady řízení.

C-534/13 Fipa Group

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

4. března 2015 ([*1](#))

„Řízení o předběžné otázce — Článek 191 odst. 2 SFEU — Směrnice 2004/35/ES — Odpovědnost za životní prostředí — Vnitrostátní právní úprava, která nestanoví možnost správních orgánů uložit vlastníkům znečištěných pozemků, kteří k tomuto znečištění nepřispěli, povinnost přijmout preventivní a nápravná opatření a stanoví pouze povinnost nahradit náklady vynaložené na zásahy uskutečněné správním orgánem — Slučitelnost se zásadou ‚znečišťovatel platí‘, zásadami obezřetnosti a prevence a zásadou odvracení ohrožení životního prostředí především u zdroje“

Ve věci C-534/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Consiglio di Stato (Itálie) ze dne 8. července 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 10. října 2013, v řízení

Ministero dell’Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare,

Ministero della Salute,

Ispra – Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale

proti

Fipa Group Srl,

za přítomnosti:

Comune di Massa,

Regione Toscana,

Provincia di Massa Carrara,

Comune di Carrara,

Arpat – Agenzia regionale per la protezione ambientale della Toscana,

Ediltecnica Srl,

Versalis SpA,

a

Ministero dell’Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare,

Ministero della Salute,

Ispra – Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale

proti

Tws Automation Srl,

za přítomnosti:

Comune di Massa,

**Regione Toscana,
Provincia di Massa Carrara,
Comune di Carrara,
Arpat – Agenzia regionale per la protezione ambientale della Toscana,
Ediltecnica Srl,
Versalis SpA,**

a

**Ministero dell’Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare,
Ministero della Salute,**

proti

Ivan Srl,

za přítomnosti:

Edison SpA,

Comune di Massa,

Regione Toscana,

Provincia di Massa Carrara,

Comune di Carrara,

Arpat – Agenzia regionale per la protezione ambientale della Toscana,

Ediltecnica Srl,

Versalis SpA,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, A. Ó Caoimh, C. Toader (zpravodajka), E. Jarašiūnas
a C. G. Fernlund, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: L. Carrasco Marco, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 5. listopadu 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Tws Automation Srl R. Lazzinim a S. Prosperi Mangilim, avvocati,

– za Ivan Srl G. C. Di Gioiaou, F. Massou, L. Acquaronem a G. Acquaronem, avvocati,

– za Edison SpA S. Masini, W. Troise Mangonim a G. L. Contim, avvocati,

– za Versalis SpA S. Grassim, G. M. Robertim a I. Perego, avvocati,

– za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s C. Gerardis, avvocato
dello Stato,

– za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

– za Evropskou komisi L. Pignataro-Nolin a E. Whitem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 20. listopadu 2014,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu zásad unijního práva v oblasti životního prostředí, zejména zásady „znečišťovatel platí“, zásad obezřetnosti a prevence a zásady odvracení ohrožení životního prostředí především u zdroje, které jsou stanoveny v čl. 191 odst. 2 SFEU, v bodech 13 a 24 odůvodnění, jakož i v článku 1 a čl. 8 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí (Úř. věst. L 143, s. 56; Zvl. vyd. 15/08, s. 357).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci tří sporů, z nichž první dva spory jsou vedeny mezi Ministero dell’Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare (ministerstvo životního prostředí a ochrany území a moře), Ministero della Salute (ministerstvo zdravotnictví) a Ispra – Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca ambientale (dále jen společně „Ministero“) a společností FIPA Group Srl (dále jen „FIPA Group“) v rámci prvního sporu a společností TWS Automation Srl (dále jen „TWS Automation“) v rámci druhého sporu, a třetí spor je veden mezi prvními dvěma navrhovateli v původním řízení a společností Ivan Srl (dále jen „Ivan“), ve věci zvláštních nezbytných zabezpečovacích opatření týkajících se pozemků znečištěných různými chemickými látkami.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 191 odst. 2 první pododstavec SFEU uvádí:

„Politika Unie v oblasti životního prostředí je zaměřena na vysokou úroveň ochrany, přičemž přihlíží k rozdílné situaci v jednotlivých regionech Unie. Je založena na zásadách obezřetnosti a prevence, odvracení ohrožení životního prostředí především u zdroje a na zásadě ‚znečišťovatel platí‘“.
- 4 Body 1, 2, 13, 18, 20, 24 a 30 odůvodnění směrnice 2004/35 znějí takto:

„(1) Ve Společenství v současné době existuje mnoho znečištěných míst, která představují značná zdravotní rizika, a ztráta biologické rozmanitosti se v posledních desetiletích dramaticky zrychluje. Nečinnost může mít v budoucnosti za následek zvyšování počtu znečištěných míst a větší ztrátu biologické rozmanitosti. Prevence a náprava škod na životním prostředí do té míry, do jaké je to možné, přispívají k naplňování cílů a zásad politiky ES v oblasti životního prostředí stanovených ve Smlouvě. Při rozhodování o způsobu nápravy škod by měly být brány v úvahu místní podmínky.“

- (2) Prevence a náprava škod na životním prostředí by měly být prováděny na základě zásady ‚znečišťovatel platí‘, jak je stanoveno ve Smlouvě, a také v souladu se zásadou trvale udržitelného rozvoje. Základní zásadou této směrnice by tudíž mělo být to, že provozovatel, jehož činnost způsobila škodu na životním prostředí nebo bezprostřední hrozbu takové škody, je finančně odpovědný; tím mají být provozovatelé nuceni přijímat opatření a rozvíjet postupy ke snižování rizik škod na životním prostředí, aby riziko jejich finanční odpovědnosti bylo sníženo.

[...]

- (13) Ne všechny formy škod na životním prostředí lze napravit prostřednictvím odpovědnostního mechanismu. Aby byl tento mechanismus účinný, musí existovat jeden nebo více identifikovatelných znečišťovatelů, škody by měly být konkrétní a kvantifikovatelné a mezi škodou a identifikovaným znečišťovatelem nebo znečišťovateli by měla být příčinná souvislost. Právní odpovědnost není tedy vhodným nástrojem pro řešení znečištění, které je široce rozšířené a difúzní, takže není možné spojovat nepříznivé účinky na životní prostředí s jednáním nebo nečinností některých jednotlivců.

[...]

- (18) V souladu se zásadou ‚znečišťovatel platí‘ by měl provozovatel, který způsobuje škody na životním prostředí nebo vytváří bezprostřední hrozbu takovéto škody, v zásadě nést náklady na nutná preventivní nebo nápravná opatření. V případech, kdy místo provozovatele jedná příslušný orgán, a to buď sám, nebo prostřednictvím třetí strany, by měl tento orgán zajistit, aby jemu vzniklé náklady byly zpětně uhrazeny provozovatelem. Je také vhodné, aby provozovatelé nesli v konečném důsledku náklady spojené s posuzováním škod na životním prostředí a v případě potřeby i s posuzováním bezprostřední hrozby výskytu takových škod.

[...]

- (20) Provozovatel by neměl nést náklady na preventivní a nápravná opatření přijatá podle této směrnice v situacích, kdy škody nebo jejich bezprostřední hrozba jsou výsledkem některých událostí, které provozovatel nemůže ovlivnit. členské státy mohou dovolit, aby provozovatelé, kteří nejednali úmyslně, ani se nedopustili nedbalosti, nenesli náklady na nápravná opatření v situacích, kdy jsou dotyčné škody výsledkem emisí nebo výslovně schválených událostí, nebo v případě, že škodlivý účinek škod nemohl být známý v době, kdy k události nebo emisi došlo.

[...]

- (24) Je nezbytné zajistit, aby byly k dispozici prostředky k účinnému provádění a vymáhání a aby bylo současně zajištěno, že oprávněné zájmy dotyčných provozovatelů a dalších zúčastněných stran jsou přiměřeně uspokojeny. Příslušné orgány by měly být pověřeny zvláštními úkoly spojenými s odpovídajícím správním rozhodováním a posuzováním; zejména se jedná

o povinnost posoudit význam škod a určit, která nápravná opatření je třeba přijmout.

[...]

(30) Škody způsobené před uplynutím lhůty k provedení této směrnice by neměly být pokryty touto směrnicí.“

- 5 Podle článku 1 směrnice 2004/35 tato směrnice vytváří rámec odpovědnosti za životní prostředí založený na zásadě „znečišťovatel platí“.
- 6 Pojem „provozovatel“ je v čl. 2 bodu 6 uvedené směrnice definován jako „každá fyzická nebo právnická osoba, soukromá nebo veřejná, která provozuje nebo řídí pracovní činnost nebo – tam, kde to stanoví vnitrostátní právní řád – na kterou byla přenesena rozhodující hospodářská pravomoc nad technickým fungováním takové činnosti, včetně držitelů povolení nebo schválení takové činnosti, nebo osoba, která provádí přihlášení nebo oznámení takové činnosti“.
- 7 V článku 2 bodu 7 téže směrnice je pojem „pracovní činnost“ definován jako jakákoli „činnost vykonávaná v rámci hospodářské činnosti, obchodní činnosti nebo podnikání, bez ohledu na jejich soukromou nebo veřejnou, ziskovou nebo neziskovou povahu“.
- 8 Článek 2 body 10 a 11 směrnice 2004/35 definuje rovněž následující pojmy:
 - „10. ‚preventivními opatřeními‘: se rozumí opatření přijatá v důsledku události, jednání nebo opomenutí, které vedlo k bezprostřední hrozbě škod na životním prostředí, ve snaze předejít těmto škodám nebo je minimalizovat;
 11. ‚nápravnými opatřeními‘: se rozumí činnost nebo kombinace akcí, včetně provizorních opatření nebo opatření na zmírnění dopadů, jejichž cílem je obnovit, ozdravit nebo nahradit poškozené přírodní zdroje nebo jejich narušené funkce, anebo poskytnout rovnocennou alternativu těchto zdrojů nebo jejich funkcí ve smyslu přílohy II“.
- 9 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Oblast působnosti“, v odstavci 1 uvádí:

„Tato směrnice se vztahuje na:

 - a) škody na životním prostředí způsobené jakoukoli pracovní činností uvedenou v příloze III a na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, která se vyskytne z důvodu těchto činností,
 - b) škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích způsobené jinou pracovní činností, než jaké jsou uvedené na seznamu v příloze III, a na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, která se vyskytne v souvislosti s kteroukoli z těchto činností, jednal-li provozovatel úmyslně nebo z nedbalosti.“

- 10 Článek 4 odst. 5 téže směrnice stanoví, že tato směrnice „se vztahuje pouze na škody na životním prostředí způsobené znečištěním neohraničené povahy a na bezprostřední hrozbu takových škod tam, kde je možné najít [prokázat] příčinnou souvislost mezi škodami a činnostmi jednotlivých provozovatelů“.
- 11 Článek 5 směrnice 2004/35, nadepsaný „Preventivní opatření“, zní:
- „1. V případě, že ke škodám na životním prostředí zatím nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod, přijme provozovatel neprodleně nezbytná preventivní opatření.
- [...]
3. Příslušný orgán může kdykoli:
- [...]
- b) požádat provozovatele, aby přijal nezbytná preventivní opatření;
- [...]
- d) sám přijmout nezbytná preventivní opatření.
4. Příslušný orgán požaduje, aby preventivní opatření byla přijata provozovatelem. Pokud provozovatel nesplní povinnosti uložené v odstavci 1 nebo odst. 3 písm. b) nebo c), nelze-li jej zjistit nebo nemusí nést náklady podle této směrnice, může příslušný orgán přijmout tato opatření sám.“
- 12 Článek 6 uvedené směrnice, nadepsaný „Nápravná opatření“, stanoví:
- „1. V případě, že došlo ke škodám na životním prostředí, informuje provozovatel neprodleně příslušný orgán o všech důležitých aspektech situace a přijme:
- a) všechna proveditelná opatření s cílem okamžitě kontrolovat, omezit, odstranit nebo jinak zvládnout příslušné kontaminující látky nebo jakékoli jiné škodlivé faktory s cílem omezit další škody na životním prostředí a nepříznivé účinky na lidské zdraví nebo další narušení funkcí, nebo jim předcházet, a
- b) nezbytná nápravná opatření [...]
2. Příslušný orgán může kdykoli:
- [...]
- c) požádat provozovatele, aby přijal nezbytná nápravná opatření;
- [...]
- e) sám učinit nezbytná nápravná opatření.

3. Příslušný orgán požaduje, aby nápravná opatření byla přijata provozovatelem. Pokud provozovatel nesplní povinnosti stanovené v odstavci 1 nebo odst. 2 písm. b), c) nebo d), nelze-li jej zjistit nebo se po něm nepožaduje, aby nesl náklady podle této směrnice, může příslušný orgán přijmout tato opatření sám, vyčerpal-li jiné možnosti.“

13 Článek 8 odst. 1 a 3 téže směrnice stanoví:

„1. Provozovatel nese náklady na preventivní a nápravná opatření přijatá podle této směrnice.

[...]

3. Po provozovateli není požadováno, aby nesl náklady na preventivní nebo nápravná opatření přijatá podle této směrnice, pokud může prokázat, že škody na životním prostředí nebo bezprostřední hrozba takových škod:

- a) byla způsobena třetí stranou a došlo k ní i přesto, že byla přijata vhodná bezpečnostní opatření, nebo
- b) je důsledkem splnění závazného příkazu nebo pokynu orgánu veřejné moci, přičemž se nejedná o příkazy nebo pokyny vydané v důsledku emisí nebo událostí způsobené vlastní činností provozovatele.

V takových případech přijmou členské státy vhodná opatření umožňující provozovateli vymáhat vynaložené náklady.“

14 Článek 11 odst. 2 směrnice 2004/35 zní takto:

„Příslušný orgán má povinnost stanovit, který provozovatel zavinil škody nebo bezprostřední hrozbu škod, posoudit význam škod a určit, která nápravná opatření by měla být přijata podle přílohy II. [...]“

15 Článek 16 směrnice 2004/35, nadepsaný „Vztah k vnitrostátnímu právu“, v prvním odstavci upřesňuje, že tato směrnice „nebrání členským státům v zachování nebo přijetí přísnějších předpisů v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, včetně stanovení dalších činností, které jsou předmětem požadavků [uvedené] směrnice na prevenci a nápravu škod, a také stanovení dalších odpovědných stran“.

16 Podle článku 17 směrnice 2004/35 ve spojení s jejím článkem 19 se tato směrnice vztahuje pouze na škody způsobené emisemi, událostí nebo nehodou, ke kterým došlo po 30. dubnu 2007, jestliže tyto škody vznikly buď v důsledku činnosti vykonané po tomto datu, nebo v důsledku činnosti vykonané před tímto datem, která však nebyla před tímto datem ukončena.

17 Příloha III této směrnice uvádí dvanáct činností, které zákonodárce pokládá za nebezpečné ve smyslu čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice.

Italské právo

- 18 Článek 240 odst. 1 písm. m) a p) legislativního nařízení č. 152 ze dne 3. dubna 2006 o právních předpisech v oblasti životního prostředí (běžný doplněk GURI č. 88 ze dne 14. dubna 2006), ve znění účinném v době rozhodné z hlediska skutkového stavu v původním řízení (dále jen „zákon o životním prostředí“), se nachází v hlavě V části IV. Toto ustanovení definuje naléhavá zabezpečovací a nápravná opatření týkající se pozemků.
- 19 Článek 242 zákona o životním prostředí, nadepsaný „Provozní a správní postupy“, velmi podrobně upravuje povinnosti osoby odpovědné za znečištění, bez ohledu na to, zda jde o nedávné nebo starší znečištění, zejména co se týče přijetí nezbytných preventivních, sanačních a naléhavých zabezpečovacích opatření, komunikace s příslušnými veřejnými orgány, jakož i provádění nápravných činností.
- 20 Článek 244 uvedeného zákona, nadepsaný „Nařízení“, upravuje případ, kdy skutečně způsobené znečištění překročilo prahové hodnoty znečištění. V takovém případě provincie odůvodněným nařízením uloží osobě odpovědné za potenciální znečištění přijmout opatření podle článků 240 a násl. téhož zákona. Článek 244 odst. 3 zákona o životním prostředí stanoví, že se nařízení v každém případě oznámí i vlastníkově pozemku. Kromě toho čl. 244 odst. 4 tohoto zákona stanoví, že pokud nelze identifikovat osobu odpovědnou za znečištění nebo je nečinná a nejedná ani vlastník pozemku ani jiná zúčastněná osoba, příslušný správní orgán přijme nezbytná opatření.
- 21 Článek 245 uvedeného zákona, nadepsaný „Povinnosti přijímat opatření a oznamovací povinnost osob, které nejsou odpovědné za potenciální znečištění“, v odstavci 1 stanoví:
- „Postupy týkající se zabezpečovacích, nápravných a sanačních opatření na obnovu životního prostředí upravené v této hlavě mohou být v každém případě prováděny z iniciativy zúčastněných osob, které nejsou odpovědné za znečištění.“
- 22 Článek 245 odst. 2 téhož zákona stanoví:
- „Bez ohledu na povinnosti osoby odpovědné za potenciální znečištění uvedené v článku 242 musí vlastník nebo správce pozemku, který zjistí překročení nebo konkrétní a skutečné riziko překročení prahových hodnot znečištění (PHZ), informovat místně příslušný region, provincii a obec a přijmout preventivní opatření postupem uvedeným v článku 242. Provincie poté, co obdrží tyto informace, a po konzultaci s obcí, identifikuje odpovědnou osobu s cílem přijmout nápravná opatření. Vlastník nebo jakákoliv jiná zúčastněná osoba má však možnost kdykoliv dobrovolně zasáhnout s cílem přijmout nezbytná nápravná opatření v rámci pozemku, jehož je vlastníkem nebo se kterým nakládá.“
- 23 Článek 250 zákona o životním prostředí, nadepsaný „Náprava prováděná správními orgány“, stanoví:
- „Pokud osoby odpovědné za znečištění přímo nepřijmou opatření uvedená v této hlavě nebo pokud je nelze identifikovat a nepřijme je ani vlastník pozemku ani jiná

zúčastněná osoba, postupy a opatření uvedená v článku 242 přijme z moci úřední místně příslušná obec, a pokud je nepřijme obec, přijme je region podle pořadí důležitosti stanoveného regionálním plánem sanace znečištěných pozemků, přičemž přizve jiné veřejné nebo soukromé subjekty, které byly určeny v rámci zvláštních nabídkových řízení [...]”.

- 24 Článek 253 uvedeného zákona, nadepsaný „Věcná břemena a zvláštní přednostní práva“, v odstavcích 1 až 4 stanoví:

„1. Opatření uvedená v této hlavě představují věcná břemena („oneri reali“) ke kontaminovaným pozemkům, pokud jsou přijímána příslušným orgánem ve smyslu článku 250 z úřední moci. [...]

2. Pro náklady vynaložené na opatření uvedená v odstavci 1 se zřizuje zvláštní přednostní věcné právo k samotným pozemkům v souladu s podmínkami a pro účely čl. 2748 druhého pododstavce občanského zákoníku. Uvedené přednostní právo může být vykonáváno i k tíži práv třetích osob spjatých s danou nemovitostí.

3. Vůči vlastníkovi pozemku, který nezpůsobil znečištění nebo nebezpečí znečištění, lze vykonat přednostní právo a uplatnit nárok na náhradu nákladů pouze na základě odůvodněného rozhodnutí příslušného orgánu, kterým se prokazuje zejména to, že nelze identifikovat odpovědnou osobu nebo že vůči ní nelze uplatnit náhradu nákladů, nebo že uplatnění náhrady nákladů bylo neúspěšné.

4. Od vlastníka, který není odpovědný za znečištění, lze v každém případě požadovat náhradu [...] nákladů týkajících se opatření, která přijal příslušný orgán, pouze v mezích tržní hodnoty pozemku stanovené po přijetí uvedených opatření. Pokud vlastník, který není odpovědný za znečištění, provedl z vlastní vůle sanaci znečištěného pozemku, má právo uplatnit vůči osobě odpovědné za znečištění nárok na náhradu vynaložených nákladů a případně další škody.”

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 25 Ze skutečností uvedených ve spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že od šedesátých až do osmdesátých let Farmoplant SpA a Cersam Srl, dvě společnosti patřící do průmyslové skupiny Montedison SpA (nyní Edison SpA), využívaly průmyslovou lokalitu za účelem výroby insekticidů a herbicidů v obci patřící do provincie Massa Carrara v Toskánsku (Itálie). Vzhledem k tomu, že pozemky v této lokalitě byly silně znečištěny různými chemickými látkami včetně dichloroethanu a amoniaku, byla část z nich v průběhu roku 1995 dekontaminována. Vzhledem k tomu, že se tato „dekontaminace“ ukázala být nedostatečnou, byly tyto pozemky v roce 1998 kvalifikovány jako „lokalita národního zájmu Massa Carrara“ pro účely sanace.
- 26 V průběhu let 2006 a 2008 se Tws Automation a Ivan, dvě společnosti soukromého práva, staly vlastníky různých pozemků patřících do uvedené lokality. Předmětem činnosti společnosti Tws Automation je prodej elektronických přístrojů. Společnost Ivan je realitní kancelář.

- 27 V roce 2011 se Nasco Srl, společnost soukromého práva, jež se poté nazývala Fipa Group, spojila se společností LCA Lavorazione Composita Apuana Srl a tím se stala vlastníkem jiného pozemku ve stejné lokalitě. Fipa Group vykonává činnost v oblasti výstavby a oprav lodí.
- 28 Správními akty ze dne 18. května 2007, jakož i ze dne 16. září a 7. listopadu 2011 příslušná ředitelství Ministero společností Tws Automation, Ivan, resp. Fipa Group nařídila, aby přijaly zvláštní „naléhavá zabezpečovací“ opatření ve smyslu zákona o životním prostředí, a to postavení hydraulické záchytné bariéry s cílem chránit vodonosnou horninu a předložení změny projektu sanace půdy existujícího od roku 1995. Tato rozhodnutí byla adresována těmto třem podnikům v postavení „strážce[ů] pozemku“.
- 29 Tyto společnosti zahájily řízení před Tribunale amministrativo regionale per la Toscana (správní soud regionu Toskánsko) s tím, že nebyly původci zjištěného znečištění, a tento soud třemi samostatnými rozsudky uvedené akty zrušil z důvodu, že podle zásady „znečišťovatel platí“, která je vlastní unijnímu právu a vnitrostátní právní úpravě v oblasti životního prostředí, správní orgán nemůže na základě ustanovení hlavy V části IV zákona o životním prostředí nařídít přijetí dotčených opatření podnikům, které nemají žádnou přímou odpovědnost za způsobené znečištění, které bylo v dané lokalitě zjištěno.
- 30 Ministero podalo proti uvedeným rozsudkům odvolání ke Consiglio di Stato.
- 31 Podle Ministero umožňuje výklad ustanovení uvedených v hlavě V části IV zákona o životním prostředí ve smyslu zásady „znečišťovatel platí“ a zásady obezřetnosti uložit vlastníkovu znečištěného pozemku povinnost přijmout naléhavá zabezpečovací opatření.
- 32 Příslušný senát Consiglio di Stato předložil plénu téhož soudu otázku, zda na základě zásady „znečišťovatel platí“ může vnitrostátní správní orgán uložit vlastníkovu znečištěného pozemku, který není původcem znečištění, povinnost přijmout naléhavá zabezpečovací opatření uvedená v čl. 240 odst. 1 písm. m) uvedeného zákona, anebo zda je za tohoto předpokladu tento vlastník povinen strpět pouze věcná břemena výslovně stanovená v článku 253 téhož zákona.
- 33 Podáním ze dne 21. listopadu 2013 společnost Versalis SpA, která vlastní i pozemky patřící do předmětné lokality, které nabyla od společnosti Edison SpA, vstoupila do řízení jako vedlejší účastník a navrhla, aby bylo odvolání Ministero zamítnuto.
- 34 V předkládacím rozhodnutí plénum Consiglio di Stato uvádí, že italské správní soudy jsou ve výkladu ustanovení uvedených v části IV zákona o životním prostředí, a obecně ustanovení týkajících se povinností vlastníka znečištěného pozemku, nejednotné.
- 35 Zatímco podle jedné části judikatury, která vychází zejména ze zásad obezřetnosti a prevence a ze zásady „znečišťovatel platí“, které jsou vlastní unijnímu právu, je vlastník povinen přijmout naléhavá zabezpečovací a nápravná opatření, i když není původcem znečištění, druhá část italských soudů naopak vylučuje jakoukoli

odpovědnost vlastníka, který není znečišťovatelem, a z toho důvodu zamítá možnost správních orgánů vyžadovat od tohoto vlastníka přijetí takových opatření. Plénum Consiglio di Stato sdílí tento naposled uvedený názor, který převládá v judikatuře italských správních soudů.

- 36 V tomto ohledu se předkládající soud odkazem na rozsudky Soudního dvora ERG a další (C-378/08, EU:C:2010:126), jakož i ERG a další (C-379/08 a C-380/08, EU:C:2010:127) opírá o doslovný výklad zákona o životním prostředí a o zásady týkající se občanskoprávní odpovědnosti, které vyžadují příčinnou souvislost mezi jednáním a škodou. Existence této souvislosti je nezbytná pro stanovení subjektivní nebo objektivní odpovědnosti za předmětnou škodu. Uvedená souvislost chybí v případě, kdy vlastník není původcem znečištění. Jeho odpovědnost by se tudíž zakládala pouze na jeho postavení vlastníka, neboť znečištění by mu nebylo možné přičíst ani ze subjektivní, ani z objektivní stránky.
- 37 Za těchto okolností se Consiglio di Stato rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání zásady Evropské unie v oblasti životního prostředí zakotvené v čl. 191 odst. 2 SFEU a v článku 1 a čl. 8 odst. 3, jakož i v bodech 13 a 24 odůvodnění směrnice 2004/35, a to zejména zásada ‚znečišťovatel platí‘, zásada omezitelnosti a prevence a zásada odvracení ohrožení životního prostředí především u zdroje, takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava stanovená články 244, 245 a 253 [zákona o životním prostředí], která v případě zjištěného znečištění oblasti a nemožnosti identifikovat znečišťovatele nebo v případě nemožnosti vynutit na něm přijetí nápravných opatření nedovoluje správnímu orgánu uložit vlastníkovi, který není odpovědný za znečištění, přijetí naléhavých zabezpečovacích a nápravných opatření, ale stanoví pouze finanční odpovědnost tohoto vlastníka omezenou na hodnotu pozemku po přijetí nápravných opatření?“

K předběžné otázce

- 38 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda mají být zásady unijního práva v oblasti životního prostředí, které jsou zakotveny v čl. 191 odst. 2 SFEU a ve směrnici 2004/35, a to zejména zásada „znečišťovatel platí“, vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která v případě nemožnosti identifikovat osobu odpovědnou za znečištění pozemku nebo v případě nemožnosti vynutit na ní přijetí nápravných opatření neumožňuje příslušnému orgánu uložit povinnost přijmout preventivní a nápravná opatření vlastníkovi tohoto pozemku, který není odpovědný za znečištění, přičemž tento vlastník je povinen pouze nahradit náklady související s opatřeními přijatými příslušným orgánem v mezích tržní hodnoty pozemku stanovené po přijetí těchto opatření.

K použitelnosti čl. 191 odst. 2 SFEU

- 39 Je třeba připomenout, že čl. 191 odst. 2 SFEU stanoví, že politika Unie v oblasti životního prostředí je zaměřena na vysokou úroveň ochrany a je založena zejména na zásadě „znečišťovatel platí“. Toto ustanovení se tak omezuje na pouhé vymezení

obecných cílů Unie v oblasti životního prostředí, přičemž článek 192 SFEU svěřuje Evropskému parlamentu a Radě Evropské unie pravomoc rozhodnout o tom, jakou činnost bude třeba v zájmu uskutečnění těchto cílů vyvíjet, a to v souladu s řádným legislativním postupem (viz rozsudky ERG a další, EU:C:2010:126, bod 45; ERG a další, EU:C:2010:127, bod 38, jakož i usnesení Buzzi Unicem a další, C-478/08 a C-479/08, EU:C:2010:129, bod 35).

- 40 Jelikož se tedy čl. 191 odst. 2 SFEU, který obsahuje zásadu „znečišťovatel platí“, vztahuje na činnost Unie, nemohou se jednotlivci tohoto ustanovení jako takového dovolávat za účelem vyloučení použití takové vnitrostátní právní úpravy, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, jež upravuje oblasti spadající do politiky životního prostředí, pokud není použitelná žádná právní úprava Unie přijatá na základě článku 192 SFEU vztahující se speciálně na dotčenou situaci (viz rozsudky ERG a další, EU:C:2010:126, bod 46; ERG a další, EU:C:2010:127, bod 39, jakož i usnesení Buzzi Unicem a další, EU:C:2010:129, bod 36).
- 41 Stejně tak se na čl. 191 odst. 2 SFEU nemohou odvolávat orgány příslušné v oblasti životního prostředí s cílem ukládat v případě neexistence vnitrostátního právního základu preventivní a nápravná opatření.
- 42 Je však třeba uvést, že zásada „znečišťovatel platí“ může být v původních řízeních uplatněna, neboť je provedena směrnicí 2004/35. Tato směrnice, která byla přijata na základě článku 175 ES, nyní článek 192 SFEU, má podle třetí věty prvního bodu jejího odůvodnění za cíl zajistit „naplňování cílů a zásad politiky [Unie] v oblasti životního prostředí stanovených ve Smlouvě“ a uplatňuje zásadu „znečišťovatel platí“, tak jak to stanoví bod 2 jejího odůvodnění.

K časové působnosti směrnice 2004/35

- 43 Vzhledem k tomu, že podle skutkových okolností případu uvedených ve spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, jsou staré škody na životním prostředí dotčené ve věci v původním řízení výsledkem hospodářských činností prováděných bývalými vlastníky pozemků, které jsou v současnosti vlastněny společnostmi Fipa Group, Tws Automation, resp. Ivan, existují pochybnosti o tom, zda lze směrnicí 2004/35 použít *ratione temporis* na původní řízení.
- 44 Z první a druhé odrážky čl. 17 uvedené směrnice ve spojení s bodem 30 jejího odůvodnění totiž vyplývá, že se tato směrnice vztahuje pouze na škody způsobené emisemi, událostí nebo nehodou, ke kterým došlo ke dni 30. dubna 2007 nebo po tomto datu, jestliže tyto škody vznikly buď v důsledku činnosti vykonané k tomuto dni nebo po tomto datu, nebo v důsledku činnosti vykonané před tímto datem, která však nebyla před tímto datem ukončena (v tomto smyslu viz rozsudky ERG a další, EU:C:2010:126, body 40 a 41; ERG a další, EU:C:2010:127, bod 34, jakož i usnesení Buzzi Unicem a další, EU:C:2010:129, bod 32).
- 45 Předkládajícímu soudu přísluší, aby na základě skutečností, které může jako jediný posoudit, ověřil, zda ve věcech v původním řízení spadají škody, které byly předmětem preventivních opatření a opatření k nápravě škod na životním prostředí přijatých příslušnými vnitrostátními orgány, do oblasti působnosti směrnice 2004/35,

kterou vymezuje její článek 17 (v tomto smyslu viz rozsudek ERG a další, EU:C:2010:126, bod 43).

- 46 Pokud tento soud dospěje k závěru, že se uvedená směrnice na věci, které mu byly předloženy, nepoužije, taková situace se pak bude řídit vnitrostátním právem, přičemž musí být dodržena ustanovení Smlouvy a nesmí tím být dotčeny jiné akty sekundárního práva (viz rozsudky ERG a další, EU:C:2010:126, bod 44; ERG a další, EU:C:2010:127, bod 37, jakož i usnesení Buzzi Unicem a další, EU:C:2010:129, bod 34).
- 47 Pro případ, že předkládající soud dospěje k závěru, že tuto směrnici lze použít *ratione temporis* na věci projednávané v původních řízeních, předběžnou otázku je třeba přezkoumat tak, jak je uvedeno níže.

K pojmu „provozovatel“

- 48 Z článku 3 odst. 1 směrnice 2004/35 ve spojení s body 2 a 18 jejího odůvodnění, jakož i s čl. 2 body 6 a 7, články 5, 6, 8 a čl. 11 odst. 2 této směrnice vyplývá, že jednou ze základních podmínek použití mechanismu odpovědnosti zakotveného v těchto ustanoveních je identifikace provozovatele, kterého lze považovat za odpovědného.
- 49 Druhá věta bodu 2 odůvodnění směrnice 2004/35 totiž stanoví, že základní zásadou této směrnice by mělo být, aby provozovatel, jehož činnost způsobila škodu na životním prostředí nebo bezprostřední hrozbu takové škody, za ni byl finančně odpovědný.
- 50 Jak již Soudní dvůr konstatoval, v systému článků 6 a 7 směrnice 2004/35 v zásadě přísluší provozovateli, který zapříčinil vznik škody na životním prostředí, aby navrhl nápravná opatření, která považuje za přiměřená dané situaci (viz rozsudek ERG a další, EU:C:2010:127, bod 46). Stejně tak může příslušný orgán tomuto provozovateli uložit, aby přijal nezbytná opatření.
- 51 Obdobně článek 8 této směrnice, nadepsaný „Náklady na prevenci a nápravu škod“, v odstavci 1 stanoví, že provozovatel nese náklady na preventivní a nápravná opatření přijatá podle uvedené směrnice. Příslušné orgány mají podle čl. 11 odst. 2 téže směrnice povinnost stanovit, který provozovatel zavinil škody.
- 52 Naproti tomu jiné osoby, než jsou definovány v čl. 2 bodu 6 směrnice 2004/35, a sice osoby, které nevykonávají pracovní činnost ve smyslu čl. 2 bodu 7 této směrnice, nespádají do oblasti působnosti uvedené směrnice vymezené v jejím čl. 3 odst. 1 písm. a) a b).
- 53 Jak přitom vyplývá ze skutkových zjištění uvedených předkládajícím soudem a potvrzených všemi účastníky původního řízení na jednání, v projednávané věci žádná z odpůrkyň v původním řízení v současnosti nevykonává žádnou z činností uvedených v příloze III směrnice 2004/35. Za těchto podmínek je třeba přezkoumat, v jakém rozsahu by se tato směrnice mohla na tyto odpůrkyně vztahovat podle čl. 3

odst. 1 písm. b), který se týká škod způsobených jinými činnostmi, než jsou činnosti uvedené v této příloze, jestliže je provozovatel způsobil zaviněně nebo z nedbalosti.

K podmínkám vzniku odpovědnosti za životní prostředí

- 54 Jak vyplývá z čl. 4 odst. 5 a čl. 11 odst. 2 směrnice 2004/35 ve spojení s bodem 13 jejího odůvodnění, je k tomu, aby byl mechanismus odpovědnosti za životní prostředí účinný, třeba, aby byla příslušným orgánem prokázána příčinná souvislost mezi činností jednoho či více identifikovatelných znečišťovatelů a konkrétní a vyčíslitelnou škodou na životním prostředí pro účely uložení nápravných opatření tomuto nebo těmto provozovatelům bez ohledu na druh předmětného znečištění (v tomto smyslu viz rozsudek ERG a další, EU:C:2010:126, body 52 a 53, jakož i usnesení Buzzi Unicem a další, EU:C:2010:129, bod 39).
- 55 Při výkladu čl. 3 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice Soudní dvůr uvedl, že povinnost příslušného orgánu prokázat příčinnou souvislost se uplatňuje v rámci mechanismu objektivní odpovědnosti provozovatelů za životní prostředí (viz rozsudek ERG a další, EU:C:2010:126, body 63 až 65, jakož i usnesení Buzzi Unicem a další, EU:C:2010:129, bod 45).
- 56 Jak vyplývá z čl. 4 odst. 5 směrnice 2004/35, uvedená povinnost platí i v rámci mechanismu subjektivní odpovědnosti vyplývající ze zavinění nebo nedbalosti provozovatele stanovené v čl. 3 odst. 1 písm. b) této směrnice pro jiné pracovní činnosti než ty, které jsou uvedeny v příloze III uvedené směrnice.
- 57 Zvláštní význam podmínky příčinné souvislosti mezi činností provozovatele a škodou na životním prostředí pro uplatnění zásady „znečišťovatel platí“, a tudíž pro mechanismus odpovědnosti zavedený směrnicí 2004/35, vyplývá rovněž z jejich ustanovení týkajících se důsledků, které je třeba vyvodit z neexistence příspěvní provozovatele ke znečištění nebo k hrozbě znečištění.
- 58 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v souladu s čl. 8 odst. 3 písm. a) směrnice 2004/35 ve spojení s bodem 20 jejího odůvodnění není provozovatel povinen nést náklady na nápravná opatření přijatá podle uvedené směrnice, pokud může prokázat, že škody na životním prostředí byly způsobeny třetí stranou a došlo k nim i přesto, že byla přijata vhodná bezpečnostní opatření, nebo v důsledku závazného příkazu nebo pokynu orgánu veřejné moci (v tomto smyslu viz rozsudek ERG a další, EU:C:2010:126, bod 67 a citovaná judikatura, jakož i usnesení Buzzi Unicem a další, EU:C:2010:129, bod 46).
- 59 Nelze-li prokázat žádnou příčinnou souvislost mezi škodou na životním prostředí a činností provozovatele, vztahují se na takovou situaci vnitrostátní právní předpisy za podmínek připomenutých v bodě 46 tohoto rozsudku (v tomto smyslu viz rozsudek ERG a další, EU:C:2010:126, bod 59, jakož i usnesení Buzzi Unicem a další, EU:C:2010:129, body 43 a 48).
- 60 V projednávané věci ze skutečností předložených Soudnímu dvoru a ze samotného znění předběžné otázky vyplývá, že předkládajícímu soudu přísluší potvrdit, že

odpůrně v původním řízení nepřispěly ke vzniku předmětných škod na životním prostředí.

- 61 Článek 16 směrnice 2004/35 sice v souladu s článkem 193 SFEU stanoví možnost, že členské státy zachovají a přijmou přísnější opatření v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, a to zejména v souvislosti s identifikací dalších odpovědných osob, pod podmínkou, že jsou tato opatření slučitelná se Smlouvami.
- 62 V projednávané věci je ovšem nesporné, že podle předkládajícího soudu neumožňuje právní úprava dotčená ve věci v původním řízení uložit vlastníkovi, který není odpovědný za znečištění, nápravná opatření, neboť tato právní úprava se v této souvislosti omezuje na stanovení, že od takového vlastníka lze požadovat, aby nahradil náklady týkající se opatření, která přijal příslušný orgán, v mezích hodnoty pozemku stanovené po přijetí těchto opatření.
- 63 Vzhledem ke všem předcházejícím úvahám je třeba na předběžnou otázku odpovědět tak, že směrnice 2004/35 musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která v případě nemožnosti identifikovat osobu odpovědnou za znečištění pozemku nebo v případě nemožnosti vynutit na ní přijetí nápravných opatření neumožňuje příslušnému orgánu, aby uložil povinnost přijmout preventivní a nápravná opatření vlastníkovi tohoto pozemku, který není odpovědný za znečištění, přičemž tento vlastník je pouze povinen nahradit náklady související s opatřeními přijatými příslušným orgánem v mezích tržní hodnoty pozemku stanovené po přijetí těchto opatření.

K nákladům řízení

- 64 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která v případě nemožnosti identifikovat osobu odpovědnou za znečištění pozemku nebo v případě nemožnosti vynutit na ní přijetí nápravných opatření neumožňuje příslušnému orgánu uložit povinnost přijmout preventivní a nápravná opatření vlastníkovi tohoto pozemku, který není odpovědný za znečištění, přičemž tento vlastník je pouze povinen nahradit náklady související s opatřeními přijatými příslušným orgánem v mezích tržní hodnoty pozemku stanovené po přijetí těchto opatření.

C-378/08 Raffinerie Mediterranee (ERG) a další

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

9. března 2010(*)

„Zásada ‚znečišťovatel platí‘ – Směrnice 2004/35/ES – Odpovědnost za životní prostředí – Časová působnost – Znečištění, k němuž došlo před datem stanoveným pro provedení uvedené směrnice a které přetrvává po tomto datu – Vnitrostátní právní úprava, podle které nese náklady vynaložené na nápravu škod způsobených tímto znečištěním více podniků – Požadavek úmyslu nebo nedbalosti – Požadavek příčinné souvislosti – Veřejné zakázky na stavební práce“

Ve věci C-378/08,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Tribunale amministrativo regionale della Sicilia (Itálie) ze dne 5. června 2008, došlým Soudnímu dvoru dne 21. srpna 2008, v řízení

Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA,

Polimeri Europa SpA,

Syndial SpA

proti

Ministero dello Sviluppo economico,

Ministero della Salute,

Ministero Ambiente e Tutela del Territorio e del Mare,

Ministero delle Infrastrutture,

Ministero dei Trasporti,

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

Ministero dell'Interno,

Regione siciliana,

Assessorato regionale Territorio ed Ambiente (Sicilia),

Assessorato regionale Industria (Sicilia),

Prefettura di Siracusa,

Istituto superiore di Sanità,
Commissario Delegato per Emergenza Rifiuti e Tutela Acque (Sicilia),
Vice Commissario Delegato per Emergenza Rifiuti e Tutela Acque (Sicilia),
Agenzia Protezione Ambiente e Servizi tecnici (APAT),
Agenzia regionale Protezione Ambiente (ARPA Sicilia),
Istituto centrale Ricerca scientifica e tecnologica applicata al Mare,
Subcommissario per la Bonifica dei Siti contaminati,
Provincia regionale di Siracusa,
Consorzio ASI Sicilia orientale Zona Sud,
Comune di Siracusa,
Comune di Augusta,
Comune di Melilli,
Comune di Priolo Gargallo,
Azienda Unità sanitaria locale N° 8,
Sviluppo Italia Aree Produttive SpA,
Invitalia (Agenzia nazionale per l'attrazione degli investimenti e lo sviluppo d'impresa) SpA, dříve Sviluppo Italia SpA,
za přítomnosti:
ENI Divisione Exploration and Production SpA,
ENI SpA,
Edison SpA,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta, P. Lindh a C. Toader (zpravodajka), předsedové senátů, C. W. A. Timmermans, K. Schiemann, P. Kūris, E. Juhász, A. Arabadžev a J.-J. Kasel, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. září 2009,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA D. De Lucou, M. Caldarerou, L. Acquaronem a G. Acquaronem, avvocati,
- za Polimeri Europa SpA a Syndial SpA P. Amarou, S. Grassim, G. M. Robertim a I. Peregem, avvocati,
- za Sviluppo Italia Aree Produttive SpA a Invitalia (Agenzia nazionale per l'attrazione degli investimenti e lo sviluppo d'impresa) SpA, dříve Sviluppo Italia SpA F. Sciaudonem, avvocato,
- za ENI SpA G. M. Robertim, I. Peregem, S. Grassim a C. Giulianem, avvocati,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s D. Del Gaizem, avvocato dello Stato,
- za řeckou vládu A. Samoni-Rantou a G. Karipsiadisem, jako zmocněnci,
- za nizozemskou vládu C. Wissels, B. Koopman a D. J. M. de Gravem, jako zmocněnci,
- za Komisi Evropských společenství C. Zadrou a D. Recchia, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 22. října 2009,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu zásady „znečišťovatel platí“, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí (Úř. věst. L 143, s. 56), a zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby (Úř. věst. L 134, s. 114).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporů mezi společnostmi Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA, Polimeri Europa SpA a Syndial SpA a různými italskými vnitrostátními, regionálními a obecními orgány ohledně opatření k nápravě škod na životním prostředí přijatých těmito orgány v souvislosti s Rada di Augusta (Itálie), v jejímž okolí se nacházejí zařízení nebo pozemky uvedených společností.

Právní rámec

Právo Unie

- 3 Body odůvodnění směrnice 2004/35, jež jsou relevantní v projednávané věci, znějí takto:

„(1) Ve Společenství v současné době existuje mnoho znečištěných míst, která představují značná zdravotní rizika, a ztráta biologické rozmanitosti se v posledních desetiletích dramaticky zrychluje. Nečinnost může mít v budoucnosti za následek zvyšování počtu znečištěných míst a větší ztrátu biologické rozmanitosti. [...]

(2) [...] Základní zásadou této směrnice by tudíž mělo být to, že provozovatel, jehož činnost způsobila škodu na životním prostředí nebo bezprostřední hrozbu takové škody, je finančně odpovědný [...].

[...]

(8) Tuto směrnici je třeba používat, pokud jde o škody na životním prostředí, na pracovní činnosti, které představují riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí. Tyto činnosti by měly být určeny v zásadě odkazem na příslušné právní předpisy Společenství, které stanoví zákonné požadavky ve vztahu k některým činnostem nebo postupům, které jsou považovány za činnosti nebo postupy představující potenciální nebo skutečné riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí.

(9) Tuto směrnici je třeba také používat, pokud jde o škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích, také na jakékoli pracovní činnosti jiné než ty, které jsou již přímo nebo nepřímo určeny odkazem na právní předpisy Společenství jakožto činnosti představující potenciální nebo skutečné riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí. V takových případech by měl být provozovatel odpovědný pouze podle této směrnice, ať už jednal úmyslně nebo z nedbalosti [podle této směrnice odpovědný pouze tehdy, pokud jednal úmyslně nebo z nedbalosti].

[...]

(13) Ne všechny formy škod na životním prostředí lze napravit prostřednictvím odpovědnostního mechanismu. Aby byl tento mechanismus účinný, musí existovat jeden nebo více identifikovatelných znečišťovatelů, škody by měly být konkrétní a kvantifikovatelné a mezi škodou a identifikovaným znečišťovatelem nebo znečišťovateli by měla být příčinná souvislost. Právní odpovědnost není tedy vhodným nástrojem pro řešení znečištění, které je široce rozšířené a difúzní, takže není možné spojovat nepříznivé účinky na životní prostředí s jednáním nebo nečinností některých jednotlivců.

[...]

(24) Je nezbytné zajistit, aby byly k dispozici prostředky k účinnému provádění a vymáhání a aby bylo současně zajištěno, že oprávněné zájmy dotčených

provozovatelů a dalších zúčastněných stran jsou přiměřeně uspokojeny. Příslušné orgány by měly být pověřeny zvláštními úkoly spojenými s odpovídajícím správním rozhodováním a posuzováním; zejména se jedná o povinnost posoudit význam škod a určit, která nápravná opatření je třeba přijmout.

[...]

(30) Škody způsobené před uplynutím lhůty k provedení této směrnice by neměly být pokryty touto směrnicí.

[...]"

4 Podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/35, nazvaného „Oblast působnosti“, se tato směrnice použije na:

„[...]

a) škody na životním prostředí způsobené jakoukoli pracovní činností uvedenou v příloze III a na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, která se vyskytne z důvodu těchto činností,

b) škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích způsobené jinou pracovní činností, než jaké jsou uvedené na seznamu v příloze III, a na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, která se vyskytne v souvislosti s kteroukoli z těchto činností, jednal-li provozovatel úmyslně nebo z nedbalosti.“

5 Článek 4 odst. 5 uvedené směrnice stanoví, že se tato směrnice „vztahuje pouze na škody na životním prostředí způsobené znečištěním neohraničené povahy a na bezprostřední hrozbu takových škod tam, kde je možné najít [prokázat] příčinnou souvislost mezi škodami a činnostmi jednotlivých provozovatelů.“

6 Článek 6 téže směrnice, nazvaný „Nápravná opatření“, stanoví:

„1. V případě, že došlo ke škodám na životním prostředí, informuje provozovatel neprodleně příslušný orgán o všech důležitých aspektech situace a přijme:

[...]

b) nezbytná nápravná opatření v souladu s článkem 7.

2. Příslušný orgán může kdykoli:

[...]

c) požádat provozovatele, aby přijal nezbytná nápravná opatření;

d) udělit provozovateli instrukce, kterými se bude řídit při přijímání nezbytných nápravných opatření; nebo

e) sám učinit nezbytná nápravná opatření.

3. Příslušný orgán požaduje, aby nápravná opatření byla přijata provozovatelem. Pokud provozovatel nesplní povinnosti stanovené v odstavci 1 nebo odst. 2 písm. [...] c) nebo d), nelze-li jej zjistit nebo se po něm nepožaduje, aby nesl náklady podle této směrnice, může příslušný orgán přijmout tato opatření sám, vyčerpá-li jiné možnosti.“

7 Co se týče nákladů na prevenci a nápravu škod, článek 8 směrnice 2004/35 stanoví:

„1. Provozovatel nese náklady na preventivní a nápravná opatření přijatá podle této směrnice.

2. S výhradou odstavců 3 a 4, vymáhá příslušný orgán, mimo jiné prostřednictvím zajištění majetku nebo jiných vhodných záruk, od provozovatele, který způsobil škody nebo bezprostřední hrozbu škod, náklady vynaložené v souvislosti s preventivními nebo nápravnými opatřeními přijatými podle této směrnice.

Příslušný orgán se může nicméně rozhodnout, že nebude vymáhat náklady v plné výši v případě, že výdaje na vymáhání by byly vyšší než získaná částka, nebo v případě, že provozovatele nelze zjistit.

3. Po provozovateli není požadováno, aby nesl náklady na preventivní nebo nápravná opatření přijatá podle této směrnice, pokud může prokázat, že škody na životním prostředí nebo bezprostřední hrozba takových škod:

a) byla způsobena třetí stranou a došlo k ní i přesto, že byla přijata vhodná bezpečnostní opatření, [...]

[...]

V takových případech přijmou členské státy vhodná opatření umožňující provozovateli vymáhat vynaložené náklady.

[...]“

8 Článek 9 uvedené směrnice, nazvaný „Rozdělení nákladů v případech způsobení škod více stranami“, zní takto:

„Touto směrnicí nejsou dotčena ustanovení vnitrostátních předpisů týkající se rozdělení nákladů v případech, kdy jsou škody způsobeny více stranami, a zejména týkající se rozdělení odpovědnosti mezi výrobce a uživatele výrobku.“

9 Článek 11 téže směrnice, nazvaný „Příslušný orgán“, stanoví:

„1. Členské státy určí příslušný orgán nebo orgány odpovědné za plnění povinností stanovených touto směrnicí.

2. Příslušný orgán má povinnost stanovit, který provozovatel zavinil škody nebo bezprostřední hrozbu škod, posoudit význam škod a určit, která nápravná opatření by měla být přijata podle přílohy II. Za tím účelem je příslušný orgán oprávněn po

příslušnému provozovateli požadovat, aby provedl své vlastní posouzení a poskytl všechny nezbytné informace a údaje.

[...]

4. Jakékoli rozhodnutí přijaté na základě této směrnice, kterým se ukládají preventivní nebo nápravná opatření, uvádí přesné důvody, na kterých je založeno. Takové rozhodnutí je neprodleně oznámeno dotčenému provozovateli, který je zároveň informován o opravných prostředcích, které má k dispozici podle právních předpisů platných v daném členském státě, a o lhůtách, kterým tyto opravné prostředky podléhají.“

10 Pod názvem „Vztah k vnitrostátnímu právu“, článek 16 směrnice 2004/35 ve svém prvním odstavci uvádí, že tato směrnice „nebrání členským státům v zachování nebo přijetí přísnějších předpisů v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, včetně stanovení dalších činností, které jsou předmětem požadavků této směrnice na prevenci a nápravu škod, a také stanovení dalších odpovědných stran.“

11 Článek 17 téže směrnice, nazvaný „Časová působnost“, stanoví, že tato směrnice se nevztahuje na:

„[...]

- škody způsobené emisemi, událostí nebo nehodou, ke kterým došlo před datem uvedeným v čl. 19 odst.1,
- škody způsobené emisemi, událostí nebo nehodou, ke kterým došlo po datu uvedeném v čl. 19 odst.1 v důsledku konkrétní činnosti, která se stala a která byla ukončena před tímto datem,
- škody, uplynulo-li více než 30 let od doby, kdy došlo k emisím, události nebo nehodě, které způsobily tyto škody.“

12 Článek 19 odst. 1 první pododstavec uvedené směrnice stanoví, že členské státy měly uvést v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 30. dubna 2007.

13 Bod 1 přílohy III směrnice 2004/35 se vztahuje zejména na provoz zařízení, jež podléhají povolení podle směrnice Rady 96/61/ES ze dne 24. září 1996 o integrované prevenci a omezování znečištění (Úř. věst. L 257, s. 26).

14 Podle článku 1 směrnice 96/61 je jejím účelem docílit integrované prevence a omezování znečištění vznikajícího v důsledku činností, které jsou uvedeny v příloze I této směrnice. Body 2.1 a 2.4 této přílohy se vztahují na „energetiku“ a „chemický průmysl“.

Vnitrostátní právo

- 15 Předkládající soud odkazuje na legislativní nařízení č. 22 ze dne 5. února 1997 provádějící směrnici 91/156/EHS [Rady ze dne 18. března 1991, kterou se mění směrnice 75/442/EHS o odpadech] (Úř. věst. L 178, s. 32; Zvl. vyd. 15/02, s. 3), směrnici 91/689/EHS [Rady ze dne 12. prosince 1991] o nebezpečných odpadech (Úř. věst. L 377, s. 20; Zvl. vyd. 15/02, s. 78) a směrnici 94/62/ES [Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. prosince 1994] o obalech a obalových odpadech (Úř. věst. L 365, s. 10; Zvl. vyd. 13/13, s. 349) (běžná příloha k GURI č. 38, ze dne 15. února 1997, dále jen „legislativní nařízení č. 22/1997“). Toto nařízení bylo zrušeno a nahrazeno legislativním nařízením č. 152 ze dne 3. dubna 2006 o normách životního prostředí (běžná příloha k GURI č. 88, ze dne 14. dubna 2006), které v člancích 299 až 318 provádí směrnici 2004/35 do italského právního řádu.
- 16 Článek 17 legislativního nařízení č. 22/1997 stanovil, že „[...] každý, kdo byť v důsledku nahodilé události překročí limity stanovené v odst. 1 písm. a) nebo zapříčiní vznik konkrétního a skutečného rizika překročení těchto limitů, je povinen učinit na své náklady zásahy směřující k zabezpečení, „sanaci“ a obnově životního prostředí znečištěných oblastí a zařízení, která představují hrozbu znečištění [...]“.
- 17 Článek 9 ministerské vyhlášky č. 47 ze dne 25. října 1999, kterou se vymezují kritéria, postupy a způsoby zabezpečení, „sanace“ a obnovy životního prostředí znečištěných lokalit, v souladu s článkem 17 legislativního nařízení č. 22 ze dne 5. února 1997, ve znění změn a doplňků (běžná příloha k GURI č. 293, ze dne 15. prosince 1999), je následujícího znění:
- „Vlastník lokality nebo jiná osoba, která [...] má v úmyslu z vlastní iniciativy zahájit řízení týkající se naléhavého zabezpečení, ‚sanace‘ nebo obnovy životního prostředí v souladu s čl. 17 pododstavcem 13a legislativního nařízení [č. 22/1997], je povinen oznámit regionu, provincii a obci zjištěné znečištění, jakož i případná opatření naléhavého zabezpečení nezbytná k zajištění ochrany zdraví a životního prostředí, která byla přijata nebo jsou ve fázi výkonu. Oznámení musí doprovázet náležitá technická dokumentace, z níž musí být patrné charakteristické znaky výše uvedených opatření. [...] [O]bec, nebo týká-li se znečištění území více obcí, pak region ověří účinnost přijatých naléhavých zabezpečovacích opatření a může uložit doplňkové pokyny nebo opatření, zejména opatření dohledu, který má být zaveden za účelem ověření podmínek znečištění, a kontrol, které mají být provedeny za účelem ověření účinnosti opatření provedených za účelem ochrany veřejného zdraví a okolního prostředí [...]“
- 18 Článek 311 odst. 2 legislativního nařízení č. 152 ze dne 3. dubna 2006 stanoví:
- „Kdo tím, že se dopustí protiprávního jednání nebo nevykoná činnosti nebo patřičně nejedná, čímž z nedbalosti, neznalosti nebo nerozvážnosti porušuje zákon, nařízení nebo jiné správní předpisy nebo porušuje technické předpisy, způsobí škody na životním prostředí tím, že jej zcela nebo zčásti změní, zhorší nebo zničí, je povinen obnovit předešlý stav, a pokud tak neučiní, nahradit státu škodu v odpovídající výši.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 19 Věc v původním řízení se týká regionu Priolo Gargallo (Sicílie), který byl vyhlášen „národně významnou lokalitou pro účely „sanace“, a konkrétněji zátoky Rada di Augusta. Tu poznamenal opakovaně se vyskytující fenomén znečišťování životního prostředí, jehož počátek se datuje již do 60. let, kdy bylo založeno ropné pole Augusta-Priolo-Melilli. Od té doby se v této oblasti usadilo a vystřídalo mnoho podniků činných v ropném a petrochemickém průmyslu.
- 20 Tato oblast byla předmětem „přezkumu“, jehož cílem bylo posoudit stav půdy, podzemních vod, pobřežního moře a mořského dna. Podle článku 9 ministerské vyhlášky č. 471 ze dne 25. října 1999 podniky působící na petrochemickém poli jakožto vlastníci pozemních průmyslových oblastí spadajících pod národně významnou lokalitu předložily projekty naléhavého zabezpečení a „sanace“ ploch, které byly schváleny mezirezortní vyhláškou.
- 21 Kvůli prodlevám s prováděním projektů směřujících k zásahu, které příslušný orgán veřejné moci vytykal dotyčným podnikům, nařídil tento orgán prostřednictvím různých po sobě jdoucích opatření uvedeným podnikům provést „sanaci“ a vrátit mořské dno v zátocě Rada di Augusta do původního stavu a zejména odstranit kontaminované sedimenty vyskytující se v hloubce dvou metrů této zátoky, přičemž, neprovedou-li uvedené podniky tyto kroky, budou tyto práce provedeny z moci úřední k jejich tíži a na jejich náklady. Na přípravné mezirezortní konferenci ze dne 21. července 2006 bylo rozhodnuto rovněž o dokončení dříve schválených opatření fyzickým přehrazením vodní plochy.
- 22 Dotyčné podniky podaly proti uvedeným správním rozhodnutím žalobu k předkládajícímu soudu s odůvodněním, že takové práce jsou nerealizovatelné a nepřiměřeně nákladné. Rozsudkem č. 1254/2007 ze dne 21. července 2007 tento soud uvedeným žalobám vyhověl, když měl za to, že povinnosti provést „sanaci“ byly protiprávní, neboť při jejich uložení nebyla zohledněna zásada „znečišťovatel platí“ ani vnitrostátní pravidla, která upravují postupy „sanace“, jakož ani zásada kontradiktornosti. Krom toho se nekonalo žádné jednání s dotčenými podniky o podmínkách provedení této „sanace“.
- 23 Tento rozsudek byl správními orgány napaden u Consiglio di Giustizia amministrativa della Regione Sicilia, který v usnesení v řízení o předběžném opatření ze dne 2. dubna 2008 měl za to, že *fumus boni juris* odvolání bylo prokázáno a s ohledem na škodlivé následky spojené s prodlením v provádění opatření uložených uvedenými orgány nařídil odklad výkonu rozsudku č. 1254/2007.
- 24 Správní orgány se poté domnívaly, že dříve schválená opatření nebyla vhodná k nápravě stávajícího znečištění v zátocě Rada di Augusta. Mimo jiné i kvůli odmítnutí žalujících společností podílet se na těchto opatřeních, mezirezortní rozhodovací konference uložila těmto společnostem dne 20. prosince 2007 jiná opatření, mezi která patřila výstavba fyzického přehrazení, jejímž návrhem a provedením byla pověřena společnost Sviluppo Italia Aree produttive SpA (dále jen „Sviluppo“). Tato opatření byla potvrzena na mezirezortní rozhodovací konferenci, která se konala ve dnech 6. března a 16. dubna 2008. Nakonec bylo přijato nařízení č. 4378 ze dne 21. února 2008, jehož cílem bylo „konečné přijetí závěrů [...] mezirezortní

rozhodovací konference ze dne 20. prosince 2007, týkající se národně významné lokality Priolo“ (dále jen „nařízení ze dne 21. února 2008“).

- 25 Proti tomuto nařízení, jakož i proti dalším správním aktům, které s ním souvisely, podali žalobci v původním řízení novou žalobu před předkládajícím soudem. V této žalobě zejména tvrdí, že cíl vybraného projektu, jehož vypracování zajistila společnost Sviluppo, které bylo rovněž svěřeno jeho provedení bez nabídkového řízení, nespočívá v ochraně životního prostředí, nýbrž spíše ve výstavbě veřejné infrastruktury, a sice vytvoření umělého ostrova v zátocě Rada di Augusta pomocí kontaminovaných sedimentů.
- 26 Předkládající soud uvádí, že v předchozích rozhodnutích týkajících se téhož sporu, Consiglio di Giustizia amministrativa della Regione Sicilia, jakožto odvolací orgán, měl zejména za to, že „se zdá být irelevantní [...] určování stupně zapojení stávajících vlastníků nebo nájemců průmyslových oblastí, či jejich nezapojení, jakož i prokazování existence případné odpovědnosti správních orgánů, které v minulosti schválily provozování činností znečišťujících životní prostředí“. Podle téhož soudu totiž „rovnováha mezi různými zájmy ústavního významu týkajícími se ochrany zdraví, životního prostředí a soukromé podnikatelské iniciativy [...] se odráží [...] v kritériu objektivní odpovědnosti podniků, podle níž hospodářské subjekty, které vytvářejí a mají zisk z provozování nebezpečných činností, jsou z tohoto důvodu povinny, jsou-li tyto činnosti samy o sobě znečišťující, nebo používají-li dotčení podnikatelé kontaminované výrobní struktury a zdroje trvalé kontaminace, plně nést náklady potřebné k zaručení ochrany životního prostředí a zdraví obyvatel [...], a to podle logické úvahy o příčině a následku v souvislosti se všemi jevy znečištění spojenými s průmyslovou činností“.
- 27 Předkládající soud uvádí, že praxe příslušného orgánu veřejné moci, potvrzená odvolacím soudem, spočívá tedy v přičítání odpovědnosti za stávající znečištění životního prostředí podnikům, které vykonávají činnost v zátocě Rada di Augusta, aniž by byl činěn rozdíl mezi dřívějším znečištěním a stávajícím znečištěním, a bez přezkoumání podílu přímé odpovědnosti každého z dotyčných podniků na vzniklé škodě.
- 28 Předkládající soud s ohledem na možný vývoj jeho judikatury v témže směru, jako se vyvíjí judikatura odvolacího orgánu, upozorňuje na to, že znečištění v zátocě Rada di Augusta má specifický charakter. Obzvláště zdůrazňuje, že se v této oblasti vystřídalo více podniků působících v oblasti petrochemického průmyslu, takže by bylo nejen nemožné, ale i nadbytečné určovat podíl odpovědnosti každého z těchto podniků, a to zejména s přihlédnutím ke skutečnosti, že provádění činností, jež jsou samy o sobě nebezpečné, v kontaminované lokalitě by mělo dostačovat k závěru o odpovědnosti těchto podniků.
- 29 Za těchto podmínek se Tribunale amministrativo regionale della Sicilia rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
 - „1) Je třeba zásadu ‚znečišťovatel platí‘ (článek 174 ES [...]) a ustanovení směrnice [2004/35] vykládat tak, že brání vnitrostátní právní úpravě, která dovoluje orgánu veřejné moci, aby ukládal soukromým podnikatelům – pouze z toho důvodu, že působí a vykonávají svou činnost v oblasti, která je dlouhodobě

znečišťována, nebo v blízkosti dlouhodobě kontaminované oblasti – povinnost provést opatření k nápravě, aniž bylo provedeno jakékoliv šetření zaměřené na zjištění toho, kdo je za dotčené znečištění odpovědný?

- 2) Je třeba zásadu ‚znečišťovatel platí‘ (článek 174 ES [...]) a ustanovení směrnice [2004/35] vykládat tak, že brání vnitrostátní právní úpravě, která dovoluje orgánu veřejné moci, aby stanovil specifickou odpovědnost za nápravu škody na životním prostředí subjektu, který má věcná práva nebo který vykonává podnikatelskou činnost v kontaminované oblasti, a to pouze na základě vztahu ‚umístění‘ subjektu (tedy na základě toho, že se jedná o podnikatele, jenž vykonává činnost v dané lokalitě), aniž by tedy bylo nutné předem prokázat příčinnou souvislost mezi chováním předmětného subjektu a událostí, která je příčinou znečištění?
- 3) Je třeba právní úpravu Společenství uvedenou v článku 174 ES [...] a ustanovení směrnice [2004/35] vykládat tak, že brání vnitrostátní právní úpravě, jež jde nad rámec zásady ‚znečišťovatel platí‘ a dovoluje orgánu veřejné moci, aby stanovil specifickou odpovědnost za nápravu škody na životním prostředí subjektu, který má věcná práva nebo který podniká v kontaminované oblasti, aniž by bylo nutné předem prokázat vedle příčinné souvislosti mezi chováním předmětného subjektu a událostí, která je příčinou znečištění, také existenci subjektivní podmínky úmyslu nebo nedbalosti?
- 4) Brání zásady Společenství v oblasti ochrany hospodářské soutěže stanovené ve Smlouvě o založení Evropského společenství a ve směrnici [...] [2004/18], [směrnici Rady 93/37/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce (Úř. věst. L 199, s. 54)] a 89/665/EHS [směrnici Rady ze dne 21. prosince 1989 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce (Úř. věst. L 395, s. 33)] vnitrostátní právní úpravě, která dovoluje orgánu veřejné moci, aby přímo a bez předchozího postupu vyžadovaného předpisy v oblasti veřejných zakázek zadával soukromým subjektům (společnosti Sviluppo SpA. a [Sviluppo]) činnosti zahrnující přezkum, projektování a provedení ‚sanace‘ – tedy provádění veřejných prací – na území, jež je v majetku státu?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti

- 30 Italská vláda poukazuje na to, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je jednak nepřijatelná zejména z důvodu, že položené otázky vyžadují, aby Soudní dvůr přezkoumal vnitrostátní právní úpravu, a jednak proto, že cílem předkládajícího soudu není vyřešit spor, který mu byl předložen, ale zpochybnit judikaturu příslušného odvolacího soudu.
- 31 V tomto ohledu stačí připomenout, že ačkoliv Soudní dvůr nemůže v rámci řízení o předběžné otázce rozhodovat o slučitelnosti vnitrostátního opatření s právem Unie, může nicméně vnitrostátnímu soudu poskytnout veškeré poznatky k výkladu tohoto

práva, které mu umožní posoudit tuto slučitelnost za účelem rozhodnutí ve věci, která mu byla předložena (rozsudek ze dne 22. května 2008, citiworks, C-439/06, Sb. rozh. s. I-3913, bod 21 a uvedená judikatura).

- 32 Krom toho pokud se soud, který nerozhoduje v posledním stupni, domnívá, že by v důsledku právního posouzení provedeného na vyšším stupni mohl vydat rozsudek v rozporu s právem Unie, musí mít možnost položit Soudnímu dvoru otázky, kterými se zabývá (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. ledna 1974, Rheinmühlen-Düsseldorf, 166/73, Recueil s. 33, bod 4).
- 33 Vzhledem k výše uvedeným úvahám je tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce přípustná a je tudíž třeba přezkoumat jednotlivé otázky položené Tribunale amministrativo regionale della Sicilia.

K prvním třem předběžným otázkám

- 34 Podstatou prvních tří otázek předkládajícího soudu, které je třeba posuzovat společně, je, zda zásada „znečišťovatel platí“, která je zakotvena v čl. 174 odst. 2 prvním pododstavci ES, a ustanovení směrnice 2004/35, jejímž cílem je konkretizovat tuto zásadu v oblasti odpovědnosti za životní prostředí, brání vnitrostátní právní úpravě, která příslušnému orgánu dovoluje, aby provozovatelům uložil opatření k nápravě škod na životním prostředí z toho důvodu, že se jejich zařízení nacházejí v blízkosti znečištěné oblasti, aniž by předem zjišťoval, jaká událost byla příčinou znečištění, a aniž by prokázal příčinnou souvislost mezi uvedenými škodami a těmito provozovateli či úmysl nebo nedbalost uvedených provozovatelů.
- 35 S přihlédnutím k okolnostem věci v původním řízení, které byly vyloženy předkládajícím soudem, a jak to zmínily italská, řecká a nizozemská vláda, jakož i Komise Evropských společenství, je před podáním odpovědi na položené otázky třeba určit podmínky časové působnosti výše uvedené směrnice za takovýchto okolností.

K časové působnosti směrnice 2004/35

- Vyjádření předložená Soudnímu dvoru
- 36 Italská a nizozemská vláda, jakož i Komise pochybují o tom, že by se směrnice 2004/35 mohla použít *ratione temporis* na skutkový stav sporu v původním řízení, neboť ke škodě na životním prostředí došlo před 30. dubnem 2007 nebo tato škoda byla každopádně následkem činností, které byly ukončeny před tímto datem. Komise však prohlašuje, že tato směrnice by se mohla použít na škody, které vznikly po 30. dubnu 2007, jež byly následkem současné činnosti dotyčných provozovatelů. Nelze ji však použít na znečištění, k němuž došlo před tímto datem, způsobené jinými provozovateli než jsou ti, kteří v současnosti působí v zátoce Rada di Augusta, a u něhož by byla snaha je přičíst posledně zmíněným provozovatelům.
- 37 Řecká vláda má naproti tomu za to, že se směrnice 2004/35 na skutkový stav v původním řízení použije. Výkladem *a contrario* čl. 17 druhé odrážky uvedené směrnice dospěla totiž tato vláda k závěru, že se tato směrnice použije i tehdy, kdy

činnost, jež byla příčinou škody, začala být provozována před 30. dubnem 2007, za předpokladu, že tato činnost nebyla před tímto datem ukončena a že pokračovala i poté.

– Odpověď Soudního dvora

- 38 Jak vyplývá ze třicátého bodu odůvodnění směrnice 2004/35, zákonodárce Unie měl v tomto ohledu za to, že ustanovení týkající se režimu odpovědnosti za škody na životním prostředí zavedeného touto směrnicí „by se neměla použít na škody způsobené před uplynutím lhůty k provedení“ této směrnice, tedy před 30. dubnem 2007.
- 39 Uvedený zákonodárce v článku 17 směrnice 2004/35 výslovně uvedl situace, na které se tato směrnice nepoužije. Vzhledem k tomu, že takto byly negativně vymezeny situace, na které se tato směrnice *ratione temporis* nevztahuje, je třeba z toho vyvodit, že na jakoukoli jinou situaci se z hlediska časového v zásadě vztahuje režim odpovědnosti za škody na životním prostředí zavedený výše uvedenou směrnicí.
- 40 Z článku 17 první a druhé odrážky směrnice 2004/35 vyplývá, že tato směrnice se nevztahuje na škody způsobené emisemi, událostí nebo nehodou, ke kterým došlo před 30. dubnem 2007, ani na škody způsobené emisemi, událostí nebo nehodou, ke kterým došlo po tomto datu v důsledku konkrétní činnosti, která se stala a která byla ukončena před tímto datem.
- 41 Z toho je třeba vyvodit, že se tato směrnice vztahuje na škody způsobené emisemi, událostí nebo nehodou, ke kterým došlo po 30. dubnu 2007 buď v důsledku činnosti vykonané po tomto datu, nebo v důsledku činnosti vykonané před tímto datem, která však nebyla před tímto datem ukončena.
- 42 Podle článku 267 SFEU založeného na jasné dělbě činností mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem je Soudní dvůr oprávněn rozhodovat pouze o výkladu nebo platnosti právního předpisu Unie, a to na základě skutečností, které mu sdělil vnitrostátní soud. Z toho vyplývá, že v rámci řízení upraveného ve výše uvedeném článku nepřísluší Soudnímu dvoru, nýbrž vnitrostátnímu soudu, aby na vnitrostátní opatření nebo situace použil pravidla práva Unie, ke kterým Soudní dvůr poskytl výklad (viz rozsudek ze dne 11. září 2008, CEPSA, C-279/06, Sb. rozh. s. I-6681, bod 28).
- 43 Předkládajícímu soudu tedy přísluší ověřit, zda na základě skutečností, které může jako jediný posoudit, spadají ve věci v původním řízení škody, které byly předmětem opatření k nápravě škod na životním prostředí přijatých příslušnými vnitrostátními orgány, pod některou ze situací uvedených v bodě 41 tohoto rozsudku.
- 44 Pokud předkládající soud dospěje k závěru, že se směrnice 2004/35 na věc, která mu byla předložena, nepoužije, tato situace se pak bude řídit vnitrostátním právem, přičemž musí být dodržena ustanovení Smlouvy a nesmí tím být dotčeny jiné akty sekundárního práva.

- 45 V tomto ohledu článek 174 ES uvádí, že politika Evropského společenství v oblasti životního prostředí je zaměřena na vysokou úroveň ochrany a je založena zejména na zásadě „znečišťovatel platí“. Toto ustanovení se tak omezuje na pouhé vymezení obecných cílů Společenství v oblasti životního prostředí, přičemž článek 175 ES svěřuje právo rozhodnout o tom, jakou činnost bude Společenství vyvíjet, Radě Evropské unie, případně na základě spolurozhodovacího postupu společně s Evropským parlamentem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. července 1994, Peralta, C-379/92, Recueil, s.-I 3453, body 57 a 58).
- 46 Jak správně uvedla nizozemská vláda, jelikož se článek 174 ES, který obsahuje zásadu „znečišťovatel platí“, vztahuje na činnost Společenství, nemohou se jednotlivci tohoto ustanovení jako takového dovolávat za účelem vyloučení použití takové vnitrostátní právní úpravy, která je předmětem věci v původním řízení, jež upravuje oblasti spadající do politiky životního prostředí, pokud není použitelná žádná právní úprava Společenství přijatá na základě článku 175 ES vztahující se speciálně na dotčenou činnost.
- 47 Pro případ, že předkládající soud dospěje k závěru, že se ve věci v původním řízení použije směrnice 2004/35 *ratione temporis*, je třeba zabývat se předběžnými otázkami následovně.
- K režimu odpovědnosti za životní prostředí podle směrnice 2004/35
- Vyjádření předložená Soudnímu dvoru
- 48 Italská a řecká vláda se domnívají, že podle čl. 3 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/35, pokud jde o činnosti spadající do její přílohy III, se má za to, že provozovatelé jsou odpovědní za zjištěné znečištění, aniž by bylo nezbytné prokazovat jejich zavinění nebo příčinnou souvislost mezi jejich činnostmi a škodami na životním prostředí.
- 49 Podle řecké vlády příslušný orgán, který hodlá uložit provozovatelům opatření v oblasti odpovědnosti za životní prostředí ve smyslu směrnice 2004/35, musí v souladu s čl. 3 odst. 1 písm. b) této směrnice prokázat, že tito provozovatelé jednali úmyslně nebo z nedbalosti, pouze tehdy, pokud činnosti provozovatelů nespádají do přílohy III uvedené směrnice. Tento orgán nenese břemeno důkazu ani ohledně prokázání stupně zapojení těchto provozovatelů, jelikož čl. 8 odst. 3 uvedené směrnice uvádí, že břemeno důkazu ohledně příčinné souvislosti mezi škodou a skutečným znečišťovatelem nese ve skutečnosti provozovatel, který nechce nést náklady za škody, o kterých je s to prokázat, že byly způsobeny třetí osobou. Pragmatická řešení by tudíž mohla přinést možnost dotyčných podniků podat případně i mezi sebou žaloby na náhradu škody, založené na vnitrostátních pravidlech o odpovědnosti.
- 50 Italská vláda zdůrazňuje, že ve věci v původním řízení je každopádně příčinná souvislost zjevná, aniž by bylo nezbytné provádět šetření za účelem jejího prokázání, neboť dotyčné podniky své jednání samy oznámily a shoda mezi látkami, které vyráběly, a zjištěnými znečišťujícími látkami byla zřejmá. Krom toho čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/35 umožňuje, aby členské státy přijaly předpisy, které budou přísnější, než jsou ustanovení této směrnice.

- 51 Komise má za to, že směrnice 2004/35 se nepoužije tehdy, když není možné přesně určit provozovatele, jehož činnost způsobila škody na životním prostředí. Nicméně, vycházejíc z čl. 16 odst. 1 téže směrnice, je toho názoru, že tato směrnice nebrání použití přísnějšího režimu, jako je režim v původním řízení, pokud jde o možnost členských států určit jak další činnosti, které budou podléhat požadavkům uvedené směrnice, tak další odpovědné strany, jelikož takový režim každopádně směřuje k posílení povinností stanovených v této směrnici.
- Odpověď Soudního dvora
- 52 Jak uvádí třináctý bod odůvodnění směrnice 2004/35, ne všechny formy škod na životním prostředí lze napravit prostřednictvím odpovědnostního mechanismu a k tomu, aby byl tento mechanismus účinný, je zejména třeba, aby byla prokázána příčinná souvislost mezi jedním či více identifikovatelnými znečišťovateli a konkrétní a vyčíslitelnou škodou na životním prostředí.
- 53 Jak vyplývá z čl. 4 odst. 5 a z čl. 11 odst. 2 směrnice 2004/35, i když je pro účely uložení nápravných opatření provozovatelům nezbytné, aby příslušný orgán prokázal takovou příčinnou souvislost bez ohledu na druh znečištění, je tento požadavek rovněž podmínkou použitelnosti směrnice na znečištění široce rozšířená a difúzní.
- 54 Taková příčinná souvislost může být jednoduše prokázána, pokud příslušný orgán zjistí časově a místně ohraničené znečištění, které vzniklo v důsledku činnosti omezeného počtu subjektů. Naproti tomu o takový případ nejde u jevů difúzního znečištění, takže zákonodárce Unie měl za to, že v případě takového znečištění odpovědnostní mechanismus není vhodným nástrojem, když uvedenou příčinnou souvislost nelze prokázat. Proto se podle čl. 4 odst. 5 směrnice 2004/35 tato směrnice na tento druh znečištění uplatní pouze tehdy, když je možné prokázat příčinnou souvislost mezi škodou a činností jednotlivých provozovatelů.
- 55 V tomto ohledu je třeba uvést, že směrnice 2004/35 nedefinuje způsob, jakým má být taková příčinná souvislost prokázána. V rámci sdílené pravomoci mezi Uníí a jejími členskými státy v oblasti životního prostředí je tomu přitom tak, že pokud ve směrnici přijaté na základě článku 175 ES není uveden prvek nezbytný k jejímu provedení, spadá takové vymezení do pravomoci těchto států a tyto státy zároveň při dodržení pravidel Smlouvy disponují širokým prostorem pro uvážení ohledně přijetí vnitrostátní právní úpravy, která upraví nebo konkretizuje zásadu „znečišťovatel platí“ (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2009, Futura Immobiliare a další, C-254/08, Sb. rozh. s. I-6995, body 48, 52 a 55).
- 56 Z tohoto hlediska může právní úprava členského státu stanovit, že příslušný orgán má možnost uložit opatření k nápravě škod na životním prostředí a stanovit domněnku o existenci příčinné souvislosti mezi zjištěným znečištěním a činnostmi znečišťovatele či znečišťovatelů, a to z důvodu, že se uvedené znečištění vyskytuje v blízkosti zařízení těchto provozovatelů.
- 57 Nicméně vzhledem k tomu, že podle zásady „znečišťovatel platí“ náleží povinnost nápravy škod provozovatelům pouze, pokud přispěli ke vzniku znečištění nebo k riziku vzniku znečištění (viz obdobně rozsudek ze dne 24. června 2008, Commune de

Mesquer, C-188/07, Sb. rozh. s. I-4501, bod 77), musí příslušný orgán pro účely stanovení takové domněnky příčinné souvislosti disponovat věrohodnými důkazy, které jeho domněnku mohou podložit, jako například skutečnost, že se zjištěné znečištění vyskytuje v blízkosti zařízení provozovatele, a shoda mezi zjištěnými znečišťujícími látkami a složkami používanými uvedeným provozovatelem v rámci jeho činností.

- 58 Disponuje-li příslušný orgán takovými důkazy, může tedy prokázat příčinnou souvislost mezi činnostmi provozovatelů a zjištěným difúzním znečištěním. Podle čl. 4 odst. 5 směrnice 2004/35 spadá tedy taková situace do působnosti této směrnice, nejsou-li tyto provozovatelé s to tuto domněnku vyvrátit.
- 59 Z toho vyplývá, že pokud má předkládající soud za to, že znečištění dotčené ve věci v původním řízení má difúzní povahu a že příčinná souvislost nemůže být prokázána, nebude taková situace spadat do věcné působnosti směrnice 2004/35, nýbrž do působnosti vnitrostátního práva za podmínek uvedených v bodě 44 tohoto rozsudku.
- 60 Naproti tomu, dospěje-li předkládající soud k závěru, že se uvedená směrnice vztahuje na případ, který mu byl předložen, je třeba, aby postupoval podle následujících úvah.
- 61 Z čl. 3 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/35 vyplývá, že pokud byla škoda způsobena na chráněných druzích a přírodních stanovištích jinou pracovní činností, než jaké jsou uvedené na seznamu v příloze III této směrnice, použije se tato směrnice za předpokladu, že se prokáže, že provozovatel jednal úmyslně nebo z nedbalosti. Naproti tomu se tento předpoklad neuplatní tehdy, pokud některou z pracovních činností uvedených v této příloze došlo ke způsobení škody na životním prostředí, tedy ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. a) až c) uvedené směrnice, škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích, jakož i škody na půdě a na vodách.
- 62 S výhradou skutkových zjištění, jejichž provedení přísluší předkládajícímu soudu, platí, že pokud provozovatelé působící v odvětví energetického a chemického průmyslu ve smyslu bodů 2.1 a 2.4 směrnice 96/61 způsobili škody na životním prostředí činnostmi spadajícími z tohoto titulu pod přílohu III směrnice 2004/35, lze těmto provozovatelům tedy uložit preventivní nebo nápravná opatření, aniž by příslušný orgán musel prokazovat úmysl nebo nedbalost.
- 63 V případě pracovních činností spadajících pod přílohu III směrnice 2004/35 je odpovědnost za životní prostředí přičítána provozovatelům působícím v těchto oblastech objektivně.
- 64 Z čl. 11 odst. 2 směrnice 2004/35 ve spojení s jejím třináctým bodem odůvodnění však vyplývá, jak rovněž správně zdůraznili žalobci v původním řízení, že pro účely uložení nápravných opatření musí příslušný orgán podle vnitrostátních pravidel o dokazování prokázat, který provozovatel způsobil škody na životním prostředí. Z toho plyne, že za tímto účelem musí uvedený orgán předem zjišťovat zdroj zjištěného znečištění a, jak bylo uvedeno v bodě 53 tohoto rozsudku, nemůže uložit nápravná opatření, aniž by předem prokázal příčinnou souvislost mezi zjištěnými škodami a činností subjektu, kterému přičítá odpovědnost za tyto škody.

- 65 Článek 3 odst. 1, čl. 4 odst. 5 a čl. 11 odst. 2 směrnice 2004/35 je tedy třeba vykládat v tom smyslu, že když příslušný orgán rozhodne o uložení nápravných opatření provozovatelům, jejichž činnosti spadají pod přílohu III této směrnice, není povinen prokázat zaviněné jednání - ať již úmyslné, či nedbalostní, zejména pak úmysl způsobit škodlivý následek - ze strany provozovatelů, jejichž činnosti jsou považovány za příčinu škod na životním prostředí. Naproti tomu tomuto orgánu přísluší jednak, aby předem identifikoval zdroj zjištěného znečištění, přičemž uvedený orgán v tomto ohledu disponuje širokým prostorem pro uvážení, pokud jde o postupy a prostředky, které je třeba zvolit, jakož i o délku trvání takového šetření. Dále je tento orgán povinen podle vnitrostátních pravidel o dokazování prokázat příčinnou souvislost mezi činnostmi provozovatelů, na něž se vztahují nápravná opatření, a tímto znečištěním.
- 66 Žalobci v původním řízení tvrdí, že znečištění zátoky Rada di Augusta je výsledkem činnosti společnosti Montedison SpA, jakož i obchodního a vojenského loďstva. Příslušný orgán jim proto podle nich nemůže uložit nápravná opatření uvedená v nařízení ze dne 21. února 2008.
- 67 V tomto ohledu je třeba jednak připomenout, že podle čl. 11 odst. 4 směrnice 2004/35 mohou provozovatelé podat opravné prostředky k napadení nápravných opatření přijatých na základě této směrnice, jakož i existence jakékoli příčinné souvislosti mezi jejich činnostmi a zjištěným znečištěním. Dále podle čl. 8 odst. 3 této směrnice nejsou uvedení provozovatelé povinni nést náklady nápravných činností, pokud mohou prokázat, že dotčené škody vznikly v důsledku činnosti třetí osoby, navzdory vhodným bezpečnostním opatřením, jelikož zásada „znečišťovatel platí“ ve skutečnosti neznamená, že provozovatelé musejí nést náklady spojené s nápravou znečištění, na kterém se nepodíleli (viz obdobně rozsudek ze dne 29. dubna 1999, Standley a další, C-293/97, Recueil, s. I-2603, bod 51).
- 68 Rovněž je třeba dodat, že čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/35, podobně jako článek 176 ES, výslovně stanoví, že směrnice nebrání členským státům v zachování nebo přijetí přísnějších opatření v souvislosti s prevencí škod na životním prostředí a jejich nápravou. Toto ustanovení rovněž uvádí, že tato opatření mohou zejména spočívat ve stanovení dalších činností, které jsou předmětem požadavků uvedené směrnice, jakož i ve stanovení dalších odpovědných stran.
- 69 Z toho plyne, že členský stát může zejména rozhodnout, že provozovatelé jiných činností, než jaké jsou uvedené na seznamu v příloze III směrnice 2004/35, mohou objektivně odpovídat za škody na životním prostředí, tedy, ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. a) až c) uvedené směrnice, nejen za škody na chráněných druzích a přírodních stanovištích, ale i za škody na půdě a na vodách.
- 70 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první tři otázky odpovědět tak, že:
- nejsou-li v případě znečištění životního prostředí splněny podmínky použití *ratione temporis* nebo *ratione materiae* směrnice 2004/35, řídí se taková situace vnitrostátním právem, přičemž musí být dodržena ustanovení Smlouvy a nesmí tím být dotčeny jiné akty sekundárního práva.

- směrnice 2004/35 nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, která dovoluje příslušnému orgánu jednajícimu v rámci této směrnice, aby stanovil domněnku příčinné souvislosti mezi provozovatelem a zjištěným znečištěním, včetně případu difúzního znečištění, z toho důvodu, že se jejich zařízení nacházejí v blízkosti znečištěné oblasti. Nicméně podle zásady „znečišťovatel platí“ musí tento orgán pro účely stanovení takové domněnky příčinné souvislosti disponovat věrohodnými důkazy, které jeho domněnku mohou podložit, jako například skutečnost, že se zjištěné znečištění vyskytuje v blízkosti zařízení provozovatele, nebo shoda mezi zjištěnými znečišťujícími látkami a složkami používanými uvedeným provozovatelem v rámci jeho činností.
- čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 5 a čl. 11 odst. 2 směrnice 2004/35 je třeba vykládat v tom smyslu, že když příslušný orgán rozhodne o uložení opatření k nápravě škod na životním prostředí provozovatelům, jejichž činnosti spadají pod přílohu III této směrnice, není povinen prokázat zaviněné jednání - ať již úmyslné, či nedbalostní, zejména pak úmysl způsobit škodlivý následek - ze strany provozovatelů, jejichž činnosti jsou považovány za příčinu škod na životním prostředí. Naproti tomu tomuto orgánu přísluší jednak, aby předem identifikoval zdroj zjištěného znečištění, přičemž v tomto ohledu disponuje širokým prostorem pro uvážení, pokud jde o postupy a prostředky, které je třeba zvolit, jakož i o délku trvání takového šetření. Dále je tento orgán povinen podle vnitrostátních pravidel o dokazování prokázat příčinnou souvislost mezi činnostmi provozovatelů, na něž se vztahují nápravná opatření, a tímto znečištěním.

Ke čtvrté předběžné otázce

- 71 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice v oblasti veřejných zakázek, a to zejména směrnice 2004/18, brání vnitrostátní právní úpravě, která dovoluje příslušnému orgánu, aby přímo pověřil podnik soukromého práva provedením a plánováním veřejných prací, jakož i „sanací“ znečištěného místa a jeho uvedením do původního stavu.
- 72 Podle ustálené judikatury je postup zavedený článkem 267 SFEU nástrojem spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr poskytuje vnitrostátním soudům výklad práva Unie, jenž je pro ně nezbytný k vyřešení sporů, které tyto soudy mají rozhodnout (viz zejména rozsudky ze dne 16. července 1992, Meilicke, C-83/91, Recueil, s. I-4871, bod 22, a ze dne 16. října 2008, Kirtruna a Vigano, C-313/07, Sb. rozh. s. I-7907, bod 25).
- 73 V rámci této spolupráce je věcí vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a který jako jediný zná přímo skutkové okolnosti věci a musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. V důsledku toho, jestliže se položené otázky týkají výkladu práva Unie, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 19. dubna 2007, Asemfo, C-295/05, Sb. rozh. s. I-2999, bod 30 a uvedená judikatura).

- 74 Pokud však Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny, odmítne rozhodnout o žádosti podané vnitrostátním soudem (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Commune de Mesquer, bod 30).
- 75 V tomto ohledu se přitom pokud jde o projednávanou otázku zdá, že předkládající soud neupřesnil ani veřejnoprávní subjekt, který zadal provedení prací, jež jsou předmětem této otázky, ani částky uvedených prací, ani akt, kterým byly tyto práce svěřeny dvěma společnostem uvedeným v této otázce.
- 76 Tribunale amministrativo regionale della Sicilia totiž odkazuje pouze na práce, „jejichž dopad na životní prostředí je značný a náklady velmi vysoké“ a které tudíž příslušný orgán svěřil uvedeným společnostem, aniž by vyhlásil nabídkové řízení, kterého by se mohly účastnit další společnosti soukromého práva.
- 77 Krom toho, navzdory otázce, která byla Soudním dvorem písemně položena italské vládě, a navzdory tomu, že se konalo jednání určené k přednesu řečí, nebylo možné vyjasnit podmínky, za kterých měly být předmětné práce svěřeny uvedeným společnostem. Společnost Invitalia (Agenzia nazionale per l'attrazione degli investimenti e lo sviluppo d'impresa) SpA dokonce tvrdila, že jí byly uděleny pouze jednoduché činnosti související s plánováním a že příslušný orgán ustoupil od prací v oblasti infrastruktury, které jsou předmětem čtvrté předběžné otázky.
- 78 Za těchto podmínek má Soudní dvůr za to, že mu nebyl dostatečně objasněn skutkový kontext čtvrté otázky položené předkládajícím soudem, a proto je třeba tuto otázku prohlásit za nepřijatelnou.

K nákladům řízení

- 79 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Nejsou-li v případě znečištění životního prostředí splněny podmínky *ratione temporis* nebo *ratione materiae* směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí, řídí se taková situace vnitrostátním právem, přičemž musí být dodržena ustanovení Smlouvy a nesmí tím být dotčeny jiné akty sekundárního práva.

Směrnice 2004/35 nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, která dovoluje příslušnému orgánu jednajícímu v rámci této směrnice, aby stanovil domněnku příčinné souvislosti mezi provozovateli a zjištěným znečištěním, včetně případu difúzního znečištění, z toho důvodu, že se jejich zařízení nacházejí v blízkosti

znečištěné oblasti. Nicméně podle zásady „znečišťovatel platí“ musí tento orgán pro účely stanovení takové domněnky příčinné souvislosti disponovat věrohodnými důkazy, které jeho domněnku mohou podložit, jako například skutečnost, že se zjištěné znečištění vyskytuje v blízkosti zařízení provozovatele, nebo shoda mezi zjištěnými znečišťujícími látkami a složkami používanými uvedeným provozovatelem v rámci jeho činností.

Článek 3 odst. 1, čl. 4 odst. 5 a čl. 11 odst. 2 směrnice 2004/35 je třeba vykládat v tom smyslu, že když příslušný orgán rozhodne o uložení opatření k nápravě škod na životním prostředí provozovatelům, jejichž činnosti spadají pod přílohu III této směrnice, není povinen prokázat zaviněné jednání - ať již úmyslné, či nedbalostní, zejména pak úmysl způsobit škodlivý následek - ze strany provozovatelů, jejichž činnosti jsou považovány za příčinu škod na životním prostředí. Naproti tomu tomuto orgánu přísluší jednak, aby předem identifikoval zdroj zjištěného znečištění, přičemž v tomto ohledu disponuje širokým prostorem pro uvážení, pokud jde o postupy a prostředky, které je třeba zvolit, jakož i o délku trvání takového šetření. Dále je tento orgán povinen podle vnitrostátních pravidel o dokazování prokázat příčinnou souvislost mezi činnostmi provozovatelů, na něž se vztahují nápravná opatření, a tímto znečištěním.

C-188/07 Commune de Mesquer

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

24. června 2008 ([*1](#))

„Směrnice 75/442/EHS — Nakládání s odpady — Pojem ‚odpad‘ — Zásada ‚znečišťovatel platí‘ — Držitel — Předchozí držitelé — Výrobce výrobku, z něhož odpad vznikl — Ropné látky a těžký topný olej — Havárie — Úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené ropným znečištěním — Mezinárodní fond pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním“

Ve věci C-188/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Cour de cassation (Francie) ze dne 28. března 2007, došlým Soudnímu dvoru dne 3. dubna 2007, v řízení

Commune de Mesquer

proti

Total France SA,

Total International Ltd,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda druhého senátu, zastupující předseda, A. Rosas, K. Lenaerts a L. Bay Larsen, předsedové senátů, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, P. Kūris, E. Levits, A. Ó Caoimh, P. Lindh, J.-C. Bonichot, T. von Danwitz a C. Toader (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: M.-A. Gaudissart, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 22. ledna 2008,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za obec Mesquer C. Lepage a A. Moustardierem, avocats,
- za Total France SA a Total International Ltd J.-P. Hordiesem, C. Smitsem, M. Memloukem, J. Boivinem, E. Fontainem a F.-H. Briardem, avocats,
- za francouzskou vládu G. de Berguesem a A.-L. During, jako zmocněnci,
- za belgickou vládu L. Van den Broeck, jako zmocněnkyní,
- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s D. Del Gaizem, avvocato dello Stato,
- za vládu Spojeného království C. Gibbs a I. Rao, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s J. Mauricim, barrister,
- za Komisi Evropských společenství M. Konstantinidisem, J.-B. Laignelotem a G. Valerem Jordanou, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 13. března 2008, vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 1 a 15 směrnice Rady 75/442/EHS ze dne 15. července 1975 o odpadech (Úř. věst. L 194, s. 39; Zvl. vyd. 15/01, s. 23), ve znění rozhodnutí Komise 96/350/ES ze dne 24. května 1996 (Úř. věst. L 135, s. 32; Zvl. vyd. 15/03, s. 59, dále jen „směrnice 75/442“), jakož i výkladu přílohy I této směrnice.
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi obcí Mesquer a společnostmi Total France SA a Total International Ltd (dále jen společně „společnosti Total“) ohledně náhrady škody způsobené odpady rozšířenými na území uvedené obce v důsledku havárie tankeru Erika.

Právní rámec

Mezinárodněprávní úprava

- 3 Mezinárodní úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené ropným znečištěním, přijatá v Bruselu dne 29. listopadu 1969, ve znění protokolu podepsaného v Londýně dne 27. listopadu 1992 (Úř. věst. 2004, L 78, s. 32; Zvl. vyd. 11/50, s. 109, dále jen „Úmluva o občanskoprávní odpovědnosti“), upravuje odpovědnost vlastníků plavidel za škody vzniklé vypuštěním persistentních uhlovodíků z cisternových plavidel. Zakotvuje zásadu jejich objektivní odpovědnosti, která je omezena částkou vypočítanou podle prostornosti plavidla, a zavádí systém povinného pojištění pro případ odpovědnosti.
- 4 Podle čl. II písm. a) Úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti se tato úmluva použije ve vztahu ke škodám v důsledku znečištění, k nimž došlo na území smluvního státu, včetně teritoriálního moře, a ve výlučné ekonomické zóně tohoto státu zřízené v souladu s mezinárodním právem nebo případně v oblasti za teritoriálním mořem uvedeného státu a přiléhající k teritoriálnímu moři stanovené tímto státem v souladu s mezinárodním právem a rozkládající se ne více než 200 námořních mil od základních linií, od kterých se měří šíře teritoriálního moře.
- 5 Podle znění čl. III odst. 4 Úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti „požadavek na náhradu škody způsobené znečištěním [nelze vznést] ani podle této úmluvy, ani na jiném základě vůči [...] jakémukoliv nájemci lodi (jakkoliv nazývanému, včetně nájemce v nájmu typu ‚bareboat charter‘), nebo provozovateli lodě [...], pokud není škoda důsledkem osobního činu nebo osobního opomenutí učiněného s úmyslem způsobit tuto škodu nebo učiněného lehkomyšlně s vědomím, že tato škoda pravděpodobně nastane“.
- 6 Mezinárodní úmluva o zřízení mezinárodního fondu pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním, přijatá v Bruselu dne 18. prosince 1971, ve znění protokolu podepsaného v Londýně dne 27. listopadu 1992 (Úř. věst. 2004, L 78, s. 40, Zvl. vyd.

11/50, s. 117, dále jen „Úmluva o Fondu“), doplňuje Úmluvu o občanskoprávní odpovědnosti tím, že zavádí systém odškodnění obětí.

- 7 Mezinárodní fond pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním (dále jen „Fond“), který je financován příspěvkem ropného průmyslu, může poskytnout náhradu až do výše 135 milionů ZPČ (zvláštních práv čerpání) ve vztahu k jedné události, k níž došlo před rokem 2003. Podle článku 4 Úmluvy o Fondu mohou oběti podat k soudům státu, který je stranou této úmluvy a v němž byla způsobena škoda, žaloby určené k získání odškodnění, zejména pokud Úmluva o občanskoprávní odpovědnosti nestanoví žádnou odpovědnost za dotčenou škodu nebo pokud je vlastník lodi insolventní nebo zproštěn odpovědnosti podle uvedené úmluvy.
- 8 Protokol z roku 2003 k Mezinárodní úmluvě z roku 1992 o zřízení mezinárodního fondu pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním (Úř. věst. 2004, L 78, s. 24; Zvl. vyd. 11/50, s. 101) zřizuje mezinárodní doplňkový fond pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním označený názvem „Mezinárodní doplňkový fond pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním z roku 2003“, který spolu s Fondem umožňuje poskytnout náhradu až do výše 750 milionů zúčtovacích jednotek ve vztahu k určité události, k níž došlo po 1. listopadu 2003.

Právní úprava Společenství

Směrnice 75/442

- 9 Podle třetího bodu odůvodnění směrnice 75/442 musí být základním účelem všech předpisů týkajících se odstraňování odpadů ochrana lidského zdraví a životního prostředí před škodlivými vlivy sběru, přepravy, zpracování, skladování a skládkování odpadů.
- 10 Článek 1 směrnice 75/442 stanoví:
„Pro účely této směrnice se rozumí:
 - a) ‚odpadem‘ jakákoli látka nebo předmět spadající do kategorií uvedených v příloze I, kterých se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil;

[...] Komise [vypracuje] [...] seznam odpadů spadajících do kategorií uvedených v příloze I. [...];
 - b) ‚původcem‘ kdokoli, jehož činností vzniká odpad („prvotní původce“), nebo kdokoli, kdo provádí předzpracování, směšování nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna charakteru nebo složení odpadů;
 - c) ‚držitelem‘ původce odpadu nebo fyzická nebo právnická osoba, která má odpad ve svém držení;

[...]
 - e) ‚odstraňováním‘ kterýkoli z postupů uvedených v příloze II A;

- f) „využitím` kterýkoli z postupů uvedených v příloze II B;
- g) „sběrem` shromažďování, třídění nebo směšování odpadů pro účely přepravy.“
- 11 Článek 8 směrnice 75/442 stanoví:
- „Členské státy učiní nezbytná opatření, aby bylo zajištěno, že každý držitel odpadu:
- přenechá manipulaci s odpadem soukromému nebo veřejnému zařízení, které odpad sbírá, nebo podniku, který provádí operace uvedené v příloze II A či B,
- nebo
- využívá nebo odstraňuje odpad sám v souladu s ustanoveními této směrnice.“
- 12 Článek 15 směrnice 75/442 stanoví:
- „Na základě zásady ‚znečišťovatel platí‘ musí náklady na odstraňování odpadů nést:
- držitel, který přenechá manipulaci s odpadem zařízení, které odpad sbírá, nebo podniku uvedenému v článku 9,
- nebo
- předchozí držitelé nebo výrobce výrobku, z něhož odpad vznikl.“
- 13 Kategorie Q4, Q11, Q13 a Q16 přílohy I směrnice 75/442, nazvané „Kategorie odpadů“, zní následovně:
- „Q4 Látky náhodně [vypuštěné], ztracené nebo znehodnocené nehodou, včetně všech látek, vybavení atd. znečištěných v důsledku uvedené nehody
- [...]
- Q11 Odpad z těžby a zpracování surovin (např. odpad z důlní těžby, kaly z těžby ropy atd.)
- [...]
- Q13 Jakékoli materiály, látky nebo výrobky, jejichž používání je zakázáno zákonem
- [...]
- Q16 Veškeré látky nebo produkty neobsažené ve výše uvedených kategoriích.“
- 14 Příloha II A této směrnice, nazvaná „Způsoby odstraňování odpadů“, uvádí seznam způsobů odstraňování, které se používají v praxi, zatímco příloha II B uvedené směrnice, nazvaná „Způsoby využití odpadů“, tímž způsobem uvádí způsoby využití.

- 15 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/12/ES ze dne 5. dubna 2006 o odpadech (Úř. věst. L 114, s. 9), kterou se z důvodu srozumitelnosti a přehlednosti provádí kodifikace směrnice 75/442, přebírá ve svých člancích 1 a 15, jakož i ve svých přílohách I, II A a II B výše uvedená ustanovení. Směrnice 2006/12 však byla přijata až poté, co se odehrály skutkové okolnosti věci v původním řízení, takže se tato směrnice nemůže vztahovat na spor v původním řízení.

Směrnice 68/414/EHS

- 16 Článek 2 směrnice Rady 68/414/EHS ze dne 20. prosince 1968, kterou se členským státům EHS ukládá povinnost udržovat minimální zásoby ropy a/nebo ropných produktů (Úř. věst. L 308, s. 14; Zvl. vyd. 12/01, s. 29), ve znění směrnice Rady 98/93/ES ze dne 14. prosince 1998 (Úř. věst. L 358, s. 100; Zvl. vyd. 12/02, s. 68), která takovou povinnost stanoví zejména, aby bylo možno čelit případným nedostatkům nebo krizím v zásobování, přiřazuje topné oleje ke kategorii ropných produktů.

Směrnice 2004/35/ES

- 17 Desátý bod odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí (Úř. věst. L 143, s. 56; Zvl. vyd. 15/08, s. 357) zní následovně:

„Výslovně by měla být brána v úvahu Smlouva o Euratomu a příslušné mezinárodní úmluvy a také právní předpisy Společenství, které upravují rozsáhleji a přísněji provozování kterékoli z činností spadajících do oblasti působnosti této směrnice. [...]“

- 18 Článek 4 odst. 2 směrnice 2004/35 stanoví:

„Tato směrnice se nevztahuje na škody na životním prostředí ani na jakoukoli bezprostřední hrozbu takových škod, které vznikly při události, za kterou spadá odpovědnost a náhrada škody do oblasti působnosti některé [z mezinárodních úmluv uvedených] v příloze IV, včetně jejich případných změn, platných v dotčeném členském státě.“

- 19 Příloha IV směrnice 2004/35 zní následovně:

„Mezinárodní úmluvy podle čl. 4 odst. 2

- a) Mezinárodní úmluva ze dne 27. listopadu 1992 o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené ropným znečištěním;
- b) Mezinárodní úmluva ze dne 27. listopadu 1992 o zřízení Mezinárodního fondu pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním;

[...]“

Rozhodnutí 2004/246/ES

20 Dne 2. března 2004 Rada přijala rozhodnutí 2004/246/ES, kterým se členské státy zmocňují v zájmu Evropského společenství podepsat nebo ratifikovat Protokol z roku 2003 k Mezinárodní úmluvě o zřízení Mezinárodního fondu pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním z roku 1992 nebo k němu přistoupit a kterým se Rakousko a Lucembursko zmocňují v zájmu Evropského společenství přistoupit k výchozím dokumentům (Úř. věst. L 78, s. 22; Zvl. vyd. 11/50, s. 99).

21 Čtvrtý bod odůvodnění rozhodnutí 2004/246 zní následovně:

„Podle protokolu o doplňkovém fondu mohou být jeho stranami pouze suverénní státy; není tedy možné, aby Společenství ratifikovalo protokol nebo k němu přistoupilo, ani zde není výhled, že by tak mohlo učinit v blízké budoucnosti.“

22 Článek 1 odst. 1 a článek 4 rozhodnutí 2004/246 zní následovně:

„Článek 1

1. Členské státy jsou zmocněny v zájmu Evropského společenství podepsat nebo ratifikovat Protokol z roku 2003 k Mezinárodní úmluvě o zřízení Mezinárodního fondu pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním z roku 1992 (protokol o doplňkovém fondu) nebo k němu přistoupit, za podmínek stanovených v následujících člancích.

[...]

Článek 4

Členské státy se co nejdříve zasadí o to, aby byly protokol o doplňkovém fondu a výchozí dokumenty změněny tak, aby se Společenství mohlo stát jejich smluvní stranou.“

Vnitrostátní právní úprava

23 Článek 2 zákona č. 75-633 ze dne 15. července 1975 o odstraňování odpadů a zpětném získávání materiálů (JORF ze dne 16. července 1975, s. 7279), nyní článek L. 541-2 zákoníku životního prostředí, stanoví:

„Každý, kdo produkuje nebo má v držení odpady za podmínek, při nichž by mohlo dojít ke škodlivým účinkům na půdu, rostliny a živočichy, k poškození lokalit nebo krajiny, ke znečištění ovzduší nebo vod, ke způsobení hluku a zápachu a obecně k poškození zdraví člověka a životního prostředí, je povinen zajistit nebo nechat zajistit jejich odstranění v souladu s ustanoveními této kapitoly, a to za takových podmínek, aby se zamezilo uvedeným účinkům.“

Odstraňování odpadů zahrnuje sběr, přepravu, skladování, třídění a zpracovávání, jež jsou nezbytné ke zpětnému získávání opětovně použitelných složek a materiálů nebo energie, jakož i k ukládání nebo vypouštění všech ostatních produktů do přírodního prostředí za takových podmínek, aby se zamezilo škodlivým účinkům uvedeným v předchozím pododstavci.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 24 Dne 12. prosince 1999 ropný tanker Erika, plující pod maltskou vlajkou a najatý společností Total International Ltd, ztroskotal zhruba 35 námořních mil jihozápadně od výběžku Penmarc'h (Finistère, Francie) a část z jeho nákladu a zásobníků unikla do moře a způsobila znečištění francouzského pobřeží Atlantického oceánu.
- 25 Z předkládacího rozhodnutí a z vyjádření předložených Soudnímu dvoru vyplývá, že italská společnost ENEL uzavřela smlouvu se společností Total International Ltd o dodávce těžkého topného oleje, který měl sloužit jako palivo pro výrobu elektřiny. Za účelem splnění této smlouvy prodala společnost Total raffinage distribution, nyní Total France SA, uvedený těžký topný olej společnosti Total International Ltd, která najala loď Erika za účelem jeho převozu z přístavu Dunkerque (Francie) do přístavu Milazzo (Itálie).
- 26 Proti společnostem Total podala obec Mesquer dne 9. června 2000 žalobu k obchodnímu soudu v Saint-Nazaire, kterou se domáhala zejména toho, aby uvedený soud určil, že tyto společnosti jsou povinny podle zákona č. 75-633 nést následky škod způsobených odpady, které se rozšířily na jejím území, a aby jim společně a nerozdílně uložil povinnost zaplatit částku ve výši 69 232,42 eur, kterou obec vynaložila na vyčištění a odstranění odpadu.
- 27 Jelikož byla tato žaloba zamítnuta, podala obec Mesquer opravný prostředek k odvolacímu soudu v Rennes, který rozsudkem ze dne 13. února 2002 potvrdil rozsudek vydaný v prvním stupni, když se domníval, že těžký topný olej ve věci v původním řízení nebyl odpadem, ale palivem obsahujícím energetickou látku vyrobenou k určenému použití. Odvolací soud v Rennes sice uznal, že těžký topný olej, který byl takto vypuštěn a přeměněn smísením s vodou a pískem, způsobil vznik odpadů, ale měl nicméně za to, že žádné ustanovení neumožňuje shledat společnosti Total odpovědnými, jelikož tyto společnosti nemohou být považovány za původce nebo držitele uvedeného odpadu. Obec Mesquer tedy podala kasační opravný prostředek.
- 28 Jelikož měl Cour de cassation za to, že v projednávané věci vyvstávají vážné obtíže při výkladu směrnice 75/442, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Může být těžký topný olej, tedy výrobek vzešlý z procesu rafinace, který odpovídá specifikacím uživatele, je určen výrobcem k prodeji jako palivo a je uveden ve směrnici 68/414/EHS [...], kvalifikován jako odpad ve smyslu článku 1 směrnice 75/442 [...] kodifikované směrnici 2006/12 [...]?
 - 2) Představuje náklad těžkého topného oleje přepravovaný lodí a vypuštěný do moře v důsledku havárie sám o sobě nebo vlivem smísení s vodou a usazeninami odpad ve smyslu [kategorie] Q4 přílohy I směrnice 2006/12 [...]?
 - 3) V případě záporné odpovědi na první otázku a kladné odpovědi na druhou otázku, lze výrobce těžkého topného oleje (Total raffinage [distribution]) nebo prodávajícího a nájemce lodi (Total International Ltd) považovat za původce nebo držitele odpadu ve smyslu [čl.] 1 písm. b) a c) směrnice 2006/12 [...] a pro

účely uplatnění článku 15 téže směrnice, i když byl výrobek v okamžiku havárie, v jejímž důsledku se přeměnil na odpad, přepravován třetí osobou?”

K předběžným otázkám

K přípustnosti

- 29 Společnosti Total tvrdí, že tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce musí být prohlášena za nepřijatelnou, jelikož obec Mesquer již získala odškodnění z Fondu, a jelikož v důsledku toho nemá právní zájem na podání žaloby. Za těchto podmínek má žádost o rozhodnutí o předběžné otázce hypotetickou povahu.
- 30 Podle ustálené judikatury se na otázky týkající se výkladu práva Společenství položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí v rámci své odpovědnosti a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, vztahuje domněnka relevance. Odmítnutí ze strany Soudního dvora rozhodnout o žádosti podané vnitrostátním soudem je možné pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad práva Společenství nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 7. června 2007, van der Weerd a další, C-222/05 až C-225/05, Sb. rozh. s. I-4233, bod 22 a citovaná judikatura).
- 31 Krom toho, v souladu s ustálenou judikaturou přísluší vnitrostátním soudům, kterým byl spor předložen, aby posoudily jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jejich rozsudku, tak i relevanci otázek, které kladou Soudnímu dvoru (rozsudek ze dne 15. června 2006, Air Liquide Industries Belgium, C-393/04 a C-41/05, Sb. rozh. s. I-5293, bod 24 a citovaná judikatura).
- 32 V tomto ohledu ze spisu vyplývá, že obec Mesquer skutečně obdržela platby z Fondu, které jí byly vyplaceny na základě žádosti o odškodnění, kterou podala a která směřovala zejména vůči vlastníku lodi Erika a Fondu. Tyto platby byly předmětem transakcí, v jejichž rámci se uvedená obec výslovně zřekla jakýchkoli řízení a žalob pod sankcí navrácení vyplacených částek.
- 33 Je zřejmé, že předkládající soud měl tyto informace k dispozici, ale přesto se nedomníval, že by spor v původním řízení již neexistoval ani že by obec Mesquer ztratila právní zájem na podání žaloby, ani neodmítl položit Soudnímu dvoru předběžné otázky.
- 34 Za těchto podmínek je třeba na otázky položené Cour de cassation odpovědět.

K první otázce

- 35 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda lze těžký topný olej prodávaný jako palivo kvalifikovat jako odpad ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 75/442.

- 36 Společnosti Total, členské státy, které předložily vyjádření, jakož i Komise jsou toho názoru, že je třeba na tuto otázku odpovědět záporně. Pouze obec Mesquer tvrdí, že takový těžký topný olej musí být kvalifikován jako odpad a že mimoto dotčená látka spadá do kategorie nebezpečných a nedovolených výrobků.
- 37 Úvodem je třeba připomenout, že podle čl. 1 písm. a) směrnice 75/442 je třeba za odpad považovat jakoukoli látku nebo jakýkoli předmět spadající do kategorií uvedených v příloze I této směrnice, kterých se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se jich zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil.
- 38 V kontextu uvedené směrnice tak věcný rozsah pojmu „odpad“ závisí na významu výrazu „zbavit se“ (rozsudek ze dne 18. prosince 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, Recueil, s. I-7411, bod 26), a v důsledku toho je třeba v souladu s judikaturou Soudního dvora tento výraz vyložit s přihlédnutím k cíli této směrnice (rozsudek ze dne 15. června 2000, ARCO Chemie Nederland a další, C-418/97 a C-419/97, Recueil, s. I-4475, bod 37), který podle třetího bodu odůvodnění uvedené směrnice spočívá v ochraně lidského zdraví a životního prostředí před škodlivými vlivy sběru, přepravy, zpracování, skladování a skládkování odpadů, s ohledem na čl. 174 odst. 2 ES, který stanoví, že politika Společenství v oblasti životního prostředí je zaměřena na vysokou úroveň ochrany a je založena zejména na zásadách obezřetnosti a prevence (viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2004, Niselli, C-457/02, Sb. rozh. s. I-10853, bod 33).
- 39 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že vzhledem k cíli sledovanému směrnicí 75/442 nelze pojem „odpad“ vykládat restriktivně (viz výše uvedený rozsudek ARCO Chemie Nederland a další, bod 40).
- 40 Tento pojem může zahrnovat všechny předměty a látky, jichž se držitel zbavuje, i když mají hospodářskou hodnotu a jsou shromažďovány v rámci podnikatelské činnosti, aby byly recyklovány, regenerovány nebo opětovně použity (viz zejména rozsudek ze dne 18. dubna 2002, Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, C-9/00, Recueil, s. I-3533, dále jen „rozsudek Palin Granit“, bod 29 a citovaná judikatura).
- 41 V tomto ohledu mohou určité okolnosti podporovat tvrzení, že existuje jednání, úmysl nebo povinnost zbavit se látky nebo předmětu ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 75/442. Tak je tomu zejména v případě, že použitá látka je zbytkem z výroby, tedy produktem, o nějž jako takový nebylo usilováno (výše uvedený rozsudek ARCO Chemie Nederland a další, body 83 a 84). Soudní dvůr tak shledal, že vytěžené úlomky z žulového lomu, které nejsou produktem, o jehož získání těžitel především usiloval, v zásadě představují odpad (výše uvedený rozsudek Palin Granit, body 32 a 33).
- 42 Nicméně výrobek, materiál nebo surovina, jež vznikají v rámci procesu výroby nebo těžby, který není určen především k jejich výrobě, může představovat nikoliv zbytek z výroby, ale vedlejší produkt, jehož se podnik nepřeje zbavit, ale který chce v rámci pozdějšího procesu využít nebo uvést na trh za hospodářsky výhodných podmínek bez předchozího procesu zpracování (viz rozsudek Palin Granit, bod 34, jakož

i usnesení ze dne 15. ledna 2004, Saetti a Frediani, C-235/02, Recueil, s. I-1005, bod 35).

- 43 Nelze totiž nijak odůvodnit, aby ustanovením směrnice 75/442 podléhaly výrobky, materiály či suroviny, které mají bez jakéhokoli zpracování z hospodářského hlediska hodnotu výrobků a které jako takové podléhají právním předpisům, které se na tyto výrobky vztahují (viz rozsudek Palin Granit, bod 35, jakož i výše uvedené usnesení Saetti a Frediani, bod 35).
- 44 Nicméně s ohledem na povinnost vykládat pojem „odpad“ extenzivně, aby byly omezeny neprospěšné a škodlivé vlivy inherentní jeho povaze, musí být použití uvedené argumentace týkající se vedlejších produktů omezeno na situace, v nichž opětovné použití výrobku, materiálu nebo suroviny bez předchozího procesu zpracování a v rámci probíhajícího výrobního procesu není pouze případnou možností, ale je jistou skutečností (rozsudek Palin Granit, bod 36, jakož i výše uvedené usnesení Saetti a Frediani, bod 36).
- 45 Vedle kritéria vycházejícího z toho, zda látka představuje zbytek z výroby, je tedy míra pravděpodobnosti opětovného použití této látky bez předchozího procesu zpracování druhým rozhodným kritériem pro účely posouzení, zda je tato látka odpadem ve smyslu směrnice 75/442. Pokud kromě existence pouhé možnosti opětovného použití dané látky je pro držitele hospodářsky výhodné tak učinit, je pravděpodobnost takového opětovného použití vysoká. V takovém případě již nemůže být dotčená látka posouzena jako látka, jíž se její držitel přeje „zbavit“, ale musí být považována za skutečný výrobek (viz rozsudek Palin Granit, bod 37).
- 46 Ve věci v původním řízení je zřejmé, že dotčená látka je získávána procesem rafinace surové ropy.
- 47 Tato zbytková látka však může být obchodně využívána za hospodářsky výhodných podmínek, což je potvrzeno skutečností, že byla předmětem obchodní transakce a že odpovídá specifikacím kupujícího, jak zdůrazňuje předkládající soud.
- 48 Na první otázku je tedy třeba odpovědět, že taková látka, jako je látka dotčená v původním řízení, tedy těžký topný olej prodaný jako palivo, nepředstavuje odpad ve smyslu směrnice 75/442, je-li využívána nebo uváděna na trh za hospodářsky výhodných podmínek a může-li být skutečně použita jako palivo bez potřeby předchozího procesu zpracování.

K druhé otázce

- 49 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda těžký topný olej vypuštěný do moře v důsledku havárie musí být za takových okolností kvalifikován jako odpad ve smyslu kategorie Q4 přílohy I směrnice 75/442.

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 50 Obec Mesquer, s níž se v podstatě ztotožňuje francouzská a italská vláda, jakož i Komise, je toho názoru, že tyto ropné látky, pokud byly vypuštěny do moře

a *a fortiori* pokud došlo k jejich smísení s vodou a usazeninami, musí být kvalifikovány jako odpad ve smyslu směrnice 75/442.

- 51 Společnosti Total mají za to, že směs ropných látek, vody a pobřežních usazenin představuje odpad pouze tehdy, existuje-li povinnost odstranit nebo využít ropné látky vypuštěné v důsledku havárie jako takové a jsou-li tyto ropné látky nedělitelně spojeny s vodou a usazeninami.
- 52 Belgická vláda tvrdí, že produkty takto vypuštěné do moře by měly být kvalifikovány nikoli jako odpad ve smyslu směrnice 75/442, ale jako těžké ropné látky ve smyslu Úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti a Úmluvy o Fondu. Vláda Spojeného království, která připouští, že by takové ropné látky mohly být kvalifikovány jako odpad ve smyslu této směrnice, se přesto domnívá, že by bylo žádoucí, aby vypuštění ropných látek do moře v důsledku havárie spadalo pouze do působnosti Úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti a Úmluvy o Fondu a aby se v důsledku toho směrnice 75/442 za takových okolností nepoužila.

Odpověď Soudního dvora

- 53 Úvodem je třeba připomenout, že příloha I směrnice 75/442 uvádí seznamy látek a předmětů, které mohou být kvalifikovány jako odpad. Má však pouze orientační povahu, jelikož kvalifikace jako odpad vyplývá především z chování držitele a z významu výrazu „zbavit se“ (viz rozsudek ze dne 7. září 2004, Van de Walle a další, C-1/03, Sb. rozh. s. I-7613, bod 42).
- 54 Okolnost, že příloha I směrnice 75/442, nazvaná „Kategorie odpadů“, ve svém bodě Q4 zmiňuje „[l]átky náhodně [vypuštěné], ztracené nebo znehodnocené nehodou, včetně všech látek, vybavení atd. znečištěných v důsledku uvedené nehody“, tudíž představuje pouze určitý ukazatel, že takové látky jsou zahrnuty do věcného rozsahu pojmu „odpad“. Sama o sobě tedy neumožňuje kvalifikovat jako odpad ropné látky vypuštěné do moře v důsledku havárie, které způsobily znečištění pobřežních vod a následně pobřeží členského státu (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Van de Walle a další, bod 43).
- 55 Za těchto podmínek je třeba zkoumat, zda uvedené vypuštění ropných látek v důsledku havárie je úkon, jehož prostřednictvím se jich jejich držitel zbavuje ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 75/442 (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Van de Walle a další, bod 44).
- 56 Pokud dotčená látka nebo dotčený předmět představují zbytky z výroby, tedy produkt, o jehož získání jako takového za účelem následného použití nebylo usilováno a který nemůže být bez předchozího procesu zpracování držitelem opětovně použit za hospodářsky výhodných podmínek, musí být dotčená látka nebo dotčený předmět v tomto ohledu posouzeny jako zátěž, které se držitel „zbavuje“ (viz rozsudky Palin Granit, body 32 až 37, jakož i výše uvedený rozsudek Van de Walle a další, bod 46).
- 57 Pokud jde o ropné látky vypuštěné v důsledku havárie, které způsobily znečištění zeminy a podzemních vod, měl Soudní dvůr již příležitost shledat, že tyto ropné látky

nepředstavují produkt, který by byl opětovně použitelný bez předchozího procesu zpracování (viz výše uvedený rozsudek Van de Walle a další, bod 47).

- 58 Takový závěr je přitom nutno učinit i v případě ropných látek vypuštěných do moře v důsledku havárie, které způsobily znečištění pobřežních vod a následně pobřeží členského státu.
- 59 Je totiž nesporné, že využívání nebo uvádění takových ropných látek na trh, rozptýlených ve vodě nebo smíšených s vodou, nebo dokonce seskupených s usazeninami, je velmi nejisté, či dokonce hypotetické. Je rovněž nesporné, že i kdyby bylo takové využívání či uvádění na trh technicky proveditelné, předpokládalo by každopádně předchozí proces zpracování, který by byl nejen velmi hospodářsky nevýhodný pro držitele této látky, ale ve skutečnosti by představoval významnou finanční zátěž. Z toho vyplývá, že takové ropné látky vypuštěné do moře v důsledku havárie je třeba považovat za látky, které neměl jejich držitel v úmyslu vyrobit a jichž se „zbavuje“, i když nedobrovolně, při jejich přepravě, takže musí být kvalifikovány jako odpad ve smyslu směrnice 75/442 (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Van de Walle a další, body 47 a 50).
- 60 Krom toho není použitelnost uvedené směrnice zpochybněna okolností, že k vypuštění ropných látek v důsledku havárie došlo nikoli na území členského státu, ale v jeho výlučné ekonomické zóně.
- 61 Aniž by totiž bylo nutné rozhodovat o použitelnosti této směrnice ve vztahu k místu havárie, stačí poznamenat, že ropné látky takto vypuštěné v důsledku havárie byly rozneseny podél pobřeží, kde byly vyvrženy, a nacházejí se tak rozptýlené na území tohoto členského státu.
- 62 Z toho vyplývá, že za takových okolností havárie ropného tankeru, kterými se vyznačuje věc v původním řízení, je směrnice 75/442 *ratione loci* použitelná.
- 63 V důsledku toho je třeba na druhou otázku odpovědět, že ropné látky vypuštěné do moře v důsledku havárie lodi, které byly smíšené s vodou, jakož i s usazeninami a byly rozneseny podél pobřeží, kde byly vyvrženy, představují odpad ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 75/442, protože již nemohou být využity nebo uvedeny na trh bez předchozího procesu zpracování.

K třetí otázce

- 64 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda v případě havárie ropného tankeru mohou být výrobce těžkého topného oleje vypuštěného do moře nebo prodejce tohoto topného oleje a nájemce plavidla, které tuto látku přepravovalo, povinni nahradit náklady spojené s odstraněním takto vzniklého odpadu, přestože byla látka vypuštěná do moře přepravována třetí osobou, v projednávaném případě námořním dopravcem.

Vyjádření předložena Soudnímu dvoru

- 65 Obec Mesquer se domnívá, že ve věci v původním řízení musí být pro účely použití článku 15 směrnice 75/442 za původce nebo držitele odpadu vzniklého v důsledku vypuštění těžkého topného oleje do moře ve smyslu čl. 1 písm. b) a c) uvedené směrnice považován výrobce tohoto těžkého topného oleje, jakož i prodejce tohoto topného oleje a nájemce plavidla, které uvedenou látku přepravovalo.
- 66 Podle společností Total za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, se článek 15 směrnice 75/442 nepoužije ani na výrobce těžkého topného oleje, ani na prodejce tohoto topného oleje a nájemce plavidla, které tuto látku přepravovalo, jelikož v okamžiku havárie, v jejímž důsledku byla uvedená látka přeměněna v odpad, byla tato látka přepravována třetí osobou. Mimoto se uvedené ustanovení nepoužije ve vztahu k výrobcí těžkého topného oleje jen z toho důvodu, že je výrobcem produktu, z něhož vznikl odpad.
- 67 Francouzská vláda, se kterou se částečně ztotožňuje italská vláda a Komise, je toho názoru, že výrobce těžkého topného oleje nebo prodejce tohoto topného oleje a nájemce plavidla, které tuto látku přepravovalo, mohou být považováni za původce nebo držitele odpadu vzniklého v důsledku vypuštění uvedené látky do moře pouze tehdy, pokud havárie plavidla, v jejímž důsledku se náklad těžkého topného oleje přeměnil v odpad, byla přičitatelná různým jednáním, která by mohla zakládat jejich odpovědnost. Komise nicméně dodává, že výrobce produktu jako těžký topný olej nemůže být pouze z důvodu této činnosti považován za „původce“ nebo „držitele“ odpadu ve smyslu čl. 1 písm. b) a c) směrnice 75/442, který z tohoto produktu vznikl v důsledku havárie při jeho přepravě. Nicméně podle čl. 15 druhé odrážky uvedené směrnice je i on, jakožto „výrobce výrobku, z něhož odpad vznikl“, povinen nahradit náklady na odstranění odpadu.
- 68 Podle názoru belgické vlády je použití směrnice 75/442 vyloučeno z důvodu, že je třeba použít Úmluvu o občanskoprávní odpovědnosti. Stejně tak se vláda Spojeného království domnívá, že Soudní dvůr nemusí na tuto otázku odpovídat v rozsahu, v němž se věc v původním řízení týká otázek odpovědnosti z důvodu vypuštění těžkého topného oleje do moře.

Odpověď Soudního dvora

- 69 Za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, stanoví čl. 15 druhá odrážka směrnice 75/442 s ohledem na cíl této směrnice, jak je vyjádřen v třetím bodě jejího odůvodnění, že v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ musí být náklady na odstranění odpadu nahrazeny předchozími držiteli nebo výrobcem výrobku, z něhož odpad vznikl.
- 70 Podle článku 8 směrnice 75/442 je každý „držitel odpadu“ povinen buďto manipulaci s ním přenechat soukromému nebo veřejnému zařízení, které odpad sbírá, nebo podniku, který provádí operace uvedené v příloze II A či II B této směrnice, nebo sám zajistit jeho využití nebo odstranění v souladu s ustanoveními uvedené směrnice (rozsudek ze dne 26. dubna 2005, Komise v. Irsko, C-494/01, Sb. rozh. s. I-3331, bod 179).

- 71 Z výše uvedených ustanovení vyplývá, že směrnice 75/442 rozlišuje mezi odpovědností za věcné provedení operací spočívajících ve využití nebo odstranění odpadu, kterou ukládá každému „držiteli odpadu“, ať již se jedná o původce odpadu, nebo o osobu, která má odpad ve svém držení, a odpovědností za finanční zátěž vyplývající z uvedených operací, kterou na základě zásady „znečišťovatel platí“ ukládá osobám, které vznik odpadu způsobily, ať již se jedná o držitele, nebo předchozí držitele odpadu, či dokonce o výrobce výrobku, z něhož odpad vznikl (výše uvedený rozsudek Van de Walle a další, bod 58).
- 72 V tomto ohledu by použití zásady „znečišťovatel platí“ ve smyslu čl. 174 odst. 2 prvního pododstavce druhé věty ES a článku 15 směrnice 75/442 bylo zmařeno, pokud by takové osoby mající podíl na vzniku odpadu měly uniknout své finanční odpovědnosti stanovené uvedenou směrnicí, přestože je jasně prokázán původ ropných látek, které byly vypuštěny do moře, i když nechtěně, a které způsobily znečištění pobřežního území členského státu.
- K pojmům „držitel“ a „předchozí držitel“
- 73 Pokud jde o ropné látky vypuštěné při havárii následkem úniku z uskladňovacích zařízení čerpací stanice, které byly posledně uvedenou zakoupeny pro potřeby jejího provozování, měl Soudní dvůr za to, že tyto ropné látky měl fakticky v držení provozovatel této čerpací stanice. Soudní dvůr měl tedy za to, že v tomto kontextu může být ten, kdo tyto ropné látky pro potřeby své činnosti uskladoval v době, kdy se z nich stal odpad, považován za osobu, která je „původcem“ odpadu ve smyslu čl. 1 písm. b) směrnice 75/442. Jelikož je provozovatel takové čerpací stanice současně osobou, která tento odpad má ve svém držení, a osobou, která je jeho původcem, musí být totiž považován za držitele tohoto odpadu ve smyslu čl. 1 písm. c) uvedené směrnice (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Van de Walle a další, bod 59).
- 74 Stejně tak v případě ropných látek vypuštěných do moře v důsledku havárie je třeba uvést, že vlastník plavidla přepravujícího uvedenou ropnou látku je měl fakticky ve svém držení bezprostředně předtím, než se z nich stal odpad. Za těchto podmínek tedy může být vlastník uvedeného plavidla považován za osobu, jejíž činností vznikl odpad ve smyslu čl. 1 písm. b) směrnice 75/442, a může být z tohoto důvodu kvalifikován jako „držitel“ ve smyslu čl. 1 písm. c) této směrnice.
- 75 Uvedená směrnice nicméně nevyklučuje, aby v určitých případech nesl odpovědnost za náklady na odstranění odpadu jeden nebo více předchozích držitelů (výše uvedený rozsudek Van de Walle a další, bod 57).
- K určení osob, které musí nahradit náklady na odstranění odpadů
- 76 Ve věci v původním řízení vyvstává otázka, zda ten, kdo prodal zboží konečnému příjemci a za tímto účelem najal plavidlo, které bylo na moři poškozeno, může být rovněž považován za „držitele“, v tomto případě „předchozího držitele“ odpadu, který byl takto vypuštěn. Krom toho si předkládající soud klade otázku, zda může být výrobce výrobku, z něhož tento odpad vznikl, rovněž povinen nahradit náklady na odstranění takto vzniklého odpadu.

- 77 V tomto ohledu článek 15 směrnice 75/442 stanoví, že některé kategorie osob, v projednávaném případě „předchozí držitelé“ nebo „výrobce výrobku, z něhož odpad vznikl“, mohou být v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ povinny nahradit náklady na odstranění odpadu. Tato finanční odpovědnost jim tak náleží z důvodu jejich podílu na vzniku uvedeného odpadu a popřípadě na riziku z něj vyplývajícího znečištění.
- 78 Pokud tedy jde o ropné látky vypuštěné do moře v důsledku havárie ropného tankeru, může mít vnitrostátní soud za to, že prodejce těchto ropných látek a nájemce plavidla, které je přepravovalo, způsobil „vznik odpadu“, pokud tento soud vzhledem k okolnostem, které je schopen posoudit pouze on sám, dospěje k závěru, že tento prodejce-nájemce přispěl k riziku vzniku znečištění způsobeného uvedenou havárií, zejména pokud nepřijal opatření k předejití takové události, jako například opatření týkající se volby plavidla. Za těchto okolností bude moci být uvedený prodejce-nájemce považován za předchozího držitele odpadu pro účely použití čl. 15 první části druhé odrážky směrnice 75/442.
- 79 Jak bylo připomenuto v bodě 69 tohoto rozsudku, za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, čl. 15 druhá odrážka směrnice 75/442 prostřednictvím použití spojky „nebo“ stanoví, že náklady na odstranění odpadu musí být nahrazeny buď „předchozími držiteli“, nebo „výrobce výrobku, z něhož odpad“ dotčený odpad.
- 80 V tomto ohledu jsou členské státy, jimž je směrnice 75/442 určena, v souladu s článkem 249 ES vázány výsledkem, jehož má být dosaženo, jimž je stanovení finanční odpovědnosti za náklady spojené s odstraněním odpadu, přičemž mají volbu formy a prostředků. V důsledku toho jsou povinny zajistit, aby jejich vnitrostátní právo umožňovalo přičíst odpovědnost za uvedené náklady buď předchozím držitelům, nebo výrobci výrobku, z něhož odpad vznikl.
- 81 Jak uvedla generální advokátka v bodě 135 svého stanoviska, článek 15 směrnice 75/442 nebrání tomu, aby členské státy v souladu s mezinárodními závazky, které v dané oblasti přijaly, jako je Úmluva o občanskoprávní odpovědnosti a Úmluva o Fondu, stanovily, že vlastník plavidla a jeho nájemce mohou odpovídat za škody způsobené vypuštěním ropných látek do moře pouze do výše částek určených podle prostornosti plavidla nebo pouze za zvláštních okolností souvisejících s jejich nedbalým chováním. Uvedené ustanovení nebrání ani tomu, aby podle uvedených mezinárodních závazků převzal odpovědnost za náklady spojené s odstraněním odpadu vzniklého ropnými látkami vypuštěnými do moře v důsledku havárie namísto „držitele“ ve smyslu čl. 1 písm. c) směrnice 75/442 fond odškodnění, jako je Fond, do výše stanovené pro každou škodnou událost.
- 82 Jestliže se nicméně ukáže, že náklady spojené s odstraněním odpadu vzniklého vypuštěním ropných látek do moře v důsledku havárie nejsou nahrazeny uvedeným Fondem nebo nemohou být takto nahrazeny z důvodu překročení výše odškodnění stanovené pro tuto škodnou událost a že ustanovení vnitrostátního práva členského státu o omezení či zproštění odpovědnosti - včetně práva vyplývajícího z mezinárodních úmluv - brání tomu, aby tyto náklady byly nahrazeny vlastníkem plavidla nebo nájemcem plavidla, přestože je třeba je považovat za „držitele“ ve

smyslu čl. 1 písm. c) směrnice 75/442, bude tedy muset takové vnitrostátní právo k zajištění náležitého provedení článku 15 této směrnice umožnit, aby byly uvedené náklady nahrazeny výrobcem výrobku, z něhož vznikl odpad, který se takto rozšířil. Nicméně v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ může být takový výrobce povinen nahradit tyto náklady pouze tehdy, pokud v důsledku své činnosti přispěl k riziku vzniku znečištění způsobeného havárií plavidla.

- 83 Povinnost členského státu přijmout všechna opatření nezbytná k dosažení výsledku stanoveného směrnicí je v tomto ohledu závaznou povinností uloženou čl. 249 třetím pododstavcem ES a samotnou směrnicí. Tato povinnost přijmout všechna všeobecná nebo zvláštní opatření je uložena všem orgánům členských států, včetně soudů v rámci jejich pravomoci (viz rozsudek ze dne 13. listopadu 1990, *Marleasing*, C-106/89, *Recueil*, s. I-4135, bod 8, a výše uvedený rozsudek *Inter-Environnement Wallonie*, bod 40).
- 84 Z toho vyplývá, že v rámci uplatňování vnitrostátního práva, ať již se jedná o ustanovení přijatá před nebo po přijetí směrnice, nebo o ustanovení vyplývající z mezinárodních úmluv, k nimž členský stát přistoupil, je vnitrostátní soud, který má podat jejich výklad, povinen tak učinit v největší možné míře ve světle znění a účelu směrnice, aby dosáhl výsledku, který tato směrnice sleduje, a aby tak dosáhl souladu s čl. 249 třetím pododstavcem ES (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek *Marleasing*, bod 8).
- 85 Oproti tomu, co tvrdily při jednání společnosti Total, není Společenství krom toho vázáno Úmluvou o občanskoprávní odpovědnosti ani Úmluvou o Fondu. Jednak totiž Společenství k uvedeným mezinárodním instrumentům nepřistoupilo, a jednak ani nelze mít za to, že by v tomto směru nahradilo své členské státy, už jen z toho důvodu, že ne všechny členské státy jsou stranami těchto Úmluv (viz obdobně rozsudky ze dne 14. července 1994, *Peralta*, C-379/92, *Recueil*, s. I-3453, bod 16, jakož i ze dne 3. června 2008, *Intertanko a další*, C-308/06, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 47); nelze ani mít za to, že by uvedenými úmluvami bylo vázáno nepřímo z důvodu článku 235 Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu, která byla podepsána v Montego Bay dne 10. prosince 1982, vstoupila v platnost dne 16. listopadu 1994 a byla schválena rozhodnutím Rady 98/392/ES ze dne 23. března 1998 (Úř. věst. L 179, s. 1; Zvl. vyd. 04/03, s. 260), tedy ustanovení, jehož odstavec 3, jak zdůraznila francouzská vláda při jednání, pouze stanoví obecnou povinnost spolupráce mezi stranami uvedené úmluvy.
- 86 Mimoto, pokud jde o rozhodnutí 2004/246, kterým se členské státy zmocňují v zájmu Evropského společenství podepsat nebo ratifikovat Protokol z roku 2003 k Mezinárodní úmluvě o fondu nebo k němu přistoupit, stačí uvést, že uvedené rozhodnutí a uvedený Protokol z roku 2003 nemohou být použitelné na skutkové okolnosti dotčené ve věci v původním řízení.
- 87 Směrnice 2004/35 sice ve svém čl. 4 odst. 2 výslovně stanoví, že se nepoužije na událost ani na činnost, za které spadá odpovědnost a náhrada škody do oblasti působnosti některého mezinárodního instrumentu uvedeného v její příloze IV, která zmiňuje Úmluvu o občanskoprávní odpovědnosti a Úmluvu o Fondu. Zákodárce Společenství, jak uvádí desátý bod odůvodnění této směrnice, totiž považoval za

nezbytně vzít výslovně v úvahu příslušné mezinárodní úmluvy, které ucelenějším a přísnějším způsobem upravují jakoukoli činnost spadající do rozsahu působnosti této směrnice.

- 88 Nicméně je nutno shledat, že směrnice 75/442, včetně své kodifikované verze, jak vyplývá ze směrnice 2006/12, obdobné ustanovení neobsahuje.
- 89 Vzhledem k předcházejícím úvahám je třeba na třetí otázku odpovědět, že pro účely použití článku 15 směrnice 75/442 ve vztahu k vypuštění ropných látek do moře v důsledku havárie, které způsobilo znečištění pobřeží členského státu:
- může vnitrostátní soud považovat prodejce těchto ropných látek a nájemce plavidla, které je přepravovalo, za původce uvedeného odpadu ve smyslu čl. 1 písm. b) směrnice 75/442, a přitom za „předchozího držitele“ odpadu pro účely použití čl. 15 první části druhé odrážky této směrnice, pokud tento soud vzhledem k okolnostem, které je schopen posoudit pouze on sám, dospěje k závěru, že tento prodejce-nájemce přispěl k riziku vzniku znečištění způsobeného uvedenou havárií, zejména pokud nepřijal opatření k předejití takové události, jako například opatření týkající se volby plavidla;
 - ukáže-li se, že náklady spojené s odstraněním odpadu vzniklého vypuštěním ropných látek do moře v důsledku havárie nejsou nahrazeny Fondem nebo nemohou být takto nahrazeny z důvodu překročení výše odškodnění stanovené pro tuto škodnou událost a že ustanovení vnitrostátního práva členského státu o omezení či zproštění odpovědnosti - včetně práva vyplývajícího z mezinárodních úmluv - brání tomu, aby tyto náklady byly nahrazeny vlastníkem plavidla nebo nájemcem plavidla, přestože je třeba je považovat za „držitele“ ve smyslu čl. 1 písm. c) směrnice 75/442, bude tedy muset takové vnitrostátní právo k zajištění náležitého provedení článku 15 této směrnice umožnit, aby byly uvedené náklady nahrazeny výrobcem výrobku, z něhož vznikl odpad, který se takto rozšířil. Nicméně v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ může být takový výrobce povinen nahradit tyto náklady pouze tehdy, pokud v důsledku své činnosti přispěl k riziku vzniku znečištění způsobeného havárií plavidla.

K nákladům řízení

- 90 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **Taková látka, jako je látka dotčená v původním řízení, tedy těžký topný olej prodaný jako palivo, nepředstavuje odpad ve smyslu směrnice Rady 75/442/EHS ze dne 15. července 1975 o odpadech, ve znění rozhodnutí**

Komise 96/350/ES ze dne 24. května 1996, je-li využívána nebo uváděna na trh za hospodářsky výhodných podmínek a může-li být skutečně použita jako palivo bez potřeby předchozího procesu zpracování.

- 2) Ropné látky vypuštěné do moře v důsledku havárie lodi, které byly smíšeny s vodou, jakož i s usazeninami a byly rozneseny podél pobřeží, kde byly vyvrženy, představují odpad ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 75/442, ve znění rozhodnutí 96/350, pokud již nemohou být využity nebo uvedeny na trh bez předchozího procesu zpracování.
- 3) Pro účely použití článku 15 směrnice 75/442, ve znění rozhodnutí 96/350, ve vztahu k vypuštění ropných látek do moře v důsledku havárie, které způsobilo znečištění pobřeží členského státu:
 - může vnitrostátní soud považovat prodejce těchto ropných látek a nájemce plavidla, které je přepravovalo, za původce uvedeného odpadu ve smyslu čl. 1 písm. b) směrnice 75/442, ve znění rozhodnutí 96/350, a přitom za „předchozího držitele“ odpadu pro účely použití čl. 15 první části druhé odrážky této směrnice, pokud tento soud vzhledem k okolnostem, které je schopen posoudit pouze on sám, dospěje k závěru, že tento prodejce-nájemce přispěl k riziku vzniku znečištění způsobeného uvedenou havárií, zejména pokud nepřijal opatření k předejití takové události, jako například opatření týkající se volby plavidla;
 - ukáže-li se, že náklady spojené s odstraněním odpadu vzniklého vypuštěním ropných látek do moře v důsledku havárie nejsou nahrazeny Mezinárodním fondem pro náhradu škod způsobených ropným znečištěním nebo nemohou být takto nahrazeny z důvodu překročení výše odškodnění stanovené pro tuto škodnou událost a že ustanovení vnitrostátního práva členského státu o omezení či zproštění odpovědnosti - včetně práva vyplývajícího z mezinárodních úmluv - brání tomu, aby tyto náklady byly nahrazeny vlastníkem plavidla nebo nájemcem plavidla, přestože je třeba je považovat za „držitele“ ve smyslu čl. 1 písm. c) směrnice 75/442, ve znění rozhodnutí 96/350, bude tedy muset takové vnitrostátní právo k zajištění náležitého provedení článku 15 této směrnice umožnit, aby byly uvedené náklady nahrazeny výrobcem výrobku, z něhož vznikl odpad, který se takto rozšířil. Nicméně v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ může být takový výrobce povinen nahradit tyto náklady pouze tehdy, pokud v důsledku své činnosti přispěl k riziku vzniku znečištění způsobeného havárií plavidla.

C-438/05 Viking Line

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

11. prosince 2007^(*)

„Námořní doprava – Právo usazování – Základní práva – Cíle sociální politiky Společenství – Kolektivní akce odborové organizace namířená proti soukromému podniku – Kolektivní smlouva, která může odrazovat od registrace plavidla pod vlajkou jiného členského státu“

Ve věci C-438/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Spojené království) ze dne 23. listopadu 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 6. prosince 2005, v řízení

International Transport Workers' Federation,

Finnish Seamen's Union

proti

Viking Line ABP,

OÜ Viking Line Eesti,

SOUDNÍ DVŮR,

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, A. Rosas, K. Lenaerts, U. Lõhmus a L. Bay Larsen, předsedové senátů, R. Schintgen (zpravodaj), R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris, E. Levits a A. Ó Caoimh, soudci,

generální advokát: M. Poiares Maduro,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. ledna 2007,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za International Transport Workers' Federation M. Brealey, QC, ve spolupráci s M. Demetriou, barrister, pověřenými D. Fitzpatrick, solicitor,
- za Finnish Seamen's Union M. Brealey, QC, ve spolupráci s M. Demetriou, barrister, pověřenými J. Tattenem, solicitor,

- za Viking Line ABP a OÜ Viking Line Eesti M. Hoskinsem, barrister, pověřeným I. Rossem a J. Blackerem, solicitors,
- za vládu Spojeného království E. O'Neill, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s D. Andersonem, QC, jakož i J. Swiftem a S. Lee, barristers,
- za belgickou vládu A. Hubert, jako zmocněnkyní,
- za českou vládu T. Bočkem, jako zmocněncem,
- za dánskou vládu J. Moldem, jako zmocněncem,
- za německou vládu M. Lummou a C. Schulze-Bahr, jako zmocněnci,
- za estonskou vládu L. Uibem, jako zmocněncem,
- za francouzskou vládu G. de Berguesem a O. Christmann, jako zmocněnci,
- za Irsko D. O'Haganem, jako zmocněncem, ve spolupráci s E. Fitzsimonsem a B. O'Moorem, SC, jakož i N. Traversem, BL,
- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s G. Albenziem, avvocato dello Stato,
- za lotyšskou vládu E. Balode-Buraka a K. Bārdiņa, jako zmocněnkyněmi,
- za rakouskou vládu C. Pesendorfer a G. Hessem, jako zmocněnci,
- za polskou vládu J. Pietrasem a M. Korolecem, jako zmocněnci,
- za finskou vládu E. Bygglin a A. Guimaraes-Purokoski, jako zmocněnkyněmi,
- za švédskou vládu A. Krusem a A. Falk, jako zmocněnci,
- za norskou vládu K. Waage a K. Fløistad, jakož i F. Sejerstedem, jako zmocněnci,
- za Komisi Evropských společenství F. Benyonem, J. Enegrenem a K. Simonssonem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 23. května 2007,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu jednak článku 43 ES a jednak nařízení Rady (EHS) č. 4055/86 ze dne 22. prosince 1986 o uplatňování zásady volného pohybu služeb v námořní dopravě mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi (Úř. věst. L 378, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 174).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi International Transport Workers' Federation (Mezinárodní federace pracovníků v dopravě, dále jen „ITF“) a Finnish Seamen's Union (Suomen Merimies-Unioni ry, Svaz finských námořníků, dále jen „FSU“), na jedné straně, a Viking Line ABP (dále jen „Viking“) a její dceřinou společností OÜ Viking Line Eesti (dále jen „Viking Eesti“), na straně druhé, ohledně kolektivní akce a hrozeb takovouto akcí, která je takové povahy, že mohla odradit Viking od změny finské vlajky jednoho z jejích plavidel a od registrace tohoto plavidla pod vlajkou jiného členského státu.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Článek 1 odst. 1 nařízení č. 4055/86 stanoví:

„Volný pohyb služeb v námořní dopravě mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi se vztahuje na státní příslušníky členských států, kteří jsou usazeni v jiném členském státě, než je stát osoby, pro kterou je služba určena.“

Vnitrostátní právní úprava

- 4 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že článek 13 finské ústavy, který uznává svobodu každého vytvářet profesní uskupení a svobodu organizovat se s cílem bránit jiné zájmy, byl vyložen tak, že odborům umožňuje zahájit kolektivní akce proti společností s cílem bránit zájmy pracovníků.
- 5 Právo na stávkou však podléhá ve Finsku určitým omezením. Podle judikatury nejvyššího soudu tohoto členského státu nelze práva na stávkou využít zejména v případě, že by stávka byla v rozporu s dobrými mravy nebo zakázána vnitrostátním právem či právem Společenství.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 6 Viking, společnost založená podle finského práva, je významným provozovatelem trajektové přepravy. Tato společnost provozuje sedm plavidel, mezi nimi i plavidlo s názvem Rosella, které zajišťuje pod finskou vlajkou námořní spojení mezi Tallinem (Estonsko) a Helsinkami (Finsko).
- 7 FSU je finským odborovým svazem námořníků, který čítá okolo 10 000 členů. Členové posádky Roselly jsou členy tohoto odborového svazu. FSU je členem ITF, která je mezinárodní federací odborových svazů dělníků zaměstnaných v odvětví dopravy se sídlem v Londýně (Spojené království). ITF sdružuje 600 odborových svazů ze 140 států.

- 8 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že jednou z hlavních politik, jež prosazuje ITF je kampaň proti výhodným vlajkám. Základními cíli této politiky jsou jednak založení skutečné vazby mezi vlajkou plavidla a státní příslušností vlastníka, a jednak ochrana a zlepšení pracovních podmínek posádek plavidel plavících se pod výhodnou vlajkou. ITF považuje plavidlo za registrované pod výhodnou vlajkou, když se skutečné vlastnictví a kontrola plavidla nachází v jiném členském státě než ve státě vlajky, pod kterou je zaregistrována. Podle této politiky federace ITF mají právo na uzavření kolektivních smluv týkajících se plavidla pouze odborové svazy založené v členském státě, kde se nachází skutečný vlastník tohoto plavidla. Tato kampaň proti výhodným vlajkám se projevuje bojkoty a akcemi založenými na solidaritě mezi pracovníky.
- 9 Dokud se Rosella plaví pod finskou vlajkou, má Viking podle finského práva a příslušné kolektivní smlouvy povinnost vyplácet posádce mzdy v takové výši, jaká přesně odpovídá mzdové hladině ve Finsku. Mzdy vyplácené estonským posádkám jsou však nižší než mzdy posádek finských. Provoz Roselly byl ztrátový v důsledku přímé konkurence estonských plavidel, které zajišťují totéž spojení s nižšími mzdovými náklady. Než aby Viking uvedené plavidlo zcizila, dala v průběhu října roku 2003 přednost tomu, že změni jeho vlajky zapsáním do rejstříku v Estonsku nebo Norsku, aby pak mohla uzavřít novou kolektivní smlouvu s odbory z těchto států.
- 10 Viking v souladu s finským právem uvědomila o svém plánu FSU a posádce Roselly. Při jejich schůzkách vyjádřil FSU jasně svůj nesouhlas s takovýmto plánem.
- 11 Dne 4. listopadu 2003 FSU zaslal federaci ITF elektronickou zprávu, kterou ji informoval o plánu na změnu vlajky Roselly. V této zprávě se mimo jiné uvádělo, že „skutečný vlastník Roselly se i nadále nachází ve Finsku, a že FSU si tedy i nadále zachovává právo vyjednávat se společností Viking“. FSU požádal ITF, aby tuto informaci předala všem členským odborovým svazům a vyzvala je k tomu, aby se společností Viking nevyjednávaly.
- 12 Dne 6. listopadu 2003 ITF zaslala svým členům oběžník (dále jen „oběžník ITF“), kterým je vyzvala, aby nevyjednávali se společnostmi Viking nebo Viking Eesti, přičemž se od členských odborových svazů očekávalo, že se tímto doporučením budou řídit na základě zásady solidarity mezi odbory a také z důvodu, že by jim v případě jednání v rozporu s tímto oběžníkem hrozily sankce.
- 13 Příslušná dohoda o počtu zaměstnanců na Roselle vypršela dne 17. listopadu 2003, takže FSU již od tohoto data nebyl vázán povinností dodržovat sociální smír, kterou stanoví finské právo. Proto oznámil stávkou, přičemž požadoval, aby Viking zvýšila počet zaměstnanců na palubě Roselly o osm osob a aby upustila od záměru změnit vlajku.
- 14 Viking souhlasila s doplněním posádky o osm členů, avšak odmítla se vzdát uvedeného plánu.
- 15 Vzhledem k tomu, že FSU nehodlal přistoupit na obnovu dohody o počtu zaměstnanců, uvedl v dopise ze dne 18. listopadu 2003, že na obnovu dohody přistoupí pouze tehdy, budou-li splněny dvě podmínky, a to jednak podmínka, že se Viking nehledě na případnou změnu vlajky Roselly zaváže, že bude i nadále dodržovat

finské právo, příslušnou kolektivní smlouvu, obecnou dohodu i dohodu o počtu zaměstnanců na palubě uvedeného plavidla, a jednak podmínka, že případná změna vlajky nepovede k propuštění zaměstnanců pracujících na palubě některého z plavidel plavících se pod finskou vlajkou, jež tato společnost vlastní ani ke změnám podmínek zaměstnávání, ke kterým zaměstnanci nedali souhlas. V tiskových prohlášeních FSU odůvodnil svůj postoj tím, že je nutné chránit finská pracovní místa.

- 16 Dne 17. listopadu 2003 se Viking obrátila na soud pro pracovní záležitosti (Finsko) s návrhem, aby určil, že strany jsou i přes odmítavé stanovisko FSU nadále vázány dohodou o počtu zaměstnanců. FSU vycházel ze své teze, že platnost uvedené dohody skončila, a ohlásil svůj záměr zahájit dne 2. prosince 2003 stávkou týkající se Roselly; opíral se přitom o finský zákon o mediaci při sociálních sporech.
- 17 Dne 24. listopadu 2003 se Viking dozvěděla o existenci oběžníku ITF. Následujícího dne podala žalobu u soudu prvního stupně v Helsinkách (Finsko), kterou se domáhala zákazu stávkou, která byla oznámena svazem FSU. Soud pro pracovní záležitosti nařídil jednání za účelem zjištění skutkového stavu na 2. prosince 2003.
- 18 Podle předkládajícího soudu si byl FSU plně vědom toho, že jeho hlavní požadavek spočívající v tom, aby v případě změny vlajky byla posádka i nadále zaměstnávána za podmínek stanovených finským právem a příslušnou kolektivní smlouvu, činí změnu vlajky bezpředmětnou, protože hlavním cílem této změny bylo umožnit společnosti Viking snížení mzdových nákladů. Mimoto zapsání Roselly do estonského rejstříku by mělo za následek to, že by Viking, alespoň co se týče Roselly, již nemohla čerpat státní podpory, které finská vláda poskytovala plavidlům plavícím se pod finskou vlajkou.
- 19 V průběhu smířčího řízení se Viking zavázala nejprve k tomu, že změna vlajky nepovede k propouštění. Vzhledem k tomu, že FSU i přesto odmítl upustit od stávkou, Viking dne 2. prosince 2003 ukončila spor tím, že přijala požadavky tohoto odborového svazu a vzala svoji žalobu zpět. Dále se zavázala k tomu, že nezhájí řízení o změně vlajky do 28. února 2005.
- 20 Dne 1. května 2004 se Estonská republika stala členským státem Evropské unie.
- 21 Protože provozování Roselly bylo i nadále ztrátové, vrátila se Viking ke svému záměru zaregistrovat toto plavidlo pod estonskou vlajkou. Vzhledem k tomu, že oběžník ITF nepozbyl platnosti, neboť jej ITF nikdy neodvolala, zůstala její žádost adresovaná členským odborovým svazům ohledně Roselly i nadále aktuální.
- 22 Dne 18. srpna 2004 podala Viking u High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (Spojené království) žalobu, kterou se domáhala, aby soud určil, že jednání federace ITF a svazu FSU je v rozporu s článkem 43 ES, uložil ITF povinnost odvolat oběžník a nařídil FSU, aby se zdržel poškozování práv, které společnosti Viking plynou z práva Společenství.
- 23 Rozsudkem ze dne 16. června 2005 uvedený soud žalobě podané společností Viking vyhověl s odůvodněním, že kolektivní akce a hrozby kolektivní akcí ze strany ITF a FSU omezují v rozporu s článkem 43 ES svobodu usazování a zakládají protiprávní

omezení volného pohybu pracovníků a volného pohybu služeb ve smyslu článků 39 ES a 49 ES.

- 24 Dne 30. června 2005 se ITF a FSU proti tomuto rozsudku odvolaly k předkládajícímu soudu. Na podporu svého odvolání zejména uvedly, že právo odborů na kolektivní akci vedenou za účelem ochrany pracovních míst je základním právem uznaným v hlavě XI Smlouvy o ES, konkrétně v článku 136 ES, jehož první pododstavec stanoví, že „Společenství a členské státy, vědomy si základních sociálních práv, jak jsou stanovena v Evropské sociální chartě podepsané v Turíně dne 18. října 1961 a v Chartě Společenství základních sociálních práv pracovníků z roku 1989, mají za cíl podporu zaměstnanosti, zlepšování životních a pracovních podmínek tak, aby bylo možno tyto podmínky vyrovnat a přitom udržet jejich zvýšenou úroveň, přiměřenou sociální ochranu, sociální dialog, rozvoj lidských zdrojů za účelem trvale vysoké zaměstnanosti a boj proti vyloučením“.
- 25 Zmínka o Evropské sociální chartě a Chartě Společenství základních sociálních práv pracovníků obsažená v uvedeném ustanovení totiž podle nich znamená odkaz na právo na stávkou uznané těmito právními nástroji. Odbory tedy podle ITF a FSU mají právo vést kolektivní akci proti zaměstnavateli usazenému v určitém členském státě s cílem odradit jej od přemístění části nebo celého podniku do jiného členského státu.
- 26 Vystává tedy otázka, zda Smlouva zakazuje odborovou akci v případě, že jejím cílem je zabránit zaměstnavateli ve výkonu svobody usazování z hospodářských důvodů. Analogicky podle judikatury Soudního dvora k hlavě VI Smlouvy (rozsudky ze dne 21. září 1999, Albany, C-67/96, Recueil, s. I-5751; ze dne 12. září 2000, Pavlov a další, C-180/98 až C-184/98, Recueil, s. I-6451, a ze dne 21. září 2000, van der Woude, C-222/98, Recueil, s. I-7111) se přitom podle nich hlava III Smlouvy a články upravující volný pohyb osob a služeb nepoužijí na „pravé odborové činnosti“.
- 27 Vzhledem k tomu, že řešení sporu, který byl Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) předložen, závisí na výkladu práva Společenství, rozhodl se uvedený soud za těchto podmínek přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„Rozsah působnosti ustanovení o volném pohybu

- 1) Vede-li odborový svaz nebo sdružení odborových svazů kolektivní akci proti soukromému podniku s cílem přimět jej k uzavření kolektivní smlouvy s odborovým svazem z určitého členského státu, v důsledku čehož se změna vlajky plavidla na vlajku jiného členského státu stane pro tento podnik bezpředmětnou, stojí tato akce mimo působnost článku 43 ES nebo nařízení [...] č. 4055/86 na základě sociální politiky Společenství, včetně *inter alia* hlavy XI Smlouvy o ES, a obzvláště na základě analogie s úvahami, které Soudní dvůr uplatnil v rozsudku [...] Albany ([výše uvedený rozsudek], body 52 až 64)?

Přímý horizontální účinek

- 2) Má článek 43 ES nebo nařízení č. 4055/86 přímý horizontální účinek v tom smyslu, že přiznává soukromému podniku práva, kterých je možno se dovolávat vůči jednotlivci a konkrétně vůči odborovému svazu nebo sdružení odborových

svazů, pokud jde o kolektivní akci tohoto odborového svazu nebo sdružení odborových svazů?

Existence omezení volného pohybu

- 3) Vede-li odborový svaz nebo sdružení odborových svazů kolektivní akci proti soukromému podniku s cílem přimět jej k uzavření kolektivní smlouvy s odborovým svazem z určitého členského státu, v důsledku čehož se změna vlajky plavidla na vlajku jiného členského státu stane pro tento podnik bezpředmětnou, představuje tato akce omezení ve smyslu článku 43 ES nebo nařízení č. 4055/86?
- 4) Je politika sdružení odborových svazů, která stanoví, že plavidlo má být zaregistrováno pod vlajkou země, kde se nachází skutečné vlastnictví a kontrola plavidla, takže odborové svazy v zemi skutečného vlastnictví plavidla mají právo uzavřít kolektivní smlouvu ve vztahu k tomuto plavidlu, přímo diskriminačním, nepřímo diskriminačním nebo nediskriminačním omezením podle článku 43 ES nebo nařízení č. 4055/86?
- 5) Je při určování toho, zda je kolektivní akce odborového svazu nebo sdružení odborových svazů přímo diskriminačním, nepřímo diskriminačním nebo nediskriminačním omezením podle článku 43 ES nebo nařízení č. 4055/86, rozhodný subjektivní úmysl odborového svazu, který akci vede, nebo musí vnitrostátní soud rozhodnout o této otázce pouze s přihlédnutím k objektivním účinkům takové akce?

Usazování/služby

- 6) Pokud je mateřská společnost usazená v členském státě A a plánuje své usazení v členském státě B tak, že do tohoto členského státu převede vlajku plavidla, které má být provozováno stoprocentně vlastněnou dceřinou společností existující v členském státě B a podléhající vedení a kontrole ze strany mateřské společnosti:
 - a) může hrozba kolektivní akcí nebo kolektivní akce vedená odborovým svazem nebo sdružením odborových svazů, které se pokouší o to, aby se výše popsany úkon stal bezpředmětným výkonem práva usazování, které mateřské společnosti plyne z článku 43 ES, zakládat omezení tohoto práva a
 - b) je tato dceřiná společnost po změně vlajky plavidla oprávněna se při svém poskytování služeb z členského státu B do členského státu A opírat o nařízení č. 4055/86?

Odůvodnění

Přímá diskriminace

- 7) Jestliže je kolektivní akce odborového svazu nebo sdružení odborových svazů přímo diskriminačním omezením podle článku 43 ES nebo nařízení č. 4055/86,

může být tato akce v zásadě odůvodněna na základě výjimky veřejného pořádku stanovené v článku 46 ES:

- a) na základě toho, že vedení kolektivní akce (což zahrnuje stávkou) je základním právem chráněným právem Společenství nebo
- b) z důvodu ochrany pracovníků?

Politika [ITF]: objektivní odůvodnění

- 8) Dodržuje prosazování politiky sdružení odborových svazů, která stanoví, že plavidla se mají plavit pod vlajkou země, ve které se nachází skutečné vlastnictví a kontrola tohoto plavidla, takže odborové svazy v zemi skutečného vlastnictví mají právo uzavřít kolektivní smlouvu ve vztahu k tomuto plavidlu, spravedlivou rovnováhu mezi základním sociálním právem na kolektivní akci a svobodou usazování a poskytování služeb a je prosazování této politiky objektivně odůvodněné, vhodné, přiměřené a v souladu se zásadou vzájemného uznávání?

Akce FSU: objektivní odůvodnění

- 9) Pokud:
 - mateřská společnost usazená v členském státě A vlastní plavidlo plavící se pod vlajkou členského státu A a poskytuje služby trajektové přepravy mezi členským státem A a členským státem B za použití tohoto plavidla;
 - tato mateřská společnost si přeje zaměnit vlajku plavidla za vlajku členského státu B, aby mohla uplatnit podmínky zaměstnávání, které jsou méně výhodné než podmínky platné v členském státě A;
 - mateřská společnost v členském státě A zcela vlastní dceřinou společnost usazenou v členském státě B a tato dceřiná společnost podléhá jejímu vedení a kontrole;
 - je zamýšleno, že tato dceřiná společnost bude provozovat plavidlo, jakmile bude převedeno pod vlajku členského státu B, s posádkou najatou v členském státě B, na kterou se vztahuje kolektivní smlouva sjednaná s odborovou organizací v členském státě B, která je členem ITF;
 - plavidlo zůstane skutečně vlastněno mateřskou společností a bude bez posádky pronajímáno dceřiné společnosti;
 - plavidlo bude nadále denně poskytovat služby trajektové přepravy mezi členským státem A a členským státem B;
 - odborový svaz usazený v členském státě A vede kolektivní akci s cílem přimět mateřskou nebo dceřinou společnost k uzavření kolektivní smlouvy, na základě které se na posádce plavidla použijí i po změně vlajky podmínky přijatelné pro odborový svaz z členského státu A, což má za účinek, že se pro mateřskou

společnost stane změna vlajky plavidla na vlajku členského státu B bezpředmětnou,

nastoluje toto stávkové hnutí spravedlivou rovnováhu mezi základním sociálním právem na kolektivní akci a svobodou usazování a poskytování služeb a je objektivně odůvodněné, vhodné, přiměřené, a v souladu se zásadou vzájemného uznávání?

10) Byla by odpověď na devátou otázku rozdílná, kdyby mateřská společnost poskytla soudu za sebe a všechny společnosti v rámci téže skupiny příslib, že neukončí z důvodu změny vlajky zaměstnání žádné osoby jimi zaměstnávané (přičemž tento slib nevyžaduje obnovení krátkodobých pracovních smluv a nebrání změně pracovního zařazení kteréhokoliv zaměstnance za obdobných podmínek)?”

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 28 Je třeba připomenout, že v souladu s ustálenou judikaturou je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 234 ES věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Soudní dvůr měl nicméně za to, že nemůže rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem, pokud je zejména zjevné, že výklad práva Společenství, který vnitrostátní soud žádá, nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo jestliže je Soudnímu dvoru předložen hypotetický problém (viz rozsudek ze dne 15. prosince 1995, *Bosman*, C-415/93, Recueil, s. I-4921, body 59 a 61, jakož i rozsudek ze dne 25. října 2005, *Schulte*, C-350/03, Sb. rozh. s. I-9215, bod 43).
- 29 V projednávané věci se žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týká výkladu jednak ustanovení Smlouvy, jež upravují svobodu usazování, a jednak nařízení č. 4055/86 o uplatňování zásady volného pohybu služeb v námořní dopravě.
- 30 Je však nutno uvést, že vzhledem k tomu, že otázka týkající se volného pohybu služeb může vyvstat až po změně vlajky plavidla *Rosella* plánované společností *Viking*, a že tudíž k datu, k němuž byly předběžné otázky předloženy Soudnímu dvoru k takovéto změně dosud nedošlo, je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v rozsahu, v němž se týká výkladu nařízení č. 4055/86, hypotetická, a tudíž nepřípustná.
- 31 Za těchto podmínek je třeba na otázky položené předkládajícím soudem odpovědět pouze v rozsahu, v němž se týkají výkladu článku 43 ES.

K první otázce

- 32 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda článek 43 ES musí být vykládán tak, že je z jeho rozsahu působnosti vyloučena kolektivní akce vedená odborovým svazem či sdružením odborových svazů proti podniku s cílem přimět jej k uzavření kolektivní smlouvy, jejíž obsah může podnik odradit od využití svobody usazování.
- 33 K tomuto je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury články 39 ES, 43 ES a 49 ES neupravují pouze činnost veřejných orgánů, ale vztahují se rovněž na právní předpisy jiné povahy, jejichž cílem je upravit hromadným způsobem závislou činnost, samostatně výdělečnou činnost a poskytování služeb (viz rozsudek ze dne 12. prosince 1974, Walrave a Koch, 36/74, Recueil, s. 1405, bod 17; výše uvedený rozsudek ze dne 14. července 1976, Donà, 13/76, Recueil, s. 1333, bod 17; výše uvedený rozsudek Bosman, bod 82; rozsudky ze dne 11. dubna 2000, Deliège, C-51/96 a C-191/97, Recueil, s. I-2549, bod 47; ze dne 6. června 2000, Angonese, C-281/98, Recueil, s. I-4139, bod 31; a ze dne 19. února 2002, Wouters a další, C-309/99, Recueil, s. I-1577, bod 120).
- 34 Vzhledem k tomu, že pracovní podmínky jsou v různých členských státech upraveny jak zákonnými a podzákonnými ustanoveními, tak kolektivními smlouvami a jinými akty uzavřenými nebo přijatými osobami soukromého práva, mohla by být omezením zákazů upravených v těchto člancích na akty veřejných orgánů vytvořena nerovnost při uplatňování těchto článků (viz obdobně výše uvedené rozsudky Walrave a Koch, bod 19; Bosman, bod 84, a Angonese, bod 33).
- 35 V projednávaném případě je třeba zaprvé konstatovat, že organizování kolektivních akcí odborovými svazy zaměstnanců musí být chápáno tak, že spadá do právní autonomie, kterou tyto organizace, které nejsou veřejnoprávními útvary, disponují z titulu odborové svobody, kterou jim přiznává zejména vnitrostátní právo.
- 36 Zadruhé, jak uvádí FSU a ITF, takové kolektivní akce, jaké jsou předmětem původního řízení, které mohou být poslední možností odborových organizací, jak prosadit své požadavky, jejichž cílem je hromadným způsobem vyřešit úpravu práce zaměstnanců společnosti Viking, musí být považovány za akce, které jsou nerozlučně spjaté s kolektivní smlouvou, o jejíž uzavření FSU usiluje.
- 37 Z toho vyplývá, že takové kolektivní akce, jako je akce, která je předmětem první otázky položené předkládajícím soudem, v zásadě spadají do rozsahu působnosti článku 43 ES.
- 38 Tento závěr není zpochybněn argumenty uváděnými FSU, ITF a některými členskými státy, které Soudnímu dvoru předložily svá vyjádření, na podporu opačné teze, než je teze uvedená v předchozím bodě.
- 39 Zaprvé, dánská vláda tvrdí, že sdružovací právo, právo na stávkou a právo na výlukou stojí mimo oblast základní svobody uvedené v článku 43 ES, neboť podle čl. 137 odst. 5 ES, ve znění Niceské smlouvy, není v působnosti Společenství tato práva upravovat.
- 40 K tomuto postačuje připomenout, že i když platí, že v oblastech, které nejsou v působnosti Společenství, mají členské státy v zásadě i nadále možnost stanovit

podmínky existence předmětných práv a podmínky, za jakých tato práva mohou být vykonávána, členské státy musejí při výkonu této pravomoci dodržovat právo Společenství (viz obdobně v oblasti sociálního zabezpečení rozsudek ze dne 28. dubna 1998, Decker, C-120/95, Recueil, s. I-1831, bod 22 a 23, rozsudek Kohll, C-158/96, Recueil, s. I-1931, body 18 a 19; v oblasti přímých daní, rozsudky ze dne 4. března 2004, Komise v. Francie, C-334/02, Recueil, s. I-2229, bod 21, a ze dne 13. prosince 2005, Marks & Spencer, C-446/03, Sb. rozh. s. I-10837, bod 29).

- 41 Proto okolnost, že se článek 137 ES nevztahuje na právo na stávkou ani na právo na výlukou nemůže vyloučit použití článku 43 ES na takovou kolektivní akci, jaká je předmětem původního řízení.
- 42 Dále, podle vyjádření dánské a švédské vlády právo na kolektivní akci včetně práva na stávkou je základním právem, které podle nich jako takové stojí mimo rozsah působnosti článku 43 ES.
- 43 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že právo na kolektivní akci včetně práva na stávkou uznávají jak různé mezinárodní nástroje, na nichž se členské státy podílely nebo k nimž přistoupily, jako jsou Evropská sociální charta podepsaná v Turíně dne 18. října 1961, která je ostatně výslovně uvedena v článku 136 ES, a Úmluva č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat přijatá dne 9. července 1948 Mezinárodní organizací práce, tak nástroje vytvořené uvedenými členskými státy na úrovni Společenství nebo v rámci Evropské unie, jako jsou Charta Společenství o základních sociálních právech pracovníků, přijatá na zasedání Evropské rady ve Štrasburku dne 9. prosince 1989, rovněž uvedená v článku 136 ES, a Listina základních práv Evropské unie, která byla vyhlášena v Nice dne 7. prosince 2000 (Úř. věst. C 364, s. 1).
- 44 I když právo na kolektivní akci včetně práva na stávkou tedy musí být uznáno za základní právo, které je nedílnou součástí základních zásad práva Společenství, jejichž dodržování zajišťuje Soudní dvůr, nemění to nic na tom, že jeho výkon může podléhat určitým omezením. Jak potvrzuje článek 28 Listiny základních práv Evropské unie, uvedené práva jsou chráněna v souladu s právem Společenství a vnitrostátními předpisy a zvyklostmi. Mimoto z bodu 5 tohoto rozsudku vyplývá, že podle finského práva nelze právo na stávkou vykonávat zejména v případě, kdy by stávkou byla v rozporu s dobrými mravy nebo zakázána vnitrostátním právem či právem Společenství.
- 45 K tomuto Soudní dvůr již judikoval, že ochrana základních práv představuje legitimní zájem, který v zásadě odůvodňuje omezení povinností uložených právem Společenství, byť by se jednalo o povinnosti uložené na základě základní svobody zaručené Smlouvou, jako je volný pohyb zboží (viz rozsudek ze dne 12. června 2003, Schmidberger, C-112/00, Recueil, s. I-5659, bod 74) nebo volný pohyb služeb (viz rozsudek ze dne 14. října 2004, Omega, C-36/02, Sb. rozh. s. I-9609, bod 35).
- 46 Ve výše uvedených rozsudcích Schmidberger a Omega však Soudní dvůr judikoval, že výkon předmětných základních práv, a sice svobody projevu a svobody shromažďovací, jakož i práva na ochranu lidské důstojnosti, nestojí mimo rozsah působnosti ustanovení Smlouvy, a měl za to, že tento výkon musí být uveden

do souladu s požadavky ohledně práv chráněných uvedenou Smlouvou a v souladu se zásadou proporcionality (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Schmidberger, bod 77, a Omega, bod 36).

- 47 Z výše uvedeného vyplývá, že povaha základního práva, která se pojí s právem na kolektivní akci, nemůže vyloučit z rozsahu působnosti článku 43 ES kolektivní akce, které jsou předmětem původního řízení.
- 48 Konečně, FSU a ITF tvrdí, že úvahy Soudního dvora ve výše uvedeném rozsudku Albany musí být obdobně použity na věc v původním řízení, neboť některá omezení svobody usazování a volného pohybu služeb jsou neoddělitelná od kolektivních akcí vedených v rámci kolektivního vyjednávání.
- 49 K tomu postačuje připomenout, že Soudní dvůr v bodě 59 výše uvedeného rozsudku Albany poté, co konstatoval, že kolektivním smlouvám uzavřeným mezi organizacemi zastupujícími zaměstnavatele a zaměstnance jsou vlastní některé omezující dopady na hospodářskou soutěž, rozhodl, že cíle sociální politiky, které sledují takovéto smlouvy, by byly vážně ohroženy, kdyby se na sociální partnery při společném hledání opatření ke zlepšování podmínek zaměstnávání a pracovních podmínek vztahoval čl. 85 odst. 1 ES (nyní článek 81 odst. 1 ES).
- 50 Soudní dvůr z toho v bodě 60 výše uvedeného rozsudku Albany dovodil, že smlouvy uzavřené za tímto účelem v rámci kolektivního vyjednávání mezi sociálními partnery musejí být považovány z důvodu své povahy a předmětu za smlouvy, na které se nevztahuje čl. 85 odst. 1 Smlouvy.
- 51 Je však třeba uvést, že tyto úvahy nelze použít na základní svobody uvedené v hlavě III Smlouvy.
- 52 Na rozdíl od toho, co tvrdí FSU a ITF, nelze totiž mít za to, že samotnému výkonu odborové svobody a práva na kolektivní akci je vlastní, že určitým způsobem zasahuje do uvedených základních svobod.
- 53 Mimoto je třeba zdůraznit, že okolnost, že určitá dohoda nebo činnost stojí mimo rozsah působnosti ustanovení Smlouvy týkajících se hospodářské soutěže nemá za následek, že je tato dohoda nebo činnost vyloučena z rozsahu působnosti ustanovení téže Smlouvy týkajících se volného pohybu osob nebo služeb, neboť jak ustanovení o hospodářské soutěži, tak ustanovení o volném pohybu služeb nebo osob se řídí vlastními podmínkami, za jakých se uplatní (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 18. července 2006, Meca-Medina a Majcen v. Komise, C-519/04 P, Sb. rozh. s. I-6991).
- 54 Konečně je třeba připomenout, že Soudní dvůr již judikoval, že ustanovení kolektivních smluv nestojí mimo rozsah působnosti ustanovení Smlouvy, jež upravují volný pohyb osob (rozsudek ze dne 15. ledna 1998, Schöning-Kougebetopoulou, C-15/96, Recueil, s. I-47; ze dne 24. září 1998, Komise v. Francie, C-35/97, Recueil, s. I-5325, a ze dne 16. září 2004, Merida, C-400/02, Sb. rozh. s. I-8471).
- 55 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět, že článek 43 ES musí být vykládán tak, že kolektivní akce vedená odborovými svazy či sdružením

odborových svazů proti podniku s cílem přimět jej k uzavření kolektivní smlouvy, jejíž obsah může podnik odradit od využití svobody usazování, v zásadě nestojí mimo rozsah působnosti tohoto článku.

Ke druhé otázce

- 56 Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda článek 43 ES může soukromému podniku přiznávat práva, kterých se může dovolávat vůči odborovému svazu nebo sdružení odborových svazů.
- 57 Za účelem odpovědi na tuto otázku je třeba připomenout, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že odstranění překážek volného pohybu osob a služeb mezi členskými státy by bylo ohroženo, kdyby zrušení překážek státního původu mohlo být neutralizováno překážkami vyplývajícími z výkonu právní autonomie sdružení a organizací, které nemají veřejnoprávní povahu (viz výše uvedené rozsudky Walrave a Koch, bod 18; Bosman, bod 83; Deliège, bod 47; Angonese, bod 32, a Wouters a další, bod 120).
- 58 Dále Soudní dvůr již judikoval jednak to, že skutečnost, že některá ustanovení Smlouvy jsou formálně určena členskými státy, nevyklučuje, aby byla práva zároveň přiznána každému jednotlivci, který má zájem na dodržování takto vymezených povinností, a jednak to, že se zákaz porušit základní svobodu stanovenou kogentním ustanovením Smlouvy vztahuje zejména na všechny úmluvy, jejichž cílem je upravit hromadným způsobem závislou činnost. (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 8. dubna 1976, Defrenne, 43/75, Recueil, s. 455, body 31 a 39).
- 59 Tyto závěry musí být přitom platné i pro článek 43 ES, který zakotvuje základní svobodu.
- 60 V projednávané věci je nutno konstatovat, že, jak vyplývá z bodů 35 a 36 tohoto rozsudku, cílem kolektivních akcí vedených FSU a ITF je uzavření smlouvy, která má hromadným způsobem upravit práci zaměstnanců společnosti Viking, a že tyto dvě odborové organizace jsou organizacemi, které nejsou veřejnoprávními útvary a využívají právní autonomie, která je jim přiznána zejména vnitrostátním právem.
- 61 Z toho vyplývá, že článek 43 musí být vykládán tak, že za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, je možné, aby se jej soukromý podnik přímo dovolával vůči odborovému svazu nebo sdružení odborových svazů.
- 62 Tento výklad je ostatně potvrzen judikaturou k ustanovením Smlouvy týkajícím se volného pohybu zboží, z níž vyplývá, že omezení mohou být nestátního původu a vyplývat z jednání soukromých osob nebo jejich sdružení (viz obdobně rozsudek ze dne 9. prosince 1997, Komise v. Francie, C-265/95, Recueil, s. I-6959, bod 30, a výše uvedený rozsudek Schmidberger, body 57 a 62).
- 63 Výklad uvedený v bodě 61 tohoto rozsudku není zpochybněn ani okolností, že omezení, od něhož se odvíjí spor, který byl předložen k rozhodnutí předkládajícímu soudu, pramení z výkonu práva přiznaného finským vnitrostátním právem, tj. v projednávané věci práva na kolektivní akci včetně práva na stávkou.

- 64 Je třeba dodat, že v rozporu s tím, co tvrdí zejména ITF, z judikatury Soudního dvora připomenuté v bodě 57 tohoto rozsudku nevyplývá, že se výše uvedený výklad omezuje na kvaziveřejnoprávní organizace či na sdružení vydávající předpisy a nadané kvazizákonodárnou pravomocí.
- 65 Tato judikatura totiž neobsahuje nic, co by umožňovalo důvodně tvrdit, že se omezuje na sdružení nebo organizace, které vydávají předpisy nebo jsou nadány kvazizákonodárnou pravomocí. Je třeba konstatovat, že odborové organizace zaměstnanců se tím, že vykonávají autonomní pravomoc, kterou jsou nadány na základě odborové svobody vyjednávat se zaměstnavateli nebo profesními organizacemi o pracovních a mzdových podmínkách pracovníků, účastní vzniku smluv, jejichž účelem je hromadným způsobem upravit závislou činnost.
- 66 S ohledem na tyto úvahy je na druhou otázku třeba odpovědět tak, že článek 43 ES je způsobilý přiznávat soukromému podniku práva, kterých se lze dovolávat vůči odborovému svazu nebo sdružení odborových svazů.

Ke třetí až desáté otázce

- 67 Podstatou těchto otázek položených předkládajícím soudem Soudnímu dvoru, které je třeba zkoumat společně, je, zda takové kolektivní akce, jaké jsou předmětem původního řízení, představují omezení ve smyslu článku 43 ES, a je-li tomu tak, do jaké míry mohou být takovato omezení odůvodněna.

K existenci omezení

- 68 Zprv je třeba připomenout, jak Soudní dvůr již opakovaně učinil, že svoboda usazování je jednou ze základních zásad Společenství a že ustanovení Smlouvy zaručující tuto svobodu mají po uplynutí přechodného období přímý účinek. Tato ustanovení zaručují právo usadit se v jiném členském státě nejen státním příslušníkům Společenství, ale i společností vymezeným v článku 48 ES (rozsudek ze dne 27. září 1988, *Daily Mail and General Trust*, 81/87, Recueil, s. 5483, bod 15).
- 69 Soudní dvůr navíc dospěl k závěru, že účelem ustanovení Smlouvy týkajících se svobody usazování je sice zejména zajistit tuzemské zacházení v hostitelském členském státě, avšak tato ustanovení brání i tomu, aby členský stát původu bránil některému ze svých státních příslušníků nebo společnosti založené podle jeho právních předpisů a vyhovující definici článku 48 ES v usazení v jiném členském státě. Práva zaručená články 43 ES až 48 ES by byla zbavena své podstaty, kdyby členský stát původu mohl zakázat podnikům opustit jeho území, aby se usadily v jiném členském státě (viz výše uvedený rozsudek *Daily Mail and General Trust*, bod 16).
- 70 Zadruhé je třeba poukázat na to, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pojem „usazení“ ve smyslu uvedených článků Smlouvy v sobě zahrnuje skutečný výkon hospodářské činnosti prostřednictvím stálé provozovny v jiném členském státě na dobu neurčitou a že registrace plavidla nemůže být oddělena od výkonu práva svobodně se usazovat, jestliže je toto plavidlo nástrojem pro vykonávání hospodářské činnosti zahrnující stálou provozovnu v členském státě registrace (rozsudek ze dne 25. července 1991, *Factortame a další*, C-221/89, Recueil, s. I-3905, body 20 až 22).

- 71 Soudní dvůr na základě toho dospěl k závěru, že podmínky registrace plavidel nesmějí bránit svobodě usazování ve smyslu článků 43 ES až 48 ES (výše uvedený rozsudek Factortame a další, bod 23).
- 72 V projednávané věci je přitom zaprvé nepochybné, jak uvedl předkládající soud, že taková kolektivní akce, jakou zamýšlí FSU, má za následek, že se pro Viking stává možnost využít práva na svobodné usazování méně přitažlivou či dokonce zbytečnou, neboť takováto kolektivní akce brání této společnosti a její dceřiné společnosti Viking Eesti v tom, aby s nimi bylo v hostitelském členském státě zacházeno stejně jako s ostatními hospodářskými subjekty v něm usazenými.
- 73 Zadruhé, kolektivní akce vedená s cílem uskutečňovat politiku boje proti výhodným vlajkám, kterou prosazuje federace ITF a jejímž účelem je především, jak vyplývá z vyjádření ITF, zabránit vlastníkům plavidel v registraci jejich plavidel v jiném státě, než je stát, jehož jsou skuteční vlastníci těchto plavidel státními příslušníky, musí být považována za kolektivní akci, která přinejmenším může společnost Viking omezit ve výkonu jejího práva svobodného usazování.
- 74 Z toho vyplývá že takové akce, jaké jsou předmětem původního řízení, jsou omezeními svobody usazování ve smyslu článku 43 ES.

K odůvodnění omezení

- 75 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že omezení svobody usazování lze připustit pouze tehdy, sleduje-li legitimní cíl slučitelný se Smlouvou a je-li odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu. V takovém případě je však navíc třeba, aby bylo způsobilé zaručit uskutečnění sledovaného cíle a nepřekračovalo meze toho, co je k jeho dosažení nezbytné (viz zejména rozsudky ze dne 30. listopadu 1995, Gebhard, C-55/94, Recueil, s. I-4165, bod 37, a výše uvedený rozsudek Bosman, bod 104).
- 76 ITF podporovaná zejména německou vládou, Irskem a finskou vládou tvrdí, že omezení, která jsou předmětem původního řízení, jsou odůvodněná, neboť jsou nezbytná pro zaručení ochrany základního práva uznaného právem Společenství a mají za cíl ochranu práv pracovníků, která je naléhavým důvodem obecného zájmu.
- 77 K tomuto je třeba poznamenat, že právo na kolektivní akci, jejímž cílem je ochrana pracovníků, je legitimním zájmem, který v zásadě může odůvodnit omezení jedné ze Smlouvou zaručených základních svobod (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Schmidberger, bod 74), a že ochrana pracovníků patří mezi naléhavé důvody obecného zájmu, které byly již Soudním dvorem uznány (viz zejména rozsudky ze dne 23. listopadu 1999, Arblade a další, C-369/96 a C-376/96, Recueil, s. I-8453, bod 36; ze dne 15. března 2001, Mazzoleni a ISA, C-165/98, Recueil, s. I-2189, bod 27, a ze dne 25. října 2001, Finalarte a další, C-49/98, C-50/98, C-52/98 až C-54/98 a C-68/98 až C-71/98, Recueil, s. I-7831, bod 33).
- 78 Je třeba dodat, že podle čl. 3 odst. 1 písm. c) a j) ES činnost Společenství zahrnuje nejen „vnitřní trh, který se vyznačuje odstraněním překážek volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu mezi členskými státy“, ale i „politiku v sociální oblasti“. Článek

2 ES totiž stanoví, že posláním Společenství je zejména „podporovat harmonický, vyvážený a udržitelný rozvoj hospodářských činností“ a „vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany“.

- 79 Vzhledem k tomu, že účel Společenství je tedy nejen hospodářský, ale i sociální, musí být práva vyplývající z ustanovení Smlouvy o ES, která se vztahují k volnému pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu, v rovnováze s cíli sledovanými sociální politikou, mezi něž patří, jak vyplývá z článku 136 prvního pododstavce ES, zejména zlepšování životních a pracovních podmínek tak, aby bylo možno tyto podmínky vyrovnat a přitom udržet jejich zvýšenou úroveň, přiměřenou sociální ochranu a sociální dialog.
- 80 V projednávané věci bude na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda cílem sledovaným FSU a ITF, za použití jimi vedené kolektivní akce, byla ochrana pracovníků.
- 81 Zprvée, pokud jde o kolektivní akci vedenou svazem FSU, tato akce, jejímž účelem byla ochrana pracovních míst a pracovních podmínek členů tohoto odborového svazu, kteří mohli být dotčeni změnou vlajky Roselly, sice může být *prima facie* důvodně považována za spadající pod cíl ochrany pracovníků, avšak tato kvalifikace by byla neudržitelná, kdyby bylo prokázáno, že předmětná pracovní místa nebo pracovní podmínky nebyly narušeny či vážně ohroženy.
- 82 Tak by tomu bylo zejména tehdy, kdyby vyšlo najevo, že příslib, který zmiňuje předkládající soud ve své desáté otázce, je z právního hlediska stejně závazný jako ustanovení kolektivní smlouvy, a mohl-li by tento příslib pracovníkům zaručit dodržování zákonných ustanovení a zachování ustanovení kolektivní smlouvy, kterou se řídí jejich pracovní poměr.
- 83 Vzhledem k tomu, že z předkládacího rozhodnutí jasně nevyplývá, jaký právní význam má být přiznán takovému příslibu, jaký je zmiňován v desáté otázce, je na předkládajícím soudu, aby určil, zda pracovní místa nebo pracovní podmínky členů uvedeného odborového svazu, kteří mohou být dotčeni změnou vlajky Roselly, jsou skutečně narušeny či vážně ohroženy.
- 84 V případě, že by výsledkem tohoto posouzení byl závěr předkládajícího soudu, že ve věci, která mu byla předložena k rozhodnutí, jsou pracovní místa a pracovní podmínky členů FSU, kteří mohou být dotčeni změnou vlajky Roselly, skutečně narušeny či vážně ohroženy, musel by tento soud ještě ověřit, zda kolektivní akce zahájená tímto odborovým svazem je způsobilá zaručit uskutečnění sledovaného cíle a nepřekračuje meze toho, co je k jeho dosažení nezbytné.
- 85 K tomu je třeba připomenout, že i když je nakonec na vnitrostátním soudu, který je jediný příslušný k posouzení skutkového stavu a výkladu vnitrostátního práva, aby určil, zda a do jaké míry je uvedená kolektivní akce slučitelná s těmito požadavky, Soudní dvůr, který má poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečné odpovědi, má pravomoc poskytnout vodítka, která se opírají o spis ve věci v původním řízení, jakož i o písemná a ústní vyjádření, která mu byla předložena, která tomuto soudu umožní rozhodnout o konkrétním sporu, který mu byl předložen.

- 86 Pokud jde o vhodnost akcí vedených svazem FSU k dosažení cílů sledovaných ve věci v původním řízení, je třeba připomenout, že je nesporné, že kolektivní akce stejně jako kolektivní vyjednávání a kolektivní smlouvy mohou být za konkrétních podmínek určité věci jedním z hlavních prostředků, kterými odbory chrání zájmy svých členů (Evropský soud pro lidská práva, rozsudek *Syndicat national de la police belge v. Belgie* ze dne 27. října 1975, řada A č. 19 a rozsudek *Wilson, National Union of Journalists a další v. Spojené království* ze dne 2. července 2002, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 2002-V, § 44).
- 87 Pokud jde o to, zda kolektivní akce, která je předmětem původního řízení, nepřekračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení sledovaného cíle, je na předkládajícím soudu, aby zejména posoudil jednak to, zda FSU na základě vnitrostátní právní úpravy a smluvních ujednání použitelných na tuto akci nedisponovala jinými prostředky pro dosažení kýženého výsledku kolektivního vyjednávání zahájeného se společností Viking, které by byly pro svobodu usazování méně omezující, a jednak to, zda tento odborový svaz tyto prostředky vyčerpal před zahájením takovéto akce.
- 88 Zadruhé, pokud jde o kolektivní akce, jejichž cílem je zajistit uskutečňování politiky prosazované federací ITF, je třeba zdůraznit, že pokud bude výsledkem této politiky to, že vlastníkům plavidel bude zabráněno v registraci jejich plavidel v jiném státě, než je stát, jehož jsou skuteční vlastníci těchto plavidel státními příslušníky, nemohou být omezení svobody usazování plynoucí z takovýchto akcí objektivně odůvodněna. Nicméně je nutno konstatovat, že, jak se uvádí v předkládacím rozhodnutí, cílem uvedené politiky je rovněž ochrana a zlepšení pracovních podmínek námořníků.
- 89 Jak však vyplývá ze spisu předloženého Soudnímu dvoru, ITF má v rámci své politiky boje proti výhodným vlajkám povinnost, požádá-li ji o to některý z jejích členů, vyvolat solidární akci namířenou proti skutečnému vlastníku plavidla, které je zaregistrováno v jiném státě, než je stát, jehož je tento vlastník státním příslušníkem, nezávisle na tom, zda výkon jeho práva svobodného usazování může mít nepříznivé dopady na zaměstnanost či pracovní podmínky zaměstnanců. Jak Viking tvrdila na jednání, aniž by jí v tomto bodě ITF odporovala, politika spočívající v tom, že právo na kolektivní vyjednávání je vyhrazeno odborům státu, jehož je skutečný vlastník plavidla státním příslušníkem, se tedy uplatní rovněž tehdy, je-li plavidlo zaregistrováno ve státě, který pracovníkům zaručuje vyšší sociální ochranu, než jaké by se jim dostalo v prvně uvedeném státě.
- 90 S ohledem na tyto úvahy je na třetí až desátou otázku třeba odpovědět, že článek 43 ES musí být vykládán tak, že takové kolektivní akce, jaké jsou předmětem původního řízení, jejichž cílem je přimět podnik, jehož sídlo se nachází v určitém členském státě, aby uzavřel kolektivní smlouvu s odborovým svazem z tohoto státu a uplatňoval ustanovení této smlouvy na zaměstnance dceřiné společnosti uvedeného podniku usazené v jiném členském státě, jsou omezeními ve smyslu uvedeného článku. Tato omezení v zásadě mohou být odůvodněna ochranou takového naléhavého důvodu obecného zájmu, jakým je ochrana pracovníků, za podmínky, že bude prokázáno, že jsou způsobilá zaručit uskutečnění sledovaného legitimního cíle a nepřekračují meze toho, co je dosažení tohoto cíle nezbytné.

K nákladům řízení

- 91 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 43 ES musí být vykládán tak, že kolektivní akce vedená odborovými svazy či sdružením odborových svazů proti podniku s cílem přimět jej k uzavření kolektivní smlouvy, jejíž obsah může podnik odradit od využití svobody usazování, v zásadě nestojí mimo rozsah působnosti tohoto článku.
- 2) Článek 43 ES je způsobilý přiznávat soukromému podniku práva, kterých se lze dovolávat vůči odborovému svazu nebo sdružení odborových svazů.
- 3) Článek 43 ES musí být vykládán tak, že takové kolektivní akce, jaké jsou předmětem původního řízení, jejichž cílem je přimět podnik, jehož sídlo se nachází v určitém členském státě, aby uzavřel kolektivní smlouvu s odborovým svazem z tohoto členského státu a uplatňoval ustanovení této smlouvy na zaměstnance dceřiné společnosti uvedeného podniku usazené v jiném členském státě, jsou omezeními ve smyslu uvedeného článku.

Tato omezení v zásadě mohou být odůvodněna ochranou takového naléhavého důvodu obecného zájmu, jakým je ochrana pracovníků, za podmínky, že bude prokázáno, že jsou způsobilá zaručit uskutečnění sledovaného legitimního cíle a nepřekračují meze toho, co je dosažení tohoto cíle nezbytné.

C-112/00 Schmidberger
ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA

12. června 2003(*)

„Volný pohyb zboží – Překážky vyplývající z jednání jednotlivců – Povinnosti členských států – Rozhodnutí nezakázat shromáždění za účelem ochrany životního prostředí, které způsobilo úplné zablokování dopravy na dálnici Brenner po dobu téměř 30 hodin – Odůvodnění – Základní práva – Svoboda projevu a svoboda shromažďování – Zásada proporcionality“

Ve věci C-112/00,

jejímž předmětem je žádost zaslaná Soudnímu dvoru na základě článku 234 ES Oberlandesgericht Innsbruck (Rakousko) směřující k získání, ve sporu probíhajícím před tímto soudem mezi

Eugen Schmidberger, Internationale Transporte und Planzüge,

a

Rakouskou republikou,

rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu článků 30, 34 a 36 Smlouvy o ES (nyní po změně článku 29 ES a 30 ES), ve spojení s článkem 5 Smlouvy o ES (nyní článek 10 ES), jakož i podmínek odpovědnosti členského státu za škody způsobené jednotlivcům porušením práva Společenství,

SOUDNÍ DVŮR

ve složení G. C. Rodríguez Iglesias, předseda, J. P. Puissochet, M. Wathelet a R. Schintgen (zpravodaj), předsedové senátů, C. Gulmann, D. A. O. Edward, P. Jann a V. Skouris, F. Macken a N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues a A. Rosas, soudci,

generální advokát: F. G. Jacobs,

vedoucí soudní kanceláře: H. A. Rühl, vrchní rada,

s ohledem na písemná vyjádření předložená:

- za společnost Eugen Schmidberger, Internationale Transporte und Planzüge, K. H. Plankelem, H. Mayrhoferem a R. Schneiderem, Rechtsanwälte,
- za Rakouskou republiku A. Riccabonou, jako zmocněncem,
- za rakouskou vládu H. Dossim, jako zmocněncem,

- za řeckou vládu N. Dafniou a G. Karipsiadisem, jako zmocněnci,
- za italskou vládu U. Leanzou, jako zmocněncem, ve spolupráci s O. Fiumarou, vice avvocato generale dello Stato,
- za nizozemskou vládu M. A. Fierstrou, jako zmocněncem,
- za Komisi Evropských společenství J. C. Schiefererem, jako zmocněncem,

s přihlédnutím ke zprávě k jednání,

po vyslechnutí ústních vyjádření společnosti Eugen Schmidberger, Internationale Transporte und Planzüge, zastoupené R. Schneiderem, Rakouské republiky, zastoupené A. Riccabonou, rakouské vlády, zastoupené E. Riedlem, jako zmocněncem, řecké vlády, zastoupené N. Dafniou a G. Karipsiadisem, italské vlády, zastoupené O. Fiumarou, nizozemské vlády, zastoupené H. G. Sevenster, jako zmocněnkyní, finské vlády, zastoupené T. Pynnä, jako zmocněnkyní, Komise, zastoupené J. C. Schiefererem a J. Grunwaldem, jako zmocněnci, na jednání konaném dne 12. března 2002,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 11. července 2002,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Usnesením ze dne 1. února 2000, které došlo Soudnímu dvoru dne 24. března téhož roku, Oberlandesgericht Innsbruck položil na základě článku 234 ES šest předběžných otázek týkajících se výkladu článků 30, 34 a 36 Smlouvy o ES (nyní po změně články 28 ES, 29 ES a 30 ES), ve spojení s článkem 5 Smlouvy o ES (nyní článek 10 ES), jakož i podmínek odpovědnosti členského státu za škodu způsobenou jednotlivcům porušením práva Společenství.
- 2 Tyto otázky vyvstaly v rámci sporu mezi společnostmi Eugen Schmidberger, Internationale Transport und Planzüge (dále jen „Schmidberger“), a Republik Österreich (dále jen „Rakouská republika“) ohledně povolení příslušných orgánů Rakouské republiky uděleného sdružení, jehož účelem je zejména ochrana životního prostředí, k uspořádání shromáždění na dálnici Brenner, jehož následkem bylo úplné zablokování dopravy na této dálnici po dobu téměř 30 hodin.

Vnitrostátní právní rámec

- 3 Ustanovení § 2 Versammlungsgesetz (zákon shromažďovací) z roku 1953, ve znění pozdějších změn (dále jen VslgG), stanoví:

„1) Kdokoli si přeje uspořádat jakékoli veřejné shromáždění nebo schůzi přístupné všem bez omezení, co se týče účastníků, musí to písemně ohlásit příslušným orgánům (článek 16) nejméně 24 hodin před předpokládaným okamžikem konání schůze nebo shromáždění a musí uvést jejich účel, místo konání a hodinu. Ohlášení musí dojít příslušným orgánům nejdéle 24 hodin před začátkem shromáždění.

2) Příslušné orgány musí na žádost vydat neprodleně potvrzení. [...]"

4 Podle § 6 VslgG:

„Shromáždění, jejichž cíl je v rozporu s trestním zákonem nebo která představují nebezpečí pro veřejnou bezpečnost nebo veřejný pořádek, musí být příslušnými orgány zakázána.“

5 Ustanovení § 16 VslgG stanoví:

„Pro účely tohoto zákona se obecně ‚příslušnými orgány‘ rozumí:

- a) v místech spadajících do jejich působnosti služby federální policie;
- b) v místě sídla Landeshauptmann [předseda zemské vlády], pokud se zde nenachází žádná služba federální policie, Sicherheitsdirektion [vrchní ředitelství policie]; [...]
- c) v ostatních místech Bezirksverwaltungsbehörde [správní orgán místní samosprávy Bezirk].“

6 Ustanovení § 42 odst.1 Straßenverkehrsordnung (nařízení o silničním provozu) z roku 1960, ve znění pozdějších změn (dále je „StVO“) zakazuje provoz nákladních vozidel a návěsů v sobotu od 15 hodin do 24 hodin a v neděli a v dny pracovního klidu od 0 hodin do 22 hodin, přesahuje-li maximální povolená váha nákladních vozidel a návěsů 3,5 t. Stejně tak podle odstavce 2 zmíněného ustanovení v době uvedené v odstavci 1 provoz nákladních vozidel, [...], jejichž maximální povolená hmotnost je více než 7,5 t, je zakázán. Některé výjimky jsou upraveny zejména pro přepravu mléka, rychle se kazících potravin nebo zvířat na porážku (s výjimkou přepravy skotu na dálnicích).

7 Na základě § 42 odst. 6 StVO provoz nákladních vozidel, jejichž maximální povolená hmotnost je vyšší než 7,5 t, je zakázán mezi 22. hodinou a 5. hodinou; cesty zejména nízkohlučných vozidel nejsou tímto zákazem dotčeny.

8 V souladu s § 45 odst. 2 a následujícími StVO mohou být uděleny na individuální žádost a za určitých podmínek výjimky týkající se užívání silnic.

9 Ustanovení § 86 StVO stanoví:

„Průvody. Předpokládá-li se užití ulice za tímto účelem a aniž by byla dotčena jiná ustanovení, shromáždění pod širým nebem, veřejné průvody nebo místní zvyky, lidové slavnosti, průvody nebo jiná podobná shromáždění musí být ohlášeny jejich pořadatelé dotyčnému správnímu orgánu tři dny předem [...]"

Věc v původním řízení a předběžné otázky

- 10 Ze spisu ve věci v původním řízení vyplývá, že dne 15. května 1998, sdružení Transitforum Austria Tirol, jehož cílem je ochrana „životně důležitých prostorů v regionu Alp“ uvědomilo Bezirkshauptmannschaft Innsbruck, v souladu s § 2 VslgG a 86 StVO, o konání shromáždění v pátek 12. června 1998 v 11 hodin a v sobotu 13. června 1998 v 15 hodin na dálnici Brenner (A 13), přičemž během této doby dojde uzavření veškerého provozu na této dálnici v úseku mezi odpočívadlem Europabrücke a mýtem Schönberg (Rakousko).
- 11 Ve stejný den předseda zmíněného sdružení uspořádal tiskovou konferenci, po které rakouské a německé sdělovací prostředky uveřejnily informace o uzavření dálnice Brenner. Rakouský a německý automobilový klub, které byly též varovány, poskytly zároveň praktické informace uživatelům této trasy tím, že zejména uvedly, že je lépe se této dálnici během dotyčné doby vyhnout.
- 12 Dne 21. května 1998 Bezirkshauptmannschaft požádal Sicherheitsdirektion für Tirol o pokyny k ohlášenému shromáždění. Dne 3. června 1998 Sicherheitsdirektor vydal příkaz, aby shromáždění nebylo zakázáno. Dne 10. června 1998 se konala schůze různých místních orgánů, aby byl zaručen hladký průběh zmíněného shromáždění.
- 13 Maje za to, že shromáždění je s ohledem na rakouské právo dovolené, Bezirkshauptmannschaft rozhodl nezakázat zmíněné shromáždění, ale nepřezkoumal, zda jeho rozhodnutí může porušit právo Společenství.
- 14 Toto shromáždění bylo skutečně uspořádáno na uvedeném místě a v uvedený den. Následkem toho nákladní automobily, které musely jet po dálnici Brenner, byly zablokovány v pátek 12. června 1998 od 9 hodin. Tato dálnice byla znovu otevřena k provozu v sobotu 13. června 1998 kolem 15h30, s výhradou zákazu provozu uplatněného na základě rakouského nařízení, který se týkal kamionů s hmotností více než 7,5 t v určitých hodinách v sobotu a neděli.
- 15 Společnost Schmidberger je podnik mezinárodní přepravy se sídlem v Rot an der Rot (Německo), který vlastní šest „tichých a čistých“ nákladních vozidel s návěsy. Jeho hlavní činnost spočívá v přepravě dřeva z Německa do Itálie a oceli z Itálie do Německa. Za tímto účelem nákladní vozidla užívají v zásadě dálnici Brenner.
- 16 Schmidberger podala žalobu k Landesgericht Innsbruck (Rakousko) směřující k odsouzení Rakouské republiky k náhradě škody ve výši 140 000 ATS z důvodu, že pět z jeho kamionů nemohlo užít dálnici Brenner po dobu čtyř po sobě následujících dnů kvůli tomu, že jednak čtvrtek 11. června 1998 byl v Rakousku den pracovního klidu, zatímco 13. a 14. června byly sobota a neděle, a jednak rakouské nařízení stanoví zákaz provozu kamionů nad 7,5 t během větší části víkendů a dnů pracovního klidu. Tato dálnice tvoří jedinou tranzitní trasu, kterou mohou použít jeho vozidla mezi Německem a Itálií. Nezakázání shromáždění a chybějící zásah rakouských orgánů, který by zabránil zablokování tohoto dálničního spoje, tvoří překážku volného pohybu zboží. Jelikož tato překážka nemůže být odůvodněna právem na svobodu projevu a svobodu shromáždění manifestantů, představuje porušení práva Společenství, a může tudíž zakládat odpovědnost dotyčného členského státu. V tomto případě

škoda způsobená společnosti Schmidberger spočívala v zablokování jejích nákladních vozidel (50 000 ATS), fixních nákladech týkajících se řidičů (5000 ATS) a ušlém zisku vyplývajícím ze slev poskytnutých zákazníkům z důvodu podstatného zpoždění při převozu zboží a zároveň neuskutečnění šesti cest mezi Německem a Itálií (85 000 ATS).

- 17 Rakouská republika navrhl, aby žaloba byla zamítnuta z důvodu, že rozhodnutí nezakázat oznámené shromáždění bylo přijato po podrobném přezkoumání situace, co se týče skutkového stavu, že informace o datu uzavření dálnice Brenner byly zveřejněny předem v Rakousku, Německu i v Itálii a že toto shromáždění nezapříčinilo dopravní zácpy ani jiné nehody. Překážka volného pohybu způsobená manifestací je povolená, pokud překážka, kterou způsobí, není stálá a závažná. Posouzení dotčených zájmů musí převážit ve prospěch svobody projevu a shromažďování, neboť základní práva jsou v demokratické společnosti nedotknutelná.
- 18 Landesgericht Innsbruck ve svém rozsudku ze dne 23. září 1999 shledal, že nebylo možné prokázat, že kamiony společnosti Schmidberger nemohly užít dálnici Brenner dne 12. a 13. června 1998, ani že nebylo možné, aby dotčený podnik změnil trasy, a tím se vyhnul škodě poté, co se dozvěděl o uspořádání shromáždění, a zamítl žalobu z důvodu, že tato dopravní společnost jednak nesplnila podmínky (vycházející z rakouského hmotného práva) týkající se důkazního břemene ohledně uplatňované finanční škody, a jednak nesplnila svou povinnost (vycházející z rakouského procesního práva) předložit veškeré skutečnosti, na kterých je návrh založen, které jsou nezbytné k vyřešení sporu.
- 19 Společnost Schmidberger pak podala odvolání proti tomuto rozsudku k Oberlandsgericht Innsbruck, který shledal, že pokud jsou dotčena práva, jako je tomu v tomto případě, která jsou alespoň částečně založená na právu Společenství, je třeba brát v úvahu požadavky práva Společenství.
- 20 V tomto ohledu je nezbytné nejdříve určit, zda zásada volného pohybu zboží, případně ve spojení s článkem 5 Smlouvy, ukládá členskému státu, aby zaručil volný přístup k důležitým dopravním trasám, a zda tato povinnost převládá nad základními právy, jako je svoboda projevu a svoboda shromažďování, zaručenými články 10 a 11 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“).
- 21 Pokud tomu tak je, předkládající soud se dále táže, zda takto zjištěné porušení práva Společenství je dostatečně závažné, aby založilo odpovědnost státu. Otázky výkladu podle něj vyvstávají zejména ohledně určení stupně přesnosti a jasnosti článků 5, 30, 34 a 36 Smlouvy.
- 22 V tomto případě může být odpovědnost státu založena buď na chybné normotvorbě – rakouský zákonodárce opomněl přizpůsobit nařízení týkající se svobody shromažďování povinností vyplývajícím z práva Společenství, a zejména zásadě volného pohybu zboží – nebo na správním porušení – příslušné vnitrostátní orgány jsou povinny, v souladu s povinností spolupráce a loajality upravenou v článku 5 Smlouvy, vykládat vnitřní právo souladně s požadavky Smlouvy v oblasti volného

pohybu zboží, pokud jsou tyto povinnosti vyplývající z práva Společenství přímo použitelné.

- 23 Zmíněný soud si zatřetí klade otázku o povaze a výši náhrady škody založené na odpovědnosti státu. Táže se, jakým kritériím závažnosti musí odpovídat důkaz ohledně příčiny a výše škody způsobené legislativním či správním porušením práva Společenství, a chce se zejména dozvědět, zda právo na náhradu škody existuje i v případě, kdy výši škody lze prokázat pouze paušálním odhadem.
- 24 V poslední řadě má předkládající soud pochybnosti o vnitrostátních podmínkách uplatnění práva na náhradu škody založeného na odpovědnosti státu. Klade si otázku, zda rakouské právní předpisy týkající se důkazního břemene a povinnosti předložit veškeré skutečnosti nezbytné k vyřešení sporu dodržují zásadu právní účinnosti v rozsahu, v němž práva založená na právu Společenství nejsou vždy vymezena hned v plném rozsahu a žalobce je vystaven skutečným obtížím, co se týče přesného vymezení veškerých skutečností požadovaných rakouskou právní úpravou. V projednávaném případě je obsah práva na náhradu škody nejasný jak věcně, tak i co se týče její výše, takže je nutné položit předběžnou otázku. Odůvodnění soudu prvního stupně by přitom mohlo znemožňovat uplatnění práv založených na právu Společenství tím, že vede k zamítnutí návrhu na základě vnitrostátních právních zásad a obchází z důvodu čistě formálních relevantní otázky práva Společenství.
- 25 Vzhledem k tomu, že řešení sporu vyžaduje výklad práva Společenství, rozhodl Oberlandesgericht Innsbruck o přerušení řízení a položil Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
 - „1) Musí být zásady volného pohybu zboží ve smyslu článků 28 ES (bývalý článek 30) a dalších nebo jiných ustanovení práva Společenství vykládány v tom smyslu, že členský stát je povinen chránit důležité dopravní trasy před omezeními a překážkami jakékoli povahy buď úplně, nebo jak je to možné v rozumné míře, a to zároveň krom jiného v tom smyslu, že ohlášené shromáždění politické povahy, které se má konat na dopravní trase, nemůže být povoleno nebo musí být alespoň později rozpuštěno, pokud nebo jakmile se může konat mimo dopravní trasu se stejným dopadem na veřejnost?
 - 2) Představuje opomenutí členského státu uvést ve vnitrostátních předpisech týkajících se práva shromáždovacího a svobody shromáždování, že při vážení svobody shromáždování a veřejného zájmu se musí přihlížet i k zásadám práva Společenství, především základním svobodám, a v projednávaném případě zejména ustanovením o volném pohybu zboží, dostatečně závažné porušení práva Společenství, které zakládá v případě, že jsou splněny ostatní podmínky, odpovědnost členského státu podle zásad práva Společenství, pokud je kvůli zmíněnému opomenutí povoleno a koná se shromáždění politické povahy v délce 28 hodin, kvůli němuž je uzavřena trasa podstatná pro dopravu zboží uvnitř Společenství, mimo jiné, většinou nákladní automobilové dopravy po dobu 4 dnů – s výjimkou krátkého přerušení v délce několika hodin – na základě obecného vnitrostátního zákazu provozu ve dny pracovního volna?
 - 3) Představuje rozhodnutí vnitrostátního orgánu, podle kterého ustanovení práva Společenství, zejména ustanovení týkající se volného pohybu zboží a obecné

povinnosti spolupráce a loajality upravené v článku 10 ES (bývalý článek 5), nebrání shromáždění politické povahy v délce 28 hodin, kvůli němuž je trasa podstatná pro dopravu zboží uvnitř Společenství uzavřená, mimo jiné, většinou nákladní automobilové dopravy po dobu 4 dnů – s výjimkou krátkého přerušení v délce několika hodin – na základě obecného vnitrostátního zákazu provozu ve dny pracovního volna, dostatečně závažné porušení práva Společenství, které zakládá odpovědnost členského státu podle zásad práva Společenství?

- 4) Musí sledovaný cíl shromáždění politické povahy povoleného vnitrostátním orgánem, a sice usilovat o zdravé životní prostředí a přitáhnout pozornost k nebezpečí hrozícímu zdraví obyvatel spočívajícímu ve stálém nárůstu tranzitu nákladních vozidel, převážit nad ustanoveními práva Společenství týkajícími se volného pohybu zboží ve smyslu článku 28 ES?
- 5) Může škoda založit právo na náhradu škody založené na odpovědnosti státu, i pokud poškozený, přestože může prokázat, že jsou splněny veškeré podmínky, aby realizoval zisk, spočívající v tomto případě v uskutečnění mezinárodní přepravy zboží nákladními vozidly, která využívá, ale která byla zablokována po dobu 4 dnů kvůli shromáždění trvajícím 28 hodin, však nemůže prokázat, že konkrétní přeprava nemohla být uskutečněna?
- 6) V případě záporné odpovědi na čtvrtou otázku:

Ukládají povinnost spolupráce a loajality vnitrostátních orgánů, zejména soudů, ve smyslu článku 10 ES (bývalý článek 5) a zásada efektivity nepoužít vnitrostátní pravidla hmotného nebo procesního práva, která omezují možnost dovolávat se práv přiznaných právem Společenství, jako v projednávané věci práva na náhradu škody způsobené státem, dokud obsah práva přiznaného právem Společenství nebyl úplně objasněn, po předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru, je-li to nutné?“

K přípustnosti

- 26 Rakouská republika vyjádřila pochyby co se týče přípustnosti této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, když v podstatě tvrdila, že otázky položené Oberlandesgericht Insbruck jsou čistě hypotetické a irelevantní pro rozhodnutí sporu v původním řízení.
- 27 Žaloba společnosti Schmidberger, směřující k uplatnění odpovědnosti členského státu za porušení práva Společenství, totiž podle Rakouské republiky předpokládá, že tato společnost předloží důkaz skutečné škody způsobené tvrzeným porušením.
- 28 Společnosti Schmidberger se přitom před oběma vnitrostátními soudy, kterým byl spor v původním řízení předložen, nepodařilo prokázat existenci konkrétní osobní újmy – doložením tvrzení, podle kterého její nákladní vozidla musela užít dálnice Brenner v dny shromáždění, které se na ní konalo, v rámci dopravních činností mezi Německem a Itálií – ani, popřípadě, že dodržela svou povinnost omezit škodu, kterou údajně utrpěla, vysvětlením, z jakých důvodů nemohla využít jiné trasy než té, která byla uzavřena.

- 29 Za těchto okolností odpověď na položené otázky není nezbytná k tomu, aby předkládající soud mohl o věci rozhodnout, anebo přinejmenším je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předčasná, dokud nebyly před výše zmíněným soudem plně zjištěny podstatné skutečnosti a důkazy.
- 30 V tomto ohledu je třeba připomenout, že z ustálené judikatury vyplývá, že postup stanovený v článku 234 ES je nástrojem spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr poskytuje vnitrostátním soudům výklad práva Společenství, jenž je pro ně nezbytný k vyřešení sporů, které tyto soudy mají rozhodnout (viz zejména rozsudky ze dne 18. října 1990, Dzodzi, C-297/88 a C-197/89, Recueil, s. I-3763, bod 33; ze dne 8. listopadu 1990, Gmurzynska-Bscher, C-231/89, Recueil, s. I-4003, bod 18; ze dne 16. července 1992, Meilicke, C-83/91, Recueil, s. I-4871, bod 22, a ze dne 17. listopadu 2002, Baumbast a R, C-413/99, Recueil, s. I-7091, bod 31).
- 31 V rámci této spolupráce je věcí vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen, jenž má jako jediný přímou znalost skutkového základu sporu a musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. V důsledku toho, jestliže se položené otázky týkají výkladu práva Společenství, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz zejména rozsudky ze dne 15. prosince 1995, Bosman, C-415/93, Recueil, s. I-4921, bod 59; ze dne 13. března 2001, PreussenElektra, C-379//98, Recueil, s. I-2099, bod 38; ze dne 10. prosince 2002, Der Weduwe, C-153/00, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 31, a ze dne 21. ledna 2003, Bacardi-Martini a Cellier des Dauphins, C-318/00, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 41).
- 32 Soudní dvůr nicméně rovněž judikoval, že za výjimečných podmínek mu přísluší zkoumat podmínky, za kterých mu byla věc předložena vnitrostátním soudem (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek PreussenElektra, bod 39). Duch spolupráce, který musí vládnout při fungování řízení o předběžné otázce, totiž znamená, že vnitrostátní soud musí zase brát ohled na úkol svěřený Soudnímu dvoru, jímž je podílet se na výkonu spravedlnosti ve členských státech, a nikoli formulovat poradní nálezy k obecným nebo hypotetickým otázkám (výše uvedené rozsudky Bosman, bod 60; Der Weduwe, bod 32, a Bacardi-Martini a Cellier des Dauphins, bod 42).
- 33 Soudní dvůr tak měl za to, že nemůže rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem, je-li zjevné, že výklad nebo posouzení platnosti předpisu Společenství, o které vnitrostátní soud požádal, nemají žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz výše uvedené rozsudky Bosman, bod 61, a Bacardi-Martini a Cellier des Dauphins, bod 43).
- 34 V daném případě je nutno konstatovat, že není zjevné, že otázky položené předkládajícím soudem spadají pod jeden z případů, na které se vztahuje judikatura uvedená v předchozím bodu.

- 35 Žaloba podaná společností Schmidberger totiž směřuje k odsouzení Rakouské republiky k náhradě škody, která byla této společnosti způsobena tvrzeným porušením práva Společenství spočívajícím v tom, že rakouské orgány nezakázaly shromáždění, které způsobilo úplné zablokování dopravy na dálnici Brenner po dobu téměř 30 hodin bez přerušení.
- 36 Z toho vyplývá, že žádost o výklad práva Společenství podaná předkládajícím soudem spadá nepochybně do rámce skutečného sporu mezi účastníky původního řízení, který tedy nelze považovat za hypotetický.
- 37 Z předkládacího usnesení navíc vyplývá, že vnitrostátní soud předložil přesně a podrobně důvody, na základě kterých považuje k vyřešení sporu, který mu byl předložen, za nezbytné položit Soudnímu dvoru různé otázky výkladu práva Společenství, k nimž patří zejména otázka týkající se skutečností, k nimž se má přihlížet při dokazování škody, kterou údajně utrpěla společnost Schmidberger.
- 38 Krom toho z vyjádření předložených členskými státy v odpověď na oznámení předkládacího usnesení a Komisi, v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora, vyplývá, že informace obsažené v tomto usnesení jim umožnily zaujmout užitečné stanovisko ke všem otázkám předloženým Soudnímu dvoru.
- 39 Je třeba dodat, že z čl. 234 druhého pododstavce ES jasně vyplývá, že vnitrostátnímu soudu přísluší rozhodnout, v jakém stadiu řízení je důvodné položit předběžnou otázku Soudnímu dvoru (viz rozsudky ze dne 10. března 1981, Irish Creamery Milk Suppliers Association a další, 36/80 a 71/80, Sb. rozh. s. 735, bod 5, a ze dne 30. března 2000, Jämo, C-236/98, Recueil, s. I-2189, bod 30).
- 40 Je též nesporné, že předkládající soud právně dostačujícím způsobem vymezil skutkový i právní rámec, v němž předložil svou žádost o výklad práva Společenství, a že poskytl Soudnímu dvoru veškeré informace potřebné k užitečné odpovědi na uvedenou otázku.
- 41 Krom toho se nezdá být nelogické, že předkládající soud žádá Soudní dvůr, aby nejprve určil, jaké druhy škody lze zohlednit v rámci odpovědnosti členského státu v případě porušení práva Společenství tímto členským státem – a vyzývá jej zejména k tomu, aby objasnil otázku, zda náhrada škody závisí pouze na škodě skutečně způsobené, nebo zda zahrnuje zároveň paušálně vyčíslený ušlý zisk, jakož i otázku, do jaké míry se poškozený musí pokusit zabránit této škodě nebo ji zmírnit – před tím, než tento soud rozhodne o různých konkrétních důkazech, které byly uznány za relevantní Soudním dvorem v rámci posouzení skutečné škody způsobené společností Schmidberger.
- 42 V poslední řadě, v rámci žaloby na náhradu škody vůči členskému státu se předkládající soud netáže Soudního dvora pouze na podmínku vztahující se k existenci škody a na druhy škody, které mohou být způsobeny, a na příslušné způsoby jejich dokazování, ale zároveň pokládá za nezbytné položit několik otázek ohledně jiných podmínek, které musí být splněny k založení této odpovědnosti, a zejména ohledně toho, zda počínání příslušných vnitrostátních orgánů ve sporu,

který je předmětem původního řízení, je porušením práva Společenství a zda toto porušení je takové povahy, aby zakládalo právo poškozeného na náhradu škody.

- 43 S ohledem na souhrn předcházejících úvah nelze tvrdit, že ve věci v původním řízení by Soudní dvůr odpovídal na otázku zjevně hypotetickou či nerelevantní pro rozhodnutí, které má předkládající soud vydat.
- 44 Z uvedených úvah naopak vyplývá, že otázky položené tímto soudem odpovídají objektivní potřebě pro rozhodnutí sporu, který tento soud řeší a v rámci kterého má vydat rozhodnutí, které bude moci zohlednit rozsudek Soudního dvora, a informace, které byly Soudnímu dvoru poskytnuty zejména v předkládacím usnesení, mu umožní podat na zmíněné otázky užitečnou odpověď.
- 45 V důsledku toho je žádost Oberlandesgericht Innsbruck o rozhodnutí o předběžné otázce přípustná.

K předběžným otázkám

- 46 Na úvod je vhodné zdůraznit, že otázky, které položil předkládající soud, zahrnují dva problémy, které spolu sice souvisejí, ale přesto jsou odlišné.
- 47 Předkládající soud se totiž na jedné straně táže Soudního dvora, zda úplné uzavření dálnice Brenner nepřetržitě po dobu téměř 30 hodin, ke kterému došlo za takových podmínek jako ve sporu, který je předmětem původního řízení, představuje překážku, která není slučitelná s volným pohybem zboží, a musí být proto považována za porušení práva Společenství. Na druhé straně se otázky vztahují konkrétněji k podmínkám, na základě kterých může vzniknout odpovědnost členského státu za škody způsobené jednotlivcům porušením práva Společenství.
- 48 Co se týká poslední zmíněné otázky, předkládající soud žádá zejména o upřesnění k otázce, zda a případně do jaké míry za takových podmínek jako ve věci v původním řízení, která je mu předložena, má porušení práva Společenství – pokud bylo prokázáno – charakter dostatečně zjevný a závažný pro vznik odpovědnosti příslušného členského státu. Předkládající soud se zároveň táže Soudního dvora na povahu a důkaz škody, která má být nahrazena.
- 49 Jelikož tato druhá řada otázek logicky vyžaduje přezkoumání pouze v případě, že na první otázku, která je vymezena v první větě bodu 47 tohoto rozsudku, bude odpověděno kladně, je třeba, aby Soudní dvůr rozhodl nejdříve o jednotlivých aspektech vnesených v rámci výše zmíněné problematiky, která je v podstatě předmětem první a čtvrté otázky.
- 50 Ve světle skutečností, které vyplývají ze spisu ve věci v původním řízení předaného předkládajícím soudem a z písemných a ústních vyjádření předložených Soudnímu dvoru, je třeba chápat zmíněné otázky jako směřující k určení, zda skutečnost, že příslušné orgány členského státu nezakázaly shromáždění, jehož účelem je v zásadě ochrana životního prostředí, které vedlo k úplnému zablokování důležitého komunikačního spoje, jakým je dálnice Brenner, nepřetržitě po dobu téměř 30 hodin,

představuje neodůvodněnou překážku základní zásadě volného pohybu zboží upravené v člancích 30 a 34 Smlouvy, případně vykládaných ve spojení s článkem 5 Smlouvy.

K existenci překážky volnému pohybu zboží

- 51 V tomto ohledu je důležité předeslat, že volný pohyb zboží tvoří jednu ze základních zásad Společenství.
- 52 Článek 3 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 3 ES), který je zařazený v první části Smlouvy o ES s názvem „Zásady“, stanoví pod písm. c), že pro účely vymezené v článku 2 této smlouvy činnost Společenství zahrnuje vnitřní trh, který se vyznačuje odstraněním překážek mezi členskými státy, zejména volného pohybu zboží.
- 53 Článek 7a Smlouvy o ES (nyní po změně článek 14 ES) stanoví v druhém pododstavci, že vnitřní trh zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží v souladu s ustanoveními této smlouvy.
- 54 Tato základní zásada je provedena zejména v člancích 30 a 34 Smlouvy.
- 55 Konkrétně článek 30 stanoví, že množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázána. Stejně tak článek 34 zakazuje mezi členskými státy množstevní omezení vývozu a opatření s rovnocenným účinkem.
- 56 Od vydání rozsudku ze dne 11. července 1974, Dassonville (8/74, Recueil, s. 837, bod 5), je ustálenou judikaturou, že tato ustanovení, nahlížená ve svém kontextu, musí být chápána jako ustanovení směřující k odstranění veškerých přímých či nepřímých, stávajících či potenciálních překážek, které by bránily obchodu uvnitř Společenství (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 9. prosince 1997, Komise v. Francie, C-265/95, Recueil, s. I-6959, bod 29).
- 57 Soudní dvůr tak zejména judikoval, že jako prostředek, který je nezbytný k realizaci trhu bez vnitřních hranic, článek 30 Smlouvy nezakazuje pouze opatření státního původu, která sama vytvářejí omezení obchodu mezi členskými státy, ale může být použit i tehdy, pokud členský stát nepřijal požadovaná opatření, aby odstranil překážky bránící volnému pohybu zboží, jejichž příčiny nejsou státního původu (výše uvedený rozsudek Komise v. Francie, bod 30).
- 58 Skutečnost, že některý členský stát nezasáhne nebo případně nepřijme dostatečná opatření, aby odstranil překážky bránící volnému pohybu zboží, vytvořené zejména v důsledku akcí jednotlivců na jeho území zaměřených proti výrobkům ostatních členských států, může narušovat obchod uvnitř Společenství stejně jako konání (výše uvedený rozsudek Komise v. Francie, bod 31).
- 59 Následkem toho články 30 a 34 Smlouvy ukládají členským státům nejenom povinnost, že samy nesmějí přijímat akty, které mohou představovat překážku obchodu, nebo si počínat tak, aby z tohoto jednání taková překážka vyplývala, ale ve spojení s článkem 5 Smlouvy jim rovněž ukládají povinnost přijmout veškerá

nezbytná a vhodná opatření, aby na svém území zajistily dodržování této základní svobody (výše uvedený rozsudek Komise v. Francie, bod 32). V souladu s uvedeným článkem 5 totiž členské státy přijmou veškerá obecná i zvláštní opatření k zajištění plnění závazků, které vyplývají z této smlouvy, a zdrží se jakýchkoli opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů této smlouvy.

- 60 Vzhledem k základní úloze přiznané volnému pohybu zboží v systému Společenství, a zejména jejímu významu pro správnou funkci vnitřního trhu, tento závazek, ukládající každému členskému státu, aby zaručil volný pohyb výrobků na svém území tak, že přijme nezbytná a vhodná opatření za účelem odstranit veškeré překážky vycházející z aktů jednotlivců, platí, aniž by bylo namístě rozlišovat podle toho, zda jsou takovými akty dotčeny dovozní či vývozní toky, nebo pouhý tranzit zboží.
- 61 Z bodu 53 výše uvedeného rozsudku Komise v. Francie totiž vyplývá, že věc, která vedla k vydání tohoto rozsudku, se netýkala pouze dovozu, ale i tranzitu výrobků pocházejících z jiných členských států přes Francii.
- 62 Z toho plyne, že pokud jde o takovou situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, jsou příslušné vnitrostátní orgány, pokud jsou vystaveny překážkám účinného výkonu základní svobody přiznané Smlouvou, jako je volný pohyb zboží, které plynou z činností soukromých osob, povinny přijmout přiměřená opatření k zaručení této svobody v příslušném členském státě, přestože, jako je tomu ve věci v původním řízení, je toto zboží pouze prováženo přes Rakousko, aby bylo dopraveno do Itálie nebo do Německa.
- 63 Je třeba dodat, že výše zmíněná povinnost členského státu je o to podstatnější, jedná-li se o hlavní dálniční spoj, kterým je dálnice Brenner, jež představuje jednu z hlavních pozemních komunikací pro obchodní výměnu mezi severní Evropou a severem Itálie.
- 64 Z předchozích úvah vyplývá, že skutečnost, že příslušné orgány členského státu nezakázaly shromáždění, které způsobilo úplnou blokádu důležitého komunikačního spoje, kterým je dálnice Brenner, nepřetržitě na téměř 30 hodin, je s to omezit obchod se zbožím uvnitř Společenství, a musí tudíž být považována za opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení, v zásadě neslučitelné se závazky, které plynou z práva Společenství, vyplývajících z článků 30 a 34 Smlouvy, vykládaných ve spojení s článkem 5 Smlouvy, pokud tento nedostatek zákazu nemůže být objektivně odůvodněn.

K případnému odůvodnění překážky

- 65 V rámci čtvrté otázky se předkládající soud v podstatě táže, zda účel shromáždění z 12. a 13. června 1998 – během kterého manifestanti chtěli přitáhnout pozornost veřejnosti k ohrožení životního prostředí a veřejného zdraví způsobenému stále se zvyšujícím provozem nákladních vozidel na dálnici Brenner a podnítit příslušné orgány k tomu, aby posílily opatření ke snížení tohoto provozu a znečištění ve vysoce citlivém regionu Alp, které z něj vyplývá – může způsobit, že není třeba plnit závazky vznikající z práva Společenství v oblasti volného pohybu zboží.

- 66 I když ochrana životního prostředí a veřejného zdraví, zejména ve výše zmíněném regionu, může za určitých podmínek představovat legitimní cíl obecného zájmu, který může odůvodňovat omezení základních svobod zaručených Smlouvou, k nimž patří volný pohyb zboží, je vhodné poukázat, jak to učinil generální advokát v bodu 54 svého stanoviska, na to, že konkrétní cíle výše zmíněného shromáždění nejsou jako takové rozhodující v kontextu takového soudního řízení, jako je řízení zahájené společností Schmidberger, které směřuje k založení odpovědnosti členského státu za tvrzené porušení práva Společenství, které je vyvozováno z toho, že vnitrostátní orgány nezabránily vzniku překážky provozu na dálnici Brenner.
- 67 Za účelem stanovení podmínek, za kterých může být založena odpovědnost členského státu, zvláště co se týká otázky, zda členský stát porušil právo Společenství, je totiž nutné brát v úvahu pouze jednání či opomenutí přičitatelná zmíněnému členskému státu.
- 68 V tomto případě je tedy třeba přihlížet výhradně k cíli sledovanému vnitrostátními orgány při jejich rozhodnutí o konkludentním povolení nebo o nezakázání výše zmíněného shromáždění.
- 69 V tomto ohledu přitom ze spisu ve věci v původním řízení vyplývá, že rakouské orgány vycházely z úvah souvisejících s ochranou základních práv manifestantů v oblasti svobody projevu a svobody shromažďovací, která jsou zakotvena a zaručena EÚLP a rakouskou ústavou.
- 70 V předkládacím usnesení vnitrostátní soud též zmiňuje otázku, zda zásada volného pohybu zboží zaručená Smlouvou má přednost před výše zmíněnými základními právy.
- 71 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury jsou základní práva nedílnou součástí obecných právních zásad, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje, přičemž za tímto účelem vychází z ústavních tradic společných členským státům, jakož i z poznatků, které skýtají mezinárodně právní instrumenty týkající se ochrany lidských práv, na jejichž tvorbě členské státy spolupracovaly nebo k nimž přistoupily. Zvláštní význam přísluší v této souvislosti EÚLP (viz zejména rozsudky ze dne 18. června 1991, ERT, C-260/89, Recueil, s. I-2925, bod 41; ze dne 6. března 2001, Connolly v. Komise, C-274/99 P, Recueil, s. I-1611, bod 37, a ze dne 22. října 2002, Roquette Frères, C-94/00, Recueil, s. I-9011, bod 25).
- 72 Zásady vycházející z této judikatury byly potvrzeny v preambuli Jednotného evropského aktu a poté v čl. F odst. 2 Smlouvy o Evropské unii (výše uvedený rozsudek Bosman, bod 79). Podle tohoto ustanovení „Unie ctí základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950 a ta, jež vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, jako obecné zásady práva Společenství“.
- 73 Z toho plyne, že opatření neslučitelná s ochranou takto přiznaných lidských práv nejsou ve Společenství přijatelná (viz zejména výše uvedený rozsudek ERT, bod 41, a rozsudek ze dne 29. května 1997, Kremzow, C-299/95, Recueil, s. I-2629, bod 14).

- 74 Jelikož Společenství, jakož i členské státy jsou tímto způsobem vázány ctít základní práva, představuje ochrana těchto práv oprávněný zájem, který v zásadě odůvodňuje omezení povinností stanovených právem Společenství, i pokud vyplývají z takové základní svobody zaručené Smlouvou, jako je volný pohyb zboží.
- 75 Je proto ustálenou judikaturou, že spadá-li vnitrostátní situace do působnosti práva Společenství, jako je tomu ve věci v původním řízení, je Soudní dvůr, je-li mu podána žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, povinen poskytnout všechny prvky výkladu nezbytné k tomu, aby vnitrostátní soud posoudil soulad této situace se základními právy, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje, tak jak vyplývají zejména z EÚLP (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 30. září 1987, Demirel, 12/86, Recueil, s. 3719, bod 28).
- 76 V daném případě se vnitrostátní orgány opíraly o nezbytnost chránit základní práva zaručená EÚLP a ústavou příslušného členského státu, aby povolily omezení jedné ze základních svobod zakotvených ve Smlouvě.
- 77 V projednávané věci tudíž vyvstává otázka nezbytnosti uvést v soulad požadavky ochrany základních práv ve Společenství s požadavky vyplývajícími ze základní svobody zakotvené ve Smlouvě, a konkrétněji otázka příslušného rozsahu svobody projevu a svobody shromažďovací, které jsou zaručeny články 10 a 11 EÚLP, a volného pohybu zboží v případě, kdy svoboda projevu a svoboda shromažďovací jsou uplatňovány jako odůvodnění omezení volného pohybu zboží.
- 78 K tomu je třeba zaprvé poznamenat, že volný pohyb zboží představuje sice jednu ze základních zásad v systému Smlouvy, ale může být za určitých podmínek předmětem omezení z důvodů vyjmenovaných v článku 36 této Smlouvy nebo na základě kategorických požadavků obecného zájmu uznávaných v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora od vydání rozsudku ze dne 20. února 1979, Rewe-Zentral, zvaného „Cassis de Dijon“ (120/78, Recueil, s. 649).
- 79 Zadruhé, jsou-li základní práva dotčená ve věci v původním řízení výslovně uznána EÚLP a tvoří základy demokratické společnosti, ze samotného znění odstavce 2 článků 10 a 11 této úmluvy však vyplývá, že svoboda projevu a svoboda shromažďovací mohou být rovněž předmětem omezení odůvodněných cíli obecného zájmu, pokud jsou tyto odchylky upravené zákonem, vycházejí z jednoho nebo několika s ohledem na výše zmíněná ustanovení legitimních cílů a jsou nezbytné v demokratické společnosti, to znamená, jsou odůvodněné naléhavou společenskou potřebou, a zejména přiměřené sledovanému legitimnímu cíli (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 26. června 1997, Familiapress, C-368/95, Recueil, s. I-3689, bod 26, a ze dne 11. července 2002, Carpenter, C-60/00, Recueil, s. I-6279, bod 42, a také EÚLP, rozsudek Steel a další v. Spojené království ze dne 23. září 1998, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 1998-VII, § 101).
- 80 Práva na svobodu projevu a svobodu pokojného shromažďování zaručená EÚLP nejsou ani – na rozdíl od jiných základních práv zakotvených v téže úmluvě, jako je právo každého na život nebo zákaz mučení a nelidských či ponižujících trestů nebo zacházení, která nepřipouští žádná omezení – absolutními výsadami, ale musejí být brána v úvahu s ohledem na svou funkci ve společnosti. Výkon těchto práv může tedy

být omezen v rozsahu, v němž tato omezení skutečně odpovídají cílům obecného zájmu a nepředstavují, vzhledem k cíli sledovanému těmito omezeními, nepřiměřený a neúnosný zásah, jímž by byla ohrožena samotná podstata chráněných práv (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 8. dubna 1992, Komise v. Německo, C-62/90, Recueil, s. I-2575, bod 23, a ze dne 5. října 1994, X v. Komise, C-404/92 P, Recueil, s. I-4737, bod 18).

- 81 Za těchto podmínek je třeba zvážit proti sobě stojící zájmy a určit, vzhledem k veškerým okolnostem každého jednotlivého případu, zda byla dodržena správná rovnováha mezi těmito zájmy.
- 82 V tomto ohledu mají příslušné orgány širokou posuzovací pravomoc. Je však třeba prověřit, zda jsou omezení obchodu uvnitř Společenství přiměřená vzhledem k sledovanému legitimnímu cíli, kterým je v daném případě ochrana základních práv.
- 83 Co se týká věci v původním řízení, je nutné zdůraznit, že okolnosti, které ji charakterizují, se zřetelně odlišují od situace ve věci, v níž byl vydán výše uvedený rozsudek Komise v. Francie, na něž se odvolává Schmidberger jako na relevantní precedent v kontextu žaloby, kterou podala v Rakousku.
- 84 Ve srovnání se skutkovým stavem, z něhož Soudní dvůr vycházel v bodech 38 až 53 výše uvedeného rozsudku Komise v. Francie, je vhodné poukázat na to, že se zaprvé shromáždění v původním řízení konalo po podání žádosti o povolení předložené na základě vnitrostátního práva a poté, co příslušné orgány rozhodly jej nezakázat.
- 85 Zadruhé, z důvodu přítomnosti manifestantů na dálnici Brenner byl dopravní provoz omezen pouze na jediné dopravní trase, jednorázově a po dobu necelých 30 hodin. Překážka volnému pohybu zboží plynoucí ze zmíněného shromáždění měla navíc omezený rozsah ve srovnání se zeměpisným rozsahem a vnitřní závažností narušení, ke kterému došlo ve věci, jež vedla k vydání výše uvedeného rozsudku Komise v. Francie.
- 86 Zatřetí není zpochybňováno, že při zmíněném shromáždění občané vykonávali svá základní práva veřejně projevovat názory, které považují za důležité v životě společnosti; zároveň je nesporné, že cílem této veřejné manifestace nebylo zamezení výměny zboží konkrétního druhu či původu. Naopak ve výše uvedené věci Komise v. Francie bylo sledovaným cílem manifestantů jasně zamezení oběhu určitých výrobků pocházejících z jiných členských států než Francouzské republiky, a to nikoli pouze zamezením dopravy dotyčného zboží, ale též ničením tohoto zboží směřujícího do Francie nebo při tranzitu Francií, a dokonce když bylo zboží již vystaveno v obchodech dotyčného členského státu.
- 87 Začtvrté je vhodné připomenout, že v daném případě příslušné orgány přijaly různá organizační a doprovodná opatření, aby se co nejvíce omezilo narušení silniční dopravy. Výše zmíněné orgány včetně policejních sil, pořadatelé manifestace a různé automobilové asociace zejména spolupracovali, aby zaručili řádný průběh shromáždění. Dlouho přede dnem, kdy se shromáždění mělo konat, zahájila média a automobilové kluby rozsáhlou informační kampaň jak v Rakousku, tak v sousedních zemích a byly určeny různé alternativní dopravní trasy, takže dotčené hospodářské

subjekty byly řádně informovány o omezení dopravy v den a v místě předpokládaného shromáždění, a mohly tak včas přijmout veškerá nezbytná opatření, aby těmto omezením čelily. Navíc byla přijata pořádková opatření přímo na místě, kde se shromáždění mělo konat.

- 88 Krom toho není sporu, že izolovaná akce, o kterou se v tomto případě jedná, nevyvolala všeobecný pocit nebezpečí, který by měl odstrašující účinek na obchodní toky uvnitř Společenství jako celek, na rozdíl od závažných a opakovaných narušování veřejného pořádku ve věci, která vedla k vydání výše uvedeného rozsudku Komise v. Francie.
- 89 Konečně co se týká jiných možností společnosti Schmidberger vzhledem ke zmíněné manifestaci, je třeba mít s přihlédnutím k široké posuzovací pravomoci členských států za to, že za takových podmínek jako v projednávaném případě příslušné vnitrostátní orgány mohly usoudit, že úplný zákaz zmíněného shromáždění by představoval nepřijatelný zásah do základních práv manifestantů shromažďovat se a pokojně a veřejně vyjadřovat své názory.
- 90 Uložení přísnějších podmínek týkajících se jak místa – např. na okraji dálnice vedoucí přes Brenner – tak doby trvání – omezení pouze na několik hodin – dotyčného shromáždění by mohlo být chápáno jako nadměrné omezení, které by mohlo zbavit akci podstatné části jejího významu. Pokud příslušné vnitrostátní orgány musí usilovat o to, aby co nejvíce omezily nevyhnutelné účinky, které má manifestace na veřejné silnici na svobodu pohybu, musí poměřovat tento zájem se zájmem manifestantů, kteří chtějí přitáhnout pozornost veřejnosti k cílům této akce.
- 91 Je sice pravda, že akce takového druhu s sebou zpravidla přináší určité nepříjemné následky pro osoby, které se akce neúčastní, zejména co se týče svobody pohybu, avšak tyto nepříjemné následky je v zásadě třeba strpět, je-li sledovaným cílem v podstatě veřejné a legitimní vyjádření názoru.
- 92 V tomto ohledu Rakouská republika tvrdí, aniž by jí bylo v tomto bodu oponováno, že veškerá možná náhradní řešení by každopádně obnášela riziko obtížně kontrolovatelných reakcí způsobitelných zapříčinit daleko závažnější narušení obchodu uvnitř Společenství a veřejného pořádku, jako jsou nepovolené manifestace, střety mezi zastánci a odpůrci hnutí, které pořádá manifestaci, nebo násilné akty ze strany manifestantů, kteří se cítí být poškození při výkonu svých základních práv.
- 93 Následkem toho vnitrostátní orgány s přihlédnutím k široké posuzovací pravomoci, která jim musí být v této záležitosti přiznána, mohly mít důvodně za to, že legitimního cíle zmíněné manifestace nebylo možné dosáhnout jinými opatřeními, která by méně omezovala obchod uvnitř Společenství.
- 94 S ohledem na předcházející úvahy je tedy třeba odpovědět na první a čtvrtou otázku tak, že skutečnost, že příslušné orgány členského státu za takových okolností jako ve věci v původním řízení nezakázaly shromáždění, není v rozporu s články 30 a 34 Smlouvy, ve spojení s jejím článkem 5.

K podmínkám odpovědnosti členského státu

- 95 Z odpovědi na první a čtvrtou otázku vyplývá, že vzhledem ke všem okolnostem v takové věci, o níž rozhoduje předkládající soud, nelze příslušným vnitrostátním orgánům vytýkat porušení práva Společenství, které by zakládalo odpovědnost dotyčného státu.
- 96 Za těchto podmínek není namístě rozhodovat o ostatních položených otázkách, které se týkají podmínek založení odpovědnosti členského státu za škody způsobené jednotlivcům z důvodu porušení práva Společenství tímto členským státem.

K nákladům řízení

- 97 Výdaje vzniklé rakouské, řecké, italské, nizozemské a finské vládě a Komisi, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR

rozhodl o otázkách, které mu byly předloženy Oberlandesgericht Innsbruck usnesením ze dne 1. února 2000, takto:

Skutečnost, že příslušné orgány členského státu za takových okolností jako v původním řízení nezakázaly shromáždění, není v rozporu s články 30 a 34 Smlouvy o ES (nyní po změně článku 28 ES a 29 ES), ve spojení s článkem 5 Smlouvy o ES (nyní článek 10 ES).

Rodríguez Iglesias Puissochet Wathelet

Schintgen Gulmann Edward

Jann Skouris Macken

Colneric von Bahr

Cunha Rodrigues Rosas

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 12. června 2003.

Vedoucí soudní kanceláře Předseda

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias